

T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

146532

BULGARİSTAN – KIRCALI BÖLGESİ
TÜRK AĞIZLARI

CİLT I

146532

Tezi Hazırlayan

Nigar ALİ

Tezi Yöneten

Prof. Dr. Tuncer GÜLENSOY

Türk Dili Edebiyatı Anabilin Dalı

Yüksek Lisans Tezi

KAYSERİ - 2004

Bu çalışma, jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında **yüksek lisans** tezi olarak kabul edilmiştir.

17.01.2005

Üye: Prof.Dr.Tuncer GÜLENSOY(Danışman)

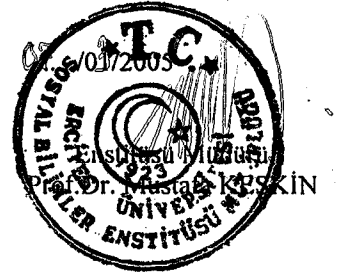
Üye:Prof.Dr.Ümit TOKATLI

Üye: Prof.Dr.Bilal YÜCEL(Cumhuriyet Üni)

[Handwritten signatures of Prof. Dr. Tuncer Gülensoy, Prof. Dr. Ümit Tokatlı, and Prof. Dr. Bilal Yücel]

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun 11.03.2005 tarih vesayılı kararı ile onaylanmıştır.

ÖN SÖZ

Ağız araştırmaları dil çalışmaları içerisinden geç gelişen alanlardan biridir. Bu alanda ilgili ilk alışmalar XX. yüzyılın başlarında genellikle yabancı Türkologlar tarafından yapılmıştır. 1940'lardan sonra yerli araştırmacılarla birlikte Anadolu ağızları üzerine yapılan çalışmalar bir hayli artmıştır. Ancak bu çalışmalar yeteli seviyede değildir.

Bulgaristan'da Türk diyalektoloji Bulgar Türkoloğu Dimitir Gacanov' un araştırmalarıyla başlar. Viyana Bilimler Akademisi'nin isteği üzerine Dimitir Gacanov, Gerlovo ve Tuzluk köylerini gezerek arada konuşulan Türk ağızlarına değgin değerli örnekler toplamıştır. Bu diyalektoloji gezisinin sonuçları 1911 yılında Viyana'da yayınlanmıştır.

Killi bölgesi Türk ağızı araştırmasında malzeme olarak 35 kaset kullanılmış ve 23 köy incelenmiştir. Derleme yapılmak üzere seçilen kişilerin okuma-yazma bilmemesine, o yöreden uzun süre ayrı kalmamış olmalarına, özellikle yörenin ağız yapısını ve Türk kültürünü en iyi şekilde yansıtabilmesine dikkat edilmiştir. Genel olarak konular hıdrellez, yağmur dualarının yapılması, bayramlar, asimilasyon olayı ve köylerin oluşmalarıdır.

Derlenen metinlerin yazıya geçirilmesinde Türk Dil Kurumu tarafından da benimsenen eviri yazı işaretleri kullanılmıştır.

Bu araştırma Killi bölgesi ağızının Anadolu ağızları içerisindeki yeri tespit edildikten sonra, ses bilgisi bakımından özellikleri ve kelime hazinesi ortaya konulmuştur.

Bu çalışmayı hazırlamam için beni teşvik eden ve tezimin her aşamasında bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım, hocam Prof. Dr. Tuncer GÜLENSOY' a ve emeği geçen herkese teşekkürü bir borç bilirim.

ÖZET

BULGARİSTAN-KIRCALI BÖLGESİ TÜRK AĞIZLARI

Balkanlarda konuşulan Türk ağzlarının sınıflandırılmasıyla ilgili olarak bugüne kadar bazı çalışmalar yapıldıysa da bu önemli soruna doyurucu bir yanıt getirilememiştir. Ayrıca yapılan araştırmalar Bulgaristan-Kırcali Bölgesi Türk ağzları üzerine olmamış Kuzey Bulgaristan ağzlarına ağırlık verilmiştir. Bulgarca ile Türkçe'nin ayrı dil ailelerinden olmaları sebebiyle Bulgarca'nın Türk ağzlarının yapısını etkilemediği bir gerçektir. Fakat Türkçe'ye kattığı yeni kelimelerle bu ağzları bütünüyle yok etme yolundadır. 1989 yılından sonra Türkiye ve Bulgaristan sınırlarının açılması, Türkçe basın ve yayının hızla hayata girmesi ve Türkiye Türkleri ile iletişimi sonucu Bulgaristan Türk ağzlarının yok olması sürat kazanmıştır. Ağız araştırmaları 19. yüzyılın ortalarında başlamış ve günümüzde de devam etmektedir. Bulgaristan'dan Türk diyalektolojisi Bulgar Türkoloğu Dimitir Gacanov'un araştırmalarıyla başlar. Diyalektoloji alanında önemli yapıtları bulunan bir başka Türkolog da Tadeusz Kowalski'dir.

Balkanlarda konuşulan Türk ağzlarının sınıflandırılması ile ilgili diğer önemli bir isim de Emil Boev'dir.

Dünya globalleşme yolunda ilerleme kaydederken diller ve özellikle ağzlar bu globalleşme içinde eriyip gitmektedir. Bu da ardından milletlere ait birçok kültür malzemesini unutturacak ve kaybolmalarına neden olacaktır. Buna sebebiyet vermemek ve Bulgaristan'da da Türk benliğini, gelenek ve göreneklerini yaşatabilmek için yok olmaya başlamış Türk ağzlarını incelemeyi ilke edindi. Tezin asıl amacı ise Kirkovo ilçesine bağlı olan köylerde belirli sayıdaki bu ağzın fonetik ve morfolojik özelliklerini yansıtan kişileri kaydedip ilim dünyasına bildirmektir.

İnceleme esnasında seçilen şahısların Türk kültürünü bilen ve birebir yaşayan, aynı zamanda da ağız özelliklerini yansıtan, öğrenim görmemiş, bölgeden fazla uzak kalmamış olmalarına dikkat edilmiştir. Bunun yanında sesleri tespit için anlatıcıların dişlerinin sağlam olmasına da özen gösterilmiştir.

Killi bölgesi Türk ağız özelliklerinin belirlenmesinde 23 köy ele alınmış, 35 kaset kullanılmıştır. Genel olarak konular: bayramlar, isim değiştirme olayı, hıdrellez, yağmur dualarının yapılması, cenaze merasimi oluşturmaktadır.

Sonuca ulaşabilmek için soru-cevap tekniği kullanılmış ve cevaplar diktafona kaydedilip daha sonra dinlenerek metne aktarılmıştır.

Bu araştırma Killi bölgesi ağzının Anadolu ağızları içerisindeki yeri tespit edildikten sonra ses bilgisi bakımından özellikleri ve kelime hazinesi ortaya konmuştur.

Yapılan araştırmalar sonucu Killi bölgesi Türk ağzının Türkiye Türkçe'sine çok yakın olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Killi Ağızı, Türk Kültürü, İnceleme.

ABSTRACT

BULGARIA-KIRCALI REGION TURKISH DIALECTS

Although some researches have been made about Turkish dialects being spoken in Balkans, a satisfying answer hasn't been given to the question yet. Apart from that, these researches aren't on Bulgaria-Kircali Region but they are heavily on the Northern Bulgaria. It's true that since Turkish and Bulgarian belong to different language families, Bulgarian hasn't affected Turkish dialects. However, with the words added to Turkish Bulgarian is about to abolish Turkish dialects completely. As a result of the opening of the Turkish border after 1989, fast entrance of Turkish press into the social life and communication with Turkey's Turks vanishing of Bulgaria Turkish dialects has accelerated. Dialect researches started in the mid-19th century and are still going on. Turkish Dialectology starts with Bulgarian Turkologist Dimitir Goçenov, another dialectologist who has remarkable work is Tadeus Kowalski.

One other important name on the classification of Turkish Dialects is Emill Boev. As the world is globalising, languages especially dialects vanish cultural factors of nations. This will result in disappearing of many cultural factors of nations. In order to avoid this and to help Turkish existence, traditions and custom survive, I have adopted to study the disappearing of Turkish dialects as a principle. The main purpose of this thesis is to record the dialects in the villages of Kirkovo and let the world of science know them.

During the research, the subjects have carefully been selected, that is, they know Turkish traditions and practise them, they are uneducated and haven't been far from the region for a long time. In addition, to understand and determine the sounds narrators dental health has been considered.

23 villages have been studied during the determination of Killi region Turkish Dialects characteristics and 35 cassettes have been used. Generally, the subjects are: Religious feasts, changing names, khidrellez (spring feast), prayers for rain and funerals.

In order to reach the result, question&answer technique has been used, and answers have been written after being recorded in the dictophone.

This study gives us information about phonological characteristics and vocabulary of Killi dialects of Killi region after determining its place among Anatolian Dialects.

As a result of the research, Turkish Dialects of Killi Region has been found to be very similar to the Turkey's Turkish.

Key words: Killi Dialect, Turkish Culture, Analysis.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	II
ÖZET	III
ABSTRACT	V
İÇİNDEKİLER.....	VII
ÇEVİRİYAZI İŞARETLER.....	XII
KISALTMALAR.....	XIV
1. GİRİŞ.....	1
1.1. BULGARİSTAN.....	1
1.2. BULGARİSTAN TÜRKLERİ	1
1.2.1. TARİHÇE	2
1.2.2. NÜFUS.....	2
1.2.2.1. Bulgaristanda Etnik Nüfus Dağılımı.....	3
1.2.3. GÖÇLER.....	5
1.2.4. SİYASİ VARLIKLARI.....	5
1.2.5. EĞİTİM.....	5
1.2.6. BULGARİSTAN TÜRKÇESİYLE İLGİLİ DAHA ÖNCE YAPILAN AĞIZ ARAŞTIRMALARI.....	12
1.2.7. DİN.....	14
1.3. 1989 SONRASI BULGARİSTAN TÜRKLERİ.....	15
1.4. BULGARİSTAN TÜRKLERİNE YAPILAN ASİMİLASYONUN BELGELERİ	18
1.5. KIRCAALI.....	21
1.6. KIRKOVO İLÇESİNİN TARİHÇESİ.....	24

1.7. KİLLİ.....	25
2. İNCELEME	26
2.1. SES BİLGİSİ	26
2.1.1. ÜNLÜLER	26
2.1.1.1 Ünlü Çeşitleri.....	26
2.1.1.2. Ünlülerde Uzunluk Kısalık.....	30
2.1.1.3. Kısa ünlüler.....	31
2.1.1.4. Uzun Ünlüler.....	31
2.1.1.4.1. İkiz Ünlülerin Kaynaşması.....	44
2.1.1.4.2. Asli Uzunluklar	44
2.1.1.4.3. Aslında Uzun Ünlülerin Normalleşmesi.....	44
2.1.1.4.4. Aslında Normal Uzunlukta Olan Ünlülerin Kısılması.....	44
2.1.1.5. İKİZ ÜNLÜLER (Diptong).....	45
2.1.1.5.1. Alçalan İkiz Ünlüler	46
2.1.1.5. 2. Yükselen İkiz Ünlüler (Rising diptong)	46
2.1.1.5. 3. Eşit İkiz Ünlüler (Neutral diptong)	47
2.1.1.6. ÜNLÜ UYUMU	47
2.1.1.6. 1. Büyük Ünlü Uyumu (Kalınlık-İncelik Uyumu)	47
2.1.1.6. 2. Büyük Ünlü Uyumunun Bozulması:.....	48
2.1.1.6. 3. Küçük Ünlü Uyumu (Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu)	48
2.1.1.6. 4. Küçük Ünlü Uyumunun Bozulması	49
2.1.1.7. DİL BENZEŞMESİ.....	49
2.1.1.7.1. İlerleyici Ünlü Benzeşmesi.....	50
2.1.1.7.2. Gerileyici Ünlü Benzeşmesi.....	50

2.1.1.8. UYUM DEĞİŞMESİ	50
2.1.1.9. DUDAK BENZEŞMESİ (Labial attraction).....	51
2.1.1.10. DUDAK BENZEŞMEZLİĞİ (Delabializasyon)	51
2.1.1.11. ÜNLÜ DEĞİŞMELERİ	52
2.1.1.11. 1. Kalın Ünlülerin İncelmesi:	52
2.1.1.11. 2. İnce Ünlülerin Kalınlaşması	54
2.1.1.11. 3. Geniş Ünlülerin Daralması:.....	56
2.1.1.11.4. Dar Ünlülerin Genişlemesi:	60
2.1.1.11.5.. Düz Ünlülerin Yuvarlaklaşması:.....	62
2.1.1.11. 6. Yuvarlak Ünlülerin Düzleşmesi:	63
2.1.1.12. ÜNLÜ DÜŞMESİ (Elision)	65
2.1.1.13. ÜNLÜ TÜREMESİ	72
2.1.1.14. ÜNSÜZLER	74
2.1.1.15. ÖN SES ÜNSÜZ DEĞİŞMELERİ.....	77
2.1.1.16. İÇ SES ÜNSÜZ DEĞİŞMELERİ	81
2.1.1.17. SON SES ÜNSÜZ DEĞİŞMELERİ	93
2.1.1.18. ÜNSÜZ DÜŞMESİ	100
2.1.1.19. ÜNSÜZ İKİZLEŞMESİ.....	105
2.1.1.20. İKİZ ÜNLÜLERİN TEKLEŞMESİ.....	106
2.1.1.21. HECE KAYNAŞMASI (Contraction)	107
2.1.1.22. HECE YUTULMASI (Haplologie)	109
2.1.1.23. ÜNSÜZ TÜREMESİ (Anaptyetic consonant).....	111
2.1.1.24. İÇSESTE ÜNSÜZ BENZEŞMESİ (Assimilation).....	113
2.1.1.25. BENZEŞMEZLİK (Dissimilation).....	116
2.1.1.26. GÖÇÜŞME (Métathésé)	116
2.1.1.27. VURGU	117

2.1.2. YAPIM EKLERİ	121
2.1.2.1. İSİMDEN İSİM YAPMA EKLERİ	121
2.1.2.2. İSİMDEN FİİL YAPMA EKLERİ.....	127
2.1.2.3. FİİLDEN İSİM YAPMA EKLERİ.....	129
2.1.2.4 FİİLDEN FİİL YAPMA EKLERİ.....	134
2.1.3. İSİM VE FİİL ÇEKİMİ	137
2.1.3.1.İSİMLER	137
2.1.3.1.1. İsim Çekimi	137
2.1.3.2. SIFATLAR	149
2.1.3.3. ZARFLAR	152
2.1.3.4. ZAMİRLER	153
2.1.4. FİİL ÇEKİMİ	156
2.1.4.1. Şahıs Ekleri	156
2.1.4.2. Fiillerin Basit Zaman Çekimleri	161
2.1.4.3. Bildirme Kipleri.....	161
2.1.4.4. Şimdiki Zaman.....	161
2.1.4.5. Geniş Zaman	167
2.1.4.6. Belirli Geçmiş Zaman	170
2.1.4.7. Öğrenilen Geçmiş Zaman Eki	171
2.1.4.8. Gelecek zaman:	172
2.1.4.9. İsteme Kipleri	174
2.1.4.10. Emir Kipi.....	174
2.1.4.11. Dilek Şart Kipi	175
2.1.4.12. İstek Kipi.....	175
2.1.4.13. Gereklilik Kipi	176
2.1.4.14. Fiillerin Birleşik Zaman Çekimleri	177

2.1.4.15. Hikaye	177
2.1.4.16. Rivayet	179
2.1.4.17. Şart	180
2.1.4.18. İSİM FİİLİ	182
2.1.4.18.1. Şimdiki Zaman	182
2.1.4.18.2. Belirli Geçmiş Zaman.....	182
2.1.4.18.3. Belirsiz Geçmiş Zaman	183
2.1.4.18.4. Şart	184
2.1.4.18.5. Katmerli Birleşik Çekim	184
2.1.4.19. Partisip (sıfat-fiil) Ekleri.....	184
2.1.4.20. Gerundiumlar	186
2.1.4.21. EDATLAR.....	197
METİNLER.....	203
SÖZLÜK HAKKINDA ÇALIŞMA.....	378
SONUÇ.....	379
SÖZLÜK	384
KAYNAKÇA.....	674
ÖZGEÇMİŞ.....	680
EKLER.....	681

ÇEVİRİ YAZI İŞARETLERİ

á: a ile e arası düz, geniş, yarı kalın orta damak ünlüsü

a: a ile ı arası düz, kalın, yarı geniş ünlü

â: a ile o arası kalın, geniş, yarı düz ünlü

ä: açık e ünlüsü

è: e ile i arası düz, ince, yarı geniş ünlü

ê: e ile ö arası geniş, ince, yarı yuvarlak ünlü

í: ı ile i arası düz, dar, yarı kalın ünlü

î: ı ile u arası dar, kalın, yarı yuvarlak ünlü

ó: o ile ö arası yuvarlak, geniş, yarı kalın ünlü

o: o ile u arası yuvarlak, kalın, yarı geniş ünlü

ö: ö ile ü arası yuvarlak, ince yarı geniş ünlü

ú: u ile ü arası yuvarlak, dar, yarı kalın ünlü

Ç: c ile ç arası katı, patlayıcı, yarı ötümlü bir diş eti ünsüzü

F: v ile f arası katı, sızıcı, yarı ötümlü bir diş-dudak ünsüzü

ğ: kalın veya yarı kalın ünlülerle hece kuran katı, patlayıcı, ötümlü art damak ünsüzü

h: katı, sızıcı, ötümlü, hırıltılı, art damak h ünsüzü

ḥ: katı, sızıcı, ötümlü, nefesli gırtlak h ünsüzü

k: kalın veya yarı ünlülerle hece kuran, katı, patlayıcı, ötümsüz, art damak ünsüzü

K: ince ve kalın ünlülerle hece kuran, k ile g arasında katı, patlayıcı, yarı ötümlü ünsüz

Ḳ: k ile h arasında katı, yarı sızıcı, yarı ötümlü art damak ünsüzü.

Ḳ̣: k ile h arasında katı, yarı sızıcı, yarı ötümlü bir art damak ünsüzü

ḷ: kalın veya yarı kalın ünlülerle hece kuran akıcı, sızıcı, ötümlü art damak ünsüzü

T: t ile d arasında katı, patlayıcı, yarı ötümlü diş ünsüzü

- ˘: ünlüler üzerinde uzunluk işareti
- ˇ: ünlüler üzerinde kısalık işareti
- ◌̇: iki biçim birimi altında ulama işareti
- ◌̈: iki ünlü altında ikili ünlü işareti
- ˙: hecelerden önce kelime vurgusu işareti

KISALTMALAR

AA	Aybastı Ağzı
AAT	A. Caferoğlu, Anadolu Ağızlarından toplamalar. Kastamonu, Çankırı, Çorum, Amasya, Niğde, ilbaylıkları ağızları. Kalaycı argosu ve Geygelli Yörüklerinin gizli dili. İstanbul 1943
AD	M.Z. Koşay –i. Refet, Anadilden Derlemeler İ. Ankara 1932.
ADÜM	A. Caferoğlu, Anadolu Diyalektolojisi Üzerine Malzeme I. İstanbul 1940
Af.	Afyon
age.	Adı geçen eser
Ağü.	Ağustos
Alm.	Almanca
Ank.	Ankara
Ar.	Arapça
Ara.	Aralık
AÜ	Ankara Üniversitesi
Ay.	Aydın
bk.	Bakınız
Böl.	Bölüm
Bulg.	Bulgarca
Çev.	Çeviren
DA	Diyarbakır Ağzı
Den.	Denizli
DTCF	Dil Tarih Coğrafya Fakültesi
EA	Erzurum Ağzı
Edb.	Edebiyat
EİA	Edirne İli Ağzı
El.	Elazığ

Erm.	Ermenice
ET	Eski Tükçe
EWT	M. Räsänen, Versuch Eines Etymologischen Wörterbuches der Türksprachen, Helsinki 1969.
EYA	Erzincan ve Yöresi Ağızları
Fak.	Fakülte
Far.	Farsça
Fr.	Fransızca
GBAA	Z. Korkmaz, Güney-Batı Anadolu Ağızları. Sesbilgisi (Fonetik), Ankara 1956
GDAAD	Güncy – Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi (İstanbul)
Gr.	Grekçe
GÜ	Gazi Üniversitesi
HÜ	Hacettepe Üniversitesi
Hzl.	Hazırlayan
İng.	İngilizce
İsp.	İspanyolca
İst.	İstanbul
İt.	İtalyanca
İÜ	İstanbul Üniversitesi
İz.	İzmir
Kas.	Kastamonu
KBAYA	Keban, Baskil ve Ağın Yöresi Ağızları
KİA	Kars İli Ağızları
km	kilometre
Kon.	Konya
KÖK	Karadeniz'in Özelliklerini Koruma Kulübü Derneği
Küt	Kütahya
KÜYA	Kütahya ve Yöresi Ağızları
KYA	Kırşehir ve Yöresi Ağızları
Lât.	Latince
m	Metre
M.Ö.	Milattan önce

M.S.	Milattan sonra
Mal.	Malatya
Man.	Manisa
Mez.	Mezuniyet
MİA	Malatya İli Ağızları
Moğ.	Moğolca
Muğ.	Muğla
MÜ	Marmara Üniversitesi
Nev.	Nevşehir
Nis.	Nisan
NYA	Z.Korkmaz,Nevşehir ve Yöresi Ağızları.I.cilt:Ses Bilgisi(Phonétique),Ankara 1963: (2. bas. Ankara 1977).
OMÜ	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
OTA	Osmaniye Tatar Ağızı
RİA	Rize ile Ağızları
RİA	T.Günay,Rize ili Ağızları,Ankara 1978
Rum.	Rumca
s.	Sayfa
S.	Sayı
Siv.	Sivas
STİAT	A.Caferoğlu. Sivas ve Tokat İlleri Ağızlarından Toplamalar, İstanbul 1944
TDAY	Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten (Ankara)
TDE	Türk Dili ve Edebiyatı
TDK	Türk Dil Kurumu
TM	Türkiyat Mecmuası (İstanbul)
Tr.	Trabzon
T.	Türkçe
Uş.	Uşak
Ünl.	Ünlem
vb.	Ve Benzeri
vd.	Ve Devamı
Yun.	Yunanca

1. GİRİŞ

1.1. BULGARİSTAN

Yüzölçümü: 110.912 km²

Nüfusu: 8.3 milyon

Başkenti: Sofya

Resmi dil: Bulgarca

Para birimi: Leva

Kuzeyinde Romanya, batısında Yugoslavya, doğusunda Karadeniz, güneyinde ise Yunanistan ve Türkiye ile çevrili olan Bulgaristan, Balkan ve Rodop sıradağlarının böldüğü verimli ovalar ve vadilerden oluşur. Bulgaristan halkının yüzde 80'i köylerde oturduğu için kalabalık kentlerin sayısı çok azdır.

Bulgaristan'ın en büyük ve en kalabalık kenti Sofya'dır. Tüm ülkede sekiz yıl öğrenim zorunludur. Liseler, normal, teknik, meslek liseleri olarak ayrılır;

Uzun yıllar Osmanlı İmparatorluğu egemenliği altında kalan Bulgaristan nüfusunun çoğunluğu Doğu Ortodoks Kilisesi'ne bağlıdır, bunun yanı sıra nüfusun ciddi bir bölümünü ise Müslümanlar oluşturur.

Önemli şehirleri arasında Varna, Filibe, Rusçuk, Plevne, Burgaz ve Kırcaali yer almaktadır.

1.2. BULGARİSTAN TÜRKLERİ

Bulgaristan yaklaşık 8.5 milyon nüfuslu küçük bir Balkan ülkesidir. Nüfusunun ekseriyetini Bulgar, Türk, Pomak Türkü, Makedon, Sırp, Gagavuz, Ulah, Rum, Tatar, Çingene, Yahudi, Ermeni, Rus v.s. etnik grupları oluşturmaktadır. Bu genel nüfus içinde Türk nüfusunun önemli yeri vardır. Türk kavimleri bu Ülkeye IV.yüzyıldan başlayarak XIX. yüzyılın ikinci yarısına kadar akın etmişler ve buraya yerleşmişlerdir. Bu göçler neticesinde Bulgaristan her milletten ziyade Türk milletine bağlı kavimlerin ve boyların uğrağı ve yurdu olmuştur. Osmanlı Türkleri Bulgaristan topraklarını fethettikleri sırada Trakya ve Rodoplarda olduğu gibi, Dobruca, Deliorman, Gerlova, Tozluk, Aydos yöresi ve Tuna boyunda Türkler ve Türkçe yerleşim adları taşıyan şehir ve köylerle beraber, mahalle ve bucaklar bulmuşlardır. Bu yörelere ilk yerleşen Türk kavimi Hunlar

olmuştur. Hun Türklerinden sonra Karadeniz'in kuzeyinden Balkan'lara çeşitli Türk soy ve boyların (Avar, Bulgar Türkleri, Peçenek, Oğuz, Kuman, v.b.) akını başlamış, bunu güneyden Babeki, Çepni ve Osmanlı Türklerinin akınları izlemiştir

Bulgaristan 1989 yılından itibaren dışa açılma ve liberalizasyon sürecine giren Bulgaristan Cumhuriyeti 110 910 km² lik yüzölçümüne ve 1995 verilerine göre % 0.3 nüfus artışı oranıyla 8,4 milyon nüfusa sahiptir Nüfusun % 85'i Bulgar, % 8,5 Türk, % 2.6 Çingene, % 2,5 Makedon, % 0,3'ü Ermeni, % 0,2'si Rus'tur.

Kuzey ve güneydoğu bölgeleri damlık olan Bulgaristan'ın diğer bölgeleri ise ovalıktır 608 km.si Romanya Cumhuriyeti, 494 km.si Yunanistan Cumhuriyeti, 318 km.si Yugoslavya Federal Cumhuriyeti, 240 km.si Türkiye Cumhuriyeti ve 148 km.si Makedonya Cumhuriyetine olmak üzere 1303 km kara sınırına sahiptir. Başlıca doğal kaynakları boksit, batar, kutsun, çinko, kömür, kerestedir. Arazinin % 34'ü ekilebilir alan (Devamlı ekilen alan %3-5 arasında değişmektedir), % 18 mere ve otlaklar, % 35'i ise ormanlık alandır.

İdari açıdan 9 bölgeye ayrılan Bulgaristan, tek taraflı 240 üyeli ulusal Meclise sahiptir 19 Nisan 1997 tarihinde yapılan erken seçimde halkın % 52,23 oyunu alan Birleşik Demokratik Güçler lideri Ivan Kostov başkanlığında 31 Mayıs 1997'de kurulan hükümet görev yapmaktadır. 240 sandalyeli Bulgaristan Parlamentosunda Ulusal Selamet İttifakı içinde yer alan Hak ve Özgürlük Hareketine mensup 15 Milletvekili ile Birleşik Demokratik Güçler içinde yer alan 1 milletvekili olmak üzere Türk azınlığından toplam 16 Milletvekili bulunmaktadır.

1.2.1. TARİHÇE

Güney Rusya bozkırlarından 7.yüzyılın başlarından itibaren çeşitli nedenlerle göç eden ve Balkan Yarımadasına gelen Bulgarlar aslında Türk soyludurlar. Ancak geldikleri bu bölgede Slav halkları tarafından asimile edilmişler, kültürel kimlik bakımından büyük çoğunluğu Slavlaşmıştır, 15. yüzyıldan sonra Osmanlı Devleti Anadolu'dan Türk nüfusu getirerek bölgeye yerleştirmiştir. Ne var ki bütün bunlara rağmen genel nüfus içinde Türkler hep azınlıkta kalmışlardır.

1.2.2. NÜFUS

Bulgaristan 1940'ta Türk nüfusun yoğun olduğu Dabruca'yı yeniden elde etmiş ve o günden sonra da sınırlarda değişiklik olmamıştır, Dobruca bölgesindeki

Türkler'den başka Türk dili konuşan iki Türk azınlığı daha bulunmaktadır. Bunlar, sayıları 7.000 kadar olan Tatarlar ve Gagavuzlardır. Bulgarlar ülkedeki azınlıkları sürekli asimile etmeye çalışmış 1984-1985 yıllarında ise Türkçe isimleri yasaklayarak göçe zorlamıştır. Ancak Türkler bu olguya tepki göstermiş 1989 yılında 160.000 kadar Türk Türkiye'ye göç etmiştir. Sonraki yıllarda bu sayı 300.000'e ulaşmıştır. 1985 yılından sonra Bulgaristan'da kalan Türkler, bazı alanlarda Bulgar yurttaşların hak ve özgürlüklerine sahip olmuşlardır. 1965 nüfus sayım verilerine göre Türkler 850.000'e yakın sayıları ile genel nüfusun % 10'unu oluşturmaktaydılar, 1985 sayımında ise Türk nüfus 1.600.000 civarına ulaşmıştı. Genel nüfusun % 15'ini teşkil ediyorlardı. Bu nüfus yoğunluklarıyla Bulgaristan'da Türkler en kalabalık azınlık durumundaydılar. 1985'den sonra gerçekleşen göçler, bu sayıyı aşağı çekmiştir. Nüfusun büyük çoğunluğu çiftçilik ve hayvancılıkla geçimini sağlamaktadır.

1.2.2.1. Bulgaristanda Etnik Nüfus Dağılımı

By Stephan F-. MIKOL.OV, PhD NATO Research Fellow Acad:iny of Sciences,
Sofi
- Institute of Sociology;

TAB.1, BULGARTAN POPULATLON BY REGIONS ArJD
ETHNICITY

REGION5 Total By ethnic orîgin

Bulgarian Turkish Gypsy Other

NUMBER (PERCENTAGE)

TOT AL 8472724 (100) 7271608 (85.8) **822253 (9.7)** 287732
(3.4) 91131 (1.1)

Sofia city 2545 (100) 1147532 (97.1) **3353 (0.3)** 10797 (0.9) 20558

(1.7) Blagoevgrad 351333 (100) 295149 (84,0) **39550 (11.3)** 7652 (2.2)

8982 (2.6) Burgas 440053 (100) 358678 (81.5) **60940 (13.8)** 16365

(3.7) 4070 (0.9) Dobrich 232127 (100) 176812 (76.2) **34042 (14.7)**

17210 (7.4) 4063 (1.1) Gabrovo 161577 (100) 149665 (92.6) **8241 (5,1)**

2314 (1.4) 1357 (0.8) Kırjaliha 214639 (100) 70537 (32.9) 141078 (65.7)

1562 (0.7) 1462 (0.7) Khaskovo 295118 (100) 247867 (84.0) **3371**

(11.4) 12135 (4,1) 2342 (1.1) Kyustendil 181615 (100) 174517 (96.1)
 300 (0.2) **6248 (3,4)** 550 (Û. 3) Lovech 190080 (100) 176251 (92.7)
7495 (3.9) 55B1 (2.9) 753 (0.4) Montana 208090 (100) 1&6826 (89.8)
 790 (0.4) 18867 (9 1) 1599 (0.3) Pazarjik 325221 (100) 271393 (83.4)
29882 (9.2) 32124 (6.8) 1823 (0.6) Pernik 162535 (100] 1597SO (98,3)
 2ÛO { Ö.1) 1604 (1.0) 951 (0.6) Pleven 346178 (100) 322454 (93.1)
15212 (4.4) 6559 (1.9) 1953 (O.ö)
 Plovdiv 733801 (100) 653132 (89.0) 47712 < 6.5) 23403 (3. Razgraö
 167469 (100) 79280 (47.3) 79-331 (47.4) 7639 (4.6) 1215 (0.7) Pusse
 288244 (100) 237569 (82.4)37519(13.0)8917(3.1)4239 (1.5)
 Shumen 220544 (100) 135678(61.5) 66764(30.3) 15760(7.1) 2342
 (1.1) Silistra 161177 (100) 100488 (62.3) 539S9 (33-5) 4570 (2.8) 2160
 (1.3) Sliven 234562 (100) 19528Û (83.3) 18916 (8.1) 17170 (7,3) 5196
 (1.4) Smoiyan 159571 (100) 146423 (91,5) 12598 (7.9) - (0.0) 550
 (0.3) Sofla DÏEtrict2S9514 [100) 276394(95.5) 736(0.3) 10812(3.7)
 1572 (0.5 Stara Zagora 397245 (100) 355266(89.4) 15946 (4.O) 22309
 (5.6) 3724 (0.9; TÏrgovi5htel5Q734 (100) 94335 (62.6) 49413 (32.5)
 6487 (4.3) 499 (0.3) Varna 461949 (100) 402350 (37.1) 37539 (8,1)
 14313(3.1) 7747 (1.7) VelikoTÏrnovo3l8lOZ (100) 293333(92.2)
 2O271 (6.4)2750 (0.9) 1748(0.5 Vidm 1518S1 (100) 144192 (94.9) 450
 (0.3) 6142 (4.0) 1097 (0.7) Vratsa 270522 (100) 256285 (94.7) 27S9
 (1.0) 9924 (3 7) 1554 (0.6) Yambol 176303 (100) 163342 (92 9) 3539
 (2.0) 8518 (4.8) 404 (0,2)

Source: Bozhikov (1993: 48)

Note: Regions, where survey has been conducted, are marked in
 Italic,

/Siyah yazılar Türk nüfusunun sayısını belirtiyor/

1.2.3. GÖÇLER

Balkan Türklüğü, 1940 tarihinden itibaren sürekli olarak Türkiye'ye göç vermiştir. 1944'e kadar 140.000 kişi, 1950-1951'de 155.000 kişi, 1978 yılında ise 130.000 kişi Türkiye'ye gelmiştir. 1989 yılındaki göçmen sayısı ise 160 bin civarındadır. Bu göçlerden sonra Bulgaristan Türkleri kırsal alanlarda kalmışlardır,

1.2.4. SİYASİ VARLIKLARI

1993'den sonra Bulgaristan'da Türklerin "Hak ve Özgürlükler Partisi" Bulgar Parlamentosu'nda yerini almış ve üçüncü siyasi güç olarak 15 milletvekili çıkarmıştır. Ülkede halen 27 Belediye başkanı, 653 köy muhtarı Türk'tür. Devlet dini kurumları denetim altında tutmakta ve dini çalışmalarını yönlendirmektedir

1.2.5. EĞİTİM

Bulgaristan'da eğitim devlet denetimindedir. Ülkede konuşulan Türkçe, Türkiye Türkçesine oldukça yakındır. Türkçe ilk yıllarda azınlık okullarında öğretim dili olarak okutulurken daha sonra kaldırılmıştır (1960). 1939' Türklerin yüzde 15'i okula giderken 1957' de bu oran yüzde 97'ye çıkmıştır. 1993' ten sonra ise yeniden Türkçe eğitim başlamıştır. Bulgar Ulusal Radyosu'nda Türkçe yayınlar başlamış, "Filiz Gazetesi " adlı Türkçe bir gazete yayına girmiştir.

Bulgaristan'daki Türk varlığı Hunlar'ın 5. yüzyılda Doğu Avrupa'da kurduğu hakimiyetle başlar. Atilla'nın ölümünden sonra yerine geçen oğlu İrnek'in kurduğu Bulgar Konfederasyonu batıda Tuna'ya kadar uzanıyordu,

Bulgar Türkleri, Baskakov'un "Batı Hunca" adını verdiği ve bu gün Çuvaşlarla temsil edilen bir lehçe konuşuyorlardı. Proto-Bulgarlar Doğu Avrupa ve Balkanlar'ın ilk Türk sakinleridir, İdil Bulgar Türkleri'nin kurduğu bu hakimiyet Avar, Hazar ve Tuna Bulgar Türkleri ile devam etmiştir.

Müslüman Türkler'in Bulgaristan'da görünmeleri 14. yüzyıla rastlamaktadır. 1385'te Sofya'nın Osmanlı hakimiyetine girmesiyle Bulgaristan, Türkler'in eline geçmiş ve böylece 500 yıl süren bir Türk idaresi dönemi başlamış Osmanlı Devleti zamanında Konyar, Türkmen, Yörük ve Tatar Türk toplulukları bu bölgeye iskan etmiş; ayrıca 16. yüzyılın başlarında Cefalı isyanları sırasında bazı Türk grupları Bulgaristan'a göçmüştür,

Bulgaristan, Osmanlı Devleti'nin Balkanlar'da ilk büyük toprak kaybına uğradığı 1877 -1878 Osmanlı-Rus Harbi'nden sonra imzalanan Bertin Anlaşmasıyla kurulmuştur. İlk muhtar Bulgaristan Prenslığı, Tuna Vilayetinin Vidin, Rusçuk, Sofya, Tırnova ve Varna sancakları üzerinde tesis edilmiştir.

Ardından Filibe ve İslimiye sancakları üzerinde kurulan Doğu Rumeli Vilayeti ve 1912- 1913 Balkan Harbi'nden sonra Batı Trakya ve Rodoplar bölgesinde 9 Türk ilçesi Bulgaristan Prenslığı'ne dahil edilmiştir. Son olarak bir Türk bölgesi olan Güney Dobruca toprakları da 1940'ta Romanya'dan alınıp Bulgaristan'a verilmiş; böylece Bulgaristan ilk kuruluşundaki topraklarının iki katını epeyce aşan bir yayılmayı gerçekleştirmiştir.

Bulgaristan'ın nüfusunun 3,206.500 olduğu 1876-1885 yıllarında Türkler 1.801.000 nüfusla bu ülkenin %57'sini teşkil etmekteydi. 1878 yılında büyük Bulgaristan Devleti'nin kurulmak istendiği bölgede ise 2.500.000 Bulgar'a karşılık 4.000.000 Bulgar olmayan nüfus vardı ve bunların yaklaşık 3.000.000'u Türk'tü. Osmanlı-Rus Harbi sırasında ve Bulgar komitacılarının zulmüyle 350.000 Türk ölmüş; 600.000 civarında Türk de Anadolu'ya göç etmek zorunda kalmıştır. Bunlara rağmen Türk nüfusu artışını sürdürmüştür. Zira Bulgarların doğurganlık oranı %0.9, Türklerin ki ise %0.32'üir Bunu fark eden Bulgarlar, katliamlarla ve göçlerle yok edemedikleri Türk nüfusunu, inkar ve asimile ile yok etmeye çalışmışlardır.

Bütün bu çabalara rağmen bugün Bulgaristan'da 750.000-2.000.000 arasında Türk'ün yaşadığı tahmin edilmektedir.

Bulgaristan'daki sayıları 700.000-800.000 olarak tahmin edilen ve bir kısmı Türkiye'nin Trakya bölgesinde ve Yunanistan'da yaşayan Pomaklar da 12.-13. yüzyıllarda Makedonya'da baskı görmüşler, 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı sonrasında, 1912-1913 Balkan Savaşı sırasında ve 1941-1945 katliamlarının yaşandığı dönemlerde Bulgar zulmüne direnmişler, 1923'ten sonra ve 1974-1984 yılları arasında Hristiyan olmayı kabul etmedikleri için defalarca katliama uğramışlardır. Ancak Pomaklar her seferinde dimdik ayakta kalmayı başarmışlardır.

Pomakların, Peçenek ve Kıpçak Terkleri'nden geldikleri veya diğer Bulgaristan Türkleri gibi 11. 12. ve 13. yüzyıllarda çeşitli sebeplerle Anadolu'dan Balkanlara göçen Türkmen ve Yörük Terkleri'nin torunları oldukları yolunda görüşler bulunmaktadır. Pomakların Bulgarca'ya yakın Pomak'ça adıyla anılan bir dil konuşmaları; Konyar adı

verilen Türkmenlerin veya Kıpçak ve Peçenek Türkleri'nin Slav etkisiyle Hıristiyanlığı; 1350'li yıllarda ise Osmanlı fütuhatıyla gelen Müslüman Türklerin etkisiyle yeniden veya ilk defa Müslümanlığı kabul etmeleriyle açıklanmaktadır. Pomaklar farklı bir dil konuşmalarına rağmen dinleri, kültürleri ve yaşadıkları çevre itibarıyla Balkanlar'daki Türk varlığının bir parçasıdır. 1870-1876 yılları arasında patlak veren ilk Bulgar isyanında Osmanlı Devleti'nden yana tavır koyan Pomaklar, diğer Türkler gibi, Bulgar yönetimince cezalandırıldılar, hatta ilk isim değiştirme uygulamasına maruz kaldılar. Pomak Türkleri diğer Müslüman Türkler gibi Rodop bölgesinde yaşamaktadırlar.

Pomaklarla ilgili olarak tartışılan bir konu da 19. yüzyılda kullanılmaya başlayan Pomak adıdır. Bu kelimeyi ilk olarak A.Boev, 1339 da Balkanlar'a yaptığı bir geziyi anlatırken Selvi ve Lofça havalisinde bazı köy ve kasabalarda Pomakların oturduğundan ve bu bölgeye Pomak Nahiyesi denildiğinden bahisle anmıştır.

F. Kanitz, Pomak adını Slavca'da "yardım etmek" anlamına gelen Pomoçi fiilinden türemiş Pomaçi "yardımcı" şeklinde açıklamaktadır. Ancak bu açıklama Bulgar bilim adamlarınca bile kabul edilmemiştir.

Jireçek Ischirkoff ve diğer bazı Bulgar bilginleri, Pomakların kendilerine "Acherjan" veya "Agaryan" dediklerini ifade etmekte ve bu kelimeyi bazı Bulgarca kelimelere bağlamaya çalışmaktadırlar. Türk bilgini A.Cevat Eren ise bu kelimeyi Ahi sözüyle ilgili görmektedir.

Bulgaristan, kurulduğu günden beri, varlığını Türkleri Balkanlar'dan uzaklaştırmaya adanmış ve son 100 yıl, Bulgaristan'da yaşayan Türkler için toplu katliam ve göçlerle geçmiştir. Bulgar yönetimleri, Türk nüfusa reva gördükleri uygulamalarla sadece milletlerarası hukuk kurallarını ihlal etmemiş, yürürlükte bulunan Bulgar anayasasını da çiğnemiştir.

Bulgaristan'da 1879, 1947 ve 1971'de üç ayrı anayasa uygulanmıştır. Bu üç anayasada da azınlık hakları teminat altına alınmıştır. En son yürürlükte bulunan Dimitrov Anayasası 1971'de halk oylaması ile kabul edilmiştir. Bu anayasanın 35. maddesinin I. bendinde "Bütün vatandaşların kanun önünde eşit olduğu" II. bendinde "Haklarda; milliyet, din, köken, cins, ırk, öğretim, sosyal ve maddi durum ayrımına dayanan hiçbir imtiyaz veya kısıtlamaya meydan verilmeyeceği ifade edilmektedir. Yine aynı maddenin IV. bendinde ise, "İrk, milliyet veya din mensubiyeti yüzünden insana karşı nefret telkin edilmesi veya insanın aşağılanması yasaktır ve cezalandırılır."

denilmektedir.

Bütün bu açık anayasa hükümlerine rağmen 1944'te komünistler iktidara gelince Türk okulları kapatılmıştır. Yeni ideolojinin yeli estirilmesi amacıyla 1945'te "Yeni Işık", 1947'de "Halk Gençliği", 1949'da "Eylülcü Çocuk" gazeteleri çıkmaya başlamıştır. 1948 yılında ise Türkiye'de kullanılan Latin alfabesinin alınmasına resmi izin verilmiş ve Razgrat (Eskızagra), Sofya ve Kırcaali'de ilköğretmen okulları. Rusçuk'la Türk Kız Lisesi, Şumnu Öğretmen Enstitüsü'nde Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Sofya Üniversitesi'nde ise Türk Filolojisi Bölümü açılmıştır. 1959/1960 Öğretim yılında Türk okullarının hepsi kapatılıp Türk çocukları Bulgar okullarında okumaya mecbur edilmiştir. 1961 yılında Müslüman adı taşıyan ve Türkçe konuşan Çingeneler'e Bulgar adı verilmiş ve ilk isim değiştirme uygulamaları böylece başlamıştır. Önce çocuk yuvaları ve yatılı okullarda Türkçe konuşmak yasaklanmış; 1971'den itibaren diğer okullardaki Türkçe dersleri azaltılmış ve 1974'te Türkçe bütün okullardan kaldırılmıştır. Arkasından aile içinde bile Türkçe konuşmak şiddetle cezalandırılmıştır. Gelenek ve göreneklerin, sünnetin, dini inanç ve adetlerin yasaklanmasının ardından isim değiştirme zorbalığı gelmiş; baskı, zulüm ve sürgünler 1989'da başlayan göç akınına sebep olmuştur.

Göç dalgası bir anda 300.000'lere fırlamış; kısa bir süre sonra da geriye dönüş hareketi başlamıştır. Geriye donen soydaşların büyük çoğunluğu emeklilik ve sağlık haklarını kaybetmemek, geride bıraktıkları malların yağmalanmasını önlemek, Türkiye'de iş ve ev bulamamak, çocuklarını ve aile fertlerini Bulgaristan'dan getirememek gibi sebeplerle geriye dönmek zorunda kaldıklarını ifade etmişlerdir. Zülüm payidar olmamış, 1980'li yılların sonunda diğer demirperde ülkelerindeki diktatörler gibi, Bulgaristan Devlet Başkanı Jivkov da alaşağı edilmiştir. 1990 seçimlerinde Türkler, Ahmet Doğan'ın liderliğindeki "Hak ve Özgürlükler Hareketi" ile 23 milletvekilliği kazanmayı başarmışlardır. Şimdi, Bulgaristan Türkleri haklarının iadesi ve insanca bir hayat yaşamak için saflarını daha da sıklaştırmaktadır. Ancak geçmişte olduğu gibi bu gün de Türklerin kazandığı mesafeyi geri alacak uygulamalar başlatılmakta gecikilmemiştir.

Türkler, Bulgaristan'da vasat bir hayat sürdürmektedirler. Güney Bulgaristan'daki Türkler tarım alanında, Kuzey Bulgaristan'dakiler sanayi işletmelerinde çalışmaktadır. Komünist Partisi yönetimindeki Bulgaristan'da Türkler, askerliklerini işçi

asker olarak yapmakta, ellerine silah dahi verilmemekteydi. Yüksek öğrenim hakkı. Komünist Partisi'ne üye Bulgarların isteğine uygun olan vatandaşlara ait bir hakti. Bu ülkede Türkler; sanatkar, işçi, şoför, müstahdem veya çoban olarak çalışabilirdi. Bir Türk'ün üst seviyede bürokrat, orduda komutan, fabrikada yönetici olması mümkün değildi.

Bulgaristan'daki Türk kimliğinin en önemli unsuru olan Türk dili, ilmi araştırmalara konu olmakta, Sofya Üniversitesi'nde yabancı dil olarak öğrenilmekte ve Türk okullarında ana dili olarak okutulmaktadır.

Balkan Türk ağızlarının incelenmesi 1906-1907 yıllarında I. Kunoş ile başlamış. Polonyalı Türkolog T.Kovvalski'nin çalışmaları ile devam etmiştir. Bulgaristan'daki Türk ağızlarının ilk Bulgar araştırmacısı ise Dimitri Gadjanov Gacanov)'dur. Daha sonra Mefkure Mollova Bulgaristan Türk ağızları üzerinde önemli çalışmalar yapmıştır. Türkiye'de yapılan mukayeseli çalışmalar Balkanlar'daki (Rumeli) Türk ağızları ile Anadolu ağızları arasında fonetik bakımdan çok önemli denkliklerin bulunduğunu ortaya koymuştur.

Mefkure Mollova, Balkanlarda konuşulan Türk ağızlarını iki bölümde ele almaktadır:

- I) Ka ağızları: On seste süreksiz sert k ünsüzünün kullanıldığı ağızlar.
- II) Ga ağızları: Ön seste süreksiz yumuşak g ünsüzünün kullanıldığı ağızlar,

Emil Boev, Bulgaristan'daki Türk ağızlarının bütünüyle incelenmemesine rağmen üç bölümde ele alınabileceğini ifade etmektedir;

- I) Batı Balkan ağızları
- II) Miziya ve Trakya ağızları
- III) Doğu Rodop, Gerlovo ve Tuzluk ağızları.

Bu üç bölümün dışında Orta Rodop ve Yörük ağızları Balkan Türk ağızları arasında ayrı bir yer tutmaktadır. Bulgaristan Türk ağızları üzerinde çalışan diğer araştırmacılar, G.Nemeth, J.Eckmann, S.Kakuk, V.G.Güzev, G,Hazai'dir.

1906 yılından beri Türk dili Sofya Üniversitesi'nde yabancı dil olarak okutulmaktadır Ayrıca Türkçe Ders Kitabı, Türk Dili Ses Silgisi, Bulgarca-Türkçe Tematik Sözlük, Türk Edebiyatı Tarihi, Eski Türk Edebiyatı Metinleri adlı kitaplar ders kitabı olarak hazırlanmıştır.

Eski Bulgar anayasasının 45. maddesinin 7 .bendine göre, Bulgar dilinin öğrenilmesi mecburidir. Ancak azınlıkların kendi dillerini öğrenme hakları da vardır. Ana dili olarak Türkçe'nin öğretilmesi konusunda 70'li-80'li yıllarda yaşanan duraklama, 1990'da baş gösteren okulların boykot edilmesiyle 1992/1993 öğretim yılından itibaren sona ermiş, ilk ve orta okullara 4 saat Türkçe dersi konulmuş, Türklerin yaşadığı bölgelerde Türkçe eğitim veren İmam-Hatip liseleri ve İslam Enstitüsü açılmıştır.

Bugünkü Bulgaristan'da Türk dili öğretiminin 114 yıllık bir geçmişi vardır. Ayrıca Bulgar Devleti'nin mevcut anayasasına ve imzaladığı milletler arası anlaşmalara göre Türkçe'nin bir azınlık dili olarak okutulması kanuni bir yükümlülüktür

Bulgaristan'da her dönemde Türkçe neşriyat yapılmıştır. Bu yayınlarda önceleri Arap alfabesi kullanılırken Türkiye'deki 1928 harf inkılabından sonra gazete, takvim ve kitapların kimi Arap, kimi Latin harfleri ile basılmıştır.

Bulgaristan Türklerinde geleneğe bağlı folklor, halk tiyatrosu, Karagöz gibi anonim eserlerle ve Tekke Edebiyatı etkileriyle gelişen bir edebi zenginlik görülmektedir. Bulgaristan Türklerinin diğer Balkan Türkleri ve Türkiye Türkleri ile ortak bir kökten gelen ve her bakımdan büyük benzerlikler gösteren atasözü, deyim, bilmece, mani, ninni, türkü, fıkra, efsane ve masalları bu gün de bütün canlılığı ile devam etmektedir. Şiirin ana teması köy hayatı ve geleceğe dayalı toplum yapısıdır. Hikaye ve şiire göre roman türü daha az gelişmiştir. 1984'te Türkçe yayın yasağıyla yavaşlayan edebi hareketler, son gelişmelerle yeniden canlanmaktadır bu gün Bulgaristan'da Hak ve Özgürlük gazetesi çıkmakta ve Sofya radyosunda günde 15 dakika Türkçe yayın yapılmaktadır.

Krallık döneminde Bulgaristan'da Türkçe 13 dergi, 67 gazete yayınlanmaktaydı. Komünist idarede Türkçe 1 dergi, 3 gazete çıkmıştır. En son "Yeni Işık" gazetesi Ocak 1985 tarihinde kapatılmıştır

20. yüzyılın başlarından 1945'e kadar Bulgaristan'da 112 Türkçe dergi ve gazete yayınlanmıştır, Bulgaristan uzun yıllar Türk hakimiyeti altında yaşadığından, bu topraklarda Türk dilinin ve Edebiyatı'nın çok köklü bir geçmişi vardır. Divan Edebiyatı'nın pek çok ustası Bulgaristan topraklarında doğmuş veya eserlerim bu bölgede vermiştir 20. yüzyıl Bulgaristan Türk Edebiyatı'ndan Süleyman Sırrı, Osman Nuri Peremeci, Hafız Abdullah Meçik ve Mehmet Masum gibi pek çok isim sayılabilir. Bunlardan bazıları Türkiye'ye göçmüş, ancak Türkiye'de verdikleri eserlerde de

Bulgaristan Türklüğü'nü ve acılarını anlatmışlardır, şiir, roman, hikaye, piyes gibi türlerde verilen eserler yanında, dünya klasiklerinden de pek çok tercüme yapılmıştır. Alı Haydar Taner'in Bulgaristan'da ve Türkiye'de 30'dan fazla eseri yayınlanmıştır. Mehmet Behçet Perim ise tiyatro ve şiir türünde 15 civarında eser vermiştir.

1944'te Bulgaristan'ın sosyalist olmasından sonra bu ideolojiye ters düşen bazı yazar ve şairler Türkiye'ye göç etmiştir. 1944'ten 1969'a kadar "Umut Edebiyatı" adlı bir dönem yaşanmıştır. Sade bir dille ve tabii bir üslupla yazdığı şiirlerini "Yeni Günün Şarkıları" ve "Alın Terim" adlı kitaplarda toplayan Mehmet Müzekka Con (1035-1974), Bulgaristan'da çıkan bütün dergi ve gazetelerde şiirleri yayınlanan ve eserleri Nedyalko Yordanov tarafından "Yürüyelim benim sadık dostlarım" adıyla Bulgarca'ya da çevrilen Recep Küpçü (1934-1976), daha sonra Türkiye'ye göçen ve Bulgaristan Türkleri ile ilgili pek çok yazısı yayınlanan Mehmet Çavuş, Ali Osman Ayrantak ve Ahmet Şerif bu dönemin sanatçılarıdır.

Umut Edebiyatı sanatçıları sansür ve baskıya rağmen dil asimilasyonuna karşı çıkmışlar ve sembollerle çaresizlik ve isyan duygularını anlatmışlardır.

1969'dan sonra Komünist Partisi, Türkçe konuşmayı, yazmayı ve eser yayınlamayı yasakladı. Bu on hazırlığın ardından 1984 yılı Aralık ayından 1985 yılı Ocak ayına kadar süren isim değiştirme ve Türk varlığını inkar politikaları başladı. Şu politikalar pek çok Bulgaristan Türkü gibi Sabahattin Bayram, Nevzat Mehmet, Duran Hasan, Ömer Osman ve daha pek çok yazar ve şair Türkiye'ye göçtü.

Türkiye'ye göçen ve Bulgaristan'da kalan Bulgaristan Türkü yazar ve şairler, konusunu Türklük duygusundan, yakın dönemde çekilen sıkıntı veya insani duygulardan alan eserler vermekte ve bunları Türkiye'de çıkan "Balkanlar'da Türk Kültürü", "Balkan Türkleri'nin Sesi" gibi dergilerle Bulgaristan'da çıkan "Hak ve Özgürlük" gazetesinde yayınlamaktadırlar. Ahmet Şerif Şerefli'nin Kültür Bakanlığı tarafından yayınlanan Türk Doğduk Türk Öldük eseri gibi bazı eserler kitap halinde Türkiye'de basılmıştır,

Bulgaristan Türk Edebiyatı'nda ilk soneyi ve serbest tarzda destan yazan şiirlerinden bir kısmı Bulgarca, Rusça, Lehçe, Makedonca ve Ukraynaca'ya da çevrilen Şaban Kalkan, Türkiye'ye sığınmış, sevgi ve Deliorman konulu şiirler yazmış ve "Kardeş Edebiyatlar" dergisi başta olmak üzere dergi ve gazetelerde Bulgaristan Türk Edebiyatı'nı tanıtan yazılar yazmıştır.

Muharrem Tahsin, gazeteci, hikaye ve roman yazarıdır. İlk hikaye kitabı "Ayak Sesleri"dir (1964). Biz Bize adıyla bir deneme kitabı da bulunmaktadır. Eserlerinde köy ve kent gerçeklerini, köyden şehre göçü, azınlık kompleksini ve kadın haklarını işlemiştir.

"Ali Kadırof - Eserleri" (1965) adıyla hikayeleri yayınlanan Alı Kadir ve hikaye, röportaj, edebi ve siyasi yazılar yazar Kemal Pınarcı Bulgaristan Türk Edebiyatı'nda nesrin gelişmesine katkıda bulunmuşlardır Şiir, hikaye, masal, hicviye türünde eserleri de olan ancak Türk Edebiyatı Tarihi üzerinde yaptığı tenkitler ve ilmi çalışmaları ile tanınan Rıza Mollaoğlu (1920-1986) ile şairliği ve hikayeciliği yanında Sabahattin Ali'nin hayatı ve sanatı konusunda hazırladığı tezi ve dil, edebiyat konularındaki çalışmaları ile Bulgaristan'daki ilk Türk asıllı profesör olan İbrahim Tatarlı edebiyat tarihçiliği konusunda çığır açtılar.

1.2.6. BULGARİSTAN TÜRKÇESİYLE İLGİLİ DAHA ÖNCE YAPILAN AĞIZ ARAŞTIRMALARI

1763 Stefan Andreev; Reçnik na turskiya govor v selo Duraç Razgradski okrug, Kliment Ohridski Universitesi Doğu Dilleri Kürsüsü, Sofya 1964.

1764 Luçya Andreeva; Blagoevgrad'a Bağlı Yavornitsa Köyü Türk Ağzında Bulgarca kelimeler, Bilimsel Bilimsel 1972, s.355 – 357.

1766 Erman Artun; Tekirdağ ve Balkan Muhacirleri Şivesi(Gacal "Yerli",Bulgaristan Muhacirleri,Romanya muhacirleri,Yunanistan Muhacirleri), İ.Ü.Türk Dili mez.tezi, İstanbul 1971.

1770 Fatma Ayyıldız; Razgrad Ağzı, İ.Ü:Türk Dili mez.tezi, İstanbul 1976.

1771 Sıtkı Badem; Tekirdağ Ağzı,İ.Ü.DTCF Türk Dili mez.tezi, Ankara 1958.

1797 S.S.Bobçev; Turski Poslovitsi v Bulgariya, İnem, Sofya, X – XI,, 1932,s.211 –

- 1800 E.Boev; Bulgaristan'da Türk Diyalektolojisiyle İlgili Çalışmalar, TDKOBB(10 Temmuz 1966),TDK, Ankara 1969, s.171 – 177.
- 1801 E.Boev; Bulgaristan Türk Ağzlarında İç Ses Konson Benzeşmesi, Bilimsel Bildiriler 1972(Ankara 1975), s.215 – 228.
- 1802 E.Boev; Bulgaristan Tatar Diyaleğinde Konson Düzeni, III. MATK(24-29 Eylül 1979,İstanbul)'de okunan bildiri.
- 1803 E.Boev; Bulgaristan Türk Ağzlarında Vokal Uzunluğu,II.MATK(4-9 Ekim 1976.İstanbul)'de okunan bildiri.
- 1804 E.Boev; Güney – Batı Bulgaristan Türk Ağzlarında Gelecek Zaman, I.MTK(6-9 Şubat 1978, İstanbul)'ye sunulan bildiri.
- 1805 E.Boev; Programa i upitvane za sibirane na materialni za malik atlas na Turskite dialekti v Bilgaria, Sofia.
- 1812 Lilana Borisava; Turskiyat Govor na selo Most, Sofya 1972, mez. tezi.
- 1825 İhsan Sabri Çebi; Güneydoğu Bulgaristan Türk Ağzları, G.Ü.Türk Dili Yüksek Lisans tezi, Ankara 1986.
- 1827 Stilyan Çilingirov; Turski poslovice i pogovorki i harekterni izrazi v Bulgarija, INEM II(1922),s.157-171; III (1923),s.59-65; XII (1936),s.153-156.
- 1828 İvan Çolov; Treskavets Ağzı, Sofya 1968, mez. tezi.
- 1829 Hüseyin Dalli; Kuzeydoğu Bulgaristan Türk Ağzları Üzerine Araştırmalar,TDK Yay. Ankara 1978, 201 s. 2 baskı: TDK Yay ., Ankara 1991.
- 1833 Meral Dilerme; Edirne ve Balkan Muhacirleri Şivesi(Gacal “Yerli” Bulgaristan ve

Yugoslavya), İ.Ü.Türk Dili mez. tezi,İstanbul 1972.

1835 Musa Dindar; Dobruçan Lehçesiyle Söylenen Halk Masalları, ÇEVREN VIII,32 (Aralık 1981), s.124- 127.

1839 N.Dmitriev; Problemi i dostijeniya bosniskoy turkoloji,ZKV II(1926),s.97- 118.

1840 N.Dmitriev; Zametki po bulgarsko- turetskim govoram, DAN X(1927),s.210- 216.

1841 N.Dmitriev; Etyudi po serbsko- turetskomu yazikovomu vzaymodeysiviyu, DAN I, 1928: 2.s. 17-22,II, 1928: 12,s.268-275; III. 1929: 5,s.89-95;IV, 1929:6,s.103-108.

1856 Janos Eckmann; Razgrad Türk Ağzı, TDEHA(Ankara 1950),s.1-25.

1874 Glişa Elezoviç; Bulgaristan'da Türk Dili ve Deyimleri,Belgelerle Türk Tarihi Dergisi(Dün\Bugün\Yarın),2 (21),Kasım 1986, s.30-38.

1876 Hılmiye Faikova; Kumaniga Ağzı, Sofya 1962, mez. tezi.

1886 Abdurrahman Güzel; Vidin Türk Ağzıları Üzerine Yapılan Çalışmalar Hakkında, 1.UTDK1988, Bildiriler,s.399-406, Ankara 1996.

1889 Nimetullah Hafız; Prizren Türk Halk Edebiyatı Metinleri ve Ağzı Hususiyetleri. İ.Ü.Türk Dili Doktora tezi ,İstanbul 1976.s

1.2.7 DİN

Devlet, dini kurumları altında tutmakta ve dini çalışmalarını yönlendirmektedir. 1949 yılında ise Müslümanların dini kuruluş ve vakıflarını Bulgar hükümeti millileştirmiştir. Din adamları birer, devlet memurudur ve Sofya'da onları temsilen bir müftü görevlidir.

1.3. 1989 SONRASI BULGARİSTAN TÜRKLERİ

10 Kasım 1989'da Jivkof rejiminin yıkılması akabinde Bulgaristan Devlet Konseyi, 1984 - 89 arası dönemde Türk ve diğer azınlıklara karşı yapılan hataları kabul etmiş ve bunların düzeltileceğini vaat etmiştir. Böylece zorla değiştirilen Türk adları iade edilecek, Türkçe konuşma yasağı kalkacak ve Türk çocukları kendi okul ve anadillerinde eğitim yapabileceklerdi- Ancak bu konuda Türk toplum temsilcileri ve Bulgar yöneticileri arasındaki görüş ayrılığı uzun süre giderilemedi. Temmuz 1991'de resmileşen yeni Bulgar anayasası da azınlıklara kendi anadillerini öğrenme ve kullanma hakkı tanıyordu. Buna rağmen Türk öğrencilerin Türkçe dersler alması sürekli erteleniyordu. Bunun üzerine Türk aileler, çocuklarını okullara göndermeme ve açlık grevi yapma gibi yöntemlerle Bulgar yönetimini protesto ettiler.

Bu tepkiler karşısında Eğitim Bakanlığı, Türkçe derslerin başlatılması kararı aldı. Ancak bu haktan ilk ve ortaokullara devam eden Türk çocuklarından sadece %40'ı faydalanabiliyordu (toplam 100 bin öğrenciden 40 bini). 89 büyük göçü ile Türk aydın ve öğretmenlerinin çoğunun Türkiye'ye gitmesi ile, Türkçe ders verecek eleman bulunamaması diğer bir olumsuzluktu. Böylece bir kez daha Türk öğretmen yetiştirilmesi gündeme geldi. Bu kapsamda; 1992'de Şumnu Yüksek Pedagoji Enstitüsü ve 1993'de Kırcalı İlk ve Ortaokul Öğretmen Enstitüleri'ne Türkçe öğretmeni yetiştirecek sınıflar açıldı. Benzer şekilde 1990'da Sofya'da ön lisans düzeyinde İslam Enstitüsü ve Şumnu'da İmam-Hatip Lisesi açıldı. Bunları 1991'de Rusçuk ve Mestanlı İmam-Hatip liseleri izledi.

1989 sonrası Bulgaristan'da kurulan 160 civarındaki siyasi partinin 4 ü Türklerle aitti. Bunlar: (1) Hak ve Özgürlükler Harekatı (HÖH)_p (2) Demokratik Gelişim Harekatı (DGM), (3) Demokratik Adalet Partisi (DAP) ve (4) Türk Demokratik Partisi (TOP) olarak belirtilebilir. Bu partilerden ilki olan HÖH Partisi, 1990 seçimlerinde 400 üyeli parlamento'ya 23 milletvekili soktu. Aynı parti, 1991 seçimlerinde oyların %7.55'ini aldı ve milletvekili sayısını 24'e yükseltti. Daha sonra yapılan yerel yönetim seçimlerinde ise, 27 belediye başkanı ve 653 köy muhtarlığı kazandı. Aralık 1994 seçimlerine üç Türk partisi katıldı. Bunlardan en büyüğü olan HÖH, %5.44'e tekabül eden 282.000 oy aldı. Bu partinin bir önceki seçimlere göre 160.000 dolayındaki oy kaybı; bir bakıma iktidar ortağı olduğu bir önceki dönemde varlık gösterememesi, Türkiye'ye göçün sürmesi ve oyların bölünmesi gibi sebeplere dayanmaktadır. Üç Türk partisinin Aralık 94

seçimlerinde aldıkları oy toplamı 320.000 dolayındadır. Türkler, HÖH ve diğer Türk partilerinden memnun olmadıkları için bunlara oy vermemişlerdir. İyi hazırlıklı ve programlı bir Türk partisi, muhtemelen 700.000 dolayında oy alabilecektir. Ayrıca Türkiye'de bulunan soydaşlarımızdan 50.000 dolayında bir kitle Aralık 94 seçimlerinde oy kullanma hakkına sahip olmasına rağmen bunlardan ancak 2.700'ü oy kullanmıştır.

Aralık 1994'de yapılan seçimleri, ülkenin içinde bulunduğu sosyal ve siyasi kaos ortamını lehine çeviren Bulgaristan Sosyalist Partisi kazanmıştır. Türklerin zorla Bulgarlaştırıldığı dönemde Eğitim Bakanı olan Dimitrov yeni hükümetin Eğitim, Bilim ve Teknoloji Bakanı olmuş ve Türklere baskı ve işkence yapan emniyet mensupları da önemli görevlere getirilmiştir. Bu dönemde hükümet, Müslüman halkın çektiği Fikri Salih'i baş müftülük görevinden almış ve çeşitli entrikalarla Nedim Gencev'i Yüksek Diyanet Kurulu Başkanlığı'na ve Gencev'in bir yandaşını da Baş müftülük makamına getirmiştir. Bu atamaların Müslüman halk tarafından kabul edilmemesi üzerine, atanmış ve seçilmiş olmak üzere ülkede bir Baş müftü ve müftüler sorunu yaşanmıştır. Müftü atamasının yüksek mahkeme tarafından reddi uygulanmamıştır.

Bulgaristan nüfusu ve aktif iş gücü, 89 göçü sonrası büyük oranda azaldı. Bu göçün dışında 250 bin dolayında Bulgar genci batı ülkelerine iltica etti, 1990'lı yılların ortalarında Bulgaristan halkının sıkıntıları ve sosyalist kökenli meclis üyeleri ile hükümete duyulan güvensizlik doruk noktasına çıktı. Ülke çok büyük siyasi, ekonomik ve sosyal bunalım ve kaos içine düştü, insanlar, aç ve perişan iken; resmi devlet güçleri dahi yeraltı dünyası ile işbirliği yapmakta veya bunlardan birisi konumundaydı. Ülke çapında yönetim aleyhtarı büyük gösteriler yapıldı. Bu durum, 10 Ocak 1997'de meclis binasının işgali ve yakılmasına kadar vardı. Bir iç savaşın başlamasına ramak kakan ülkede hükümet istifa etti ve erken genel seçimlere gidildi. 19 Nisan 1997'de yapılan genel seçimlerde 240 parlamento üyeliğinin 137'sini Demokratik Güçler Birliği Partisi kazandı. Bu seçimlerde HÖH, Türk seçmenlerden bile ancak %52 oranında oy alabilmiştir.

Günümüzde Bulgaristan Türklerine ait 8 gazale çıkmaktadır. Bunlardan Zaman, Türkiye'de yayınlanan aynı gazetenin Bulgaristan Türkleri için haftalık baskısı iken; diğer gazeteler; Hak ve Özgürlük, Filiz, Müslümanlar, İslam Kültürü, Güven, Cır Cır ve Balon'u soydaşlar, kendi gayretleriyle çıkartmaktadır Ayrıca Türkçe kitaplar da basılmaktadır. İlk ve ortaokullarda haftada 4 saat seçmeli Türkçe dersleri okutulmakta.

Bulgar yönetimi, Pomak Türklerine mensup çocukların Türkçe derslere devam etmelerini engellemektedir. Bulgaristan radyosu, haftada birkaç saat Türkçe yayın yapmaktadır. Taahhüt edilmesine rağmen benzer yayımlar, Bulgar devlet televizyon kanalında henüz başlamamıştır. Buna karşılık Türk köyleri, büyük uydu antenleri almak suretiyle Türkiye'de yayın yapan televizyon kanallarını izleyebilmektedir. Böylece Türkiye ile milli ve manevi bağların kuvvetlendirilmesi ve daha güzel Türkçe konuşulması mümkün olabilmektedir. Yasal bir engel olmamasına rağmen Bulgaristan Türkleri, henüz özel bir radyo istasyonu veya televizyon kanalına sahip bulunmamaktadır.

1992 resmi nüfus sayımına göre Bulgaristan'da, toplam nüfusun %13'üne tekabül eden 1.000.000 dolayında Türk yaşamaktadır. Ancak bu ülkede 2 milyonu Türk olmak üzere 3 milyon dolayında Müslüman yaşadığı sanılmaktadır (1745). Günümüzde Bulgaristan Türklerinin en önemli sorunlarının başında işsizlik ve bunun sebep olduğu göç yer almaktadır. 1989 büyük göçünden bu yana 200.000'in üzerinde soydaşımız ağır Türk vizesine rağmen Türkiye'ye göçmüştür. 1995 sonrası Bulgaristan Türklerinin karşılaştığı önemli problemler şöyle özetlenebilir: %90'lara varan işsizlik, aşırı yoksulluk, yüksek öğretimin paralı olmasından dolayı bu eğitime devam edememe ve kültürel kimlikleri koruyup-geliştirecek basın ve yayın organlarının olmaması. 1993 yılından itibaren diğer Türk topluluklarında olduğu gibi Bulgaristan Türkleri arasından da, Türkiye'ye yüksek öğrenim görmek için öğrenciler gelmiştir. Ancak Türkiye'de bin dolayında yüksek öğretim yapan soydaş çocuklarının diploma denklikleri henüz Bulgar makamlarınca tanınmamıştır.

Günümüzde Bulgaristan Türklerinin siyasi ve dini açıdan birlik sağlayamamaları, soydaşlarımızın güvensizlik ve karamsarlık içinde olmalarına dayanmaktadır. Bulgaristan Türklerin 1990 sonrası çeşitli Hıristiyan misyonerlerin ilgi alanındadır. Bu konuda Pomak Türkleri ve Müslüman Çingenelere, Bulgar hükümeti desteği ile de özel bir önem ve öncelik verilmektedir. Ayrıca Bulgar yönetimi, Pomak Türklerini ayrı bir dini kurum altında teşkilatlanmasını sağlamak sureti ile Türk birliğini bozmaya çalışmaktadır. Diğer taraftan artık Bulgaristan Türkleri, dini liderlerini seçebilmektedirler ve günümüzde bu görevi Fikri Sali Efendi yürütmektedir. Ayrıca soydaşlarımız, daha önce gasbedilen vakıf mallarını geri alma çabası içindedirler.

1.4. BULGARİSTAN TÜRKLERİNE YAPILAN ASİMİLASYONUN BELGELERİ...

Bulgaristan'da komünizm döneminde Türklere karşı uygulanan isim değiştirme ve asimilasyon kampanyasının gizli belge ve tutanakları tek tek ortaya çıkıyor.

Üyelerinin çoğunluğunu Türklerin oluşturduğu Hak ve Özgürlükler Hareketi (HOH), asimilasyon kampanyası dosyasını bir kitap haline getirdi. Bulgaristan Komünist Partisi (BKP) Merkez Komitesi ve Politbüro'nun arşivlerinden seçilmiş gizli belge ve resmi tutanaklardan derlenen 200 sayfalık kitap, 28 Mayıs'ta satışa çıkarılacak.

O dönemdeki birçok vahşeti belgelerle anlatan kitapta, son derece ilginç konuşmaların yer aldığı resmi toplantı tutanakları da bulunuyor, Bulgaristan'ın yakın geçmişinin gizli kalmış yönlerini ortaya koyan kitapta, 1989'da yaşanan zorunlu göçün perde arkasında nelerin olduğu da tüm çıplaklığıyla gözler önüne seriliyor.

"İsim Değiştirme Kampanyasının Gerçekleri" adını taşıyan belgesel nitelikteki kitapta bugüne kadar açıklanmamış resmi bir tutanak belgesi de yer alıyor.

6 Haziran 1969'da dönemin devlet başkanı Todor Jivkov'un başkanlığında yapılan politbüro toplantısından, "çok gizli" damgalı resmi tutanağa göre şu konuşmalar geçiyor:

TODOR JIVKOV: Ülkenin mevcut durumu ile ilgili bu toplantının yapılmasını uygun buluyorum. Yine "Yeniden Doğuş" sürecine değineceğiz. Şundan sonra nelerin yapılacağını tespit etmek için bugüne kadar yapılanları bir gözden geçirelim, İsyan eylemlerini durdurduk. Artık ortada isyan yok Bu insanlara pasaport başvurularını kolaylaştırmalıyız. Meseleyi dramatik hale getirmeyelim. Maksimum sayıda insanı göç ettirmek için elimizden geleni yapmak durumundayız. Ancak en az 200 bin kişiyi göç zorlamalıyız. Veriler gösteriyor ki eğer bunu yapmazsak birkaç yıl sonra er veya geç bir Kıbrıs'a dönüşebiliriz. Bu halkın yıllık nüfus artışı ne kadar?

GEORGI TANEV: 15 bin civarında.

TODOR JIVKOV: 20 yıl sonrasını düşünebilir misiniz?

IVAN PANEV: Gitmek isteyen 7 komünist var.

TODOR JIVKOV: Komünistlerin gitmek istemesi çok iyi değil.

GRİGOP STOİÇKOV: Bu insanlar şimdi evlerine kapanıp, toplanıp bekliyorlar. Sorun yaratıyorlar. Tahminim bir bölümü göç etmeyecek

TODOR JIVKOV: En önemlisi onları işyerlerine döndürmek olacak, eğer dönmezlerse tedbir alınmalı. Onlara, başka bir bölgeye gideceklerini, orada çalışacakları ve evlerine burada çalıştırılacak başka insanların yerleştirileceği söylensin.

GRIGOR STOİÇKOV; Bu konularla ilgili, yarın açıklanmak üzere yeni bir hükümet kararının alınması gerekiyor.

TODOR JIVKOV: Ama bu karar basında yer almamalı.

PENÇO KUBADİNSKİ: Bence yoldaş Jivkov'un yaptığı açıklama çok büyük bir olaydır. Bu tutum bütün dünyaya yayıldı. Bunu sonuna kadar değerlendirmeliyiz. Kesinlikle tereddüt etmemeliyiz. Mesela Razgrad bölgesindeki Beli Lom'da 1600 kişinin yüzde 90'ı pasaport başvurusu almış bulunuyor. Biz onlara söyle demeliyiz; sizi durdurmayacağız, ancak rekoltenin toplanması da size düşer. Önce buğday ambara girecek, ondan sonra gideceksiniz,

TODOR JIVKOV: Çalışmayan pasaport alamayacak.

PENÇO KUBADİNSKİ: Türkiye'nin amacı, Bulgaristan'da ekonomik sorunlar yaratmak. Buna karşı koyacak gücümüzün olduğu bilinmelidir. Göçü durdurmadan duruma hakim olmamız gerekir. Bence 300 bin kişi göç eder. Bu durum işgücünde kısmi bir kriz yaratabilir, ancak panik yaratmayacak.

TODOR JIVKOV: Türkiye onları kabul etmeyi reddedecek.

PENÇO KUBADİNSKİ: Bizim yaptığımız, bu veya şu şekilde işimize yarar. Türkiye kapıları açmazsa suçun Türkiye'ye ait olduğunu söyleyeceğiz. Gidip geri döndüklerinde ise biz onlara, "Siz Bulgarsınız, nereye gidiyorsunuz? Gitmeyin demedik mi?" diyeceğiz. Şimdi onları kabul edip etmeyeceklerini düşünmeden, almaları için Türkiye'yi sıkıştırmalıyız.

TODOR JIVKOV: Bu işi boş bırakmayalım... Onları bando mızıka ile uğurlamamız gerekir.

PENÇO KUBADİNSKİ: Doğru, çünkü kovulmadıklarını görecekler. Bazı işletmeleri kapatmak zorunda kalsak bile önemli değil. Öğrencilere hızlı meslek kursları vermeliyiz, hemen traktör veya biçerdöver koltuğuna oturabilmeli. Emekliler için de

önemli, onlar da mesleğinde çalışıp maddi anlamda teşvik edilmeli.

VASIL TSONEV: Evleri konusunda ne yapacağız.

TODOR JIVKOV: Evleri ile ilgili spekülasyon olmasın. Onları bir nevi parasız almalıyız. Toplumsal örgütlerce satın alınırsa daha iyi olur. Onların yerine gelecek işçilere bu evleri verebiliriz.

NAÇO PAPAZOV: Ben Burgaz'daydım. Orada 70 bin Türkleştirilmiş Bulgar, 100 bin de Çingene var. Şimdi baktığımda Macaristan'da Çingenerler parti kuruyorlar, bizde ise 300 bin Çingene yaşıyor. Onlardan da parti kurmak isteyenler olabilir, içişler bakanlığı bu işi ciddi olarak takibe almalı. Yaptığımız, aslında büyük bir siyasi vurgun sayılır,

PETAR MLADENOV: Bence yoldaş Jivkov'un açıklaması, politikayla uğraşmaya başladığımdan beri gördüğüm en büyük siyasi hamlelerden biri. Eğer bunun tarihte bir emsali varsa öğrenci eylemleri sırasında De Gaulle'in çıkıp, "Buraya kadar" demesine benzetilebilir.

1.5. KIRCAALİ

Traklar'ın, Yunanlar'ın, Roma ve Bizans medeniyetlerinin, Bulgar Devleti'nin ve Osmanlı hakimiyetinin izlerini taşıyan Kırçalı, Bulgaristan'da en çok Türk'ün yaşadığı şehir konumunda. Özellikle 93 Harbi'nde, Rus askerlerine geçit vermeyen ve yiğitlikleriyle dünyaya nam salan Kırçalılar, yedi Doğu Rodop belediyesinin kültürel, idarî ve iktisadî merkezinde bulunmanın ayrıcalığını yaşıyor. Bu topraklarda tarihî tekke, türbe ve camilere rastlanması, Müslüman Türk unsurunun yüzlerce yıl önce buralarda var olduğunu kanıtıyor. En eski camilerden biri 15. yüzyılda Nalbantlar'da kurulan 'Yedi Kızlar Camii'dir. Kırçalı Camii ise 1812 yılında inşa edilmiş.

Kırçalı; Bulgaristan'ın Rodop bölgesinde bulunan, ismini kuruluş zamanlarında çok sevilen bir kişiden almış şirin bir şehir. Bu şahsın ismi Ali, fakat dışarıda çalıştığından dolayı kendisine Kırca Ali denmiş. Burası Rodoplar'ın merkezi, ufak şirin bir şehir. Sınırlarını Batı Trakya (Yunanistan), Haskovo, Plovdiv ve Smolyan bölgeleri oluşturuyor. Bölgede Aladağ, Kara tepe, Bozdöven, Dambalı, Dalca, Ustra, Vardar tepeleri ile Küçük Arda, Köşdere, Söğütlü, Değirmendere, Elbasan, Deli çay, Aksu ve Yağışlar dereleri bulunuyor. İlin idarî merkezi olan Kırçalı şehri, Arda nehrinin de geçtiği şirin bir vadide bulunuyor. Şehrin iki tarafında Kırçalı ve Studen Kladenets barajları yer alıyor. Kırçalı ilinin arazisi yüksek tepeli ve dar vadili dağlardan ve yarı dağlardan oluşuyor. Deniz seviyesinden ortalama 329 m yükseklikte bulunan şehrin iklimi, Akdeniz'den etkilendiği için yumuşak ve rutubetlidir. Tarihte buralara Türk soylarından Hunlar, Peçenekler ve Kumanlar gelmiş. Farklı devirlerin ve kültürlerin izlerini korumuş olan Kırçalı'de en eski tarihî katmanlar yeni taş devrine, daha sonrakiler ise tunç ve demir devrine ait. Bu tarihî katmanlar Traklar'ın, Yunanlılar'ın, Roma ve Bizans medeniyetlerinin izlerini, birinci ve ikinci Bulgar Devleti'nin, Osmanlı hakimiyetinin izlerini taşımaktadır. Kırçalı'ye bağlı 94 köy bulunuyor, bunların yüzde 96'sı Türk köyleridir. Ancak geçit yeri olmadığından dolayı fazla gelişmemiş. Burada tarihî tekke, türbe ve caminin olması, Müslüman Türk unsurunun yüzlerce yıl önce var olduğunu kanıtıyor. En eski camilerden birisi ise 15. yüzyılda Nalbantlar'da kurulan 'Yedi Kızlar Camii'dir. Kırçalı Camii ise 1812 yılında yapılmış. Kırçalı ile ilgili ilk yazılı kaynak Osmanlı dönemine ait 1607 tarihli sicil defteridir. İkinci defa şehir, Fransız araştırmacı August Vinekel'in 1847 yılında tuttuğu notlarda zikredilmekte. Kırçalı, 20. yüzyılın başında şehir olarak ilan edilir. 1934 yılından itibaren ilçe, 1949'dan

sonra ise sancak olur. Günümüzde Kırçali, yedi Doğu Rodop belediyesinin kültürel, idarî ve iktisadî merkezidir. Kırçali ilinden Baltık Denizi ile Akdeniz arasındaki ulaşımı sağlayan 9 numaralı Avrupa ulaşım koridoru geçmekte. Kırçali–Momçilgrad–Podkova–Ksanti (Yunanistan) yolunun inşaatı da yakında başlatılıyor. Makaza gümrüğünün açılması il için son derece önem arz ediyor. Ulaşım konusunda 9 numaralı koridorun Makaza yolundan geçerek Kırçali ile Ksanti şehri (Yunanistan) arasındaki ve Aleksandrupolis ile Kuzey Yunanistan'ın diğer şehirleri arasında ulaşımı sağlayarak, Güney Balkanlar'da bölgesel önem taşıması bekleniyor. Kırçali ilinin arazisi 3 milyon 208 bin metrekaredir. Bu rakam Bulgaristan yüzölçümünün yüzde 2,89'unu oluşturuyor. 1990 yılından itibaren başlayan Kırçali ilindeki nüfus azalması, bugün de devam etmektedir. Bunun en büyük sebebi nüfusun artmaması ve ülke içi ve ülke dışına yaşanan göçler. Mart 2001 tarihi itibarıyla Kırçali ilinin nüfusu 173 bin, 200'dür. Bu rakam ülke nüfusunun yüzde 2,46'sını oluşturmaktadır. İldeki halkın yüzde 33'ü şehirlerde, yüzde 67'si ise köylerde yaşıyor. Kırçali ilindeki kilometrekareye düşen ortalama nüfus sıklılığı 62,6'dır. İlin nüfusu 7 belediyeye ve 473 yerleşim birimine paylaştırılmıştır. Söz konusu belediyeler şunlar: Kırçali, Ardino, Cebel, Çernoöçene, Krumovgrad, Kirkovo ve Momçilgrad. Bölgede yer üstü zenginliklerinden biri de tütündür. Tütün, bölge halkının en önemli geçim kaynağı. Kurşun, gümüş, çinko ve bentonit ise yeraltı zenginliklerinden bazılarıdır

Rodoplar'ın doğusunda bulunan Kırçali, Arda nehrinin iki kıyısına yerleşmiş. İki büyük barajın (Kırçali ve Studen kladenets) aralarında bulunan şehir, başkent Sofya'ya 268 km, Haskovo'ya 48 km, Plovdiv'e 110km, Smolyan'a 100 km, Türkiye sınırı Kapıkule'ye ise 128 km mesafededir. Bölgenin tütünleri ABD, Japonya ve Avsturya ülkelerinde pazar sahibidir. Kırçali'nin nüfusu 50 bin civarındadır. Kırçali'de 160 cami, 80 mescid bulunmakta. Bugün pek çok köy harabe durumdadır. Perperikon Balkan Yarımadası'ndaki en eski megalit kompleksi Perperikon denen tepede bulunmaktadır. Tunç devrinde yapılmaya başlanan ilk yontma taşlar ilk demir devrinde de görülmekte. Normal arkeoloji araştırmaları esnasında keşfedilen zengin seramik kompleksi de bu döneme aittir. Bu araştırmalar sonucu bulunan ve insanı en çok şaşırtan, çapı yaklaşık 2 m olan kilise mihrabıdır. Roma İmparatorluğu döneminin kompleks üzerinde büyük etkisi olmuş. Arkeologların yaptığı kazılar ve araştırmalar taşlar üzerinde birkaç katlı büyük bir saray yapıldığını ortaya çıkarıyor. Tepenin yakınlarında, duvarları 2,8 metre kalınlığında olan görkemli bir kale inşa edilmiş. Bu kalenin içerisinde binalar ve

mabedler yapılmış. Günümüzde bu binaların çoğu hâlâ yerin altındadır, fakat taşlar üzerine yapılmış yolların keşfedilmesi gelişmiş bir altyapının olduğuna işaret. Bu görkemli megalit anıt birkaç kez saldırıya uğramış, temellerine kadar yıkılmış ve daha sonraları tekrar eski haline getirilmiştir. Ardino Ardino, Doğu Rodoplar bölgesinde. başkent Sofya'ya 300 km uzaklıkta, Haskovo il merkezine de 92 km mesafede bulunmakta. Kuzeydoğu ve güney komşuları Çernoöçene, Kırçali ve Cebel'dir. Diğer komşuları ise Nedelino, Madan, Banite ilçeleri ve Smolyan ilidir. İlçe merkezinden. Kırçali barajına boşalan Arda nehrinin Arda kısmı geçiyor. Barajın bir kısmı da Ardino sınırları içerisinde bulunuyor. Diğer büyük nehirlerden bazıları ise Davidovska, Ardinska ve Ovacık'tır. İlçede en yaygın sanayi trikotaj sanayiidir. İlçenin toplam ormanlık alanı 20 bin 975 hektar. Bunlardan 19 bin 886 hektarı orman, bin 89 hektarı ise meradır. Halkın temel geçim kaynağı tütüncülük. Tütün tarım ürünlerinin yüzde 55–60'ını oluşturarak ekonomik büyümedeki gelirlerin yüzde 90 – 95'ini sağlamaktadır. Elverişli tabiat şartları tarım ve hayvancılığın gelişmesine yardım etmektedir. Ardino'da ayrıca mermer ve lom taşı çıkarılmakta. Kurşun–çinko yönüyle de zengin olan Enyovçe ve Ardino madenleri, bu bölgede bulunuyor. Svetulka köyü yakınlarında ise betonit yatakları var. Cebel Doğu Rodoplar'da yer alan ilçe, Türkiye ve Yunanistan sınırlarına 150 km mesafede bulunuyor. Ancak Makaza geçidinin açılmasıyla bu mesafe daha da kısılacak. İlçe, yüzölçümü 229 bin160 kilometrekare olup 48 yerleşim yerine sahip. Cebel'de Akdeniz iklimi hakimdir. Krumovgrad İlçenin tamamı Doğu Rodoplar'da yer alıyor. Krumovgrad bin 320 kilometrekare yüzölçümüne sahiptir. Hakim olan iklimler Akdeniz ve Karasal iklimdir. Kışlar çok sert değil. Yaz mevsiminde ise yüksek sıcaklıklar görülür. Ortalama yıllık sıcaklık 12° C'dir. Yağışlar genellikle yağmur şeklinde olup kışın bazen 80 mm'ye ulaşmaktadır. Kar yağışları aralık, ocak ve şubat aylarında görülmekte olup kar örtüsü ise kısa sürelidir. Zengin yer altı kaynakları ve toplam alanın yüzde 48.79'unu kaplayan ormanlar, ilçenin diğer önemli bir özelliği konumunda. Krumovgrad'ın toplam nüfusu 26 274'tür. Çernoöçene Yine Doğu Rodoplar'da yer alan ilçenin yüzölçümü 339 kilometrekaredir. Dağınık yerleşime sahip. İlçede 51 yerleşim biriminde toplam 10 bin 319 kişi yaşamaktadır. İlçenin toplam alanından 152 bin dekarı ormanlık ve meralık alandır. Kirkovo Yüzölçümü 538 kilometrekare olan ilçe, Doğu Rodoplar'da yer almakta. Toplam nüfusu 45 bin 595'tir. Sürekli ikamet edenlerin sayısı ise 25 bin 923'tür

1.6. KIRKOVO İLÇESİNİN TARİHÇESİ

İlçe 26.03.1914 yılında şu köylerden oluşmuştur: Bırzeya, Gorno Kirkovo, Dolno Kirkovo, Drangovo, Cerovo, Drujintsti, Domište, Zavoya, Kirkovo, Kostirunovo, Çakalarovo ve Şumnatitsa Kirkovo merkez, Gümürcüne il idaresi yönetimi altında.

İlin kuruluşu ile ilgili bilgiler ilk oluşumlarla ilgili kitaplarda görülmüştür. İlin kuruluş esnasında sadece bir muhtar daha sonra halktan vergi toplama kuruluşu, zamanla sekreter ve katip atanmıştır.

09.09.1994 yılından sonra Köy İl Halk Meclisi oluyor, Meclisin fonksiyonları ilçenkilerden tamamen farklıdır.

3005'nolu 1987 yılı kararnamesiyle var olan ilçe kurulmuştur, aynı zamanda Kirkovo'ya Podkova ve Benkovski köyleri de bağlanmıştır. İlin yüz ölçümü 59 m. bunların %32'si tarım fonu, %65'i orman fonu %1,8 yerleşim alanı ve %1'i su alanıdır.

Nufusu 46 121'dir. Yerleşik nüfus sayısı 28 925 kişi, 73 yerleşim alanı, 126 mahalle ve 46 muhtarlıklara merkezleştirilmiştir.

Deniz seviyesinden 600 m yükseklikte, kesikli yarı dağlık bölgesel coğrafyaya sahiptir.

İlçeyi ülkenin Sofya, Ruse, Haskovo, Varna, Burgas ve diğer sanayi merkezleriyle bağlayan Podkova Köyünde bulunan uygun bir tren istasyonuna sahiptir.

İlçede dört merkez birim düzenlenmiştir. Kirkovo, Fotinovo Benkovski ve Çorbacılar. Yollar, PTT hizmeti, elektrik hizmeti ve sanyii birimleri 20 000 km² kapalı alana. 1988 yılında 4 000 kişilik iş yeri kapasitesinde bir alt yapıya sahiptir.

Mevcut olan fabrikaların %40'ı, üretimde gerekli olan teknolojiye sahiptir. Neredeyse nüfusun %60'ı 3 km yarı çap merkez etrafında oturmaktadır.

Malkoç ve Gorski İzvor en uzak köylerdir. Birbirinden uzaklıkları 90 km'dir. Nüfusun temel geçim kaynağı tütün üretimidir. Bu üretim alanında 16 000 kişi çalışmaktadır veya çalışma gücüne sahip olan nüfusun %90.

Yüksek enflasyon oranını göz önüne alırsak son aylarda fakirleşme oranı gerçekten çarpıcı. Şu anda ilçe nüfusunun %30'u fakirliğin eşiğinde, kalanı ise kıtlık olan minimuma yakın gelire sahiptir.

İlçe genelde Devlet Bütçesinden gelecek subvansiyonlara güvenmekte (96%) ve şu anda: Güvenlik, Sağlık, Eğitim v.s gibi alanların harcamalarını karşılayacak durumda değil.

Şu esnada Kirkovo ilinin temel problemi işsizliktir. neredeyse %70'ni

kapsamakta ve demografik düşüşün ana sebebidir.Nüfusun azalma miktarı korkunç denilecek durumdadır.Nüfustaki bu düşüş sonucu 10-15 yıl sonra bölgede hiç kimse kalmayacaktır.

1.7. KİLLİ

Killi bölgesi Güneydoğu Bulgaistan'ın Doğu Rodop dağlarında, il şehri Kırcali'den 60 km. uzaklıkta ve en doğu kısmında yer almaktadır. Bölge 115 bin dekarlık bir alanı kaplar.Eskiden Killi köyüne bağlı 46 köy, 14 muhtarlık ve genel olarak 15.000 kişi yaşamaktaydı, Kırcali bölgesi için bu en büyük nüfus yoğunluğuydu.Şu anda her köy bağımsız şekilde varlığını sürdürür.Türkiye'ye göç sebebiyle çoğu köy yok olma sınırına gelmiştir.

Halk geçimini genellikle yüksek kaliteli "Cebel Basma" tütünü üretimi ile sağlamaktadır.

2. İNCELEME

2.1. SES BİLGİSİ

2.1.1. ÜNLÜLER

2.1.1.1 Ünlü Çeşitleri:

Killi Bölgesi Türk ağzında, yazı dilinde bulunan sekiz ünlünün dışında, boğumlanma noktasındaki değişiklikler nedeniyle az çok farklılaşmış ünlü çeşitleri vardır. Bu ünlü çeşitlerinden bir kısmı bazı kelimelere özgü ya da etkileri sınırlı ses değişmelerinin oluşturduğu ünlülerdir. Bu ünlüler şunlardır:

á, â, ă, ä, è, í, î, o, ö, ú

“a”ünlüsü ve çeşitleri (á, â, ă)

á: a ile e arasında bir orta damak ünlüsüdür.¹ Bu ses nadir olarak tespit edilir, sistemli değildir. a > á ve e > á değişimi sonucu ortaya çıkmıştır.

bá < be	31/26; 33/23;
hattá < hatta	37/316; 37/296;
fákat < fakat	32/36
dámıayı < damlıyor	34/203
verimkár < verecek (verme niyetinde)	4/125
nápdiynı < nasıldığını	4/118; 4/121
yášamā < yaşamaya	34/148
kábristana < kabristana	34/445
dünyá < dünya	2/30
árkekl̄ā < erkekler	5/108
â: a ile ı arası düz, kalın yarı geniş bir ünlüdür.	
aıçág < alacak	12/20
báqlavayı < baklavayı	4/267

¹ Ahmet B.Ercilasun; Kars İli Ağzları, Gazi Üniversitesi Yayını, Ankara 1993, s. 51.

insännā < insanlar	26/10
zâtın < zaten	45/319
batçâğ < batacak	46/383
yapcağ < yapacak	4/78
y ünsüzünün tesiri ile daralma:	
inanmāyan < inanmayan	43/16

â: a ile so arası bir sestir. a > â ve o > â değişimi sonucu ortaya çıkmıştır. Bu ünlünün oluşmasında dudak ünsüzlerinin ve yuvarlak ünlülerin payı büyüktür.

ğaylâbadan < kayloba (köy)	25/52
----------------------------	-------

Gerileyici benzeşme sebebiyle:

hurduktân sora < vurulduktan sonra	25/63
ondân sora < ondan sonra	4/316

“e” ünlüsü ve çeşitleri (ä, ê)

ä: Açık e ünlüsü normal e’den biraz daha açık söylenir.² Killi bölgesi ağızında yaygın bir sestir.

därsleri < dersleri	45/101;
yärde < yerde	10/26; 37/131; 41/9;
därt < dert	4/181;
tekärlenirdik < tekerlenirdik ,(yuvarlanırdık)	30/24;
dä rman < derman	34/53
särt < sert	34/310
pärşembe < perşembe	38/326, 45/327
ä remezdi < erişemezdi	32/12
ärkek < erkek	4/271, 43/2, 45/208
idäre < idare	46/56

² Selâhattin Olcay; Erzurum Ağızı, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1995, s. 20.

gidā̄ < gider	4/85, 4/106
gālmış < gelmiş	18/71, 28/11, 38/14, 5/24
ikmāle < tekrara	8/10
bilmā̄n < bilmem	25/44, 26/2, 29/43
bilāt < bilet	36/412
tānesi < tanesi	46/2
misāvirlā̄ < misafirlige	12/44, 17/30
lātince < lâtince	45/17
aylāk < aylak	46/376

Hece kaynaşması sebebiyle oluşınlar:

şoförliyā < şoförlüğe	36/28
-----------------------	-------

è: Killi bölgesi ağızında çok rastlanan bir sestir. i > è ve e > è değışmesiyle ortaya çıkmış, i ve e arasında bir ünlüdür. Kapalı e olarak adlandırılır. Sistemli değıldir.

burēna < (bureni) buraya	43/22
nē, ğidāsa (ne kadarsa)	37/330
èveli < evvel	34/49
kesèrdik < keserdik	29/24
tèsirli < tesirli	4/182
incècik < incecik	25/17

Bu örneklerdeki daralmanda y ünsüzünün tesiri görülür.

mālēye < mahalleye	37/8
èytim < eğitim	8/42
nerēye < nereye	34/69
işlemēyen < işlemeyen	42/87
çöşmēyn < çeşmenin	46/131
dēyelim < diyelim	32/23

“ı” ünlüsü ve çeşitleri (ı, ı̇)

ı̇: Boğumlanma noktası ı ile i arasındadır. ı > i değişimi sonucu oluşmuştur.

ya[ıvarız < yalvarırız	32/62
ğıca[ıya < kırcalıye	27/45
ureynı̇ < oraya	4/210
nāpdiynı̇ < nasıldığını	4/121

ı̇: Boğumlanma noktası ı ile u arasında olan, yarı yuvarlak u > ı̇ değişimi sonucu meydana gelir. Bölge ağızında sistemli olarak görülmeyen ı̇ ünlüsü, konuşmacıların kendilerine özgü bir kullanımı olarak kalmıştır.

biçyırı̇ < biçiyor	23/5
o[ıyırı̇ < oluyor	4/8

“ö” ünlüsü ve çeşitleri (ö, ö̇)

ö̇: Boğumlanma noktası o ile u arasındadır. Bu sesin oluşmasında Türkiye Türkçe’sinin tesiri büyüktür.

ö̇ < o	
ö̇ zaman < o zaman	4/22
örin < oraya	4/220
göyil̄̄ < koyuyorlar	7/170
kömiseyi < komisiya	38/83

ö̇: ö ile ü arasında oynaklanan Anadolu ağızlarında pek rastlanmayan zayıflamış ö̇ ünlüsüdür.³ Bölge ağızında sadece birkaç kelimedede rastlayabildiğimiz bu ses, ö̇ < ü değişimiyle meydana gelmiştir.

Bu ses Türkiye Türkçesi tesiriyle oluşmuştur.

ö̇le < öyle	34/135
çö̇cük < erkek	4/128

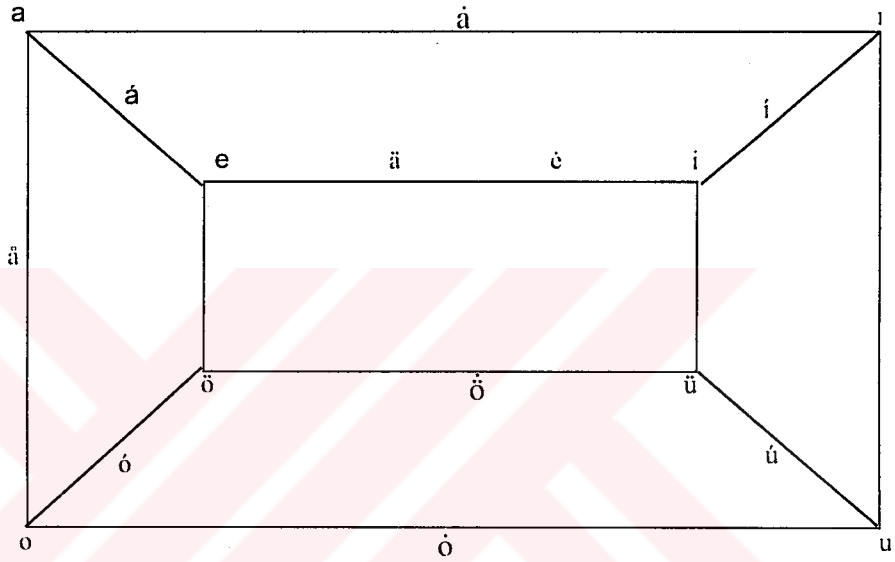
³ Mukim Sağır; Anadolu Ağızlarında Ünlüler, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten 1995, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1997, s. 386.

“u” ünlüsü ve çeşitleri (ú)

ú: u ile ü arasında boğumlanan bir orta damak ünlüsüdür.

götürýú < götürüyor 4/171

ú zaman < o zaman 1/3

Killi Bölgesi Ağzındaki Ünlüleri Gösterir Şema

2.1.1.2. Ünlülerde Uzunluk Kısalık

Ana Türkçe’de ilk hecede var olduğu tasavvur edilen ünlü uzunluklarını⁴ en iyi şekilde koruyan Türk şivesi Türkmen Türkçe’sidir. Bunun yanında uzun ünlüler Kuzeydoğu Bulgaristan Türk ağızlarında da tespit edilmiştir.⁵ Faruk K. Timurtaş ise, Türkçe’de bazı şivelerin dışında uzun ünlü olmadığı görüşündedir.⁶ Bununla birlikte

⁴ A. Von Gabam; Eski Türkçe’nin Grameri (Çev.: Mehmet Akalın, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1988, s. 33.

⁵ Özcan Tabaklar; Türkmen Türkçesi’nde Ünlülerin Uzun Okunmasını Gerektiren Durumlar ve Eklerdeki Uzun Ünlüler, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı- Beltten 1994, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1996, s. 145; Hüseyin Dallı; Kuzeydoğu Bulgaristan Türk Ağızları Üzerine Araştırmalar, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1991, s. 72.

⁶ Faruk K. Timurtaş; Eski Türkiye Türkçesi, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1977, s. 46.

Türkçe'de aslî uzun ünlüler meselesi hâlâ tartışma konusudur.⁷ Yine Zeynep Korkmaz'ın Batı Anadolu ağızlarında tespit ettiği aslî uzun ünlüler ilgili çekicidir.⁸

bēzin < bezin	37/220
gār < kar	40/47, 45/120, 47/1

2.1.1.3. Kısa ünlüler:

a, á, â, ä, é, ı, í, î, o, ó, ö, u, ü

2.1.1.4. Uzun Ünlüler⁹:

ā, ē, ī, î, ō, ö, ū, ū, ä

Uzun ünlüler şu kelime ve yerlerde belirir:

a) Bazı Arapça ve Farsça ödünçlemelerde:

ādi < Ar.	35/15
āhret < Ar.	32/53
āylemi < Ar.	2/40
ālemin < Ar.	40/47
ālim < Ar.	43/1
bālim < bari باری (Fars)	46/384
dāim < daima (Ar.)	10/36
ehāli < ahali (Ar.)	43/2, 43/11, 43/15

⁷ Talat Tekin; Ana Türkçede Aslî Uzun Ünlüler, Ankara 1975.

⁸ Zeynep Korkmaz; Batı Anadolu Ağızlarında Aslî Ünlü Uzunlukları Hakkında, Türk Dili Üzerine Araştırmalar, Cilt 2, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1995, s. 123-127.

⁹ Anadolu ağızlarında:

a) -k- (> -g-), -g-, -ğ-, -h-, -r-, -y-, -v- ünsüzleri iki ünlü arasında yumuşayıp kaynaşarak uzun ünlü meydana getirirler:

yapā < yapağı, aç < ağaç, māra < mağara, şer < şehir, nēden < nereden, burē < buraya, oklā < oklava ... vb. (küt)

b) İç seste bir ünlüden sonra bulunan -ğ-, -h-, -k-, -k-, -l-, -n-, -r-, -s-, -v-, -y- ünsüzleri düştükleri veya eriyerek kayboldukları zaman kendilerinden önceki ünlüyü uzatırlar: yāmır, sādıc, dēnek.

āmet. tāta < tahta, gāve, āşam, ēşi. sōna, şēbet, ēkek. bī tō be, mēzu āsa / Ayşe, hēbe... vb.

hāne < hane (Fars)	45/69, 45/129, 45/281
māni < mani (Ar.)	4/92, 13/4, 22/80, 26/2, 30/20, 40/60
mināsip < mūnasip (Ar.)	35/20
mis ā vir < misafir (Ar.)	3/37, 34/118
b) Kontrakasyon (hece kaynaşması) neticesinde:	
yāyır < yağıyor	38/100
dāīn < dağılın	8/65, 32/25
mācirl ā n < muhacirlerin	14/19
ğaz yā < gaz yağı	10/11
yaşlāndayım < yaşlarındayım	19/20
oķumā < okumaya	34/49, 44/1, 45/9
banmā < banmaya	19/3
duvānı < duvağını	38/112
mālēye < mahalleye	37/8
kaşā < kaşığa	37/352
bayā < bayağı	45/174, 46/43, 48/44
çalışkādık < çalkalardık	48/36
völlā < vallahi	48/13
bayācana < bayağı	36/20, 37/115
ķār < kahır	46/384
ğucāna < kucağına	37/353
dādırīā < dağıtırlar	37/141
ūī uşāna < oğul uşağına	35/36
ğazmā < kızmaya	18/29
çādırīā < çağırđlar	36/53

aļmā < aļmaya	4/15, 5/41, 18/93, 20/5, 22/78, 29/17, 34/137, 45/358, 46/375, 48/43
ār < ağır	14/44
sārmış < sağırmış	15/11, 5/76
çārmā < çağırmaya	13/6
bārsaķ < bađırsaķ	34/240
atmā < atmaya	13/3
ġonuřmā < konuşmaya	10/46, 18/127, 32/45
yaprānnan < yaprağıyla	35/72
sārdıġ < sađırdıķ	12/77
ocān < ocağın	10/12, 34/64
ařā < aşağı	5/110, 6/1, 8/28, 10/2, 12/82, 18/19, 28/6, 33/8, 34/95, 35/17, 37/119, 45/289
çalışmā < çalışmaya	35/6
rātļa < rahatla	34/496, 4/146
ġariřmicān < ġariřmayacađım	12/23
pıçā < bıçağı	18/69, 34/204,
ġucānda < kucağında	12/20
barumāna < parmağına	4/81
ayānn < ayağının	11/23, 34/492, 5/86
yārdı < yağardı	11/21, 22/104, 41/28
bacanā < bacağına	46/407
toprān < toprağın	31/17, 46/97
yāyuru < yağıyor	8/70
oķumā < okumaya	8/3, 10/29, 21/20, 40/53, 44/5, 45/13

yatā < yatağa	
āzında < ağızında	34/29
pālı < pahalı	4/26, 9/3, 18/23, 25/44
haşlamā < haşlamaya	45/258
imtān < imtihan	8/10
dāımağ < dağılmak	42/64
yayā < yayığa	48/40
āştan < āğaçtan	4/70, 34/388
bāryı < bağıryor	46/317
açmā < açmaya	39/105
merām < merağım	39/91
soğānı < sokağın	46/342
ğulāndan < kulağından	46/304
āzınn < ağızının	39/66
müslümannā < müslümanlığa	18/135
ıščāna < sıcağına	46/300
sāyır < sağıyor	46/284
sofyā < sofyaya	44/43
rāt < rahat	46/111
ķızā < kızığa	34/83
ķaıķınmā < ķaıķınmaya	36/10
toprān < toprağın	30/17, 46/97
çār < çağır	34/25
yapā < yapağı	4/218, 5/127, 7/8, 34/45, 37/192, 38/27

sabā < sabaha	2/32, 4/332, 20/75, 34/10, 37/291, 38/10, 39/49
pāḷı < pahalı	4/26, 9/3, 18/23, 25/44
burē < buraya	4/22, 11/1, 27/38, 9/5, 38/31, 44/47
kēf < keyif	38/126
nerē < nereye	5/17, 37/54, 39/112, 46/402
urē < oraya	1/6, 38/114, 42/61
belermē < belarmeğe	4/168
oḷdīyn < olduğun	4/258, 10/15, 34/47
ī < iyi	18/5, 38/145
dīmende < değirmende	18/9, 21/20, 31/6, 38/159, 48/9
gīm ā < giyimeye	19/33
g ā dīni < geldiğini	40/31
gittī < gittiği	37/137
çarī < çarığı	4/66
dī mi < değil mi	2/3, 4/264, 5/113, 34/266, 35/62, 40/10, 45/167, 48/20
kim bīr < kim bilir	2/21
yīrdik < yiyerdik	4/29, 22/9, 28/9, 30/20, 39/5
dedīmize < dediğimize	9/8
urī < oraya	29/33, 5/21
nerī < nereye	29/25, 29/43
kaşılī < karşılığı	29/42
bildīmiz < bildiğimiz	32/39, 35/74
güzellī < güzelliği	32/42

d̄il < değil	2/37, 4/49, 8/47, 18/26, 21/14, 25/41, 34/35, 37/159, 38/83, 41/35, 46/381
uzatt̄in < uzattığın	34/13
hazırl̄i < hazırlığı	19/25
old̄imiz < olduğumuz	36/19
küçükl̄imizde < küçüklüğümüzde	36/6
askerl̄i < askerliği	45/150
alamad̄imizden < aıamadığımızdan	36/29
gitt̄im < gittiğim	37/18, 38/83
ded̄imis < dediğimiz	35/32
ç̄izi < çeğizi	37/330
ic̄em < iyice	37/375
old̄i < olduğu	37/471
genişl̄i < genişliği	48/37
bulab̄irsen < bulabilirsen	225 t
bur̄i < buraya	24/40, 39/92, 4/178
d̄iştir̄e ä s < değiştireceğiz	8/66
duyd̄ime < duyduğuma	10/25
pisl̄i < pisliği	46/38
kimd̄ini < kimdiğini	5/75
il̄iniz < iyiliğiniz	38/72
ç̄ileyırı < ç̄iseliyor	38/89
nid̄ini < nediğini	8/64
hoşgeld̄iz < hoşgeldiniz	38/111
gī < giyi	38/13, 46/73

ektīn < ektiğın	42/40
kestī < kestiği	46/75
erīn < eriğın	46/457
sīr < seyir	11/18, 22/76
bubacīm < babacığım	40/25
yattīm < yattığım	38/66
ayıramadīna < ayıramadığın için	37/269
mezālīn < mezarlığın	21/63
anacīm < anacığım	40/51
ğaldīmız < kaldığımız	8/45
ađdī < aldıği	45/285
dođadīn < doladığın	45/339
yaptī < yaptıği	8/20
yavricīnı < yavrucuğunu	38/38
ğazīna < kazığına	37/173
annadīma < anladığıma	8/62
yaşadīnı < yaşadığın	11/6
raziđī < razılığ	34/205
sırī < sıriği	45/33
sarī < sarığ	3/49
ađtđī < altlığ	4/74
ğörduğ < koyardık	10/121
bişirtten_sō < bişirdikten sonra	45/247
bōzu < boğaz	37/181
duydūm < duyduğum	19/26
tūmđānı < tohumlarını	48/25

ğūlamışlar < kovalamışlar	44/45
dūdu < dođurdu	12/76
ķonsoļosļū < konsolosluđu	44/27
oļdūnu < olduđunu	6/15, 32/49, 35/105
sūđ < sođuk	10/21, 42/69
ūļ < ođul	35/35
oķudūmuz < okuduđumuz	23/4
ūrļuyurun < uđurluyorum	36/42
būļdu < bođuldu	34/395
durdū < durduđu	34/146
dūrdan < dođrudan	37/59
mapuzļūn < mapusluđun	2/6
ūtm ā < ođūtmeđe	37/17, 45/49
būtķ ā s < būyteceđiz	33/23
kūn < kōyūn	34/30, 37/10, 39/87, 46/28
dūnn ā < dūđūnler	35/106, 45/308
būk < būyūk	46/336, 4/93, 5/50, 23/3, 26/7
būn < bugūn	37/172, 39/98, 40/11, 45/3, 46/315
ūtlenyır < ođūtleniyor	4/257
yūklūn < yūklūđūn	39/78
būc ā lek < būyūkķe	37/63
öldū < öldūđū	42/1
sūtl ā < sōđūtler	40/72
dūlūrdū < dōvūlūrdū	42/80
gūldūnden < gūldūđūnden	46/87

dūn < düğün	35/13, 37/318, 45/306, 4/126, 5/10, 7/2, 10/24,12/22
yüzūnü < yüzüğünü	26/6
ḡō dūn < gördüğün	13/21, 34/290
c) Bir kelimenin ortasında veya sonunda (h, ğ, y, k) gibi ünsüzlerin düşmesiyle	
herāilde < herhalde	37/84, 3/30, 18/139, 34/89
zāmet < zahmet	45/111, 46/404, 8/51, 18/90, 21/44
māşar < mahşer	8/62
maf_o]duk < mahvolduk	46/112
bāşış < bahşış	4/106, 21/73
tāta < tahta	12/78, 34/91
şāitlen < şahitlen	4/344
rāmetli < rahmetli Ar.	38/141, 44/46, 12/4, 18/93, 19/10, 25/8, 27/36, 30/22
ītyarın < ihtiyarın	34/93
kāve < kahve	46/150
māsus < mahsus	46/194
maşāī]a < maşallah	48/27
pā]ı < pahalı	4/26
ītyar < ihtiyar	3/50, 34/441
īç < hiç	38/19
bāsetyırıs < bahsediyoruz	38/5
kārını < kahrını	38/43
mākimede < mahkeme	40/26
tāsil < tahsil	44/6

yā < yağ	35/27, 36/15, 37/36, 44/22, 45/17, 46/99, 48/18, 3/26, 35/10, 27/17, 30/16, 33/27, 34/41,
dūmeci < dōğmeci	48/32
dūra < doğra	4/49
ūlen < öğle	46/300, 4/28, 18/87
bālı < bağı	35/90, 4/201, 32/67, 34/267
tūla < tuğla	2/14
īnesini < iğnesini	25/14
ūraşyırın < uğraşıyorum	29/17
sālam < sağlam	46/430, 4/181, 13/20, 18/13, 19/32, 33/20
ārisına < ağrısına	30/24
dūru < doğru	42/47, 46/182, 5/56, 8/71, 18/19, 32/50, 34/26
ūrenir < öğrenir	32/51
yāmur < yağmur	32/64
bādaş < bağdaş	34/12
sā < sağ	37/438, 38/20, 45/300, 34/213
sālık < sağlık	37/253
āladık < ağlardık	39/34
göz bācı < göz bağıcı	45/205
īne < iğne	46/25
ōlum < oğlum	44/43
sāladık < sağlardık	45/160
yānton sona < yağdıktan sonra	45/31
ālanamasın < ağlanamazsın	4/81

ç̄in ā dik < ç̄iğnerdik	48/6
ārım < ağrım	14/41
dā < dağ	2/17, 5/34, 12/17, 21/76, 34/297, 35/16, 37/77, 38/29, 45/229, 46/182
ç̄irek < çeyrek	4/27
ç̄ide < çiyde	3/28, 4/184
s̄ülemyır < söylemiyor	38/19
k̄üde < köyde	4/57, 18/18, 27/25, 29/24, 34/432, 37/7, 38/23, 45/283
ıç güv ā si < ıç güveysi	12/29
p̄inir < peynir	4/159, 45/172, 43/374
ḡüv ā < güvey	4/228, 12/55, 22/75, 34/482, 37/363, 38/33, 42/30, 45/307, 46/21
ş̄itanni k̄ < şeytanlık	43/7
manas̄ile < manasıyla	32/49
s̄ireg < seyrek	37/284
m̄idana < meydana	3/7, 34/410
d̄ineklen < deynekle	34/94, 46/300
gonuşmā < konuşmak	10/46, 18/127, 32/45
uşā < uşak	35/38, 45/76
ōşam < akşam	4/314, 12/25, 18/54, 22/83, 34/32, 37/172, 38/115, 39/40, 46/380
batā < batac	45/156
īsik < eksik	4/146
bāsan a < baksan ya	34/24
ȳüseg < yüksek	35/24

ūsüzüm < öksüzüm	35/26
saçā < saçak (salon)	35/64
gā di < geldi	46/86
gā mek < gelmek	45/45
gē < gel	9/21, 34/123, 38/101, 40/23, 45/243, 46/350
ōsa < olsa	40/10
kim, bīr < kim bilir	2/21
sōra < sofrā	2/3, 3/9, 4/264, 7/27, 13/22, 22/69, 28/13, 46/355, 34/16, 35/60, 36/12, 37/23, 38/7, 39/25, 44/22, 45/35
ısrān < ısırgan	34/131
dūmek < dövme	31/26
sūmek < sövme	46/193
īsan < insan	4/143, 5/114, 10/33, 16/19, 28/11, 34/175, 37/107, 38/36, 40/35, 41/9, 45/133, 46/148
bī < bir	1/5, 2/9, 3/29, 4/200, 25/10, 29/16, 31/10, 32/11, 33/10, 34/6, 42/51
vādı < vardı	2/15, 3/12, 4/22, 5/28, 7/33, 12/65, 13/20, 18/150, 19/9, 21/5, 22/18, 25/21, 27/22, 28/9
vā < var	3/32, 4/11, 5/54, 8/11, 9/17, 12/1, 14/29, 15/10, 16/10, 17/12, 18/6, 19/23, 21/21, 24/11
verī < verir	4/201
kāşıdan < karşıdan	4/207
ğavaqlāda < kavaklarda	1/1

d̄ā ken < derken	1/7
ġizl̄ā < kızlar	48/34, 4/95, 5/43, 12/7, 13/3, 18/27, 22/83, 25/28, 27/44, 34/17, 35/19, 37/69
bazādan < bazardan	45/41, 25/85
gençl̄ā < gençler	3/33, 26/5, 27/43
barbā < beraber	40/37, 46/35, 4/53, 25/11, 34/49
vādım < vardım	38/140, 39/27, 8/35, 12/4, 27/7, 37/89
tāl̄ā < tarla	21/15
kāşılı < karşılığ	29/45
vā < var	37/259, 38/19, 39/39, 40/68, 45/44, 46/42
ġurū < kurur	31/8
ḡō sen < görsen	31/9
üç ā < üçer	22/64
topaḷakl̄ā < toparlaklar	37/412
asāsın < asarsın	35/59, 45/264
ġidā < kadar	34/294, 35/20, 37/20, 38/13, 40/72, 44/30, 45/23, 46/118, 3/1, 5/66, 10/24, 16/7, 18/145
yā < yer	46/112
ask ā lik < askerlik	19/15
bazā < pazar	44/39, 4/211
ġabārıdı < kabarıdı	2/23, 20/8
gelenl̄ā < gelenler	2/9

2.1.1.4.1. İkiz Ünlülerin Kaynaşması İle:

cemāt < cemaat	35/76, 18/153
inşātçılık < inşaatçılık	45/152
itāt < itaat	46/55, 8/74, 32/54
iptidā < iptidai	35/5
mālimi < muallimi	40/50, 43/27, 25/78
mūsāde < müsaade	8/57
sāt < saat	35/75, 37/9, 45/15, 46/370, 1/5 4/235, 5/124, 12/40, 18/100, 22/102, 32/28, 34/10
sātta < saatte	12/88, 14/11, 18/16

Emir kipi, ünlem, işaret zamiri ve zarf olan bazı kelimelerde de uzun ünlüler görülür.

2.1.1.4.2. Asli Uzunluklar:

bēzin <	34/392, 37/388
ġār < kar	40/47, 45/120, 47/1
bēzi < yaşmak	34/394, 37/64

2.1.1.4.3. Aslında Uzun Ünlülerin Normalleşmesi:

Türkiye Türkçesinde özellikle aydınların konuşmasında yabancı dillerden Arapça ve Farsçadan alınan kelimelerde ünlü uzunlukları korunur. Killi bölgesi ağzında bu ünlülerin çoğu kısalmıştır.

bazar < bāzār (Pazar)	45/324, 44/39
dene < dāne (tane)	4/2
imam < imām	4/337, 5/112, 12/57, 18/121

2.1.1.4.4. Aslında Normal Uzunlukta Olan Ünlülerin Kısılması:

nezāman < ne zaman	58/50
zaten < zaten	36/61

ilâzım < lazım	37/505
yarışsı < yarsı	37/28
guyil̄ â < koyuyorlar	34/436
sâtın < zaten	40/45
veril̄ â < verirler	37/355
otûru < aturu	37/358
süpürûken < süpürürken	36/49
hurûdun < vururdun	4/56
işte < işte	38/39

Ünlüler vurgusuz durumda ve çabuk konuşma sırasında kısalma eğilimi göstermektedir.¹⁰

ne zâman < ne zaman	3/47
---------------------	------

2.1.1.5. İKİZ ÜNLÜLER (Diphtong)

Aynı nefes baskısı altında boğumlanan¹¹ bünyesinde iki ünlü bulunduğu halde ayrı hece meydana getirmeyen fonemlere “ikiz ünlü” diyoruz.¹² İkiz ünlüler Türk dilinin yapısına uygun düşmediğinden¹³ Standart Türkiye Türkçe’sinde alıntı kelimeler dışında ikiz ünlü yoktur. Ancak Anadolu ağızlarında kelime ortasında bazı ünsüzlerin düşmesi sonucu ikiz ünlüler meydana gelir.¹⁴

¹⁰ Gerhard Doerfer; İran’daki Türk Dilleri, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten 1969, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1989, s. 5.

¹¹ Efrasiyap Gemalmaz; Erzurum İli Ağızları, Cilt 1, Atatürk Üniversitesi Yayını, Erzurum 1978, s. 119.

¹² Ahmet B. Ercilasun; Kars İli Ağızları, Gazi Üniversitesi Yayını, Ankara 1983, s. 61.

¹³ Ahmet Caferoğlu; Anadolu ve Rumeli Ağızları Ünlü Değişmeleri, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten 1964, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1989, s. 18.

Ahmet B. Ercilasun, Kars İli Ağızları, Gazi Üniversitesi Yayını, Ankara 1983, s. 61; Efrasiyap Gemalmaz; Erzurum İli Ağızları, Cilt 1, Atatürk Üniversitesi Yayını, Erzurum 1978, s.119-125; Zeynep Korkmaz; Nevşehir ve Yöresi Ağızları, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1994, s.42-44; Tuncer GÜLENSOY, Kütahya ve Yöresi Ağızları, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1988, s.29-31; Emin Kalay; Edirne İli Ağızları, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1998, s. 20-21; Cemil Gülseren, Malatya İli Ağızları, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2000, s. 49-50; Fatma Özkan; Osmaniye Tatar Ağızları, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1997, s.12-13; Ahmet Günşen; Kırşehir ve Yöresi Ağızları, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2000, s. 29-31; Mukim Sağır; Erzincan ve Yöresi Ağızları, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1995, s. 72-74.

¹⁴ Ahmet Buran; Keban, Baskil ve Ağın Yöresi Ağızları, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1997, s.30.

2.1.1.5. 1. Alçalan İkiz Ünlüler¹⁵

İkinci unsuru birinciye göre dar olan ikiz ünlülere alçalan ikiz ünlüler diyoruz.*****

ze _ç irli < zehirli	44/38
de _ç işiminde < değışiminde	39/30
ge _ç irdi < gelirdi	10/28
saba _ç ı < sabahı	37/251
so _ç uğ < soğuk	5/63

2.1.1.5. 2. Yükselen İkiz Ünlüler (Rising diphtong)¹⁶

Birinci unsuru ikinci unsurdan daha dar olan ikiz ünlüler, yükselen ikiz ünlüler diye adlandırılır. Birinci unsur dar olması sebebiyle bazen ikinci unsurdan daha kısa olabilir. Killi bölgesi ağzında –ğ-, -k- ünsüzlerinin yumuşayıp erimesiyle oluşan yükselen ikiz ünlüler görülür.

du _ç ağan < doğarken	40/66
ko _ç tu _ç alt _ç anı < koltuk altlarını	37/481

¹⁵ Anadolu ağızlarında:

ai saır < sağır (küt)

av havlu < haulu (küt), tauk, çaus.

ai paşai < paşayı (Manisa- Alaşehir, GBAA, 13-6).

ei nerci < nereye (Manisa- Alaşehir, GBA, 11-7).

ui tavui < tavuğu (Küt)

ou yourd < yoğurt (Küt) dauşan < tavşan, çauş < çavuş

öü söüd < söğüt (Küt)

* ¹⁶ Anadolu ağızlarında:

ia: cıara < sigara (küt)

ie cıer, dıer, yıen < yeğen (küt)

eä: deüräk < deyerek (Afyon-Dinar, GBAA, 47-14).

ie: arkıe < arkaya (GBAA, s. 28, not 85).

iu: gidıurum < gidiyorum (Uşak, GBAA, 22-17).

ua: muaggämä (GBAA, s. 28, not 86).

üu: süürurum < sürüyorum (Uşak, GBAA, 22-39).

2.1.1.5. 3. Eşit İkiz Ünlüler (Neutral diphtong)¹⁷

du, uma < doğuma 34/162

Bünyesinde aynı türden iki ünlü bulunduran ikiz ünlülerdir.¹⁸

2.1.1.6. ÜNLÜ UYUMU

Ünlü uyumu bir kelimedeki ünlülerin kalınlık-incelik ve düzlük-yuvarlaklık bakımından birbirine uyması olayıdır. Bu olay Türkçe'nin en göze çarpan özelliği olup, köklerde veya eklerde bir kelimenin bütün ünlüleri, yukarıda belirttiğimiz bakımlardan, birbirine benzerler. Anadolu'nun pek çok belirgin ve kuvvetlidir.¹⁹

2.1.1.6. 1. Büyük Ünlü Uyumu (Kalınlık-İncelik Uyumu)

İncelik-kalınlık bakımından vokal uyumu, Türkçe'de her devirde sağlamdır.²⁰

Yazı dilimizde uyuma girmeyen bazı alıntı kelimelerle büyük ünlü uyumuna aykırı bir kısım ekler bölge ağızında büyük ünlü uyumu etkisi altına girmişlerdir.

kirez < kiraz	37/422
çünkü < çünkü	37/189, 37/208
ğādaş < kardeş	40/9,4/190, 18/10, 27/33
şüfere < şoföre	746/114
haķıķat, a < hakikat ya	25/72
-daş eki:	
ğādaş < kardeş	40/9, 4/190, 18/10, 27/33
-ken zarf fiil eki:	
vāķan < varken	4/115, 21/76, 34/181, 37/337
sāķan < sağken	40/25

¹⁷ Anadolu ağızlarında:

aa yaar < yağ-, ğuşaa < kuşak (küt)

ee eer < eğer, oree < oraya (küt)

ıı aldıı < aldığı, bācıı < bağcığı (küt)

ii evlii < evliliği < evlik (Uşak, GBAA, 24-9), ipliıı < ipliği (küt), ğırmii < kırmağa (Muğla, GBAA, 77-3).

uu çocuu < çocuğu, yuvruz < yoğur- (küt).

üü düün, düüm < düğüm (küt).

¹⁸ Emin Kalay; Edirne İli Ağızları, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1998, s. 21.

¹⁹ Tuncer Gülensoy, Rumeli Ağızlarının Sesbilgisi Üzerine Bir Deneme, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten, 1984, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1987, s. 99.

²⁰ Faruk K. Timurtaş; Eski Türkiye Türkçesi, İstanbul Üniversitesi Yayını, İstanbul 1977, s. 26.

oğurқан < okurken 10/29, 43/22

2.1.1.6. 2. Büyük Ünlü Uyumunun Bozulması:

Büyük ünlü uyumunun bozulmasında y ünsüzünün büyük etkisi vardır. y fonemi, genel dilde, belli kurallara göre kendisinden evvelki e, a seslerini i, ı seslerine çevirir.²¹

ayniya < aynaya 34/40

buriyn < buraya 4/25, 25/25, 16/2, 34/234, 35/63

siyred ā dik < seyrederdik 4/85

biyenmedim < beğenmedim 2/25, 2/38

2.1.1.6. 3. Küçük Ünlü Uyumu (Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu)

Diğer bir adı dudak benzeşmesi olan küçük ünlü uyumu, yalın ya da ekler ile genişletilmiş kelimelerde, ünlülerin düzlük yuvarlaklık bakımından ilk hece ünlüsüne göre ayarlanması olayıdır.²²

mesele < mesela 5/46, 4/128, 8/44, 10/19, 14/14, 15/9, 35/62, 36/15

tene < tane 4/2, 22/59

teze < taze 45/34, 4/2, 34/315, 37/29, 45/4

kirez < kiraz 37/422

sefte < siftah 45/198, 34/510

çalāқан < çalarken (mayalarken) 4/446, 84/201

vaktında < vaktinde 37/213, 45/356, 3/25

harbında < harbinde 27/23, 3/1

mapıs < mapus 2/17

yāmır < yağmur 22/91, 32/61, 37/122, 38/149, 40/47, 41/18, 46/284

barbā < beraber 34/45, 40/33, 46/31

²¹ Ömer Asım Aksoy; Gaziantep Ağzı, Cilt 1, Türk Dil Kurumu Yayınları, İstanbul 1945, s. 87.

²² Zeynep Korkmaz, Nevşehir ve Yöresi Ağzları, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1994, s. 53.

bıras < biraz	38/108, 35/73
haİına < haline	37/336
ıspatİama < ispatlama	35/73
oynamaskaın < oynamazken	4/144
yandāİı < yanındaki	4/117

2.1.1.6. 4. Küçük Ünlü Uyumunun Bozulması

fekat < fakat	8/6, 32/65, 44/9
ayni < aynı	4/62, 9/8, 10/35, 13/21, 24/7
İayri < gayrı	27/16, 4/316
rusça < rusça	40/46
sali < salı	44/40, 46/117, 12/37
manasİle < manasıyla	32/45
aştig < açtık	36/43
panayir < panayır	37/97
ifak < ufak	35/39, 38/27

2.1.1.7. DİL BENZEŞMESİ

“Anadolu ağızlarında olduğu gibi Rumeli ağızlarında da Fars ve Arap kaynaklı kelimelerin sayısı pek çoktur. Bunun yanında Batı kaynaklı, Sırp-Hırvat, Arnavut ve Slav asıllı kelimelere de çok rastlanır. İşte bu tür kelimeler Türkçe’nin dil benzeşmesi kurallarına uydurularak, Anadolu ağızlarında olduğu gibi uyum aykırılığı ortadan kaldırılmış ve Türkçe kelimelere benzetilmiştir.”²³ Bu olay Killi bölgesi ağzında Şu şekildedir:

1. İlerleyici (progressive) ünlü benzeşmesi²⁴
2. Gerileyici (regressive) ünlü benzeşmesi şeklinde gerçekleşmiştir.

²³ Tuncer Gülensoy; “Rumeli Ağızlarının Ses Bilgisi Üzerine Bir Deneme.”

²⁴ krş. Anadolu ağızları:

GBAA: filenci, evlet, dükgen, acamı, Pire, beker, hesap, ataş, martın (s. 33); kütahya: şehir, acam, ayşu, hataş, silen, fiyat, mezer, giymadlı, lere (s. 17); Rize: heber, hezret, edelet, abad < ebat, asas, caza, habar, hefif, vb. (RIA, s. 49).

2.1.1.7.1. İlerleyici ünlü benzeşmesi:

a – a < a – e ğādaş < kardeş	27/32, 40/9, 4/190
a – ı < a – i vakıt < vakit	4/181, 5/2, 10/32, 18/29, 34/80
a – a < a – i hana < hani	34/123, 35/11, 36/18, 37/67, 38/1
a – a < a-o radya < radyo	1/1
a – a < a-e habar < haber	1/3, 29/12, 39/61, 46/366

2.1.1.7.2. Gerileyici Ünlü Benzeşmesi²⁵

dūru < doğru	5/56, 8/71, 10/47, 11/18, 18/15
haġaġ < helal	36/56
nufus < nüfus	4/16
tene < tane	22/59, 6/2
teze < taze	34/315, 37/29, 45/4, 6/2

Not: Bazı kelimelerde hem ilerleyici hem de gerileyici benzeşme görülmektedir:

barabar < beraber	5/68
ferece < ferace	10/35, 22/37, 47/26,
ġapġamba < kaplumba	19/2

2.1.1.8. UYUM DEĞİŞMESİ

Anadolu ağızlarında olduğu gibi, Killi Bölgesi Türk ağzında da bazı ünsüzler, ünlü incilmesi ve ünlü kalınlaşması yoluyla uyum bozukluğuna sebep oldukları gibi, iki veya daha çok heceli Türkçe ve yabancı bir kelimenin ünlülerini tamamıyla kalınlaştırıp veya incelterek, o kelimenin uyumunu değiştirebilmektedirler. Killi bölgesi ağzında tespit edilen bu değişimin bazı örnekleri şunlardır:

i – i < ı – ı misir < mısır	37/277, 40/75, 45/24, 46/286
ü – ü < u – u hüdüde < huduta	42/50

²⁵ krş. Anadolu ağızları:

GBAA: mehelle, tene, eferim, eşe < Ayşe (< Ar.), filan, hucum, heciz, māmır, edres, Nezilli (s. 33); Nevşehir: zarzavat, asbap, dene / tene, kekil, ırıca < rica, insan, şüver / şöför (< Fr. Chauffeur) (NYA, s. 48); Kütahya: hucum, dene / tene, edres < abdest, cedde, esger... vb.; Rize: darba, hastahana, kastan, tak'a, takke, defe, esseh < esah, birez, hukumat... vb. (RIA, s. 49).

yüdüm < yudum 39/30

i-i-i < ü-ü-ü bisbitin < büsbütün 37/476, 25/18

2.1.1.9. DUDAK BENZEŞMESİ (Labial attraction)

Dudak benzeşmesi fonetik bir olaydır. Killi bölgesi Türk ağzında hiçbir hecesinde yuvarlak ünlü bulunmadığı halde kelimenin bir veya iki hecesindeki ünlü yuvarlaklaşabilmektedir.

Hiçbir hecesinde yuvarlak ünlü bulunmadığı halde kelimenin bir veya iki hecesindeki ünlü yuvarlaklaşabilmektedir:

öm < em: tömbellik < tembellik 21/73

om < em: comart < cemaat 45/88

öm < em: cömart < cemaat 34/118

öb < eb: böbek < bebek 34/385

öş < eş çöşme < çeşme 40/7, 42/1

bö < bi böberleri < biberleri 34/460

fü < fi fülbe < filibe 8/25, 44/22

2.1.1.10. DUDAK BENZEŞMEZLİĞİ (Delabializasyon)

“Bazen bir kelimedede yan yana gelmiş bulunan aynı cinsten iki sesin birbirinden ayrıldıkları, bir sesin başkalaşarak ikizlikten kaçtığı görülür. Benzeşmenin zıddı olan bu yüzden benzeşmeme de diyebileceğimiz bu hadise Türkçe’de çok nadir olarak ve Türkçe’ye girmiş birkaç yabancı kelimedede görülür. Esasen Türkçe’de aykırılışma temayülü değil, aksine çok kuvvetli bir benzeşme temayülü vardır.”²⁶

Benzeşmezlik Killi bölgesi Türk ağzında az görülen bir ses olayıdır. Bu konuda verilen örnek sözcüklerin tümü yabancı kökenlidir. Ayrıca yabancı bir etkinin sonucu olarak sezilen benzeşmezlik, etkisi altında bulundurduğu sözcükleri küçük ve büyük ünlü uyumu kurallarından da uzaklaştırır.

metru < metre 4/200, 7/33, 22/23, 33/27

sali < salı 44/40, 46/117, 12/37

²⁶ Muharrem Ergin; Türk Dil Bilgisi, Bayrak Yayını, İstanbul 1962, s. 52.

ayni < aynı	4/62, 9/8, 10/35, 13/21, 24/7
gayri < gayru	4/316, 27/16
mıstavaJan < musfayla	46/381
pamık < pamuk	34/96
hamır < hamur	34/52
mısayı < musayı	25/64
çamırİa < çamurla	33/8
çabık < çabuk	34/1, 45/232

2.1.1.11. ÜNLÜ DEĞİŞMELERİ

Anadolu ağızlarında olduğu gibi, Killi bölgesi ağızında da ünlü değişmesi, genellikle bütün ünlülerde görülmektedir. Bu değişmeler ya komşu hecelerde bulunan diğer ünlülerin veya yanlarında yer alan ünsüzlerin tesiriyle oluşmaktadır.

2.1.1.11. 1. Kalın ünlülerin incilmesi:

e < a:²⁷

tene < tane	22/59, 2/6
diremit < dinamit	3/20
burē < buraya	4/22, 11/1, 29/1, 38/27
ferece < ferace	10/35, 22/37, 37/46
mesele < mesela	45/8
ğaİebe < galiba	8/68, 37/462, 45/256
fekat < fakat	8/6, 32/65, 44/9
hanteri < entari	12/77, 18/143, 27/12, 34/330, 45/104
otleyelek < otlayarak	46/311
hile < hala	9/25

²⁷ Anadolu ağızlarında:

seray, teyyāre, göley < kolay, ganel, doleş-, aveçlağış, buldey, dombey, haşış, zurne, sancek < salıncak (Uş., küt., Man) remezan, ayak, çeğil < çakıl... vb. (Rize).

serhoş < sarhoş	46/39
ehāli < ahali	43/2
kirez < kiraz	37/422
bazertesi < pazartesi	44/39
rusçe < rusça	40/66
möme < mama	37/393
erazesı < arazısı	37/477
teze < taze, yeni	34/315, 37/29, 45/44, 6/2
makinen < makinayla	34/97
fişaremişin < fukaraymışın	4/119
kiraye < kiraya	34/148
enteresendi < enteresandı	34/34
balle < balya	45/275, 46/121
kopye < kopya	8/20
i < i ²⁸ :	
sali < salı	44/40, 46/117, 12/37
misir < mısır	37/277, 40/75, 45/24, 46/286
ayni < aynı	4/62, 9/8, 10/35, 13/21, 25/7
vardi _{ye} < vardı ya	44/24
panayir < panayır	37/97
başladiym < başladığım	4/3, 34/423
aştig < açtık	36/43
manasīle < manasıyla	32/45
bastiryilā < bastırıyorlar	1/7

²⁸ Anadolu ağızlarında:

misir, çameşir, (küt.); yıha < yıka-, sila < sıla, bildir < bildir, hatır, şāni ... vb. (Nev.): ğıyılıcm < kıvılıcm (Man. – Soma), soriyo (Man. – Alaşehir): kırmızı, altı, sıra, misir, ilan z yılan (Rize).

ğayri < gayrı	4/316, 27/16
ö < o:	
televizör < televizyon	37/28
ü < u ²⁹ :	
üdüm < yudum	39/30
hüdüde < hududa	42/50
üzenin < uzanın	34/434
2.1.1.11. 2. İnce Ünlülerin Kalınlaşması ³⁰ :	
a < e:	
barbā < beraber	4/52, 25/7, 34/45, 40/33, 46/31
sātına < saatine	19/24, 37/267
habar < haber	1/3, 29/11, 39/61, 66/366
hanteri < entari	12/77, 18/143, 27/12, 34/330, 45/100
ğıymatlı < kıymetli	4/196
ğadaş < kardeş	46/17
muzaylā da < müzelerde	3/44
tehliķası < tehlikesi	4/175
ecaı < ecel	2/40, 7/38
manasıyla < manasiyle	32/21
domata < domates	34/456
haıaı < helal	36/56
deya < diye	37/263

²⁹ Anadolu ağızlarında:

cüma, husüsü, mahkûmun < mahkûmum (küt.): hüdud, tüğaf < tuhaf (Nev.).

³⁰ Anadolu ağızlarında:

manlıl (Man. – Soma), Ermanı (Uşak), deyirman (Den. – Çivril), meddab (mektep (Muğ.), perşamba, ataş, memnikad, ğuraı, kuvvet, vabal, berķat < bereket, mettap < mektep ... vb. (Küt.): havas, aylence < eĝlence, bi kera, nobat ... vb.) (Rize).

oşamıayn < akşamleyin	38/81
terbiya < terbiye	37/328
çetaıā < çeteler	43/34
haıva < helva	45/263
jıplān < jıple	47/2
māşar < mahşer	8/62
marmanad < marmelat	48/1
ı < i ³¹ :	
vaķıt < vakit	4/181, 5/12, 10/32, 18729, 34/80
ıspatıama < ispatlama	35/73
sonāķında < sonrakinde	45/345
fıstan < fıstan	48/29
bıras < biraz	35/73, 38/108
yanı < yani	25/18, 34/309, 37/265
haıına < haline	37/333
cıĝara < sigara	21/41, 34/342, 38/120
sātına < saatine	19/24, 37/267
ĝabartı < ĝabahati	25/62
harbında < harbinde	3/1, 27/24
bāşış < bahşış	4/326
ĝıymatlı < kıymetli	4/196
hızmet < hizmet	6/31, 41/33
lātınca < latince	45/17
inşātçılıķ < inşaatçilik	45/146

³¹ Anadolu aĝızlarında:
tabı < tabii, nişan, acamı vb. (küt).

bāşışdır < bahşışdır	4/101
ıstanbuıda < istanbulda	29/36
hrıstıyan < hristiyan	10/31
voıılayı < vallahi	9/21, 46/98, 48/4
mācirlā n < muhacirlerin	14/19
jıpıan < jiple	47/2
o < ö ³² :	
ole < öyle	4/145
şofyor < şoför	36/32
traktor < traktör	38/142, 46/133, 46/217
profesor < profesör	40/43
koordinator < koordinatör	9/7
u < ü ³³ :	
ruştiye < rüştiye	23/4, 37/39
hurmet < hürmet	37/306
duşman < düşman	3/8, 4/290
nufus < nüfus	4/16
şoförün < şoförün	40/69
komunis < komünist	14/9, 24/22

2.1.1.11. 3. Geniş Ünlülerin Daralması:

ı < a³⁴:

avşımnen < akşamleyin	45/104
-----------------------	--------

³² Anadolu ağızlarında:

tirektor < traktör (küt.): oyle < öğle, nobat < nöbet (Rize, RİA, s. 67): oñden, göñlüne, çoñ < köyün, çole, dö- < döğ-, döğüş (Nev.)

³³ Anadolu ağızlarında:

hurmet, mübârek, hucum, duşman, cuzdan, mustāk < müstehak, tunal < tünel, cuñku < çünkü (Küt.).

³⁴ Anadolu ağızlarında:

ortı şekerli, cağısat-, kıını gecesı, bazlıma, candırma (Küt. Ve yöresi)

i < a³⁵:

hile < hala	9/25
yi < ya	34/342, 45/368
ayniya < aynaya	34/40
buriyn < buraya	4/25, 10/40, 16/2, 25/26

ı < e³⁶:

satın < zaten	4/129, 33/25, 34/80, 37/383
diynı < diye	24/11, 34/1, 43/3
ağşamıyn < akşamleyin	10/16
zatin < zaten	5/93, 21/13, 34/5, 36/21

i < e³⁷:

yimesin < yemesin	45/248
biyenirse < beğenirse	45/360
sirek < seyrek	34/416, 38/165, 45/71
inge < yenge	4/186, 12/26
nise < neyse	34/181, 97/95
niden < neden	39/101, 5/74, 14/2, 16/5
direce < derece	8/45
dıştirc̄ s < değiştireceğiz	8/66
gice < gece	39/43, 45/314, 1/2, 7/9, 11/8
p̄nir < peynir	45/166, 46/371

³⁵ Anadolu ağızlarında:

yapicek (Af. – Dinar, GBAA, 28-9): muhibbet, buriya, oriya, sabiya kada (sabaha kadar) tarliya, sofriya, yayliya ... vb. (RİA, s. 67).

³⁶ Anadolu ağızlarında:

Hıdırlız < Hıdırellez (Küt.): k̄iner < kenar (RİA, s. 32-37).

³⁷ Anadolu ağızlarında:

çevirmi çorbası, mākime < mahkeme, patatis, yini < yine, memnikad < memleket, liyen < leğen (Küt.): irtesi, ç'inar < kenar, dizg'āna < tezgahına, dariye < dareye, tepiye, seniye, kimsiya < kimseye (RİA, s. 68): in "en", yini, çiy, imine, biyazlaş-, çişme, til, zātın, tenike, pirişan, biyit < beyit, diyinci geliniz "gelince" (NYA, s. 59).

sabāliyn < sabahleyin	4/313, 6/26, 12/33, 22/78
şītan < şeytan	5/4
izyedi < eziyeti	46/158
dīqar < dekar	9/4
tenekisi < tenekesi	46/394
biton < beton	44/19
mākimede < mahkemede	40/22
cihalet < cehalet	37/38
ni < ne	46/169, 2/14, 4/8, 47/7
dīnek < deynek	35/81
mīdan < meydanı	37/194
īsig < eksik	34/452
sīrek < seyrek	34/416, 38/165, 45/71
dīştirmeg < değiştirmek	39/64
yimennere < yemenilere	34/83
u < o ³⁸ :	
qumanizim < komünizm	29/2
kūİuİuq < kiloluk	45/291
unnarı < onları	35/97, 36/13, 37/83, 39/21
doqtur < doktor	45/91, 25/65
urda < orada	39/73, 42/6, 43/5
depu < depo	3/34
unn < onun	39/72, 46/94, 4/43, 7/32
mantu < anto	37/226

³⁸ Anadolu ağızlarında:

ura, urdan < oradan, toqtur < doktor, remuk < römork, buynuz, foturaf < fotoğraf vb. (Küt.); uya (Man. – Soma, GBAA, 1-4), ğui- koy- (Man. Alaşehir, GBAA, 10-30) buynuz (Af. – Dinar, GBAA, 32-2).

ğuydĭā < koydular	45/56, 5/78, 21/55
dūru < doğru	32/46, 34/22, 35/66, 42/43
todur < todor	24/10
du, uma < doğuma	34/162
tūm < tohum	42/36, 45/110, 48/25
paĭtu < palto	34/279
būĭdu < boğuldu	34/395
bumba < bomba	3/8, 34/530
u, zman < o zaman	27/22
kūĭu < kilo	4/16, 5/123, 9/4, 10/39, 18/18
suvandır < soğandır	37/413
ķufayın < kovanın	13/6
sūğ < soğuk	10/21, 42/69
ü < o ³⁹ :	
şüfere < şoföre (çok azdır).	46/114
ü < ö ⁴⁰ :	
Genellikle bilhassa kök hecelerde ö ünlüsü ü şeklinde söylenir.	
ūlen < öğle	18/83, 35/204, 46/207
būr ā ni < böbreğini	34/206
dūvil ā < dövüyorlar	34/278
üle < öyle	46/117, 48/14, 3/4, 4/49
büle < böyle	4/51, 7/30, 8/24, 13/5
süle < söyle	5/6

³⁹ krş. Kütahya: şūşe < şose.

⁴⁰ Anadolu ağzlarında:

sūk—(~ sök-, Man. – Alaşehir, GBAA, 10-33), ürget- (~ örget-, Uşak, GBAA, 22-26), Ümer, Ömer iz., GBAA, 16-1), dön- (~ dön-, GBAA, 24-13). Ayrıca bkz. Ülü gözū cölü, ününe geleni vuruyor < önüne (Küt).

kū < köy	5/51, 34/46, 37/142
ūtlenyır < öğütleniyor	4/257
küfte < köfte	4/82, 37/106, 45/194
düwe düwe < döve döve	45/56
dūmek < dövme	31/22
sūmek < sövmek	46/188
ūrenir < öğrenir	32/47
sūtlā < söğütler	40/72
ūnük < öğütülü	45/88
gūsūnn < göğsünün	34/291
ūsüzüm < öksüzüm	35/22
ūdürdük < öğütürdük	4/10, 10/6, 27/9, 35/7

2.1.1.11.4. Dar Ünlülerin Genişlemesi:

a < i⁴¹:

Aşağıdaki örneklerde şimdiki zaman ekinden önce gelen geniş ünlüler asli şeklini korumuşlardır.

yaşayır < yaşıyor	27/11, 29/35
annayı < anlıyor	24/5, 26/10, 33/17
başlayı < başlıyor	9/16, 18/39, 42/49
arayırsın < arıyorsun	46/42

a < i⁴²:

hana < hani	34/123, 35/11, 36/18, 37/67, 38/1
māna < mani	35/58, 4/102

⁴¹ Anadolu ağızlarında:

fırtına (~ fırtına, iz., GBAA, 18-46), fasal (~ fasıl, Uşak. GBAA, 24-13), galğa- (~ çalğı-, Ay. Karacasu. GBAA 11-4): ağır < ağır, Hadirez < Hıdırellez, kahat < kağıt (Küt).

⁴² krş. Kütahya: tahan < tahin.

e < i⁴³:

deye < diye	34/226, 37/72
isteyurus < istiyoruz	32/38
ābeysi < abisi	4/228
neye < niye	2/39
eç ā de < içerde	38/42
terbeya < terbiye	37/299
galebe < galiba	37/462, 46/256
sefte < siftah	34/510, 45/198

ereli < ileri

3/21

o < u⁴⁴:

yoğarı < yukarı	34/222, 35/34, 37/17
ğondaqsız < kundaksız	34/405
bordan < buradan	38/28
mobbet < muhabbet	37/303
ōraşyır < uğraşyır	42/87
hoş boıduğ < hoş bulduk	46/409
qomanda < kumanda	12/74

ö < ü⁴⁵:

yörüdü < yürüdü	3/14, 27/1
hökümet < hükümet	8/54, 14/18

⁴³ Bu değişme Anadolu ağızlarında da çok bol örnek verir:

e'tiyar < ihtiyar, içere < içeri, hade < haydi, şehir < şehir, zeher < zehir (Küt.).

⁴⁴ krş. Kütahya ve yöresi ağızları: pantul < pantolon, doa < dua, gomdağ < kundak, yanan , yunan, ... vb. örnekler Ayrıca u > ö değişmesi de görülür: abajör < abajur, böyün < bugün.

⁴⁵ krş. Kütahya ve yöresi ağızlarında:

böyüganne; hökümet < hükümet, möhlet, kötāya < Kütahya vb.: mahdaç, sös < sus, gözel (Nev.).

2.1.1.11.5.. Düz Ünlülerin Yuvarlaklaşması:

o < a⁴⁶:

oşam < akşam 46/431, 4/312, 12/25, 13/3

vo||ayı < vallahi 9/21, 46/98, 48/4

yovaş < yavaş 40/31

popazdan < papazdan (köy) 34/156

moyasis < mayasız 34/108

u < a⁴⁷:

buba < baba 10/44, 21/52, 32/316

ö < e:

mölüt < mevlit 42/14

çöşme < çeşme 40/7, 42/1

böbek < bebek 34/385

ü < e⁴⁸:

söbü < söbe 45/286

ö < i⁴⁹:

böberleri < biberleri 34/461

ü < i⁵⁰:

külu < kilo 4/16, 5/123, 9/4, 10/39, 18/8

⁴⁶ Anadolu ağzlarında:

çovdar < çavdar (AD. I, iz., GBAA, 90-12); poşa (Sıv.), doşan (Sıv.) öci < avcı (Sıv.), vor-< var-, (kaş): pontul < pantolon, gonyo < konya, boba, popaz (Küt.); govağ, ipi < kovak (NYA, 62 t).

⁴⁷ krş. Nevşehir: pahlavu < baklaba (NYA, s. 62); hufta < hafta, (Ay. Bozdoğan GBAA, 92-93), bu ğudan < bu kadar (Muğ., GBAA, 74-15).⁴⁸ krş. Kütahya ve yöresi ağzları:

sölü bölü < şöyle böyle, gözlüme < gözleme, ölüden sōna < öğleden sonra, bükücek < bükecek vb.

⁴⁹ bkz. Denizli- Tavas: çövantā < çimento (GBBBA, 49-43). Ā < i değişimi Anadolu ağzlarında da yayıftır.⁵⁰ Kütahya ve yöresi ağzlarında örneği çoktur: böber < biber, dübek < dibek, müsāfir, püsküvüt < bisküvit, husüstü < hususi, mühüm < mühim vb.

2.1.1.11. 6. Yuvarlak Ünlülerin Düzleşmesi:

a < o⁵¹:

oraspi < orospu	4/324
televizyanda < televizyonda	32/36
otapise < otobüse	39/88
banya < banyo	42/20
şupan < kupon	5/281, 3/6

e < o⁵²:

televizyennā < televizyonlar	27/21
------------------------------	-------

e < ö⁵³:

günnendi < gündöndü	35/44, 40/46
şüfer < şoför	46/117

ı < u:

bıdağ < budak	3/29, 19/28
taviğ < tavuk	37/423, 14/49, 19/9
bıydar < buğday	37/3, 38/163, 42/75, 4/2
yımırta < yumurta	4/7, 28/4, 30/20, 34/434
şanınnā < kanunlar	28/1
oıdıyna < olduğuna	4/339
oraspi < orospu	4/324
toplıyilā < topluyorlar	4/93
yāmır < yağmur	37/122, 38/149, 40/57

⁵¹ Anadolu ağızlarında pek fazla örnek vermez: Kütahya: tiretora < tiyatro, afiyon < Afyon, tirabazan < Trabzon.

⁵² bkz. Rize: 'ec'uk < çocuk (RİA, 17 / 66).

⁵³ bkz. Kütahya: remuk < römork (< Fr.);, böyle (Siv.), bele, (Mal., El.), eyle < öyle (Siv.), şeyle < şöyle (Siv.), ete < öte (Siv.), el- < öl- (Tr.), büyük < büyük (Tr.) vb. Ayrıca bkz. Ö > a: dandi < döndü (RİA, 40 / 6).

çabık < çabuk	45/232, 34/1
hamır < hamur	34/53, 34/334
pamık < pamuk	34/96
fita < futa	34/245
bıġāġādı < bularlardı	34/402
ķabıġ < kabul	32/63, 36/55
ġaġbırġan < kalburla	35/50
çamır < çamur	35/101
armıt < armut	37/422
ıfak < ufak	39/106, 42/39, 45/125
mitġak < mutlak	4/135
davıġ < davul	5/9, 7/7, 21/83, 37/103
ı < u ⁵⁴ :	
yavıt < yahut	37/341, 4/55, 12/20
māsıt < mahsus	46/21
ġabınnan < kabuġuyla	19/3
yıġarġan < yuġarla	46/80
sapın < sabun	34/369
yavricīnı < yavrucuġunu	38/38
i < u ⁵⁵ :	
ifak < ufak	35/39, 38/27
bidak < budak	13/23
fasilē < fasulye	4/9, 31/2, 38/153
havli < havlu	4/327

⁵⁴ u > ı deġiřmesi Anadolu aġızlarında, özellikle Kütahya ve yöresi aġızlarında bol örnek verir yavlı. çaviş, yımırta, havız, ġarpız < karpuz, papır < vapur, çamır, tabır, marıl ... vb.

⁵⁵ bkz. Kütahya: mapıs < mahpus; Rize koyın < koyun (RİA, 1/81).

oldī < olduğu	25/55, 37/91, 37/471
duydīme < duyduğuma	10/25
eyip < eyup	45/91
i < ü ⁵⁶ :	

Killi bölgesi ağzında, Őimdilik örneği tespit edilememiştir.

i < ü⁵⁷:

bitin < bütün	39/5, 43/2, 45/6, 45/314
köyümüzde < köyümüzde	45/97
mināsip < münasip	4/189, 37/295
soförliy ā < Şoförlüğe	36/28
otobis < otobüs	36/6
çünki < çünkü	37/189
otapise < otobüse	39/88
kötüydi < kötüydü	8/9

2.1.1.12. ÜNLÜ DÜŞMESİ (Elision)⁵⁸

Anadolu ağızlarında olduğu gibi ön ses, iç ses ve son seste görölmektedir.

a düşmesi:

úzman < o zaman	37/55, 46/12, 46/167
nezman < ne zaman	43/37, 45/359
buđdā < bu kadar	46/442
aryāde < o ara yerde	35/52, 46/240
bkam < bakalım	5/10
daskađđarı < daskalaları	34/147
yapyağnız < yapayalnız	44/12

⁵⁶ Anadolu ağızlarında, Őimdilik, örneği tespit edilememiştir.

⁵⁷ bkz. Kütahya: sivari, eyip, minasip: Rize: suri < sürü (RĀA, 7 /12).

⁵⁸ Anadolu ağızlarındaki örnekleri için bkz. GBAA, s. 49-50; NYA, s. 64: RĀA, s. 73-74.

oıcağ < olacak	45/324, 46/4, 4/126, 5/16, 7/27
lev < leva	18/109
basmağtan < basamaktan	34/173
ort_yerine < orta yerine	34/356
ğabartı < kabahati	46/330
barbā < beraber	25/7, 34/45, 34/505, 40/33
orey < oraya	45/63
urdasın_a < oradasın ya	2/28
ursu < orası	37/476
burda < burada	37/39, 38/77, 42/7
aıcağ < alacak	3/37
durcağ < duracak	10/38
e düşmesi:	
kendi kendin < kendi kendine	4/127, 12/36
berket < bereket	42/84, 44/4, 45/206
n_yapādığ < ne yapardık	3/37, 3/32
mesellā < meseleler	4/51, 5/23
ötte < ötede	12/24, 27/14, 40/53
nerey < nereye	46/42
belne < belene	13/20, 33/15, 34/259
öt_yana < öte yana	40/43
verilcek < verilecek	4/111
pençerlere < pencerelere	21/51, 29/28
n_den < neden	8/31
işletçek < işletecek	2/81
ölceg < ölecek	2/29

b,ama < be ama	21/30
ı düşmesi:	
aİdİā < aldılar	2/4, 4/244, 5/90, 9/9, 20/5
ğanyır < kanıyor	4/32
atıyırıs < atıyoruz	4/43
braқыısın < bırakıyorsun	4/157
sobann < sobanın	4/4
saıyıİā < salıyorlar	3/8
ķavasınn < kafasının	34/190
başİadİā < başladılar	45/369
yanyır < yanıyor	34/221
yaşna < yaşına	34/429
yaİınn < yalının	3/34
aİdİā < çaldılar	2/4
azcıķ < azıcık	45/363, 4/109
ğayr < ğayrı	37/77, 39/13
yannda < yanında	114/35, 29/37
mazarnın < mezarının	37/175
sıtmadım < ısıtmadım	37/265
ğarsı < karısı	25/77
yanna < yanına	35/5, 38/26
braќtı < biraktı	38/39
aİtnda < altında	46/8, 46/295, 46/444
yaptİā < yaptılar	2/25, 8/41
yārsı < yarısı	8/48
inanamıyırıs < inanamıyoruz	8/54

āzınn < ağzının	39/66
adamları < adamlarını	9/2
ayānn < ayağının	34/92, 5/86, 11/23
şapkas < şapkasız	10/30
ayr < hayır	41/12
arşasna < arkasına	37/367, 4/293, 10/38
aştıā < açtılar	14/2
zamanda < zamanında	27/48, 31/5, 41/16, 3/7, 25/5
ārmasın < ağrımāsın	13/20
sađdā < saldılar	12/74
taāları < tarlalarını	15/11
buğaristann < bulgaristanın	4/71
çıkārvarı < çıkarıverir	31/8
ğocağarlā < koca karılar	45/87
çalışları < çalılarını	4/177
baz < bazı	38/66, 4/122
varırsın < varıyorsun	29/11
çıkıyırıs < çıkıyoruz	3/21
orasnı < orasını	43/162, 36/44
ğalvāmıř < kalıvermiş	43/36
fırnı < fırını	37/16
ķapsı < kapısı	34/126
başları < başlarına	19/33
i düşmesi:	
birni < birini	34/349, 4/165, 13/24
annaman, çin < anlamam	4/89

içne < içine	34/243, 35/80, 4/150
ne bileym < ne bileyim	29/41
geceliyn < geceleyin	4/28
türkye < türkiye	4/137
gelne < geline	37/355
ellerni < ellerini	45/293, 3/28, 4/180
yirm_üç < yirmi üç	28/13
ihtyar < ihtiyar	3/41, 11/4, 12/88, 16/16
kimsi < kimisi	26/5, 29/38, 31/31, 34/33, 35/42, 37/283, 38/41, 39/114, 42/36, 46/68, 2/13, 7/3, 13/19, 18/71, 24/10, 25/24
askerye < askeriye	5/84, 1/2, 8/65, 23/11, 25/27
edyil_ä < ediyorlar	1/8, 3/30
dinni < dinini	32/41, 6/32
ähret < ahiret	32/57
kendme < kendime	2/39, 12/71
belne < beline	33/20, 34/262, 35/27, 13/20, 19/32
elni < elini	31/28, 35/78, 39/68
kimmiz < kimimiz	34/64
šte < işte	34/447, 37/105, 40/17, 42/45, 43/9, 44/23, 45/161, 36/395, 24/14
bir_ki < bir iki	27/47, 34/118, 4/266, 5/34
gersi < gerisi	34/454, 25/47
ellerni < ellerini	45/293, 3/28, 4/180
birne < birine	26/5
berden < beriden	27/10, 11/10, 12/90

yenden < yeniden	34/76, 36/41, 46/403, 4/125, 6/6, 12/61, 14/39
hanterleri < entarileri	43/26
kirll̄ä < kirliler	43/31
yenden < yeniden	46/400
ihtyaç < ihtiyaç	37/143
elli_kinci < elli ikinci	37/160
haqq̄katan < hakikaten	47/241, 45/298
izyedi < eziyeti	46/158
içne < içine	4/146, 34/240, 46/295
dyır < diyor	2/12
eşeklerni < eşeklerini	38/43
buğgarstanda < bulgaristanda	8/25, 10/54
içersi < içerisi	10/21
bizimkleri < bizimkileri	40/48
ell_altıda < elli altıda	12/12
izne < izine	12/6
ğatfe < kadife	12/40
yerne < yerine	12/53, 34/347, 37/187, 45/300
yenden < yeniden	46/400
birbirlerni < birbirlerini	46/186
birbir < birbiri	4/311, 19/8, 22/91
kindiyi < ikindiye	224 t
u düşmesi:	
yavt < yahut	37/343, 42/21
oıyı < oluyor	45/274

unn < onun	46/351
dürdan < doğrudan	8/34, 29/13, 37/63
duyyur < duyuyor	44/42
sonncu < sonuncu	2/18
ğuydİā < koydular	45/56, 5/78
yav < yahu	5/95, 9/3, 18/155, 21/69, 24/16, 25/30
oİyır < oluyor	29/18, 36/20, 37/242, 39/6, 42/40, 45/111, 46/178
paşportna < pasaportuna	30/15
yımşakİık < yumuşaklık	34/378
bi, bçuk < bir buçuk	25/65
orcunu < orucunu	3/24
dür < doğru	32/47, 48/23
oğudİā < okudular	40/13
oynu < oyunu	13/6
konuşuyodİar < konuşuyordular	44/36
қанndan < kanundan	14/27
goİnu < kolunu	13/7
ü düşmesi:	
günnde < gününde	4/88, 19/28, 26/5
göryür < görüyor	4/238, 45/38
gönnden < gönünden	35/99, 45/11
yüznü < yüzünü	4/243
günnde < gününde	4/88, 19/28, 26/8
üstne < üstüne	3/42, 4/45

önne < önüne	4/279, 27/43, 35/40
sürkl̄ä l̄ä < sürüklerler	4/176
güsünn < göğsünün	34/294
tütne < tütüne	35/56
üştl̄ä < üstüler	46/249
gökyüz < gökyüzü	48/45
yöryelek < yürüyerek	40/74
göryür < görüyor	45/338, 4/238

2.1.1.13. ÜNLÜ TÜREMESİ⁵⁹

Bilinen veya bilinmeyen fonetik sebeplere, bazı kelimelerin ön, iç ve son seslerinde ünlü türemesi adını verdiğimiz bazı ünlüler ortaya çıkmaktadır. Gramer açısından hiçbir yapı fonksiyonu bulunmayan bu fonetik olayın Killi bölgesi ağzında başlıca şekilleri şunlardır:

Ön türeme (Prof̄in)

e:

erceb ağayın < recep abinin 40/36

i:

ilâzım < lazım 46/404

ıraķı < rakı 46/141

ilâzım < lazım 129

ıras, gâdim < rastgeldim, rastladım 39/55

ırasladım < rastladım 46/162

ırmazan < ramazan 22/74

⁵⁹ Anadolu ağızlarında:

e: ercep, erişberlik < rençberlik (Küt.)

i: ırakı, irât, ırmızan < ramazan, ırza < rıza (küt.) ıray < rey, ırâzı (NYA, s. 66).

i⁶⁰:

irezil < rezil 12/84, 42/38, 43/10

ilâzım < lazım 29/16

işen < şen 45/314, 3/22

il â ne < leğen 34/430

u⁶¹:

urbayı < rubayı 3/4

İç Türeme (İnfix)⁶²

a:

a[aman < alman 27/1

sonara < sonra 42/21

ı:

pı[ana < plana 46/140

ğivırı[ık < kıvrık 45/46

i:

tekistill â < tekstiller 3/14

[umanizim < komünizm 29/2

u:

burusada < bursada 29/35

⁶⁰ i-: ilâzım, ileş, ilimonata, irek < i- renk, işey (Küt.): irabe < rabiye, irahat, ilan / ilegen, urey (NYA, s. 65).

⁶¹ uruba (küt: Nev. NVA, s. 67). Urumanya, urus / uruz (Küt.), urumeli < Rumelili (Küt.).

⁶² Anadolu ağzılarında:

-ı-: sofıra, kısırak, aqıraba... vb. (Küt.); çıkırı[ık (A.D. I, Değ. 140-22), abıla (Af. – Dinar, GBAA, 3015).

-i-: tekira, ediraf < etraf, afıyan < afyon, mecibur ... vb. (Küt.): ediris (Ay. Karacasu, GBAA, 67-29), çirit < çift (Muğ., GBAA, 77-4); dilisim < tılsım (RİA, s. 74).

-u-: alaturangâ, sofıura, [onturol, ... vb. (Küt.).

Son Türeme (Suffix):⁶³

a:

ğıdara < kadar	4/147 ,29/1,34/5
ķomanizma < komünizm	30/14
emperyalizma < emperyalizm	3/17

ı:

veryırı < veriyor	14/30,37/438,/40/56
yaşayırı < yaşıyor	30/3
adayırı < adıyor	

alıyırı < alıyor	28/34,34/29
braķılıyırı < bırakılıyor	37/150
içyırı < içiyor	39/60

i:

bi emsāli < bir emsal	38/61
-----------------------	-------

u:

dinlemyuru < dinlemiyor	32/39
oķuyuru < okuyor	37/126
gityuru < gidiyor	38/10
duryuru < duruyor	8/63,21/25,46/69

2.1.1.14. ÜNSÜZLER

Killi bölgesi ağızında yazı dilinde bulunan 21 ünsüzün yanında bu seslerin çevresinde oluşmuş çeşitli ünsüzler vardır. Ayrıca Bulgar dilinden geçen ts, řt sesleri de kullanılmaktadır. Bunları şöyle sıralayabiliriz:

F; ğ; ķ; K; T; ts; řt;w;

ķomsomolets < radyo ismi	37/34
--------------------------	-------

⁶³ Kütahya ve yöresi ağızlarında da bazı durumlarda kapalı bir hecenin sonunda türeme bir a, e, ı, i ünlüsü bulunur: bi yandana, endirikene, yeñidene, temsili "meselâ" gibi.

selektsiyelen < seleksiyonla	37/290
tsirkacı < sirkacı	45/207
ştayğayın < kasanın	45/237

l ünsüzü de kalın ve ince olmak üzere iki ayrı özellik taşır. Bir örnekte ğ konsonantı tespit edilmiştir. Türkiye Türkçe'sinin etkisi neticesinde olmuştur.

oğlan < oğlan	18/48
---------------	-------

Yukarıdaki ünsüzlerden bazıları bölge ağızında sistemli olarak görülürken, bazıları kişisel kullanımlarla sınırlı kalmıştır.

F: v ile f arası boğumlanan ve daha çok f'ye yönelik bir sestir.⁶⁴

İFacıg iFacıg < ufacık ufacık	31/2
-------------------------------	------

ğ:

Bu ünsüz bölge ağızında sistemli olarak görülen bir art damak ünlülerle hece kurar.

uşağ < uşak	45/158, 29/33
-------------	---------------

ğayboıdu < kayboldu	2/24, 14/8
---------------------	------------

ğadaşlā < kardeşler	46/141
---------------------	--------

ğurban < kurban	18/29, 21/78, 34/183, 37/417, 40/42
-----------------	-------------------------------------

ğalımış < kalmış	46/147, 5/56, 34/43, 36/49
------------------	----------------------------

ğızım < kızım	48/12, 5/6, 11/1, 17/5, 18/148, 22/42, 25/19, 31/7, 33/23, 34/473, 39/16, 42/61, 44/8
---------------	---

ğabı < kabuğu	19/5, 34/470, 37/121, 38/46
---------------	-----------------------------

ķ:

Bölge ağızında sistemli olarak kullanılan bir art damak ünsüzüdür.

vācaķ < varacak	14/6
-----------------	------

ğavaķ < kavak	21/3
---------------	------

⁶⁴ Mukim Sağır; Anadolu Ağızlarında Ünlüler Ünsüzler, 3. Uluslar Arası Türk Dil Kurultayı 1996, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1999, s. 995.

ķurmā < kurmaya 334 t

K:

Tonsuz, patlayıcı ön damak ünsüzü k ile tonlu, patlayıcı ön damak ünsüzü g arasında bir ünsüzdür.⁶⁵ Killi bölgesi ağızında çok görülmez.

geçmeK < geçmek 4/35

oıcaK < olacak 4/133, 17/12

yapıK < yapık, yapılı 45/47

oıcaK < olacak 4/133, 17/12

aşılık < açlık 21/21

bayKuşlar < baykuşlar 44/16

ķ:

bıraķıķ < bırakıp 2/27

ı:

Killi bölgesi ağızında kalın ünlülerle beraber görülen ve sistemli olarak karşımıza çıkan ünsüzlerdendir. Gevşek boğumlanmalı ve açık bir sestir.⁶⁶

aıdlā < aldılar 2/4, 4/22, 5/89

ķabuı < babul 17/12, 32/66

oıyırı < oluyor 3/8, 18/12, 21/72, 33/28, 38/13, 42/7

sabaıan < sabahleyin 21/25

T:

t ile d arasında bir ses değerine sahiptir.⁶⁷

fikreT < fikret 5/68

⁶⁵ Cemil Gülseren, Malatya İli Ağızı, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2000, s.73.

⁶⁶ Mehmet Aydın, Aybastı Ağızları, s. 45.

⁶⁷ Kabil Bozkurt, "Kabil Avşar Ağızı", Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten 1977, Ank. 1978, s. 211.

KİLLİ AĞZININ ÜNSÜZLER CETVELİ

Ünsüzler	Katı ünsüzler								Akıcı ünsüzler			
	Patlayıcı			Yarı SIZICI		Sızıcı			Genizsi	Yanak	Titrek	Yarı ünlü
	+	*	-	+	*	+	*	-	Patlayıcı	Sızıcı	Sızıcı	Sızıcı
Çift Dudak	b	P	p	ÿ					M			
Diş dudak						v	F	f				
Diş	d	T	t			z		s	N	l		
Diş eti	c	Ç	ç	c̣		j		ş			r	
Ön damak	g	K	k			ğ			Ñ			y
Art damak	ğ		ķ		Ḳ	ḥ			Ñ	l		
Gırtlak						ḥ		h				

+: ötümlü ünsüz

-: ötümsüz ünsüz

*: yarı ötümlü

2.1.1.15. ÖN SES ÜNSÜZ DEĞİŞMELERİ:

p- < b-: pekkeyis < beliyoruz	45/237
pinmiş < binmiş	34/83, 39/94, 45/209
pikerette < bir kere de	12/70
pütün < bütün	10/16
paḫtaġa < baltalar	40/16
peslesin < beslesin	34/211
pıçak < bıçak	5/60
pitti < bitti	4/311
b-<p-: betmez < petmez	34/53, 37/390, 22/57
bişirmek < pişirmek	34/116

barmağ < parmak	31/29, 34/100
bastırma < pastırma	45/260
bazartesi < pazartesi	44/39
p - < f-: pındık < findık	4/63
k- < g-: künaf < günah	4/238
kitçā n < gideceğim	38/15
körgeye < gölgeye	46/303
ğamdan < gamdan	39/65
ğırnata < ğırnata	45/312
küreşşäs < güreşceğiz	14/39
K- < k-: Kıs < kız	4/109
k- < h-: hoşaf < hoşaf	34/460
f- < h-: fizlı < hızlı	4/167
c- < ç:	
cingene < çingene	37/176
F- < f:	
Fitil < fitil	45/377, 21/75, 31/22
ğ- - k:	
ğazīna < kazığına	37/176
ğalmadı < kalmadı	29/10, 29/28
ğulağ < kulak	29/8
ğidara < kadar	30/22, 34/9, 34/10, 34/11, 34/69, 34/70, 39/22, 39/104, 41/18, 45/14, 45/51, 45/264, 29/5, 45/314, 48/42, 4/150, 19/36, 24/35
ğār < kar	25/21, 35/104

ğalan < kalan	34/262, 45/77, 45/119, 8/17
ğurak < kurak	37/126, 37/138, 37/478, 38/11, 41/22, 41/23
ğız < kız	37/300, 37/338, 38/8, 38/9, 38/29, 39/69, 40/16, 42/29, 42/31, 45/368, 46/64, 46/148, 46/160, 4/114, 4/115, 4/206, 4/277, 6/20, 5/30, 10/26, 10/42, 10/43, 10/51, 12/79, 27/34, 27/35
ğarış < karış	34/80, 34/275, 34/285, 37/479, 46/223
ğolu < kolu	12/20, 21/70
ğatfe < kadife	12/40
ğan < kan	4/32, 12/78, 16/8, 25/64, 35/205
ğaynatam < kayın atam	5/15, 12/60
ğocası < kocası	4/280, 10/37, 12/67, 37/201, 38/40
ğörduķ < koyardık	34/70
ğızılcık < kızılıcık	40/68, 3/29, 13/23, 19/33, 34/311
ğocaman < kocaman	26/11, 34/247
ğucāna < kucağına	37/356
ğabı < kabuğu	18/5, 22/9, 34/470, 37/121, 38/46
ğor < koyar	4/42, 34/195
ğarıştı < karıştı	125/64
ğap ğacak < kap kaçak	37/15
ğoyun < koyun	46/245
ğavaķ < kavak	21/7, 37/276
ğazmağan < kazmayla	36/27

ğabak < kabak	36/218, 22/15, 25/42, 34/506, 35/72
ğızan < kızan, çocuk	37/204, 38/39, 40/55, 45/221, 46/77, 2/32
ğara < kara	37/223, 38/123, 39/24, 40/10, 45/89, 46/122
ğupğuru < kupkuru	45/264
ğurağ < kurak	37/126, 41/22
ğayın < kayın	4/73
ğaldık < kaıldık	46/233, 12/86, 28/14, 36/30
ğādaş ğızanı < kardeş kızanı	27/36
d- < t-:	
daş < taş	45/191, 18/70
duz < tuz	34/434
daşır < taşır	32/18
darakta < tarakta	34/65
datlı < tatlı	35/85
daşkın < taşkın	37/132
daramasını < taramasını	37/458
t- < d-: tefter < defter	34/135
tā ālā < daha ālā	45/144
tik < dik	37/448, 46/434, 49/6
toğuma < dokuma	37/49, 34/295
tökük < dökük	45/124
tökär < döker	4/300
tikeris < dikeriz	45/30
tökmüşler < dökmişler	44/48

z- < s-

zincir < sincir 45/212, 46/437, 31/11

zerbes < serbest 32/71

zōra < sonra 2/12

s- < z- saten < zaten 377/469, 43/40, 45/273, 12/73

sanırsın < zannadersin 39/79

h- < v-

hur < vur 45/318, 46/38, 38/110

hurma < vurma 46/328, 21/59

m- < v-

mevat < vefat 2/42

c- < s-

cıgara < sigara 34/345, 38/124

2.1.1.16. İÇ SES ÜNSÜZ DEĞİŞMELERİ

-f- < -b-:

safının < sabunun 34/375

-p- < -b-:

appabın < ahabın 14/37

ayaqqapların < ayakkabıların 11/17

pempe < pembe 39/39, 34/67, 37/367

aptez < abdest 3/28, 13/19, 19/31, 32/59, 34/361

otopise < otobüse 39/88

sapın < sabun 34/371

-v- < -b-:

sova < soba 46/10

-z- < -c-:

azziġ < azıcık 34/168

-ş- < -c-:

küreşşäs < güreşeceġiz 14/39

kaşşak < kaçacak 46/424

ūraşşāz < uğraşacaġız 14/40

aşşas < açacaġız 14/39

-s- < -z-:

assık < azıcık 34/161

-ç- < -c-:

ingilisçe < ingilizce 18/6

aşçık < azıcık 41/12, 37/67, 39/36, 45/316

isançıkġā < insancıklar 10/15

pençereden < pencereden 39/104

hasırçık < hasırcık 48/19

-ş- < -ç-:

pirinşlen < pirinçle 37/123

iştik < içtik 46/368, 18/17, 38/100

kaştım < kaçtım 38/126

işine < içine 5/48, 26/10, 29/11, 35/58, 37/30,
38/142

geşti < geçti 40/78, 42/52, 44/14, 45/33, 46/410,
2/30, 3/12

genşlā < gençler 2/44, 3/16, 4/94, 5/41, 26/8, 32/283,
35/85

aşşas < açacaġız 14/39

bişilyır < biçiliyor	42/81
aştıā < açtılar	14/2
saşıā < saçlar	18/7
āştan < ağaçtan	4/70
işinde < içinde	4/3
üşte < üçte	1/6, 4/30
aşlık < açlık	45/111, 21/8
kaştı < kaçtı	46/184, 34/140
ardıştan < ardiçtan	46/346
güşlük < güçlük	39/26
koşıā < koçlar	37/83
yamaştā < yamaçta	46/443, 37/283
iştik < içtik	38/100
keşlā < keçiler	46/334
aşşāğ < açacak	46/241
borşlan < borçla	34/216
işleri < içleri	37/358
-j- < -c-	
boyajların < boyacıların	38/92
yaşıjak < yaşayacak	5/21
geçinemjeg < geçinemeyecek	5/21
ısçak < sıcak	39/71
ifacık < ufacık	3/39
ikinci < ikinci	5/1
-s- < -ç-:	
ķassınna < kaçsınlar	39/62

-ş- < -ç-:	
geşti < geçti	2/30
-ğ- < -d-:	
durğurabilirsin < durdurabilirsin	11/14
-t- < -d-:	
at < ad, isim	2/2,24/10
ötten < öteden	12/90,27/6
etçek < edecek	43/6
gitçek < gidecek	12/78,22/39,34/114
aptez < abdest	3/28,13/19,19/27
ķuntara < kundura	37/376
ğatfe < kadife	12/40
-F- < -f-:	
iFacıg iFacıg < ufacık ufacık	31/2
-v- < -f-:	
tarava < tarafa	4/126,5/46,29/37
sınıva < sınıfa	8/39
ķavasına < kafasına	34/20
zayıvız < zayıfiz	8/7
çivt sürm̄ä < çift sürmeğe	37/272
ıavı < lafi	46/414
televanın < telefonun	46/412
herivi < herifi	5/79,5/91
mavetl̄ä < mahfettiler	46/262
havta < hafta	40/24,42/13,46/342

etrava < etrafa	35/32
mis ā vir < misafir	3/37,3/38
māvza < muhafaza	32/77
kūvte < köfte	34/2
has kāve < neskahfe	46/145
havıs < hafız	45/115
mevat < vefat	2/42
-ğ- < ğ-:	
çoĝunu < çoĝunu	36/20
ufaĝıs < ufaĝız	38/5
-g- < -ğ-:	
eger < eĝer	4/88,4/113,4/317
diger < diĝer	32/25
-y- < -ğ-:	
èytim < eĝitim	8/42
deyişmesi < deĝiştirme	45/48
bacaııyn < bacalıĝın < bacanın	46/7
biyenirse < beĝenirse	45/360
eriyn < eriĝin	46/454
kıyat < kaĝıt	34/341
bayını < baĝını	34/246
ğuyruyunn < kuyruĝunun	34/188
yimeyi < yemeĝi	37/416
duvayı < duvaĝı	4/301
çāyı < çāĝı, zamanı	4/206

-k- < -g-:

sübürke < süpürge 31/1,45/110

hanki < hangi 45/101

-k- < -ğ-:

çoğu < çoğu 34/150,35/95,45/33

-n- < -ğ-:

denişik < değişik 3/49

dünük < düğüm 37/175

-v- < -ğ-:

avır < ağır 34/100,34/437,39/95

suvan < soğan 4/48,7/32

yuvādıķ < yığardık 27/39

duvāīādı < doğarlardı 74/220

sıvrşır mı < sığışır mı 34/81

-ğ- < k-:

şabğa < şapka 31/22

dığar < dekar 29/12,29/40

ğupğuru < kupkuru 45/258

ķorgudaıaķ < korkutarak 45/219

-g- < -k-:

çegindānnen < çekirdeğiyle 40/46

-K- < -k-:

bayKuşlar < baykuşlar 44/12

-t- < -k-:

ķaıttık < kalktık 38/122

betmez < pekmez	34/49, 34/374, 37/389
-v- < -k-:	
avşam < akşam	45/302
-y- < -k-:	
niyah < nikah	4/234
-f- < -h-:	
serfoş < sarhoş	40/69
muftar < muhtar	38/105
künaftan < gūnahtan	36/57
beyafu < be yahu	224 t
-t- < -h-:	
tatta < tahta	48/43
-v- < -h-:	
yavıt < yahut	4/55
-y- < -h-:	
voġġayı < vallahi	9/21, 46/88, 46/164
sabāya < sabaha	35/45
ayreti < ahireti	32/63
şeyitlere < şehitlere	42/16
şāyit < şehit	2/13
sāyibiyiz < sahibiyiz	2/27
-p- < -h-:	
appabın < ahababın	14/37
-r- < -h-:	
ġabartġı < kabahatlı	46/327

-ş- < -j-:

bağışları < bagajları 35/111

-b- < -l-:

iskembede < iskemlede 38/113

-k- < -l-:

bacakları < bacakları 11/22

gucaklarına < kucaklarına 46/408

barmakları < barmakları 45/95

sancağlara < salıncaklara 34/2

-k- < -l-:

pekkeyis < bekliyor 45/237

sürkke < sürüle 46/43

-h- < -l-:

dumannık < dumanlık 8/70, 8/76

tütünlerimizi < tütünlerimizi 14/7

annamayıs < anlamayız 14/27

unnarı < onları 4/8

zamannāda < zamanlarda 2/2

çobannarın < çobanların 37/237

günlerinde < günlerinde 11/22, 34/297

dinnememiş < dinlememiş 38/11

dīmenner < değirmenler 10/5

marmanad < marmelat 48/1

cannı < canlı 34/209

dinnesin < dinlesin 4/280

giyimneri < giyimleri 34/244

düzennikte < düzenlikte	29/6
zenginneşti < zenginleşti	47 faf
taşsimnedik < tamsimledik	46/120
şitannık < şeytanlık	43/3
işennik < şenlik	3/22
baļkannāda < baļkanlarda	42/71
uzunnuқта < uzunlukta	45/36
-p- < -l-:	
toppa < topla	46/87
-r- < -l-:	
ereli < ileri, eskiden	3/21
körgeye < gölgeye	46/100
kirse < kilise	38/24
-n- < -m-:	
şindi < şimdi	3/7
santine < santime	12/63
-d- < -n-:	
ķındapļan < kınnaplan	34/419
-m- < -n-:	
ıstambuļda < istanbulda	29/36
-r- < -n-:	
diremit < dinamit	3/20
-t- < -n-:	
o, zmattan < o zamanlardan	18/79
-y- < -n-:	
ķapıyın < kapının	3/29

türkyeyin < türkiyenin	45/144
bubayın < babanın	25/49, 42/24
basmayın < basmanın	34/96
sacayın < cacanın	4/44
seneyin < senenin	23/8
arpayın < arpanın	19/13
ķufayın < kovanın	13/6
ķayayın < kayanın	38/18
-b- < -p-:	
sübürke < süpürge	31/1
sebedni < sepetini	48/13
paşabortunu < pasaportunu	39/64
şabğa < şapķa	31/22
-l- < -r-:	
ereli < ileri	3/21
telledine < terlediği zaman	37/272
edinelek < edinerek	37/427
bālim < bari	46/384
otleyelek < otlayarak	46/112
ķaçalış < kaçarak	34/511
işleyelek < işleyerek	40/10
gülelek < gülerek	39/55
oķuyalış < okuyarak	34/189
yālleri < yerleri	32/48
yöryelek < yürüyerek	40/70
ķorgudaalış < korkutarak	45/219

düyelek < döverek	45/5
sürükleyelek < sürükleyerek	4/174
-ş- < -s-:	
paşaporta < pasaporta	30/2
poştacıġā < postacılıġa	12/6
-z- < -s-:	
apdezini < abdestini	35/92
zerbezdi < serbestti	46/281
-n- < -ş-:	
boġġaştı < bollaştı	4/18
-d- < -t-:	
ıdır < ısıtır	10/17
okudurdu < okuturdu	34/125
ūdük < öğütüp	31/1
bayıġdırdı < bayıltırdı	39/5
izyedi < eziyeti	46/158
ruşdiye < rüştiye	4/30
oynadırġā < oynatırlar	4/84
sıkındı < sıkıntı	8/48
uzadamyır < uzatamıyor	37/419
yükledirġā < yükletirler	37/346
ķapadıġ < kapattık	36/40
ıdıp < ısıtıp	34/425
yudyusun < yutuyorsun	4/178
südü < sütü	4/152

-b- < -v-:

abuķatlan < avukatla 14/40

-f- < -v-:

ķufa < kova 37/115

bedafa < bedava 34/343

ķāfede < kahvede 29/19

mafoļurduķ < mahvolurduk 46/112

-y- < -v-:

düyā dik < döverdik 35/52

-w- < -v-:

düwā < döver 37/271

düwe düwe < döve döve 45/56

-l- < -y-:

balle < balya 45/275

-n- < -y-:

ķayasinnan < kayasıyla 19/17

yaprānna < yapaģıyla 35/69

zorunna < zoruyla 45/155

izninne < izniyle 153 ip

ķıļinna < kılıyla 34/126

ayetinnen < ayetiyle 32/23

tamaminnen < tamamiyle 37/41

dāne < diye 4/308

urini < oraya 4/307

-v- < -y-:

küve < köye 37/29

-w- < -y-:

küwe < köye 38/134

-c- < -z-:

accık < azıcık 46/198

-s- < -z-:

asçık < azıcık 37/63

aıamassın < alamazsın 37/108

temisse < temizse 4/318

çözemessin < çözemezsin 14/11

2.1.1.17. SON SES ÜNSÜZ DEĞİŞMELERİ

-j < -ç:

hij < hiç 2/38

-c < -ç:

üc < üç 12/17

genc < genç 37/443

gec < geç 45/27

hic < hiç 34/42

göc etmek < göç etmek 46/3

birkac < birkaç 46/456

-ş < -ç:

genş < genç 2/44

hiş < hiç 3/35

üş < üç 2/4

āş < ağaç 37/116

pirinş < pirinç	37/119
geş < geç	46/362
birkaş < birkaç	35/33
oruş < oruç	32/28
kaş < kaç	31/20
aş < aç	19/16
-t < -d:	
at < ad, isim	2/2
-v < -f:	
tarav < taraf	37/52
-f < -h:	
künaf < günah	4/234
-g < -k:	
tuttuğ < tuttuk	12/57
gitmeg < gitmek	8/46
a[cağ < alacak	4/202
küçücüg < küçücük	8/36
ekmeg < ekmek	10/3
sūğ < soğuk	10/21
aşlığ < açlık	9/1
çoğ < çok	2/37
demeg < demek	2/9
varıdığ < varırdık	10/50
çelig < çelik	35/81
ısçağ < sıcak	46/319
bacanağ < bacanak	46/154

götürmeg < götürmek	45/302
tekereg < yuvarkak	45/285
dedig < dedik	14/29
yoğ idim < yoktum	44/42
sireg < seyrek	37/281
başag < başak	37/286
dedig < dedik	14/29
kapadıg < kapadık	36/40
kaldırmag < kaldırmak	41/5
barmag < parmak	34/537
küçüg < küçük	10/12
alırdıg < alırdık	4/25
uşag < uşak	29/30
kaştıg < kaçtık	27/35
-K < -k:	
alırdıK < alırdık	2/2
demeK < demek	5/3
birleştıK < birleştik	9/6
oıcaK < olacak	4/133
yapardıK < yapardık	4/5
yapTıK < yaptık	12/85
çalışmaK < çalışmak	12/69
okuduK < okuduk	45/10
yumurıadıK < yumurlardık	31/18
-t < -k:	
kırtı dokus < kırk dokuz	30/7

-k < -m:	
dünük < düğüm	37/175
-n < -m:	
yaşındayın < yaşadayım	7/1
yatcan < yatacağım	12/28
santin < santim	16/8
memnunun < memnunum	29/2
tamın < tamam	46/397
başların < başlarım	32/43
bilmā n < bilmem	2/14
-m < -n: om _ı beş < on beş	2/3
-t < -n: ne _ı zmat < ne zaman	8/6
-b < -p:	
heb < hep	18/23
hesab < hesap	12/32
hitab < hitap	37/325
icab < icap	4/251
acāyib < acayip	34/39
sahib < sahip	32/13
mektub < mektup	29/42
cevab < cevap	4/122
kitab < kitap	40/47
-k < -p:	
tamarıḳ _ı ta < beğenip de	34/19
goyuḳ < koyup	39/176
varıḳ < varıp	22/63

kesik < kesip	18/4
deyik < deyip	10/27
alık < alıp	4/34
deyik < deyip	10/27
oılık < olup	8/32
yüketik < yükletip	36/3
yapık < yapıp	4/233
dalık < dağılıp	24/312
toplayık < toplayıp	46/292
ğaydırık < kaydırıp	37/377
ğarıştırdık < karıştırıp	
gılık < kılıp	32/55
gidik < gidip	1/5
basık < basıp	3/9
batırık < batırıp	3/9
-k < -p:	
bra kıık < bırakıp	2/27
-t < -s:	
māsıt < mahsus	4/308
-z- < -s-:	
herkez < herkes	5/110
ğurnas < kurnaz	46/264
mapuz < mapus	1/7
-s < -ş:	
bes sene < beş sene	37/189

-d < -t:

mard < mart	9/19
vaqıd < vakit	12/72
çeşid < çeşit	10/53
mevlid < mevlit	37/120
sād < saat	46/458
faqad < fakat	5/71
ganad < kanat, yaprak	46/380
ğard < kart	46/400
rād < rahat	35/18
dörd < dört	34/412
ğudred < kudret	4/166
marmanad < marmelât	48/1
ğoyurd < yoğurt	4/152
yavid < yahut	4/193

-T < -t:

hökümeT < hükümet	29/41
-------------------	-------

-f < -v:

pilaf < pilav	38/154
---------------	--------

-r < -y:

bıydar < buğday	4/2
-----------------	-----

-s < -z:

yüs < yüz	5/123
bis < biz	4/323
ğııarıs < kııarız	13/19
ğas < gaz	10/11

yaġnıs < yalnız	4/148
biras < biraz	8/43
sekis < sekiz	4/71
otus < otuz	12/87
edyırıs < ediyoruz	12/90
yıķarıs < yıķarız	37/244
gitmes < gitmez	5/6
ās < az	10/47
ufaġıs < ufaġız	38/5
semis < semiz	24/27
ġıs < kız	4/108
fars < farz	37/156
yas < yaz	4/33
asarıs < asarız	46/390
öküs < öküz	35/4
kumanis < komünizm	4/79
doķus < dokuz	2/1
düs < düz	3/46
suyus < suyuz	34/92
bétmes < pekmez	34/49
hıdılles < hıdrellez	4/153
uncas < uncaġız	33/6
tanırıs < tanırız	32/21
bārıs < baġırırız	31/4
filis < filiz	38/142
raķısıs < rakısız	46/136

havıs < hafız	45/115
dussuz < tuzsuz	19/3
iki gös < iki göz	42/24
2.1.1.18. ÜNSÜZ DÜŞMESİ	
d düşmesi:	
şini < şimdi	3/35
f düşmesi:	
sōra < sofrā	34/12
ğ düşmesi:	
ısrān < ısırgan	34/128
h düşmesi:	
herangi < herhangi	37/330
vāşice < vahşice	230 t
mapusāneye < mapushaneyeye	46/68
sabāliyn < sabahleyin	4/33
rāmetli < rahmetli	12/4
sefte < siftah	34/510
epten < hepten	45/174
ze_ırlı < zehirli	44/38
tāsıl < tahsil	44/2
mākimedede < mahkemede	40/22
ayr < hayır	41/8
aḷḷā_ın < allahın	38/138
ıtyarḷā < ihtiyarlar	27/21
nası_atı < nasihatı	32/43
ci_an < cihan	3/1

saba _ı < sabahı	37/251
ķāve < kahve	46/145
tāta < tahta	12/78
ķā _ı tlen < ķahitle	4/341
bāķiķ < bahķiķ	4/326
māķar < mahķer	8/62
em < hem	2/35
zāmet < zahmet	8/51
ķ dūķmesi:	
dā < daķ	38/93
ārmasin < aķrīmasin	13/20
sālam < saĝlam	13/20
de _ı ķtirdl ā < deķiķtirdiler	25/25
yālı < yaĝlı	23/1
ūlen < oĝle	4/28
yāmırılı < yaĝmurlu	40/67
dūrdan < doĝrudan	8/34
gōz bācı < gōz baĝcı	45/199
sālıĝ < saĝlık	37/37
tūla < tuĝla	2/14
dāda < daĝda	36/19
bālı < baĝlı	32/63
īnelen < iĝneyle	34/419
sālam < saĝlam	18/19
dūmuķum < doĝmuķum	10/2

ō retmen < öğretmen	8/24
yā < yağ	4/256
ķ, düşmesi:	
kaġtım < kalktım	46/291
abes < abesk	35/74
türçedi < türkçeydi	34/184
ķortu < korktu	29/29
ōşam < akşam	4/312
ūsüzlüklen < öksüzlükle	4/76
īsik < eksik	4/142
yūsek < yüksek	46/442
batā < bataκ (yer)	45/150
l düşmesi:	
gā di < geldi	3/10
çoġunuķ < çoġunluk	2/36
kimbīr < kim bilir	2/21
anadın_mı < anladın mı	18/46
ge_irdi < gelirdi	10/28
ōsun < olsun	46/458
gē < gel	9/21
yanış < yanlış	4/88
m düşmesi:	
ķumanis < komünizm	37/140
n düşmesi:	
sōra < sonra	2/3

zātī < zaten	10/32
īsan < insan	4/140
r düşmesi:	
tāīa < tarla	21/10
tekälekl ā̄ < tekerlekler	46/442
vādī < vardı	1/3
ġādaşın < kardeşim	5/85
y ā̄ < yer	34/146
barbā < beraber	4/52
hiçbi < hiçbir	4/181
yapāқан < yaparken	2/34
kāşī < karşı	2/32
bī < bir	2/15
ġō dük < gördük	4/189
bazā < pazar	4/207
ġādaştık < kardeşlik	38/2
ask ā̄ lik < askerlik	19/11
s düşmesi:	
domata < domates	34/456
zenginmişin < zenginmişsin	34/213
meçide < mesçide	34/90
ġızımışın < kızımışın	
ġō müşündür < görmüşsündür	33/19
şpionmuşun < ajanmışın	25/48

t düşmesi:

aptez < abdest	3/28
ķomunisler < komünistler	8/55
üs < üst	8/39
üsyanda < üst tarafta	46/372
zärbeslik < serbestlik	45/169
rasıadım < rastladım	38/123
ķapadıđ < kapattık	36/40

v düşmesi:

sūmek < sövmek	46/188
dūm ā < dövmeđe	46/157
dūşm ā < dövüşmeđe	25/60
mölüt < mevlit	42/14

y düşmesi:

kūlü < köylü	14/16
üle < öyle	3/4
dīnek < deynek	35/81
fasile < fasulye	4/9
sīrek < seyrek	34/416
ķī < çiy	4/43
mīdana < meydana	3/7
gūv ā < güvey	4/224
şītan < şeytan	5/4
pīnir < peynir	4/155
kū < köy	5/51

ingeme < yengeme	12/26
z düşmesi:	
yazamasın < yazamazsın	34/99
oļmasa < olmazsa	4/130
giremesin < giremezsin	8/38
göremesin < göremezsın	46/208
geçemesin < geçemezsin	45/216
yāmasa < yağmazsa	22/91
gitmesin < gitmezsin	37/214
baķamasın < bakamazsın	14/17
bişirmesin < pişirmezsın	35/70
2.1.1.19. ÜNSÜZ İKİZLEŞMESİ ⁶⁸	
sonncu < sonuncu	2/18
hákķatan < hakikaten	37/241
dinni < dinini	6/32
yanna < yanına	2/20
yaļınn < yalının	3/34
ķavasınn < kafasının	34/187
sobann < sobanın	4/4
ötte < ötede	12/24
mesell ā < meseleler	10/34
gūsünn < göģsünün	34/291
ayānn < ayağının	5/86
āzınn < ağızının	34/195

⁶⁸ Anadoğu ağızlarında çok örnek verir: Kütahya: accık / eccık / azıcık güççük / küçücük massum, nassıl. bütün... vb.

Rize: bittun < bütün, ebbedi, kadda < kadar, sabbayilen "sabah ile", yeddi (RIA, s. 94).

assık < azıcık	34/423
paskelle < paskalya	2/44
hadda < hadi	39/105
o, zmattan < o zamandan	18/79
2.1.1.20. İKİZ ÜNLÜLERİN TEKLEŞMESİ⁶⁹	
-f- < -f f-:	
afedyilǟ < affediyorlar	40/22
-l- < ll-:	
vaļa < vallahi	12/17
māleye < mahalleye	11/2
irezilnen < rezilliğiyle	12/68
hıdırles < hıdrellez	4/89
mālim < muallim	8/17
māleyin < mahalleyin	287şah
ğuJanırİādı < kullanırlardı	34/314
-n- < -nn-:	
sanırsın < zannedersin	39/74
-t- < -tt-:	
atİā < attılar	8/34
etlā̄ < ettiler	2/17
ķapadıķ < kapattık	36/40
dūruİturabilecek < dođruİtturabilecek	45/174

⁶⁹ Anadolu ağızlarında da bol örnek veren bu fonetik olay, Arapçadan geçme bazı ikiz ünsüzlü kelimelerdeki ünsüzlerden birisinin gevşeyerek düşmesi sonucunda meydana gelir: evel, sünet, tāmül < tahammül, tārus < taarruz (Küt.); millet, zūriyet, eme < amma (GBAA, s. 81); batal bataniye, helbete < ht elbette. bedova < bedduva, tak'a < takke ... vb. (RİA, s. 91).

-v- < -vv-:

kuvetli < kuvvetli	27/38
eveli < evvel	3/48

2.1.1.121. HECE KAYNAŞMASI (Contraction)⁷⁰

Çok defa iki, nadiren daha ziyade komşu hecelerin kaynaşması ile kendini gösteren bu olay, Anadolu ağızlarında olduğu gibi, Rumeli ağızlarında da boldur. Kaynaşan hecelerin iki ünlü arasında kaybolan ünsüzleri g, k, l, n, r, v, h, y gibi düşme veya ünlüleşme özelliği taşıyanlardır.

Hece kaynaşması olayında da, ünsüz düşmesinde olduğu gibi kaybolan sesler, fonksiyonlarını yine uzunluk şeklinde kalan hecenin üstüne yüklerler.

ī < iyi	2/37
yüklün < yüklüğün	39/78
ğādaşçīme < kardeşçiğim	143 ör
aşādan < aşağıdan	12/47
namaz ğīlīmā < namaz kılmaya	32/47
gōm ā < görmeğe	18/131
tā < daha	3/10
tōble < işte böyle	11/18
çārdıīā < çağırdılar	36/49
s ā n < senin	36/38
ocaqlā < ocaklığa	10/14
çalkādık < çalkalardık	48/36
bubacīm < babacığım	40/25
gīcāz < giyiyeceğiz	201 t

⁷⁰ Anadolu ağızlarında:

isteyas < iste-yor-uz, bōn < bu + gün, ābe < ağa + bey, aşşā yokā < aşağı yukarı... vb. (Küt.): bişirem - pişirelim, aidōrem < aydı-ver-, bīrāb < bırakıp, pāli < pahalı... vb. (RİA, s. 99): dīm < di-y-in, neşal < neşal şekil, dārmen < değirmen, nāhit < ne vakit... vb. (Nev., NYA, s. 99-100).

völlā < vallahi	48/13
ķār < kahır	4/384
yaşlāndayım < yaşlarındayım	19/1
ceviz ğabı < ceviz kabuĝu	19/1
oķudūmuz < okuduĝumuz	23/4
bā̄ < bana	23/2
sā̄ < sana	4/120
nā̄ de < nerede	2/36
sārmıŝ < saĝırmıŝ	5/76, 15/11
ār < aĝır	14/44
çıkācas < çıkaracaĝız	13/7
atnā < atmaya	13/3
dūn < düĝün	4/126, 5/10, 7/2, 10/24, 12/83, 35/13, 37/338, 45/106
dūdu < doĝurdu	12/76
hatō < ha işte o	12/65, 39/19
sūĝ < soĝuk	10/21
gē < gene	9/21, 34/123, 38/101, 40/23
dīl < deĝil	41/35, 46/381, 2/37, 4/49, 8/47, 18/126
tūfā̄ < tüfeĝi	8/72
būĝ < büyük	5/50, 8/35, 18/107, 34/56
imtān < imtihan	8/10
yenilī < yeniliĝi	46/204
yīr < yiyer	45/224, 37/352
erīn < eriĝin	46/449

ķam < bakalım	34/524
kös ā̄ < köseği	46/14, 34/523
māleden < mahallede	45/201
ūdā < o kadar	40/60
rāt ıķ < rahatlık	224 ı
nāda < ne kadar	4/26, 40/53
nāpsın < ne yapsın	40/47
tōrda < işte orada	46/305, 25/66

2.1.1.22. HECE YUTULMASI (Haplologie)⁷¹

Bir kelimede yan yana bulunan ve sesleri boğumlanma nitelikleri bakımından birbirine eşit, benzer ya da aynı olan iki heceden birisinin eriyip kaybolması ve böylece söylenişte tek hece görünümü verilmesi demek olan hece yutumu olayı, Killi bölgesi ağzında şu şekildedir:

1. İlk hecenin düşmesi
2. Benzer orta heceden birisinin düşmesi
3. Son hecenin düşmesi
4. Kelime içindeki farklı bir hecenin düşmesi gibi durumlarda kendisini gösterir:

te < işte	1/4, 2/44, 3/18, 4/17, 5/6, 6/30, 7/33, 10/25
ķam < bakalım	34/524
bası < babası	21/58, 46/299
günde < gününde	4/89, 5/91, 12/37, 25/46, 34/318, 35/72

⁷¹ Anadolu ağızlarında:

ğöğöveriz < koy-u-ver-ir-iz; oturum < otur-ur-um; olance kadar < oluncaya kadar; ura < o + ra + y + a (Küt.); göya < koy-u-yor, doğurun < doğ-ur-ur-um ettiriz < et-tir-ir-irz... vb. (GBAA, s. 82); patates, duyon nu < duyuyon nu “duyuyor musun?” (NYA, s. 100); dey mi < değil mi, deke < dakika, karamis < kara yemiş ... vb. (RIA, s. 100).

getirlǟ < getirirler	4/176, 5/39, 13/5, 21/17, 25/60, 34/192
götürlǟ di < götürürlerdi	18/16, 21/79, 34/369, 41/27
goyurus < koyuyoruz	31/15
geçirlǟ di < geçirirlerdi	10/30, 34/309
vaıa < vallahi	12/17
şin < şimdi	3/27, 4/14, 5/83, 8/34, 9/12, 10/4, 11/1
ğay < gayrı	10/47, 29/14, 37/271, 39/76, 42/47
ğoca < kocaman	4/52, 8/61, 21/28, 34/83, 35/19, 37/157
dünca ğıda < doğuncaya kadar	4/190
girince ğıda < girinceye kadar	4/339
ğayna < kaynana	12/79, 34/387
getirlädi < getirirlerdi	4/86
dururlǟ < dururlar	25/2
tutuşturlädi < tutuştururlardı	3/34
ğıvırlǟ < kıvırırılar	34/363
bārıs < bağırırız	31/8
yapa < yapağı çorap	4/68
görmediz < görmediniz	45/108
başam < bakalım	38/101, 39/110, 45/167, 46/407, 5/10
sonda < sonunda	36/44, 40/71, 43/41, 45/62, 12/37
yürüş < yürüyüş	44/40
ğarışıkların < karışıklıların	44/38
kaıkmışız < kalkmışsınız	43/8

sancaḡ < salıncak	37/105, 40/76, 45/210, 22/80, 34/229
varlādı < varırlardı	41/24
verlā < verirler	4/114
ḡasabaḡān < kasabalıların	3/46
yinmes < yenilmez	31/7
vardıḡ < varırdık	35/6
kitledi < kilitledi	38/73
otmadıḡ < oturmadık	34/128
getmiřlā < getirmişler	39/93
bennen < benimlen	40/5
taraftan < tarafından	37/421, 38/107, 39/76, 46/181, 4/219
tarna < tarhana	45/26, 34/467
ḡonmazdı < konulmazdı	37/321

2.1.1.23. ÜNSÜZ TÜREMESİ (Anaptyetic consonant)⁷²

h türemesi:

hateş < ateş	37/231, 2/45, 4/40, 5/30, 26/11
helbet < elbet	37/205, 22/105, 34/304
hanteri < entari	37/351, 45/109, 12/77, 18/147, 27/16

k türemesi:

ḡarlıḡ < karlı	11/17
şinik < şimdi	37/455, 45/309, 8/21, 27/17
bitā nek < bir tane	29/30

⁷² Anadolu ağızlarında bol örnek verir: mayden, neysin, dāyire, āřamdan beri (Küt.); halbukin, keşgem, yoḡudun, pampur- < vapur ... vb. (GBAA, s. 82-83); neḡolacah, oḡadam, sugal, sahat vb. (NYA, s. 100-101).

kör dumannık < kör dumanlı	8/70, 12/33
n türemesi:	
şavkınnan < şavkıyla	45/376
diynı < diye	43/7, 34/5
topunnan < topuyla	29/30
ğoyurtlan < yoğurtla	4/160
zorlan < zorla	39/94, 45/367, 48/5, 14/5, 24/27
yıllarlan < yularla	46/80
yayan < yaya	37/97, 39/76, 46/21, 4/30
hesabınnan < hesabıyla	45/89
barmaqlan < parmakla	31/8
ayetinnen < ayetiyle	32/27
borşlan < borçla	34/216
ülen < öğle	46/300, 4/28, 18/87
ekinciklen < ekincikle	27/14
m türemesi:	
bālim < bari	46/387
çünküm < çünkü	38/150, 40/71, 41/13, 15/13
ğayrım < gayrı	37/56, 39/11, 12/46, 27/9
bilem < bile	37/319, 46/91
belkim < belki	29/35
īcem < iyice	37/368
r türemesi:	
gazerte < gazete	14/29
aķirtma < akıtma	34/339
köprük < köpük	39/98, 46/394

t türemesi:

tavant < tavan 46/9, 3/37, 4/54, 9/13, 27/21, 34/175

birtten < birden 46/444

v türemesi:

duva < dua 37/124, 38/154, 41/27, 18/105,
34/187

y türemesi:

dyört < dört 12/1

tyäne < tane 46/397

ābeysi < aibisi 4/232

dayir < dair 4/342

muzaylā de < müzelerde 3/43

2.1.1.24. İÇ SESTE ÜNSÜZ BENZEŞMESİ (Assimilation)⁷³

Kelime içinde çift ünsüz bulunan yerlerde söyleniş bakımından aynı durumda bulunan komşu kelimelerde, bazen ünsüzlerden biri, kendisine yakın boğumlanma niteliği taşıyan öteki tarafından büsbütün veya kısmen benzeştirilir. Ünsüz benzeşmesi adı verilen bu olaya Killi bölgesi ağzında da rastlanır.

I. İlerleyici benzeşme: Bir kelime içinde bulunan iki ünsüzden birincisinin ikinciyi kendisine benzetme olayıdır.

-kk- < -kl-:

pekkeyis < bekliyoruz 45/237

sürkke < sürükle 46/43

sancağkara < salıncaklara 34/6

yanıkkarın < yanıkların 46/305

barmağkarı < parmakları 45/100

ğucağkâna < kucaklarına 46/410

⁷³ Anadolu ağızlarındaki örnekleri için bkz. GBAA, s. 72-76; NYA, s. 92-96; RİA, s. 79-80.

pomaqqā < pomaklar	29/49
çöcük k̄ä < çöcükler	8/29
bacaqqarı < bacakları	11/22
-ll- < -ly-:	
balle < balya	45/281, 46/126
-nn- < -nd-:	
günnendi < gündöndü	40/50, 35/47
-nn- < -nl-:	
fıstannıg̃ < fıstanlık	4/137
bałqannāda < balkanlarda	45/6
unnān < onların	2/12, 3/42, 4/319, 22/6
şennik < şenlik	45/176, 5/42
dımenner < değirmenler	10/5
annaşın < anlaşın	14/36
uzunnuқта < uzunlukta	45/36
gızannān < kızanların	22/27
dinnememiş < dinlememiş	38/15
zamannā < zamanlar	3/26, 8/1, 18/148, 28/10, 32/8
sabannan < sabanla	35/10
gerginnik < gerginlik	37/31
dinnē < dinle	4/163
çobannıq̃ < çobanlık	38/32, 41/8
cannı < canlı	34/212
düzennikte < düzenlikte	37/476, 29/10
zenginneşti < zenginleşti	29/3
nişannı < nişanlı	

-pp- < -pl-:

toppaya_ıım < toplayalım 36/20

-ss- < -sz-:

şap_{ka}ss < şapkasız 10/30

-şş- < -şç-:

hoşşa_ığal < hoşça kal 12/46

hoşşana < hoşça 3/21

işşi_ıeli < işçi eli 3/13

II. Gerileyici benzeşme:

Bir kelime içinde bulunan iki ünsüzden ikincisinin birinciyi kendisine benzetme olayıdır:

-ll- < -rl-:

yalleri < yerleri

-tt- < -kt-:

ka_ıttım < kalktım 46/447

deditten sō < dedikten sonra 11/13

-nn- < -mn-:

belmen_ıni < bilmem ne 4/49

-ss- < -çs-:

ka_ıssınna < kaçsınlar 39/62

-ss- < -şs-:

bes sene < beş sene 37/189

-ss- < -zs-:

dussus < tuzsuz 18/7

temisse < temizse 4/320

çözemessin < çözezsizsin 14/12

otuz sekizinci < otuz sekizinci	37/169
ğıramassa < kıramazsa	4/301
ķurnassa < kurnazsa	4/377

2.1.1.25. BENZEŞMEZLİK (Dissimilation)⁷⁴

Benzeşmezlik, bir kelime içinde, birbirine bitişik ya da uzak olan ve boğumlanma yerinde birbirinin eşiti iki ayrı boğumlanma hareketinin, iki ayrı boğumlanma yerinde iki ayrı boğumlanma hareketi hâline girmesi demektir.⁷⁵ Killi bölgesi ağızında çok az görülen bir hadisedir.

ğonuşcāz < konuşacağız	28/7
azsık < azıcık	37/369
başlad, tan sōra < başladıkdan sonra	8/9
ķirt, doķuz < kırk dokuz	
bazsı < bazısı < bazı	6/10, 24/44

2.1.1.26. GÖÇÜŞME (Métathésé)⁷⁶

Göçüşme genellikle iki komşu ünsüzün yer değıştirmesidir.⁷⁷ Bazen uygun yapıya ulaşmak için ünsüzler arasında göçüşme gerekebilir.⁷⁸ Fonetik bir olay olduğu kadar telafuz cihazlarının fizyolojik örgüsünden de doğma bir dil gelişmesi olan göçüşmenin, söz ve deyim zenginliğı ve çeşnisi bakımından dilimiz için oldukça büyük önemi vardır.⁷⁹ Ancak bu ses olayının doğumu, gelişmesi, sebepleri henüz bilginlerce açıklanabilmiş değıildir.⁸⁰

Killi bölgesi ağızında rastlanan göçüşmeler:

⁷⁴ Anadolu ağızlarındaki örnekleri için bkz. NYA, s. 96: ğındup < kınnap, tandır < tannur, fılcan < fincan, bilâder < birader ... vb. RİA, s. 80: muşamba insuz < ıssız, belber < berber, zerzele < zelzele, teşki < keşki ... vb.

⁷⁵ Tuncer Gülensoy; Rumeli Ağızlarının Ses Bilgisi Üzerine Bir Deneme, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten 1984, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1987, s. 130.

⁷⁶ Anadolu ağızlarında da görülen örnekleri için bkz. GBAA, s. 84; NYA s. 97-98.

⁷⁷ Mehmet Aydın; Aybastı Ağızı, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul 1992, s. 65. Efrasyap Gemalmaz; Türkçenin Morfo-Sentaktik Yapısının Fonolojisine Etkileri, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten 1992, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1995, s. 172.

⁷⁸ Ahmet Caferoğlu; Anadolu Ağızlarındaki Metathese Gelişmesi, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten 1955, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1988, s. 1.

⁷⁹ Ahmet Caferoğlu; Anadolu Ağızlarındaki Metathese Gelişmesi, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten 1955, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1988, s. 2.

⁸⁰ İhsan Eren; Türk Dillerinde Metethese, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten 1953, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1988, s. 162.

-rb- < -br-:

gürbe < gübre 37/287, 45/234, 46/103

-lm- < -ml-:

çölmek < çömlük 38/167

Bazı kelimelerde de ünlü-ünsüz değişmesi görülmektedir:

-rel- < -ler-:

ereli < ileri 3/21

-ur- < -ru-:

urba < ruba 45/178, 18/116, 27/24, 34/215

-ru- < -ur-:

brusada < bursada 29/33

-er- < -re-:

ercebin < recebin 46/231

-is- < -sı-:

ışçak < sıcak 45/294

-ır- < -ri-:

hırsıyan < hristiyan 10/34

-ır- < -re-:

hıdırles < hıdırellez 4/89, 13/18, 28/6, 35/49, 37/240

2.1.1.27. VURGU

Vurgu, bir hecenin ötekilere karşı aldığı durum; bir hecenin öteki veya ötekilerden daha fazla belirtilmesi demektir.⁸¹ Buna kelime vurgusu da denir. Türkçe, bilinen⁸² tarihi içinde kelime vurgusuna pek önem vermemiştir. Killi bölgesi ağızında iki veya daha fazla heceli kelimelerde vurgu genellikle son hecededir.

⁸¹ Zeynep Korkmaz; Gramer Terimleri Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1992, s. 168.

⁸² Efresyap Gemalmaz; Türkçe'nin Morfo-Sentaktik Yapısının Fonolojiaine Etkileri, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı- Belleten 1992, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1995, s. 171.

çocuk < erkek	2/31, 4/100, 5/37, 34/33, 42/9, 42/27, 46/426, 48/10, 35/2, 37/336, 38/6, 38/46, 39/16, 39/60, 40/13
imza < imza	8/26, 25/15, 29/34, 31/23, 38/106
hafta < hafta	8/28, 10/5, 11/20, 21/17, 34/181, 37/260, 38/43, 40/38, 45/258, 48/30
ğandil < kandil	10/12, 22/44, 33/11, 40/8, 45/370, 4/36
misir < mısır	10/7, 18/16, 19/25, 21/14, 32/8, 33/5, 34/251, 35/6, 37/276, 40/7, 42/75, 45/24, 46/286, 48/4, 4/1
muftar < muhtar	38/105, 38/108
gızan < kızan	39/71, 40/51, 45/215, 46/72, 47/4, 38/35, 2/32, 4/30, 10/3, 22/26, 34/44, 35/93, 37/201
cingene < çingene	41/32, 12/66
kompil < patates	42/47, 45/24, 48/13, 19/1, 22/11, 34/464
tavik < tavuk	14/40, 19/9, 24/26, 37/423
ğuru < kuru	22/4, 34/194
çarık < çarık	45/6, 4/63, 21/42, 22/31, 34/480, 35/95, 39/20
buğar < bulgar	41/32, 1/8, 5/62, 8/14, 18/106, 25/33, 26/8, 34/147, 41/32
Yalın yer adlarında vurgu genellikle baş hecededir. ⁸³	
çaķırılı < çakırlı (köy ismi)	46/403
iptere < iptere (köy ismi)	18/51, 48/39

⁸³ Ömer Demircan; Birleşik Sözcük ve Birleşik Sözcüklerde Vurgu, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten 1977, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1978, s. 275.

ustara < ustara (köy ismi)	43/39
çatağ < gatak (köy ismi)	34/156
yurtçuġā < yurtçular (mahalle ismi)	5/75, 11/1, 12/86
sülemezli < sülemezli (köy ismi)	46/129, 40/17
emirlā < emirler (köy ismi)	34/343
nebillā < nebiller (köy ismi)	34/156
ğarabaşġā < karabaşlar (köy ismi)	34/156

Hitaplarda vurgunun yeri ilk hecedir:

yā hacer!	18/52
yā ibrahim!	18/68

Türkiye Türkçesinde olduğu gibi kelimeler eklerle genişletildiğinde vurgu son hece üzerine doğru kayar.

içkinin < içkinin	32/43
santine < santime	12/63
mektepten < okuldan	22/6, 45/146, 8/30
eskiden < eskiden	22/16, 29/1, 30/20, 32/60, 34/105, 35/38, 37/2, 41/27, 42/19, 45/98, 46/1, 3/39, 9/4, 10/55, 18/8
ğorġarı < korları	34/524, 41/127
genşlere < gençlere	32/27, 41/127

Killi Bölgesi Türk azında vurgu almayan ekler de vardır:

- me olumsuzluk eki:

ğorğmıyan < korkmayan	1/10
oġmadıkça < olmadıkça	2/36
saġmamā < salmamaya	5/70

- de bağlacı:

gene de sensin 46/95

hacılığ da bilirim 5/2

- ile ilgecinden kısaltılmış (-la, -le , -lan, -len, -na -nä -ne) eki:

zorla < zor ile 25/25, 31/23

suşan < suyla 4/38, 19/2

manasıyla <manası ile 32/21

anlatışla <anlatış ile 32/69

sopaşan < sopayla 39/63

borşan < borçla 34/213

çamırşan < camur ile 33/8

kös ä len < köseğiyle 4/42

hateşle < ateşle 45/33

bilgisiyle < bilgisi ile 32/53

mi soru eki:

annadın mı < anladın mı 23/3

oıdu mu < yok mu 10/25

ekin mi < evde mi 37/79

gün mü < mevlit mi 5/79

ise, idi, imiş, iken sözcüklerinin karşılığı -se, -di, -miş, -ken ekleri:

tutuıdusa < tutulduysa 37/380

çıkıtısa < çıktıysa 37/408

ğalıdıksa da < kaldıysak da 8/10

saygılıydı < saygılıydı 37/319

sādı < sağdı 44/15

eminedi < emineydi 39/68

gidil̄ä miş < gidilirmiş	19/19
ārmazmış < āgrımazmış	31/16
verimiş < verirmiş	46/219
oļurķan < olurken	4/30, 21/55, 45/328
yazarķan < yazarken	8/17
ūdūrken < öğütūrken	31/2
ek ā ken < ekerken	37/277
evdeken < evdeyken	46/42
bizdeken < bizdeyken	45/20

2.1.2. YAPIM EKLERİ

2.1.2.1. İSİMDEN İSİM YAPMA EKLERİ

İsimden isim yapma ekleri isim kök ve gövdelerine getirilerek onlardan yeni isimler yapan eklerdir.⁸⁴

1. -nık, -nik, -nük

-lık, -lik, -luķ, -lük, -nık, -līg, -lig, -luğ, -nīg, -ğl

sālīg < sağ-lik	37/37
kūluķ < kilo-luk	45/285
ārlık < ağır-lik	37/339
zalimlik < zalim-lik	46/160
īlik < iyi-lik	32/28, 46/148
üzümcülük < üzümcü-lük	37/421
boyacılīg < boyacı-līg < boyacı-lik	2/34
ūsüzlüklen < üsüz-lük-len < öksüzlükle	4/76
aşlīg < aş-līg < açlık	9/1, 19/4, 21/4
bubalīg < buba-līg < babalık	19/7

⁸⁴ Muharrem Ergin; Türk Dili, Bayrak Yayınları, İstanbul 1995, s. 233.

çobannık < çoban-lık	38/28, 41/4
baygınnık < yorgun-luk	46/392
işennik < işen-nik şenlik	3/22, 5/9, 13/26, 26/3, 30/22, 31/18
nişannık < nişanlık	22/33
zenginnik < zengin-nik < zenginlik	45/224
günnük < gün-nük < günlük	34/18
güzellig < güzellik	34/512
serfoşluk < ser-foş-luk < sarhoşluk	5/19, 32/30
hoşluk < hoş-luk < hoşluk	32/28
bacalık < baca	34/515

-ği:

Killi bölgesi ağzında -lık isimden isim yapma eki fonksiyonunda bir de -ği eki mevcuttur. Tek bir kelimedede fakat sistemli olarak kullanılır.

ğapğaranğica < gapgaran-ği-ca < kapkaranlıkça 37/12

ğaranğida < garan-ği-da < 38/136

ğaranği < garan-ği < karanlık 42/54

Bu örnekte ise aynı fonksiyona sahip iki ekin yan yana geldiği görülür.

ğaranğılığ < garan-ği-lik < karanlık 5/63

2. -cı, -ci, -cu, -cü

-çı, -çi-, -çu, -çü

bahçecilik < bahçe-ci-lik bahçecilik 37/420

üzümcülük < üzüm-cü-lük üzümcülük 37/421, 37/433

arıcılık < arı-ci-lik arıcılık 37/437

dımenci < dımen-ci < değirmenci 38/10

tavıkçılâ < tavık-çılâ < tavukçülüğa 37/423

elli_kinci < elli iki-n-ci < ikinci 37/160

boyacı ^l ı ^ğ < boya-cı- ^l ı ^ğ < boyacılık	2/34
tütüncü < tütün-cü	9/7
3. -lı, -li, -lu, -lü, -ni, -kı, -ni	
ğalıp ^l ı < ğalıp- ^l ı < kalıplı	46/54
ğabart ^l ı < ğabart- ^l ı < kabahatli	46/327
pıtır ^l ı < pıtır- ^l ı < tırtıklı	34/309
rāmetli < ramet-li < rahmetli	12/4, 18/89, 19/6, 25/4, 27/32
kuvetli < kuvvet-li < kuvvetli	27/38, 37/279
go ^l lu < ko-lu < kollu	37/181
potur ^l u < potur-lu	11/5
ömürlü < ömür-lü	11/6
dünüklü < dünük-lü < düğümlü	35/76
yüklü < yük-lü < yüklü	12/75, 18/34, 34/328
püsküllü < püskül-lü	4/63
törenni < tören-ni < törenli	37/491
İlerleyici benzeşme neticesinde -lı, -kı olmuştur.	
hazır ^l ı ^ğ kı < hazırlık-kı	4/331
4. -sıs, -sus-, -sis-, -süz	
-sız-, -siz-, -suz-	
şekersis < şeker-sis < şekersiz	37/389
fercesiz < ferce-siz < feracesiz	4/238
ra ^l ısıs < rakı-sız < rakısız	46/135
ekmeksis < ekmezsiz	22/12
dussuz < tussuz	19/3
üsüz < ü-süz < öksüz	22/2
insansız < insansız	37/205

mayasıs < mayasız	34/108
5. -ki, -kı	
mezardaki < mezarda-kı < mezardaki	37/175
yanındaki <yanında- kı <yanındaki	27/24
sofyadaki <sofyada-kı <sofyadaki	9/7
şindiki < şimdiki	10/16, 34/197, 37/283
sırtımdaki <sırtımda-ki	21/83
6. -çık, -cık, -cik, -cuk, -cük,	
ifaçık < ifa-çık < ufaçık	
yovaşçık <yovaş-çık <yavaşçık	45/327
masaçık < masa-çık < masacık	38/92
azcık < az-cık < azıcık	18/153, 4/109, 16/15
yovaşçık < yavaş-çık	38/38
başacıklā < başa-cık-lā < başakçıklar	37/283
incécik < ince-cik < incecik	25/17
radiyocuklardan < radio-cuk-kar-dan < radyocuklardan	37/283
7. -cak, -cek	
çabıcağ < çabı-cağ < çabucak	46/173
8.-cağız, -ceğiz, -cāz, - çāz	
sırtcāzda < sırt-çāz-da < sırtçağızda	46/336
üs, yancāzında < üs-yan-cāz-ı-n-da < üst yancağızında	45/270
uncās < un-cās < uncağız	33/6
sātçāz < sāt-çāz < saatçağız	34/134
yaşcāzında < yaş-çağız-ı-n-da	22/1
uncāzı < un-cāz-ı < uncağızı	22/1
önc ā zinde < ön-ceğiz-i-n-den	46/330

9. –ca, –ce, –ça, –çe

buġarca < buġar-ca < bulgarca 8/7, 34/134, 45/10

türkçe < türk-çe < türkçe 45/11, 4/89, 8/6

ingilizçe < ingiliz-çe 18/2

lätınca < lätince 34/133

rusçe < rus-çe < rusça 40/46

10. –daş

arķadaş < arka-daş < arkadaş 45/309, 46/15, 4/140, 9/23

ġādaş < ġā-daş < kardeş 18/11, 27/32, 40/9

bādaş < bā-daş < baġdaş 34/8

11. –ncı, –nci, –ncu, –ncü

beşinci < beşi-nci < beşinci 38/37, 42/78, 45/158

yedinci < yedi-nci < yedinci 5/118, 8/2, 12/7, 18/44

aġtıncı < altı-ncı < altıncı 37/38

üçüncü < üç-ü-ncü 5/36, 7/7, 12/81, 14/20

dördüncü –dörd-ü-ncü 45/158, 11/20

onuncu – on-u-ncu 18/25

12. –ar, –er, –şar, –şer, –ā

üç ā < üç-ā < üçer 38/115, 45/68, 46/380

beş ā < beş-ā < beşer 34/259, 37/279

birer < bir-er 11/4

ikş ā < ik-ş ā < ikişer

yirmiş ā < yirmi-ş ā < yirmişer 45/210, 7/28, 37/424

13. –layın –leyin

sabāliyn < sabā-liyn < sabahleyin 4/313, 6/26, 12/33, 22/78

sabāleyn < sabā-leyn <	22/67
sabalen < saba-len < sabahleyin	27/37
sabaļan < saba-ļan < sabahleyin	46/389
sabāleyn < sabā-leyn < sabahleyin	22/67
sabaļāyn < sabā-layn < sabahleyin	21/25
sabaleyni < saba-leyni < sabahleyin	38/65
sabalayni < saba-layni < sabahleyin	38/65
aķşamļıyn < aķşam-ļıyn	10/16
ōşamlen < ōşam-len	46/318, 46/329, 46/339, 46/345, 46/367
ōşamnın < ōşam < nin	13/3
ōşammen < ōşam-nen	30/20, 30/21
aķşammen < aķşam-nen	35/100
14. -an, -en	
ģızan < kız-an < kızan	38/116, 39/71, 40/51, 45/215, 47/4, 2/32, 4/30, 10/3
ūļan < ūl-an < oģlan	18/40
-kek	
ärkek < är-kek < erkek	43/2, 45/204, 4/202
-ķan	
başbaķan < başba-kan	4/70, 8/35
-ķa	
başķaļaştīā < baş-ķa	34/161
başķa < baş-ķa	24/20, 10/33, 14/33, 16/12, 18/110
15. -man, -men	
ģocaman < goca-man < koķaman	26/7, 34/244

ķāraman < kora-man < karaman	40/25
göçmenlerin < göç-men-ner-in	29/11
kölmen < köle-men < mayasız ekmek	34/227
16. -ağ, -ak, -ek	
başag < baş-ağ < başak	37/285
başaklā < baş-aķ-lā < başaklar	45/15
başaklā < baş-aķ < başak	37/285, 48/26
17. -k	
böbek < böbe-k < bebek	34/385
18. -tı, -ti, -tu, -tü	
çatırtı < çatır-tı	8/59
-az, -ez	
ayaz	
19. -ı (-ıl, -il)	
yeşil < yeş-i-l < yeşil	37/364, 48/34
20. -suz, -sul, -sül, -sıl, -sil	

Bu örnekte -sul isimden yapma eki yerine diğer bir isimden isim yapma eki olan -suz kullanılmıştır.

yoķsuzluķ < yoķsu-luķ < yoksulluk	32/4
yoķsuzluę < yoķ-sul-luğ < yoksulluk	32/3
yoķsu-l < yoksul	37/157
yoķsu-luķ < yoķ-su-luķ < yoksulluk	3/4

2.1.2.2. İSİMDEN FİİL YAPMA EKLERİ

İsimden fiil yapma ekleri isim kök ve gövdelerinden fiil yapmak için kullanılan eklerdir.⁸⁵

⁸⁵ Muharrem Ergin; Türk Dili, Bayrak Yayınları, İstanbul 1995, s. 248.

1. -la,-le,-nı

sāḷādık < sā-la-r-dık < sağlardık	177
başḷāḷā < baş-lā-ḷā < başlarlar	5/58, 13/6
başḷadı < baş-la-dı < başladı	34/507, 35/12, 36/10, 38/22
bāḷamyır < bā-la-ma-yır < bağlamıyor	17/6
ķınaḷa < kına-la	18/52
işledī < iş-le-dī < işlediği	42/51
kikledim < kik-le-di-m < kilitledim	38/116

İlerleyici benzeşme neticesinde “l” “n” olmuştur. y’nin inceltici tesiriyle de “a” “ı” olmuştur.

anniyamadım < an-nı-y-a-ma-dı-m < anlayamadım 45/170

2. -aḷ,-el

çoķaḷdıkça < çoķ-aḷ-dık-ça < çoğaldıkça	45/133
azaḷdı < az-aḷ-dı	10/57
ķileyırı < sī-le-yır-ı < çiseliyor	38/89

3. -a,-e

adayıḷḷā < ad-a-yıḷ-ḷā < adıyorlar	37/80
gevşettirimiş < geviş-e-t-tir-i-miş < gevşettirmiş	34/110
adayırlā < ad-a-yir-ā < adıyorlar	37/84
uzadamıyır < uz-a-d-a-m-yır < uzatamıyor	37/419

4. -ı, -i, -u, -ü

ārım < ağır-ı-m 14/41

5. -ar, -er, -ār

göķaridi < göķ-ār-i-di < göğerirdi	34/42
ğızārıdı < ğız-ār-ı-dı < kızarırdı	34/42

6. -da, -de

fısıldeycâsaz < fısıl-da-y-acak-sa-nız < fısıldayacaksınız 37/305

dıngırdayen < dıngır-da-yen < tıngırdatayım 46/374

7. -kır-

haykırsın < hay-kır-sın < haykırsın 34/443

8. -k-

gözükveri mi < göz-ü-k-ver-i mi < gözüküverir mi < korkutuverir mi 34/91

9. -r-

bâryı < bâ-r-yı < bağ-ı-r-ı-yor < bağırıyor 46/314

çârmyı < çā-r-ma-yor < çağırıyor 248 t

10. -sa, -se-

yüksekten < yük-se-k-ten < yüksekten 46/440

-msa- -mse-

küçümsemyırın < küçümsemiyorum 37/450

2.1. 2.3. FİİLDEN İSİM YAPMA EKLERİ

Fiilden isim yapma ekleri fiil kök ve gövdelerinden isim yapmak için kullanılan eklerdir.⁸⁶

1. -mağ, -mek, -meg, -mağ, -mak

dāḷmağ < dāḷ-mağ < dağılmak 42/64

āḷaşmağ < alaş-mak < ağlaşmak 225 t

gā mek < gā -mek < gelmek 45/41

işlememek < işleme-mek < işlememek 32/17

evlenmek < evlen-mek 5/12, 12/3

kıḷmağ < kıḷ-mağ 32/28

ğaymağ < kay-mağ 34/79

yıkanmağ < yıkanmak 42/20

⁸⁶ Muharrem Ergin; Türk Dili, Bayrak Yayınları, İstanbul 1995, s. 253.

demek < de-mek	45/68
gitmeg < git-meg < gitmek	8/46
çıkılmamak < çıkma-mak	37/197
gönuşmā < konuş-mā < konuşmak	10/46
oynamaK < oyna-maK < oynamak	18/80
2. -ma, -me	
doğuma < doğu-ma < dokuma	37/44, 45/73
ğalışma < kaI-ma	18/56
aIıma < aI-ma	32/9, 46/99, 48/33, 4/219
dikme < dik-me	45/85
gālme < gāl-me	11/10
deyiştirme < değıştir-me < değıştirme	5/60
3. -ıs, -ış, -uş, -üş	
gālişini < gāl-iş-i-n-i < gelişini	2/43
yanış < yan-ı-l-ış < yanlış	4/88
dikiş < dik-iş	4/128
4. -m	
yüdüim < yüd-ü-m (yut-u-m) < yudum	39/30
düm < dü-m < doğ-u-m < doğum	34/216, 34/227
5. -k, -g	
delik < del-i-k < delik	34/489, 38/164
sūğ < su-ğ < soğuk	70/21
būk < bü-k < büy-ü-k	12/51, 23/3, 26/7, 34/116, 35/26, 37/186
şalııak < şalla-k < parlak	37/363
dürüşük < dürü-ü-k < dürüşük	22/34

çöküktük < çök-ü-k-i-di-k < çöküktük	34/125
asıķ < as-ı-ķ < asıķ	39/87, 45/250, 46/7
sünük < sün-ü-k < sönük	12/57
6. -ak, -ek	
yataķ < yat-ak	14/39
pıçak < pıç-ak < bıçak	4/60
7. -n	
tütün < tüt-ü-n < tütün	48/24
gelin < gel-i-n < gelin	48/34
ekin < ek-i-n < ekin	4/57, 5/17, 21/26, 32/9, 34/251, 35/6, 37/13
8. -gı, -gi, -gu, -gü, -kı, -ki, -ku, kü	
yangı < yan-gı < ateş	37/400
sargı < sar-gı < sargı, çocuk bezi	34/418
särgisini < sär-gi-sin-i < sergisini	6/20
baskın < bas-ķı-n < baskın	8/58, 24/4
bilgili miş < bil-gi-li-miş < bilgiliymiş	43/26
-ga -ge -ke	
yongada < yon-ga < yonga	34/311
sübürke < sübür-ke < süpürge	45/110
9. -gın, -gin, -gun, -gün	
baygınnık < bay-ğın-lık < yorgunluk	46/392
gerginnik < ger-gin-nik < gerginlik	37/27
10. -ıcı, -ici, -ucu, -ücü	
satıcı < sat-ıcı	6/19
11. -ç-	

sevinç < sevin-ç	2/24, 11/7
inanç	37/207
12. -ı, -i, -u, -ü	
koğu < kok-u	22/74, 34/27
ölü < öl-ü	5/120, 18/123, 34/190, 37/151
13. -a, -e	
öte < öt-e [ötmek “geçmek”]	37/360, 38/54, 40/11, 42/43, 45/205, 46/81
14. -tı, -ti, -tu, -tü	
sıkıntı < sıkın-tı	14/10
15. -t	
ütleniyir < ü-t-le-n-yır < öğü-t-le-n-i-yor < ögütleniyor	4/257
goyurt < göyur-t < yoğurt	4/155
16. -amak, -emek	
kaçamak < kaç-amak	4/39, 4/155
Bu örnekte çabuk konuşma neticesinde –amak ekinin ilk vokali düşmüştür.	
basmağlān < bas-mak-lā-n < bas-amak-lar-dan	25/68
17. -mık, -mek, -mik, -muk, -mük	
ilmecik < il-mek-cik < ilmik	37/175
18. -maç, -meç	
buļamaç < bula-maç	23/13, 22/69
umaç < u-maç (oğ-maç)	22/56
19. -man, -men	
ö retmen < ö ret-men	8/24
göçmenlerin < göç-men-ner-in < göçmenlerin	29/11
20. -mur, -mür	

yāmır < yā-mır < yağmur 38/149, 40/47, 41/18, 46/284

Partisipler

Partisip (sıfat-fiil) ekleri aslında fiil çekim ekleri arasındadır. Ancak bu ekler kalıcı isim de yaparlar. Böylece partisip ekleri çekim ekleri ile yapım ekleri arasında bir yer işgal ederler.⁸⁷

21. -an, -en

oқuyan (insan) 7/35, 37/176, 40/51

қалан 73 GD

yinen < yenilen 4/149

aılan (adam) 7/5

ғarıştırған (bir adam) қарıştırған 5/30

oılan (adam) 32/44

bilen (adam) 18/2, 34/440, 37/82

düzen 34/88

22. -ar, -er

keser (sapı) 34/88

23. -mış, -miş, -muş, -müş

okumuş (adama) 34/182

yemiş 47/149, 37/264, 40/64

қürümüш (adamın) 25/34

24. tı

külbastı < külbас-tı 4/47

25. -dık, -dik, -duk, -dük, -tık, -tik, -tuk, -tük

ḡö d̄ün < gördüğün 13/21, 34/287

būdümüz < büyüdüğümüz 8/4

⁸⁷ Muharrem Ergin; Türk Dili, Bayrak Yayınları, İstanbul 1995, s. 262.

yetiştim < yetiştiğim	45/55
dedini < dediğini	4/178
çıķādımızlan < çıkardığımızla	45/38
vā rmedine < vermediği için	12/27
yadton sona < yağdıktan sonra	12/27
26. -acak, -ecek	
gicek < giyecek	11/16, 32/3
yicek < yiyecek	22/89, 27/27, 30/22, 32/3, 34/208
kaıķcāna < kalkacağına	29 alöcla
aıķcān < alacağın	45/279

2.1.2.4

FİILDEN FİİL

Fiilden fiil yapma ekleri fiil kök ve gövdelerine getirilerek onlardan fiil yapan eklerdir.⁸⁸

1. -ma, -me-

işlememek < işle-me-mek 32/17, 32/18, 32/26

gö memişsindir < gö me-miş-sin-dir < görmemişsindir

2. -n-

toplandı < top-la-n-dı 8/62

çarpınırķan < çarp-ı-n-ı-r-ķan < çarpınırken 18/44

dinlenirdi < din-le-n-i-r-di < dinlenilirdi 11/12, 11/15

tekärlenirdik < tekär-le-n-i-r-di-k < yuvarlanırdık 30/24

yıķanmađ < yıka-n-mağ < yıkanmak 42/20

aranyī < ara-n-yī < aranyor 254 t

doıanır < dola-n-ır < dolanır 5/98

⁸⁸ Muharrem Ergin; Türk Dili, Bayrak Yayınları, İstanbul 1995, s. 266.

3. -l-

uzaklaştırıldı < uzak-la-ş-tır-ı-l-dı < uzaklaştırıldı 8/31

söylenildi < söyle-n-i-l-dī < söylenildiği 6/12

dineliyormuş < dine-l-i-yor-muş < dineliyormuş 6/24

toplanıyor < toplan-l-yır < toplanılıyor 42/15

durguruıldı < durguru-l-du < durduruldu 236 t

4. -ş-

alışmak < āla-ş-mak 225 t

doğuş < doġa-ş-ır 14/40

toplaşıyor < topla-ş-i-yor < topluyor 18/11

anlaşın < anna-ş-in < anlaşın 14/36

kağıştırsınna < kakı-ş-tır-sın-na 8/67

anlaştık < anna-ş-tıg < anlaştık 12/39

tanıştık < tanı-ş-tıg < tanıştık 12/34

ıklaştırdık < ıkla-ş-tır-dık 8/42

buluşacakla < bulu-ş-şak-la < buluşacaklar 5/37

soruştursunnā < soru-ş-tur-sun-nā < soruştursunlar 29/17

toplaşıyor < topla-ş-i-yor < topluyor 18/11

başkalaştıla < başkala-ş-t-lā < başkalaştılar 34/161

5. -r-

pişirmā < piş-i-r-mā c < pişirmeğe 4/17, 34/518

düşürdü < düş-ü-r-dü < düşürdü 65/40, 22/51

6. -t, -d

çoğaltmışla < çoka-l-t-mış-lā < çoğaltmışlar 32/74

annattır < anla-t-tır < anlattır 39/129

büttük < bũ-t-tü-k < büyüttük 40/71, 48/2

- tütettiridik < tüte-t-tir-i-di-k < tütettirirdik 254-259
- oynatırmayı < oyna-t-tır-ma-y-ı < oynattırmayı, alay etmek 213 y
- yükledirlä < yükle-d-i-r-lä < yükletirler 37/346
- bayıldırđı < bayıl-d-ı-r-dı < bayıltırdı 39/5
- otladırmış < otla-d-ı-r-mış < otlatırmış 252 t
7. -dır, -dir, -dur, -dür, -tır, -tir, -tur, -tür, -gur
- goydurudu < koy-dur-u-r-du < koydururdu 34/65
- ķaptırma < kap-tır-ma < kaptırma 18/54
- tutuşturıladı < tutuş-tur-lā-dı < tutuştururlardı 3/34
- soruřtursunnā < soru-ř-tur-sun-nā < soruştursunlar 29/17
- ğızdırdık < ğız-dır-ı-dı-k < kızdırdık 31/10
- ķonuřturmazla < konuş-tur-maz-la < konuşturmazlar 31/21
- geçindirmā < geçin-dir-mā < geçindirmeĝe 32/14
- getirlä < ge-tir-lä < ge-tir-ir-ler 4/173, 5/39, 25/57
- ķaldırılādı < kał-dır-lā-dı < kaldırırlardı 34/521
- durguruıdu < dur-ĝur-u-l-du < durduruldu 236 t
8. -ar, -er
- ķıkāmiřlā < ķık-ā-miş-lā < ķıkarmıřlar 39/67, 42/54
- ķoparılādı < kop-ar-lā-dı < koparırlardı 38/143
9. -dar -der
- ķöndärdlā < gön-där-d-lā < gönderdiler 25/72
10. -z-
- emzikli ĝarı < em-z-i-k-li < emzikli kadın 34/207
- emzirisen < em-z-i-r-i-r-sen < emzirirsen 18/73

Katmerli Faktitif

ürettiridi < üre-t-tir-i-di < öğrettirirdi 34/74

buyutturmazlādı < buyur-t-tur-maz-lā-dı < buyurtturmazlardı 34/411

ūrattırıyırıs < ura-t-tır-yır-ıs < uğrattırıyoruz 8/33

oķutturduķ < oku-t-tur-du-k < okutturduk 8/41

ğaynattırdıķ < ğayna-t-tır-ı-dıķ < kaynattırdıķ 31/8

anlattırırız < anla-t-tır-ırız < anlattırırız 32/27

toplattırılādı < topla-t-tır-lā-dı < toplattırırıldı 37/125

11. -y-

doyduysanız < do-y-du-y-sa-nız < doyduysanız 46/205

goyyılā < ğo-y-yi-lā < koyuyorlar 18/9

-ele-

Bu ek Killi bölgesi ağızında kullanılmaktadır. Fakat metinde tespit edilememiştir.

2.1.3. İSİM VE FİİL ÇEKİMİ

2.1.3.1. İSİMLER

İsimler canlı, cansız bütün varlıkları ve mefhumları tek tek veya cins cins karşılayan; varlıkların ve mefhumların adları olan kelimelerdir: gızan (çocuk) ekmek 319 y, insan 322 y, urba 309 faf, imam 310 faf, viktur 309 faf, kyā mil 310 faf, ustara (köy ismi) 283 çat, iptere (köy ismi) 222 t gibi.

Varlıkları ve mefhumları tek tek karşılayan isimlere has isim, cins cins karşılayan isimlere ortak isim (cins isim) denir.⁸⁹

2.1.3.1.1. İsim Çekimi

İsimler cümle içinde başka kelimelerle olan ilişkilerine göre farklı hâllerde bulunurlar. Bu onlara gelen bazı eklerle belirtilir. Farklı hâllere ismin hâlleri, bir isim bu

⁸⁹ Muharrem Ergin; Türk Dil Bilgisi, Bayrak Yayınları, İstanbul 1993, s. 207.

türlü ekler almasına ise isim çekimi denir.⁹⁰ İsim çekim ekleri isimlerle isimler ya da isimlerle fiiller arasında ilişki kurar.

Hal Ekleri

İlgi Hal Eki

Hal eklerinin temel fonksiyonu, ismi içinde bulunduğu duruma göre fiile bağlamaktır. Ancak ilgi (genetive) hâlinin böyle bir özelliği yoktur.⁹¹ Killi bölgesi ağzında ilgi hali ekinin şu şekilleriyle karşılaşırız:

-ın / -in, -un / -un -nın / -nin, -nun / -nün, -yın / -yin, -yun / -yün

içki ₁ nin < içkinin	32/49
dünyanın < dünyanın	32/52, 41/29
göçmenlerin < göçmenlerin	48 faf
ğādaşımın < kardeşimin	39/10
mezarının < mezarının	37/172
avrupanın < avrupanın	32/65
kapının < kapının	19/30, 25/2, 26/5, 37/354, 3/29, 4/257
tekkeyin < tekkenin	37/84
camiyin < caminin	45/136
sopayın < sopanın	45/5
guyyun < kuyunun	18/6
türkyeyin < türkiyenin	45/144
aļmanın < alamanın	29/1
mihofun < mihofun	29/37
çaķaļküyün < çakal köyünün	29/38
bēzin < bezin	34/390

⁹⁰ Tahsin Banguoğlu; Türkçe'nin Grameri, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2000, s. 326.

⁹¹ Ahmet Buran; Anadolu Ağzlarında İsim Çekim (Hal) Ekleri, Türk Dil Kurumu Yayınları Ankara 1996, s. 61.

ağamın < abimin 29/20

onun < onun 5/7

Bazı durumlarda hece kaynaşması sonucu ilgi hali ekinin tek ünsüze düşmüş şekilleri de vardır.

unnān < onların 35/109

yorgannan < yorganların 4/312

bān < benim 170 GD

Çabuk konuşma neticesinde –nın –nin ilgi hali ekinin vokalinin düştüğü görülür.

mālesinn < mahallesinin 204 y

torunn < torunun 5/8

kimsenn < kimsenin 32/14

burasinn < burasının 6/34, 37/46

başkasinn < başkasının 36/56

dininn < dininin 32/37

elinn < elinin 35/77

gelinn < gelinin 4/256, 34/397, 35/111

Yükleme Hali Eki

Cümle içinde fiilin doğrudan tesir ettiği isim, yükleme halinde bulunur. Karşıladığı hareket doğrudan bir isme tesir eden fiiller, geçişli fiillerdir. Yükleme hali, cümle içinde ismi kendisine tesir eden geçişli fiile bağlayan haldir.⁹² Killi ağzında yükleme hali şu şekillerde bulunur. –ı / -i, -u / -ü

insannarı < insanları 2/37, 5/112, 37/47, 43/35, 45/219

ıavımızı < lafımızı 29/10

bıdağİānı < budaklarını 27/38

gelni < gelini 4/177

⁹² Mehmet Aydın; Aybastı Ağzı, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul 1992, s. 71-72.

dedīni < dediğini	4/170, 12/25, 37/350
yüzūnū < yüzüğünü	26/2
dīmenneri < değirmenleri	36/1, 45/38
bilgilerini < bilgilerini	32/55
dūnnū < düğününü	5/7
önünü < önünü	25/23
unu < onu	1/4, 2/3

Yönelme Hali Eki

Yönelme hâli, ismi fiile bağlayan ve fiilin, kendine doğru yöneldiğini belirten hâldir. Killi bölgesi ağızında –a / -e, şekillerinde bulunur.

paşaporta < pasaporta	30/2
sāna < sahana	4/169
santine < santime	12/63
pençerlere < pencerelere	21/51, 29/28

Hece kaynaşması sonucu oluşan yönelme hâlinin farkı bir biçimine de rastlanır.

gālmā < gelmeğe	36/16
getirmā < getirmeğe	45/58
aļmā < almaya	4/216, 18/89, 20/1, 34/134
misāvirlā < misafirliğe	38/42, 12/44

Bulunma Hali Eki

Killi bölgesi ağızında bulunma hali ekinin şu şekilleriyle karşılaşırız: -da / -de, ta /-te.

uzunnuқта < uzunlukta	45/36
düzennikte < düzenlikte	29/6, 37/473
ğızııçıқта < kızılıcıkta	19/27, 33/15
kāfede < kahvede	29/19

dīmende < değirmende	45/38, 48/5
ķavasında < kafasında	10/35
sabāsında < sabahında	13/19
bodrumda < bodrumda	29/35
izmirde < izmirde	29/29, 44/11

Çıkma Hali Eki

İsmin, kendisinden uzaklaşma ifade eden fiillerle münasebetini gösteren halidir.⁹³ Çıkma hâli Killi bölgesi ağzında –dan /-den –tan /-ten şeklindedir.

tezden < erkenden	32/20
mektepten < okuldan	
ürendikten < öğrendikten	
baştan < baştan	4/330, 14/14, 32/43, 37/338
āştan < ağaçtan	17 alöcla
saçağtan < salondan	21/2, 46/57
aşlığtan < açlığtan	21/22, 27/5
papazdan < papazdan	34/156
aşādan < aşağıdan	40/26
ğūlāndan < kulağından	46/301
eskiden < eskiden	3/39, 9/4, 10/55, 18/8
hurduktān sonra < vurduktan sonra	25/63
İlerleyici benzeşme sebebiyle –don ablatif ekine de rastlanır.	
ondan_sora < ondan sonra	27/2, 29/23, 32/47
Gerileyici benzeşme sebebiyle –don ablatif eki oluşmuştur.	
bişirtton_sō < bişirdikten sonra	45/247

Bu ek bazı durumlarda kendinden önce gelen ünlünün düşmesine neden olur.

⁹³ Emin Kalay; Edirne İli Ağzları, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1998, s. 66.

dürdan < doğrudan	37/59
burdan < buradan	2/26, 5/6, 6/34, 8/33
urdan < oradan	1/2, 4/158
yokādan < yukarıdan	42/5

Araç Hali Eki

Bu hâl cümlede işin hangi araç veya âletle yapıldığını gösterir. killi bölgesi ağzında araç hali eki çoğunlukla –nan / -nen, -lan / -len şeklinde karşımıza çıkar.

sabannan < sabanla	37/48
fıstannan < fistanla	35/6
ķayasınnan < kayasıyla	45/113
yüzünnen < yüzüyle 287 şah; tütünnen	10/51
gelinnen < gelinle	4/172
dişlen < dişle 66 em; dıneklen < deynekle	34/111
ellen < elle 171 isp; aylıkķan < aylıkla	34/288, 35/9
yıķarķan < yularla	197 yan
ķatırķan < katırla	187 GD

Yazı dilinin tesiriyle ekin –le şekli az da olsa kullanılmaktadır.

hateşle < ateşle	45/33
bilgisiyle < bilgisiy	32/53

Eski Türkçe’de kullanılan –n vasıta hali eki kalıplaşmış olarak karşımıza çıkar.

ķışın < kış günü 313 der; yayan < yaya	4/245
yazın < yaz 160 yur; ne içün < ne iç-ü-n < ne için	2/43, 4/179, 35/65, 37/212

Eşitlik Hali Eki

Eşitlik hali eki cümlede isim veya isim görevinde kullanılan kelimelerin belirttiği kavramla yüklem arasında bir benzerlik, bir eşitlik veya bir karşılaştırmanın

söz konusu olduğunu gösterir.⁹⁴ Bölge ağızında eşitlik eki genellikle –ca / -ce, -ça / -çe; cana cene; -cası / -cesi; -çasına'dır.

būkçe < büyükçe	131 bek
kefçe < keyifçe	25/69
bülece < böylece	10/15, 27/7, 31/17
ice < iyice	44 sül; 121 mar
ğapğarañıca < kapkaranlık	102 mar
önce < önce	4/174, 34/145, 35/46
ülece < öylece	38/120
bülece < böylece	10/15, 27/7, 31/17
bunca < bunca	29/45
haftaıāca < haftalarca	147 ör

Eşitlik ekinin iyelik ve datif ekleri alarak genişlemiş bir şekli olan –casına ile tespit edilen örnekler şunlardır:

insanlıkçasına < insanlıkça	56 mij
hağçasına < hağça	187 isp

İlerleyici benzeşme ile –şana eşitlik eki oluşmuştur.

hoşşana < hoşça	3/21
-----------------	------

Eşitlik ekinin datif eki almış şekli:

bayācana < bayāğıca	107 mar / 100 mam
ayrıcana < ayrıca	4/215
zorıancana < zorla	45/33
güzelcene < güzelce	4/180
tuzıucana < tuzluca	182 isp
bülecene < böylece	39/24, 48/28

⁹⁴ Mehmet Aydın; Aybastı Ağızı, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Doktora Tezi. İstanbul 1992, s. 74-75.

gibicene < gibice 34/190

Eşitlik ekinin iyelik almış şekli de mevcuttur.

evelcesi < evvelcesi 42/21

müslemancası < müslümanca 147 ör

öncesi < önce 6/17, 14/29, 28/9

Bu örnekte –le instrumental eki –ce eşitlik eki fonksiyonunda kullanılmıştır.

binlerle < binlerce 44/41

Türkçe’de ikinci eşitlik eki olarak kullanılan –cak / -cek –çak / -çek’ten –cağ, -çağ Killi bölgesi ağızında tespit edilmiştir.

çabucağ < çabuk-cak 46/173

uşağçağ < uşakça 42/4

üıcağ < oğulca 42/4

İyelik Ekleri

İyelik ekleri sahiplik, mülkiyet bildiren ekler olarak, getirildikleri isimlerin karşılıkları varlıkların hangi şahsa ait olduğunu belirten eklerdir.⁹⁵

Birinci tekil şahıs eki: -m, -n

bubam < babam 19/6, 34/87

arkadaşl̄m < arkadaşların 280 bo

ingeme < yengeme 12/26

ekm̄mi < ekmeğimi 17 alöcla

memnunun < memnunum 23/2, 40/54, 44/7

Birinci tekil şahıs iyelik eklerinden önceki ünlüler arasındaki ünsüzlerin düşmesi sonucu uzun ünlüler meydana gelir.

İkinci tekil şahıs iyelik eki: -n

çizlerin < çeyizlerin 34 alöcla

⁹⁵ Ahmet Günşen; Kırşehir ve Yöresi Ağızları, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2000, s. 110.

Üçüncü tekil şahıs iyelik eki: -ı -i -u -ü; -sı -si -su -sü.

işleri < içleri	4/54, 8/58, 30/23, 37/336
ācı < ağacı	313 der
ķursu < kursu	325 ben
tūmu < tohumu	173 GD
yimenisi < yemenisi	19/31, 34/477
sabāsi < sabahı	150 ay
baıı < balı	125 mar

Bazen bu ekin hece kaynaşması sonucu kaybolduğu görülür.

günnde < gününde	4/85, 19/24, 26/1, 27/37
ğoınu < kolunu	296 ipt
yannda < yanında	14/35, 29/37, 34/9

Bazı örneklerde bu ek ünsüz ikizleşmesine neden olur.

günnde gününde	46 sül
yanna < yanına	2/20, 4/171, 5/66

Birinci çoğul şahıs iyelik eki: -mız, -miz, -muz, -müz

būdümüz < büyüđümüz	277 boy
toprāmızı < toprağımızı	3 sül
hebicimiz < hepimiz	228 t
kendimis < kendimiz	169 GD

Hece kaynaşması neticesinde uzun ünlüler meydana gelmiştir.

İkinci çoğul şahıs iyelik eki: -nız / -niz, -nuz / -nüz, -nıs

ananıs < ananız	53 kör
genşlerimiz < gençleriniz	295 yur

Üçüncü çoğul şahıs iyelik eki: -ları -leri -narı -neri

appapları < ahbapları	301 top
-----------------------	---------

bāz[arı < bazı[arı	3 sül
günneri < günleri	171 isp;
samannarı < samanları	7/9, 32/24, 37/24
dīmenneri < değirmenleri	315 y

Bazı durumlarda –ları iyelik ekinden sonra ek geldiğinde –ları ekinin sondaki vokalinin düştüğü görülür.

ayağ[arını < ayak-lar-ı-n-ı < ayaklarını	17 alöcla
--	-----------

Çoğul Eki

Bu ek isimlerin çoğul şekillerini yapar. Killi bölgesi ağzında çoğul eki –lar / -ler, -nar / -ner, -la, -lä, -na/ nā'dir.

ardış[arı < ardıçları 53 kör;
ğor[arı < korları 220 t
genşlere < gençlere 154 ip;
dümecekleri < dümecekleri 32/27, 41/27

İlerleyici benzeşme sebebiyle –nar / -ner şeklinin yanında son ses –r'nin düşmesiyle –na / -nä, şekillerine de rastlanır.

samannarı < samanları 199 y;
yannarından < yanlarından 46/125
fenner < fenler 57 mīj;
dīmenner < değirmenler 32/54
günneri < günleri 171 isp;
yimennere < yemenilere 7/9, 32/24, 37/24

Killi bölgesi ağzından çoğul ekinin son sesi olan –r, genellikle düşmüştür.

türkl̄ä < türkler 55 mīj;	
evl̄ä < evler	157
fakirl̄ä < fakirler 189 GD;	

şenliklā̄ < şenlikler 297 ip	
devletlā̄ < devletler 325 ben;	
döşeklā̄ < döşekler 171 isp	
davıllā̄ < davullar 193 y;	
gızlā̄ < kızlar	61 em
saıcaıllā̄ < salacaklar 61 em;	
arabalā̄ < arabalar 90 kör	
atlāmızı < atlarımızı	54 sül;
burılā̄da < buralarda	169 GD

Aitlik Eki

İsimlerden sıfat ve zamir olarak kullanılan kelimeler yapan, anlamca bağlı bulunduğu kelimeye aitlik, bağlılık ve içinde bulunma ifadesi katan ektir.⁹⁶ Bu ek Killi ağzında -kı / -ki şeklindedir. Genellikle -kı kullanılır.

sā̄ nki < seninki	52 or
şindiki < şimdiki	10/16, 27/26, 34/197
aıtındakı < altındaki	216 y
uızmankı < o zamanki	214 y
sofyadakı < sofyadaki	283 çat
Bazı durumlarda aitlik ekinden önceki vokal uzar.	
fotinovodākı < fotinovadaki	166 mar
yandākı < yanındaki	20 alöcla
ıurandākı < kurandaki	167 isp

Soru Eki

Killi bölgesi ağzında soru yazı dilinde olduğu gibidir. Hem isim hem de fiillerden sonra gelir.

⁹⁶ Mehmet Aydın; Aybastı Ağzı, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Doktora Tezi. İstanbul 1992, s. 77.

annadın mı < anladın mı	1 sül
evde _ı mi < evde mi	197 y
dil mi < değil mi	12 alöcla
yok mu < yok mu	86 em
çok mu < çok mu	265 hatip
oğudu mu < okudun mu	111 mar
oğdu _ı mu < oldu mu	50 faf
mölüt mü < mevlit mi	156 yur

Bu örneklerde soru ekinden sonra n türemesi vardır. buradaki mi, mu soru ekleri soru sorma fonksiyonunda değil, zaman bildirirler. Bir kelime gibi telaffuz edilir.

gäldimin < geldiği zaman	296 yur
ektimin < ekti mi (ektiği zaman)	42/37
duydumun < duydu mu (duyduğu zaman)	46/463
oğdumun < oldu mu (olduğu zaman)	221 t, 50 faf, 178 isp, 150

Bazı durumlarda soru eki vokalinin düştüğü görülür.

annadın _ı m < anladın mı	1 sül
İlerleyici benzeşme nedeniyle nı soru eki oluşmuştur.	
annadın nı < anladın mı	119 mar

Yön Ekleri

Killi bölgesi Türk ağzında yön ekleri Türkiye Türkçesindeki gibidir. –ra, –re, –arı, –eri ekleri kullanılır.

sōnra < sonra	57 mij
yokarı < yukarı	57 mij, 132 bek 147 ay, 298 faf
eçeri < içeri	143 ör, 133 bek, 37/354, 38/112, 39/55

2.1.3.2. SIFATLAR

Sıfatlar vasıf ve belirtme isimleridir. Nesnelerin çeşit çeşit vasıfları, çeşit çeşit belirtileri vardır. İşte sıfatlar bu vasıfların ve belirtilerin isimleridir. Sıfatlar nesnelere vasıflandırma ve belirtme suretiyle karşılayan kelimelerdir. Nesnelerin kendilerinin adları asıl isimlerdir. Sıfatlar ise nesnelerin kendilerinin değil vasıflarının adlarıdır. Sıfatlar tek başlarına vasıf ve belirtme isimlerinden başka bir şey değildirler. Sıfatlar bir ismin başına gelip o ismi vasıflandıran veya belirten kelimedir.

Sıfatlar birlikte kullandıkları isimleri, daha doğrusu o isimlerin karşıladığı varlıkları iki şekilde vasıflandırır, onların ya iç vasıflarını veya dış vasıflarının belirtilir. Varlığın kendi vasıflarını ifade eden sıfatlara vasıflandırma sıfatları, varlığın dış vasıflarını ifade eden sıfatlara ise belirtme sıfatları adı verilir.⁹⁷

Vasıflandırma Sıfatları

Vasıflandırma sıfatları nesnelerin vasıflarını bildiren sıfatlardır.⁹⁸

āç (köprü)	14 alöcla
yeşil (yapraklā)	4/90, 18/79, 22/33
ğara (tavant)	16 alöcla
uzun (yastıkla)	4/51, 11/6, 34/284, 35/93
ifacık (pençerlā)	9 oruzlu
genç (çöcükā)	4/62, 9/9, 23/10, 34/171, 35/25
ince bezden	7/20

Belirtme Sıfatları

Belirtme sıfatları nesnelere belirten sıfatlardır. Bu sıfatlar nesnenin bünyesinde olan bir vasfı göstermez, nesneyi şu veya bu şekilde belirtirler. İşte belirtme sıfatları bu belirtme şekillerine göre dört çeşide ayrılır: işaret, sayı, soru ve belirsizlik sıfatları.

bu yaz geçsin 5/12

bu toprān 3 sül

⁹⁷ Muharrem Ergin; Türk Dil Bilgisi, Bayrak Yayınları, İstanbul 1993, s. 232.

⁹⁸ Muharrem Ergin; Türk Dil Bilgisi, Bayrak Yayınları, İstanbul 1993, s. 235.

o ecelâdan biri 4 sül

şu evlerin 35/33

Sayı Sıfatları

Sayı sıfatları nesnelere sayılarını bildirmek suretiyle belirten kelimelerdir. Bunlar aslında ve tek başlarına sayı isimleridir. Sayı sıfatları, asıl sayı sıfatları, sıra sayı sıfatları, üleştirme sayı sıfatları, kesir sayı sıfatları, topluluk sayı sıfatları.⁹⁹

Asıl Sayı Sıfatları

Bunlar nesnelere sayısını gösteren sıfatlardır.

iki ihtiyar

bi adam < bir adam

34/502, 38/45, 40/74

otuz sene < otuz sene

40/2

on gün < on gün

42/13, 45/169, 48/379, 8/28, 18/25

on lev para < on leva para

124 mar

elli yımırta < elli yumurta

37/424

Sıfat tamlaması halinde olanlar:

üç yüz < üç yüz

37/423, 6/30

beş yüz < beş yüz

37/423, 43/13

Sayı grubu şeklinde olanlar:

kırk yedi

4/70

elli beş

3/5

on iki

38/3, 40/5, 12/1, 19/20

on üç

34/140, 37/67, 18/145

Sıra sayı sıfatları

dördüncü sınıftan

11/20

yedinci sınıfa

37/38

⁹⁹ Muharrem Ergin; Türk Dil Bilgisi, Bayrak Yayınları, İstanbul 1993, s. 237.

ikinci sefer	7/6
birinci ay	36/21
beşinci, aİtıncı	37/38

Üleştirme Sayı Sıfatları

Bunlar bir bölme, bir ayırma, bir paylaşırma, bir dağıtma ifade eden, nesnelerin sayısını bölük bölük gösteren sayı sıfatlarıdır.

bir ā bir ā < birer birer	312 der
---------------------------	---------

Kesir Sayı Sıfatları

Bunlar nesnelerin parçalarını belirten sayı sıfatlarıdır. Kesir sayı sıfatları tek kelime halinde değil, bir kelime grubu şeklinde bulunurlar.¹⁰⁰

yüzde yüz	36/12
dörtte biri	8/18
yüzde ellisi	8/48

Soru Sıfatları

Soru sıfatları nesnelere soru halinde belirten sıfatlardır. Şu isimler soeu sıfatı olarak kullanılırlar.

ne (zaman) : ne zaman birgadir yusuf girdi.

kaç: kaç (birgadir)	34/431, 37/6, 45/135, 46/122
---------------------	------------------------------

hanķı < hanķı (çöc ā)	4/6, 11/13
------------------------	------------

hanķı	37/34
-------	-------

ne ğadar: ne ğadar (benim mapuzİüm)	2/7
-------------------------------------	-----

ķac: ķac (oķķa) < kaç kilo	19/20
----------------------------	-------

Belirsizlik Sıfatları

Belirsizlik sıfatları nesnelere belirsiz olarak bildiren sıfatlardır.¹⁰¹

bi gün < bir gün	34/312, 35/67, 37/94, 40/15
------------------	-----------------------------

¹⁰⁰ Muharrem Ergin; Türk Dil Bilgisi, İstanbul 1993, s. 237.

¹⁰¹ Muharrem Ergin; Türk Dil Bilgisi, İstanbul 1993, s. 240-241.

hanķı senesi < hangi senesi	37/34
hanķı m̄anide < hangi manide	40/61
hanķı senel ā̄nde < hangi senelerinde	37/44
bütün d̄ünya	32/69
çok ardıç vādı	3/33

2.1.3.3. ZARFLAR

Zarflar yer, zaman, hal ve miktar isimleridir. Zarflar sıfatların, başka zarfların ve fiillerin önüne gelerek onların manasını değiştiren isimlerdir.

Zarf asıl fiilin manasını değiştirmekte kullanılan buna elverişli olan isimler yer, zaman, hal ve miktar isimleridir.

Zarflar fiille münasebette çekimsiz olan, çekim eki almayan kelimelerdir.

Zarfların çeşitlileri şunlardır. Yer zarfları zaman zarfları hal zarfları azlık-çokluk¹⁰² zarfları.

Yer Zarfları

Bunlar boşlukta bir yer ifade eden yer isimleridir.

yan geřtlā	46/186
öte uydum	7/23
beri uydum	7/23

Zaman Zarfları

Zaman zarfi olarak kullanılan zaman isimleri.

erken: erken řalķāīādı < erken kalkarlardı	3/28
tā sona: tā sona başladı	18/17
o, zman: o, zman yasaktı	19/14

Nasıllık-Nicelik Zarfi

Bunlardan hal ve tavır ifade eden zarflardır.¹⁰³

¹⁰² Muharrem Ergin; Türk Dil Bilgisi, Bayrak Yayınları, İstanbul 1995, s. 244-249.

¹⁰³ Muharrem Ergin; Türk Dil Bilgisi, Bayrak Yayınları, İstanbul 1993, s. 247.

ī dinne! < iyi dinle	226 t
çoğ oıçcak < çok olacak	5/17
acı acı yıll ā di < acı acı yiyerlerdi	39/2
gülelek girdi < gülerek girdi	39/55

Azlık-Çokluk Zarfları

Bunlar azlık-çokluk ifade eden, miktar, derece bildiren zarflardır.

ta:

tā çoğ ōsun < daha çok olsun	224 t
tā ölmedi < daha ölmedi	45/155

az:

az verimiş	46/219
çok çekti	46/221
çok oldu	46/239
çok fenadı	10/20, 12/81
çok hırpaıandı	28/10
tā hoş yaşamā	3/10

2.1.3.4. ZAMİRLER

Zamirler nesnelere temsil veya işaret suretiyle karşıl原因 kelimeselendir. Zamirler nesnelere dildeki gerçek karşılıkları olmayan, fakat gerekince onları ifade edebilen kelimelendir. Zamirlerin kelime olarak manaları yoktur. Onlar nesnelere isimleri değil, gerekince geçici olarak o isimlerin yerini tutan kelimelendir.

Şahıs Zamirleri

Şahıs zamirleri, varlıkları şahıslar halinde ve temsil suretiyle karşıl原因 kelimelendir.¹⁰⁴

ben: ben yattım 144 ör; ben imzaladım	39/81, 46/124
---------------------------------------	---------------

¹⁰⁴ Muharrem Ergin; Türk Dil Bilgisi, Bayrak Yayınları, İstanbul 1993, s. 249-251.

sen haķıısın	46/149
sen yörü	46/263
o ķurtāmıř	46/261
biz yaptık	46/260
siz	2/33, 4/190, 5/71, 8/65, 9/14, 25/60, 37/420, 45/103
onıar	4/107

Dönüşlülük Zamirleri

Dönüşlülük zamirleri asıl şahıs zamirlerinden daha kuvvetli bir ifadeye sahip bulunan, onların mana bakımından daha kuvvetli, katmerli olan şahıs zamirleridir. Bunlar “asıl, öz” manalarına gelen isimlerin iyelik eki almış şekillerinden ibarettir.

Killi bölgesi ağzında dönüşlülük zamiri Türkiye Türkçesi’nde olduğu gibi kendi kelimesidir.

kendimiz teslim ettik	232 t
kendine bi at bul bulgar adı, bulgar adı	232 t
ben kendim	35/174, 37/209, 2/5, 4/154
kendim: ben kendim yoķum, a < ben kendim yoktum ya 2/5	
kendi: kendi bubam	18/6

İşaret Zamirleri

İşaret zamirleri, işaret etmek, göstermek suretiyle nesnelere karşılayan kelimelerdir.¹⁰⁵

Killi bölgesi ağzında kullanılan işaret zamirleri o/u, bu, şu; unnā / onnā, bunnā, řunnā

bu:	
bu baķ	4/148
bu bile	251 t

¹⁰⁵ Muharrem Ergin; Türk Dil Bilgisi, Bayrak Yayınları, İstanbul 1993, s. 259.

buna ğoduğ	251 t
bıydē ek ā dik, arpa Şu bu...	18/17
o (iş) oġmucağ < o olmayacak	5/35
o (evladım) ğaġdı	39/79
o çöcük	4/177, 34/22
u ğızı < o kızı	4/129, 10/43
u n ā de < o nerede	2/36
onu tuttu	39/26
onnā < onlar	4/190, 14/19, 18/57, 24/8, 34/32
unnā < onlar	34/166, 35/22, 37/53

Soru Zamiri

Soru zamirleri, nesneleri soru Şeklinde temsil eden kelimelerdir.¹⁰⁶

Killi bölgesi aĝzında başlıca soru zamirleri; ni (ne), ne, kim, neden, nāb (nasıl)

abe, ni ğ ö dük	250 t
ne beklirsiz	198 y
kim imzaġadı	46/123
kim oġacağsa	199 y
kim gaybettise	36/52
kim aġır	37/81
ni yapā < ne yapar	25/29
ni çıkçağ < ne çıkacak	37/285
ni kestinse < ne kestiysen	37/415
nasıl: nasıl vereyim < nasıl vereyim	29/41
neden açmıŐar	30/5

¹⁰⁶ Muharrem Ergin; Türk Dil Bilgisi, Bayrak Yayınları, İstanbul 1993, s. 262.

nāb götürc ā mişim 19/22

Belirsizlik Zamiri

Belirsizlik nesnelere belirsiz bir şekilde temsil eden zamirlerdir.¹⁰⁷ Killi bölgesinde başlıca belirsizlik zamirleri: herkes, kimse, hepsi, bazı, hiç kimse.

hiç kimse görmedi 36/54

herkes fakirdi 37/4

kimse gitmicek 46/98

kimse aıladı 46/126

kimse istemez 46/218

hepsi kapandı 11/23

kimse v ā myı < kimse vermiyor 4/83

birsi derelde 3/40

bazı: bazı aptez alırdı 3/28

herkes: herkes saıal saıadı 3/47

2.1.4. FİİL ÇEKİMİ

Fiil çekimi, cümle içinde fiilin kip, zaman, şahıs ve sayı belirtmek üzere değişik biçimlere girmesidir. Fiillerin bu kip, zaman ve şahısları ifade etmek için aldığı eklerle de fiil çekim ekleri denir.

2.1.4. 1. Şahıs Ekleri

Şahıs ekleri, fiilde belirtilen işi yapan şahıs bildiren eklerdir. Bu ekler zamir kökenli olup, zamirlerin ekleşmesiyle meydana gelmişlerdir.¹⁰⁸ Bunları üç grupta toplayabiliriz.

Birinci Tip Şahıs Ekleri:

¹⁰⁷ Muharrem Ergin; Türk Dil Bilgisi, Bayrak Yayınları, İstanbul 1993, s. 264.

¹⁰⁸ Ahmet Buran; Türkçe'de Kelimelerin Ekleşmesi ve Eklerin Kökeni, 3. Uluslararası Türk Dil Kurultayı 1996, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1999, s. 209.

Birinci tip şahıs ekleri, şimdiki zaman, geniş zaman, belirsiz geçmiş zaman, gelecek zaman, istek ve gereklilik çekimlerinde kullanılan eklerdir. Bölge ağzındaki birinci tip şahıs ekleri şunlardır:

Birinci tekil şahıs: -ım / -im, -um / -üm, -ın / -in –un

bağarın < bakarım	39/13
şasıryırın < şasıryorum	29/43
içerin < içerim	34/514
bulaymışım < bulsaymışım	19/22
bilyırın < biliyorum	21/27, 37/49, 44/16
giryırın < giriyorum	38/32

İkinci tekil şahıs: -sın / -sin, sun

būl̄ımasın < boğulmasın	4/179
atāsın < atarsın	45/76
yapāsın < yaparsın	21/54, 35/40, 45/113
oļcāsın < olacaksın	27/36, 38/134
bālayısın < bağliyorsun	4/66
yırsın < yiyersin	37/108
pin ā sin < binersin	45/60
gid ā sin < gidersin	

Türkiye Türkçesinin tesiriyle –sın, -sun olmuştur.

örtıyursun < örtüyorsun	4/46
-------------------------	------

Üçüncü tekil şahıs: Ø

Birinci çoğul şahıs: -ız –iz, -ıs / -is, z, s

dyırız < diyoruz	3/48
gidıyırız < gidiyoruz	46/52, 48/41, 2/27
ğıl̄arıs < kılarız	297 ipt

b̄aris < bağırırız	31/4
tikeris < dikeriz	45/26
işleris < işleriz	45/67
yapyırs < yapıyoruz	46/192
sayılıys < sayılıyorz	27/32
de, iştir̄ ä s < değiştireceğiz	25/8
gitçäz < gideceğiz	45/265
İkinci çoğul şahıs: -sız, -siz, -suz, -süz	
beklirsiz < beklilyorsunuz	46/103

Killi bölgesi ağzında kullanılan ikinci çoğul şahıs eki -sız'ın çabuk konuşma neticesinde vokalinin düştüğü görülür.

İlerleyici benzeşme sebebiyle ikinci çoğul şahıs ekinin son konsonantı z'den s olmuştur.

yapmıyırss̄ a < yapmıyorsunuz ya	48/30
----------------------------------	-------

Üçüncü çoğul şahıs:

Genellikle üçüncü çoğul şahıs ekinin son sesi olan -r düşer.

geçil̄ ä < geçiyorlar	34/117
demişl̄ ä < demişler	39/73, 43/11, 1/9
bilirl̄ ä < bilirlər	5/28, 17/2
saļcaķl̄ ä < salacaklar	34/6
aļmışl̄ ä < almışlar	46/408, 18/112
yaptıl̄ ä < yaptılar	24/43

II. Tip Şahıs Ekleri

Bu şahıs ekleri iyelik kökenlidir. Türkiye Türkçesinde olduğu gibi Killi bölgesinde belirli geçmiş zaman ve şart çekimlerinde kullanılır.

Bunun yanında Türkiye Türkçesinde çok az kullanılan görülen geçmiş zamandan geçen ikinci tip çokluk birinci şahıs eki, öğrenilen geçmiş zamanla kullanılır.

Birinci tekil şahıs: -m

oļsam < olsam 2/28

būdüm < büyüdüm 45/9

İkinci tekil şahıs: -n

oļsan < olsan 21/10, 30/16, 35/99

dec ā sen < diyeceksen 14/2

topļāsan < toplarsan 13/5

hurūrdun < vururdun 4/55

ğalırdın < kalırdın 4/35

yatāsan < yatarsan 2 sül

Üçüncü Tekil Şahıs: Ø

Birinci Çoğul Şahıs -ķ, -k, -ğ, -K

ğaldıķsa da < kaldıysak da 8/10

de, iştirmedik < değıştirmedik 25/13

gō dük < gördük 7/32, 30/8, 33/1, 34/170

yapardıK < yapardık 4/5

aļırdığ < alırdık 4/25, 30/24

ūdārdık < öğütürdük

ğaldıķ < kalırdık 12/86, 28/10, 29/44

soyādığ < soyardık 4/3

kişidik < kişiydik 34/140

ūttük < öğüttük 19/4

İkinci çoğul şahıs: -z, -s

düşündüs < düşündünüz 226 t

ifaqtız < ufaktınız	21/61
böbektis < bebektiniz	21/61
çırmasaz_a < çağırmasanız ya	39/42
kırtādız < kurtardınız	39/101
Üçüncü çoğul şahıs: -lar, -ler, -la, -lä	
düştl_ā < düştüler	46/39

Üçüncü Tipteki Şahıs Ekleri

Türkçe'de üçüncü tipteki şahıs ekleri olarak da emir ekleri gösterilebilir.

Emir ekleri diğer iki grup şahıs eklerinden farklıdır. Emir ekleri aslında şekil ekleridir. Yalnız emirde her şahsın ayrı bir şekil eki olduğu için, o şekil ekleri aynı zamanda şahıs da ifade ederler.¹⁰⁹

Birinci tekil şahıs: _____

İkinci tekil şahıs:

dinle 8/75, 18/5, 29/42

Üçüncü tekilşahıs:

sin: yisin < yesin 6/180, 10/6, 34/453

dinnesin < dinlesin 41/80

sūmesin < sövmesin 32/30

-sın:

yapmasın < yapmasın 34/434

Birinci çoğul şahıs: _____

İkinci çoğul şahıs:

-ın, -in:

-dāın < dağılın 8/65, 32/25

ğazanın < kazanın 32/59

¹⁰⁹ Muharrem, Ergin, Türk Dil Bilgisi, Bayrak Yayınları, İstanbul 2000, s. 288.

in:

gezmeyin < gezmeyin	32/59
edinin < edinin	37/427
-inis: bekleyini < bekleyiniz	44/37
bilinis < biliniz	44/38

Üçüncü Çoğul Şahıs

-sınlā, -sinlā -sunİa, -sünlā, -sınnā, -sinnā, -sunna, -sünnā

İlerleyici benzeşme nedeniyle -sınna, olmuştur.

yapsınnā < yapsınlar	48 faf
yapmasınnā < yapmasınlar	4/259

2.1.4. 2. Fiillerin Basit Zaman Çekimleri

2.1.4. 3. Bildirme Kipleri

Bildirme kipleri, müspet veya menfi olarak, yapılan veya yapılacak olan hareketleri haber verdiği göre hareketin zamanını da gösteriyor demektir. Şu halde fiillerin zaman bildiren bütün çekimleri şekil bakımından bildirme kipleri içinde toplanırlar.¹¹⁰

2.1.4. 4. Şimdiki Zaman

Şimdiki zaman eki, gerek ses yapısı gerek türü itibariyle Anadolu ağızlarında yazı dilinden çok değişik biçimler almıştır.¹¹¹ Bu ek, Eski Türkçede 'yürümek' anlamına gelen 'yorımak' fiilinden türemiştir.¹¹²

Mahalli farklılıklar dışında Batı ve Orta Anadolu'da genellikle -r'sini kaybederek -yo, Doğuda ise bazı değişikliklere uğrayarak -ir veya ünlü uyumu ile -ır / -ir, -ur / -ür, bazı yörelerde de -yi veya -y şeklini almıştır.¹¹³ Şimdiki zaman eki

¹¹⁰ Muharrem Ergin; Türkçe Dil Bilgisi, Boğaziçi Yayınları, İstanbul 1981, s. 289.

¹¹¹ Zeynep Korkmaz; Ağızların Tarihi Devirlerle Bağlantısı Üzerine, Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1999, s. 64.

¹¹² Bernt Brendemoen; Trabzon Ağızlarındaki Zaman Kipleri Üzerine Bir Not, Beşinci Milletler Arası Türkoloji Kongresi, Cilt 2, İstanbul 1987, s. 33.

¹¹³ Bernt Brendemoen; a.g.c., s. 33.

Anadolu ve Rumeli ağızlarında dar ve geniş ünlülü şimdiki zaman olarak ikiye ayırabiliriz.¹¹⁴ Killi bölgesi ağızında şimdiki zaman ekleri:

-yır / -yir, -yur / -yür, -yı / -yi, -yu, -yü, -y, -i, -yıl, yo, -yor

çāyirlā < çağırıyorlar	4/101
oļyır < oluyor	4/143, 14/22
bilyırn < biliyorum	25/58
tikyırsın < dikiyorsun	42/39, 45/7
varyırsın < varıyorsun	29/7
bilmyır < bilmiyor	32/37, 37/456
yanyır < yanyor	34/221, 45/373
yaşayırı < yaşıyor	30/3
ķopyır < kopuyor	36/45
Şimdiki zaman ekinden önce gelen vokal genellikle düşer.	
deyir < diyor	46/82
yyırlā̄ < yiyorlar	46/186
veryirlā̄ < veriyorlar	29/6
olyir < oluyor	34/440
ezyirlā̄ < eziyorlar	29/4
adayirlā̄ < adıyorlar	37/84
yaşıyır < yaşıyor	29/35
istiyurun < istiyorum	4/127
yapyur < yapıyor	37/157
ğoyurus < koyuyorus	31/11
sūlüyurlā̄ < söylüyorlar	28/11

¹¹⁴ Leyla Karahan; Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1996.

isteyurus < istiyoruz	32/38
bişiryurus < pişiriyoruz	36/19
duryur < duruyor	4/184
edyur < ediyor	43/8
tutulur < tutuluyor	37/150
düşünyur < düşünüyor	29/25
yürüyuru < yürüyor	8/63
inanyur < inanıyor	8/69
bilyur < biliyor	32/36

diyur < diyor	25/41
göryür < görüyor	45/332, 4/233

Killi ağzında şimdiki zaman ekinden sonra başka ek gelmiyorsa şimdiki zaman ekinin son sesi olan -r düşer.

-yı

soryı < soruyor	4/116
annayı < anlıyor	26/10
duryın < buruyorum	27/43
tüküryı < tükürüyor	43/12
dinneyı < dinliyor	32/39
istemiyız < istemiyoruz	32/41
yaşayı < yaşıyor	29/35
aļyın < alıyorum	30/7
ğilyıļā < kılıyorlar	34/68
bayıļtyı < bayılıyor	37/11
aļınyı < alınıyor	101 mar
kesyız < kesiyoruz	40/16

sok̄yısın < sokuyorsun	45/234
deyız < diyoruz	34/163, 8/30
oıyı < oluyor	32/42, 34/93, 37/192, 39/15
gityısın < gidiyorsun	46/46
gorunyı < korunuyor	10/33
-yı	
aıyī < alıyor	34/279
oıyī < oluyor	4/32, 34/357, 37/147
-yi	
deyi < diyor	286 şah
bilyisin < biliyorsun	3/11, 23/9
alyisin < alıyorsun	45/231
gelyi < geliyor	11/27
yapyilā̄ < yapıyorlar	34/483, 37/303, 46/38
çekilyi < çekiliyor	43/13
dokuyilā̄ < dokuyorlar	45/74
bakyısın < bakıyorsun	180 isp
okuyilā̄ < okuyorlar	226 t
geçiryısın < geçiriyorsun	10/13
atyilā̄ < atıyorlar	4/101
sayılyis < sayılıyorz	46 sül
ğaştıryilā̄ < karıştırıyorlar	46/10
alyilā̄ < alıyorlar	1/8, 4/58
sülüyu < söylüyor	4/126
tutyusun < tutuyorsun	4/156

tutyu < tutuyor	23/5
duryū < duruyor	4/157, 29/30
yapmyusun < yapmıyorsun	37/269
yazııyu da < yazılıyor da	43/20
götürüyülā < götürüyorlar	8/59
sülüyü < söylüyor	10/39
-y	
diylā < diyorlar	302 y / 4/162, 18/93
-i-	
ğaydirisin < kaydırıyorsun	4/84
pindirilā < bindiriyorlar	35/108, 37/350
verilā < veriyorlar	37/352
çıkarilā < çıkarıyorlar	4/169
gösterilā < gösteriyorlar	180 isp
toplansin < toplanıyorsun	284 şah
evlenisin < evleniyorsun	10/44
kurudilā < kuruyorlar	179 isp
gurilā < kuruyorlar	45/190, 24/7
oturilā < oturuyorlar	46/97
Hece kaynaşması nedeniyle tek vokal haline gelmiştir.	
geçī < geçiyor	34/290
durilā < duruyorlar	29/44, 30/18
gezīn < geziyorum	12/23
hurī < vuruyor	34/218, 4/315
bakī < bakıyor	34/24

-yıl-

Gerileyici benzeşme sebebiyle –yıl, -yıl, yul şekli olmuştur.

tanımyillā̄ < tanımıyorlar	9/23
gösteryillā̄ < gösteriyorlar	14/33
deyillā̄ < diyorlar	14/31
uyamdıryillā̄ < uyandırıyorlar	37/26
batıryillā̄ < batırıyorlar	3/8
çıkyıllā̄ < çıkıyorlar	108 mar
okuyullā̄ < okuyorlar	37/124
topluyullā̄ < topluyorlar	37/127
saıyıllā̄ < alıyorlar	132 bek
ıslanııllā̄ < ıslanıyorlar ya	38/101
gezdıryıllā̄ < gezdiriyorlar	39/23
tutyıllā̄ < tutuyorlar	39/73

-yır

oıyır < oluyor	4/290
----------------	-------

-yo

Türkiye Türkçesinin etkisiyle şimdiki zaman eki –yor’un son sesi olan –r’sinin düşmesiyle oluşan bir şekildir.

oıuyo < oluyor	11/14
----------------	-------

Şimdiki zaman ekinden önce gelen vokal genellikle düşer.

Şimdiki zaman eki olumsuz fiil ekinden sonra geldiğinde –ma/-me fiilden fiil yapma ekinin ünlüsü düşer.

oımyur < olmuyor	4/129
------------------	-------

bağmyırlā̄ < bakmıyorlar	29/7
--------------------------	------

bilmyır < bilmiyorlar 32/37, 37/456

kesmyır < kesmiyor 2/6, 18/62

İki örnekte de şimdiki zaman ekinden önce gelen vokalın korunduğu tespit edilmiştir.

yapamıyır < yapamıyor 37/190

haydıyır < sürüyor 32/56

Bir örnekte de şimdiki zaman ekinden önce gelen olumsuzluk eki ünlüsünün asli şekilde korunduğu görülür.

girmēyırın < girmiyorum 38/82

Türkiye Türkçesinin etkisiyle –yor şimdiki zaman eki de kullanılmaktadır.

gityoru < gidiyor 37/24

yapıyor < yapıyor 34/54

haydıyır < sürüyor 34/56

2.1.4. 5. Geniş Zaman

Killi bölgesi ağızında geniş zaman eki çoğunlukla –ar, –er, –r olarak karşımıza çıkar. Bunun yanında kısmi olarak –ır, –ir ve ur da görülür.

Geniş zaman son sesi –r'nin düzenli olarak düştüğü ve vokalın de uzadığı görülür.

çıķādım < çıkardım 8/21, 12/5, 20/4, 46/46

atādın < atardın 48/17

yaķādın < yakardın 48/17

asāsın < asarsın 35/56, 45/258

yapāsın < yaparsın 21/54, 35/40, 45/113

çıķāmıř < çıkarmış 18/67, 23/4, 37/424

açādı < açardı 3/26

yatāsa < yatarsa 4/52

saļādık < salardık 177 isp

koşādık < koşardık	22/77, 42/80
sokāļādi < sokarlardı	13/4, 19/30, 34/403
atāļā < atarlar	4/224, 26/2, 34/69
yuvādık < yığardık	27/39
ğırāļādi < kırarlardı	34/356, 48/29
ek ā dik < ekerdik	4/2, 13/1, 22/27, 35/56, 42/79, 45/25
pin ā sin < binersin	45/60
gid ā < gider	4/85, 5/26, 8/11, 34/29, 37/14, 45/14
evl ā < evler	3/36, 4/36, 21/1, 33/8, 42/19, 48/9
düv ā < döver	32/9, 34/126
ek ā dik < ekerdik	168 GD
gid ā < gider	220 t
in ā < iner	4/227, 14/16, 34/173, 37/354
bit ā miş < bitermiş	45/31
gid ā < gider	277 bo
-ar	
yaparmışıs < yaparmışız	8/32
-er	
bişer < pişer	223 t
Geniş Zamanın Olumsuzu (Menfisi)	
yinmes < yenilmez	31/3
buļunmaz < bulunmaz	32/3
-ır	
yatırmış < yatarmış	18/58, 46/287

saıırdık < salardık	45/163
satırdık < satardık	45/275
sanırsın < zannedersin	39/79
-ir	
gidir < gider	4/334
-ur	
soğursun < sokarsın	34/198
-r-	
ğalırdı < kalırdı	3/22
atıardığ < atlardık	29/24
hamırıardı < hamurlardı	45/180, 45/181
biyenirse < beğenirse	45/360
çalışırın < çalışırım	17/3
daşır < taşır	22/85, 32/14
Geniş zamanın düşmesi	
girken < girerken	4/289
koparıdık < koparırdık	13/22, 13/23, 27/38
Geniş zamanın olumsuzu birinci tekil ve çoğul şahıslarda –ma, -me ikinci ve üçüncü şahıslarda ise –mas, -mes, -maz, -mez’le yapılır.	
yinmes < yenilme	31/3
oynamas < oynamaz	4/87
oğumas < okumaz	45/1
yapımas < yapmaz	5/19
biyenmezdim < beğenmezdim	3/42

Geniş zaman olumsuzluk ekinden sonra ikinci tekil şahıs eki ve şart eki geldiğinde geniş zaman olumsuzluk ekinin son sesi olan s'nin genellikle düştüğü görülür.

gitmesin < ditmezsın	37/214, 45/349
yāmāsa < yağmazsa	32/63
ḡö mesin < görmezsın	35/104, 46/455
baqamasın < bakamazsın	14/17
bölemesin < bölemezsın	34/112

2.1.4. 6. Belirli Geçmiş Zaman

Bölge ağzında görülen geçmiş zaman eki -dı, -di, -du, -dü, -tı, -ti, -tu, -tü.

saygılıydı < saygılıydı	37/319
vardısa < vardıysa	107 mar
ğaynadı < kaynadı	46/7
sūqıfādık < soğuklardık	45/122
çıkādı < çıkardı	14/3, 34/313, 36/53
vādım < vardım	8/35, 12/4, 27/3, 29/37, 37/85, 38/136
ğabārıdı < kabarırdı	2/23, 22/4
sādı < sağdı	44/15
sūledi < söyledi	46/52
ḡä dim < geldim	20/6
evlendimdi,ye < evlendim ya	36/31
gittiydi < gittiydi	37/38
hānedi < haneydi	12/87, 22/102, 35/14
eminedi < emineydi	39/68
doıdu < doldu	29/28, 37/271

bu dīā < buldular	29/31
ğoduğ < koyduk	9/2, 18/139, 37/500, 40/38
dūdu < doğurdu	12/76
ğaybo du < kayboldu	2/24, 14/8
o du < oldu	3/1, 5/94, 10/25, 11/3
dūdū < dövdü	22/50
gödük < gördük	33/2, 39/18, 40/6, 42/69, 45/298
būdüm < büyüdüm	4/76, 19/7, 45/9
kaştı < kaçtı	34/137, 46/179
ğādaştık < kardeşdik	42/25, 45/21
geşti < geçti	2/30, 3/31, 5/79, 8/13, 18/109, 27/1
gitti < gitti	2/19, 5/79, 14/15
yoktu < yoktu	3/36, 4/199
üttük < öğüttük	312 der
ölçtü < ölçtü	29/39

Bu örneklerde görülen geçmiş zaman ekinin vokalinin düştüğü görülür.

işlemedlā < işlemediler	2/11
top andīā < toplandılar	2/21
yidlā < yediler	27/2, 45/111
veremedlā < veremdiler	14/15
yo ladīā < yolladılar	23/5, 25/72
a dīā < aldılar	2/4, 4/244, 5/89, 9/9, 14/1, 20/5

Bir örnekte imek fiilini asli şekilde korunduğu tespit edilmiştir.

yoğ idim < yoğ i-di-m < yoktum	44/42
--------------------------------	-------

2.1.4. 7. Öğrenilen geçmiş zaman eki

-miş, -miş, -muş, -müş

vāmışıķ < varmışız 30/4

çārmışlā̄ < çağırmişlar 27/44

ārmazmış < ağrımazmış 31/16

ğuymamış < koymamış 46/41

varmıştı ya < varmıştı ya 12/48

sārmış < sağırmiş 5/76, 15/7

veremiş < verirmiş 15/3, 46/219

gidilā̄ miş < gidilirmiş 19/19

gālmış < gelmiş 5/24, 18/71, 27/24, 38/15

demişlā̄ < demişler 1/9, 18/126, 20/4, 24/34, 39/73

ğorumuş < korumuş 3 sül

oımuşlā̄ < olmuşlar 2 sül

dūmuşum < doğmuşum 10/2

gō müşlā̄ < görmüşler 34/275

geçmemiş < geçmemiş 36/56

2.1.4. 8. Gelecek zaman:

Killi Bölgesi ağızında gelecek zaman eki olan –acak –ecek ekinin ilk vokali sistemli olarak düşer.

Gelecek zaman ekinden sonra ek geldiğinde ve hece kaynaşması neticesinde gelecek zaman ekinin son konsonantı düşer ve önündeki vokali uzatır fakat bu sistemli değildir, uzamayan örnekleri de vardır.

Killi bölgesi ağızında görülen gelecek zaman eki:

-cağ, -ceg, -cağ, -cek, -ca, -cā, -ça, -cā

aıcağ < alacak 4/202, 29/46, 35/104, 36/54

oļmucaġ < olmayacak	2/28
girceg < girecek	32/44
ölceg < ölecek	2/29
içmiceg < içmeyecek	46/36
aļcāġ < alacak	48 faf

Bu örnekte gelecek zaman ekinin orta vokali daralmıştır (-cık)

ġociķļa < koyacaklar	12/7
batçak < batacak	29/41
yāpçak < yapacak	25/82, 43/6
baķçāġ < bakacak	29/11
gonuŝcāz < konuşacağız	28/3
çıkācas < çıkaracağız	13/8
vācāsın < varacaksın	14/13
topļacān < toplayacağım	14/38

Hece kaynaşması olmasına rağmen gelecek zaman ekinin orta vokali uzamamıştır.

buļcan < bulacağım	18/3
--------------------	------

Bu örneklerde de ek gelmesi sebebiyle gelecek zaman ekinin son konsonantı düşer.

oļcāsın < olacaksın	27/36, 38/134
aļcāsın < alacaksın	9/15, 34/213
baķabilc ā sin < bakabileceksin	10/26
g ō c ā sin < göreceksin	34/203
dec ā sen < diyeceksen	14/2

Hece kaynaşması sonucunda oluşan gelecek zaman eki.

g ā c ā z < geleceğiz	34/1
-----------------------	------

vermc̄ā z < vermeyeceğiz	20 alöc
bilemic̄ā n < bilemeyeceğim	2/21
yapçās < yapacağız	69 ip / 33/5, 38/135
kaļçāsın < kalkacaksın	4/87
yatçan < yatacağım	12/28
n_yapçan < ne yapacaksın	4/69, 12/5, 27/35
etçās < edeceğiz	14/17
gitçān < gideceğin	12/20, 14/45

Bu örnekte gelecek zaman ekinin ilk vokali korunmuş ve daraltılmıştır.

baķicās < bakacağız	4/109
---------------------	-------

İlerleyici benzeşme sebebiyle gelecek zaman ekinin şu şekli oluşmuştur:

ūraşşās < uğraşacağız	14/40
küreşşās < güreşeceğiz	14/39

2.1.4. 9. İsteme Kipleri

İsteme kiplerinde zaman ifadesi yoktur. Bu kipleri yapan şekil ekleri yalnız bir takım şekiller ifade ederler.¹¹⁵ İsteme kipleri emir, dilek-şart, istek ve gereklilik olmak üzere dörde ayrılırlar.

2.1.4. 10. Emir Kipi

İkinci tekil şahıs çekimi, yazı dilindeki gibi eksiz olarak yapılır:

dur < dur 57 mij; gel < gel	8/74, 38/52, 46/83
dinne < dinle 32 alöcla; yap < yap	4/159
baķ < bak 44 sül; süle < söyle	4/28

Üçüncü tekil şahısta:

dinnesin < dinlesin	4/280
yisin < yesin	4/280, 10/6, 34/53

¹¹⁵ Muharrem Ergin; Türkçe Dil Bilgisi, Boğaziçi Yayınları, İstanbul 1981, s. 289.

dümesin < dövmesin	32/30
sümesin < sövmesin	32/30
yapmasın < yapmasın	32/30, 34/434
İkinci çoğul şahısta:	
bilinis < biliniz	44/38
bekleyinis < bekleyiniz	44/37
dâîın < dağılın	8/65, 32/25
ğazanın < kazanın	32/59
gezmeyin < gezmeyin	32/59
edinin < edinin	37/428

Üçüncü çoğul şahısta:

- yapsinnā < yapsınlar	49 faf
yapmasinnā < yapmasınlar	4/259

2.1.4. 11. Dilek Şart Kipi

Türkiye Türkçesinde olduğu gibi –sa, -se ekiyle yapılır.

vāsam < varsam	2/30, 29/25
toplāsan < toplarsan	13/5
gō sen < görsem	31/5
oısan < olsan	21/10, 30/16, 35/99
oğumasaıar da < okumasalar da	34/275
yāmasa < yağmazsa	22/91

2.1.4. 12. İstek Kipi

Killi bölgesi ağızında istek kipinin sadece birinci şahıslarda çekimi vardır. Diğer çekimleri istek yerine emir ve şartla ifade edilir.

Birinci tekil şahısta –eyn, -yem –yin

kaçeyn < kaç-eyn < kaçayım	38/85
----------------------------	-------

süliyin < süli-yin < söyleyeyim	
süleyem < süle-yem < söyleyeyim	304 faf
ğarıştırmıyen < karıştırm-m-yen < karıştırmayayım	29/32
Killi bölgesi ağzında birinci çoğul şahısta –alım / -elim	
toppayaıım < toppa-y-aıım < toplayalım	19/16
yapaıım < yap-alım	4/192, 5/33, 8/6, 32/67
ayrıımaylim < ayrıı-ma-y-lim	18/33
deyelim < de-y-elim < diyelim	6/17, 10/3, 18/104
ekmyelim < ekme-y-elim < ekmeyelim	18/14

2.1.4. 13. Gereklilik Kipi

“ilazım” kelimesi bir çok Anadolu ağzında ve diğer bazı Türk diyalektlerinde gereklilik kipi yerine kullanılır.¹¹⁶

aıımasn lâzım < alması lazım	4/129
götürmen lâzım < götürmen lazım	4/132
oııması lâzım < olması lazım	37/501
deniştirmen ılâzım < değiştirmen lazım	46/403
gitnem lâzım < girmem lazım	27/44
edinmesi lâzım < edinmesi lazım	32/45
etmesi lâzım < etmesi lazım	32/50
gitmesi lâzım < gitmesi lazım	46/70
toııumamız lâzım < tokumamız lazım	34/58
ııoyması lâzım < koyması lazım	65 em
gitmesi lâzım < gitmesi lazım	46/307

-malı –meli gereklilik kipi eki Killi bölgesinde kullanılmaktadır fakat metinlerde tespit edilmemiştir.

¹¹⁶ I.yudmila A. Pokrouskaya; Gagauz Dilinin ve Balkan Türk Ağzlarının Bazı Sentaks Özellikleri. Bilimsel Bildiriler 1972, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1972, s. 232.

2.1.4. 14. Fiillerin Birleşik Zaman Çekimleri

Cevher fiili hikâye, rivayet ve şart çekimlerinden biriyle basit zamanlı fiillere eklenerek onları birleşik zamanlı fiiller haline getirir. Yazı dilinde cevher fiili birleşik zaman çekiminde ekleşmesini tamamlamış durumdadır.¹¹⁷

2.1.4. 15. Hikaye

Basit zamanlı bir fiilim belirli geçmiş zamanda meydana geldiğini bildiren çekimdir. Fiillerin hikaye çekimi yaygın olarak fiil tabanı + zaman veya şekil eki + cevher fiili + belirli geçmiş zaman eki + şahıs eki sırasına göre yapılır.¹¹⁸

Şimdiki zamanın hikayesi:

konuşuyodİar < konuşuyordular	44/32
n _ç yapādık < ne yapıyorduk	150 ay
bū _ç ā lā di < büyüyorlardı	42/39
yir l ā di < yiyorlardı	21/23, 22/88, 34/457
Geçmiş zamanın hikayesi	
satırdık < satardık	45/275
saİırdık < salardık	45/163
yatırdım < yatardım	207 y
gez ā dik < gezerdik	45/6
giy ā lā di < giyerlerdi	3/41, 21/43
tik ā di < dikerdi	4/64, 21/42, 22/32, 34/98
çıkādık < çıkardık	9/5, 23/7, 31/3
açādı < açardı	3/26
annatırıldı < anlattırıldı	18/17
durudu < dururdu	2/24, 22/15, 27/18, 30/19

¹¹⁷ Mehmet Aydın; Aybastı Ağzı, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Doktora Tezi. İstanbul 1992, s. 88.

¹¹⁸ Mehmet Aydın, Aybastı Ağzı, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Doktora Tezi. İstanbul 1992, s. 88.

ğonmazdı < konulmazdı	37/319
çıkaramazdıİā < çıkaramazlardı	37/382
ğonuşurdum < konuşurdum	37/325
korğuİurdu < korkulurdu	37/322
oİmazdı < olmazdı	22/59, 31/15, 34/232
oİurdu < olurdu	3/19
ğalımazdı < kalmazdı	31/20
keşmezdi < kesmezdi	31/27

Belirli geçmiş zaman hikayesi:

goydumdu < koyduydum	46/121
evlendim diye < evlendim ya	98 mam
gittiydi < gittiydi	37/38
sıkıİıydı < sıkıldıydı	42/59
hastānededi < hastanedeydi	12/60
ğalımadıdı < kalmadıydı	225 t

Bu örneklerde şahıs ekinin zaman ekinden önce geldiği görülür.

dedimdi < dediydim	25/40
attımdı < attıydım	29/42
yaptıdı < yaptıydı	38/46
kuvetlidı < kuvvetliydi	278 boy

Belirsiz geçmiş zamanın hikayesi:

Bu çekime bölge ağzında fazla rastlanmaz.¹¹⁹

vāmiştı < varmıştı	12/48
--------------------	-------

Gelecek zamanın hikayesi

¹¹⁹ Mehmet Aydın; Aybastı Ağzı, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul 1992, s. 84.

aıameycağtı < alamayacaktı 234 t

Bu çekime Killi bölgesi ağzında fazla rastlanmaz.

İstek Şeklinin Hikayesi

oııydı < olaydı (ol-ı-y-dı) 231 t

buıaydığ < bulaydık (bul-a-y-dı-g) 45/271

oıaydı < olaydı (ol-a-y-dı) 36/55

2.1.4. 16. Rivayet

Basit zamanlı bir fiilin belirsiz geçmiş zamanda gerçekleştiğini bildiren bir çekimdir. Bu çekim metinlerde üçüncü tekil şahısların çekimlerinde kullanılır.

Şimdiki zamanın rivayeti:

geliyormuş < geliyormuş 6/18

yapıyormuş < yapıyormuş 6/20

dineliyormuş < dikiliyormuş 6/24

Geniş zamanın rivayeti: Metinlerde geniş zaman rivayet çekimi epeyce kullanılır.

çıķāmiş < çıkarmış 23/4, 37/424

yatırmış < yatarmış 18/59, 46/287

āıāmiş < āđlarmış 34/469

yazāmiş < yazarmış 279 bo

đonuşurmuşun < konuşurmuşsun 25/48

davranırmışık < davranırmışız 34/86

sallanırmış < sallanırmış 28/7

oıurmuş < olurmuş 4/169, 6/19, 10/53

đururmuş < kururmuş 37/264

gözetirlā miş < gözetirlermiş 8/23

gelirlā miş < gelirlermiş 43/22, 45/139

yaparmışıs < yaparmışsınız	8/32
yapālāmıştır yaparlarmıştır	119 mar
oļmazmış < olmazmış	37/263, 38/147
ārmazmış < āgrımazmış	31/16
hastaļanmasmışik < hastalanmazmışız	34/93

Belirsiz geçmiş zamanın rivayeti:

Killi bölgesi ağzında fazla rastlanmaz, ekleşmesini tamamlamıştır.

Gelecek zamanın rivayeti:

Killi bölgesi ağzında geniş zamandan sonra örneğine en çok rastladığımız bir ektir.

ekmicā mişin < ekmeyecekmişsin	37/261
oļcāmış < olacakmış	17/5, 19/29
vā cā miş < verecekmiş	15/3
çekçā mişim < çekecekmişim	19/22
yapçāmış < yapacakmış	17/9
bırakıļmıcāmış < brakılmayacakmış	37/200
ārmışcāmış < āgrımayacak	37/246
başļacāmış < başlayacakmış	37/468

Şart şeklinin rivayeti

Killi bölgesi Türk ağzında şart şeklinin rivayeti kullanılmaktadır ancak metinlerde örneğine rastlanmamıştır.

İstek şeklinin rivayeti

buļaymışım < bul-a-y-mış-ım < bulaymışım 19/22

2.1.4. 17. Şart

Cevher fiiline şart ekinin eklenmesiyle oluşan birleşik zamanlı fiillere geniş zaman dışında az rastlanır.

Geniş zamanın şartı

biyenirse < beğenirse	45/360
tutāsa < tutarsa	35/69
ķabuļ edāse < kabul ederse	32/62
saļļanırsan < sallanırsan	33/15
oķumasalār da < okumasalar da	34/275
yāmāsa < yaķmazsa	32/63
uyanmasa < uyanmazsa	46/340

Belirli geķmiş zamanın şartı

unuttusan < unuttuysan	18/29
ettise < ettiyse	37/191
ķaļdıķsa da < kaldıysak da	8/10
tutuļdusa < tutulduysa	37/380
kestinse < kestiysen	4/138, 37/415
ķıķtısa < ķıķtısa	37/408
gittise < gittiyse	37/383
yettise < yettiyse	37/383
işlā dise < işlediyse	37/457
ķaybettise < kaybettiyse	36/52
ķaļdıķsa < kaldıysak	8/10
vardisa < vardiysa	

Gelecek zamanın şartı

getirc ā se < getirecekse	37/345
dec ā sen < diyeceksen	14/2
aļcāsa < alacaksa	46/127

fısıldıycāsaz < fısıldayacaksınız 37/305

2.1.4. 18. İSİM FİİLİ

“Bütün isim ve fiil şekillerinin sonuna gelerek onlardan birleşik fiiller yaptığı için ana yardımcı fiil, isimleri fiilleştirdiği için de isim fiili adı verilir.

-i fiilinin dört çekim şekli, dört kipi vardır. bunlar şimdiki zaman, belirli geçmiş zaman, belirsiz geçmiş zaman ve şart şeklidir.

Bu fiil çok defa i- kökü düşerek kullanışta ekleşir”.¹²⁰

2.1.4. 18.1. Şimdiki Zaman

İsim fiilinin şimdiki zamanı tamamıyla ekleşmiştir.

Tekil I. şahıs: -ın, -in, -un, -ün, -n

yaşındayın < yaşındayım 7/1, 45/117

yaıınızın < yalnızım 27/49

zengin *n* < zenginim 4/117

üsüzüm < öksüzüm 35/22

İkinci tekil şahıs: köpeg enc ā sin < köpek enc ā -sin < köpek yavrususun 27 alöcla

şpionmuşun < ispiyonmuşsun, ajanımışsın 25/48

Üçüncü tekil şahıs:

künaftır < künaf-tır < gūnahtır 4/238

bāşışdır < bāşış-i-dir < bahşışidir 4/101

zayıftır < zayıftır 8/5

Birinci çoğul şahıs:

ğardaşızdır < ğardaş-ız-dır < kardeşizdir 29/20

ğızıs < kızıs 34/23

güzelis < güzeliz 34/37

2.1.4. 18.2. Belirli geçmiş zaman

¹²⁰ Muharrem Ergin; Türk Dil Bilgisi, Bayrak Yayınları, İstanbul 1993, s.297.

Bu çekim ekleşmesini tamamlamıştır.

Türkiye Türkçesinde olduğu gibi Killi bölgesinde de i- fiili muhafaza edilmemiştir. Düşen i- fiili genellikle y yardımcı ses bırakmamıştır. Bu çekim ekleşmesini tamamlamıştır.

Bir iki örnekte y yardımcı sesi tespit edilmiştir.

nurlıymiş < nurluymuş	6/21
kötüydü < kötüydü	8/9
çingenel̄̄ di < çingenelerdi	45/195
kuvetlidi < kuvvetliydi	277 boy
hanedi < haneydi	35/90
yerindedi < yerindeydi	45/119
aynasıdı < aynasıydı –	
iştedi < işteydi	2/13
üledi < öyleydi	21/27, 26/7, 34/494
ğadaştık < kardeşlik	45/9
kişidik < kişiydik	34/140, 45/22
mölütte, midi < mevlitte miydi	240 t
budu < buydu	2/8, 3/49, 14/41, 22/23

2.1.4. 18.3. Belirsiz Geçmiş Zaman

Metinlerde cevher fiilinin belirsiz geçmiş zaman şekline üçüncü şahıslarda rastladık. Bu çekim ekleşmesini tamamlamıştır.

hayırılmış < hayırlıymı	36/57
fasilemiş < fasileymiş	46/203
datılmış < tatlıymiş	34/53
nurlıymiş < nurluymuş	6/21
bâlıymış < bağlymış	42/6

2.1.4. 18.4. Şart

Bu çekim ekleşmesini tamamlamıştır.

temisse < temizse	4/318
ğıymatılsa < kıymetlitse	34/329
incese < inceyse	34/381
İsim fiilinin menfisi	
d̄ilim < değilim	259 nak
d̄ilmiş < değilmiş	4/26, 37/264
d̄ildi < değildi	5/22
d̄ilse < değilse	5/125, 34/43

2.1.4. 18.5. Katmerli Birleşik Çekim

Katmerli birleşik çekim asıl fiil kipine i- fiilinin iki şeklinin arka arkaya getirilmesi ile ortaya çıkan bir çekimdir. Birleşik çekimde asıl fiil kipine i- fiilinin bir şekli getirilmektedir. Birleşik çekim ise buna i- fiilinin bir şekli daha eklenmek suretiyle yapılır. Katmerli çekim birleşik çekimlerin yeni bir birleşik çekimdir.

Katmerli çekimde de yardımcı fiil, örneklerde de görüldüğü gibi ekleşme temayülü göstermiştir.¹²¹

Hikayenin şartı

Geniş zaman hikayesinin şartı

ed̄ā lā dise < ed̄ā -lā -di-se < ederlerdiyse	37/84
yapāīādīsa < yapā-īā-dī-sa < yaparlardıysa	106 mar
edālādise < edā-lā-di-se < ederlerdiyse	34/84

2.1.4. 19. Partisip (sıfat-fiil) ekleri

“Partisip (sıfat-fiil) ekleri aslında fiil çekim ekleri arasındadır. Ancak bu ekler kalıcı isim de yaparlar. Böylece partisip ekleri çekim ekleri ile yapım ekleri arasında bir yar işgal ederler”.¹²²

¹²¹ Muharrem Ergin; Türk Dil Bilgisi, Bayrak Yayınları, İstanbul 2000, s. 328.

-an, en :

oğayan (insan)	37/176, 40/51
kağan (kalan)	173 GD
yinen < yanilen	4/149
oğan (adam) <	7/5, 34/372, 46/203
gaştıran (bir insan) < karıştıran	5/30
geçen (sene)	9/1
giden (heriflerin)	15/6

-ar, -er :

keser (sapı) 34/88

-miş, -miş, -muş, -müş :

oğumuş (adama) 34/182

yemiş < ye-miş yemiş 4/149

-dık, -dik, -duk, -dük, -tık, -tik, -tuk, -tük

yādton sona < yağdıktan sonra 45/31

ḡō dūn < gördüğün 34/87

vārmedīne < 292 yur

ḡō dūn < gördüğün 297 ipt

bişirtten sō < bişirdikten sonra 45/247

būdümüz < büyüdüğümüz 8/4

yetiştīm < yetiştığım 45/55

çıkādımızlan < çıkardığımızla 169 GD

-acak, -ecek :

gīcek < giyecek 11/16, 32/3

yicek < yiyecek 27/27, 30/22

kaļķcāna < kalkacaġına	29 alöcla
aļcān < alacaġın	45/279, 46/430

-esi

başınyesin ġārsı < başın-y-esi-n < başını yiyesi karısı 12/48

2.1.4. 20. Gerundiumlar

“Gerindiumlar hareket hâli ifade eden fiil şekilleridir.

Bu ifadeleri ile fiillerin zarf şekillerini yaparlar. Bu sebeple kendilerine zarf fiil de denir.

Çekilmeyen fiil şekilleridir. Ne isim, ne fiil çekim eki alırlar.

Kelime münabetlerinde ve cümlede zarf olarak kullanılırlar.

Hareket halinde başka bilhassa bazıları devamlılık, zaman ve sebep gibi zarf fonksiyonlarını da ifade ederler.

Bir vazifesi de birleşik fiil yapmaktır.

Fiil kök ve gövdelerine gerindium ekleri getirmek suretiyle yapılırlar.”¹²³

-a, -e	:
korġa korġa	4/61
yaza yaza	7/40
düwe düwe < döve döve	45/56
pinebilcek < binebilecek	47/2
gidebilcādik < gidebilecektik	8/47
bulabīrsen < bulabilirsen	225 t
bakabilcāsin < bakabileceksin	285 şah
durgurabilirsın < durdurabilirsın	11/14
uyanagelyilā < uyanageliyorlar	213 y
annayabildīn mi < anlayabildin mi	4/152

¹²³ Muharrem Ergin, Türk Dili, Bayrak Yayınları, İstanbul 1995, s.336.

hurabilirse < vurabilirse	4/293
-ı, -i, -u, -ü :	
asvācaqlānı < asıvereceklerini	14/6
aļvā < alıver	10/39
açvadıa < açıverdiler	46/342
varvā < varıver	226 t
getvā mesi < getirivermesi	46/147
yükletvā cān < yükletivereceğim	142 ör
deyvā mişlā < deyivermişler	46/263
ķapayvarıdıķ < kapayıverirdik	48/19
saļvarıdıķ < salıverirdik	46/367
çıkıarvarı < çıkarıverir	31/4
yapverelim < yapıverelim	45/41
kesverlā < kesiverirler	45/294
alverlādi < alıverirlerdi	45/80
çizverilā < çiziverirler	45/358
dalıveri < daıverir	33 alöclā
kesvā di < kesiverdi	34/103
gıtvā sin < gidiversin	12/43
yıvā cān < yiyiveresin	45/88
çekverlā < çekiverirler	29/32
tıkveri < dikiverir	34/107
ezveri < eziverir	23 ot
ısteveryı < isteyiveriyor	10/43
getırverılā < getiriverirler	10/45

girveriken < giriverirken	15/1
tutvaranna < tutuverenler	34/179
goyvarıdık < koyuverirdik	45/250
gurvarıdık < koruverirdik	151 ay
guyvarıādı < koyuverirler	39/4
oquvarı < okuyuverir	37/163
gözükv ā miş < gözküvermiş	46/130
bölverl ā di < bölüverirlerdi	46/58
örverl ā di < örüverirlerdi	45/80
-ıp, -ip, -up, -üp ; -ık, -ik, -uk, -ük	
görüp te < görüp de	6/29
çıkıp < çıkıp	24/40
suvayıp < suvayıp	11/22
gelip geçmez < gelip geçmez	7/38
sorup < sorup	4/116
alık < alıp	4/34
ğaynatık < kaynatıp	213 der
bālayık < bağlayıp	13/5
dālık ta < dağılıp da	46/312
toplayık < toplayıp	46/292
asık < asıp	39/87
basık < basıp	45/247
varık < varıp	5/48
yapık ta < koparıp da	21/73
koparık ta < koparıp da	85 em
sıkık ta < sıkıp da	4/305

ğarıştırık < karıştırıp	59 ip
batırık < batırıp	3/9
braĶiĶ < bırakıp	2/27
gelik < gelip	38/91
inik duru < inip durur	46/450
gidik < gidip	1/5, 4/235
deyik < deyip	37/212
verikdurumuşĭā < veripdurularmış	46/46
gidik te < gidip de	37/110, 45/230
ekik te < ekip de	39/33
gelik geĶmā̄ < gelip geĶmeĶe	38/91
kesik _ı te < kesip de	37/239
deyik _ı te < deyip de	32/17
yükletik < yükletip	36/3
işleyik _ı te < işleyip de	37/19
oĭuk _ı ta < olup da	8/32, 32/13
tutuĶ < tutup	25/29
ĶoyuĶ < koyup	39/76
duruĶ _ı ta < durup da	34/204
soyuĶ _ı ta < soyup da	4/162
soĶuĭuk _ı ta < sokulup da	4/98
Ķözük < Ķözüp	45/250
dönük te < dönüp de	43/14
ūdūk < öĶütüp	31/1
sürtük _ı te < sürtüp de	4/163

-inca, -ince, -unca, -ünce

düşünce yapalım < düşünelim	5/33
düşünce yoktu < düşünce yoktu	11/7, 46/57
bitince gıdā < bitinceye kadar	45/372
varınca < varıncaya kadar	3/46
başlayınca < başlayıncaya kadar	35/53
çıkınca < çıkıncaya kadar	35/44
pinincesi olyı < bininceye kadar, gelinceye kadar	41/13
gelincesi < gelinceye kadar	37/114, 42/5
deyincesi < deyince	34/4
verincesi < vereke kadar	37/32
varıncası < varınca	42/11, 43/14
gün dūncası < gün doğuncaya kadar	34/66
çıkıncası < çıkıncaya kadar	34/428
başlayıncası < başlayıncaya kadar	290 yur

-arak, -erek, -alaq, -elck

düyelek < döverek	167 isp
ķorgudaıaķ < korkutarak	181 isp
otleyelek < otlayarak	46/312
üzülerek < üzülerek	6/31
āıayaıaķ < āğlayarak	142ör
gülelek < gülerek 143 ör ; oķuyaıaķ < okuyarak	39/55

Aşğıdaki örnekte gerundium ekinden sonra ablatif hal eki gelmiştir

dayanaraķtan < dayanarak	6/18
--------------------------	------

-dıķça, -dikçe

çoķaıdıķça < çoğaldıķça	45/133
-------------------------	--------

yazdıķça < yazdıķça	7/41
oımadıķça < olmadıķça	3 sül
İyelik eki gelmiş hali:	
ilerledikçesi < ilerledikçe	8/49
-kan, -ken	
oıurķan < olurken	4/30, 21/55, 45/128
oynāķan < oynarken	4/215, 34/22
oķuturķan < okuturken	34/148
dāmıāķan < damlarken	34/202
vāķan < varken	4/315, 18/25, 21/76, 34/181, 35/49, 37/337, 38/58, 42/76
çıkāķan < çıkarken	16/7
yapāķan < yaparken	2/34, 4/219, 5/88, 34/227, 18/75, 21/19, 37/61, 38/31, 46/431
aķāķan < akarken	39/66
ķayāķan < kayarken	46/143
ġazāķan < kazarken	48/4
yazāķan < yazarken	34/99
barbāķan < beraberken	34/455
atıāķan < atlarken	46/458
varırķan < varırken	46/420, 4/18, 45/156
artāķan < artarken	45/128
yazarķan < yazarken	8/17
varıķan < varırken	9/11
sūķıāķan < soġuklarken	285 çan
yārķan < yaġarken	45/310

ğonuşurқан < konuşurken	1/4
ğızanқан < kızanken	22/1, 24/36, 34/262, 38/149, 41/22
yaşındaқан < yaşındayken	22/20, 18/7
yokқан < yokken	11/27
ifacıkқан < ufacıkken	48/10
urdaқан < ordayken	46/292
ormancıқан < ormancıyken	40/29
sāқан < sağken	40/25
yaşlarındanқан < yaşlarndayken	38/3
goyāқан < koyarken	4/256
burdaқан < burdayken	2/30
yaқāқан < yakarken	15 alöcla
götürken <götürürken	34/121
tepişirken < kımıldarken	34/394
üdürken < öğütürken	31/2
süpürüken < süpürürken	36/47
tür ā ken < tükürürken	45/127
düw ā ken < döverken	37/117
v ā c ā ken < verecekken	46/136
gitç ā ken < gidecekken	46/238
d ā ken < derken	1/7
gid ā ken < giderken	4/33, 22/3, 35/40, 40/71, 46/17
in ā ken < inerken	34/174, 24/28
büy ā ken < büyürken	12/83
girveriken < girerken	15/1

çöcükken < çocukken	19/30
sürt ā ken < sürterken	34/42
yırken < yerken	2/267
sil ā ken < silerken	34/312
süpürūken < süpürürken	36/45
gir ā ken < girerken	4/294, 37/354
gidārken < giderken	11/16
işl ā ken < işlerken	12/81
gez ā ken	34/399
ek ā ken < ekerken	37/377, 40/30
kes ā ken < keserken	4/32, 43/35
geç ā ken < geçerken	4/31, 8/13, 38/155, 48/43
evdeken < evdeyken	46/42
bizdeken < bizdeyken	45/20
gibiken < gibiyken	31/5
çalışākan < çalarken	4/146, 34/201
-meden, -meden :	
atmeden < atmadan	200 y
a[ımadēn < almadan	21 alöcla
anlamadīn < anlamadan	4/279
dinnemedin < dinlemeden	4/281
çıķamadnen < çıkarmadan	35/100
annamadnen < anlamadan	48/23
gurumadēyna < kurumadan	45/32
uyumadınan < uyumadan	34/67

Bu örneklerde –madan, -meden gerundium ekinden sonra ek gelmiştir.

gurumadéyna < kurumadan	168 GD
bağmadıneyni < bakmadan	38/112
oğmadımın < olmadan	46/59
gömedinen < görmeden	118 mar
görmedıyn < görmeden (görmediğin zaman)	286 şah
gömedeyne < görmeden	42/70
yimedineni < yemeden	37/453

-alı, -eli

söyleyeli 238t

-dınan

Rus bilginlerinden V.G.Guzev¹²⁴ Tırговиşte ilinin Krepça köyü ağzını incelemiş ve –dınan ekinin orada kullanıldığını görmüştür. Guzev'e gere –dınan eki yazı dilindeki –dığı gibi –ince ve dikten sonra ekleninin yerine kullanılır. Guzev ayrıca yapıtında söz konusu ekin –dik ve ile(n) ilgeçlerinin birleşmesiyle oluştuğunu da belirtmektedir.

Killi bölgesi ağzında şu şekilleri görülmektedir:

-tinen, -tinen, -tīnan, dīnan, -dınen, -dinen, -dınan, -dunan,

-dunen, -dünen, -tnen, -tnan, -dnen, -diyn, -tiyn, -dīyn, -teyn, -deyn

-dıyna, -diyna, -teyna, -dīn, -dne, -tine, -dine, -dına, -dina, dine

tinen, -tinen

bağtinen < baktığı zaman 18/95

attinen < attığı zaman, atınca 22/9

gittinen < gittiği zaman 38/104

geçtinen < geçtiği zaman 27/3

-tīnan :

¹²⁴ Guzev V.G. Opisanie Turetskogogovora Sela Krepça Tırговиştetskogo okruga v Bolgarii, sp., Balkansko ezikoznanie, V. 2, Sofia, 1962

gītīnan < gittiği zaman	34/125
-dīnan :	
girdīnan < girdiği zaman	34/445
gīdīnan < giyidiği zaman	34/334
-dīnen, dīnen, dīnan	
gāldīnen < geldiği zaman	2/20, 38/50
yidīnen < yediği zaman	38/66, 39/7
evlendīnen < evlendiği zaman	37/46
oīmadīnen < olmadığı zaman	37/216
oīdīnan < olduğu zaman	80 em
başıldīnan < başladığı zaman	82 em, 68 em
-dūnan, -dūnen, -dūnen	
oīdūnan < olduğu zaman	21/43, 34/54
hurudūnen < vurunca	145 ör
būdūnen < büyüdüğü zaman	138 bek
-tnen / -tnan	
çıkıtnen < çıktığı zaman	2/18
geştnen < geçtiği zaman	27/39
kaştnen < kaçınca	22/60
atnan < attığı zaman	42/11
-dnen	
çıkādnen < çıkardığı zaman	48/26
geldnen < geldiği zaman	37/49
oldnen < olduğu zaman	3/37, 37/75, 46/78
vādnen < vardığı zaman	22/4, 39/27
ğurudnen < kuruduktan sonra	14 alöcla

gädnen < geldiği zaman	314y
-diyn	
oğdiyn < olduğu zaman	10/9, 34/476, 46/399
oldiyn < olduğu zaman	4/187, 34/412
başladiyn < başladığı zaman	4/3, 34/422
-dīyn	
oldiyn < olduğu zaman	63 em
oldiyn < olduğu zaman	4/258, 10/15, 34/47
başladiyn < başladığı zaman	34/47
dediyn < didiği zaman	4/309
-tiyn	
kalktiyn < kalktığı zaman	18 alöc, 62 em
kestiyn < kestikten sonra	4/308
-teyn	
çekteyn < çıktıktan sonra	45/146
-deyn	
nişnadeyn < nişanlandıktan sonra	4/205
-diyna	
ısındiyna < ısındığı zaman	45/28
-diyna	
ğuruğdiyna < kurulduğu zaman	45/65
-teyna <	
basteyna < basyığı zaman	45/4
-diyne	
başladiyne < başladığı zaman	19/14
-dīn	

gā dīn < geldiği zaman	34/40, 39/54
-dne	
vadne < vardıği zaman	42/50
-tine	
ettine < ettiği zaman	39/61
-dine	
gaḷdine < kaldıktan sonra	39/109
-dina	
bāḷadına < bağıladığı zaman	34/236
-dina	
gā dina < geldiği zaman	34/223
-dinē	
yidinē < yediği(m) zaman	38/68
-dune	
duydune < duyduğu(m) zaman	

2.1.4. 21. EDATLAR

Edatlar manaları olmayan sadece gramer vazifeleri bulunan kelimelerdir. Tek başlarına manaları yoktur. hiçbir nesne veya hareketi karşılamazlar. Fakat manalı kelimelerle birlikte kullanılarak onları desteklemek suretiyle bir gramer vazifesi görürler.¹²⁵

Edatlar üç çeşittir: ünlem edatları, bağlama edatları, son çekim edatları.

Killi bölgesi ağızında başlıca edatlar:

Ünlem Edatları :

Bunlar his ve heyecanları, sevinç, keder, ızdırap, nefret, hayıflnma, çoşkunluk v.s. gibi ruh hallerini, tabiat seslerini, seslenmeleri; tasdik, red, sorma, gösterme gibi beyan şekillerini ifade eden edatlardır.

¹²⁵ Muharrem Ergin; Türk Dil Bilgisi, Bayrak Yayınları, İstanbul 1995, s.339.

Killi bölgesi ağızında evcil hayvanları çağdırmaya ya da uzaklaştırmaya yrayan ünlemlerden başlıclrı:

a) Çağırmaya yrayan ünlemler

guçi guçi : köpek için	49/1
bişi bişi : kedi için	49/1
gıdi gıdi : keçi için	49/1
ğuzu ğuzu, b ā ğus ğus : koyun ve kuzu	49/1
bıçı bıçı : öküz ya da inek için	49/1
bızı bızı : buzağı için	49/1
boçke boçke : eşek için	49/2
tik tik : tavuklar için	49/2
bili bili, çığılı çığılı : civciv için	49/2

b) Uzaklaştırmaya yrayan ünlemler

oşt : köpekler için	49/3
sıst : kediler için	49/3
çu : eşekler için	49/3
kış : tavuklar için	49/3

Ünlem değerli sözcükler:

maşaııa : maşalla	48/23
aşş oısun : aşğolsun	202y

a) Ünlemler

Bunlar his ve heyecanları ifade için içten koprak gelen edatlarla tbiattaki sesleri taklit eden edatlardır.

bō : bō, ba byoımuş	46/298
vah : vah, yanıkķān goynarı çıktya ba	46/314
onō : onō, ondon, sō	46/161, 3/36, 19/51, 25/7, 35/2

ō : ō ne ĩmiş bu beyahu 34/79

ē : ē, iki tane ğızım vādı 5/6

ah : ah, dedim ben

ōff . ōff bayramıa 48/30

oh : oh, çok kâretlâ dedene 318y

oh, bi de desdenik ğâdı 20/11

ah : ah, göreceĝimiz 7/40

b) Seslenme Edatları

ba<be : eski ba arkadaş 46/54

be<be : sen be bilmân n,yaptımın encâ 46/41

bē<be : be, mûmün aĝa evde,m be 46/81

bra : bra arkadaş 46/103

ē : ē, ama nâp İaf 46/105

ā : ā, yalnız mandacıyın üstünden gitsin

beya<beyāhu : komşuİā nyoıyı bu iş beya? 5/65

ey : ey cemāt! 5/109

brah < bre : brah, dedlā ısanñā 21/58

yā<yā : ya, ben sizin ğızınızı 5/26

yā deyin ben 12/71

yā hacır! 305 fâf

yā İbrahim! 18/67

c) Sorma Edatları

acap < acep : acap bu sabahın ilk sātıarında 6/26

hana < hani : hana muzaylâda vâdır unna 2/25, 3/43

d) Gösterme Edatı

tey < : ĝâr vâdı tēy ğüsüme ĝadara 47/1

ēy : ēy ğızııçıkıāda	28/6
te (işte) : te isyenn yusufu	21/24
töble < işte böyle: ...töble ğalmış	18/15
işte : iki bacağı taviğ yok işte	19/9
tēy : tēy çamıara	21/7
e) Cevap Edatları	
yā < evet : ya, pocarda	46/275
dīl < değil :	236/t

f) Bağlama edatları

Bağlama edatları dil birliklerini, kelime gruplarını cümleleri ve mana bakımından bir birine bağlayan edatlardır.¹²⁶

a) Sıralama Edatları

ile: mıstann alilen gene 46/136

b) Denkleştirme Edatları

yahut : üç iye yahut yedi iye 21/70

c) Karşılaştırma Edatları

da.....de.....: ana da sensin baba da sensin 46/94

ye.....ye < ya... ya: ye öküzinü satçasın ye mezalık ğoruya taıaya ğocasın
315/y

hemhem : hem o türbe için hem o cāmi için 5/14

ne....ne : ne öküz ne inek, ne eşek, ne ğoyun ne keçi 19/9

Cümle Başı Edatları

amma < ama : hađđatan hocamış amma kısa ğörüşlü, cahil, eski ğörüşlü

fağat : fakat nyoıyır bu iş 5/71

zira : doğtor yoğmuş zira 249 t

¹²⁶ Muharrem Ergin; Türk Dil Bilgisi, Bayrak Yayınları, İstanbul 1995, s.311.

eger < eğer : eger yanlış hesaplanma vāsa4/88

haİbuki : haİbuki u qarādan u manzara gene 202y

ki : demiş ki 6/28, 18/47

ama < fakat : toprā, devleti çoğ ĩ ama insanları insan dīl 2/37

yalnız : yalnız misāvir evlānde vādı tvant. 9or

zadı < zaten: eskiden zadı üle o 18/8

ama < faķat : ama sora gene başİadı 18/19

d) Sona gelen edatlar:

gene < ise : mūmūn āga gene 46/82

şini gene 5/101, 10/53, 45/122

bası gene 21/53

u gene gidik < o ise gidip 1/5

de: üçünde de ben kendim yoķtum, a 2/5

da : hacıİıg da bilirim 5/2

daha da yazacaķtım 7/41

yonu da vādıg buİamadıg 19/21

te :ekmiş te, satmiş ta 18/19

bile : ekmek bile 19/11

Son Çekim Edatları

Son Çekim Edatları çekim eki vazifesi gören edatlardır. Sona gelirler.

a) Yer ve Yön Edatları

dūru < doğru : dūru camiyn içine girmişİā 247 tom

b) Miktar Edatı

ohō < o ķaday, o derece : misir ohō voİİayı kayādın taİaİada ķapa gazāķan 48/4

c) Zaman Edatları:

sora < sonra : iki yaşından sora

yedinci sınıftan sora	277/bo
ç) Sebep edatları:	
içri < ötürü : nurçagadan içri bağ	1/9
doğayı : u sebepten doğayı	3/30
için : onun için sizi burdan urattırırıs	8/33
d) Benzerlik edatları:	
gibi: biz süfer gibi işlā dik	2/2
..... ğapıamba yımirtası gibi	19/2
bunun gibi demişlā	1/9

METİNLER

1

YERİ : Sülemezli
ANLATAN : İlyas Veysal Emin
YAŞI : 63
KONU : Nurega

- 1 o fotinovoda gavaqlāda radya aparat tutulā annayımsın? türkyeye veryır bulğarstandağı olayları annadı, m? näde askerye selerini urdan gidır gice karanlıkta türkyeye habar edır uyusçada uz, man askerye vādı, askere annıyuru gonusurқан unu. demek bīy ā de gonusurқан te duyur ama bi, gice, iki gice
- 5 arayilā arayilā bī türlü taqtıramyilā, bulamyilā baq. u gene gidik gicelen sāt iki, buçuk, üşte urē veryı aparatın yanına olayları veryı türkyeye. bi kere, iki kere d ā ken hop hop bastiryilā nūragayı. undan, sā gayıq urdan öte mapuz edyilā. göz altına alyilā ya anadı, m? o şelā bulğar şeleri anadı, m prokurorlā bunun gibi demişlā azdreha gō medik demişlā nurağadan içri baq.
- 10 ya, sert beya annadı, mı? aqıllı şe adam anadı, mı? azdriya qorqmıyan annadı, mı? demek ya bunun gibi demişlā azdreha adam gömedik biz demişlā prokurorlā.

YERİ : Sülemezli

ANLATAN : İsa Ömer Mümün

YAŞI : 62

KONU : Nurega

- 1 nurega denilen adam potkovada smolen hesabına dokuz sene dispeçer işledi. biz süfer gibi işlādik. undan yüg alırdıK. son zamannāda bū at meseleleri ğarıştıktan sōra unu dī,mi mapuza vāmāna belirli kişidi. unnan ğonuşannarı māhkemeye aıdİā ğırçalıya nurega denilen adam üş sene siyaset
- 5 şeyinden mahkemeden geçyir. üçünde de ben kendim yoktum, a urda insannarın ğonuşması māhkemeyi māhkeme kesmyır da u kendisi kesyırı. sā n mapuzİün ne ğadar? benim mapuzİüm bu ğadardır. üçünde de u ğadıİā māhkeme kesicileri üçü de haķ vā mişİā una. bizim gayemiz budu asİında una işletçek oİmuşİā. mupuza gelenİā işleyırı, da üç ğün yatçāsan iki ğün yatçāsin demeg bī ğününu
- 10 başİacaķİā iş zamanndan. u demij ben işlecek oİduktan, sora buren ğāİmicādim. ben buren yatmā ğā dim, işlemā ğāİmedim. bu sebepten beni işledemedİā urda dyır. da zōra mapuzİünde onun māhkemesinde, unnān kendi küyünden dokuz kişi şāyit gitİā demeK mahkemeye. dokuz kişi şāyit. ileri hepsi iştedi. kimsi potkovoda dispeçer, tūİa fabrikasİında kimsi pisar, kimsi birğadir bilmā n ni.
- 15 unnān hepsini çıkādİā işten. nden nurağayı desteklemişİā dēye. bī director vādı urda unnān kendi küyünden u direktor vā miş unu büle büle dēye. o sİnal vā miş devlete dā mapıs etİā unu. dört sene, midi, beş sene, midi? o zaman da sonncu mapuzdu de ondon, sōra döndü mapuzdan demokrasi çıkİtnen saİdİā. onzāra u türkyeye gitti. türkyede bī zaman durdu. gene ğāİdi buren. buren
- 20 ğāİdikten sōra dī,mi siyasetten mapuzda yatmāna herkes u ğāİdinen yanna toplāndİā. u kaçınıcı sen elā nde oİyī kim, bī senesini bilemicā n. te burada on, on, beş kişi vādı yannda. dedi ben dedi uyusçaya sıkİtıktan sonra dedi büle benkovskiye baķİtinen dā di ūle içim ğabārıdı burda müsleman var, türk vā diye dedi bi kufarlān dedi türkyeye ğāİldİā dedi o sevinç ğayboİdu bende dedi. bī
- 25 kufarlān dī,mi orē türkyeye aķın yaptİā, ya de unu biyenmedim dedi en çok hana

- burdan gitmā ne dedi ne için dedi bu toprakta dūmuşuk dedi bu toprān sāyibiyiz biz dedi nden braḲıḲ gidirsiniz diye. de orda una bāzları dedi e sen urdasınā. ben dedi burda da oısam bişē oımucağ benden urda da oısam dedi. benim çöcük lā burda dedi, bā m çöcük lā burda ölceg dedi. ama ben dedi neren
- 30 vāsam benden dünyā geşti dedi ama dedi. burdağan dedi om beş yaşında yirmi yaşındağı çöcük dedi dedi sabāın uyqusu bozulçağ dēye uyqusunu kaıdırmyız dedi. ben urda yaşadım dedi, sekiz, on yaşında gızan dedi. sabāın sabā kāsı kaıkyır dedi omuzuna aıyī bi çanta dedi boyacılık yapıır adam dedi. u boyacııg yapāğan dedi devletten ne annā dedi milletten ne annā dedi siz burda
- 35 durun dedi em milletimizi, hem toprāmızı görümüş oıuruz dedi biz burada oımadıçça dedi haıkıımızı gaybederiz dedi. çoğunuk nā de haı urda oıur dedi. ben türkyeye vardım dedi toprā, devleti çoğ ī ama insannarı insan dīl dedi. ben dedi insannānı biyenmedim dedi unnarın davranışını hij biyenmedim dedi. ben dedi buğdā sene yattım dedi neye yatıma kendi kendime gızdım dedi. çünkü
- 40 āylemi dedi babamı ecaı belli bişedir ama dedi üş çeşit ecaı vardır dedi. o ecaııādan birini sāhibi oıduğ dedi. çünkü dedi bana gücendiklānden dedi tez mevat etlā dedi. yalnız buna acıyırın dedi. ē benim hayatım büle geşti dedi. hıdırlez günü yazın gālişini bi işaret. hıdırlez günü ardıç toplanırdı yaıāıadı genç çöcük lā . atlanırdı paskelle denilyır te genş lā ardıç kesālādi
- 45 toplāıādı hateş yaıāıadı üstnen çüy ā lā di da bi şenlik yapāıādı

3

YERİ : Oruzlu

ANLATAN : Mustava Ali Hasan

YAŞI : 75

KONU : Genel

- 1 şindi birinci ci'an ikinci ci'an harbında oldu yoqsuzluk. elli senesine gıdā devam etti bin doquz_yüz elli senesine gıdā devam etti. undan sora yavaş yavaş ekonomya düzelmā başladı. İsanā da herşeyi elde_etlmā başladı. u zamana gıdā bi urbayı tikmā iplik bulunmazdı. üle yoqsuluk geşti. bin doquz_yüz kırk
- 5 senesinden başladı elli, elli_beş senesine gıdā devam etti. kuponnan her_şē kuponnanı. bilmā n kupon ne demektir bilir_misin ne_zman kupon qalttan_sora o_zman boqluk mīdana çıktı. şindi u yoqsuluk şe zamanda olyır harp zamanda olyır. duşman birbirlerne şe_yapyır batıryillā bumba saıyılā, bilmā n ni yapyillā demek u ekanomyayı, yeri batırık gıdyıllā. u zamanı geçirdik bis. sōra
- 10 kumanizma gā di. tekkese gıruıdu. undon_sora insanā şē tā hoş yaşamā başladı tekkese gıruıdton_sora tarlā mırlā dāvası yoq. sen tekkese zamanda bilyısın_a u zamanı dil_m? da üle bi zaman geşti ki demek herkes mecburi nareti vādı işlemez için. tekkeselā n memurları herbi hāneye naret verlā di işsi_eli başına. işlilik yörüdü de yörüdü tekistillā açıldı. zavotlā işlemā baş ... minalā açıldı
- 15 bilmem ni bütün ha teşindi bu zaman gene işsizlik. iş işsizlik çöktü gene başa. genşlā için, bizim rātımız i. bize pensiya ödeyillā. e şindi zaman üç türlü zaman geçirdim ben. emperyalizma zamanı geçirdim. o_zman, o_zman da olsa kötü zamandı. te şindi çoğ boqluk, iş kesat. yā, annadın_mı? başka bunu bilyırın ben. bayramlā törenni bayramlā olurdu. şindi bayram namazından insanā
- 20 çıktıkton_sora bumba, diremit gürültü, gāynā gāırdı şindi üle şē yoq. şindi bayram namazından çikyırıs hoşşana herkes evine gıdyır. bizim tā ereli gene bumbalā patlatırılādı bayram namazından çikttān_sora. işennik gāynā gāırdı. hısımlık insanā geri gitmā hareket edā di çok. hısımlık devam edā di. bi_de gene ıramazan ayında ramazan orcunu saımağ için toburda ālā vādı yoqāda

- 25 tamam şe vaktında iftar vaktında diremit patlādı, büyük bumba patlatırladı. her yā demeg u bumbayın şeyinnen orucunu açadı. üle zamannā geşti. şinni üle şelā yok. yapādık, şin n yapādık bak şindi şindi yapāām, yapmazām bilmā n de şindi erken kaıkāladı çide ellerni yıkaladı bazı aptez aırdı çilen undan sora gızılcıklāda saılanırladı gızılcık bī bıdağ kesā lā di de kapıyın başna
- 30 soğālādı. töle şelā yapāladı hastalıktan şifā hesap edyilā heralde u sebepten doıayı paskelle,paskelle u geşti. teşin geşti a bütün dünyada u devam edyır. herbi devlette vā u. paskelle, deriz bis. biz gene n yapādık? biz bizim rayonda çok ārdıç vādı.ardıç bilirsın dı m? paskelle günü u artıçları toplāladı gızannā genşlā depu yapāladı, büyük depu. bi tutuşturladı unu sōra ısınā u yaıınn üstnden
- 35 çüyā lā di. ben tütün işledim hep. hep tütün işledim. evlā hiş sōrma. şini ni dēyen ondon so tavant evlā n çokunda tavant yoktu. bāzında vādı. yalnız misā vir evlā nde vādı tavant misā vir aıçag oldnen bā m evimde işte, bizim evde yalnız misā vir evinde vādı tavant geri gaıannā şe mannarın altında yā, sōra pençerlā ifacık, ifacık perçerlā te işte tozı mozı hasırıā. ben şindi eskiden bu
- 40 kirlı rayonda iki şe vādı, iki ihtyar vādı eski giyimde. birsi derelde birsi mıstan güvāyin üsen ağa. tā vādı unnā ama üstne setre giyā lā di de unnān forması ugdā ben biyenmezdim. denk forma kuşak, potur aba aba setre. u şelā de vādır unnā gösteriş için hana muzaylā da vādır unnā. haştō çeşit. bulğarlāda da bulğarlā gene unnā da giyā lā di potur kuşak şe külülā yapādı asıl unu
- 45 kasabaıān giyimi başkadı, külān giyimi başkadı. yā, fes giyā lā di başına ne zāman bi insan otuz, kırk yaşna varınca gıdā sakaı saıāladı. her dūs herkes sakaı saıādı. bı de gene fesin üstüne incecik şe doıāladı fanle, fanle sarık, sarık dyırız biz unnara şindi. şin ne hocasında vā u sarıkıā ne hecesinde vā. düz eveli dūs herbi ityar u sarı sarınırđı. forma budu. forma meselesi budu forma. denişik
- 50 bi formadı ozman ihtyar forması unnā. osmanlı, osmanlı forması dā lā di una .

4

YERİ : Alöcılādan/Kitna

ANLATAN : Cemil Mustava Yusuf

YAŞI : 68

KONU : Genel

- 1 o zaman ekmek büle fırın açmazlardı. un yoktu. tarılardan misir ekā dik tarıadan, bıydar ekā dik hattā o misirleri tā yeşilken teze misirā tene tutmā başladiyn aırdık tarıadan, soyādıg u başakları işinde misirleri ovaıadıg elimizlen onu, o misiri fırın içinde, sobann içinde kurudurduğ tavayın içinde
- 5 ondon,sara kuruduktan sora el kayasında çekā dig büle un yapardıK. annadınmı? ekmek atardıg yirdik. aksi taktirde göbelek annayımsın misirlerin misirleri ovaıadıktan,sora dil,m göbelek galıyr o göbelekleri keserlen ezā dig büle şeyin üstnde, taşın üstünde un kayasında büle üdardık unnarı göbelekten ekmek yapardığ. annadınm? ama o göbelek ekmā nn bi,de fasilelen, fasile vardı
- 10 da fasileyi üdürdük un yapardığ u fasile unndan ekmek yapardığ annatabildimmi? u ekmā n u fasile ekmā nn üle pis koğusu vā ama yok çare çünkü o göbelekten yinilen ekmā nn gene yidikten sora sen ta ayak yoluna varamırsın o,zman. çok zor, çok zor, çok zor da u yoğsuzluğları gō dük berket vā sin şin o kırk altı, kırk yedi senelerinde oıyur bu mesele ondon,sara gyorgi
- 15 dimitrof galdi, undan,sara herkes dil,mi mağazinden almā naret verlā di o,zman hāne başına insan insann nufus sayısına bālı birā külu, ikşā külu un verlā di undon,sora başladık evde pişirmā . eveli büle fırın yoktu. te elli, elli,ki, elli,üç senelerinden yoğar artık herşey boılaştı bağ şini drangovodan burda doğlan bişirlā di. ekmā. burada hlebözavod vā hani urda doğlan bişirlādi. ama
- 20 doğlan bişirlen ekmā n lezzeti başka oıyır a drangovoda gene odunnan fırında odunnan bişirlen ekmek güzel, burcu burcu kođā. hattā ben talebeken burada vādı iki,tāne fırın odunnan bişirlā di. o,zman şini oğu a ben burē gelirdim şe progimnazyaya burēn gelirdim. her zaman şin bizim kitnadan çekildikten sora beri o burda ekmek çıkadıktan sora ekmā n koğusu burcu burcu gelirdi burnna.

- tavant kiriş manna diyilā man (ğredi) onnan. suvanık dil işleri. badana, senede
- 55 bi_kere o_lur. dil_m? yavıt iki senede bikere. meselā şin kireç hurūdun duvarlara pençerlā dar, o dar o_lmasın meselesi gene eveli hırsızlık vā hırsızlık. evlere girilā, çalyilā sen meselā sende şini ūrenirlā se sende çok ekin vādiyni geceliyn gelyilā ansızdan basyilā seni birkaç kişi yesir alyilā öbürleri gene alyilā sän ğırda bıydar, un, misirin vāsa alyilā götüryülā ses çıkaramasın.
- 60 çıkarısan ye pıçak yic ā sin ye kuruşun yic ā sin kavana geceliyn o_lıyır bu hep töle kórka kórka. abaılan poturılan, abaılan poturılan aynı şinni burda türkyede kürtlā giyir üle genç çöcük lā şalıvar giyilā annadın_mı? abaılan poturlandı. fes vādi eveli. püsküllü fes lā vādi. ayaklara çarık. çarık, hayvan derisinnen. inek yavıt öküz derisinden hususi unu yemencil ā tik ā di. çarık, çarık tiker. ama o
- 65 çarık butuş gibi yokarı ğidā o_lmyır. u yalnız ayaklarını topuklarına ğidā. burada gene u çarī gene bālayisin, aynı deriden gene urğan, deriden urğan deriden incecik kesilyır, tuzlanyī u deri. sālām o_lıy u kópmyır o. o bālayısın üstünü her taravını yapa çorap giyirsın u yapa çorapılan ğiyısın u çarī. kışın ğarda gidıysın ğiçş ā n yere sūk n_yapçan? eveli potin bī de āştan aıtıları āştan potinn ā vādi
- 70 trayçu kostuvun zamanda trayçu kostuf kırk yedi başbakan o_zman bulğaristann trayçu kostuftu kırk yedi kırk sekis senelerinde, trayçu kostuvun zamanda bā n ğidim vā büle yemeni. üstü deriden amā aıtında gene tahta ama ğayın tātasi. ğid ā ken tak, tak, tak ama çatladıktān, sora u çatladıktān, sora içine su giryır ama yok, yoĝ başka care. ni ğicān? çarık sūk lıadyır. potinnerin aıtı tahta o_ldü gibi
- 75 suklatmyır seni. çarık gene ince sūk luyur ayakların. u günleri geçirdim ben. da ūsüzlüklen būdüm ya ben anam, bam yoktu kendim ekm ā mi kendim un kayasında kendim yapādım unu. ekm ā mi kendim atardım da yalnız geçirdim yalnızlıklar būdüm da manca yaparım kendim. adam kimisi ni_ğidā yapçā k mancayı işte töle. şin berket v ā sin hepsi vā ālanamasın. kumanis zamanda da
- 80 vādi şin_de vā herşē ğitlik zamanı yok tebu müdüdü o_zman yav ben ifakkan babam getiridi beni barmāna takık ta bure panere. burın ama çok ğalaba o_lurdu paneyirlā. e bildin gibi yav küfte müfte bişirlā her şey bişirlā herşe paralandı gene bedava kimse v ā myı bişey. nāb o_lcağ? ayı mıyı getirlā di külere,

- oynadırılā annadn mı? alırlā birkaç lev yavt santim gaydirisin. baķādık ğızannā,
- 85 siyredā dik onsara başka eve gidā . hıdillez ğünnde sabālen kaķtıktān,sora
amma hıdırlez ğünnü muķlaķa bilmen... mayısın altısında yedisinde oğur. hıdırlez
ğünde annaman,ĉin sabālen ğün dūmadan kaķĉāsın. hiş,bi yapraĝ oynamas yel,
sel esmez. o,zman eger yanış hesaplanma vāsa Şin takvimlā de yazıyı dīl,m
hıdillez diyne buĝarca görg ö vdenilā una türkçe gene hıdırles hıdırlezde
- 90 sabālèn ğün dūmadan kaķĉtiyn baķıyısın yeşil heryā si, yeşil yapraklā açmış bişe
oynamas. yel sel oynamas. ama hıdillez oşamında gene üle ğenşlā ĉiçek
toplāılādı, māni atālādı o,zman. annuyu,msun? Şin meselā ğızılā toplıyuy ĉiçek,
ĉiçek toplıyılā ĝo yulā būk bi ĝazann iĉine, suyun iĉine ĝuyulā akşamlıyn
akşamlıyn ğızılā oynā Şindi orta yaşıĝı kağınn biri, gene herkesin Şeyine bileşka vā
- 95 yapışık.o ĉiçekleri topladıķton,sora herbi kağınn ĝenĉ kızların ĉiçekleri
bellidir. adı da yazā unda. seline, ayşā, fatma yavıta Şini meselā Şin o kıss hanķı
ĉöcā baķāsa ĉöcükılā toplanırlā ĝırdan kaşdan kaşıya baķālā büle ama yanna
soķuluķ,ta ĝonuşmak yok. Őin ğızılā toplanırl bi odaya būk bi kağın aķlı başında
bi kağın o ĉiçekleri ĉekā büyük ĝazann iĉinden u suyun iĉinden ĉiçekleri
- 100 ĉıķarıyr sūleyi bu ĉiçek selimeyin ayşeyin, fatmeyin. o, ona baķan ĉöcük ĉöcüg
şimdi māna atıylā türkü ĉāryılā bu bunun başışıdır o ĉiĉā ö ĉöcā veryır
meselā nişannısın sen dīl,mi filan ĉöcā nişannısın māna atıylā türkü ĉāryılā
buna başış edyır bu kıss filan ĉöcā āmede yavıt myāmede başış edyır üle bi
şennik yapādık. kızılā türkü ĉāryılā oynāla annadn,mı? ama kızılān ĝöz ĝöze
- 105 konuşmak yoktu ö,zman konuşmak yoktu ö,zman konuşmak yoktu. istārsin
anasından babasından, te ĉöcük taravı gidā Kıss tarafına alĝlahın emrilen
peyĝamberin kevlinen bizim ĉöcā sizin ĝızı istiyırız ayşeyi, fatneyi yavıta. onlar
o ĝıss taravı dā bi,kere meselā Őin uzaķ kūdensin sā n hāneni bilmyılā nāpdıynı
birincikere vādiynde baķıĉāz dā lā baķıĉāz demek azĉık oĝumlu oĝumlu cevap
- 110 veryılā . eger sen fakirsen meselā Şin fakirsen bi zengin Kızı alımā isteyısın
cevap oĝmaz bizim ĝızımız küçük tā verilcek ĝız yok bizde dā oĝmucaķ demek
o haķķaten ĝız yetişik fakat bizde verilcek ĝız yok tā. Şini dā se vārmĉāz biz sen
gibi...vārmĉāz dā se ayıp gelyır. annıy,msın? ondon,sara eger mūnasipse hāne

- tarafı ikisinn hāne tarafı da zengincese yavıt ikisi de fakirse oĭumlu cevap verlā .
- 115 aķıcās. filān gūn gelin yavıt bir ay, iki ay sora gelin gene o zamandan bu esnada o ğızın anası, babası sorup soruşturyur bubası soryı kızın tarafındāķı komşuşlara sen kendi kendin zenginn bā m bu vā bu vā dā sin ama yandaķı komşu bilir sā n nāpdıynı filānn ğızı nāpdır? yavıt azcık kaçık, mısın, yavıt zengin, mısın, fıķare, mısın yavıt baz ğızlā fazla ileri gidıylā ğızın huyunu aydarlā sā . bi kişiye sōrusun ama bi kişiye sormaķlan oĭmyır ũř, dōrt kişiye soryısın. o sen komşuyun nāpdıynı bilmicā min. idir yav. aĭ! sana mūnasiptir dā se o, zman yenden ikincikere varyır o dūnūr. o, zman cevap veryilā oĭumlu, oĭumlu cevap veryilā oĭur. te e o, zman iki taraf da hazırsa dūn için taķım faĭan dūzenneri varsa niřannilā bir ay, iki ay sora. arada bi kiři oĭlyı ama dūnūr, iki kiři
- 125 kitmyır da bi kiři bāĭayı dūnū. e verimkār oĭduķtan sora varyı dūnū kesmeg için ğayrıķ filan gūn dūnūmūz oĭcaķ. řini ğıs taraf sūlūyu çōcūk tarava bi lira yavıt iki lira istiyurun niřannık. buĝdā ipek faĭan fıstık neyse urda ni kesā se di, m? mesele dikiř makinesi oĭcaK bu oĭcaK bu oĭcaK kesilā o ç ō cūk taravı mutlaķa rāzı oĭması lāzım almā istā se u ğızı. unnarı alması lāzım satın. aĭmadēn oĭmyur
- 130 bu oĭursa oĭcaK oĭmasa oĭmucaķ diyi herif. sen mecbur ğalyısın almā ğayrıķ dūn kesilyı filān gūn dūnūrlik gidıyr yarın dūn bugün dūnūrlik gidıyr. dūnūrlik gidā ken o aldın niřannarı götürmen lāzım. annuyı, mısın? meselā dikiř makinası, ipek fıstan kařtānese yavıt bařka fıstannā. bāzısı istā di kırķ çeřit fıstannıĝ için basma, çeřit çeřit basmaĭā tūrkye pazemi, ipek, rus basması bilmān bōle řelā .
- 135 çōcūk tarafı dūzyı bu niřanı dūnūrlik. dūnūrlik vādıķtan sora unnarı mutlaķ götürmen lāzım, getirersen taķım dūzenni kařtāne bitāne, mi, iki tāne, mi, ũřtūne, mi, kestınse unu götürmen lāzım. u dūnūr bařı unnarı řin dūne vādıķton sora dūnūrlik gūn bařka odaya çekıyr çōcūk taravından oĭan bi adam dūnūr kimse unu götürıyı yana u taķımları kufarĭan niřannıkлары da götürıyr o taķım
- 140 meselesini isan içinde vā myır da başka bi odaya ayrı giriylā . arķadař, biz ũř lira kestik al ũř lirayı ğıs tarafınn yaķınnarınnan abeysi vāsa yavıt eniştesi vāsa una teslim edıyr. o, zman yarın dūn oĭcaķ dūne rātĭa varyilā, demek bi iřik bişey yok o, zman annadı, m? hıdırlezde řin orda yeşil yapraķĭa oĭıyr dil, m yeşil yapraķĭa oĭıyr ama o hıdırlez gūn sabālēn ře oynamaşkan yel yok annadı, m

- 145 ordan göca ğarlä bi çeşit yaprağ alyılā, armut yaprā mı olcağ, ni yaprā ole şifalı o hıdırles sabāsı ki o yaprā süt çalāğan sūdün içne u yaprā soğyusun beş dakya ğıdara duryū sūdün içinde u yaprağ çıkaryisin alyısın u yaprā o çalacağ olyur ó ğayrık yaılms hıdırles sabahında olyı bu bağ başka sabāladıa olmyır. armut yaprā yavit erik yaprā, yemiş, yinen, yinen yemiş yaprā.
- 150 meşe yaprānanan olmas. meselā armut erik, al... elma bu yapraklıadan bi yaprağ alyısın ğuyursun sūdün içine beş dakya ğdā durguryusın çıkaryisin kıpyırsın sūdü sārısın güzelce o süt ğoyurd olyır annayabildin mi? bunu duymadın dil mi? hāşule. u hıdıilles sabāsındağı o, o yaprakların şifalı unnā üle bişey vā unnāda ki ben kendim anam yavit nenem büle saıāğan gördüm. hem de büle
- 155 kaçamağ gibi tutā u ğoyurt şini pıçaklan kesā sin büle pınir gibi aynı üle ayrılır u ğoyurt undan çalaçağ tutyusun ğayrık. çalacağ tutyusun u ğoyurtlan başka ğoyrut çalyısın undan gene brakyısın çalacağ gene annayabildin mi? mayayı, mayayı urdan tutilā demek. şini bağ şin bi de u paskele ğününde bağ şindi paskele ğününde yaılın yapāıā üle. bağ şini iki pındık çalıısını dinne bağ şin
- 160 paskeleyi yağmağ için iki birbirine sürtā lā büle ama iki kışı şini meselā şini bi pındık çalıısını iki kütā kıkyısın ğaılın çalıyın birni öbürnü gene pındık çalıısını soyuğ ta kıdret hateşi diyilā una, kıdret hateşi şin, kıdret hateşi u paskeleyi yağmağ için pındık çalıısını ikisni birbirne sürtük te sürtıyusun. ama fizlı sürtıyusun urdan yaılın kıkyır. hateş urdan, urdan belermē en eveli dünyada hateş.
- 165 u pındık çalıısı sürte, sürte, sürte hateş gibi tütemā başlayır, ğor olyur u ğor oıduğton sora undan tutyusun hateşi. hıdırles subaı u kudred hateşi diyilā una u hateşlen yaқыırsın paskele u şeyini u hateşi yaқыısın ğoyursun odun üstne ğor olyur. gömyursun küllen u ğor aқşama ğıdā duru. paskele hateşini u ğorlan yağçāsın, o zman çok bereketli oıurmuş sene demek. onu yağıtıktan sora o ardıç
- 170 toplayılā ğüzdüzden hazırlıyılā ğenşlä. ğenşlä ğidā lā bayıra, alırlā birā urğan yanna şin eveli araba yoktu yavit eşeklen yavit beygiren ardıç çalıısı toplāıā kesā lā paltalan tağāıā beygirin arğasına sürklā lā sürkleyelek getirlā yavit ğenşlä üş dört ğenş toplanıır bi araya o ardıç çalılarını bi bālayık bi urğana sürkleye sürükleye getirlā küyün dışında yangın olmaçğ yere, yangın
- 175 tehlikası olmaçğ yere, yumurlayılā u çalııları. ondon sora u kudret hateşinnen yağāıā, yaılın yapāıā tutuşturlā u şeleri ardıç çalılarını ardıçıā çok ğoıay yanā ondon sara u şeyin yaılın üstünden atıāıā ğenşlä , demek sāıam oıasın hastalık tutmasın seni diye. o ardıç dumannı yudyusun dil m sen kıokusu vā ğüzel kıokusu

vā unn undan demek o yazın çeşit çeşit hastalıklā bulmasın seni bi de hıdırlez
180 günü sabālen kaļtıktōn sora çī oļur çok. o çide ellerni yıkāsin güzelcene
yüzlerni yıkāsin, hiç bi dārt buļmasın demek meselā yüzlerinde sā n temerā bişi
çıkmasın dā sen çok şeyli u şeyli u tésirli u su, u çiyin suyu yüzlerni yıkyısın,
ellerni yıkyısın hıdırles sabahı meselā şin goļarında ellerinde sā n temerā
çıkıyır yara oļıyır sivri çıkıyır hele genşlā yüzlerinde sivilce çıkmasın diyne o
185 çilen yüzlerini yıkāā ellerni de yıkāā annayabildin mi? ondon sara te gün
düduktōn sora oļmyır u gayrıķ. gün dünca ğidā oļıyır u gün dünca ğidā oļıyır.
eveli evlenmen için anan baban kesā sā n evlenceg oldıyn kıızı sen
kendin gidikte ğonuşmasın, ğonuşamasın kızlan. çöcük taravı gidā istıyır ğızı.
ya, sizin ğızınız selver, ayşa, fatne bizim çöcümüze münasip gō dük. biz alırız
190 bunu, alaļım siz ni decā siz diyne. onnā verimkyar oļursa, oļur ğadaş ondon,
sora verimkyar oļduktān sora ikincikere varyır çöcük tarafı ğıs tarafına. te dün
yapaļım faļan fıstık. ğıs tarafı dā se oļur da bayram geçmesi lāzım faļan
annadın mı? bi sene yavit beş altı ay yavid iki sene sora vā cāz dā se sen
nişannıyısın u ğızı gayrıķ. ğıs taravı dā bu nişanı getirin getirin belli oļsun
195 demek başka yere vā mesinnā ğızı. onso o verimkyar oļıy u o nişannı sayılır.
çöcük taravı götürü uriyn nişan. yavit nişan dedikten sora bī ğıymatlı bī basma
yavit bi lira bişe verī ğıs tarafına. undan sora sen bālısın gayrıķ, kız bālı
bayramda çöcük gidā ğıs tarafına, ğızlā oynā üle oynadı eveli şinki gibi göz
göze ğonuşmak yoktu eveli. üle dil m murat hoca? burdan bi kere elli altmış 200
metru uzaķtan ben kendim gördüm bunu elli altmış metru uzaķtan baķāsın. o,
sopaļan ūrattırılā seni urdan. sana o ğıs tarafından oļan bi kadın yavit bi adam,
ärkek gösteri te filan ğıs sā n aļcağ aldıyn ğız diyne, adı ayşe, fatne neyse. sen
bellā sin u ğızı, kaşıdan baķāsın yaınıs üle ğonuşmak munuşmak yoktu.
bayramda bī gün, iki gün, üç gün ğızlara baķmā varısın. sen belli gayrığ o ğıza
205 başkası baķamas başkasna aşķ oļamaz u nişannandeyn. sen bālı köpeg encā sin
gayrıķ on zara bi bayram geçtikten sora e dün oļmak vaķtı çāyı ğaldikten sora
gayrıķ gidā lā dün keselā filān gün oļcaķ dün filān bazā gün diyne ondon sora
aırlā çöcük tarafı gider davıınnan, zurnasınnan ğıs tarafa. ğıs taraf ta bu
zamanda meselā yarın bazā gün dün cūmartesi gün aķşamııyn kına oļur. ğıza
210 kına yakāā ğıs tarafı çöcük gidā baķmā ureyni ama ğonuşmas ğızlan ğonuşmas

dilsiz mi, kör mü, topal mı, sağıt mı aİllah bilsin. ē, kına akşamı kına yaqāİā ğızın eline kıslā. çöcün işi yoğ urda. girmez çöçüg yalnız baqā kâşidan ğızlara. ondon sora kına yaqāİā te kına yaqtıktan sora devirsi ğün dūn oİcaq, devirsi ğün çöcük tarafi dūn hazırlıqları yapā davıİnnan, zırnasınnan. ğıs taraf ğızİā

- 215 topİanır oynā. ğızlar oynā, oynākan çöcük taraftan ayrıcana beygirleren gidā lā di o zman araba mıraba yoqtu, taksi yoqtu kıızı aİmā gidā ken çöcük tā raf o beygir süslenmiş beygir semeri ğonur üstüne bu burda yuİarına iki kulān arasına qaşına bi grep, grep dā lā una ğırmızı, ğırmızı bi ğıs tarafından ğırmızı bi grep bāİanır ürini kıızı aİmā gidā ken çöcük piner, ğüvā piner urin
- 220 davıİnnan zurnasınnan gidā ö rin vādıktan sora ğıs tarafi çöcük tarafını qarşıİar. meselā şin burada a u şeyin yanda ğızın evi urda tā beri büle bi düz yere davıİİā geİrken çöcük taraf ğızı aİmā gelilā ğayrıq ā bi hasır bi döşek bi de yastıq kış aİay gelirken ğayrıq ğüvāyin oturcaq yā belli urda. o hasır yazāİā uriyni döşā atāİā üstüne bi de yastıq, ğüvā oturmak için uriyn yavit ğüvāyin en yakın
- 225 appapİarı kıardaşı vāsa yavit u ğüvāyin iki taravında oturİā oturduqton sora o ğüvā davıİİā u şeyin üstüne gelirlā beygir gelir o şeyin üstne döşā n üstüne. hāsırın üstne gelir davıİİā çalā ğüvā inā urdan oturu uriyni şeyin üstüne u beygirden indikten sora beygiri ğıs tarafından ğızın ābeysi yavit eniştesi vāsa beygiri aİır ğötürü ğıs taravına. gelin pincek donüşte uriyn u beygirin üstüne.
- 230 annayabildin mi? ğızİan çöcük o zmana ğidā ğō mezlā birbirni. u gelini bu anda şini ğünn kaİqçāna bi sāt yaqn ğayrıq bi sāt ğaİdıktan sora o genle duvaq yapāİā. şin dinne bi grep, bes ğırmızı m oİcaq ğök m oİcaq üle çeşit çeşit oyaİar taqāİā şu bu ama o üle basmadan yapıq ki grep sen ğöryüsün seni ğöremilā. meselā ğıs şin ğöryur qaştan ama şini künaf ğızı bu anda niyah ğıyılıyr.
- 235 annıyımsın? çöcük taraftan bi kışi ğıs taraftan bi kışi ö küyün imamına gidik niyah yapāİā. ondon sora duvaqlayilā ğızı ondon sora o gelin oİan gelin o niyā ğıydıqton sora ferece mantu, ğara mantu, taqāİā başına. o andan öte o genİnin feresiz adamİar yanna çıkması künaftır. o niyā qaçmış sayılıyr o zman. onn için duvā ğara mantuyu ğidirlā genle dūnn kaİqmasına bi sāt ğaİdıktan sora ğara
- 240 mantu ğidirlā duvā da ğorİā üstüne büle duvā yüznü kapyillā ğörünmyür yüzü ama u ğöryür, gelin ğöryür ama gelİnn ğömyülā yüzünü. sora dūnn kaİtçā zaman ğā dikten sora aynı beygire gelin pinyı ğayrıq gelin pindikten sora çöcün babası

gaynata sayılır gaynata sayılır çöcün qardaşı qardaşı varsa yavit eniştesi alır
 beygiri tutar yularından büle dün kaıkıyır gayrıq aıdılā genli a şcy güvā gene
 245 yayan gider. güväyin babası teslim alırқан u beygiri teşin beygirin yularından
 tutyur a gıs taraftan yavit eniştesi yavit gızın qardaşı şin urda teslim parası
 aıcağō annıyı,msın? ama teslim parası aıcağ şin küden meselā u kızın evinden
 çıktıqton,sora kırk elli metru teslim veryı gayrıq ama bu anda teslim aımağ için
 o kıızı o kızın ābeysinden yavit qardaşından güväyin babası lāzım mutlaqa
 250 paraıan lāzım gitsin teslim alırқан teslim alırқан teslim parası vā medikten,sora
 u gızın ābeysi yavit eniştesi vā rnyır. baskere icab edyı elli yüz lef para alyilā
 teslim parası. yā, üle dıl,mi? yā ne,zman veryır u parayı undon,sora teslim edyır
 u çılbırı gayrıq u gaynataya, çöcün babasına urdan öte davıılā çalā gayrıq iş
 bityır. gelir çöcük evine u dün çöcük tarafından o qadınnar gaynağarı yengeleri
 255 yavit abıaları vāsa çöcün indirlā gelini şeden tutālā iki goıundan güyālā eve.
 goyāқан bu zamanda gayna,ğarı yā hazırlıyı sā,yā,sā,yā veryı, veryı gelinn eline
 gelin ütlenyır o,zmana gıdā tā, sā n elne yā vā ceklā. qapıyn başına çalāsın
 gircek oldıyn hāneyin kapısın başına. yā gibi aqsın işi demek gaynaıan gelin
 birbirine hırııtı gürültü yapmasınā. suvıyır elinnen urıyn ondon,sara girı içeri
 260 duvağ yüzünde ama duvag inmek yoq. guyyılā u gelni şini içeri, guyyılā gelini
 güvā evine, gelinn evine gayrıq dı,mi gelinn evine guyyurlā guyduqtān,sora
 comata dēyılā una aqsam yemā için çöcük tarafinn hısım aqrabaıaları gıs taraftan
 insan olmyır urda gayrıq qadınnar arkek olmyur gıs taraftan, güväyin adeleri vāsa
 yavit abıaları yavit yengeleri vāsa sōrayı hazırlāā genli alırılā uriyn, yemek
 265 yidirlā aqsam yemā ama şin burada bısey qaçırdıq dünürlā vādıqtān,sora
 dünürlā baqlava goyirlā uriyn. yarın dün, bün dünürlük. çöcük taravı gıdyı gızı
 dünürlük gıdyı nişana götüryılā faıan şini o baqlavayı yırken o baqlavayın
 ort,yerinden o gelin oşamı güvā en gelinn yemek yimesi için u baqlavayın orta
 yerinden temiz baqlava hazırlāā, bi sāna güyālā tabağ çıkarılā unu ayrı
 270 goyılā o aqsam gelin alırқан gelni aılmā giden çöcük tarafından yenge yengeye
 verilā u baqlavayı u baqlavayı göturyú u baqlavayı ne,zman güvā
 girdikten,sora gelinn yanna gayrıq und,sara yırlā o,zman gelinnen güvā yırlā
 u baqlavayı. i amma baqlavayı yırken geln ütlüyüllā gızı ütlüyülā tā bir,ki
 gün önce şini o gız demek qurnassa āzından baqlā vayı yırken kedi faıan fıstıq

275 bişey gösteriken, çöcā baḡ filan yā de bu vā dā ken ḡurnassa āzından çıkaryı u
baḡlavayı, da ḡoyyur u çöcūn önne āzından çıkaranı yidirmeg için neden? neden
bu gene o çöcük ḡocası tabī olsun u gelinn dedīn dinnesin, ḡarıyn dedīni. bi sözlēn
ḡarı āzlı oısun ḡarı nidā se. git burī git, gel burē gel. āzından baḡlavayı çıkaryır.
anlamadīn ama, annāsa çöcük ḡurnassa yapmyır u işi, yimes kendi önüne ḡomyır
280 da unn önne ḡoyur u āzından çıkādī şeyi demek unu yisin unn dedīni dinnesin
her vaḡıt için. büle şelā dinnemedin dīl mi? sōra, baḡ sin dinne! o yidikten sona
ama onu yince ḡidā güvā giriı içeri, güvā ,güvayı ḡızlā oynadıḡton, sora güvayı
guyyilā ḡayrıḡ şe gelni guyyilā yüvā odasına, çöcūn odasına guyülā , ingelā vā
urda, yengelā , yengelā hazırlayılā duvaḡ duryur, duvaḡ yüzünde durū gelinn
285 açılmaḡ duvaḡ ne,zman bityı ḡayrıḡ her şey güvāyin ḡircā ḡarā gelyır yalnız bi
kişi gelin bi inge ḡalyır o çöcūn ābeysi vāsa abıası vāsa bi kişi ḡalyır içā de
ne,zman ikisi ḡalyılā içā de ne,zman ḡızlā oynayı ḡayrıḡ gelin oşamı gelyır
vaḡıt ḡarıyn yanna girmeg için o güvā yi arkadaşları yannda çöcüg arkadaşları
yavıt enişteleri vāsa gardaşları vāsa getirlā , getirlā ḡapıya durılā güvā girken
290 arḡasna yumruḡlan hurlā , yumruḡlan huryillā . bāzı duşman oıyır şin ḡızın
abeyleri goryillā unu bāzı o ḡızın başka meraklısı vāsa pıcaḡ ḡaklıyır. üle
hadiselā olma vā evelden arḡasından ḡaklıyı pıcā. giriı, girdīn düşyi yere u
güvā ama üle şelā olmadı, eveli vāmiş üle şelā şin hayırmış kim hurabilirse
arḡasına güvāyin yumruḡlan ḡirā ken ḡapıdan ama güvā ḡurnassa büle bişī
295 sülécēḡ gibi ḡıncıncasz daıvarı içeri ama bu anda içā dāki inge bi tasın içine su
ḡuyyur. su ḡuyduḡtan, sora u tasın dibine ayna ḡoyur. şini güvā ḡapıdan girişken
barbā o tasa bi tekme hurū o suyu tökār içinde. tökmesi lāzım.ayna, ayna da ḡıra
çıkā düşā yere o aynayı ḡırması lāzım mutlaḡa. ḡırāsa o aynayı demek o adam
adam oıyır o,zman. adam dedī oıyır urda ḡarı dedi oı...ḡıramassa gene te ḡarı
300 āzlı oıyur u ḡayık. ondon,so girdikten sora inge içā dāki inge çıkā ḡıra.
çıkıtıḡan,sora güvā kitlā ḡapıyı içinden şin u duvā indiriken duvāyı
güvā indirıyı duvā dī,m ḡapaı yüzü gelinn indirıyır şey duvā yere, ḡonuşturmā
istiyır unu şin. ama mutlaḡa para vā mesi lāzım o, o genli ütledlā se tā önceden
gelin ḡonuşmas güvā veryı parayı yavıt başka bişē veryı lira,m vā cek ni vā cek
305 āzından laf çıkışḡan barbā bitti, ḡonuşmuş sayılır eger damānı sıkıḡ,ta sülémese
hiç güvā vā sin dursun, vasin dursun. bāzı güvā lā gene ḡurnaz oıyır da

- önceden kedi güyyur urini demeg ğonuşmasa ğıs tariķatsa çok sen ğonuşmucāsın
ama bu kediyi keştiyn nyoļıyr ben dīne a kediyi aļıy kesmā istiıyı māsıt hana
ġarıların yūrā yufķa oļur a baķ baķ başını yimyesi n yapčan u kediyi dediyn pittı.
310 ğonuşmuş sayıļır ġarıķ ondon sara ġayıřık te ama orda çızlerin hepsi yorġanı
döşā yorġanı döşā , yuvāļā birbir üstüne yastıķları mıstıķları yuvāļā sözde o
ġüvā len gelin u oşam u yorġannan üstnde yatması lāzımmış da çok hayırmış
o zman ondon sara dūn oļup bitā sabāliyn ķalķalā ama inge ġidā uyandırmā.
hana başında kim yapāsa ingelī o ġıdyı sabālen uyandırmā. ķapıyı bi kere
315 ķalķmana yarım sāt vāķan taķ taķ hurī ķapıyı hazır oļun devırsı ġün duvaķ
oļcaķ ġayrı ondān sora unnā da tamam dā lā yarım sāt ġeçā aradan huru
ķapıyı giri içeri eger şını... sen evli misin? dılsin. tā incelikleri vā unnān ama
sān yanda sūlemek lāzım dıl unnarı. şın eger o ğıs temisse kendisi başka
çocukļan ġezmedise temisse o yakınnıķ yapāķan bi çeşit ġan aķıyr annadıñ mı?
320 o ġanı o inge sabālen aļıyr u parsalı duvak ġün ġörüşmā ġıdyılā şın ġüvālen
gelin ġaynaya, ġayna ġarıya ġörmā o şeyi aļır bi ķıyadın içine sārı ġızın
anasına ġösteri. baķ! sā n ġızın tenizmiş annadıñ mı? başka çocukļan ġezmemiş
falan o da o ġızın anası babası da ferahlanır yā bis hayırlı evlāt yetiştirmişik
orası faļan bişē vārmemiş diye. undan būk ġurur duyā kendinden ondon sora
325 te urda ġüvā len gelin de ġörüşmā ġidā lā ġaynasına, ġaynatasına. o ġörüşme
ėsnasında ama ġaynayın, ġaynatayın bāşış vā meleri lāzım geline şını. u gelin de
ġidā ken bi şe yāļıķ aļır ġoļunn üstüne, havlı bāşış verene u da birā yāļıķ veryır.
eger vāsa şeyin hem çöcük taravınnan yapā ġörüşme gelin, hem ġıs taravına
yapā. ġıs taravını kendi babasına yapā çöcük taravınnan ġörüşmek için sen
330 baştan önceden sūlüyülā. ġardaşı vāsa yengeleri vāsa, yavıt yarım sabā gelin
ġörüşmā ġā cek hazırıķlı oļ diyne. bi beş lef para m oļcaķ, on lef mi ikisne de
takilā o zman bāşış verilā. annadıñ mı? o gene, gelin gene birā yāļıķ veryı
unnara. ondon sora te ġaynasına ġidā lā, dönā lā geri, duvaķ oļur ġızlā oynā
ūleye ġıdā ūldön sora dāļır ġidir ġarı goca oļurļā. niyah meselesi de var da
335 niyah ġıydırlā annadıñ m çöcük taraftan bī kişi ġıs taraftan da bi kişi niyah
ġıydırlā imama aļļahın emrinnen resmi niyah gene u da oļur başka niyah başka
imam niyahı o (resmi niyah) ġirince ġıdā oļıyr. şın meselā dūn būn dıl m? bu
aķşam dūn, bu ġün ġündüzden o kūyün imamına ġidā lā çöcük tarafından bi

kişi ğıs tarafından bi kişi niyah ğıydırlā çöcüklen Şeye razılıķlan olđıyna dayır
340 onsara niyah bitmiş sayııır.

resmi niyah gene dil,mi kmet, muhtarı kũyũn muhtarı iki kişi Őā,itlen sen
zorla,m vā dlā kendi razılıylān,m gittin? kendi razılımlān gittim. çöçā diylā
sen zorla,m vā dlā zorla,m alđın? tabi sorryilā razısa ikisi imzalayılā unna
yā,benden buĝdā.

YERİ : Hatipler Gorna Kitna

ANLATAN : Yusuf Emin Sali

YAŞI : 64

KONU : Genel

1 okumadım. kendi demek hocañadan komşuñadan ni kıaptımsa onu bilirim.
gene beş vaqıt ta namazımı kılarım. hacıya vardım, hacılığ da bilirim. mekke
medine de gördüm aııah emir etti demek orda peygamberlerin dödü yeri
peygamberlerin kabırlarına mekke medineyi harıfatı şitan daşlamak yālerini
5 hepsini gördüm berket vā sin. hacıya da vardım nasipmiş kendim aıtmiş üç
yaşındayım. da burdan öte ölsem de gözlerim açık gitmes. ē iki tane gızım vardı
everdim. dūnnerini yappādım. bi çöçüm vādı onun da dūnnü yappardım. en
sonnda bük torunn birini de evv ā dim. unnā dedlā sıstaf tutças, tutun. ben gene,
ben de dedim davıı tuttum. ben kendim davıııan evlendim. işenniklen dūnü
10 yaptık. torunn biri gene bekār. ilerde ona da yapacas bi dūn baqam bük torunn
nasıı yaptıkça küç ā de üle yapman lāzım. ama kısımed açılmadı tā baqam şindi
bu yaz geşsin de ilerde işallah ona dūn yaparıs evvelden evlenmek meselesi
birincisi kimin tarıası çoksa ona verlā . baqalım bu çocūn evi çok mu, hayvanı
çok mu, tarıası çok mu, ona verlā . ī ama ben nezıman bu aıımış oıdım ğarıya
15 merag attım, attım ama şini ğaynam razı dıl, ğaynatam gene dyir ā. bunların
erazesı çok tarıası çok ben burın vā cān dı mi? tarlā çok çıkar çoğ oıcağ. kimin
tarlāası çoksa dı mi? ekin de çoğ oıyuru s ā n tarlān yok nerē ekcān eveli üle
baqāñadı. kimin tarlāası çok evi çok bi de namusa da baqāñā. dı mi? rağı içmes
serfoşluk yapmas, ülelere baqāñadı. şini serfoşlā baqan yok, yere baqan yok. şini
20 ğız vā geçinemijeg yere gidıyı dāya, tepeye. uvanın çocükleri duryi. uvada,
uvada demek düz yā de yaşıjağ adam ama dāya tepeye gidıyırı yaşanııjağ yā dıl, urı
gidıyır. bizim zamanımızda üle dıldı. kimin tarlāası çok, kimin demek hayvanı
çok, evi çok üle yere verılā dı. ğızı bizim zamanımızda ğızlan çocüg meselā yaşı
başı ğālmış tutarsın o

- 25 gızın yakınlarından kardeş çocuğm olcaK, komşusuğm olcağ, eniştesiğm olcağ
 aļļahın emrinnen git o gızı filāna istevā . gidā u adam gızı istemā yā, ben sizin
 gızınızı filāna istemā geldim. aļļhın emirinnen peygamberin kalbinnen alır
 maşayı hateşi ğarıştırır. o dünür demek gızı istemā gelen ondan bilirlā demek
 bu dünür gızın babası anası nezman hateşi ğaştımā başladdan sora bilir hana bu
- 30 bizim gızı istemā gālmiş. hateşi ğaştıyıırı hateş ğaştıran bir insan dünürdür. gız
 istemā gelyı demek ordan bilyilā. ono,sora açalā mabbeti. ben sizin gızınızı
 filānn oļuna istemā gāldim. bağam olacağmı, olmağmı ha ba, bağalım biz bi
 düşünce yapağım da sen iki üç gün sora gene gel dā lā , yumşaklık vasa ama
 istemezlā se yav biz gızımızı vārmicā s ono,sora dā bir,ki sene vārmicā z dā lā
- 35 demek o olmucağ demektir yumşak laf verlā se yine gene gel dā lā se ikinci,
 kerette sös kesilir üçüncü kerette dün ğuruğur. üle istā lā d demek gızları. şindi
 üle dīl, şindi gızlan çocuk meyhanede buluşşaklā bazarda buluşşaklā üledir
- ğızı verimker oğdton sora meselā senin dünün pazar gün mü cumartesi
 gün gelirlā kıza nişan getirlā . kızın giyecā ni getirlā . çöcā de getirlā bi,kaç
- 40 parça pazar gün pinārlā hayvannara çeşklere, beygirlere bazar gün davıļļālan
 gızı al mā gidā lā , on,sora genşlā oynā aļayda di,mi? ono,sora gızı getirlā
 akşamlıyna akşamlın gızı getirtten sora gızlā gene oynālā şennik yapālā
 ono,sora evlāne gidālā devirsi gün gene gızlā toplanırlā pazartesi gün yine gene
 oynālādı ona dā lā duvağ, duvağ günü kızlā oynālā çöcūklā kārşdan bağālā
- 45 ono,sora üçüncü gün geze oğur meselā di,mi kırğ ğarı, kırğ adam gidā lā . gıs
 tarava gezeye iki gün sora gene çocuk tarava geyirlā mesele kırğ kadın kırğ
 adam sofrālā yemeklā ono,sora ğayığ onun işi bitmiştir ono,sora kendi oğannarı
 varığ gelirlā on,sora başlālā işine geçinir gidā lā . hatip vāmiş bizim köyde
 eveli bu benkoskiyin cāmiyin imammiş. hatipmiş kendi benkoskiyin cāmī demeg
- 50 yaptırmā zebib oğan omuş hatipmiş būğ imammiş būk hocamış yine de oğsa
 bizim kū eski zaman gibi müslemandır yani bizim hatiplā küyü yaramaz iş
 komşularımızda yoğtur. bizim gibi bu hatipler köyü gibi, herkes kendini üvā
 ama bizim hatipler kū gibi oştınada yoğtur, müslemannıççası düruğuşçası.

- onu ben bilmyin ama evelden duymam vā demek. buraya dereye
55 çamaşıra otumuşlā kadinnā eveli. ğazan hurmuşlā çamaşır yıkamā, kir suļā
aķmış. ondan ğalmış kirli. bā n duymam üle ama dūru mu, yaļan mı un, da
bilmem ben ihtyarlādan duymam üle. bizim kūde bir yaşı kadın vādı, yüz, yüz
iki yaşında öldü ürküş abla dā lā di una, onun çöcü vādı sār hasan ağa ondan üle
duyd, demek
- 60 at deyiştirme zamannda insannā ğocadere dedlā bir aķşam sārılmış
askerlen. pazara gelen giden nyolmuş be ğocadere sārılmış. demek türkleri
bulğar yapçaklāmış ikinci ğünü bizin küye ğā mā başladlā askerlā polislā
ama hava ğaranğılık, kör duman hava, so, uk ğār buz. kapıdan ğıra çıkılmıyır ama
biz gene şindi bulğar olmā istemedik? bis türküs. dī, mi? benim adım yusuľ.
65 toplandıķ ğomşulāñ bir, araya komşulā nyolıy bu iş beya? türkleri bulğar
yapmā istā lā miş beye. bis kaļķtıķ yurtçulāra cāmiyin yanna en būk bizim
cāmimiz orda baķam nyolıy, ni gidıyır diye. toplanırķan bis fenalık için
toplanmadık, ğorķudan toplandıķ bir, araya o ni oļursak hepimiz beraber oļalım
deye. i ama orda polislā bizi sārđılā. askerlā sārđılā bizi çošadan cāmiyin
70 yanna saļmamā istedlā. biz gene dedik biz fenalık için çıķmadık biz devlete
ķarşı dīliz faķat nyolıyır bu iş bis türküs neden siz bizi bulğar yapmā isteyısınıs
dī, mi? u arada bizi çošadan yurtçulā cāmiye saļmadlā. saļmadlā biz toplandıķ
bir, araya i ama u arada bizim ğomşuyun biri mısa vādı çošayı atlamā istedi öte
tarava atlamā isterken sen niden atlāsın öte diye bizin dedīmizi niden
75 dinnemesin deye ķurşun çektlā ona ama kimdini de bilemyiris onun şapķalan
yüzü sarıķ. yalnız ğözleri ğörünıyır. sārmiş kendini yalnız ğözleri ğörünıyuru.
kimdini bilemesin. deye mi sārđı sūķtan mı sārđı onu da bilemesin ķurşun
çektlā onu jibın içine ğuyđılā ğötürđılā. birkaç ğün sora ölüsünü ğetirdlā,
tımāñadıķ. üç ğün mü ğeçti aradan dört ğün mü ğeçti tımarlādıķ herivi öldü ğitti
80 ono, sora ğā dlā polislā kū arasında gelin baķam, sis çıķın baķalım hepimiz
buriy. herkes paşportunu aļsın atları deyiştircā z. devlete ķarşj gelinir mi?
gelinmes adımıyız bizim ađıđılā. i ama hızır yetiştı gene yine bizim tūrg adımıyız
çevirdlā. şin berket vā sin adımıyız gene türk. biz yalnız orda huruğünü ğördük
onn. huruğdu, askerye ğuydu jıpın içine ğötürđılā. ordan ötesini bilmeyiz on, sara

- 85 onun karđası vādi, karđası gene Şindi karđasını hurmāna kađıdirmā gidı gādaşını yakıp, o gene onun gene bñle yere attıktan sora kurşun ayānñ üstñnden girmiş altından çıkmış. onn da ayā yaralandı. o gene Şin korķudan askerye hurdu demyır da kendi yaralandı (ustadı kendi) ustacılık yapākan yaralandı demiş. çünkü korķyuru asker hurdu dese onn da içeri ađdā, o orda o da demeg
- 90 zanedersem sopadan gitti. ono, sora onu gā di ordan polislā ađdā götürdlā sađdā. iki gñnde bir çektlā yüzñ gözñ Őiştı yarađadā herivi sopa sopa. bi, kaç gñn sora o da öldñ, o da öldñ. iki karđaş ikisi de yakın zamanda öldñlā birini zatin kurşunnan öldürdlā. biz yandadıķ ama karđası gene birkaç gñn geştı ono, sora o da öldñ iki karđaş yakın yakına tımāladıķ ñle oldu mesele.
- 95 yav cenaze namazı mesele kñde bi kişi ölmüş di, mi ölmüş genşlā den saļāsın git filān kñde bi kişiyē sñle o insan doļansın cenaze var yavıd ñleye gıdar mı oļıcağ ñlenden sora, mı oļcağ herbi kñde birā kişiyē sñleyip geçā lā, birā kişiyē sñleyip geçā lā. o sñlenen insan da hane hane doļanır. meselā benim evim çoşayın üstñnde başķa bi kñden insan ölmüş oļsa komşu filānca öldñ sen
- 100 doļan Şu kñyñ dā. ben varın komşu filān yā de cenaze vāmiş buyur, etlā cenazeye herkesin kapısına varın. Şini gene de sñlā lā Şini gene cāmilere ğovoritēlā vā imam sñlā filān ñlu filān ölmüş. cenāze vādır arzu eden buyursun dā. i ama o ölen insanın kñnden de gene insannā ayrı ayrı kñlere cenazeye çārma gidā lā, ğovoritē başķa sñlā insannā da gene başķa doļanır cenaze mi
- 105 Şini ğalaba oļur her benkoskiyin rayonu toplanır cenazeye
- adamsa imamı çārisın imam yıķā unu temizlā duvasını yapā, oķur tespik çeviriz varız mezālā tımālarız kurannan oķumakļan di, mi tımālarıs gelimiz. e kağınsa kağını kağın yıķayırı. di, mi árkeklā aļır götürñ unu taputa. taput deyırz bis sin saļ dā lā. varıs tımālarıs imam soru ēy cemāt bu insanı nasıl bilirsiz
- 110 hayatındaķan? i biliris. herkez ñye herkez aļļahın kuļu aşā deyemesin. varız tımālarıs yakınnarı ālaşırlā, sızlaşırılā ölñm herkeze zordur da zor oļur demek öltten sora, hateş düştñ yārde yanā dā lā o ölñññ insannarı çok acı geçirilā di, mi zor oļur ölñm ölñm istenilmez ama her zaman insanın başında sana Şin meselā sen filān gñn ölcā sin demiş oşalā aķlını bozā isan ama bilinmes.
- 115 ne, zaman ölcā bilinmes. Şindi öldñ gñn aķşamlına komşuları çārır, adamnarı. u

aşşam öldü. gün aşşamında kıran okunur. duvalā okunur yemek veris. öldü gün aşşam kıomşulā da getirlā tava, yemek yir okuruz dālırıs. onosora kırık gün geştikten sora otuz yedinci gün çörek bişirlā o ölüye, ruhu için otuz yedinci gün çörek bişirlā . bütün hısım akraba, kıoru kıomşuya çöreg dādāļā. demeg o ölünün canı içi oļsun. o ölünün önüne vāsin. çörek kıokusu duysun u ölü deye çöreg bişirlā , çöreg dādāļā yine gene de üle. ono, sora mölödünü yapāļā. meselā bir ay geçmiş yavıT iki ay geçmij yavıT herkezin vaqtı hāline göre. on, sara aļır yüz, yüz elli, iki yüs küļu pirinç, aļır bir, ki göyun om, beş yirmi gazan, pilāf bişirir. bütün rayonu pilāfa doyrulā . mövlüd okurlā. üç buçuq, dört sāt hocaļā okurlā. 125 okuyannara para dādāļā. eveli pilāvlan dildi beya, eveli fikare zaman. vādı beyav eveli buļgurļan da yapāļadı. ölüye yapilā mölödü beya öldten sora kuveti vāsa, parası bolşa yakın yapā yakın zamanda, kuveti yoksa gene biras para ilikā , de yapā. demek hayrını yapāļā üle u işlen. ben ifaktan beri üle bilyırım yine de gene üle oļyuru.

6

YERİ : Nakiplā

ANLATAN : İbrahim Halil Mehmed

YAŞI : 67

KONU : Türbe

- 1 e işte onları bilemyırsun ni çeşittini. şimdi dede diye insanlar böyle aşā
yoğarı insanlar arasında insanlara yardımcı olabilen ve yavıta savaş insanların
daha mutlu daha rahat yaşyabilmeleri için kazanmış sonra aļlah tarafında aļlah
yolunda mükemmel hareket eden bir kişi. ĩ ama onun ölümünden sora onun
- 5 yerine o yöre için yararlı bir kişi oldu için onn yerinde türbe yapılmıştır. şimdi
oriya varan bazı hediyeler yapar meselā şeye böyle ip faļan taķmā. eski taķmā
para atarlār. urdan gelen o paraļarla hediyelerle bu bina ayakta tutulur. içeriye
girilir böyle dōru gidilir. çıkışında da hiş dönmedēn geri gālinir. o türbe öyle
türbe ki burada herkesin dedī her istedī bir şeyi hana muradına erebilmesi için, ē
- 10 murat için gidilir oraya. hana benim işim şu olsun, bu olsun. meselā bazısı
evlilik ister, bazısı evde huzur ister, bazısının hastalıķları vardır hastalıķlardan
şifa bulabilmesi için gönlünü oreye vārmıştır. yararlı oldu bi defa söylenildi
için çok ziyaretçisi olur. o, oradan belirli bir kişi tarafından gözetim
altındadır. gelen paraļar orada olan hem o türbe için hem o cāmi için
kullanılır. şimdi kişinin
- 15 nasıl kişi olduunu tam bilemyırs fakat türkyedā ki baba suļtanın türbesi kadar da
hemen hemen geçārlidir. türkyede inegöllen bursa arasında baba suļtan vardır
o kadar geçārlidir. şimdi seneler öncesi bundan dēyelim bir üç yūs sene
önceye dayanaraķtan gümölcümeden bureye bir seyyar satıcı geliyormuş bu
seyyar satıcı şu pazar şede olurmuş üstaraķıkta ĩ ama oreye kaķırļa gelir bir
- 20 saļı günü sārgisini serār aļış veriş yapıyormuş. o zmana kadar bizim bu kirlinin
adı nurliymiş, nurliymiş. şimdi her zaman ticaretini burda yapar, aķşamları gene
gümölcineye gidārmiş, senelār boyu devam etmiş. bir gün o kişi gene aynı
seyyar satıcı olarak buraya gālmış. gāldī zaman baķmış şu çayın karşıısında sırtta
bir kadın dineliyormuş. şimdi adamın diķķatını çekmiş. adam da

- 25 kendisi dīni adammış çok öyle müslüman bi adammış buraya pazara gelennere acap bu sabahın (gice yolculuk yapıyormuş da sabāliyn gelyormuş buraya) ilk sātlarında şu kadın burada neden duruyor sorusunu sormuş. oradan bu halktan birisi demiş ki ābi o kadını herālde bir pazar ihtiyacını gidārmek için oreye gālmiştir. bir kişigörüp te bazarda bir şey aldırırım. ama pazardan uzak iki
- 30 yüz, üç yüz metre uzak da kendi ihtiyacını gidārmek için bureye kadar gālmiş u adam da şöyle işten üzülerək demiş ki yani o köyde bu kadını hizmet edecek bir aklıllı veya dinni yaşıyan bir kişi mi yoğmuş da bu kadın buraya gālmiş demiş. burasının adı demiş madem ki bu kadar bozuğmuş, bu halk bir fakir kadını böyle destekleyemiycek bi dereceye gālmiş burasının adı burdan öte kirli oğsun demiş.
- 35 yani bu zamana kadar bunun böyle gitmesinin sebebi budur.

7

YERİ : Yanıklar

ANLATAN : Recep Mestan Sadulla

YAŞI : 63

KONU : Karışık

1 ben altmış üç yaşındayın on dokuz yaşında bin dokuz yüz elli sekis on
apri̇l̇da evlilik yaptık. ḋṅ olayları o zaman araba gibi şel̇ā̇ yoktu. ḋne giḋā̇ l̇ā̇
komşu l̇ā̇ hayvannarna piṅā̇ l̇ā̇. kimsi eş̇ā̇ ṅen. katırıṅan. gelin gene yüzü
göżü sarık. bilmesin insan mı, hayvan mı beygirin üstünde. teslim ver l̇ā̇, teslim

5 a l̇an orada işte bi para v̇ādir kaş, lefse. paradan memnun ġā l̇masa ba q̇ā paraya
beygirin yularını teslim etmes deṙā̇ l̇ yenden cebini ġā ṙıstıṙı adam ikinci sefer de
üçüncü sefer de ondon sora yıları teslim eḋā̇. a l̇an adam e davı l̇ zurna tabi
unnā yerinde hepsi bin bir ayak oyun yaṗā içkisinnen fa l̇annan. eve gelmeleri
gice ṡāt ne deyem do q̇uza da varı kış günneri, ona da varı a l̇ayın inmesi.

10 davı l̇cı manileri:

davı l̇ımın üstü betmes

çalarım çarparım ötmez

nenem bir q̇arı a l̇vardı

u da q̇oyuncūmda yatmas

15 a l̇aca köpek üriyecek

porta a l̇tundan geçecek

āmed, āga v̇ā̇ di ama

myāmed, āga ṫā verecek

şekerim var ezileceg

20 ince bezden süzülecek

çok bekletmeyin ācazlarım

çok yerim var gezilecek

öte uydum beri uydum

ben bu evlerde misâfir duydu

25 ben bu misâfir ağamdan

beş on lef paracığı uydum

ğıs taraftan gelirl̄ā birinci sefer gezeye buyur etm̄ā meselā bi sōra mı o¼ca¼ iki sōra mı o¼ca¼. iki sōra ğarı iki sōra adam tut yirmiŝā kişiden dört sōra. yirmiŝārden seksen kişi hemen. sonra çöcük taraf cārı, sonra kendi o¼annarı varı

30 ono, sora ğayrı¼ sonu gelir ğā mek gitmek büle çārmadı¼tan sora ansızdan. ben unu ğō düm evde yokmuş beni götürēn aracı kendi o¼annarımuş. evine vādı¼ yok. o zaman dere boyuna gittik suvan ekā miş, un da nigdā ğō dük ğonuşma fa¼an biŝelā yok te bilemicān şini kaç metru arası vādı kim bilir büle kāŝdan kāsıya. ama gözleri kör mü, dilsiz mi u yā kadere büle o¼urdu.

35 hatıra¼ara satıra¼ara ğurbetlikten göz yaş¼arı dam¼lar. o¼uyan ve dinleyen ne azdımı an¼ar. bāki o¼dum ben sizlere sizler bizleri sorup suva¼ edenlere.yo¼dan yıra¼ gönülden ya¼ınsın bizlere. bizlere unutulmaz ne çare. yüreyim inler ğu¼ayım dinler. gelip geçmez bu ğünler. ğünler geçer ömürler tükenir eca¼ ya¼laşır. biz bu halle ölüp gidersek bizlere kimler ālaşır. o yüreyimin siyah

40 yerinden ayrılı¼ düşürdü bizleri ah, görecēmiz türkiye vatanını. mektübü yaza yaza ko¼um durdu yazdı¼ça da boynum buru¼du daha da yazacaktım dividimin ucu ğırı¼dı mektubu sa¼yırım yanık¼ardan cevap bekliyorum karacabeyde dayıdan.

8

YERI : Boyacılar

ANLATICI : Salymyamet Boyacı

YAŞI : 60

KONU : Karışık

1 bir zamannā burda hemen hemen bin doğuz,yüs elli beş senelerinde biz
burda mektebi bitirdik. benkovskide yedinci sınıfı bitirdik. yedinci sınıfı
bitirdikten sora pedogoji mektebine ođumā gittik kırcaııya. pedagoji mektebine
ođumā vādıđtan sora biz burda türklerin arasında bŭdŭmŭz için türkçemiz çok
5 kuvvetlidir, buğgarcamız yoğ decek ğıdā zayıftır. bu vaziyet karşısında biz
ne zmat kırcaııya vādıđtan sora pedagoji bütün dārslerin hepsi türkçe fekat bāzı
dārs lā vā buğgarca. buğgarcadan çok zayıvız. hana o kadar zayıf ki anıatı, m
başkaıarı bizi görsel ā deceleklā ki bunnā hiç buğgarca bilmyı. güleceklā . o kadar
durumumuz kötüydi. başladığ ođumā, ođumā başladığtan sora birinci senede bis
10 aşı yoğarı buğgarcadan ikmale ğaldığsa da tek dārsten imtān tutyusun hana
geçemed, ten sora üle bişel ā vā dı, m da buğgarcadan dārs lā iki gid ā , türkçeden
gene altı gider, o kadar demek türkçemis kuvvetlidi. birinci seneyi biz nasıı oısa
bitirdik. yediden, sekizden geştik sekizizden doğuzuncuya geç ā ken tam yarı
esnada biz buğgarca bizim o zman dört kısma ayrııırdı, buğgar dili, buğgarca
15 usten, ğramatiķa usten ğramatiķa psimen, literatura usten, literatura pismen.
bunnarın hepsini imtān tutton sora ben tek bir dārsten buğgarca pismenden
yazarķan zayıf yazmışım bana iki koytu mālīm geri ğalan dārslān hepsi normal
yalnız bi dārsten dōrtte biri oıyur budur meselesi şini. ben o kadar meraklıyım
ođumā, o kadar meraklıyım okumā ki anıatamam şimdi ben bu dārsten imtāna
20 da girsem ğazanamcan, buğgarcam çok zayıf n,yaptığ talebelerin yaptı gibi kopye
burda bi,tāne burda bi,tāne burda bi,tāne şinik bize dŭştŭ bi dārs ben çıķādım
kopye yapın büle yazın, yazın, yazın yazdığtan sora iki mālīm gene bizi
dışardan pençerden gözetirlā miş.

25 ō retmen büle küçücük bişe yapmış lā kim yazıy, kim yazmyı. bi kız
vādır fülbe taraftan muzaffer gül adında bi de ben.u gene öte tarafta yapāmış ben
gene beri tarafta yapın. bizim ikimizi de ğā dlā bi imza attı unnā s ā de dı, m

hana belli olsun diye. biz gene bişe annamyız. undon_sora bitti. bittikten sora aradan geşti bir hafta on gün bu oıyı bin dokuz_yüz elli beşte. aşā yoğarı kırk yedi sene evelsi. bi gün bis fıskultura sağonnda büle dön_ā dik genş çöcük_ā bi

30 uğazaniye deyız g_āldi mālimin biri fil_ān fil_ān, fil_ān, fil_ān mektepten uzağlaştırdı. aynı kıızı bi de beni sora nden büle oıyı dedikten sora siz dedi büle kopye yaparmışıs. kopye yaptınıs için sis _ō retmen oıuğ_ıta gızannara d_ārs veremessinis. onun için sizi burdan _ūrattıyırıs bin dokuz_yüs elli beşte bizi mektepten at_l_ā. ben şın eve g_ātten sora om_ıbeş yaşıdaydım. ben d_ūrđan sofya

35 gittim o başbakan en b_ūg adam, v_āđım bizim bulđarstanda o_ızman petır yanef isminde bi bağan. girdim yanna kücücüg biş_i büle büle dedim beni mektepten at_l_ā. ben devam etm_ā isteyin mektebe t_ā, bana bi yardım. o gene dedi sen g_ālcek sene tekrar_larsın dedi. bu sene giremesin dedi. ben gene b_ā m ar_kadaş_l_ā m _üs sınıva geşten sora ben _ōteki gızann_ālan girmem dedim. mektebi

40 brağtım. brağton sora g_ā ldım benkoskiye. o_ızman bizde fazla talebe yoğtu. beni benkoskiye mālım yapt_l_ā burda. burda oğturdığ. _üle yaptık, büle yaptık meselleri ık_ılaştırdık. ondan sora ben on sene gıd_ā prosveta dyıll_ā, _eytim ağannda işledim. ondon_sara tarl_āda işledik biras, emekli oıduğ, bugüne g_āldık. demek ki burda mesele bu, analiz dyill_ā buna bulđar_l_ā, bizim türklerin kafasında ağıl

45 yeter direce var ne yazık ki biz burda türklerin arasında g_āldımız için bulđarcamız çok zayıf t_ā yüksek mekteplere gitmeg için kuvetli dil oısaydı gidebile_ā dik tek bi d_ārs bizi yoğ etti. yalnız ben d_ıl aşā yoğarı bizim oğuyannarın yüzde ellisi diyelim y_ārsı bulđarcada çok sıkındı g_ō dl_ā sen g_ō memişindir belki çünkü yovaş yovaş ilerledikçesi anlatı_mı bulđar mālimlerini

50 iç_ā den getirm_ā başlad_l_ā t_ā standart_l_ā düzel_m_ā başladı o bağımdan yovaş yovaş onnar bulđarcayı benimsed_l_ā , z_āmet çekmed_l_ā , ama biz bundan elli sene evelsi bulđarcadan z_āmet çektik. onun için başarıya uğaşamadık

bin dokuz_yüs seksen dört atları d_ıştircekl_ā miş, işimleri d_ıştircekl_ā miş. d_ı_mi? hep böyle soylenilyoru bis hal_ā inanamyırıs. diyorlar ki bu h_ökümet

55 görevlileri partisler komunisler diyorlar ki yalnız karışık_lı oıann_ān at_l_ānı çevircekl_ā . dil_mi? hana pomağlık kimde v_āsa, unnardan. türkleri as_la ve as_la elleyemezler çünkü türklerin _oşkooca bi h_ökümeti v_ā, müs_āde etmez z_āten bu işleri yapm_ā. feğat nyoldu? bir akşam bi başkın yapıyorl_ār burın, başlad_l_ā bu

kurcadere dedikleri sınırın dibinde gocadere a urdan çatırtı başladı bis şaşırдық
 60 kaıldık nyoıcākın diye. bu işlā̄ bñle ołmucādıya. hattā burda nafta punktu diyız
 burda belki bilcā̄ sin burda goca mektep deyız onun kenarına insannarın hepsini
 maşar toplandı biz de toplandıq o gñn aşā yoqarı yirmi dñrt aralıqtı annadīma
 göre. orda şini millet yürüyuru hñkñmet askerleri de u ortada duryuru. salmyilā
 birbirni annuyımsun? burda bi kııs vardır adını bilmyım nidini şini o ekizler var
 65 burda kıızıllāda onu çāryırlā, askerye diyor ki siz dālım gidin eve bis yalnız
 kıarışık oılan insanlarn atlarnı dñştiricā̄ s, tñrklere bişī demicās. unnā gene dñrdan
 dñruya manevramış. demek hana bizi urda yałancılıqlan kıaşıtırsınnā da hana
 anlaşılmısin. o kızın adı āsiye galebe āsiye kııs çıkıyuru bñl bñle sñlñyuru millet
 de inanyur ki hñkñmetin emrine hepimiz dālıyırıs. aşā yoqarı hemen hemen yirmi
 70 altı aralıq da kıar yāyuru hava kñr dumannık biz bu kñyden baқыırız bu etrafta
 askerler hñcñm etmişler buren kıarşı kñye ordan beri dñru gelyırlar. onnarın
 pojarnaları da var, tankları da var, askeryesi de var, topu, tñfā̄ hepsi hazır
 demek. u arada kıarışmaılığ olıyır silāh sesleri duyulıyır. silāh sesleri duyıldñ gibi
 orda bāzı kimseler hñkñmetin dur emrine itāt etmyırlar. tankları taşıyan arabaları
 75 taşıyırılar, hñkñmet bunnara dur emri veremedten sora onnara hñkñmet ateş
 açyır. kñr dumannık hava, kıaranlık şudur budur orda bir çñcñk vādır musa
 isminde o vuruıyuru. dardereye varınca hastānede olyuru.

9

YERİ : Çatak

ANLATAN : Üsyen Mümün Şerif

YAŞI : 62

KONU : Karışık

1 tütünden biz de geçen sene aşığ grevi yaptık. ama adamlarımız vādi.
 moİbasını göduğ, zemedelyenn adamnarnı getirdik sofyadan. getirdik bunnā
 dillā şindi tütün dillā pāİı gidyı. neresi pāİı yav dyın ben, tütün pāİı dil.
 eskiden bubaİarımız, dedelerimiz iki diĀar yüz küİu tütünnen geçinirlāmiş. biz
 5 beş yüs çıkādık. bin çıkādık geçinemedik. ama neden? hep işkence. onn için
 dedik aşığ grevi yapaİım arkadaşİalan birleştik yaptık. getirdik ministirleri e ni
 mommet şabannādan sofyadaĀı koordinator dedi bu bizim babamıs. bu tütüncü
 hemen beni saİdı. aynı Āadinnā gā di ministerstodom. ministirlā gā dlā .
 gā dlā bunnā şini aİdlā götürdlā ēy örene. bā gene dedi mommet sen bunnarı
 10 götür ustaradan, çataĀtan çirişlā denn gene buran getir. olayı gösterelim
 āriİarımızı nerde çıkıyı baİĀanda tütün. ĩ ama yoĀarı varıĀan u yazovirin yanna
 örene varıĀan gitmedlā . annadİā unnā, bunnā dillā şin sandaİİara bakyilā
 tavantta sandaİİādan bu kategoryalan Āaç kişı geçinyı Āaç kişı yiyı, Āaç kişı oİıyı.
 aİdlā sandaİİarı dedlā normal gene. yav dedim neresi normal? siz dedim
 15 mihanizasyayı tutyısuz sandaİİarı aİıyss. aİĀāsın mart ayında yeni senede, yeni
 seneden sonra başılayı bizim Āadinnā tütünneri işlemā , ocaĀları Āaİdırmā,
 gürbesini daşımā, sürmā . sora tepede mihanizatsiya yoĀ. vā eski osmanİİarın
 saban, getir buran dedim subannarı o kmete. sabannarı getirdik Āoştuk
 hayvannarı dedim mard ayından beri başılayı yeni seneden sona başılayı dedim
 20 ben. aİdıĀ ā o Āadın şin tutmyı sabanı. tut dedim bā m Āadın bā n Āarı üç kere
 aĀtaryır u taİİarı. tut sabanı dedim voİİayı urdan arĀaya geştı. unnā gē yarı
 belinden aİıpdā tamamdır, tamamdır hep iknā etmā ... demek haĀİarımızı
 tanımyillā . biz arkadaş bin küİu çıkādık dört kişı geçnemyız. sona fabrikamız.
 zavotumuz yoĀ burda baĀ. ālem Āırcaİdan yoĀarı hep fabrika zavot İıyımış,
 25 herkez işe sāİanyı biz ĩ, ĩ, ĩ, ĩ bizim burİarı bu baİĀan tarafi hile hep işkence
 işkence, gidyı .

10

YERİ : Şahinler

ANLATAN : Ali Selim Ali

YAŞI : 66

KONU : Karışık

1 eski zamannāda insanların hayatı bizim rayonda çok zordu. ben bin
doğuzyüs kırk senesinde dümuşum ama aşā yoğarı bilyın ben elli senelerinde
deyelim dim o gızan oynamak şı bu meselā insanların parası yoğ ekmeg aısnā.
büle hiç biyārde yoğtu bağ, şın ekmek doğu burda. dıl,mi? biz giderdig sen
5 bilir,misin burda dımenner vardı su dımene gidik her hafta bunnā ütürdük ğarı
gızan yemā ni yisin diye, ben küçüktüm ama bilyin meselleri. unnda üdürdük
misir ekmā bir hafta gene biter gene gideriz бүle un yoğtu ondan,sara
insanların hayatı çok zor.

evlerde, geçinme durumu çok... herkez ağşam oğdiyn yere yatırdı. yatağ
10 yoğ. бүle kırvat mırvat, yere yatırsın. köylerde cereyan deyilā elektrik yoğtu.
ī amma İamba yağsan o,zman gene ğazyā sıkıntısı var ğaz bilyıms sen? ğas
sıkıntısı çok, gandilcik yağadık. gandil bilyıms sen? küçüg ocān yanna ğörduğ
unu ē küçükken bilyın ben kendim unnan vağıtı geçiryisin. бүle kış günleri
meselā sıcaklık lāzım herkese dıl,mi? ocağlık vardı бүle orēn ocađlā gorlā kütük
15 mütük hepsini korlā dı İsançıkılā ağşam oldıyn başna toplanısın бүlece ısinyisin
şindiki yoğ бүle, soba oısun yağ yemek pişir. ğarı pütün āyle ağşamııyn
toplanısın da ondan,so bu ocağlık şın kimi ısıdır? ocağlık yanı orda iki kütük.
sen şın buban süklağan o ihtiyarlā kenarcā oturlā güzelce urda ışınıılā. asıl
mesele düzelmā başladı kaşta elli beş senesinden öte bizim bulđaristanda aşā
20 yoğarı. dıl,m? o,đidā hayat çok fenadı. ağşam oğduğtan,sora yerlerde hasır vardı.
hasırın üstne oturyıs kilim bir şey yoğtu. hasırın üstüne oturusın. süğ içersi anan
buban ısınır sen gene bağardın. bize asıl o elli beş, aıtmış senelerinde aşā yoğarı
düzelmā başladı bu. hayat şartları çok fenadı.

şindi dūn bize geldikten sora ben kırk nabırın ozmana ğidā hepten
25 fenamış duydıme göre te mesele dūn bayram ođdu mu sen gidemesin, ğızılālan.
burdan bağarsın ğız mesele ēy aşāda bađabilcāsin. bağabildım ni annayisin tē

- aşarda oİsa... yanna soğuİursan küllā aİırİā sopaİarı arĖadaş, e sopa deyik büle dönā din urda. köyller beye herkes çok geİirdi insannā ba Ėardaşım. insanların giyimi deyelim. bis oĖurĖan ben şin mastannıya oĖumā gittim gimnazyaya şapĖa
- 30 geĖirlā di herkes şapĖass büle ĖababaşalaĖ gezmek hemen hemen yasağ gibidi ĖabbaşalaĖ kim gezerse onnara derler hrıstıyan. cāmiye giremessin büle ĖabbaşalaĖ. şini bağyın ben herkes cāmide ĖabbaşalaĖ, o vağıt zatı demeg insanİardan Ėorunyı sā bağarİarİda, başĖa bir İsan gibi tanımazİadı seni. hrıstıyan dā lā di, bağ Ėambaİā atmışa... şin bu mesellā Ėoris, sen dİl,mi?
- 35 Ėadınİar aynı ferece ben tā küçükkken bi Ėara ferece deyilā una kavasında sağı Ėorunmücek, dā im üle gezelā di. Ėara ferece. fereceyi Ėiyā sin Ėadın hiğ bura bazarda meselā Ėadın Ėocası yoğ dİ m aylesi ölmüş İ ama bu Ėadına lāzım aİşın bişilā, bazara Ėāİmesi lāzım dİl,mi? borda durcağ yoğarda bi binayın arĖasna sağİanır ferececiklen başĖa bi ārkā sülüyü. Ėomşu bana iki küİuğram oliyo aİvā
- 40 deyİ. aİvaryısın sen de u gidıyİ. buriyn ortaİığta absurt, Ėorünemes Ėadın bunnarı ben tanıyın demek.
- benim duydİme Ėöre eveli demek Ėız istā lā mış... Ėızı hiş tanımıs, sen duydİme Ėöre, Ėızı hiş tanımısın sana buban isteveryı u Ėızı, Ėız da tanımİ seni. eger, iki buba annarşırİarsa Ėısı sana verilā, evlenisin. hiğ Ėörmedİyn alyısın hiğ
- 45 Ėörmısın Ėadınİ getirverilā sana bi ağşam haydi. ama annaşmışİā ana, buba iki tarafta da büle, daha sonra yavaş yavaş Ėızİāİan artık Ėonuşmā başİadİā. bu da te Ėaçıncı senesinde aİtmış, elli beş, aİtmış senelā ne dūru. ās çok Ėay mesele yoİa Ėirdİ oğzman Ėız Ėitmyı artık Ėörmedİyn. dİ m? şin gene Ėitmyı Ėöryıs, siz Ėızİā buİyilā. eveli çok fenamış demek. Ėızı aİırsın. annadın,ni? varımış Ėüvā
- 50 varıdİĞ üle ben de Ėördİym vā. o şini beyĖirin üstüne pindirilā Ėızı. beyĖirin üstne beyĖirin üstnde Ėız büle sarığ pütün hiğ Ėöremıs, sen unu yüzünnen. Ėiyınmesi don, ferece beyĖirin üstnde hop getirilā Ėüväyi u Ėün ağşama Ėuyyilā unu u Ėeşid oİurmuş eveli. şini gene Ėoris, sen mesele şini bunnā düzeldİ buİĞarstanda aşā yoğarı. çok Ėerimış insanİā evelden.
- 55 şahinler köyü: eskiden aşā yoğarı bizim köy ama öbürlernİ bilmyın aşā yoğarı on hāne bişİ. sora sora ĖırĖ beş elli hāne oİdu İ ama şin türkyeye Ėitlā Ėene... azaİdı şimdi on hāne var. Ėeş de var ama as işte.

11

YER : Yurtçular
 ANLATAN : Ömer Yusuf Hasan
 YAŞI : 70
 KONU : Karışık

1 e şin be ğızım bağ burē ben sā şin aydaren yurtçuġā mālesi dā lā bu
 māleye. bu māleye bizim küçüklümüzde yirmi sekis hāne vardı. yirmi sekiz ev
 böyle. fākat şimdi oldu yüz yirmi. insanların demeg gelişmesini işte ordan anġa.
 da köyde u zamanlarda her hānede bir ā ihtyar vādı. her hānede birer ihtyar.
 5 unnar hepsi yaşlı başlı insanlar saġalı, poturlu, kuşaklı ihtyarlä. fākat o zaman
 anġa ki insanlartā uzun ömürlü yaşadını. fākat u zaman insanlarda belki aġşama
 yiceg ekm ā yok amma sevinç vardı, şenlik vardı, düşünce yoktu. o ihtyarlar
 hepsi şü cāmiyin yanna çıkıp top oynarlardı. bütün gece orda sır, cümbüş
 yaparlardı. şimdi kim, nasıl cümbüş yapsın, yok kimse demek. e şimdi te
 10 on sekis hāne var ama te öteden berden ġälme o ġidā kaġdı. insanlar aġdā başını
 gitler e sora bizim genşlimizde gene, bis tā o zaman ġızandık ama o zamanlarda
 o ihtyarlar oturdumun sözü dinlenirdi. biz çocuklar ne vakit cāmiye
 vardıktan sora oturun o köşeye deditten sō otururduk. şimdi sen hanġı çöc ā sen
 otur orē dedten sō durgurabilirsin. sen nesin dā . sana ne oluyor. demez mi? dār,
 15 dīl mi? o kadar. o zaman o ihtyarların sözü dinlenirdi. bis büle çok hana
 zorluklarıan okuduk. ayġılarımıza ġecek ayakġabı buġamazdık oġuġa gidärken.
 aġtları tātadandı ayakġapların üstne birer deri yamarlar aġtları tātadan bu karlıġ
 havada çıkarısın dışarı o āçlar ġār toplar töble yoġarı düru. bis sopaġan ġid ā dik
 oġuġa. aġtına talp topladı m, hurusun, haydi. demek unu attırıldın gene yörürsun.
 20 dördüncü sınıftan öte, aġdık başımızı gittik tēy karşıya oġumā. her hafta çaya bi
 āç köprü ġurarlardı yāmır yārdı u köprüyü aġır götürü u su. ister istemez oġuġa
 gitmen lāzım biz demek hana ġış ġünnerinde bacakġarı suvayıp bele kadar suġarı
 geçärdik, ġid ā dik o oġuġa. şimdi ayānn dibinde oġuġlar varġan hepsi ġapandı,
 gitti, bitti, onnādan bişey kaġmadı.
 25 bu yurtçuġlar buren denmesi burda tā geçmişlerde biz ihtyarlardan üle

duyardık gümürçüne taraftan yaşlı bir herif gelyır yā leşyırı, burda alıyı insan yokan de una, yurtu ūlu, yurtu ūlu sūlālesinden bi herif burē gelyı bu kōye yāleşyırı. de unn isminnen bu kōyü yurtuā alıyır soyisminnen beraber demek.

12

YERİ : Yurtçular
 ANLATAN : Mustafa Ahmed Emin
 YAŞI : 65
 KONU : Hayat Hikayesi

1 e biz altı yed, t̄ā neyiz. öbür ğarıdan da vā dyört. on iki ğızan. o aradan
 her nasılsa te gene kimse ne öldü vā ne bişi b̄üdük. urdan yok on, iki, t̄āne ğızan,
 evlenmek şartları çok fena. ben t̄ā yedinci sınıfı bitirirken t̄ā haskovaya partiyna
 şkołaya saldı beni komsomoldan r̄āmetli çipo. ureyn partiyen şkołaya vādım
 5 haskovada üç ay çıkādım. gāldikten sora b̄ā dedl̄ā sen n, yapçan. evelden
 ğızancıkkan gene poştacılā çok meraklıdım. izne gāldim bem şin mālīm şyaptl̄ā
 mastanniya k̄ursa u zamanda gene yedinci sınıfta mālīm ğocıklā. vard̄in yalnız
 boyuna postuna bakilā s̄ān. baķam şin talebel̄ā n önde bişē çıkçaķ, mı deye u
 arada ben gene mālīm başlāyincası poştā ya yer açıldı. poştā ya yer
 10 açıldıktan, sora o çipo beni her nassa poştaya ğuydu. başladık bizim
 zamanımızda t̄ā poştacıkkan tomasl̄āda muiddin beygiren, poştayı potkovoya u
 gid̄ā di k̄arşılāmā. ben ell, altıda başladım, elli altı, elli yedil̄ā de potkovadan
 trenden beygiren alınırdı baķ ne zamannā. ell, altıda başadton, sora otuz altı lef
 aylıklan başladım. ben bayā işledim urda baķacaķta ademin çöcüne yüz, lef bi
 15 para v̄ā dim. u yüz, lef para unda ğaldı. soncara askere gittim. askerden altmışta
 döndüm. altmışta döndton, sora hemen gittim poştacılā. vādım poştacıya
 naçalnik dedi mustava sen iki, üç ay dā dinnen dedi. vaļa naçalnik dedim ben bi
 gün dinnenmic̄ā n, ne ğarı vā, ne para vā dedim. ben iki günden sora işe ğalcām.
 her nasılsa döndüm poştacılā. aldım çantayı şin gezyın ben. beni kim iç ğüväsi
 20 alırsa uriy gitçān. ama u aļçā ğ olan k̄adınn ğoļu olmasın yavit ğucānda ğızanı
 olşa beni yalnız istesin demeg o derecede. para gene yok. r̄āmetli anam üle dedi
 b̄ā, hana cennet köşesinde dursun çöcüm dedi sen d̄ün yapāsan ben s̄ā n d̄ünne
 ğarışmic̄ān, u demeg yoksuzluķtan. poştacılā başladım gez̄in ben. t̄ēy, ören
 koļlarında ötte berde şin o zaman b̄ā m meraklı doļudu, ya ğızın biri sizin
 25 yanıkķāda şerif āğann gelni pagize o çok meraklıdı b̄ā, i amma yok bir oşam
 dedim ingeme. a inge b̄ā s̄ā n dedim bir oşam b̄ā odayı v̄ā sene. r̄āmetli şin

u da vā medīne ben de ğızınıym, çünkü bōşam vā cek bā ben yeni gelin
 getircā m de yarın oşam nā de yatcan. bu zamanda gene şin bağ apartamend vā,
 evlā vā serbest u çeşit yok. her nassa undar sara dedlā iç güvā si yeri vāmiş.
 30 myamet sadlayın ğızı bi, de tobu aldım ğarı. şin ben vīre enteres edyin şin büle
 büle ī ama şin bu aldım ğarıyı gene partiyn şkoļaya yoļıļacak oļmuşā. kendi
 kendime hesab edyin şin ben dedim arkāş bu haĉan pa... azzıķ uyanıķ. uyanıķ
 deyin urdan ha baĉāīm şin sabāliyn kördumannıķ havayı sevyin. körduman
 oļduım ĉantayı hemen kaĉādım mıstannara yoķarı. urdan nasılsa tanıştıĝ,
 35 hayruļlayın yardımınnan. hayruļa direkturdu ya yoķāda arslānnāda ureyn vādıķ
 neyse poştacı diyin u da şin aķļa yatmış şin hana hesap etmiş kendi kendine. bu
 demiş ayın sonda aylıĝ aļcaķ hep sali, cumā günde bamdan para istemiceĝe
 deye urdan meraklı. başıka türlü nyā den ni... üle büle soncara ben baķacaķta
 halbryamdan aldım u parayı yüzlevi vā di bā. ğarılan annaştıĝ bi gün gittik
 40 ĝırcaļıya. ĝırcaļdan ĝāldik. bi sāt on iki lef, bi ğatfe fistan aļvādım, bi de
 yorgannıķ ipek vādı. tō yüzleflen evlilik yaptıķ neyse. u arada ĝaynam vāmiş
 emirlere. emirlere vādton sora ben ĝirā dim e uriyni. ĝirdik, ĝaynam büle büle
 dedi dayın dedi ğarıya a ba istā se gitvā sin fatne deye. u aķşam gene şappaļlara
 misāvirlā ĉārālamış ben gene urdan aldım unu gidyin şin tomaşlara. tomaşlara
 45 gidyin şappaļādan ĉıķtlā anā fatne dillā te poştalan barāber gelyilā. şin
 billā diye ĝayrim gelilā, biz de ĝāldik ĝeştik hoşşa ĝal dedim urdan eve ĝā dik
 şin. rāmetli anam paļdır küldür doreve ĉıķtıķ bis şin. u gene aşādan bārimış. u
 başınyesin ĝārsı yoķāsını aĉıķ ĝomuşta keçi vāmişti ya bi ūlānnan barāber.
 neyse vādım. ĝuydum ğarıyı gittim ana dedim gelin gettim. ğarı parlāndı. evde
 50 kimse yok herkes tütünde. öte beri u aķşam haber saļdıķ te ĝādlā misāvirlikte
 oļannā kyāzim aĝamlī hepsi topļaştlā fiķārelik ĉoķ būk fena. hana o arada neyse
 te imam niyahı şurası burası. sabālen gene üle de büle de ĝızlā dedik bayrama.
 bayram yerne oturdlā tōrda, urda durduķ bayā bi durdum durduķtan sora dedim
 ĝarıya biz dedim yavaşĉıķ aļaļım başĉāzımızı gidelim mıstannara. urdan
 55 mıstannara gittik. te u gün bu gün urda vaķtımızı ĝeĉirdiĝ. ureyni güvā gittim.
 güvā gitten so orda o evcā zde baļdıızlan barāber düzdük gene tomaşlādan
 eşeklen sünük kireĉ ĝötürdüĝ. usta tuttuĝ a ba ĉektimi bir aļlah bilyı bi ben.
 orda her nassa işte başladıķ gene ordan burdan hayata bi arayā de ben moļba

vā dim şüferlig için iki kere vā dim iksne de kabul etlā birinde kabul etlā ama
60 gaynatam hastānededi, deli hastānesinde. biraz aklımdan şe. u sene gidemedim.
devirsi sene gene ğarı dūmaıdı leyleya o zaman gidemedim. sonra gene yenden
bikertā şe yaptım ama gaynatam hastānede de olsa ğarı dedi sen git gel. ğarı elli
santine tikā di katınnan urbaıarı, o zaman şivaşdı ordan gittim raykovaya orda
oğudum. urdan bi arada gāldim eve o sırada da poştaya sülman maķaziner
65 sülman vādı ya hatō sen dönsene ba pošta dedi. dedim ğarıya ben dedim... büle
büle dedim... nī dedi dönmek mi... voııahi biııahi cingene mestana giderim dedi
neye gitmiş bu cingene mestana diye sorāıāsa dedi te ğocası şüfer ķurşuna gitmiş
dönmüş te o da hana unn irezilnen cingene mestana evlenmiş dettirin kendime
dedi ba. undor,so sıķā,mısın kendini döndüm. alışmaK dīle... veryın imtannarın
70 hepsini pikerede aıdıı.aıdıım şin gāldiK iş yok. öte varyım beri gelyım şin stajın
vā,mı? yā deyin ben. kendi,kendme yarabbi deyin ben. unnā da şüfer, ben de
şüfer. neyse darderede zorıa işe başladım. işe başladıktan sonra o vaķıd annadııı
staj mı ilā zımmış, dī,mı? e sen u arada arabayı saten süremyım. araba nerey
istā se urey gidyı. ķomanda yapamyıs. baş da karayereye saıdıā ha baķan ter su
75 içinde onn,çin çok zorıuķıā çektik te undar,sara leyleya yüklü,ğarı. ğaynam vā
bizim arķamızdan ğözetçeklā di.biz de emirlā n o kapaķııķıān altında ğarı dūdu.
yanımızda biřiciķ yok. hanteri ıķādııı ğızānı sārdığ. ğöıığök töbüle ğapğara
urdan gene çaya geri. sen nerēn ğitçek ğan şe. döndük geri ğarı bitāta deyi ikinci
ğızana hayatta ıķıman. ikinci çöcüg oldu. birinci ğız oldu. hana ğız deyen ğayna
80 ğaynatam aıııah,bin berket vā sin hepsi baķtıā. ikinci çöcük deyen baķtıā. çöcü
evde oldu. ıķmadım üçüncü zaten bu darderede işlā ken... da işlā çok fenadı.
u,ğün, bu,ğün işte lālyā oķudu, evlendi. çöcük te aşā yoķarı bi orta tahsili
buıdırdum, aşā yoķarı bi dūn yaptığ řin ğızannā büyyırı, ğızannā büyāken řin
n,yabaıım bi çöcük vā dedim irezil mi etçā n. işte zorıuķıān, yurtçula ev
85 yapTıK. yurtçula ev yaptıktan,sora te en sonda töble mācırııķ düştü. ğızannā
ikisi türkyede biri aıııanyada töble şin te ingennen ğāldıķ yapııııs. yurtçulā
eveli yüz otus hānedi yüz orus hāne oıdıā biz bureyn gāldimin yüz otus hāneden
işte teşin sātta yerli burda aıııı yedi hāne vā u aıııı yedi hānede de hepsi ihtyar biz
gibi üle ğenřlā den tek pitā ne yoķ. te şini oıdı on sekis hāne ama te
90 ğurcudereden ötten berden gelmelā vā te on sekis hānelen devam edyırıs.

YERİ : İptere

ANLATAN :

YAŞI :

KONU : Hidrellez

- 1 u_zmannāda çasnu töble tütün ekā dik beyav u zamannā demek ās çok
gene... toplādık gene sora tekese oldu elli sekizde hıdırlezde o_zman hıdırleze üç
gün kaıa gızlā başlādı māni atmā. oşamnın toplanırdı demek gızlā çöcük lā
bi_araya. herkez getiri bir ā oren māni demek mani deyince çiçek. ne çeşit çiçek
5 bulabilirsen, ni toplāsan sen unnarı bāıayık büle onnarı getirlā soķālādı Şin
kufayın içine, suyun içine. ī ama sora unnā Şini türkü çārmā başlāıā çārııā. oynu
bitirlā ī ama sora hay Şin mānileri çıkācas. biri soķā goıunu Şini unnā Şini başlā
manici başı_mısın
cefayir daşımının
10 sana bir mani versem
ölünce taşır_mısın
hop urdan çıkarı Şin bitā ne Şin örtüg u. kimin bu? u bā m. oho bām mani büle
düştü deyir. sora
māni māni mankele
15 benden yare çok selām
incilip küsülmesin
ben de varın bir zaman
üle Őenliklā vādı. gene çıkarıyı ō, o içā si havaya kaıķā ī ama sōra hıdırles
sabāsında herkes kaıķā gidā lā çayırıkta kimsi çilen aptez aıırdı. namaz gııarıs
20 ondan_sora kimi deli_bā bāıā belne sālām oısun beli ārmasın üle Őelā vādı
eveli deli_bā, deli_bā aynı üzüm, goruķ sā n gō dūn yoķ_mu? ha goruķ gibi
Őelā dir unnā unnādan ķoparıdıķ belimizi bāıādık sōra ondan_sō gideriz
gızıııcıķlara saıılanmā. gızıııcıķıādan ķoparıdıķ iki bidāķ töbüle birni bu taravına,
birni bu taravına soķarız demek gızıııcıķ gibi sālām oısun bel. ī ama unnarı
25 soķarıs ondan_sōra neyse namaz gııarız haydı ondan_sora döneriz eve geliriz
demek. o işenniklā nā de galdı ba ķardeşim öldü ba ķardeşim.

YERİ : Fafalar

ANLATAN : Sadık Mümün Mümün

YAŞI : 67

KONU : Tarla

1 seksen dört senesi bitmiştir kapanmıştır u mesele. ađdā atlarımızı vā dlā
atlarımızı. üle mi? ama şimdi tā zorluktayıs. niden decā sen? aştıā kapıları biri
çıkādı biri ağdı. bi devletin biri çıkādı bi devletin biri ağdı üle, m oldu? oldu. nasıl
çıkādā bizim komşuları? bizde sekis on kişi vādı. unnara bi kānun çıkādā yoıa.
5 sonra da bu heriflā gitlā buradan. şin zorıan annattıyırın bunu. ama lüzümü
vācađ oıdı yere vācāsa. beni asvacađlāmı bilsem gene ğonuřcāmı ğonuřcān.
yürā mi ārdiynden bis şin bunnan, unnan ğonuşyurus. tütünnerimizi ađdā bi sırası
unnā parası ğayboıdu gitti. aıtmış yedi yaşındayım. ama faşist zamanda ğō düm
şomunis zaman da ğō düm. şin demokrasi ama demokrasi zamanda tā üzgünnük
10 çekyırıs. şindi bizde bu sıkıntı. e tütün meselesi o vā medlā ađdatlā milleti bu
oıdu. şini sātta işsiz meselesi, işsizlik. şin savetimize ğirā sin iş çözemesin. ayan
ayan annattıyırın. ğidā sin abışınaya ğidā sin orda da çözemessin ordan yoıarı
ğitton, sora obıasa vācāsin kırcalıya vācāsin gene unnā buren telefon çevirlā
oıdı yāde ğalırsın bu insanları çıkādıđları ğibi bunnā baştan zevelenye
15 veremedlā. veremedikleri ğibi mīraıā gitti sen şin bizim ğoca, aıanı bilyırsın
ğoca, aıan gitti. bir inā bis bizim köy külü adına ğonuşırın bunu bir inā
baıamasın. bi kaşık süt iğeriz diye ağlına ğālmesin şindi urdan öte devam etçās
mīraıarı bis hōkümet diye savet verdi. bizimidır bunnā diye ikinci elli, bir
senesinde ğiden mācırılā n yerleri unnā da gitti. unnā da bizim diye, onnā da gitti
20 üçüncü kim zevelenye vā memiş yerine sāhip çıkımmış onıā da gitti kendim ben
vā miş oıdüm zevelenyeyi üç kişi ğāldi bu yeni māleye gelennā den çık bu tāıā
benimdir diye. nasıl senin oıyır u be? ben de annadı, mı? benim elimde
doğument var. ben yerlisi doğument aımadım da sen nasıl aıyırısın dedim ben
ben yerlisiyim burda da sen nasıl aıyırısın bizde bi mihuf vādı, ya burda ben onu
25 bir zamanda vardım obıınaya. büle büle annattırdım. herbi hādisemi iş
bitirmedi anıadı, mı? iş bitirmedikton, sora döndüm. burda yerime ev yaptıā

burda bu ortalıkta unnā şini bis k̄ānndan annamayıs dilden de annamayıs
gidyirlā̄ bu yerlere kupir vā̄ ceklā̄ miş biz gene yerimizin yerine yer isteyırız
dedig. ordan da bişē̄ kıoparamadıķ. üş dört gün öncesi burda bi aneļa vā̄ gazerte
30 veryırı aneļa u gelyırı kıapıya bu tarlālā̄ benimdir diye. ben de gittim u yere
aķasya ektim gitti iskisa lāzımmış. reşeniye nevajımış. bize üle deyllā̄. reşeniye
nevajı bun da dedim hōkūmet kııkaryırı, bun da sis kııkāmışıs yerimizin üzerine
başķa bivirleri gōsteryillā̄ bu pomaklādan. ikinci mesele andıro dellā̄ burda
lencyķa haydayır hastāne arabası. o andıro liķno bā̄ m gene iskitsasınnan.
35 reşeniyesinnen barāber elimde bu tālayı gidyırı bu kımetisa yannda kıonuştu. sen
kıık tālamdan dedi. kımetisayın yanda, kımetisa da bişi demedi una. var ya annaşın
deyırı. āppabın vāsa ī. paran kıoķsa ges. ben şini gidik iki üç ay pensyemi
toplacān tūtün işlemyurus. te hayvandan, birkaç lef sūtten alırdıķ sen hayvan
kııkāmā yataķ yok, yenden mahkeme aşşas kendi yā̄ lerimize ālemnen kıreşşās.
40 abuķatlan ūraşşāz, meselemis millet kıōr tavıķ gibi unn,ķin gezā̄ unn,ķin doķaşır
undan durur işimis undan gitmez biyeri. bā̄ m, decā̄ m bā̄ m ārım budu. gücūme
gitti kıoķ gücūme gitti, bu engel burada. burda o pomak bu engel burda niden
ģalımış tūrkyeye neden gitmyırsın diye tō kıoķ gücūme gityır. tō anellāyın babası.
engelmışım ben. ğalımışım burda nidem gitmemişım tūrkyeye tō. laf kıoķ ār gā̄ di.
45 ben ona sormıcan tūrkyeye, m gitcān yunanistana, m gitcā̄ n

15

YERİ : Topallar

ANLATAN : Rımadan Mustava Hacı

YAŞI : 63

KONU : Yer Davası

1 te bizim yerimize bir yol geşti. köprüyü girveriken. iki dekar yerimizden
yol geşti. yerin yerine yer istemā varyırıs. diyirlā ki biz yol geçen yā lere yer
vā myırıs. kopir verimiş, para vā cā miş bā . biz yerimizin yerine yer isteyırız.
devletin yolu urdan geçyırı bize zamaniyle urdan yol yapmış ama yerin yerine
5 yer vā sin, vāmyırı para vārcā miş bā , bā ne lāzımmış para beya, biz dilā
yerin yerine yer vā myırız dilā. e burda adam vā elli bir senesindā ki giden
heriflerin tālaalarını sārmiş ben aldım dyırı. e şini onnara nāp vā mişlā ,de bize
vā myilā yer, neden vā myilā? e bazlarına veryırılā,da çünküm, onnarın burda
elleri vā, appapları vā. bozuğ mesele.

16

YERİ :
 ANLATAN :
 YAŞI :
 KONU : Karışık

- 1 şindi bis emekli oıaı dört beş sene oıdu hattâ demek dedlâ ki ni zaman
 abone oıduğ doğturıara buriyn ıartın yaptıâ dedlâ ki hilâçlâ bedava oıcağ. i
 amma o zamandan bu zamana ğıdâ devam edilyır demek yaıan oımasın amma
 iki üş defa almışığtır beyki hana ğan yüksekli için bir hap geri ğalannarı
 5 parasınnan e şini o da battı. niden büle dyillâ da büle oıyı demek sora bizim
 hâne sahibi demek üç sene oıyuru şeker hastalyı tutaıı ğan yüksekli vâ bacak
 ārisı vâ, e dışarı ııkāđan bastunnan ııkıyır. u halde demek. hiç mederi yoğ. i
 amma bi yâ den bi santin para ğalmyıru. bakyıs bu arđadaşların dedı gibi neçe
 demek hana deng insannâ tütün işliyilâ her işte işliyilâ ğırdan para ğazanilâ
 10 bunnâ yardım alyillâ. bize bi santim biyâ den ııkımyıru. e niden büle şin bu
 isannara büle. demek göz önünde bulundurmilâ büle muhtac isannarı demek bis
 iki ihtyar muhtâcız işte. biyâ den para ğamyı bi santim. e tütün işlemyırus başka
 işte işlemyırus bis pensiye parası hilâçlara yetmyır aydan aya ellışâ leften yüz
 lef. e şindi bu işlâ azcık göz önünde bulundurmak lâzım yav. herkes hâne
 15 geıındiryı. biz de azcık tâ isan arasında hoş yaşayaıım. sıkına, sıkına yoğ gelir
 yoğ.

YERİ : Yakıplar

ANLATAN : Üseyin Mümün Yakup

YAŞI : 64

KONU : Karışık

- 1 şini ğızım bunu da süliyin s̄ā . yaşım ałtmış üç. otuz üç sene devlete ben
yarı yarıya ödedim. yüzde ellisini, yüzde ałtmışını bunnā da bilirlā̄ . emekli
oıamadım, ben şini bu ałtmış üç yaşından sora nā̄ de alışırın, da otuz sekis sene
staj yaparın otuz üç sene az mı? şindi bunu da sülüyün bağ sā̄ toa aıķmıř
5 otuz sekis sene oıcāmiř. e ben ałtmış üç yaşına ğirmişim devlete otuz üç sene
yüzde ałtmışını yüzde ellisini benden aımiş beni emeklā̄ bāıamyır ben şini bu
ałtmış üç yaşından sora ben nerey giderim, ne yaparım? ni yirin? ni içerin?
yařım ałtmış üç. otuz üç sene vā elimde abul etmilā. diylā yařın oıcaK ałtmış beř
ondan, sora otuz doğus sene stajın oıcağ beni ondon, sora yapcāmiř emekli.

18

YERİ : Fafalar

ANLATAN : Muhammet Mustafa Hasan

YAŞI : 62

KONU : Karışık

- 1 ayasofyaya girdik ĩ ama girdik bis ziyaret ettik çıktık iki ingilizli gā ldlā
dedlā burda ingilisçe bilen vā mı? ben bilmyın. bi de baqtım dur da dedim ben
sā bułcan bi de çıktım ğıra iki tebu bunun gibi iki ğıs vā orda saşlā maşlā
kesik. a be gülüm sis ingilisçe bilyl, mss? ā bilyız dayı dedi. hacı dayı nā de u
5 adamlā dedi. gel gel burēn dedim ĩ amma gā ldlā şindi gonusylā. gonuslā
gonuslā beş dakye gitmedi beye hemen ben de ordayın çıkādılā şin biri yüz marķ
biri de yüz marķ şin vā dlā unnara. annadın, mı? baķ dil bilmek neğidā ĩ
hiderles aıtı mayısta oıyırı... şindi hiderles eskiden zatı üle o dil, mi şini hiderles
e şte sallanıylā bilmām ni oıyırı e deli, bā goyyilā bellā ne sālām oısun deye e
10 hiderles o şimdi senede bir iki ğādaş. biri hızır biri ilyas biri denizleri tutuyuru
biri qarayı tutuyuru senede bir toplāşır bunnā iki ğādaş. toplāştıktan, sonra u ğün
bişey ekilirse, işlenirse aynı sātta toplāştı sātta rasgelirse tecaret oımyuru şindi
biz aıfadın yanda bizim orda hiderles ğünümüş. ĩ ama anam demiş babama bün
hiderlez demiş ekmyelim. ā ba ayşā demiş nyoıcağ ekelim demiş. aynı sātta
15 mümn, ağa iki dekar yerin yarsında başaķlā ğoı gibi aşā dūru tōble ğalımış.
eskiden şimdi baķ yerlā n yarsını misir ekā dig, ğara ekin, çavdar, biydē
ekā dik arpa şu bu e tütün tā sona başladı. bubam annatırıldı eveli bā m
dedem yalnız tütün ekmiş bi sene. cāmi yanda bi yer vāmiş da yirmi yedi külu
tütün bi parça yere ekmiş te satmış ta çok pālı gitmiş dā lā di. ama sora gene
20 başladı tütün misir herbi şey şindi tarımda işleyen herşey ekā . zarzavatını ekā ,
böberini, domatasını de tōbüle geçinmekdi tāıalā ğurbelenirdi ğara, ğurbe çoktu.
hayvan çoktu. e şini avropa çıktıktan sonra tā az oıyır avropa yakıır onu e su
vāsa suıāsa su aıtı yeri tamam. suıāsan ĩ ama yoksa... ondan eveli heb ğızlā
iptereye kaçādı su oıdı yere.
25 şindi ğurban bayramı on ğün vāқан ğurban bayramı sayılı dil, mi? onuncu
ğün ğurban kesilir. bayram namazı ğılınır, ğılındıktan sonra tekbirlen ğurban

kesilir. hāneyin reyizi, başı kimse una kesilir. ī ama bu ğurban nā den ğalma. sūleyem ben sā şindi? ğurban bayramı da beş altı gün. şini arıfa gün sabālan tekpir girā yirmi üç vakıt namas da farzāda tekpir getirilir. eger unuttusan sona
30 getirisin tepkiri. yalnız farzāda, sünnetlā de dīl. e sora şimdi bu ğurbann ğalması. şindi ibrahim aleyhisselā mın bir hanımı varmış. o hanımdan uşak oılmamış sona istilā ki ayrılmā ī ama onun hanımı diyir ki ben sana bi hanım bulacan bi kıs diyiri ben de hani burdan ayrılmaylim deye sonra evleniri hāceri alyırı hācer de mısırdan aldıktan sonra yüklü ğalyır. yüklü ğaldıktan, sona iki
35 kadın marazaya başlayı. başladıktan sonra yok diyiri bu evde ya o durmacak ya ben. çekemz olyır şimdi. ī ama ibrahim aleyhisselāmın da çok davarları vā anadın, sona bu alyırı onu şeye safelen merve arasına götürüyur ora. götürüyü bi çadır kıyırı. çadırı kırdıktan,sona o diyiri yā diyiri hazreti ibrahim beni nere brakyısın? aļlaha ismarladım diyiri aļlahın emrile deyı siz bi arada oļamıcāss. ī
40 ama sonra o ūlan ismayil dedikleri dünyaya gelyir. ğaldikten,sonra şindi aryırı o kadın orda su, şu bu bulunmyuru. ī ama şindi safede mervede şindi dört gidış büle yapyırı üç gidış de büle yedi defa ama bi kılometru yer orası. gittikten sona ismayil deye bārmış. şini üle kuşlar almasın diye, su arıyıri demek yıkasın ğızanını. ī ama yedinci defada bi de baқыırı o orda ismayil çarpınırkan ayān
45 ucundan bi su çıқыırı. zezem,suyu çıқыırı o da gidıır orda zezem,suyunu içyiri, paқыırı ğızanı. anadın,mı? zezem suyu ordan ğalma o haķ tarafından ī ama sora yedi yaşında oļduktan,sona ibrahim aleyhisselām da demiş ki yarabbi bana bir oğlan ver icābında sana kıurban keserim onu. yedi yaşına girdikten,sonra u ismayil de ğurbūs gidıırı bi düş göryırı. yā hazreti ibrahim,
50 vaddini yerine getir. !birinci gün yüz deve kesyır. sona u oşam gene göryı u düşü sona yūs tāne ğoyun kesyır ā,ā gene en sevdini diyır en sevdī kim?ismayil evladı ī ama bi gün diyırı hācere diyır ki yā hācer kınaļa ismayili. ī urbaļarı ğıdir bis diyırı miraya dūru ğitçās diyırı. ī ama u da diyır ki baķ diyır ismayili urda kuşlara kıaptırma diyır gidıılā gittikten sonra minaya şindi onu bālyırı da öle
55 kesçek demek şeytan u anda gelyırı ya ismayil diyiri baban seni kesecek kaş diyırı. o da soļ eline cığıl taşı alyırı kör şeytan ordan ğalma şeytanın ğözünü orda çıқыırı şini onnā minadan u dere boyunda unnā şeytanı taşladī yer yedi adım ayrısı vā. ismayili nārde yatırmış babası kesinā ī ama yatırı yatırdıktan sonra

diyır ki baba gömlā mi anneme göstärme anneme göstärme gömlā mi. sona.
 60 baba diyırı anlıyurun beni keseceksin ama saı benim elimi, ayāmi diyiri gök
 yüzünde melā keler görsünler diyiri ismayil babasına nasıı mutudur deye diyırı.
 ī ama sonra u şindi ismayile u bizim bıçaklıā gibi kesmyır o öle bısey salilā ben
 dā dim bıçaklıan ama bu sever ben ō le gödüim onu. ī ama gelyir bi āyet, yā
 eyyühel set. ne demek o? ismayilin bi kııını koparısan cehennemde yanacakıın
 65 pıçā demek diyırı. ī ama bi kere çekİR iki kere üç kere huryuru daşa. bıçā gızyır
 babası aķ saķalıı ibrahim aleyhisselām gızyırı taş ikiye ayrılyırı. o anda cebrayil
 gelyiri bi қоç getirir.kimsi diyır o taştan çıkāmış, kimsi cebrayil getirik қоçu yā
 ibrahim diyiri senin diyiri vaddin yerine gāldi ismayili kesmeyeceksin қоçu
 keseceksin ğurban ordan ğalıma.
 70 şindi o hateşi yaqtınan mancılıkıan ibrahim aleyhisselāmı hateşin
 ortasına atçaklıā. ī ama şeytan gālmış sis demiş bu mānı kaıdıramassıs. neden?
 melā kelā demiş burada yapışyır, mana sis bunu atamasız bitti. e nyāb oıcaķ?
 şin demiş iki kene gālceklā burda zinalık yapçaklıa melā kelā kaşçak.
 undan sora atçāsız demiş. hem de üle yapılā .bi teneki altın veriyri u firavun una u zinalık
 75 yapannara ondan sora şindi onnā urda o manın bibinde zinalık yapāķan
 melā kelā kaçyır. atıylā ibrahim aleyhisselā mı. şindi mölütte dİR onu cenāb
 aııah dİR ki yā cebrayil etiş ibrahime. etiş. o gene o zman öle diyırı git diyırı u
 hateşin oıdı yeri ğülistan eyle, bahçe eyle. ibrahim aleyhisselām düştİ yerde
 çeşme, yeşil çayırılık bi de bakıylā ibrahim aleyhisselām horo o zmannan ğalıma
 80 bak şindi köçel oynamaK uğıdā künah dİlde ibrahim aleyhisselāmı hateşe
 attınan u kāfirlā horo oynamā başlāmışlā orda. horo ordan ğalıma ī ama bi de
 bakıylā üsek yere çıkıylā ā, ā ibrahim aleyhisselām çeşmeyin etrafı çayılığ yeşil
 çayırın içinde. unna şaşık galıylā ondon sara ülen namazı da diyırı ibrahim
 aleyhisselāmdan ğalıma. dört rekyat namas kııyıırı bize demek ülen namazı
 85 ibrahim aleyhisselāmdan ğalıyı. saba namazı ādem aleyhisselāmdan demek
 peygamberlā üle fenaıığ gōdünen, zāmet çektikten sona namas ğııāıāmış. üle
 demek ibrahim aleyhisselā mın şeyi.
 şimdi nasıı öyle gözü fena oıan ipterede sādİN anası salemerin ingeyin
 adı nidi? u bi kere gitmişlā ota, ot alıma bā m ğarı rāmetli annatırdı fatne den
 90 annatırdı a ğızannā demij ben bu otu devirim demiş. ā be yapamasın, bi nazar

dikkatla bakıyı çotür gırılmış özeklen barāber. ot düşmüş. gözü gayet keskin
 dā lā di unun. şini u türlü insannā vāmiş ama u türlü insannā oğurmuş meselā bi
 gızanı emzirik, te ayırısın gene emzirisen o zaman oğurmuş diylā unu. şini unu
 95 bilemeyiz biz anadın, mı. şini bāzını gōz ondan demek gızana ya burda gara
 oлчаğ ya bi boncuğ oлчаğ demek nazar oraya bahtınan orda galsın deye.

cenaze, öldükten sona vefāt ettikten, sona bizim haqqımız yirmi dört sāt
 sora şini bu ölüm kyadında öle yazıyır hana. bizim burda una bakmyilā
 anadın, mı? doğturdan kyāt alınır ölüm kyādı alındıktan, sona undan, sona kefini
 kesilir mevta yıkanır. adamı adam yıkā, kadını kadın yıkā. hazır edilir
 100 ondan, sora duvası yapıılır mezālā götürülür musallā taşında cenāze gılınır
 gılındıktan, sona işte tespah şu bu gene duva yapıılır orda talkın oğunur demeg
 ölümün şeyi bu.

şindi meselā burda boyacıların mezarlī ayrı, faİfaİān ayrı şindi būg
 İptereden gelen pomağİān ayrı, rodopİu deyelim pek pomağ demēlim onnara
 105 rodopİu tā kültürlü.

şindi bu pomağİā da diyelim şin dilā bis a bis işte bu kiliseye gitçāz. bulğar.
 bulğar oİamaz onnā. unnā müslüman. bağ şini popas, bağ nāb gömcek popas
 şimdi gitçek adını deyiştirecek mahkemeden geççek. mahkemeden
 geçtikten, sonra üç yūs, yetmiş, lev bi para onnā orda alırmış takşa gıyavur oİdūna

110 dāyil. e ondon, sona popas gālcek başka türlü gömmyırı. e ama bağ şini burda
 bıİdır evels, sene burda bu viktur öldü. anadın, mı? viktur öldünen bağ nyoyıyır
 şinni. bu sālİnda vasiyet etmiş beni demij būg, İptere imamı gömcek urba alımlıā
 anadın, mı? kustyum alımlıā, gıdirceklā miş üle büle. İ ama sora burda u
 öldükten, sora gā ldlā benden misā de istedlā. sen bi karşıİm oİmasın dedlā

115 beya. yoğ dedim yav. sis dedim nyā b isteā ses üle yapın. İ ama sora şindi o
 gene bā m bu garıyın gıyınçısı sayılıyı o. i ama o da kitti ore gittikten sonra a o
 dedim çıvt. u müdür dedi salā oğu. ona salā yoğ dedim. o dedim birinci kilseci
 o. ona salā oğunmas kambanata şe çuğa dedim ben beyav. öyle dıl, mi? hağçası
 öle. ama o garı bi fena oİdu bişe deyemedi çıktİā gitlā. sona bā m garı gitmiş

120 oreyn dıl, mi şindi gene görümcesi, ye ona getirdikten, sona hastāneden bu
 mustavayın vā hani benzinde işlā di bi sene ayşinka tuğa demiş imam imamka
 ni tryabva nas. imam mimam lā zım dıl demiş anadın, mı. eveli demiş gıarısı

girmek gonusmā demiş ne gonuscāmış ölü adamın ğarı gene demiş üle demiş ğarı ona haram oylır demiş öldükten, sona nyāb gonuscāmış unn. ī ama sona ğarı da bişe dememiş. ni,decek? getirmişlā kırası böle takmışlā indirmişlā şin demişlā bu yeni moda oıcağ. sora ben gitmedim ne salā okunu ne bişey insannā kendi oıannarı töle gitlā bayā gene ğalaıbaııktı onnā şindi eveli onun resmini bi ğara bi pıat yamamışlā arabayın önüne vikturun ismi sora ğarısının iki tā ne ğızı vā ğızlarını da o türlü götürmüşlā onu urbaıarı ğidirik u demek hristiyan modası ama o hristiyan oıamas. u kefen gene ğomuşlā ama altına ğomuşlā kefeni. e şindi hristiyanınā urbaıan ğömā müslümannā gene kefennen ğömā .

şindi bu kyā mil öldünen geçen sene tā ben o,zman imam dildim fafaıada kyāmil öldünen bu partiyan sekretarımış şu bu e cāmiye gitmez... ğara,deliye demişlā herāde sen ğömmücāsın beya. ğā ldlā sona dedlā bi ubiknoven adam ğömmüş unu ğā ldi rasim rasimin gene komşusu,ya dedi büle büle anadın,mı. tamam dedim bağ u fena zamanda o,zman hayruııa burda müdüdü vaıkof gene partiyan sekretardı gice biz bunu yıkadık, kefinnedik setereyi de büle üstüne ğoduğ demek hani urbaıan dedlā ,ye duvasını yaptım orda onun cenāzeyi ğııdık sabāıan ğötürdlā mezālā şini altına kefin altına şini kefinnedik kınayın hasan da ordadı ī ama ğösteri şinu gene ben o,zmana ğidā hiç öle urba ğidirdim yoktu. hasan dedi o çok kıoıay demek şin biz üle kefenneden e pantuııları büle sokvādığ aşādan setereyi gene büle yoğarı ama bi hanteri de büle ilikledik da öle oıdu. ğızım e şini çok öle fena zamannā ğeşti ama sona gene taıkınnı her şeyini yaptık gene de, de şini bu gene bunnā kendi irādesinnen. bunnā burda on üç hāne vādı on üç hane kilseye ğidennā . urda bi totke vādı bi bulğar kıadını ī ama u bā . her şeyi annatırıldı dā di. imam nyama kıoy da ma brani ti şe ma braniş dā di bā . ī ama sora bi cenāzede burda ğitmedig bu yusufun bubası yoska dā lā di şindi ī ama burda şindi feyim bizim müdür cemāti islāmiye dedi imam ğitmecā sin adını alımayana ī ama aldı feyim pindik arabaıan gittik oraya. yusuf, sā n ban adını aldı,m ba? hayır. şin dedim sora ben dedim vācan ama būğ iptere imamı ğā ldi o defin etti. anadın,mı? ondon,sora o kiliseye ğidennā on üç hāneden bi tobu ğaıdı işte aklı başına ğālmış. demek azcığ inatlığ gene insanı imana getirir.

YERI : Dereli

ANLATAN : Sadık Yusuf Yusuf

YAŞI : 72

KONU : Karışık

1 ben göbelek, darı yidim. ceviz ğabı yidim. kompil yidim. kompil yidim
 kompilā de ufacık ğapıambā yımirtası ğibi. bakırda ğaynatık sıcak suıan dım
 ğaynatırsın, duz yok banmā, dussus. ğabınnan soymak yok. demeg ziyan
 oımasın aşığ var, a göbeleg üttük. u eveli meşelā vādıya burda çok ğart
 5 meşelā vādı unnā da perlit oıurdu. perlit, o perlidi dımende üttük o zamanda
 bayırda meşelā de oıurdu o babam rāmetli bā m kendi bubam ben iki
 yaşndağan rāmetli oımuş ben bubalığ evinde būdüm bekirlā den bā n oıuşum
 dereliye ğocaya gitmiş anam. ī ama bubalığ beş sene birbir arğasıya zapas
 gitmiş. iki bacaklı tavık yok işte ne öküz ne inek, ne eşek, ne ğoyun, ne keçi
 10 bişē yok işte beş sene birbir arğasıya ilkyazın alırlāmış ğasımda saıālāmış. kendi
 urbasınnan ekmek bile tā bu potğovada askā lik yapāıladı bi arada gice gelirlā di
 ekmeg alırlā burdan da göbeleg ekmā götürlā di yanna ekmek yok askerde
 yimā. arpa ekmiştik ğasımda ilkyazın hıdırlezden bayā sora azcık arpayın
 başakları üle ağarmā başıadiyne o zaman yasağtı muhtar vādı bizim kūde
 15 muhtara sōrmuş. muhtar, demiş emin demiş körollān emin dā lā una ğızannā
 demiş hepten aş demiş biz arpadan demiş oığun başak toppayaıım da birā birā
 unu ğavıttırdık tavada ğalıttın, sō el ğayasınnan üttük onnan anam ekmek yaptı o
 hayatı ben yaşadım.

bi tarihta mastanlıya kompil alımā gidilā mış bizim ğomşulā kompil vā
 20 duymuşlā ama eşek yok, ben de on iki, on üç yaşlındayım kaç oğka kompil
 getircān ben mastanlıdan bureyn onu da vādığ bulamadığ boş ğaldik. zaten de
 bulaymışım ben negıdā ğüşlük çekğā mışım nāb götürcā mışım?

hıdırlez ğününde tecared ekilmez dā lā ihtyarııadan duymamıs tā eveli
 ekā sen sātına gelirse oımaz dā lā . bi de hıdırlez ğünnde dā lā di ğırdan eveli
 25 üle odun hazırlı yapmazıadıya kış için anam rāmetli misir ğapası ğazmā gidā di.

hıdırlez günn̄ā nde çalı getirisen eve yılan gelirmiş eve d̄ā di onnarı da duydūm
vā çayırda yeşillikte aptez alıķ namazını ğılāsın undon, sō ğızılcıķta saılanırdıĝ
d̄ā l̄ā di anamīli. ondon, sō ğızılcıķtan bıdaķ kesç̄ā sin belne ğocāsın beli s̄ālam
oıcāmıř ğızılcıĝ ācı gibi. undon, sō қапıларın başlarına bir ā parça ğızılcıķ çalıısı
30 soķāıādı herbi қапıyın başına, onnarı da yaptıķ çöcükken.

babıç yoķtu bubalıķ rāmetli ğırcaıya gitmiş ğırcaıdan āç yimenisi alımış
aıtı ğırmaıı ama kışın ğārda ğār toppıyını bu ğıdara eski yastıķ parçası yamādıĝ
aıtına. çarıķıan cumā namazına ğāldik bureyn. yoķ, arķamıza ğīmā gömlek yoķ.

YERİ : Yanıklar

ANLATAN : Gülüzar

YAŞI : 70

KONU : Setereciler

- 1 bam urda ğārsını aļmā vāmıř aļmā vādiyn hop unnā da şedemiş çevirme
yapāļāmiř undan,sora ī ama ğarıyn aļtinnarnı aļmiřļā bōzunda. bamın gene
sırtında deyir tezecene bu anam toķuvāmiř tezecene ğīdim deyir sırtında
poturļan abayı deyir çıķā baķam abayı demiřļā .çıķādım deyir ōh bi de desdenik
5 ğā di. poturu çıķā bıķam demiřļā poturu da çıķādım diyir unu da aļdļā diyir ōh
gūzel.eve ğā dim diyiri a tāsım demiř n,yaptın demiř. a ba ana demiř nyapčan
demiş canımı ķurtādım,a ben demiş tēy ustrada setreclā diyilā soyguncumuş
unna tō le insan soyāļāmiř

YERİ : Yanıklar

ANLATAN : Hasan Mümün Mestan

YAŞI : 67

KONU : Karışık

1 başını ileri ileri ni vādı ileri çamırlandı evlā çamırlandı çöcüg evā cek
oıdon, sara saçağtan bölā lā di bi şe toprak sıvaıı içā si di, mi e seni geçirverilā di
arğasına ğavağ tattasından.

sona aşığ vādı aşığ çok fena aşığ kimin ekini vāsa, kimin yeri vāsa ekini
5 şe, yapādı. ondon, sara oımyannā demeg bazardan gelirlā dardereden
gelirlā, bizim ğızannımızda gelirlā di aırlādı isannān ekinnā ni. biz gene
n, yaptık arabaıan tēy çamlara götürdük dereyin içine sağladı alegam. kimsede
para yok. para yok bi ölün ölse para yok ye öküzü satçāsın ye mezaıık ğoruya
tālāya ğocāsın. u da ī dīl şini. sen şini komşu īsanın iki anası bası, ğocanası vāsa
e 10 hepsine birā tālā vā ceg oısan īsanda üç dört tālā oıur onso bitçek, onso
n, yapçan aç ğaıçāsın hepten. ileri büledi.

insannā arğalan odun getirlā di bayırdan. arğalan getirlā. onso unu
yağālā. ıılanırdın zatın kışın unu getirince, ğuruyunca gene odun bitā gene git
bağalım. ne zāmetlā çekā lā di be misir ekçā sin undon, sō çapa ğazcāsın ğarığ
15 saıçāsın. ondon, sora dīmene ğitçā sin. dīmende gene vādton, sora hırsızlā vā.
īsannān yol, boyunda ekinnā ni alyilā, dūyillā, aşığ vā undon sō dīmen dönmes.
su yok. çay dīmenneri undon, sara u dīmennā de īsannā bir hafta beklā lā.
bizim selim on, iki ğün yatmış ğara dīmende. şini bu yaşamayı unnā hayatta
ğöremezlā. nārden nerīyn o. ben bu evi yapāğan ğözüm kör oısun yaptıktan, so
20 suıan ekmek yidim. para bitti ğoıay oımyır u işlā. herkes unu yappāmış ba
yappāmış ama git bığam nāp yappāmış herif. ne zāmetlā çekilirdi ne zāmetlā
çekilirdi o voııahi billehi ben unnarı bilmyırmın īsannā bütün aşığtan darı
yirlā di. apteshāne, tuvalete varamazlādı. pamıççīn mīstann mümün bizim ğoca
evlā te isyenn yusufu durudu, ya u evde basmān yanda urda aşığtan mīstann
25 mümünü bi dācığ aımış, ta ğā miş sabaıayn duryuru. bama demiş üç ğündür aşığ

- mümün demiş sizde ekin vādır. bam vā di mıstann mümününe, tobu mümüne. şini kıava kıaldırıldıķāna bakıma, gözüm kör olsun aştı hepsi. üledi, ben bilyırım. sizin bu banili gene çoğ işlā lā di ba unnā tālaķarı tēy bayırda kendine ğidā hep çıkāmā ūraşırladı. myāmed, aģa ūraşırđı kendine ğidā. undan, sora embyede bu
- 30 sālmin embyede bize bureni ben yatıın sabālan ğoca evde ğā di embyede bi ūş. dört, birliK mi altı, tökmeliK, mi getirmiş bi tas almış ğā miş bi tas un verin, alın bu altını alegamlan bam gen birbirne baķtılā, da dedlā bis alımcās dedlā sā n altını bi tas ekin ğuyvādīā gene hayır için. unu yimişlā komşu tāsım irāsım vādı, ya kendileri dört beş kişi unu yimişlā bi tas undan nyoıur. bi tas un
- 35 bir oķķa oıur, ya iki oķķa oıur. iki ğün mü gitti, bi ğün mü gitti gene ğā miş embyede gene almış ğā miş tasını bi tas verin alın bunu diye. alegamlan bam gene şin birbirne baķtılā vā sem, mikin vā mesek, mikin. engeri gene alımadlā vā dlā komşu dedlā hana başķa bize ķāretme al altıncını sen git. insannā ne zāmet çekā lā di ğō sen sen. eh, eh şini sen isannān kıava kıaldırıldıķāna, m
- 40 buķāsın
- ā ba sırt baş büle ğaştā, büle don yok. argacıģara kimin ğoyunu vāsa yapādan irelā di ayakķarına ķarıķ hayvannān ğönnānden. töble ķarıķ tikā di, büzā sicimnā len bālāıādı üle ğiyā lā di. misā virlā ğitķeg oıdunan bi çift yemeni vādı, kim ğidā se misā virlā u ğādtcn, sō una verilā di komşulā
- 45 birbirine yāmırıķ.
- ben cambaşıada hocadım. ben cebelde hocalıķ yaptım imamlıķ yaptım, dedeyin oıdı yā de, sekis sene durdum ben urda ureni ğüvdesi düşmüş. ķilekliye ğanı düşmüş. urda işte bi evliyālā vāmiş vreyn ğüvdesi düşmüş o dede bayramın oıdı yā de orda mināre vā şini insannā, da o, zman hoca ğezā vādı .
- 50 herivin iki ķöcü vāmiş, da işlemā gitmiş biri. gitmiş işlemā u, zmana ğidā hiç ķapıķara, penķerlere dikkat ķevirmezmiş. neyse ondon, sō ayırmış ķöcünü. onsa kendisi başķamış çıkāmā parayı. şin bası māsıt ķapıyı ķāt hurumuş. voıā ba buba hurma demiş bası gene māsıt hurumuş ķapıyı. hurma ķapıyı demiş çok para vā dim demiş. zāmet ķektim demiş. ā zāmet ķektini o, zaman şe yapāsın.
- 55 tekese oıurķan isannarı zōrıa ğuydlā. e deden ğirmedi işte. deden ğirmedi ķāretlā herive. komşulā da ķāretlā. sen şin baķ bu ömeri, pulis öldü sizin erceb, aģa unnā ni yantaıdır unna. öh, çok ķāretlā dedene beyav dedim bazāda

mıstann yusuf da cāmiye gā miş de myāmed, aġayın ali ölmüş dedlā . brah
dedlā īsannā... yusuf dedim haġlaşın dedim ben gene ne, zıman haġlaşşāsın baġam
60 dedim ben siz çok k̄ārettis herife dedim pınayanda herif siz ġızandız uzman, tā
ifaqtız, bōbektis hanın yannānda. ananlı ne zāmet çektlā harmannıġlāda.

o dede ureyni bektaşlara düşmüş ġoġu o aġlah tarafından ne, ben ben ġüvdesi
canbaşıġıya düşmüş. urey bi türbe yappāmişlā gömmüşlā mezālīn içinde māsıt
küçücük bi evi vā baraġa gibi ona her sene urda dede bayramı oġıyırı. o bayrama
65 īsannā bāşış getiryillā , ureyni ġuzu getiryilā , ekin tökyilā para veryilā demek.
e hıdırlezde paskelle yapāġadı paskelle ardışları toplāġadı bayırdan
yumurlāġadı bi fītil verlā di te duman üstnden çū, ā lā di. hıdırles sabā
kaġkālādı çayırdā annanırlādı demek dā ī olcāmiş īsannā.

bayramlā ġurbanı oġan kesā di. oġmayan, ġomşu verise veridi. yav
70 mektebe bi ġazan iki ġazan kim ġurban kesā se birā bacaġ pay ayırlā di. üç iye
yahut yedi iye götürlā di hayır için. hurġadı bi ġazan iki ġazan oġannā da
oġmayannā da yirlā di oġmayannara gene birā tas şe verlā di kim kesemese ama
üle tömbellik yapıġta kesmemek dīl herifin birkaç ġızanı oġur. fıġāre oġur,
ergiremez üleleri büle yatırġan hana ġoġtaġatından manda geşşeg gibi gezmeklen
75 unun ülesine vā mcāsın unun ġoġu, m ġırık, bacā, m ġırık, ġözü, mü kör ?

bu kū ileri ben voġā şin ben vāġan otus hāne vādı ama sona aġtmış aġtmış
beş hāne oġdu īsannā arttı çoġ ama şin türkyeye gitlā , ye e şini urdan ötesini
bilemcān

kirli dīmiş bu nūrġumuş bu, nurġu sona kirli ġomuşlā adını, sona

80 benġovski ġomuşlā adını tō le gidıyır işte.

ramazan manisi:

gene geldim büküm büküm

sırtımdaki davıġ yüküm

ay efendim a sādetlim

85 gene semāmun aleyküm

YERİ : Yanıklar

ANLATAN : Züriye Mehmet Mustıva

YAŞI : 56

KONU : Karışık

1 ifağ ğızanğan ben anamdan iki yaşcāzında ğalımsım niyar. iki yaşından
sora beni dedemle nenem bütmiş unnān ort.yerinde bümüşüm. üsüz yāmrī
verlā di o zaman, bi yāmrīlık vā dlā mektebe gidā ken uncāzı giyā dim.
ayacığkarım yalnyek gidā di. ğabārıdı ayaklarım mektebe vā dnen ğuru ekmek
5 ğabı götürüdük tenefüse çıktın unnarı yirdik yoğ. bi gün eve ğā dnen ingem
mektepten eve ğā dnen bā şekerlen ekmek vā di ingem bā şekerlen ekmek
vā di,ye diye ğōca köyü doıandım fakir būdük. delce tuttu bikere gene. delcek.
ekmā yidik ğızanı. delce, başım gözüm döndü biya yoğsuzluğtan ārpa yirdik
delce tuttu. nenem bize ekmek attinen ekmā tobuğıdaracık bölveridi bi
10 ekmekten sen yicā sin ben yicā n diye buğıdaracık ekmekten bi filiya ekmekten
maraza çıkarıdığ kompil kaç ūnnā kompil yidik mercemek yidik, ğabağ yidik.
ekmeksis hiç. dedem ūlağ götürüdü naret alırlādı, ūlağları hībeye ğucağlādı da
götürüdü bazara urdan ğā dnen dedem un almış buıamaç bişirdik,de yurtlan
kaşıkıladığ tōnan ğārın doyurduğ çok fakirlik vādı eveli, şindi yaşayız biz.
15 nā den nereyn şindi ğızannā oıur oıımas şe yimylā,ya
eskiden mektep beşinciye ğıdādı beşinciye ğıdā oğurduğ. bi gün gene
sālim ağann gelini haçen,gen yimennā ni vā di bā acıdı,da. mektebe gidā ken
yulnyek gidā dim,e sabāıayn sūğta ğıcığlā girā di, ğabārıdı ayacığkarımıs. çok
fıkāraılık vādı eveli.

20 sora yetiştik bûdük evlencek çâyine gâdik on üç yaşndağan göcaya gâdim. yoğsuzluğ, anam yoğ, göcanam öldü, dedem öldü. ingem kendi gızannâna bağıtı bâ bağımadı. e ondon, sora om, beş yaşında gızanım oldu iki göz ev, iki metru saçağ evimiz budu hâle de evimiz gene yoğa işte şini gidennâ n evlânde duryus.

25 ondon, sora bi bölüg ūlumuz uşamız oldu. te işte yusv, ağann işledî ilâ ilmez. diyâ dîmez. gızan paracînnan geçindik, gızan parası verlâ di eveli gızannara çok para alırdık tütün ekâ dik tütün çıkaramazdık e gızannan tütün çıkâ mı? töle geçindik işte şimdi gene berket vâ sin yusv, ağan öleli on sene oldu, ya işte pensiyecimnen bin berket vâ sin geçinyırın ama geçinmek dîle gene hâlimize 30 bin şükür.

eskiden çarık giyâ dik beye ni gıcâ s çarık bâlâdık büle çarıkları, yoğtu, ya. potin nâ de? yimen nâ de çarık, çarık deriden beye. tikâ lâdi deriden çarıkları üstümüze gene yeşil basma nisannig unnâdı üle güllü u nâ de? büzmeli göca, don giyâ dik büle dar dürüşük yapâlâdı töble, büle, büle, büle, büle
35 dürüşük yapâlâdı üstümüze setere mitere yoğ hanterlâ giyâ lâ di bükmeli bükme guyâlâdı hanterlâ n burlâ na. göca, donn ūstaravı, sora üstümüze gene yeleg örâ lâ di gene, ferece giyâ dik. ferece giyâ dik. dedem dedi bâ gızanğan töble dizinn üstüne aldı, da gızım dedi ingen şin dedi ağ bezlâ, gâra mantulâ engin ama bu ingen gırmızı fistan giyik, te bazara gitçek dedi hem de oldu niyar.
40 çıkattırdı lâ fereceleri ingemili toppandı lâ bi bölük gâri gırmızı fistan giyik, te bazara gitlâ .

u mesellâ töle yoğ, boyunda çıkattırlâdı fereceleri alırlâdı arkasından isannân yağâlâdı. kâraman dedecim bu nenenin gândili dâ di kôpçalan yancağ dâ di kôpçalan gândil nâp yancâmış deye dedemlen maraza edâ dik. hem de
45 yandı. şin herşelâ kôpça oldu, yâ u işlâ oldu gızım hep.

evin içine ekmeclâ, soba ni aracağ çelpenede bişâ di. çelpeneyi yağâdık küllü müllü atâdık, küllü müllü yiyâ dik ekmeclâ urda bişâ di. e ondan, sora toprağ çanağlâ vâdi kaşık lâ tahtadandı. büle kaşık ni aracâmış toprağ çanâ vâdi bağacağta adem bizim bi göca toprağ çanamız vâdi bu bağacağta adem gene

50 göcaya gidā ken dünürlük saba ğırdı çanāmızı. dedem gene unu dūdū nā ğırdın
čanā diye. ğırıldı beya düşürdü elinden ğırıldı. toprağtan yirdik şindi nā de.

bayramlā oğurdu beya bayram gene oğurdu. üle şeker yoktu pirinç yoktu
īsancıklā betmezlen bağıā ava yapāladı, nenemili betmezden bağıā va yapāladı.
bağıā va, bezeyi yazıylā beya aynı bizim bağıā vağā gibi yapāladı gene
55 bağıā vağarı eveli ğüştü eveli bağıā vağarı yazāladı bi ğün, bi ğün ğurudurlā dı
bezelā ni ondan sora yapāladı bağıavağarı arağāna gene yımırtağan umaç
yapāladı. çeviz nā de? betmezlen

e cēr aşı bişiridik, cēr aşlā nı pirinç yok. bulğurğan yapādık eveli sızmağā
oğurdu büle, yā oğmazdı töble ğuru tene oğurdu. nenem bize kölemennen ikşā
60 tenecik sızma veridi. üçā vā mezdi. üç kaştnen bişē m oğcā ğ ama vā mezdi
herif. ğā meklā gitmeklā gene bu aynısı gibi geyik gidā di gene insan. ğünü
oğurdu. oyun ğünü birinci ğün dā lā di oyun ğünü dā lā di üçüncü ğün dā lā di
bayramın üçüncü ğüne ğidā varık gelinirdi hep. eveli bayramnā tütün tikimlā ne
gelirdi, ğırımbara gelirdi. bayramda iptereye varıdık bis ğızanğan hasanğ dayımın
65 ğārsı ğā mezdi de sōra peklā durudu. kim neren ğabağ doğdurmā gitti gene
cemnenge dā lā di.

ramazanda gene aynı oğurdu ba. ramazanda davığ oğurdu. dıvığğā sabāleyn
kağdırmā gelirlā di. ğocanamili eveli soba yoktu ya çelpenelā n ağına külleri
tikā lā di de yurtğan buğamaç bişirlā di yurtğan buğamaç bişirlā ğōrlā unnarı.
biz 70 gene yatağtan kavamızı kağdırız ī şe yiyilā ye diye kağğçāz diye, yatın uren
dā lā dı bize bi bārlā dı kağdırmazğādı bizi. ırmazan davığcısı gelirdi.
hasanğ ğüvā kāraman mani atādı

öte uydum beri uydum
ben bu evde koğdu duydum

75 dā di. dedem gene dā di önümüzde yımırtayı ağımā ğā cek bu dā di dedem gene,
bārdı una. eveli sīr oğurdu.

hıdırlezde sancağ koşmā gidā dik. sancağ koşādık. kurādık sancağ hıdırlezde
çayırlā da tekā lenirdik. ayın ağıtısında sabāliyn şavğğanırğan ğün dūmadnan
savğğanırğan çizleri ğıra gelinnig oğannā çizlā ni ğıra atāğādı sī yāsın üstüne

- 80 dēye apıān balāna yapraq getiridik, ızlā oynālādı u oam onosora māni
atālādı māni tutālādı baıra. māniyi tutālādı rt ā l ā di stünü
manici baımısın
cebrayil daımısın
sana bir mani versem
- 85 lünce daır mısın
- u māniyi ıkarl ā di kime dū ā se. ondon sora ipleri ayrı bālādı. o sır ourdu
volāhi unu kesek bilemic ā ne ini. gene hıdırlazde ourmutur be u paskelle
yaālādı. stnden atlālādı, paskelle yaālādı. yeil ot yirl ā di. paskelle oamı ille
herkes yeil ot yicek. paskellede cadı ārsı insann āzına i ā mi uyuran
- 90 d ā l ā di nenemili. ille u otu yirdik paskelle yaālādı ardıları yumurlālādı
yumurlālādı birbir stne. e yāmir yāmasa gene ura oursa yuuu yapālādı
sutan otunnan. birini ısqıpla soyālādı herkes stüne su atādı, yā veridi un
veridi ondon sora unu bi pınar vādı pınarın nde biirl ā di. herkes ızannā
yidiridi. ızannā gez ā l ā di unu. ondan sora yāmir yārdı.
- 95 yāmir duvası yapādı. tēy ar y ā de ba. hannān s yanda yāmir duvasna
bir ā sora ekmek tūrūdük. yāmir duvasını kyāmil ā ālī yaptırımıtır beye unu
biz ızandı a ell ā mizi tble tutturl ā dı. bi sāt, iki sāt āmin, āmin, āmin diye
d ā dik, duvası yapādı ondon sara ha urda ekmek yirdi ondan sara bir havtaya
vāmazdı yāmir yārdı unu ura odnen yapālādı.
- 100 on u hānedi, bilyın helbet. sora on u hāneden seksen altı hāneye ıqtı.
ızannā odu. bi hānede be altı t ā ne ızan vā. ini biriik durill ā . be altı t ā ne
ızan. u ayırdı cūnū, u ayırdı cūnū seksen altı hāneye ıqtı on u hānedi
eneveli.

YERİ : Killi

ANLATAN : Yusuf Yakub İsmayıl

YAŞI : 65

KONU : Askerlik

1 herbi g layın zor yeri oylir o her y de yalı baılı gitmes. biz askere
bastık  ş sene askerlik yaptım ben ama ben askerlikten memnunun askerlik b 
b k bi hizmet v  di anadınmı ben askerlikte bi sene v diktan sora o bizim
okudumuz zamanda ruştiye  k m ş bi talebe bay  bi insan sanır adı. devletl  ,
5  leml   l p tutyu, kesip bi yiri. beni  ursa yo lad . i askerlig ge irdik berket
v  sin elli ki senesine bastık elli beşte bitirdik a trudovida lovece başıadı  oren
başıadı  biz askerye ama obu enyeyi orda  k dık iki ay. ondon sora ište urdan
 ktıktan sora o seneyin i ersinde beni yo lad   ursa. bi sene plevende  urs
 k dım askerye  ursu. ordan  k dın sora bilyısın a devlet neren ist se oren
10 yo layır ordan bizi yo lad  veliko tırnovoya (genc askerleri) da oren yo lad 
orda  k dık ordan aldı  başıımızı orda yalnız bi (zvot)  aldık ben de  mandir
gibi zamesnik kumandir gibi bi yaz urda  ktık şede pavlikenide. yazı  k dık
orda ge tik i i bitirdik orda baılı  g lleri yaptık ordan komandirofka yapt 
berkovitsaya. ur ada  alıştı  i te.

YERİ : Yurtçulā

ANLATAN: Hasan Durmuş Durmuş

YAŞI : 58

KONU : Karışık

1 meselā sıçancıkların urda aıtı yūs hane bunnā işlemeklen geçinmezmiş,
 bunnā yalnız çalmaqılan geçinirlā miş ī ama bunnarı nezman bizim o türkyede
 meselā sułtanı mı yafta işte bi u zamann yöneticisi bi emir veryı bunnara bu
 sıçancık mālesini bu aqşam yafta yārin aqşam bi başkın edyusus yaqıp geçyusus
 5 deyır. annayımsın ī ama unnā gene qorqudan bułgarstana kaqyilā. burīn gā
 dikten sora hebici okiyilā. kimsi proquror kimsi işte oledövateł ama unnā bi de
 bi üle še gurilā birlik, birlik vā ayni yahudilā gibi o yüzden onnarın yüzünden
 bizim türklere başkı onnarın yüzünden oldu.eger onnā olmiydı beki bizim türkā
 len bułgarların arasında būda qonflekt olmazdı. sora būlede hana zorluqlā
 10 olmazdı. bu šte bu at deniřimi gene unnā todur jifkofun řeleri sıvetnikleri gene
 unnādan unnā destekliyilā hana atlarımızı deniřtirsinnā diyı. meselā bin
 dokuz yūs seksen bešte ni dedi todor jifkof? edna tehniqeska natsiya. tehniqeka
 natsiya dedi bi natsiya diyıdı bitin as qoq millet annacādı. di m? ama tehniqeska
 natsiya dedi gibi ni demek bu annadı m. o yüzden šte da u seçancık māleleri
 15 üle yapmışlā adamlā šte. vızroditelen protseste bi jurnalist gelır burīn řeye
 kāřiya geli bā m yanıma. gādlā dedlā yav bize birā kafe yapāmiss. yaparım
 annuyımsun neyse tuttum unnara birār kafe yaptım. ī ama şin adamlā başladlā
 bana sormā dedlā sā n dedlā bilgide dedlā bişi vā mı? nasıl oldu bu iş bize
 bi anatabilir misin annuyımsun. meselā niye dedlā eger dedlā bu sınır
 20 açılmıydı di m millet burda gāliydi hayat tā bi başqa ołabır midı dedlā ben
 dedim. tabı oıurdu yav niye ołmasın dedim sora dedim bunnarın dedim bu iş üle
 ołması için dedim meselā bizim komunislerin dedim qoq buğ suřları vādı di m
 cāmileri yaşağ etlā dedim ondo sora te işte isimleri zorlan qevirdlā dedim
 sora yaşağ edālā di turkçe qonuşmayı dedim. di m? yaşağ etlā, hep
 25 gözükvādlā dedim. milletti qorqutlā dedim. sora ben unnara dedim būle bi še
 ołay oıyır dedim bi yārde bi tavıq fırması varmış. ī ama duvan üleden sora gā miş

u firmanın üzerinde şöyle gez̄ā miş annuyumsun te u semiz bi tavī izl̄ā
 miş böyle ī ama şin nezman aşarı inäken tavıql̄ā başlamışql̄ā kaçma dedim ī
 ama dedim horaz gene çıkmış ğanatları gārmiş te ki, ki, ki, ki yapmış dedim.
 30 tavıql̄ā demiş dedim nyolyi? niye qorkyiss yav demiş ben burdayın demiş
 dedim. annuyumsun? ī ama dedim nezman inyır ğayıq aşarı ğıdarı horaz
 birinci kaçmış dedim. ī ama ondon sora dedim bi çıkī gene dedim almış duvan
 dedim tavī dedim. semiz tavī çıkarī götürī dedim çıkmış horaz gene şeyden
 kümesten dedim gene ki, ki, ki... tavıql̄ā demiş ni ki, ki yapısın ba demişl̄ā
 35 dedim aldı da götürī işte tavī. a ba, bu duvan beni biliçken qorkuttu unçin
 qorkyın ondan demişl̄ā bizi de dedim bu yönetim ğızanқан qorkuttu. biz dedim
 bis korkīz dedim bunnādan qorkaq dedim ğaldik qorkaq da ğidyīz dedim. a ba
 dedi meselā dedi şindi u işl̄ā olmamış olıydi. dedi bu millet dedi öte gitmıydı
 dedi di mi burda dedi hayat tā bi başqa olıurdu dedi di mi hem biznes tā ilerl̄ā di
 40 dedi, hem de dedim bazsı başqa devletlere çıkıp burī getirik te bu devlette biraz
 dedim gelişirdi. dā, onnā da dēyır tamam dēyır u iş hakikaten de deyī ō ledi
 dēyırı bizim yöneticil̄ā dyırı u orada diyı partiyayın ğabartı yok dēyī.
 yöneticilerin ğabardı bā dyırı yöneticil̄ā dēyī tārs yaptıql̄ā dyırı. onnçin de
 millet ürktü dēyır ondan da gitl̄ā şte burdan dēyır.

YER : Aläclar

ANLATAN: Cemil Mıstava Yusuf

YAŞI : 68

KONU : Karışık

1 ā gülüm u at de_ıstirme zamannda bilsen sen ni çektik biz ni çektik. biz ni
çektik. spirkaya çıktım evden. eve durlā polislā kapıyın önnde tā yetmiş,dört
senesinde. yetmiş,dört senesinde. bā m gelinnā , bā m ğarı pamaqtı. birinci ğarı
pomaqtı. rāmetli oldu, ikinci ğarı da şın pomag ama birinci ğarı pomaq oıdı gibi
5 bütün çöcüklerin atlarını de_ıstirmā istiyilā ğarıyın adını da çöcüklerin adını da.
ī ama yetmiş,dört senesinde gā ldi bi polis bī de sekretarka kmetitsa gā ldi
polis ben tütün dizyırın saçaқта ğızannālan barbā.polis gā ldi saçaq kapısına ğıdā biz
bilyız,a ğayrık saııanyıra ö . şe sekretarka gā di ta atları de_ıstircā s bā n dedim
10 polise sen ni arayısın burda? be at de_ıstirmā ... polisten şeyin vā,mı, zapovedin
vā,mı? yok. vınka izvin uratata ğavradım tütün ĩnesini kaķıarım seni dedim hiç
gebärtirim seni vā,mı zapovedin elinde proķurordan? yok. ğıra. kapıdan ğıra.
harem kapısından ğıra. ondon,sara denıstiremedlā . unnā kendi kēfine
denıstirmıslā bā n kendi razıımlān de_ıstirmedik ğızannarın atlarını bā m
adımı de_ıstiremilā ğarıyın adını da de_ıstirmā istiyilā ğızannarın adını da
15 denıstirmā iste,ilā iki çöcüklen bī ğızım vā. kendleri de_ıstirm... bā imza at
dedi ben atmam dedim. ben kendleri atmıslā n,yapmıslā . yapmıslā yetmiş,dört
senesinde tā baķ. seksen beşte ğār vādı yā de incécik ğar vā ama atları
de_ıstiriken bizim spirkayın yanı bisbitin askerye. tanķlā, tanķlā mınķlā hepsi şe
sāriķ her yā si atları de_ıstircēklā mecburen ğayrık. bī a,ııtı barııtı vā ama bu
20 ğızlādan insannā kimsi baıķana kaıķtı annadın,mı. isannā de_ıstirmā istemyillā
atlarını yā ğızlādan barııtı isanna vā bize gelyilā bizim kāşıya geli eneveli
ğızları de_ıstirmıslā bizim köprüden bize gelilā yardım etmā sürüsünnen
isannā ğār vā yā de. o beterlā len,m tanķlālan,m kesilā unnarın önünü askerye
kesti geçirmede bu bizim çaydan öte geçirmede ğızlā tarava. on,sara te gā ldlā
25 zorıa atları de_ıstirdlā ī sā sormilā ni,decā n beni aııdıa getirdlā buriyn savete

ben de, iřtirmcān dedim siz mecbur edemess bā artıķ yok yav iki tekme iki yumruķ kendleri yazmıřlā bilmā n cemil olmānā dana, iļ yazmıřlā beni imza at dedlā bem imza atmam dedim. ben kendi rehimle de, iřtirmān adımı. siz haçan de, iştirisis ni yapāsaz yapın kenleri atlā imzayı zorla elmi tutuķta bñle attirmā

30 i... atmam yav dedim be. sopa yidik gene atmadım. ben dedim anam babam adımı ğomuş bā m. siz nicisiz de ğocāsız bā m adımı? a ba ùle emir vā da. emir mimir yok dedim. dñnya şanunu bu dedim kimse kimseyin adını de, iştires. da de, iřtirdlā . buļgar adı goylā . ha dedim. bā m adımı de, iştirirss hadi. ölmñř adamın mezarlıķta. mezarda kemikleri řürñmñř adamın dedim anamın, babamın,

35 dedemin adını ne, ne siz nēsiz nēsiz yav a ba te ùle emir vā bilmā n ni. kendleri de, iřtirdlā nyaptlā etlā ama ben dedim unnara ben dedim unnara siz dedim ğñn ğā cek bunu ödecā sis. bi siğurnus vādı burda o seksen, doķuzda. dñl, dñl, dñl çankuf dñl onda başka bi siğurnus vādı. ğabaķ řavaļı bāya adını aķlma getiremcā n şini neyse seksen, doķuzda atları çevirdikten, sora ben unnara

40 dedimdi o, zman size dedim bu pā lı çıkçaķ yav dedim şu atları geri çevircā sis siz dedim ben. nesin sen diyur onzara ùle demā ne ben beni altı ğñn polis dayresinde tutlā çapa lı ğñnde bi filiyka ekmek. sen nā den bilirsin sen nicisin de kim sñlī sā bunu gersi geriye gene atlarınızı geri çevircā z diye. sen türkyelilā len ğonuşyusun. da bilmā n ni de beni beş ğñn çapa lı tutlā.

45 ondon, sora ne, zman atları gersi geriye vā dikten, sora gene çekti beni bu sigornus olan atlarımızı de, iştirdi tekmlen hurdu, ya, tuttu, m u tyorda restorann arķasına ti otkıde si znael deyır çe şe vi vızvırat imenata deyır. sen deyır şpionmuşun deyı o, zman türkyelřlā len ğonuşurmuşun bilmā n ni dyır yok u dedim. aķla yatım u dedim sis anayın bubayın ğodī adı de, iştirisez de, iştirmeniz

50 için bitin dñnya dedim buna karşı yav da biraz tartıştığ o, zman urda gene eski adımızı aldık da berket vā sin şindiye ğıdā yaşayırıs kimse bişi deyen yok demokratsiya çıktı

nāb, o lcaķ beya o tey ğaylāba şaraftan bi ğocağarıcık bi, bçuķ yaşında türkyan adı staçka yapmā gelyillā atları çeviriken ğaylābadan türkñn çeşmesinn oldī yere. bi de musa vādı yaķıplardan u da urda staçka yapıyrs beya staçka yapāķan ama u drandovodandı u tā uyusçada şe u ben ğō dñm arabayın altından askerē arabasinn altından attı silāh attı yā řalāsına hurdu bi buçuķ yaşında ğızanı urda öldñ

kadın da öldü bilyirn ben unu toburda uyusçada askeryeden drangovodan sarjant
 mı starserjant mı adını da bilmyın terziyef töle bişē allā ondon_sara u masayı da
 60 huraİā mūsa dūşmā̄ kaİktı unnāİan siz nicisiz de atİarı de_İştircäsiz diyne onu
 da vurdİā urda, te bütün ğarıştı unn için u türkyan
 çeşmesni undan da yaptİā unu bi_bçuk yaşında ğızann ni ğabārtı vā yav
 nenesinin arkasında. anadın_m? şelik yaptİā tōrda işte hā hurduktān sora buriyn
 getirdİā tyobren savete urda unu o mısayı bā m komşu
 65 fireT_doğtur vādı o fikret doğtur hirurğ şin türkyede ö bā n evin arkasında
 yaşayır o. o fikret doğtur gelyı tobriyn getirilā ona imza attirmā istiyilā. bu
 herif kurşun kafasından geçme_ya hem u ğızanı hem u öbür mısaya demek
 basmağİān düşmüş_te kendi şē oİmuş diyne o fikret gene dedi nasıİ dedi sis
 kefçe dedi insan öldürçā̄ siz dedi bi_bçuğ yaşında ğızann kafasından dedi kurşun
 70 geçircā̄ siz dedi bunn dedi hurcāss köpeg encā̄ gibi dedi ben size dedi imza
 atamam buriyni demek basamağİādan düşmüş diyne dedi. ondon_sō unu
 yakapaça beleneye göndärdİā yoİİadİā nēden imza atmamış. yav haқиқat_a bu
 yav gönderdlā. o herif teşin iki sene_m ni yattı belenede. ondan_sora onun hem
 de kendi o mālimdi yirm_beş senelik mālimdi at de_İştiriken şe doİdurmā
 75 değİaratsya doİdurmā çārİlā̄ unu o şeyi eyup mālimi çardığton_sora ben diyıru
 ben diyır mālimin diyu. at değİştirmeg için dīlin ben diyır. o iki şeyden de bunu
 alyilā̄ goİİarnı arksına bālayilā̄ ğarsı yapayaİnız ğaİyır evde fikredi götüryillā̄
 beleneye görütyülā̄ ağt doİduryülā̄ urda adımı ben kendi razıİmİān de_İştirdim
 diye nasıİ diyı ben dēyı mālım için vā dim moİbayı diyır vā medim diyı at
 80 de_İştirmeg için diyır vazgeçyır şe doİdurma... unn ikisinn de hem çöçini hem
 kendisni beleneye yoİİadİā. embiye bā m komşu_ya işte şunu bunu ben
 aİvarıdım una bazādan hep. ğarı kişi n_yapçağ? nilā̄ çektik yav nilā̄ çektik.

YERİ : Nakipler Kitna
 ANLATAN : Hasan Myamet Ismayil
 YAŞI : 63
 KONU : Hıdrellez

- 1 hıdıllez günnde eveli gençlā gızlā herkez barmānda kimsi birne meraklısa yavta şeyse yüzünü veri birbirne veri. māni atālā bilmān n_yapālā cümbüş anadın_mı? parası yoğ ama serbez işennik vādı. şini para vā işennik yok. e başka u saba hıdırlez günnde saļlanmā gidālā genşlā yaz gālā di diyne
- 5 aptez alırlādı, namazını gılālā gelirlā. sona kapıyın başlāna gızılcıķları şe yapālā. e guyyun işine kaya atālā, yā düşsun diyene daş atālādı ya yurt çalķadıķton_sō yā da bük gocaman olsun diye. ya üledi üle beyav. eveli hateş mateş üle yoktu. annadın_mı? buļgar paskellede yaķālādı hateş u asıl paskelle dīmiş, o bas kelleye dālā miş eveli. a beya u zamanna bas kelleye dālā miş
- 10 unnā. anadın_mı? insannā gene annayı paskelle. anadın_mı?

YER : Sülemezli

ANLATAN: Ercep Aptraman Emin

YAŞI : 67

KONU : Karışık

1 o zaman burda aļaman geŗti aļaman geŗton, sora aŗlık yörüdü. sora millet göbelek yidi ondon, sora darı yidi lā . şübürke tümü yidi lā burdan geŗton, sora aļaman Şe burey yunana geŗtinen, burdan geŗti, ye ben o, zaman bayā vādım bilyım

5 geŗtiklā ni u, zaman aŗlıktan iki üŗ sene çekti millet ğayrım undan, sora yörüdü Şe ğayrım ötten berden imdat ğālmā . te u, zaman te fakir çoŗtu, fakir dünyadı. ama Şini berket vā sin Şindi idir bülece oŗdu, mu... ekmeg ayāmıza gelyır, su ayāmıza gelyırı de hepsi...

dīmennā de, ēy yakın dīmennā vādı çay boyunda, orda üdürdük, dācıķlālan
10 gidā lā di insannā beŗ aŗtı oķķa ekinciklen e yoŗtu Şindi herkez evine gelyırı. evinde o ğayrım ice yaŗayır millet dī, mi? e Şini baŗķa türlü e rubasızlık çoŗtu eski bi don mun Őelā aķ amerikennen boyālādı unnarı yoĝ, ā. hanteri yoķ. yemeni yoķ. yā u Şini Şini engin Şini ohō Şinik sorma baķ çöcük bā m aŗtı senedir aļmanyada iŗleyır. ben sülemezden. yā nenen ötte dī, mi? ayja. cam cam ayŗa, m
15 canım bizim kendi oļanımız, a u ba. ben tomaŗladann. bā m ğarı da tomaŗlādandı öldü. dört seneyi geŗti ğayrı. yā, beŗ tāne torun, evlāt vā türkyede.

evlā, tavant yoŗtu, biŗe yoŗtu te kiremitlā len töle, buz gibi millet durudu. yā lā de te hasır gibi Őelā vādı baŗķa türlü üle ķırvat mırvat gō medik bis ķırvatlā tey soncara çıktı ğayrım. Şini bülemesye millet kömür büle Őelā
20 yoŗtu üle maŗinelā yoŗtu. Şini urba yıķamā da vā. herbi çeŗit vā radyalā vā televizyennā vā bizim küde ityarlā yaŗns harpta gō müŗlā ingilizde öyle demeg ufaĝ araba motor üle Őelā u, zaman urda vāmıŗ u, zaman ikinci dünya harbında aŗtı sene harpta durmuŗlā. üŗ sene yesirde durmuŗlā . ingiliz yesir aŗmıŗ unnarı ama baķmıŗ gene de tedarı yapmıŗ da bā m dedem te aŗtı senede ğālmıŗ. yanındaķı

25 arkadaşısı huruİmuş, burdan huruİyır, burdan çıkıyır kuruşun. gene yaşamış
doğturİā te neblen ben şe oİmuş tedari yapımışİā . şindiki bizim millet ekmā
biyenmyır. aq ekmek yicek. anaİarım unnā yetişmemişİā , gō memişİā aşlık ta
şini bizim türkyede de u burda da u. ben doquz ay türkyede çöcā batkaİda
çalışvādım batkaİı vā. millet mālesindedi bizim ev. şin çöcük sattı,ya evleri
30 çöcük sattı evleri. dāresi vā. dārede duryillā . e iki gızanı vā. biri gız biri çöcük.
çocüg oİan yedinci gız oİan gene doquzuncu sınıf. bā m garı tomoşİādan nenen
bilir nenennen biz gādaş gızanı sayıyıs, yā deden de rāmetli oİdu. yā, e üle
oİcaq.

aba te çıkıİā öten gocereden başİadİā burē,yānı. e herkez çevirdi
35 n,yapçan çare yok. kaştıg bama nereye kaççan. te çamlara gıdā, öte beri boş vā
unu üle de oİcāsın büle de oİcāsın, çare yok.

hıdırlez günde te yeşillik. yāde sabalen sabattan annanırdıq. burİara bişē
soqādıq kuvetli oİcāmış deyne. qoparıdıq āşİādan u bıdaqlānı. te tekā lenirdik
paskelle oİurdu. ardışarı yuvādıq. hıdırlezi iki üç gün geştnen ardışarı yuvāİā
40 önne, toplāİā unnarı. genşİā üstnden çüālā kuvetı oİcāmış tā ī oİcāmış.
bayram oİurdu hıdırlez bayramı yapāİadı yā gızİā mızİā oyna iki üç oşam. taştō
zamanda ama çöcük mücük soqmazİadı eveli. üle yok yama. şindi öyle sorma
hiç. şindi işimiz üle ben de yalnızın. yalnız galđım burda duryın öte de gidıyın
te çārmışİā şini gızannā bir ki gün sora gitnem lāzım. eveli her yār kapaİıdı,ya.
45 kumanist zamannda sen gircaİıya varınca üç kere dört kere seni yokİāİādı ya şini
u yok biyāde

YERİ : Oruzlu

ANLATAN: Ramadan Muhammet Emin

YAŞI : 80

KONU : Hidrellez

1 her türlü zaman geçirdik bis ama şimdi bā n hayatımdan üle kaninnā deniştı çok. biz i yaşamak da gō dük, aşā yaşamak da gō dük. da e una göre şimdi uğıdara ğonuşcāz bis. nāp yaşadık? töble insan gibi yaşadık gene.

5 hıdırllez günnärde üle bi ifak bayram yapādık gene ā be kimi yımırta yirdik bilmām ne, üle şelā kännā vādı demek. adet asıl adet. eski türkçe adet deriz bis üle zamannā geçirdik bis. hıdırllez sabasında erken kaıkādık. ēy. ğızııçıķıāda saııanırımış isan. e urıāda saııandımız oıurdu. demek sālām oıurmuş isan o zaman. sālāmıık oıur. tē una göre buğdā ğonuşcān şimdi.

10 oruzlu en öncesi yirmıki yirmüç hānedi. sōra oıdu seksen beş hāne. şimdi ğaldık otus hāne. şimdi bu vatan çok hırpaıandı. bu yaıan dıl. devletlā de sülüyurlā . zaman öle ğalmış türkyeye tamārdı millet orē gitti.

YER : Fafala

ANLATAN : Mümün Mıstıva Yusuf

YAŞ : 69

KONU : Genel

1 tã eskiden demek aļamanın gã dī zamannãda burē. kırk, kırk ikiye ğıdara çok
fenadı iş undon_sora kumanizim girdi. kumanizim girdikten_sora herkes
zeğinneşti. şindi gene bu da battı eski hale girdik. burdan öte bilmãn nyoļcaķ.
burdan öte pek uĝdã ğuļak asmyillã bizim dedīmize. bizi ezyirllã burda.
5 zyirlã çünkü azaļdıķ burda unn için ndeyen şindi beş paraya tutmillã şindi
bizi. azaļdıķ. yerlerimizi alıp veryilã pomaķlara. bitün düzennikte yer ğaļmadı.
sormilã bu kimindir. şenin_mi kimin. varyırsın davaya işine bakmyirlã.
ezyirlã bizi burda. aliylã herkese sor bu ķomşuļara şindi yeni aļdļã hepsini, yã.
bugün topļantı vardı te kimse gelmedi topļantıya çünkü geleceklã ama bunnã
10 gã ceķlã ama bizim ļavımızı inanmılã ğay bizi ezyillã burda. lãzım bu işe
baķķag adam vãsa baķsın ötede sizin ğöçmennerin şeyi vã urda habar edin urı
ilãzım bizi ezdirmesinnã burda. bã m vã kırk beş, elli diĝar yer bī sene beş aydır
ūrşyrın baķ. aļmã ūraşym. tã da vã milã . pomãn biri aļc á ğ oļdu_mu dŭrdan
geçirilã üstüne. bize oļdu_mu çiniyillã burda büle_m oļcaķ bu dimıkratsiya?
15 büle_m oļcaķ bu dimuķratsiya burda? ilãzım bu işe baķķaķ adam vãsa baķsın da
balĝöçe haber edin çünkü balĝöç baķsın bu işe. arekere ğãlsnã burē, yoķļama
yapsınnã. annadın_mi? sorsunnã soruştursunna nasıļdır hayatınız şüle büle. ben
baķ bī sene beş ay oļyır te bu ayın kenarında bakmilã arķadaş tobu beyaz
cemilin aĝasıyındır ben. burda ğonuştun sen cemillen, kãfede de ğonuştun. biz
20 ğardaşızdır. sizin kŭde bizim hasanda hatice vardı. u bã m aĝamın kıızıdır o. çok
selãm sŭle una!

hıdırlez ğünnerinde biz büle çayırļãda saļļanırdıķ. annadın_mi?
ondon_sora sabãlen apdez alırdıķ çıķardıķ cŭmbüş yapardıķ paskelle yaķardıķ
ardıķ kesērdik, şunu bunu çalı çırpı yaķardıķ, atļardıĝ. şindi ūle şe oļmyır.
25 ğaļmadı, insan ğaļmadı. dŭşŭnyur, herkes dŭşŭncede baķmyillã işe nerı vãsam

bakmyillā şimdi.

nāb oldu yov, bizim burda gādīā tanqlā topunnan, silahınnan, bütün bazar doīdu. gādīā kūlere ayna tutmā başladīā pençerlere. içā lere. millet kaştı kortu burdan. engeri ben de gittim türkiyeye. ben de beş ay durdum izmirde

30 bā m ūī uşāğ urda duryū bitā nek vā ğıs izmirde. iki söcük vā brusada. ben kaçmadım kaçannā oldu ama buīduīā sopa yidler buğdara bā m sūlecā m fazla ğarıştırmıyen, beni içā den belkim de dinniyillā burda. sen gittinen çekverlā beni burē bu. yerim vā bi sene beş ay oldu tā aļamyırın aļamyın urdam urī saļyilā imza için tāīa kimindir kenarında? ben ne bilēm bā m īsanna burda vā

35 kimsi bodrumda yaşayı, kimsi antalyada yaşayı, izmirde yaşayı bursada yaşayı. istanbuīda yaşayı, ben bunnarı nārde buļayım beya? bunn için zor veryilā te. vādım her tarava mihofun yanında bizim işimiz yok biz vardık teynā ,tehnik şede kırkoboda. ne bileym u çaķaīkūnden kendi ama ne bileyn ben çaķuīküyün adamını. gā di ölçtü şeyaptı imza attır bilmān ni. ben buļamadım īsannarı iki

40 tāne doķument ğaīdı. ikitāne doķumentte onki diğar yer vā. bu yerlā şini batçaķ bā m. hōkūmeT aļcaķ bunnarı. ben nasıī vereyim hōkūmete. şindicik doķumentleri toplā da gel ğıraīya deyilā . gā di kāşilī kırcaīdan mektub attımdı urī. bilmā n n yapçāmı ben de şaşırıyın yov. nerī vāsam bakmyirlā işimize. gezdırıp durilā yav. niden? bizi burda azınıīķ, az ğaīdıķ, çünkü aļsnā başını

45 gitsinnā diye bakyirlā . bizim işimize bakmyirlā burda bunca insan baķ. niden türk, u belliye. pomakķā yer aļcağ oldu mu dūrdan veryilā . kimin oļursa oļsun. bizim oļdumun kendi maļımızı aļamyıs.

YERİ : Oruzlu

ANLATAN: Rüstem Mustuva Aptalla

YAŞI : 80

KONU : Genel

1 türkye açıldı bis sevindik kim türkiyeye vāmiş ne yardım vā ne bişē, yok
şini. kim türkyeye vāmiş bakyirlā paşaporta peçat vā yardım bişē yok burada.
türkyeden gene gelen vā bureynı yav burda yaşayırı türkyede onnarın yardımını
5 üç ayda bir veryirlā gidik aılık gelyır bize gene yok. türkyeye vāmişik. neden
açmışlar bu kapıyı? neden açmış?

aba toprağ aılamak yok ama töbüle şelā den gücüme gidyī. vā myırlā
vā myırlā . yaşım seksendir. yardım yok bi pensya alıyn kırt dokuz leftoburda
tütün tütün işledim gō dük yoksuzluk da gō dük varlık da gō dük hepsini gō dük
berket vā sin tobu komonisma partiyası çıktı ondan sora i yaşadık bis. te
10 komanısta gitti todor da gitti şin yaşamamız aynı gene eskisi gibi biyeri vāmiş
oısan paşportna bakıyı sā n peçat yenimiş teşini ben bak iki senedir hiç yardım
aımyın burdan türkyeye vāmişim misävirlā yā. e vā myır toburda gene tēy
ot yanda bi garılan bi adam ey ötyanda durılā ey ötyanda durilā unnā sevette
duryılā ama öte arka tarafta eveli milise durudu orda, orda durılā .

20 aba eskiden biz paskelle de yakādık, yımırta da boyādık e oşammen māni
atādık sā nki çıkmış, bu bā nki çıkmış hepsini yapādık. eveli oşammen yirdik
sabaya yicek yoktu gene işennik gene işennikti, işennikti sā n deden bilir bu
işleri beya, deden rāmetli oıdu. unnan neğidara işledik biz bu dardere boylānda
gidā dik çayırılāda tekārlenirdik. bilmā n çalı alırdıg üle yeşil aba i gelirmiş bel
25 ārisına bacag ārisına i gelirmiş tekā lenirdig ama şin üle şelā yok. ne hıdırlez
belli ne kāsımı belli.

YERİ : Körölla

ANLATAN : Hasan Mämedali Hasan

YAŞI : 69

KONU : Genel

- 1 zamanda darı yidik sübürke tūmu yidik, göbelek yidik. göbelek üdük
iFacıg iFacıg yaptık büle.bi fasile vā aq ifacıg ama tenelā dīmende üdürken gıra
çıkādık çoqudan. nuļa çıkaryı ama yinmes. nilā geçirdik biz ba gızım nilā
geçirdik. bāris içimiz gurū anamıs barmaqıan çıkarvarı kıçımızdan şeleri. ni
5 günnā geçirdik biz gō sen sen gibiken tā ifakkan tā ifakkan bile
yemekleri ocaqlıqta büle soba yoqtu. nāp bişirmcā z beya pişiryırs. orda bī
āç vādı bī āçı soqādık bī demir zincir asādık hana şeyi baqırı, baqırı şe baqırı bu
aļamin dıl de baqır, baqırdan unnā asādık töle gāynattırıldıq. çerpene vādı şede
topraqtan, topraqtan çerpene yapāladı eveli. ekmā atādık vren ocaqlā üstünü
10 çerpeneyi gızdırdık gene hateşte. hateşte gızdıryız gene unu bis üstüne tā üstne
gor mur goyurus kül mül goyurus. bī haļqa bī şē vā büle haļqa çımbar çımbar da
goyız hana düşmesin yere gor mur kül mül düşmesin yere deyne unu pişiridig
büle pişiridik demek. yā de yattırdık,toprān üstünde beya te toprān üstünde dıl de
gene üle büle purjina yoqtu hana. hıdırlez günnā nde hıdırlez sabālanda hiç yel
15 oļmazdı. yel oļmazdı gızılcıqlāda saļlanırdık. gızılcıqlādan bi şe koparıdıq
soqādık belimize beli ārmazmış sanki bilmān ni.
paskelle ardışarı kesā dik kesā dik bülece yumurladıg annadın mı
yumurladıq büle bi Fitol atladıq büle çü ardık atlayız beya te genşlik işennik
yapadıq işennik atladıq ba hateşi atladıq büle āşları topladıq büle āşları kesā dik
20 kesā dik yumurladıq büle bī Fitol atladıq baskere qaş mış gālmazdı hiç.
türkçe gōnuşturmazlā ana dilini gōnuşturmazlā demek nilā çektik sopa
dümek şapka gabaļaq mibaļaq aļırıā kavandan şabga gıtmezlā di büle. nāb oļcaq
ba gızım? atlāmızı çevirdlā ye cam bizim avtomatıan zorıa adımızı şaptıa imza
attırıā bize ama unnā tutilā sā n elni veryilā himqalı sā n elne zorıa attıryilā 25
sā atamyın dedin mi barmaq bastıryilā büle boya barmaq bastırıladı. bayram
mıyram yoq ba gurban kesmek yok bá yoqtu ba yoqtu. belāya gālırdık be saqlı
kimsi kesmezdi bile kimsi kesā di çoqkudan kimsi kesmezdi

YER : Kösullar
 ANLATAN : Ahmet Hasan Ahmet
 YAŞI : 68
 KONU : İslam

- 1 şimdi baḡ beri bin doḡzyüz otuz doḡuzden başladı kırḡ bir, kırḡ senesi
 elliye ġıdā būk yoḡsuzluḡ geřti meselā kırḡ üç, kırḡ iki senelerinde büyük
 yoḡsuzluḡ oldu ki bir ġram ekin bulunmaz, ġıcek bulunmaz, yıcek bulunmaz
 haḡḡ öyle bir şe haḡde yaşadı. çoḡ yoḡsuzluḡ halinde bu zamannā büle geşti. e
 5 herkes çalışırdı. tütün ıkarıdı meselā fakir oḡarak geçinir. yalnız yemek aḡabilir
 rubasını yamar yamaḡıḡan geçinebilir böyle bazara gelebilir. hiç bi paraya sahip
 ıkamas. öyle bī yoḡsuzluḡ zamannarında evin içinde o zaman meselā
 bāzılarında beş on küḡu misir unu bulunabilir. başka türlü biřelā yoḡ. fasuliye
 yiyeris meselā göbeleklen. düvā , misiri arıştırı büleliklen darı yirdi, bülelikle
 10 hayatını tēmin etmā çalışırdı. çoḡ yoḡsuzluḡ halinden hayatını tēmin edā di.
 başka türlü yoḡ.bī yerde gidip te para ıkāmak için imkān yoḡ nerīn gitsin de para
 ıkāsnā yoḡ.iş yoḡ.yalnız evde tütün iřlā dik tütün de az ekilirdi büle bu
 zamandaki gibi büyük zenginā sahib oḡuḡ ta büyük hayata kimse ā remezdi. ne
 kimsenn arabası vardı. hattā arḡasıylā odun daşır herif hanesini geindirmā
 15 alışırdı. alışmazdı öyle gezsın orda burda yoḡ. üle zamanlar geşti
 hıdırlez ġnünde bişe yapılmaz. biz türklā hıdırlezi tanırız. yav gene
 içimizi iřlārdik. hiç işlememek yoḡ. hıdırlezmiş deyiḡ te bizim islamiyette
 iřlememek yoḡ. tanımayız meselā üle būn bu hıdırlezmiř deyiḡ te bütün ġn
 yataḡım, gezelim bu yoḡ.
- 20 tamam, u ġnünü tanırđık. sabahları tezdēn alışarıs meselā apdez alır.
 namaz ġılarız o ġnünü tam manasıyla tanırıs. u hızır ilyazın... yā, bunna oldu.
 ama işlememek yoḡ. bizim islamiyette işlememek... işlemek her dāyim. meselā
 cuma ġnünü dēyelim cenabu aḡḡah insanları yaratmış ayetinden söylemiş ki cuma
 ġnneri cumaya bir sāt aldıktan_sora, şimdi meselā cumaya bir sāt
 25 kaḡdton_sora, iş haram. diğer başka ġnner, cumadan ıktıktan_sora dāḡın, yer

yüzünü işleyin, rıskınızı arayın! bu işlememek yok.

- genşlere, insanlara anlattırız medeniyet üzerinde islamiyetin meselâ
 namaz gılmak, oruç tutmak, ilik. hoşluğ. insanlara edebilen gonusmak bunları
 anlattırırıs. ni annattircâz insanlara? kimsenin meselâ mağını çağmasın!
 30 serfoşluk yapmasın! insanı dümesin, sūmesin insanlıkçasına yer yüzünde hareket
 etsin. e biz okuduk. okumak için okuduk. yedinci sınıfı çıkardım ben, bin
 dokuz.yüs kırt,dokus senesi mektebi çıkardım. kırk yediye, kırk sekiz
 senelerinde o zaman bize mālîmlerin vasıtasıyla bu işi elde ettik. çalışmakları
 o zımtan beri de bu islamiyete, bu yoğa çalışırız. bu yoldan devam edyırıs.
 35 bildimiz gıdâ bilgiyi yaymâ ūraşırıs. ben hağa annattırırın dîni islâmın
 yolunu. diger başka bilgiler televizyada, orda burda herkes bilyur. fakat bu islâm
 dininin bilgisini bazıları bilyur, bazıları bilmyır. bilmyennere islâm dinni güzel
 bir din. herkeslere yani güzelli yaymış. bunu anlattırmâ isteyurus. dinleyenler
 dinneyı, dinlemeyenler dinlemyuru. namazı annattırırur, orucu annattırırur.
 40 insanlara nizamı intizamı gösteryurus. kimse kimseyi dümesin, sūmesin.
 kağalamasın. bunları anlattırırırız cāmiye gelene. soğaklarda gonusmâ istemyız.
 cāmiye kim gelirse orda. orda anlattırırıs toplum yārlerinde bāz mevlitler oğyı
 oralarda bu işte. dūr be! ben nasi atı anlatmâ başların baştan. aptezden.
 namazdan muslūmannā girceg olan adam, müslāman yolunda hareket etmesi
 45 lāzım tam manasîle, bir takım bilgileri edinmesi lāzım. bizim bilgilerimiz bu on
 tâne namaz duvası vâ. başlâ suphanekeden, etteyatiden, yoğarı dūru bu duvaları
 ūrenir. ondon sora ūrendikten sonra kıbleye karşı döner namaz gılmâ ūrenmâ
 çalışır. bilmedik yālleri bilenlere soruğur, böyle devam edilir bunları anlattırırırıs
 hağa. e sōnra genşlere içkinin kölü oğdūnu herkese anlattırırırıs. içki kötü
 50 şeydir. ananıza, babanıza itāt etmek lāzım. ihtyarları tanımak lāzım. insanları
 ezmeyin, ūzmayin, sūmeyin bu yolları her dayim hağa anlatmâ ūraşırırıs. başka
 bî dünya bilgisi de lāzım gene. meselâ bāz yārlerde dünyanın geçimlerini de
 onlara anlattırırırıs ki meselâ yağnis āhret bilgisiyile insan oğmas. diyelim bugün
 fenner herşey yapıyor. bu gün ālem oğumuş herşele... e bizim de yağnız bu dîni
 55 islāmı aptez, namaz gılığta çalışmak lāzım dîl. dünyanın bilgilerini de edinmek
 lāzım. bugün ālem meselâ uçak yapmış, uçak haydıyor yerin altında vapur gidyı
 e atom yapmış. bütün memleke... māvza etmiş bunların da meselâ insanlara bî
 fayda oğdūnu hağa anlattırırırıs ki bu yollardan da devam edin hem dünyayı hem

- 60 āyreti gāzanın.hayvani bī şekilde dünyada gezmeyin! bunları anıttıyus haıka ni anıttıraıım başka? eskiden yāmur duvāsına gitmek bu meselā bir ay iki ay hiç yāmir yāmazdı memleket kıpıuru hale kaır ondan_sō biz toıanırız gideriz orada aııaha yaıvarız cenabu aııah bizim yaıvarmamızı kabuı edā se. bizim duvamızı kabuı eder, yāmir yār, yāmāsa gene u da aııaha bāıdır. bize bāı dīl. unn_için gideriz duvaıara.
- 65 bis osmanlııar aıtı_yūs sene bu avrupanın içinde adalet sürdük. fekat kimsenin bir burnunu kanatmadık kimse_de bi zorıuk yapııta onun adını aııaıım. onu müslüman yapaıım, bu yapıımadı. bizim islām dīni zerbes bī demokrasi dīn. bizim tarihıarımızda bu ki islām dīni yer yüzüne inmiş demokrasi bir şekilde. senn anıacān gibi. bütün dünya konuıyır Őini bunu. güzel bir anıatıııa her
- 70 yerlerde ālimler, hocaıar anıttıyır ki islām dīni güzel. bununıa da bütün dünyanın beı kıtasında islām var. neden? islāmın güzel oıdıundan doıayı. herkes bu güzel dīne sefk edyır, merak edyır giryır. böylelikle biz artmayıs. silā h kuvvetiyle dīl. bunların yazdıııarı gibi dīl. bunıar yazmıııar osmanlııar silah kuvvetiyle kendilerini çoıaltmıııar. hayır efendim öyle, dīl! biz anıttırmaııan.
- 75 islam dininin güzel oımasınnan insanıar kendi kendine bu işe girmıııardır. bizim işimiz böyle ilerleme. burda bilgi bu.

YERİ : Küçük İptere

ANLATAN: Yusuf Sadulla Malil

YAŞI : 70

KONU : Genel

1 evlādım baq şini burēn biz evelden yoqsuzluq gō dük göbelek yidik, danı yidik, yoqsuzluq gödük çoq. annıyı,msun? öyle günnā gesti demek ayāmızda yalnız demek yaıladı. u argacığaraıā şeylā bu bacağılarımızı yaıladı töble şeylā gō dük.

5 neyde yicā z yā? o,zman misir ekmā, nāp yapçās? kömpşllen misir ekmā ni gāştırık nbunnarı dari büle bī avuç misir uncās gāştırık tobunnāıan tō le geçirdik bis.

evlā nyoıcaq yav, evlā n içi çamırıan suvaıı, büledi. içā de nyoıcaq? büle yeni aıma şelā yoqtu. hepsi te baqır-maqır tasları. tobunnā. tō le geçirdik.
10 ekmekleri çelpenede. çelpene ocaqlıqta, çelpenede üle sobamış, peçkamış, tokmoq ule şelā yoqtu. gandil gandillen.

hıdıllēs günnā nde kutıama mutıama gızannā gidā dik annanırdıq. çayırıāda annanırdıq büle ellā mizi yüzlā mizi şe yapādıq. te, bunnā töbüledi yā.
15 ocaq mı? paskelle te cevzlā de büle saııanırdıq. gızıııcıqlāda saııanırdıq e tebu te hıdıllēs sabası, yā, sāıam oıursun demek gızıııcıqta saııanırsan. belne bī de deli, bā, bāıā demek büle. yav töle çıkyır yā lā de uzunnamasıya unnā annayı,msın? büle bāıadıq belimize gızıııcıq selāni büle soqādıq töble şelā gō dük gızım.

e nāb oıcaq cam gızım? sen de gō müşündür. ē o,zman be gızım n, yapçağ
20 o,zman tanqları haydadı üstümüze kimsini öldürdü töle oıdu bu işlā. hepsi oıdu. e sā n çapında pomaklıq vā, bilman ni üstü hepsini... büle şelā yaptııā unnā, yā. ē şini berket vā sin bá gızım. buna şükür şini. hayatta bu te tütünnen müşkül oıyırıs aşā yoqarı te. gızannarı nāp bütçās? sorguıan bütüttük, ekmek

sorgusunnan, yā. bā n satın evlatlarım hepsi türkyede ya...

- 25 bayramıada beyā bütün topıanırdı çöcükā möcükā. gızā oynā.
çöcükā yan taraftan. gūāıadı bile. evelde eski zamanda demek gızlara bakmaq
yav ūle gelirlā töbüle bakāā maqaıa ama tēy yüz metru, yüz elli metru gızların
yanna soquıamazıadı. üledi.

YERİ : Emirler
 ANLATAN : Embiye Süleyman İbiş
 YAŞI : 60
 KONU : Karışık

- 1 gışkan panerlere gācāz diyı çabık çabık postaları bititirā di bize. a panēre gērken gene en çok verā di iki küvte bī parça ekmek parası sancağkara pinmā para nā de? kim vā cek sā para üle? para yok. vā mezlā di. gelirdik burlara, çok datıdı dünya çok datıdı dünya her şeyin dadı vādı dadı deyincesi
- 5 gıdara üle bōz yimek dadı dilde, hayatın dadı vādı zatın, oturduğ pastaıa. oturduğ mustava sāt bire ikiye gıdara pastaı yapādıç panēre saıcağlā diye sabā karşı kaıķādıç dörtte sabaya gıdara çenelerimizin aıtı arıdı üle tēy bacakları uzatıp ta pastaı yaptırmazıādı eveli. bādaş kurcāsın bādaş kurcāsın. desdenek top gibi oturcāsın orda ihtyar vā. o ihtyarın yanında bacā uzattın sā n bacānı kesā
- 10 lā. ditsiplina vādı çok eveli ama şimdi nā de, şimdi kaıķ sen ben oturcāz deyilā ĩ yere. şimdi evel zaman gızannarı nāp gerilere gaırıādı hateş başında oısun, sōra başında oısun şimdi ihtyarıā .tersine. tam tersine şimdi garķ yaşamak.
- gızlā oynāıādı çöcükā bize baısm biyensin diye. kaıķā bī oyun yapādıç biz de, kāsı kāsıya iki gıs. biri orēn dūrudu, birimiz burın dūruduç. öteki gızlā
- 15 sıra oıurıā. teneki çalıā tıngır, tıngır kirpi oynadır gibi. biz o tenekeye karşı bī hava hurreduduç işte. ellerimizlen oynādıç. kimi bacaklāıan şıķıatmā başıādıç dönā dik gene eşte orda gene bi biyensinnā diyne. eveli büle gonusmak yoktu. çöcükā n tēy bī günnük yoıdan çöcün yüzünü seçemısın zaten. çöcük arıasına bi güzel henteri gımiş. negdā bizde prosıuk vāmiş baı ha tōna tamarıķ ta
- 20 gidā dik. eh, bunn sırtında bāsana ni güzel hanteri vā e sen unn kıavasına, akına baısan a çār onu, iki İaf sūle ba! iki İaf sūlemezdik. ā, yasaı. dilsizdini de bilmısın. adam karşıda durı. bī de şin bis kaıķıp ta oynākan şin o çöcük beri dūru bakı, biz gaıaba gızıs. küyümüz gaıaba oıdı gibi şin ayıramıs. bā m baıākın. yanımdaıına m baıākın? ona m baıākın? gızann gözleri hepsi toptan bakı
- 25 bizim topluma bakı, gıza. hebicimizin içi çekyī şimdi. bu bā m baıākın? on sora

- metru namazlıyı toqumamız lāzım o gice sabaya ğadara toqucāz, boyacāz, ditçā z yāpāyı, yıqacās şindi kir yapāyı yıkıyırıs, ğurutturyİZ o oşam o yapāyı
- 60 kimmiz ocān başında, kimmiz gene sobayın başında ğurutturuduk. onsō didīrıs. daraqta darīz. evel zaman daraqları vādı sivri büle yoqarı dūru onn darayıs, īrīs yapāyı çuvaİİq ta. vā çuvaİİq vādı tıqaçqa deyilā şin buİgarca unnara. boyyırıs yeşil, pempe, ğırmızı, ğara, gök unu çuvaİİā sōkā dik ğocağarı gene bizim başımızda oTğovornik gibi aydaryı. u da bilyı unnarı biz ğızızca beye ğızanı.
- 65 sabaya ğidara unu toqurduk renkli renkli güzel herbī çiçek ğodurudu gene u ğarı bize gösteridi sabā qāşı ğün dūncası ğidara onu ğötürüdük bī camiye ğördük hiç uyumadınan sabāİādık. hatonu çok şēdi u. u zman sayğı vādı şin religeye sayğı vādı. çünkü ihtyarlā namaz ğıİyİİā ya diye hepiçi beş vaqtını e biz de unnarın kenarında ũrettirİā di zatın onnara uymasan evden ğıra atāİā seni. nerēye
- 70 ğitçā n?
- biz vāqān quran dā rsi yoqtu. bis qomanizma zamanında asıİ kızannīmız o zman sürdü bizim. ğocanam ũrettiridi te.ocaq başında durudu āzdan āzā. iki İaf dā yenden tekrarİattırı. ũrendin m bā kam? ũredin m? ũle, ũle namas duvaİarnı ũrenTik.āzdan āza ezberē ũrenirdik namaz ğıİmayı ũrettiridi anam genşti bā n de
- 75 ğocanam yaşıİıdı ğocanam herşeyi ğocanam ũrettiridi bize. u zman nine demezlā di ğocana dā İā di. tā kenar kũlā gene tā ğocadere gibi etraf kũleri unnā gene büke dā İā di. büke ğocana demezlā . di sōra nine İafi çıqtı. şin gene ğarıq türkyellā gibi babaanne, anneanne çıqtı ya unnātā gerilī kũlā di unnā.
- ō, ō ğaymaq. be on yaşında ğızann. üç metrudan donum vā bā m üç
- 80 metrudan, ğoca don. ğaydīm vaqt satın donn üstünde kızā pinmiş gibidim, don beya tobūdā bī ğarış belim vā. üç metru şē o bele sıvışır mı? uçqur iki metru. iki metru, üç metru uçquru vā. onu quşaq gibi üstne sārıdıq. o arqası, donumuzun arqası yaş,su,su. belden aşası su oİurdu. yimennere bastımın şārt, şārt yimennā den yoqarı ğonguruq çıkī. yimennere yaşİından. su, bitin ğün ğayādık. ğızİā da
- 85 ğayadı, çöcũklā de ğayādı u zman. tā çok gene çöcũklā ğayması İā zım ama herāİde bis de gene nēblin tā ũle sārıtçe davranırmışık herāİde. ğarışır mışık e ayakİarımızİan ğayādık. yimennā len ğayādık sora bubam yapparıdı bize iki ācın iki keser sapı gibi şelerin üstüne iki ũş tāta yamvarıdı. u zatın başqa yoİa ğayā ğidā , biz donnan başqa yoİa ğidā dik kızān İiniyesi desdenek dīİdi,ye

- 90 onda gene çıkā ityarın biri meçide gdā ken yoğun üstünde gaydızmı diye bī de bize dīneklen gözükverimi, kül tökālā. gene urēn gene gār doğduruduk gene gayādık ama belden aşā gene göle düşmüş gibi suyus. gene de hastaJanmasTık niden hastaJanmasmışik nēbileyin. yidimiz yemeklā dem vitamin çoktu. nēblin, töle.
- 95 bişī yoktu ni olsun? hırka giyā dim ben. hırka, hırka bilimsin? bilmisin sen. hırka iki basmayın arasına pamık, pamıkta dīlde döşeg. içi. pamık yoktu. döşeg içinnen işleyi makinelen öle şıvaşlā vādı. onnarı işlā lā di üle bī barmağ araJan işlā di. sırtına göre sırt kesā di iki ön kesā lā di goğ tikā lā di hatonnā. öle avırdı o hırka yazākan bu omuzların kopā gāriğ yazamasın. sā burda şın bastıryi o avır vse edno yorgan şte, yorgan gibi. u da bīde diri durud da ısıtmazdı da bizi, setere yok hırkaJan gidā dik. çanta yok. marmaLat kutuları vādı. u marmaLat kutularını bubam ustadı bā n şindi pampacığ onu aıtını üstünü şaykaLadı tēsterelen bī kapak kesvā di bā unu, unne gördüm. ben kün içinde en zengin gızdım marmaLat kutusundan çantam var a, tondan. zengindim.
- 100 geri gaJannā gene eskiden torba tikādi. naylon kesesi yoktu o zaman. eskiden torba tikā lā di. bī tarafı başka bī. tarafı başka. i dört beş parçadan eski donnarından alır anası tikveri omuzna asvarı. içine bī parça kölmen kölmen biliyimsin sen, kölmen ni? moyası ekmek, içine soda guyyilā bī kaşık. o soda sapsarı. sodayın koğusu zatı seni fena yapā ama herālde içimizi o soda bizim gevşettirmiş tōndan ondan yarāmış o gene bize. katık yok. kölmen kaya oImuş
- 105 kaya kölmennen gızan dişi keskin olyi dişlen ısırıldı. inaçi sen kölmeni bölemesin. o gips gibi donmuş hamırlı ekmek vā mezlā sā çünkü hamırlı ekmek çok harcanyi çok gidī bişirmek vā onu. u bişirmek de dīlde kesatlık vādı. un gitçek diynı çoğunu kölmen atāladı daş gibi kölmen yirdik.
- 110 küyümüzde mektep vādı ki. tēy namaz mektebinde ekli birki oda vādı ama sōra gene būk mektep yaptılā. büyük mektebe gā dik. namaz mektebi vādı. namaz mektebi bī göz oda vā, odayın içinden genē başka odaya geçilā şın cōmart gaLaba oIursa bayramlāda olsun, misā vir gelirdi ramazanda herkes mecbur gidā di, hocaya da gene yemek götürüdük, bōşam sen, yarın öteki

- 120  omşu,  b r_g n  teki  omşu. sıraya dizilip g t r d k. o_zman g  herkes gid  di
 c nk  hocaya yemek hoca gez  g t r ken herbi  eşit yemek gid . evde yok.
 t ndan adam  predimst an herkes  o ad_da odayın i ine b  oda t   te ta al dı.
 ama  ira d ru  apsı yoktu, gene o odaya. b  odayın i ine gelyı hana mutfak Şindi
 n p  le gelirdi. namaz mektebi v dı onda ekli gene  ızannarı o utm ... hoca
 125 o udurdu. ben git nan rahleye otmadık biz. yere diz c k kt k. at l dı y  lere
 ište eveli ke i t y .  ı ınnan d v  l  di ke i  ı ını ondon_sora to ur dı.
 onn dan b  kilim gibi b Ői  ld _ d  l  di oturud  ama bacaklarımızı b t n t y
 ısır n d lamıŐ gibi. c nk  o ke iyin  ı ı  ok diri dur ,  ok fena yap dı goyun
 postakısı olsa sen git otur onda, ben on g n oturc n gice g nd z goyundan olsa
 130 ama ke iden. ayaklarımızı, bi ka k dık ayaklarımız t y opoyka gibi
 y r yemezdik, u yo adı bizi, aŐada yere oturisin, yere. rahle sora  ıktı. e te
 b k l  tepesi_ st  y  de. onn  st nde. yalnız b  teft r v , to teft re herşeyi
 do durudun. bu garca b  s t v dı o_zman. t r edi hepsi, l tinca o ur adı. b 
 s t z v dı bu garca. o bu garca das alas_da g  o da ayl  a m  g  miş her lde
 135 hi   le b Ői  retm   raŐmazdı. bize d  di ben t rk e bil n d  dini bil ss
 t rk e? soruduk gene biz de bu garca
 bilm s kaştı k Őta d  di gidin eve demezdi bize  ar k bitti mektep demezdi de. kaştı k Őtı d dibize onn gene t rk esi
 o_du bizim bu garcamız da kaştı k Őta kaştı t r e k Őta bu garca. u da b   af v 
 miş bize bu garca biz de b   af v  miŐik ona tur e. bizim bu garcamız hoŐt du
 140 ama  ok mut lud  o_zman.  ok merak v dı. on  c kişidik. b  h nede, on  c
 kişidik.  mir l  eskiden seksen h ne sora y z yirmi h ne o du. Şin gene elli
 h ne  al mıŐ. nebliyn v dır gene ama toşnu bilemc  n. v  bizim k miz bu kirlil
 a c nn i inde en b k k d ,  mir l  . anı ıktı. Şin t rkyeye g c ettikleri gibi gitti
 onn . elli v dır ne_blenyn cingenesinnen mingenesinnen g n toplanır.
 145 deli hast nesi eveli savetti. ası  o s ra yapıldı, savet. ilk  nce  tede o
 reyislerin durd  y . obştına d  l  di. Eveli. savet demez l  di o obştına eski
 obştına  al dı. o, o orda Şin bu gar das al arı g  m  baŐladıyn ordan onnara
 bir  g z ev v  dl  y Őam  o utur an k ye sa maz adı.   unn  d  l  di bize
 yaramaz d  l  di.  sann  a maŐ adı zatın kiraye darcava yeri de yoktu k y n

- 150 içinde o gene obştınaya oriyn aırıladı unnarın içinde çok İsi de vādı gene çoķu ğarı gelirlā di daşkaııā. onu orda Őin almaz oldu. git_gide Őin bu idare kırķ dōrt idaresi yavaş yavaş būmā başıladınan bēri yeni yaptııā. o deli hastanesini sarı binayı yeni yaptııā onn adı yeni obştına dā dik. ötede o reyislerin yanı eski obştına dā dik. urīyn gene. sōra unu saveti ordan bī arada kaıdırcağ olduā
- 155 hastāne yapcağ olduā du_um hastānesidi u ilk önce. du_um yaptııā urda ğarīā emirlā ğarīarı. Çataķ, nebillā, ğarabaşıā, popazdan o rayon ğocadere on. on_bēş kūyūn savetidi o, orası. unnā du_um yaptııā. sōra orda neblīn ben birkaç ğarı du_um yaptıktan sora assıķ fittirmā başıladıā da ondon_sora kapadıā unu gene. sora bu hastaneye venef vādı orda. o deli hastanesi gibi orasnı aştı. çünkü
- 160 Şin orda hep öle neblēn ben inanmīyn öyle Şeye ama üle zaplaniyr dedlā ama zaten gerçek gene dōrt, bēş ğarı da öle du_umdan sōra başılaştıā pampaçık on_sora sen bilyisin türklerin bizim vyarası vā üle. du_uma gitmedlā oriyn. on_sora hastane yaptııā delilā gene Şini nenormalı deyız_a onnā gene bişiy de görnse onnā farklamyi bişiyi bişiy bilmilā asıı yataķta tepişemeyennā orda sāta
- 165 ötekleri azzıĝ ayakta olannā aıııı da dīl ötekileri de ayakta olannā üle bişīden korķu hisedennā başıka yeni sĝrada yeni yapan yā lā de durılā unnā gene o haremde deli hastanesinin haremde yaptııā. iki kat gene üle yeni güzel bī bina e zatı santarkaıā da gene hep ikişā ikişā ğodııā eski hastaneye. hep unnā da üle bişle ā ğō dūk dedlā ama negīdā asıı kenleri bilcıklā. temizlikçi ğarīā
- 170 ğō dūk dedlā ğō dūk dedlā kapııarı hurulyi çāt çāt dedlā. çünkü, ğır kapsı huruısa hadi biri gelir. biri gelir, unnarı korķutmā da gelir unnā genç gelinnā. belki biri merak atā da, da gelir herşē İsan için ama tavanтта. üle bi kölgelā basmaıktan aşarı dūru İapır İapır inā ken ayak seslerini duyılā bişi yok. toĝīdā. unnā deyilā İşte ben kendim urdan gezip_te yaşamadım, işlemedim orda. deli
- 175 hastanesni undan, unu zatın bī türlü ğuıııanamadıā başıka çeşit o binayı. bizim İsannā gitmez olduā ondon_sora ğarıķ rodilen dom orda boş ğadıına hop hastane yappadıā, gene bu nenormalı İsannā ğızancıkııara. Őindi urda çok būyemyilā. İfacıcık. yaşııarı vā, yataķta. altını temizliyilā. İşte altına yapannā yemā āzına tutvaranna u binada. inaçi ötekleri başıka binada. töle İşte negīdā asıısa tōĝīdā.

- 180 ğurban bayram ğā cek oġdton_sōra ğurban aġırġā yē koç yē ğoyun yē iri
 hayvan nise_šte bi hayvan aġırġā una ŝin ğurbana bir hafta vāқан қınaġāġā. bi
 oқumuş adama қınaġattırġā. oқumuş ğarıya, қuranı eski türçe қuranı oқuyana.
 hana dīl biz gibi āzdan āza ğocanamdan ūrenmişim ben anamdan ūrenmişim
 bir_ki duva ūle duva dīl ūle eski türçe adama, қuran oқuyana ğurbanı қınaġāġā.
- 185 bīhırı ğorġā, kiremete ğocāsın. demir ūstne ğomcāsın eski zaman kiremetine. ūle
 eveli kiremitlā vādı tekne gibicene, o kiremetlā. şindi evel_zaman evlerinde
 kiremetlā olyī sōra o kiremetin ūstne ğorġā. iki bacān dōrt bacā yok_mu? қавasının
 aġtından, iki bacānn arasından gene ğarnn aġtından ğuyruyunı yanndan çıkarġā
 oқuyaġaқ, oқuyaġaқ. gene ğurbann ūstüne getirlā gene u bīhırı. bīhir ūle bi ŝe
- 190 қоқусу vā unn ūle herkes onn қоқусn çekemyī. çūnkū acayip қоқу vā ölü
 қоқусу gibi on,sora gene ūstünden ğarnn aġtından gene ūç kere ūle geçirlā sōra
 ayni ğurbanı kesçā sabā ayni kiremete gene ocaқtan ğor ğuyyısın zatın
 birinciyi de ğorġan yapīsın bīhırı gene tūkūrūkleyisn āzında çam_sakızı gibi çam
 çamdan oġurmuş o onu ğōrun ūstüne ğuyısın ğuru ğōrsan duman çıkāmyi. o
- 195 āzınnan tūkūrūklediyn neblyn o zaman_da duman çıkarī. lāzım o dumandan o
 ğoyun sirsinsin duysun çeksın içine ğurban öle oġurmuş o ğurban bayramī sabāsı
 gene bi tasa, tasa deyince şindiki gibi nāb_oġursa tas dīl_de baқır tasına. baқırdan
 oġcaқ. tuzġu sucās içirlā di içmese zorġa soқursun işte o kesilecek oġan hayvann
 āzına o tasın içine çōrek verīsın o bīhırın қоқусunu ūle o dumancıynan hafif o
- 200 dumannan o hayvanı arқadan ğurban ğuyusna ğıda getirlā di. getirilā di kim
 ne kesā se iri hayvan kesā lā se yedi kīŝiye olī yedi kīŝi birinci pıçā çalaқan, o
 ğanı birinci o hayvandan ğan tā birinci damġayı dāmġaқan ğō men lāzım
 ğō cā sin onu ondan_sōra ğitçā sin iki rekat namaz ğılcāsın aġġaha, huzurna
- 205 nāmazı saba namazı öle dīl ğurban aġġah razıġı için ğurban_çin diye iki rekat
 namaz ğılīsın. on_sora ğurbanı kestikten_sora sā būrā ni alyilā içinden yē gene tā
 kūçūk ğızan vāsa, emzikli ğarı vāsa gene bōzundan kestī_yā den ŝūle barmān ucu
 ğidā bi etcā z aġır ğorda yicek hale getirilā unu, onu bōbā ni peslesin diye
 orucunu saġdırġā. oruç herkes zadılġitelna. hayvannā tavıġġā cannı bi mālīk vāsa
- 210 orucu ğurban ta kesip_te, ğurbann būrāni yimēyince kimsēye bişē verilmezdi.

hayvannarı da götütürmezlā di bize evelden. herkes ister istemes kınalanması
 lāzım. barmaqlarının ucuna ayak barmaqlarının ucuna. bayramda herkes yeni urba
 ister istemez gimesi lāzım. fiķāremişin, zenginmişin yok. onu alçāsın. borşlan
 alçāsın nilen olsa alçāsın. bayramda yeni urban oıman lāzım. bayram odu eveli.
 215 şini hergün bayram isannara .

düm yapākan aydarın ben sā evel zamanda onların şindi eveli evde
 duvāıladı. tovanтта mannā vādı. şin manna yok şin, tavantlara şe goyilā tavant
 hurılā kireşliyilā ozman kireç yok man mann üstüne ddöşeme döşā lā di
 odunnādan çıkarıladı üle tātaya benzeden bişey. üstüne hurıladı on üstne toprak
 220 yuvāıladı. ikinci kıatta yaşıyan. birinci kıatta yaşıyan o mannān altında yaşadı.
 ocaqlık yanyır. e soba sonra çıktı zatın. çok geç gā di soba zatı. ocaqlıktan o şin
 ocaqlıktan yokerı bacaya giden duman gidā de büle yelli havaıada gene içeri
 gā dina ğara asfalt gibi oıurdu o tavant. o mannāda o mannāda gene iki tane
 toķa cingenlere yaptırıladı ofitsiyaına iki toķa birā metru araıan. kaķāıadı
 225 onnara toķa şin nidecā n ben şin nāb annatıreyın toķayı. haıķa büle. haıķa bunda
 da gene demir vā gene lāzım o haıķa oynasın urıara sancaķ ğurıadı. bōbā
 bütmeā iama anası düm yapākan gē orıara urğan asāıadı iki tarafa da urğan
 bāıāıadı u yüklü ğarı düm yapākan oriyn o yüklü gariyi, yüklü ğarı şin kuveti
 vāsa kendi durudu kuveti yoksa gene bāıāıadı yarınnādan dümu demek güç
 230 vā mek için kuvet alısın diye üle yapāıadı. sora bi ğoca ğarı getirlā işte ğızann
 göbā ni kesā lā , bi oraqlan, oraķ küflü. infeksiya oıcāmış neblen üle şelā ge
 hiç oımazdı. çünkü oıurmuştur da eveli ğızannā tā çok ölürlā di bōbeklā ta
 çok ölürlā di belki de onnādan bi alerji bişi kapāıamıştır. oraqlan kesā lā di
 yapā ipinnen bāıāıadı bu barmānı baş barmānı ölçā lā di buriyn ğadara buriyn
 235 ğadara ğızann ğarnna ğorıadı bu barmā şin bu ğızann ğarnı büle ğorıadı. büle
 ölçā lā di bunn dūrıundan yokerı bāıāıadı, yā. bāıāıadı unu bāıadına o şin
 ğururdu o şe bārsaq ucundan aķuşerķalā kesā di ama unna unna şüle bi kırķ sant
 dil de om beş yirmi santim uzaķtan kesā lā di bārsā u bārsaq ğuruduķtan sora
 düşā di o. göbekten kopı, düşi ipçā zinnen barbā. o barsaqıan o yapā ipini gene
 240 kıurann içine ğorıadı. kıurann içne ğorıadı çünkü oķurmuş. oķumuş oıurmuş.
 dindar tarafı tōrasıdı, yā. kıuran oķusun diye. ye gene kimsi gene tā üle religyā
 inanmayannā gene onu alırdı da para çantasına ğördu. paraıı oısun diye. o ni

getirceg ama töledi işte, evelzaman işi.

245 giyimneri gene bize şe tikā lā di göcaman don tikverlā di toķumadan
fita yapparlādı prestilka diylā şindi ama toķumadan. o en çoķu kırķ santim bī
genişlinde yapālıdı. bellerimize fistan bayını gene pıattan tikverlā dı de o fistan
bāların ucuna gene yapā ipinden her çeşidinden birā püskül görliğı.

şin bayramda bize tā evelden güllü basma yoķtu. üle bi naret verlādı
poļomoştnuķlā muhtar dā lā di eveli poļomoştnuķ kmet şindi çıktı o muhtar
250 şindi haneyin isan sayısına göre veridi. iki metru m vā cek beş, metru m vā cek
on metru m vā cek basma veridi. yoķtu eveli. e ğara ekin unu da yoķtu, misir
unu yirlā di isannā çoķu o basmayın ucundan şindi ğızannara fistan ğalırsa fistan
yapālıdı bize. boyālıdı sarı, ğırmızı herkesn anası işte nāp renk sevā se ona
göre boyādı ğızannarna. unnā nebliyn o zaman da gene boya nā den buļurlıdı

255 nebliyn tā ben üle küçükmüşüm herāde sormamışım unu anama öle boya
buļurlıdı bi toprak gibi bi boyalan buļurlıdı. boyālıdı. bā da yapālıdı da o
bāların ucuna o derece çoķ güzel oļurdu onnā, yapā ipinn her çeşit
ğırmızısından, yeşilinden, gökünden, aķından, ğarasından birā püskül görliğı. o
şeye bayın ucuna belne bāliyisin dī mi ğalan yerlerine gene şüle beşā sant

260 araļan beşā sant araļan dizā lā di bele ğadara o püskülleri. hepsin bi topluma
yapmazlıd da beşā sant araļan yapālıdı püskül püskül biz gene ğidina şin
belimize bakādıķ o püsküllā gerçek yaķışırđı ğızanķan çoķ yaķışırđı. üstüne
gene hırķa yeni hırķa, vādı işlemeli gene satın setere metere yoķtu, setere ēy o tā
çoķ sōra çıktı o setere. tō le işte yemen alırlıdı üstleri bālı ğara yimennā

265 alırlıdı bize ğuma be ğuma ama üle şinkleri gibi güzel şalıā yıķ ğuma dī di
onna onna hiç şalıamazdı üstlerinde gene bā vādı gene ğumayın kendinden
ilklā dik beri tarafa. kaķsaķ ta ayāmızdan çıkmazdı. ē kimi gene kimin yapāsı
çoķsa yapā çoķ kesattı ğızanna çorap örveridi. o çoraplan fistan arasında o
bacaķ kış da oļsa çıplak altna ğāşta yōķtu o zman basmadan tikā lā di bi kısa bi

270 diskapaķlarına ğıda bişē. ama ye ğoca don gicā sin, ye o kısa fistan altna o
diskapā ğadara o basmadan pantuļ gibi şin pantuļlān alıtyanı kesvā diyn nab oļıy
tōle öle şey gicā sin çoraplan fistan arasında gene aşā yoķarı bi ğarış çıplak yer
vā ve de tō le durumüşuķ işte biz de. ğoca adam, bā m bubam potur giyā di

potur, sen poturu bilmyı,msın? o potur unnā abacıġā vādı, buġgardı onna abacıġā.
 275 buġgar tā öle ḡō müş onnā. oġumasaġa da ḡō müşġā . yapādan toġurġāmiş onnarı.
 götürlāmiş onnarı Şin hasküy gibi yere ġırcaġġāda vā, mıdı o, zman Şin bilemcān.
 o abayı tokilā toġuduġtan, sora unnarı Şin aynı türkyede vā üle gösteryir o onu
 düwilā topu. toptan topu düwilā sopaġan. yaŐıylā düwilā onu. düwe, düwe.
 düwe, düwe öle bi Şindi paġtu pġatġarın Şeyini aġıyırı formasını aġıyı aba. aġtı üstu
 280 bir onnarın, onnarı Şindi kesyilā o adamġara, yaŐıġara genŐġā de öledi, genŐġā
 basmadan tikā lā di. aba herkese vā mezlā di yaŐıġā evin başı tikā di onu o
 potur onu üle üş, ġapġı bi Őē gibi Şarpa gibi kesā lā di. kenarna da gene öle birā
 töbüle iki ġatı birā ġarıŐ genŐġinde iki ġarıŐ genŐġi ikiye dürā lā di bacaġmıŐ.
 o. ortasna gene üş ġapġı dört tarafı da bir oġcaġ. ne uzun oġcaġ ni kısa oġcaġ dürā lā di
 285 onun o iki pġatın arasına makinelen tikmezġā d, de iki pġatın arasına
 ġaynatnā olyı. Şimdi rodopsġa tā rliklā n ġaytannarı olı. sā n rodopsġa tārlık de
 ḡō dūn yoġ, mu? rodopsġa tārlıklā olı. smolen taraftā tikilā zatın burġāda
 darderelilā tikilā da ġaytan ġaytannarı ellen takilā pġata. bu taraftā pġata da
 ellen takilā sōra gene birā ġaytan, tā takilā o ġaytana. o ġaytandan bu ġaytana
 290 tikilā arada dörttā ne ġaytan geġi pġatġann... tikilmı, da tikilmıŐın yerine ġaytan
 goylā , el iŐlemesi. haŐtöle potur diyġā aba gene büle ġūsünn aġġāzına ġidā olyı
 ortada gene ġuŐaġ olyı. gene yapā ipinnen toġuma ġırmızı. o ġırmızı oġması
 lā zım zadalġiteġna öte türlü nebleyn o ġırmızı ġuŐaġ bilmā n üle aba poturu
 oġanın ġırmızı ġuŐā oġması lā zım. dā u da gene dört metrudan aşarı oġmazdı
 295 beline sārıġır ġuŐaġ tabi dört metru oġurdu beline doġana doġana sārāġadı onu tā
 içine gene Őē sārāġadı. ama tā fiġāre oġannā kısa, da yapāġād, da üstüne ġırmızı
 görünsün ġırmızı saġāġadı. on, zora te bayram ġünnerinde töle urba yapāġadı aba
 ona diyġā bu abayı ġūsünn aġtna ġıda aġırlādı. ġūsünnen o poturun arasna gene
 ġuŐaġ. bā n kendi bubam ö ledi ġuŐaġ ġörġadı tā yaŐıġā gene suġġāġā, mıdı
 300 nebileyin içine başka renkten ġörġadı üstünü örtā lā di. e dört metruyun aġtına
 onnan hiç beli ārmazdı ama yā unna ġüç helbet o. sora onnarın hort fesleri vādı.
 hort fesi dā lā di. ġırmızı fes ġobānda püskülleri vādı. yāġı püskül ġünkü yāġı
 mumġu mum olyı arı mumunnan o püskülleri birā birā anam geġiridi ġünkü
 donduġtan, sōra birbirine yaġıŐmıyr. tēl tēl duryı üle tamam fesin dorsunda. o fese
 305 göre gene āġ vā āġ yapāġadı ihtyarġā bayram ġünnerinde o fesi ıŐāġadı ıŐāġadı

deyince vıajna olurdu o fesi o āca geçirlā di. toşnō fesin ölçüsünde yapāladı o
ācı. on_sora onu düwā lā di bi üle kıışık gibi_ama düs. şin İutensa gaştıryıs
ha_tonnādan ama ye gürgen ye gızılcıg oıcağ gürgen çıtır pıtır şelā olyi keltillā olyi
āc oımyi o çıtır pıtır ama her yanı pıtırılı onun o sobaya da soıksan zorlanyisin
310 zatın getirmiyilā onu u çünkü särt odun çok o, o gırıımı, kelti gırıımyi o
hursan_da yonğa da kıopmyi ondan gızılcıktan da kopmyi. o şeyi düwā lā di. onu
bikere bi gün düyā lādi o fesi adam yapınca silā ken silā ken bu gıdı yā lā burları kir
oıurdu o kirlā çıkādı çistō novō oıurdu. e alın tārlediynan toprağtan da oısun
tāıada da islā ken eveli gııanırıladı öle de kir oıurdu. bu kirlā pampacığ çıkādı
315 bayram günde teze yapmış gibi güzel gırmızı oıurdu onu bayrama öle
hazırıladı. abayı poturu da kıaytannı kıaytannı tikā lā di onnarı. tā küçük
gızannā gene onnara. gene pııattan tikverlā di. şalıvar dā lā di onnar da gene
aynı onnarın biçiminde ama çünkü onna kıaytanna ūraşmazıladı. kıaytannan çok el
işi olı. çok ūraşma olı herbi şıvaç yapamazdı onu herbi isan yapamazdı. onnara
320 gene basmadan don tikā lā di gene aynı iki bacak orta_yerinde gene bi göca bi
şarpa şindı zaman şarpaıarı gibi çapı çapına ama şin büle büle dürā lā di de
burılara bacak takāıadı, yā. çetirigınlık gibi bişe olyi ama bu ortada gene tō_aléte
vācağ oldiyna şin purcinaıā yok_mu, pantuııada unnarın gene burdan demek ne
arğadan görünyırı. ne önden görünyı. toşno bu sarğan yerin ortasında oıurdu.
325 gızannara, unnara gene öle tikā lā di kıaytan tikmezlā di. tābi göıaylıklı oısun
deye onnara da gene aynı büle abacığ yapāladı kıııacıcığ gene onnarın da fesleri
vādı. fesleri vādı da öle ihtyarların fesleri gibi hort fes dā lādi onnara.hort fes dıl
onnara. gene aynı pııattan gene ona benzeyen bişe yapāladı kıavasna. fessiz bi
gızan yoktu, çöcük gızannarı, şin kim tā çöci gızannarı tā gıymatııısa gene
330 onnarın içine ağ hanteri aııvardı aııında ğara poturcū üstünde abacı vādı gızann.
şalıvar dā lā di şalıvar vā üstünde gene setere de dıl de bişi dā lā di ona ama şin
unutmuşum unnara ni dā lā di unnara bē? abadı, aba potur dedina aba pııatından
oıana dā lā di. unnara gene başka şe dā lā di şin hatırlayamcan onu dā ağ
hanterici de içine gıııyn hamır gibi gızan fescā zni gıdınan çok güzel oıurdu,
335 çok güzel. Şindi zaman gızannarı hiç güzel gā myi bā . onna bayram gızanı belli
oıurdu. çörek bayramı iki gün vāğan birinci gün ağırtma bişiridik, anamili
ağırtma bişirlā di. ikinci gün çörek. o_zman şeker yoktu. şekeri bağııava yapāsan

bayrama betmezlen ıslādık o ĩ oımazdı ama onu o zman gene onu bilirdik te çoğ
 ĩ gelirdi gene. şeker yok, çörek. gızannara ayrı çörek pişirlā di ifacıcık kūye dātmā
 340 komşulara dātmā gene tā irice bişirlā di. un yok. gızannarın çörā bi gızııçık çalı
 kesā lā di çataı ona bişe kesvā kıyat yafta gene balık kutusu gibi şelā hiç
 yoktu o zman gaba kıyat kutusu nā de buıurıāsa buıurıāmış işte yi cıgara kıyādı.
 tütün cıgarası verlā di o zman bedafa tütünden cıgara verlā di üstünde bi gıs
 sırınnan snimkası vādı. sıırıklan. bedava verlā di onnarı tütünden. haştonnan
 345 kıyatlarını geçirlā di o çalıya çörek yere düşmesin diye çataı oıan iki çataın
 birni kesā. o çataıdan çıkmasın diye. kimsi gē şayka kaķā. gızııçık çalıasına
 şayka kaķılmaz da ısıdırıladı şişi ğaynaķ şişlen delā lā di de onun yerne şayka
 kuķvarıladı o delā şayka ğorıladı. çörek toplādıķ. çörek dizisi yoķarı ğıda doıā.
 urbaıların batırıā, kimsi sürkleyemez. gelirdig eve gene boşalttırdık çörekleri
 350 gene gidā dik. yoktu ki. yoķtan o çörekleri sōra içā de şin onnara vā mezdik
 yidirmā çünkü bis toplādıķ bizim dā dik, bizim dā dik, unnāıan bir ğırık ziyan
 etmediyn yirdik. yoktu ğısım.
 potnik yoktu. potnik yakında çıktı. e o şin muhtarıā aķ veryıılar a anamīli
 şin boyavaryilā kimsini ğızı oıana fistan mıstan için boyamadık ğaıannā gene
 355 aķ ğaıannā ğūnek tikā lā di. o ğūnā gene şindi gebelik fıstınnarı nāp
 yantarafıarna iki peş koşāıladı ort yerine gene bitin ğırāıladı işte o şeyi iki ğoı da
 taķāıladı şinki padaf rıķafıā oıyī. hastöle ğūnek tikā lā di yaķacını açāıladı üle
 tobu ğūsünn altına ğadara yafta ğızan oıursa tā yoķarı. ē iri isan oıursa gene tā
 beline ğadā açāıladı aptez aıırķan bi kere üstünde, hanteriyi doıāıladı. ondon sora
 360 geniş ğūnek çıkādı o geniş ğūnā üstüne, hanteriyi doıanıķ hanteriyin üstüne
 yapāıladı. onu şindi büle ğıvırıā ğıvırıā çünkü içinde ğūnek geniş e büle
 yapāıladı da büle yaptırıladı. düşmezdi ğolu. düşmā tē şesi yok. onu önlā di o
 düşmemek için önnā di o zman potnik yoktu potnī şindi duyduķ bis. o zman
 ğūnek tikā lā di, ğūnek dā lā di. ğızıā çızne yapparıladı anaıarı. elinnen tikā lā di
 365 onnarın hepsini amerikandan üle. sōra tā iplā çıķmā başıladıķtan sōra döşek
 toķur gibi toķumā başıadıā çuvaıııķta onnarı. u çuvaıııķta toķunan şeleri onnarı
 sōra hurıladı gene top gibi yapıķta. unnarı dereye ğötürlā di ğaynaķ suıan
 horıladı unnarı. ııcaķ ııcaķ suıan sapaıan düwā lā di de üle bi yumşakııķ aıırdı o.

- sapın yoktu o zaman çok. ēy neblā yanna gidā lā di. neblā yanna vāmıştır gene
 370 sapun ğara ğara katran gibi sapun hayvannarı yıkıylā şin unnālan tonnarı
 aırlādı onna muhtarlā m verlā di üle başka bi yere gidip te m aırlādı tō
 sapın ama iki yük, iki yük, yük arķana alan yüklā len çamaşır götürısın bi ğalıp
 safının yarsını da geri pekiylā . nebilā yannda bi aķ toprak vādı aķ toprak o
 toprā hem betmez yapāķan guyyilā şeker yoktu erik oısun, қоçan oısun kendi
 375 dadınnan betmez yapāķan goyulā azzıķ bi ğoyuluğ aılsın dē hem çamaşır
 yapāķan da o toprā bı kere ıslāıladı herāilde yımşak bi toprakmış o katran
 urbaıların ğē zatın onnan yıķāıladı, ğoca ğünnen üle dereyin kenarında kıaya vādı
 ona göre de o kıayaıların içine ıslāıladı, orda o ğayķ tekmelen eze eze eze o toprak
 çıkarıdı o kıatrannarı.
- 380 ğızan şindi olyir. ğızan oıdınān anasını yolluyilā tāıaya. gelinnā evde
 yok. gelin en çok haķı üç ğün yatmā evde o da zayıf, incese. gelin kuvetlise
 ārtesi ğün tāıaya bütün ğün. ğızanı emzirmā egā cā se üle ī hane oıursa getirili.
 anası gelī. ī sārt hanede oıurıāsa gene bōbā götürülā , üç ğünnük bōbā tāıaya
 emzirmā , anası bayğın, bayğın anası emzirıyı onu tozunnan, küspesinnen eve
 385 gelī ğayna bakyī. ğayna baķıyı deyince o āşıāda sancaķıā vā bōbek sancaķları
 āştan dört çapıı, āştan yapııā içine tellen örılā onu, tellen saman bandaķlarında
 tellā oıurdu eveli sezaı yoktu unnaıan örılā bi küçük döşek atılā onun üstne
 bōbā yatırılā üstne bi küçüçücük yorgancıķ vādı eveli. şin yoğ o yorganna. o
 yorganna örtilā onu ğızann āzına. ğızann āzına ğayna āzında bi parça ekmek atı.
 390 yarım kıaşıķ da şeker m atçaķ, betmez m atçaķ onu ezı, ezı, ezı bi bēzin içine
 doıdurir. ondon sora küçük bōbā o bir haftalıķ bōbā n āzına sokı. bōbā n āzına
 möne gibi yapyı onu bāıayı o bēzi ğızann āzına göre, ğızann āzına tepyı onu
 u zaman ğarıķ ana lā zım dıl, yanımızda kıomşu bizim ğızan beş altı aylıktı şin
 beş altı aylığ oıunca ğızann dışleri de çıkı. öte tepşirken beri tepşirken o bēzi
 395 kısa ğomuş ğayna ğızanın bōzuna gidı ğırtıāna inı bes. būıdu öldü. sabālın sōra
 bis bi ğarā ğızandıķ iki ğızan bizi saıdııā tāıaya bayāca uzaķtı tāıa. vādıķ anasına
 aydādıķ aydamayın hiş dedi o gelinn adı da embiyedi embyı dene baķ hiç
 aydamayın saķın baķ dedi, ğızan dedi öldü diye, ğızann, ğözleri çıķmış zatın. biz
 ğızan da oılmāna döreve, yereve ğezā ken onnarın ğızınnan bā n yaşıta ğızı vādı.
 400 ğızan ölmüş diyın biz aydādıķ zatın. ğayna aşāda işini yapı, bakmı. onsō tō

eskilā len baķāīādı. mōmelik yoķtu eveli. sōrgū, sorġu diylā . unnara. e İoķum
 bişecik yoķtu. ġızan tā fazīa şe yapāsa o eskiyi betmeze bıīāīādı aītını ūstünü
 ġızann āzına soķāīādı bā n kendi bildim, kendi bildim iki tāne ġızan bizim
 ķomşulādan öldü. biri om bir aylık biri yedi aylık mıdı aītı aylık mıdı ġucā
 405 ġonduķsız aīınan ġızannā öldülā sōrgudan. ġızannarı öle būdürlā di. eveli.
 gelinnā ġızan bilmezdi. o ġızanna bōbek oīdunan ķomşusu oīsun, anası oīsun
 anası gene bī dōşek gōtürü aītına bi yastıcık küçücük bi yastık. e ķomşulā gene
 hepsi birā metru basma assık basmaīā mīdana görünmā başīadınan hana
 maġazinnere satıīmā başīadınan birā metru basma gōtürā . kimsi gene yarım
 410 metru kendi urbandan ārtandan bi ifacıcık hantericik tikā bōbā göre onu
 gōtürüdü. ama gelinnā ġızannarı buyutturmazīādı ġaynaīā. ġaynaīā baķādı
 ölürsē ölürsē ölmese ġızan kendi büyü . çorbayın suyundan dōrd aylıġ oldiyn
 çorbayın suyundan mīdanı oīursa içiri ġayna içā se içā içmese ġızan tōle to
 sorġulan o surġuyun içinde eme, eme, eme to ekmā kaşa gibi yapıp urēyn
 415 ġuyaīādı. ha tonnan büyü di ġızannā. gelinnā ġızan būtmek yasaķ. gelin evde
 durmaķ yasaķ, gelin gitçek sabā kāşı dōrtte, beşte çok sīrek gelin gidā di dōrtten
 tā tez gitçek belki dōrtten geç ġaīmcaķ tāīaya. ġızannā ūle būdü. ġızannarın
 aītına sarġı sā n kendi eskitīn eskimiş pūskül oīmuş ġayık yama tutmī yoķ ġarķ
 hepten bitmiş ha tonnarı ūstü ūstne yamāīā ķındapīan ķındapīan ġoca īnelen
 420 tikā lā iki eskiyi ha tonnarı aītına dōşā lā , ġızann sarġısı o. ē bi parça gene bi
 ķattan ġorīā ġızann tamam ķıçına gā ceg oīan yere. ġızann sarġısı odur. ġızana
 urba murba yoķ. ġızan bi hanterlen ūstyanda to. tā ūle azzık īrārmā başīadiyn
 assık potnā benzā gibi içine bişī tikverā di gene basmadan tō.
 ölir, ūlī, ē ġızann burnu tıkanī. ġızann burnu tıkanıdiyn aītında sidikli
 425 sarġıyı ısdıp Ta ġızann burnna ġorīādı. aīıīrdı. nē bileyn ben o zman ġızannan
 nebilīn yara oīmaķ nāp yara bütün ġızann derisin tōble yūzūlmüş gibi yanık gibi.
 yaraīā oīurdu. bārī ġızan, delirī. patlıyi gene durīr. bayıīdımın durī. dōrd aylā
 ġadara beş aylā ġadara ġızan kendi ġondaķtan çıkıncası ūledi. bī yaşına.
 bi bçuk, yaşna ġıda ġızannā ġondaķīı, saīmazīādı. işecek, iş aīııcaķ diye. ūledi.
 430 ġızan oīduķtan sōra ūç gün sōra ġızanı şindi bī ilāne alī şin bī ġarı, yi ġayna
 oīsun. istā kūden tā yaşīı bi ġarı. şin kūde hısımīarında içā de kaç ġızan vāsa

iki barmağ tutumu duz alī bū fatnelen maraza etmesin bu ayşalan maraza etmesin. bu myametlen maraza etmesin, ilā ni içine hep tuz giri. hep tuz giryi. onso_dā bi_de yımırta guyilā . o sanki o yımırta hırsızlık yapmasın diye.

435 ondon_sora para guyilā iki santim beş santim kuvetine göre bu para gene paraılı olsun diye. sora o gızanı tuzlilā . herbi gızanı tuzladınan çekmiyi. o sałamura gibi olyi, o tuz avır olī. kimsi gızannā gırgırmızı bişyilā . bişyilā gırgırmızı, koqmazmış sanki o gızan tārledinā sōra. koıt_atıarnı, guıağlarını heryanına. heryanına u tuzlu suyi eriştiryilā , eriştiryilā . gızann adını o_zmana_dā ezannan

440 goyilā , yā. bi de gızan şini olyi evde olyir_a on_sora bi ityar kalki ezanı bilen adam istā hoca olsun ezan edyi normal ezan edyi cenab aııahın huzuruna haykiri. bu gızann adını bis niğar goyis aııah, cenab aııah tefterine öle niğar yazsın yarın dil öbürgün kabristanda bunu niğar diye haykırsın t_ö le.gızann adını öle görıadı ezannan bi adam kalki bāra bāra ezan edı tesinki ezannā gibi o arada

445 gızann adını sūleyir. aııah deyı bunu yarın dil öbürgün deyı kabristana girdinan adını niğar yazsın melākelere tefterine di. ordan te orda şte meselā sen niğarsın dilmi te niğar o ezannan gonyi yā şindiki gibi tē hastānede yazvasınna, öle yoқты, yoқты, yoқты üle yoқты.

e şin biz on üç kişidik evde. on üç kişiz. ama anam kalkyırı, yi nenem,

450 gōcanam gōcana dā dik bis. gōcanam kalkir herkesin eline produқты vā mek yoқты o_zman. o kalki o yapyi yemā . o katını guyyir. e katını guymasa katıksız yapı yoqsa. o sōradan on üç kişiden bi kişi isig olsun o sōrayı gōmılā . hani iki kişi yicekte gersi sōra yisin o da yoq. orda bi sān yemeg olī. yafta bi küçük tava yemeg olyiri. gōca tasıā vādı eveli baqır tasıarı o bi tas yemā n ucuna herkes o

455 sōraya barbākan negdā yiyā sen, yicā sin turşulan_mı, saıata yoқты o_zman. domata yoq. domatalara eveli domataları ekā lā di de erik patıacanıdı küçüciğ ifacıcığ unnarı da şin yirlā di sōra en sonunda gē kökünne çıkarıp_ta onnarı asādığ. asāıadı bi_yeri tavantıara. sōra kışın getirlā di kölgelere asāıadı kökünne domatasınnan қоşaf olırdı onnā kendleri қоşaf olilā. kışın o yemā n

460 içne biricik_mı saıcağ, ikicik mi saıcağ üle dizā lā di onnarı. böberleri de kökünne asāıadı. kındaba dizmek bilmezā di. böbürleri kökünne en son böbā leri kökünne çıkarıā, toprānı silkā lā silkmezläse töle şte isanna bālı

asālādı onnarı kölgelere uriyn, ayazlıqlā vādı önneri açık asālādı. örümcā lā üstünde, tozlā üstünde. unnarı kışın yemek yapākan kompil mancasınn içine et
 465 yerine gūyālādı. et yok. et yerne böber şin gıcık gıcık gıcıkılāladı et yerne
 gōyālādı onnarı e tārna yapālādı şte. tarna zadaljitelno tarna yapılā . ama yemā
 ayrı kimseye gōmak yok. çünkü o bi tas yemā iki kişi de bitirceg onu. on üç
 kişiyeye de yetceg o yemek. töledi, evel zaman ö lēdi, evin içinde sā n gızann
 ālāmış, sen annemişin kaıkıp,ta o gızana meldinden bi parça ekmek gabı
 470 kōparık,ta gızann eline veremesin. sōrada yicek. e yoktu yoqsuzluqtan oıyı o.şin
 gızana deye alırқан anası aç anası da bölcek bi parça, ekmek pitçek. öledi eveli
 gızım.

onna dedelā tā evelden āç, āştan ayā göre bi gālıp vādı, yapılä āştan.
 üstüne gē bi tasma, bi tasma yapılä takine dā lā di onnara. burdan buriyn
 475 gādara telleri kesā lā di şayka gibi onnarı kaıkālādı. onnarı giyālādı. takine.
 adamlā garlā da öle giyā di biyeri misāvirlā gitçek oıdiyn. sōra sōra gālın
 yimennā çıktı, gālın tanğ yimenisi diyilā şindi onnara. o gālın yimenneri
 adamlık gimā başladıa bi de çöcükā evlenirken alvāmā başladıā ā sōra
 yımşak yimeni çıktı. şindiki yimennā den normal gīdi, külerin gīdi yimennā
 480 çıktı. onnarı gene zatın güvā oıurқandı. potin yoktu. e te ihtyarlā çarığ giyā di
 bā m bam. çarığ ni demek? şindi hayvan kesilā dil,mi hayvann derisinn tuza
 yatirilā ondon,sōra e onu bi çölmā n içine gūyulā kaşa yapıp,ta kaşa un kaşası
 yapıylā çölmā doldurulā u deriyi de doldurulā içine tuzlayıp,ta. orda o deri
 bişyir, gültürtü olyi. bi pis koğu alyi ama pis koğu. gültürtü olyi. hani gurtlanmış
 485 gibi ondon,sōra onu şte neğda tutālāsa tutılā orda o gültürtüde. sōra çıkarılā
 onu. dört çaplı şindi gızan, erkek mendilleri vā. sā n annacan erkek kırpałā
 yok,mu? haştō, tō kırpayın büklinde kesilā onnarı şindi dört çaplı şin ha tebu.
 ha bunu kesilā şindi büle bu dört çaplı. ayā büle goyilā şindi. bunnān etrafları
 bütün delik yapılä. ayni kojadan gē şugudā iki santim genişlinde bi lenta
 490 çıkarılā. ayā büle godunan bā m bam obuşardı yā on,sōra bu çapı büle ayānn
 üstne goyilā. büle yapılä şin ayann üsatne dūru. bu çapı da buriyn yapılä bu
 çapı da büle yapılä buriyn bu çapı da bu arkaya ökçeye gādara geli. kenālārı
 bütün gene lenta o lentayı geçirilā o deliklere geçirilā olentayı geçirilā , o bāyı

geçiril̄ā büle, bi sıkıl̄ā derilen rātla yöriyisın. üle, üledi everi. delinmī çünkü o
 495 güldürtüde yattı. hayvan dersi ğaġın olī. ğaġın olī bişti o. tuzda, hamırda bişik.
 güldürtü қоқması lāzım o deriyin, ama gene o deri қоқtuna tökülmemesi lāzım. o
 қаша tutī onu bişiri, o tuzda tutī onu. çarık bubam yapādı çarık. küçük çöcüklere
 ayāna göre küçük çarık yapādı. kendine ğocaman çarık yapādı. yā buban çarık
 ğidi unuttun, mu dā lā di, yā. üledi. sora takinel̄ā çıktı. sōra sōra ğaġın yimenl̄ā
 500 çıktı. tā sōra gene teşinki yimenn̄ā çıktı. potin yoқты, bilmezl̄ā di.

eskiden para yoқ dīl, de eskiden insanna hiç ödā çoқ bazar bilmezl̄ā di
 harcamazl̄ādı. şin tē ğarısı da ğızanı da bazāda ya eskiden parayı bi adam
 harcādı. ğarı ğızan harcamazdı. evin adamı gelirse geirdi haftadan haftaya
 bazara. ğā mese de ğā mezdi. torda ğarı ğızanna topġanır, huru bi baқır ğabaқ
 505 ğarıġan barbā yir. bi baқır fasīle. tey eveli tey şindiki gibi üle manca yoқты ki
 gaynattırl̄ā bi şe hurġā haydi.

bizim zamanımızda soba... sōra oġmā başladı da soba yoқты. bizde
 ocaқıġ vādı. ocaқıġ vādı da sōra soba aġdġā da geri gid̄ā lā diye bi hasır atādı.
 onn üstne doşeg atādı. onun ordan ötesi ğuru yerdı. topraқ suvalı iç̄ā si. haştorın
 510 sobayı ğodīyn vıy, cennet ğā di sandıқ bis. ekmek sobası sefte bam tā assıқ vaқtı
 haġı vād, da o sobayı o aġdıdı. anna ğırdan gelimiz baқarız, baқarız ğıra қаçaġaқ
 gideriz gene sevinmekten, çoқ bük bi zenginnig oġmuş, çoқ güzellig oġmuş gibi
 o sobayın arқasına ğē ort, yere bize yere yatādıқ bi tarafna ğocanam yatādı bi
 tarafna adem yatādı ğızannaġan. bize köşe nā de dīcek. köşe dā lā di içerin
 515 ort, yerinden ocaқıġ vā bunar ocaқıġ dȳā dik biz ona bacaġıġ ğoca kütükleri
 dayāġādı. bi tarafna bam oturudu bi tarafna ğocanam oturyi yaşıġıġā ğızannā geri.
 bize ort, yā si bile dīmezdi ocān. çünkü anam bişiridi ocaқıġta. çelpeneyi hurudu.
 çelpene ekmek pişirm̄ā. o, zman soba yoқты. herşē çelpenelen biş̄ā di. topraқtan.
 topraқtan tavaya göre ortan çelpene, ğoca çelpene. tava vā, üstüne topraқtan
 520 bişiy vā. gene onun üstünde gene tutacā vādı gene oriyn kōsā geçirl̄ā di de
 қаġdırġādı onu. ekmek қам bişmiş, mi, bişmemiş, mi, yanmış, mı diyne. baқır
 tavaġarı vādı. maden sonda çıktı, ya. baқır tavaġarı vādı. misir ekmekleri,
 kölemenneri gene ocā yaқāġādı. çelpeneyi üstnde ğızdırġādı. ğızādı o şte negdā
 ğızāsa. bi sāt, mı, iki sāt, mı yarım sāt, mı onu toşno bilemcān on, sora o ğorġarı
 525 dādāġādı, o ort, yācīni süpüttürl̄ā di bi parsalġan kölemenı atāġā onso külün içine

atādı temizlā lā di gene onso çelpeneyi üstne sin toşno çelpene ğidā oļmasa o kölmen çelpeneyin aļtından ğıra dūru çikādı. yanık yanık gene unnarı da ğē vā sinnā deyn baķādıķ. e misir ekmā atāļadı yere ğızğın orası. döşā lā di yā sini gene üle kiremetlen, m döşā lā kıaya döşemezlā kıaya patļadı, kıaya
530 bumba gibi patļā içā de. kiremetlen, m, topraķlan, m döşā lā di onu ğızādı o ğūzel. caziļ cuzuļ o misir ekmā ni atāļadı üstne çelpeneyi būdā bi hamırdan bize şindi dayanamıcak diyn tā küçüg oļmānā beya şindi bā n için yapādı anam ğıyamazdı tobūdā bi hamırdan yası bi yasıı tırıdı çelpeneyin üstne ğor yuwāļadı o ğorun kenācını araļad, da tō şeyi atvardı bā , aļtını üstünü çeviridi bişā di gene
535 o küllü. küllü. tōble külleri iki elimizlen huruduk kölmenn üsne küllā İapır İapır tōkülürdü yā ama nāp yarādı hiç kimse, de hastaıķ yok şin kül yimemā ne enginis şin bā n içimde tıy barmag, ucu ğidā daş vā. kül yimīnā ben şin. keşke kül yiyidım, de büle olmiydık .

35

YERİ : Körollā

ANLATAN : Hasan Hüseyin Hasan

YAŞI : 66

KONU : Karışık

1 öyle yaşardık ki burda iptidā dördü çıkardık. ondon_sora yetim būdük. üç
 çöcük babasıyım. ondon_sō tarīa temele başladık çalışmā.askere vardığ. orda iki
 sene askerlik yaptık. ondon_sō gā dik tē tütüne sarıdığ. çöcükler mektebe
 5 yoğladığ. bis çalıştımızlan çöcükleri besledik. toprağ, iki öküs koşarsın yav,ta
 yanna bi tarafna inek oğur, bi tarafna eşek oğur üle üle devam edārdik. saban.
 sabannan sürārdik yā kara ekin ekārdik. buyday, misir, tütün. geçim dīmennā de
 ūdürdük. büle un mun fađan bişey yoktu. fariđa yoktu. şin mehanizatsiya çok
 kıسادı ağtmışa gīdā. e kendim bile ben ağtmışta askerden döndüm hiç yoktu bişē.
 hepsi ellen ođurdu. arabaīā ellen dođādı da ordan ondon_sō döndük. dūn yaptıđ.
 10 evlendik. üç çöcük babası ođduđ. çöcūn biri ođudu. ikisi de ođumasalar da cāhil
 dīldir hana kendi işlarni görīā. ondon_sora aryāde birkaç sene işledik çalıştık
 geçindik. dā ondon_sō seksen dōrtte başladı bi başkī. e çöcūn biri gitti türkyeye.
 ikisi gitlā ağmanyaya. üçü de vardīā sin berket vā sin bu anda rātımız idir.

15 bayramları, kağabadı hağkımız u_zman. şin köylā hemen ağtmış hānedi
 en ādi bi kū. şin deyelim bu fađfarlar, goca gīzīā taraf bu gīzīā taraf yüz yirmi.
 yüz elli hāneye gīdā oğduğar.

yazovir başladı ağtmış_üşte. ağtmış_üşte herşey demeg üle mehanizatsiya
 çok hızıdı o anda ondon_sō gāldilā onnā yaptılar. haskūden dā çođ rād ettik bi
 yirmi, yirm_beş sene bütün kasıma gīdā açardı. ama şindi yazovir durdu. e şimdi
 20 su mapus u başka yeremiş ama oren mināsip gormüşlār de oreyn hem de tā yūseg
 oldī gibi...

e unnā şin bubama ben yetişmedim. ben ūsüzüm. yedi yaşında gağmışım.
 aba potur, şağvar yā kuşak kuşaşnırīā belne. kuşak dođurīādı şede çuvağığ dā lā ,
 çuvağığta doğurıardı e herkez belni sıkā. ama o_zman da bele faydası vā bağ
 25 unnarın. şindi bu kuşak istā sen genç, istā yaşlı oğ, istā orta yaşlı oğ sık belni

pantıġın içine çok bŭk, bŭk faydadır çalıřmā.

evlerimis drabaza, çit drabaza hana bŭle tek tŭlā da dŭl de ŭle ör ā lārdi
 āç. inc ā lek dā sōna unnā yıķıldı hepsi işte. yeni bi forma iç ā leri heb toprak
 suvaġı ŭstne badana, yā. şin bu ne vaķıt bu aġtımıř beşten yoķarı bu tekese
 30 ķuruġdu bŭk, bŭk fayda gō dŭ millet. tŭtŭn çok çıķarıġdı o zman yazevir de iş
 gō dŭ çok suġadıķ şunu bunu dā hayatımız idi.

panerl ā , tōre dedimis zatın biz etrava gitmezdik de burġāda oġdŭ vādı
 hana birkaş zaman için. şu evlerin oġdŭ yā çayırġıķtı bŭle. e işte et kesilirdi
 çevirme yapıġırdı. haġķ ġaġabadi. Ķarı, kızan hana işennig oġurdu. ařā yoķarı ŭç
 35 ġŭn devam ed ā di, yā. e panerde te nŭ paran vāsa hepsi var. te ŭġ uřā bi ķere
 unnara şunu bunu. elbise, giyim, yicek. gene haçan ana bubasın bi ķere ŭġ uřā.
 ġōz ŭnne alyısın

bayramda şeker topġanırdı. eskiden don giy ā dik. bŭle pantıġ yoķ, yā. te
 ķurban kesilir. kimsi ifak hayvan kimsi bŭk hayvan u vaķıt çok ġaġaba ġızandıķ.
 40 tekbirlen, bazarġıķ yapāsın. kesim yerine gid ā ken tekbir getirisin bismillā
 dārsin. kesārsin. kına yaķāsın arife ġŭnŭ aķřama, bayram aķřamı dā hazırġasın
 sabāya. bayram namazı ġıġdıktan sō dōnŭřte halled ā sin, yā.

hemen doķsan yŭs havaya bāġı. en ŭnden bi ķere şe ŭrārdik ķındapġan ŭrtŭ.
 saptan, ġŭnnendi sapından. bu nayġon çıķınca. ŭrt ā sin tēy undan bi fayda
 45 bekl ā sin. bařķa bu ŭrtŭ çıķınca ör ā dik ķındapġan. ē ġaġın misir sapından. kimi
 ġŭnnendi sapından e bundan tēy kırķ sene ŭnce yā. tamam řē tā o zman kollektif
 mullektif vādı da dā ondon sora ŭrtŭ çıķtı bařladıķ naylon ġomā. tē yavaş yavaş.
 yavaş yavaş işl ā ġoġayġařtı. eskiden ēy yŭz yirmiden sōra. kasımda, kasım yŭz
 yirmi. ēy ařā yoķarı hıdırles. yaz, yaza iki ay vāķan. ekārsin ondon sora şerbet
 50 yapāsın, ġŭrbeden o zman avrupa yoķtu. hurusun annadın mı ġaġbırġan suyunu
 aşlamayın ŭstŭne. ŭstŭnŭ çırparsın. sona gene aynı u dedim bā m yapmış oġdŭm
 ŭrtŭleri gene ġōrsun ŭstŭne. e ek ā sin u zaman, ġara harman dŭy ā dik ary ā de tā
 tŭtne başlayınca. ondon sō misir topġasın. eveli ilençverlik çoktu. yā. sona
 traķtur maķtur te hayvannā işi ġōrŭdŭ herkes. vādı herkezin bir ā çit ŭkŭzŭ
 55 kendden. herkez işine devam ed ā di bu vaķıt, yā. e sona tēy ķasıma bir ay ġaġınca

60 gaġtan_sōra topġāsın sandaġ yapıķ_tā asāsın unnarı. tütünneri ek_ā dik tēy may
 ayından öte. belki yuliden sōra hana ellen topġaris, eveli orta aġırsın ana aġırsın.
 ikilci_māna, gūlāma aġırsın. eveli paġatķa yoķtu ramķaya diz_ā sin. tā ramķayın
 önnden bile iskelle sırā bir_ā bir_ā hepsi, yā. iskelle dī_mi eveli tam sıriķları
 65 vardı. tā ramķayın önden yapāsın iskelle hepsini, bir_ā bir_ā daşı gene baķam bi
 Şe oġdtan_sōra. ē sona_Őte içeri saķā asāsın bir_ā bir_ā kiyelere. hava aķıġdı_m
 70 75 80 85 90 95 100 105 110 115 120 125 130 135 140 145 150 155 160 165 170 175 180 185 190 195 200
 205 210 215 220 225 230 235 240 245 250 255 260 265 270 275 280 285 290 295 300 305 310 315 320 325 330 335 340 345 350 355 360 365 370 375 380 385 390 395 400 405 410 415 420 425 430 435 440 445 450 455 460 465 470 475 480 485 490 495 500
 505 510 515 520 525 530 535 540 545 550 555 560 565 570 575 580 585 590 595 600 605 610 615 620 625 630 635 640 645 650 655 660 665 670 675 680 685 690 695 700 705 710 715 720 725 730 735 740 745 750 755 760 765 770 775 780 785 790 795 800 805 810 815 820 825 830 835 840 845 850 855 860 865 870 875 880 885 890 895 900 905 910 915 920 925 930 935 940 945 950 955 960 965 970 975 980 985 990 995 1000
 1005 1010 1015 1020 1025 1030 1035 1040 1045 1050 1055 1060 1065 1070 1075 1080 1085 1090 1095 1100 1105 1110 1115 1120 1125 1130 1135 1140 1145 1150 1155 1160 1165 1170 1175 1180 1185 1190 1195 1200 1205 1210 1215 1220 1225 1230 1235 1240 1245 1250 1255 1260 1265 1270 1275 1280 1285 1290 1295 1300 1305 1310 1315 1320 1325 1330 1335 1340 1345 1350 1355 1360 1365 1370 1375 1380 1385 1390 1395 1400 1405 1410 1415 1420 1425 1430 1435 1440 1445 1450 1455 1460 1465 1470 1475 1480 1485 1490 1495 1500 1505 1510 1515 1520 1525 1530 1535 1540 1545 1550 1555 1560 1565 1570 1575 1580 1585 1590 1595 1600 1605 1610 1615 1620 1625 1630 1635 1640 1645 1650 1655 1660 1665 1670 1675 1680 1685 1690 1695 1700 1705 1710 1715 1720 1725 1730 1735 1740 1745 1750 1755 1760 1765 1770 1775 1780 1785 1790 1795 1800 1805 1810 1815 1820 1825 1830 1835 1840 1845 1850 1855 1860 1865 1870 1875 1880 1885 1890 1895 1900 1905 1910 1915 1920 1925 1930 1935 1940 1945 1950 1955 1960 1965 1970 1975 1980 1985 1990 1995 2000
 2005 2010 2015 2020 2025 2030 2035 2040 2045 2050 2055 2060 2065 2070 2075 2080 2085 2090 2095 2100 2105 2110 2115 2120 2125 2130 2135 2140 2145 2150 2155 2160 2165 2170 2175 2180 2185 2190 2195 2200 2205 2210 2215 2220 2225 2230 2235 2240 2245 2250 2255 2260 2265 2270 2275 2280 2285 2290 2295 2300 2305 2310 2315 2320 2325 2330 2335 2340 2345 2350 2355 2360 2365 2370 2375 2380 2385 2390 2395 2400 2405 2410 2415 2420 2425 2430 2435 2440 2445 2450 2455 2460 2465 2470 2475 2480 2485 2490 2495 2500 2505 2510 2515 2520 2525 2530 2535 2540 2545 2550 2555 2560 2565 2570 2575 2580 2585 2590 2595 2600 2605 2610 2615 2620 2625 2630 2635 2640 2645 2650 2655 2660 2665 2670 2675 2680 2685 2690 2695 2700 2705 2710 2715 2720 2725 2730 2735 2740 2745 2750 2755 2760 2765 2770 2775 2780 2785 2790 2795 2800 2805 2810 2815 2820 2825 2830 2835 2840 2845 2850 2855 2860 2865 2870 2875 2880 2885 2890 2895 2900 2905 2910 2915 2920 2925 2930 2935 2940 2945 2950 2955 2960 2965 2970 2975 2980 2985 2990 2995 3000
 3005 3010 3015 3020 3025 3030 3035 3040 3045 3050 3055 3060 3065 3070 3075 3080 3085 3090 3095 3100 3105 3110 3115 3120 3125 3130 3135 3140 3145 3150 3155 3160 3165 3170 3175 3180 3185 3190 3195 3200 3205 3210 3215 3220 3225 3230 3235 3240 3245 3250 3255 3260 3265 3270 3275 3280 3285 3290 3295 3300 3305 3310 3315 3320 3325 3330 3335 3340 3345 3350 3355 3360 3365 3370 3375 3380 3385 3390 3395 3400 3405 3410 3415 3420 3425 3430 3435 3440 3445 3450 3455 3460 3465 3470 3475 3480 3485 3490 3495 3500 3505 3510 3515 3520 3525 3530 3535 3540 3545 3550 3555 3560 3565 3570 3575 3580 3585 3590 3595 3600 3605 3610 3615 3620 3625 3630 3635 3640 3645 3650 3655 3660 3665 3670 3675 3680 3685 3690 3695 3700 3705 3710 3715 3720 3725 3730 3735 3740 3745 3750 3755 3760 3765 3770 3775 3780 3785 3790 3795 3800 3805 3810 3815 3820 3825 3830 3835 3840 3845 3850 3855 3860 3865 3870 3875 3880 3885 3890 3895 3900 3905 3910 3915 3920 3925 3930 3935 3940 3945 3950 3955 3960 3965 3970 3975 3980 3985 3990 3995 4000
 4005 4010 4015 4020 4025 4030 4035 4040 4045 4050 4055 4060 4065 4070 4075 4080 4085 4090 4095 4100 4105 4110 4115 4120 4125 4130 4135 4140 4145 4150 4155 4160 4165 4170 4175 4180 4185 4190 4195 4200 4205 4210 4215 4220 4225 4230 4235 4240 4245 4250 4255 4260 4265 4270 4275 4280 4285 4290 4295 4300 4305 4310 4315 4320 4325 4330 4335 4340 4345 4350 4355 4360 4365 4370 4375 4380 4385 4390 4395 4400 4405 4410 4415 4420 4425 4430 4435 4440 4445 4450 4455 4460 4465 4470 4475 4480 4485 4490 4495 4500 4505 4510 4515 4520 4525 4530 4535 4540 4545 4550 4555 4560 4565 4570 4575 4580 4585 4590 4595 4600 4605 4610 4615 4620 4625 4630 4635 4640 4645 4650 4655 4660 4665 4670 4675 4680 4685 4690 4695 4700 4705 4710 4715 4720 4725 4730 4735 4740 4745 4750 4755 4760 4765 4770 4775 4780 4785 4790 4795 4800 4805 4810 4815 4820 4825 4830 4835 4840 4845 4850 4855 4860 4865 4870 4875 4880 4885 4890 4895 4900 4905 4910 4915 4920 4925 4930 4935 4940 4945 4950 4955 4960 4965 4970 4975 4980 4985 4990 4995 5000
 5005 5010 5015 5020 5025 5030 5035 5040 5045 5050 5055 5060 5065 5070 5075 5080 5085 5090 5095 5100 5105 5110 5115 5120 5125 5130 5135 5140 5145 5150 5155 5160 5165 5170 5175 5180 5185 5190 5195 5200 5205 5210 5215 5220 5225 5230 5235 5240 5245 5250 5255 5260 5265 5270 5275 5280 5285 5290 5295 5300 5305 5310 5315 5320 5325 5330 5335 5340 5345 5350 5355 5360 5365 5370 5375 5380 5385 5390 5395 5400 5405 5410 5415 5420 5425 5430 5435 5440 5445 5450 5455 5460 5465 5470 5475 5480 5485 5490 5495 5500 5505 5510 5515 5520 5525 5530 5535 5540 5545 5550 5555 5560 5565 5570 5575 5580 5585 5590 5595 5600 5605 5610 5615 5620 5625 5630 5635 5640 5645 5650 5655 5660 5665 5670 5675 5680 5685 5690 5695 5700 5705 5710 5715 5720 5725 5730 5735 5740 5745 5750 5755 5760 5765 5770 5775 5780 5785 5790 5795 5800 5805 5810 5815 5820 5825 5830 5835 5840 5845 5850 5855 5860 5865 5870 5875 5880 5885 5890 5895 5900 5905 5910 5915 5920 5925 5930 5935 5940 5945 5950 5955 5960 5965 5970 5975 5980 5985 5990 5995 6000
 6005 6010 6015 6020 6025 6030 6035 6040 6045 6050 6055 6060 6065 6070 6075 6080 6085 6090 6095 6100 6105 6110 6115 6120 6125 6130 6135 6140 6145 6150 6155 6160 6165 6170 6175 6180 6185 6190 6195 6200 6205 6210 6215 6220 6225 6230 6235 6240 6245 6250 6255 6260 6265 6270 6275 6280 6285 6290 6295 6300 6305 6310 6315 6320 6325 6330 6335 6340 6345 6350 6355 6360 6365 6370 6375 6380 6385 6390 6395 6400 6405 6410 6415 6420 6425 6430 6435 6440 6445 6450 6455 6460 6465 6470 6475 6480 6485 6490 6495 6500 6505 6510 6515 6520 6525 6530 6535 6540 6545 6550 6555 6560 6565 6570 6575 6580 6585 6590 6595 6600 6605 6610 6615 6620 6625 6630 6635 6640 6645 6650 6655 6660 6665 6670 6675 6680 6685 6690 6695 6700 6705 6710 6715 6720 6725 6730 6735 6740 6745 6750 6755 6760 6765 6770 6775 6780 6785 6790 6795 6800 6805 6810 6815 6820 6825 6830 6835 6840 6845 6850 6855 6860 6865 6870 6875 6880 6885 6890 6895 6900 6905 6910 6915 6920 6925 6930 6935 6940 6945 6950 6955 6960 6965 6970 6975 6980 6985 6990 6995 7000
 7005 7010 7015 7020 7025 7030 7035 7040 7045 7050 7055 7060 7065 7070 7075 7080 7085 7090 7095 7100 7105 7110 7115 7120 7125 7130 7135 7140 7145 7150 7155 7160 7165 7170 7175 7180 7185 7190 7195 7200 7205 7210 7215 7220 7225 7230 7235 7240 7245 7250 7255 7260 7265 7270 7275 7280 7285 7290 7295 7300 7305 7310 7315 7320 7325 7330 7335 7340 7345 7350 7355 7360 7365 7370 7375 7380 7385 7390 7395 7400 7405 7410 7415 7420 7425 7430 7435 7440 7445 7450 7455 7460 7465 7470 7475 7480 7485 7490 7495 7500 7505 7510 7515 7520 7525 7530 7535 7540 7545 7550 7555 7560 7565 7570 7575 7580 7585 7590 7595 7600 7605 7610 7615 7620 7625 7630 7635 7640 7645 7650 7655 7660 7665 7670 7675 7680 7685 7690 7695 7700 7705 7710 7715 7720 7725 7730 7735 7740 7745 7750 7755 7760 7765 7770 7775 7780 7785 7790 7795 7800 7805 7810 7815 7820 7825 7830 7835 7840 7845 7850 7855 7860 7865 7870 7875 7880 7885 7890 7895 7900 7905 7910 7915 7920 7925 7930 7935 7940 7945 7950 7955 7960 7965 7970 7975 7980 7985 7990 7995 8000
 8005 8010 8015 8020 8025 8030 8035 8040 8045 8050 8055 8060 8065 8070 8075 8080 8085 8090 8095 8100 8105 8110 8115 8120 8125 8130 8135 8140 8145 8150 8155 8160 8165 8170 8175 8180 8185 8190 8195 8200 8205 8210 8215 8220 8225 8230 8235 8240 8245 8250 8255 8260 8265 8270 8275 8280 8285 8290 8295 8300 8305 8310 8315 8320 8325 8330 8335 8340 8345 8350 8355 8360 8365 8370 8375 8380 8385 8390 8395 8400 8405 8410 8415 8420 8425 8430 8435 8440 8445 8450 8455 8460 8465 8470 8475 8480 8485 8490 8495 8500 8505 8510 8515 8520 8525 8530 8535 8540 8545 8550 8555 8560 8565 8570 8575 8580 8585 8590 8595 8600 8605 8610 8615 8620 8625 8630 8635 8640 8645 8650 8655 8660 8665 8670 8675 8680 8685 8690 8695 8700 8705 8710 8715 8720 8725 8730 8735 8740 8745 8750 8755 8760 8765 8770 8775 8780 8785 8790 8795 8800 8805 8810 8815 8820 8825 8830 8835 8840 8845 8850 8855 8860 8865 8870 8875 8880 8885 8890 8895 8900 8905 8910 8915 8920 8925 8930 8935 8940 8945 8950 8955 8960 8965 8970 8975 8980 8985 8990 8995 9000
 9005 9010 9015 9020 9025 9030 9035 9040 9045 9050 9055 9060 9065 9070 9075 9080 9085 9090 9095 9100 9105 9110 9115 9120 9125 9130 9135 9140 9145 9150 9155 9160 9165 9170 9175 9180 9185 9190 9195 9200 9205 9210 9215 9220 9225 9230 9235 9240 9245 9250 9255 9260 9265 9270 9275 9280 9285 9290 9295 9300 9305 9310 9315 9320 9325 9330 9335 9340 9345 9350 9355 9360 9365 9370 9375 9380 9385 9390 9395 9400 9405 9410 9415 9420 9425 9430 9435 9440 9445 9450 9455 9460 9465 9470 9475 9480 9485 9490 9495 9500 9505 9510 9515 9520 9525 9530 9535 9540 9545 9550 9555 9560 9565 9570 9575 9580 9585 9590 9595 9600 9605 9610 9615 9620 9625 9630 9635 9640 9645 9650 9655 9660 9665 9670 9675 9680 9685 9690 9695 9700 9705 9710 9715 9720 9725 9730 9735 9740 9745 9750 9755 9760 9765 9770 9775 9780 9785 9790 9795 9800 9805 9810 9815 9820 9825 9830 9835 9840 9845 9850 9855 9860 9865 9870 9875 9880 9885 9890 9895 9900 9905 9910 9915 9920 9925 9930 9935 9940 9945 9950 9955 9960 9965 9970 9975 9980 9985 9990 9995 10000
 10005 10010 10015 10020 10025 10030 10035 10040 10045 10050 10055 10060 10065 10070 10075 10080 10085 10090 10095 10100 10105 10110 10115 10120 10125 10130 10135 10140 10145 10150 10155 10160 10165 10170 10175 10180 10185 10190 10195 10200 10205 10210 10215 10220 10225 10230 10235 10240 10245 10250 10255 10260 10265 10270 10275 10280 10285 10290 10295 10300 10305 10310 10315 10320 10325 10330 10335 10340 10345 10350 10355 10360 10365 10370 10375 10380 10385 10390 10395 10400 10405 10410 10415 10420 10425 10430 10435 10440 10445 10450 10455 10460 10465 10470 10475 10480 10485 10490 10495 10500 10505 10510 10515 10520 10525 10530 10535 10540 10545 10550 10555 10560 10565 10570 10575 10580 10585 10590 10595 10600 10605 10610 10615 10620 10625 10630 10635 10640 10645 10650 10655 10660 10665 10670 10675 10680 10685 10690 10695 10700 10705 10710 10715 10720 10725 10730 10735 10740 10745 10750 10755 10760 10765 10770 10775 10780 10785 10790 10795 10800 10805 10810 10815 10820 10825 10830 10835 10840 10845 10850 10855 10860 10865 10870 10875 10880 10885 10890 10895 10900 10905 10910 10915 10920 10925 10930 10935 10940 10945 10950 10955 10960 10965 10970 10975 10980 10985 10990 10995 11000
 11005 11010 11015 11020 11025 11030 11035 11040 11045 11050 11055 11060 11065 11070 11075 11080 11085 11090 11095 11100 11105 11110 11115 11120 11125 11130 11135 11140 11145 11150 11155 11160 11165 11170 11175 11180 11185 11190 11195 11200 11205 11210 11215 11220 11225 11230 11235 11240 11245 11250 11255 11260 11265 11270 11275 11280 11285 11290 11295 11300 11305 11310 11315 11320 11325 11330 11335 11340 11345 11350 11355 11360 11365 11370 11375 11380 11385 11390 11395 11400 11405 11410 11415 11420 11425 11430 11435 11440 11445 11450 11455 11460 11465 11470 11475 11480 11485 11490 11495 11500 11505 11510 11515 11520 11525 11530 11535 11540 11545 11550 11555 11560 11565 11570 11575 11580 11585 11590 11595 11600 11605 11610 11615 11620 11625 11630 11635 11640 11645 11650 11655 11660 11665 11670 11675 11680 11685 11690 11695 11700 11705 11710 11715 11720 11725 11730 11735 11740 11745 11750 11755 11760 11765 11770 11775 11780 11785 11790 11795 11800 11805 11810 11815 11820 11825 11830 11835 11840 11845 11850 11855 11860 11865 11870 11875 11880 11885 1

- 85 yemeklā çelpenelen ekmek çelpene bildimiz toprağtan bi çelpene dā lā
adı. tekelek bişē ocağlā bi kıaya göm ā lā yaşlı atālā ekmā çıkarlā göcağarlā üş
tava ekmek atālā günde şin horandana bālı evde. şu sona sobalā çıktı gara sobalā
unnara başladık undon, sō işte fırinnā açıldı. eskilā gün günden ay aydan
seneden seneye işlā goļaylaştı demek
- 90 bizim kūmūs bā m ifaklımda on dört hānedi. yetiştim altmış beş oldu.
şindi yirmi hāneyiz berket vā sin. gene iyis
eskiden gızan adı, alırsın apdezini iķāmet getirisin ezan okursun. bunun adı
budur aļlah uzun ömür vārsin dārsin. te anası okur bubası okur demek ille ezan
iķāmet oļması lāzım, at görқан, yā.
- 95 o zaman potin yok. o zamannāda çoqu çarıqlan vaķıt geçiri. çarıķ gönden
olur. hayvan gönnden e o tō le onu atilā bi güldürtü dā lā unn adına. ama ben
de bilmān şindi ne çeşit. ağam yapadı unnarı. tē kendim bile gidim ben çarıķ. te
ufaklā gene zatın unnā bilmyın zatın ni gidiklerini. te ni giyā sin unn dört
tarafunda sicim vādır bālı. meselā goyuna bakmış oļsan göca, günnen ayāndan
100 çıkamadnen devam edā sin aķşama gıda. aķşamnen çıkarsın. ayaklā kıpğırmızı
oļur. e ıslanır sırasına göre ğār oldu, mu ıslanır, meselā çamır oļur unna şurē
ğidā bişe hemen. ayān üstne çıkmas hani kenāları gorucağ ğidā. hastalık hastalığ
u zman da vādı. şin bu kanser denilyır, a u zman gene ince hastalık dā lā u işe.
adı ince hastalığtı. hana. a bā evlenirken şindi bu zaman gibi gō mesin aļcağ
105 oļdūnu. tey tā açığ oļan gene di, m bāzı kapanıķ, bāzı açık oļur insan görūsün.
davıınnan şeyinnen gene idi hana dūnnā. gelinnā kapaļı gelirdi. duvağlā lā
beygırlen gelirdi, arabalan gelirdi. ē sona tobu arabaļa. ifag arabalā çıktı yalın
arabasınnan kimi beygıren beygire pındirlā bu çeşit. e şini ū yalın araba yalın
araba iki tekārlekli. sona beygir arabasını, vāsā unda dört tekā lek unnan
110 gidā sin. yoksa gine balkan biyā den almış oļursan beygire pındiri getirisin.
sız mız arabalaın gelirdi unna gene. oļurdu unnā hepsi gelinn bağaşları. onnarı
serā lā iki gün kimi dūnür gün, kimi duvağ gün dā lā te üleliklen.

YERİ : Mamutlar

ANLATAN : Halil Hasan Recep

YAŞI : 68

KONU : Karışık

1 un dīmenneri, varıdıġa beya. sulāda dönen dīmennāde. eşeklen götürüdüġ.
vardıdıġ orda sıra peklā̄ din. nöbet peklā̄ din. meselā aqşamdan gidā̄ din
sabaleyn yükletik gelirdin. giceleri, gündüzleri nasıġ uygun gelirse meselā. o
zamannā, zamannara da göredi o, şē yoqtu ki o zamannada araba faġan fıstıq
5 dardereden zlatoġrattan bi araba vādı toburen potkovaya çalışırdı. tā
küçüklīmizde bizim meselā. otobis denilşen şelā̄ unna hemen hemen yoq gibidi
o zmannāda. oġmuř da oġsa günde bi defa potkovaya. zġatoġrat, smolen oraġara.
sōra, sōra gelişi de o meselā̄ ama yetmiş dōrtten sōra ġayı asıġ, en çoq büle bis
askerlī bitirdikten, sōra. aġtmıř aġtı, aġtmıř yedide bitirdik ondon, sona gelişme
10 oġdu ġayıq arabalā̄ da boġlařmā başladı. insanna da biras kaġınmā başladı
burlāda fakirlikten. biraz bu apekaġāda güzel ödemā̄ bařladıġa yā aġtmıř sekiz.
aġtmıř doquz, yetmişten sōra. yüzde yüz, yüzde otuz ödedlā̄ bu tütünneri. tā
ordan öte haġq kaġındı bu secilī dīmencilik meseleleri unnarı ġayıq dērmene
varmaġarı vazgeçildi ġayı. tekese un vārmā̄ başladı. ondan, sora naredi vādı
15 herkesin tütünnen mesele tütün parasınnan geçinmek şeleri biras tā düzeldi büle.
o ordan öte ni deyen buna hep ondon, sora ġayıq hepsi hazır ġālmā̄ başladı.
hazır ekmeg aġmā bařladıġ bis tā köylā̄ de meselā ekmek bişiryırıs. şimdi
satta, da oġsa. hana bu benkovski rayonu hana burlāda pek ekmeklen
ūrařmazardır. ama bizim yoqāda dāda oldīmiz gibi ekmek biřiryurus tā. aġyırız
20 çoġunu, da ekmek de biřirdīmiz bayācana oġyır yani.
askere gittimde birinci ay, askerde birinci ayda zatın dīl, mi yirmi iki günde
kletva deyırız, a, kletva vā̄ dik yemin vārdimizde ondon, sona şeye çıķardıġa bizi
ġazmaġan küreklen çalıřıġırdı trodovi voyski, iki ay işledim ben. iki ay sōra
řkoġaya yoġladġa mġat serjant kırsuna. e, urda üç ay kırsu çıķardıktan, sō askerin
25 başına kımandir gibi, yani bī zamesnik, pomoşnik kımandır dā̄ lā̄ di, ye onarın
yerine ġāldıq orda smolende. te üleliklen çıķardıq bütün kızarmayı. sonnda
kızarmanın sonu řöfyorġuq oġuġuna gittim. oġuġu çıķardın. oġuġdan sora
birincide ispitleri aġamadıq, bu imtannarı aġtı ay kırs ondan, sora sofōrliya birinci

şeyi aġamadımizden başladım ġundıġtur gibi. e ondon, sora ġursu ġıkattan, sora
30 başladım ġundoġtor gibi smolende mejduġratski otobüsle vādı. ben zatın ordan
evlendimdi, ye. oradan ayem zatın smolenden tā ġundoġtur gibi ġalıřtıım altı, yedi
ay. u arada ispitleri de aldım öteki şofyor şeylerni aġtmıř yediyn ortasında
řofyorleā başladım. seksen bīr senesine ġıda taksi, büyük taksi, küçük taksi,
otobüs sürdüm üç sene. tā seksen birin sonunda döndüm dobromirsıye ġaldım 35
maġaziner gibi. te urda maġazinerlikte doġsan ikiyin sonuna ġıdā maġaziner gibi
devam ettim. bu demoġrasi ġaldīnde dīl, mi zatı bozuldu, ya her taraf maġazinnā
ġapadı. bis işsiz ġaldıġ. ordan öte eve döndük. evden yenden general ġeşevo
deyilā yoġada sā n ġıktıyn yoġtr u tarafa hiġ. ore ni maġaziner gittim. oreyn
bi, de restoran beraber astıg orda ġocukġlālan orda. bi sene ġaldım başıma. ama
40 ġastnu oġaraġ aştıım ben üle devlet dīl, di. ġıġar yoġ sonnda ġapadıġ orasnı da bi
sene sōra. ondon, sōra döndüm bureyn geri. bureyn aġdġā işe benkoskiye. doġsan
aġtıdan beri zaten buradayım. burada tobüsleri ūrġuyurun. türkyeye bilāt veryın.
ġarřııyırın, ūrlyırn unnarı.

ō, öyle řelā ġoġ. üle hadiselā ġeřti. mesele bāzıarı aġtınnı ġaybetmiř.
45 aġtın bōzundan ġopyır, ġalmıř süpürūken buldum. bulduġtan sōra ġaldıā . aramā
ġaldıā, vārdım. otobüste ġonduġturġan bin altıyüz aġtmıř sekiz lef tā aġlıında
duryır. otobisi süpürūken unu buldum. gittim teslim ettim mevereye. poliste sā n
elne se veryır ki zaten biřē buldıyne dayır. adresi madresi bile yoġtu biřē. ordan
öte, sonra o bende ġārdıā gene yenden parayı dīl, mi yirmi lef ġař, tāne, beş
50 ġař, tāne, birā lef ġař, tāne hepsi otpis yapııyır unnara. tā sōra beni de ġārdıā
gene imzalamāġ için. aynı yere imzaıan veryırn, gene imzaıan da aynı parayın
insanna kim ġaybettise ona u parayı veryillā. poliste imzalattık bana orda o
ġadıın, ġadıındı aynı ġaybeden parayı. ġıġādı biras birġaġef para vāřcek oġdu
bana. ben dedim ben onu dedim aġġaġ olyedim hiġ kimse ġörmedi dedim. den
55 dedim onu yūrā m ġabıġ etmiş oġaydı aġırdım, da onu. hiġ kimse de annamazdı
dedim. haġaġ oġsun dedim. ī gene dedim bařġasınn elne ġeġmemiř. paranız
hayırımıř dedig hani būle. pomāġlā zāten hayırdan kūnaftan unnā tā ġūzel
řē, yapālā. din tarafından hızıdır zatın smolen arafı, da bayacana. tā töble būk
hadiselā baya hadiselerimiz ġeřti būle.

37

YERİ : Marıflar

ANLATAN : Ahmet Sadık Çarbaculu, Saliye Teffik Ahmet

YAŞI : 69, 64

KONU : Karışık

- 1 -bizim eski tarihimiz hepten şedi ba ğardeşim. ona şini umumiyete eskiden hep herkes fakirdi. şindi biz bizim küyün hayatını aılaım bizim küyün hayati, bizim çocuklūumuzda, ğızannīmızda bütün kūde geçinmemis misir, bıydar ekyırıs biraz da tötün tobuşte. İsanādā hayvan ğoyun vā, keçi vā. veran taran
- 5 inekleri vādı eveli İsanā bişey bilmezlā diye bizde tek bi sāt vādı bi İsanda bi komşuda bi sūt vādı. sāt sorcağ oıdton_sora u komşuya gideris. halleğa sāt kaç ba?şin büle herif de aydarı annadın mı. başka sāt yōk. e küyümüz üç māle. bizim māleye çilingirlā mālesi diyulā . başka bi māle vā cinalilā öteki üçüncü māleye memişlā diyilā . bizim māleyin on, on iki hāne şurda bi kiġo... bi buçuğ
- 10 kiġometru bi yā de bi pınar vā bütün kūn suyu urdan alınır. içme suyu, te ğap ğacağ suyu, yemek suyu hepsi de urdan alınıy. toğ yok su yok, te töble şte evlā ğapğaranğıca bi memleket. ē fırın yok ekmek fırını yok herkes e çıkādı kendi çıkādı bıydardan yav ta misirden bi e şā huru bi eşek yükü ekin neğdā huruıcağ bi eşā en çoğ elli aıtımış küġu bişeyle. gidā dīmene ğidā kış günneri
- 15 urġara yakın dīmennā vādı ama yaz günü orġara yakın dīmennā yōk .çaylā ğurumuş sulā ğurumuş cebele ğidā dīmene gittim vā cebele ğidā. tey ğanğallā dīmenneri dā lā di şede cebelden yoğarı tā u dere boyġarında orġara ekin ūtmā gittim oldu bām de u ekini ūdā sin o ekinden yapāsın ekmā ni te mancanı şeyini o bittikten_sōra gene gidā gene ūdürsün ama İsanā herkes boġ yer işleyik te
- 20 idāresni çıkaramazdı ki. yerleri çoğ oġan İsanā bütün senelig idāresini çıkarı adam āz yerli oġan İsanā mecbur satın ekin aırlādı ğircāġādan. tēy tā haskülāden. eski zāreden ekin aırdı da getiridi. o ekin de urdan arġalan ekin getirilā di arġadaş. e başka kūn adetleri bizim burası müsleman. kış günneri, yaz günneri kūmüzde meçitte hocamız vā. herkes namaz ğılmā gityoru.
- 25 ramazannarımızı tutādıq. ē bayramlā ramazanda davuıcıġā vādı gicelen

uyandıryillā isannarı, yā.gümbür gümbür küyün işine çıkıyılā isanna da baķ şini
o zmannāda isannāda gerginnik yoķtu. çünkü gerginnik, gerilmek için büle bi
sinirli bi durum yoķ.herkes sakin e isanna niye gerilsinnā ? isanna televizör yoķ.
radyo yoķ. e enefeli bizim küve radyo e küçüçük teze çıkıymıştı nasıl dā lā di
30 çomsomolets mi dā lā di ni dā lā di o radiyocuķķardan çıktı da bateryalan büle
te unnādan başladı aıma ama bu da nerlā dedi elli aıtı, elli yedi senelerinde
gayrıķ isanna yā elli,aıtı elli,yedi senelerinde isanna unnādan aıma başlada tā
sōraları başķa radyo çıktı. artık toķ gelmā başladı külere toķ geldi. toķ da,
yazovirde nezman işledik sāliya hanķı senelā nde hatırında mı? aıtmış
35 aıtmış iki senelā nde artık toķ geldi. toķ geldi sora yoıları yapmā başladılā isanna
biras selāmete çıktılā kūmize yoı oldu, maģazin yaptıılā, ferşelılā gelmā başladı
sālıģ işçileri ğarıķ külere. biraz biraz hayat azcık başķaıaştı artık annadın mı?
hepten eski cihalet gittiydi. ē mektep ben beşinci, aıttıncı, yedinci sınıfa marıfladan
burey geldim her sene. üç sene yalnız burda vādı yedinci sınıfa ğıdā. ruştiye
40 dā lā di buna ruştiye dā lā di. bā m başladıym sıraıada kırķ doķuz elli, elli bir
senelerinde bitirdim ben burada yedinci sınıfı. o zman tamaminnen türke oķurdıķ
herbi dersi haftada bi sāt vādı bulģarca üçüncü sınıfa geştikten sora demek
yedinci sınıfa geştikten sōra artık haftada bi sāt türkçe, geri ğalan gepsi bulģarca
oldu artık. ē te urıarını bitirdik. ğādaşım giyinmek vaıılā ekseriyā evde doķuma.
45 evde toķuma ruba giyālā di. don, şalıvar gibi büle.

- ben evlendinen burasın isannann giyimini gödnen... ferece vādı üle
insannara elli sekizde işte üle insannarı gödnen bā m tersim devrildi bi ķere. her
yerin gelişmesi... burası ferecelendi yā fistannandım ben fistannan gödüm fistannan
bilyırın. buri geldnen gō düm ben şalıvarı, donu işte burasın isannanı gönden
50 tersim devrildi bā m aııahm dedim ben nerē gelmişim? dedim. üle dedim işte
ben saķlamyına alıştıķ sōra gene gittik gerisi geriye cebele urda durduk yenden
burēy geldik töle oldu işte işlā. şin her tarav açıldı. şindi açıldı ğayrım millet
herkes... ğoca don ya haştonnā ğoca don ğoca don. şin de giyiz a cam hep unnā
giyilyır ya tā.

55 -saliha u zman ğimek u satı.

-gimeg udu işte

-adamda da üle günd ā lī de üle.

-yā uzun ferece işte ya te teşinki tobu mantuīā nāp.

60 -sen gini ğızla işte dūrdan donnan, bi de ferece vā uzun, kapaıı büle. başında da bēzi bāıı. eli yüzü sārıķ.

-töbüle sārāsın ba. töbüle. cam arķaya da iş yapāķan atāmışıķtır gene arķaya neblen. genelde büle sārāsın işte önne.

65 -būcālek ğızla aşçıķ dūrdan aşçıķ bük, ğızın boyu şuğda oıdton sōra dūrdan ferece gittiril ā di. bizim burları tā şeydi. bu cebel tarafları mastannı tarafları unna aşçıķ ta da, aşçıķ tā açıķçaymış. o zman burada ğızlā dūrdan dūruya ferecelendi be, dūrdan. ē hepten sekis on yaşlarında ğızannā ancak üle gez ā lā miştir hana. yoksa başka türlü on üç, on dört, om beş yaşlarında ğızlā dūrdan ferecelendi, yā.

70 - yarım bayramı oıurdu, bi de aıķaķ bayramı oıurdu işte. yarım bayramı canbaşııda oıurdu aıķağ bayramı gene fotinovoda oıurdu. orıy adak verl ā miş isannā evelden. o yarım bayramında ğarların yeri ayrıldı, adamların yeri ayrıldı. barāber yoktu üle. dede vā orda u şiniki, ğarların içinde adam girceg e deye polisl ā şeylā üle isannā vādı gez ā lā di soķmazlādı hiç. hiç soķmazlādı dā sōra barāber olmā bşladtan sōra ā ğarı adam barāber oıcāmış ni işiniz vā d ā di bubam 75 bize. u yarım bayramına gitçek oıdnen ğarılā adamlā barāber oıcāmış ni işiniz vāmış orda diye saımazlādı. zorla gitçek oıurduķ biz gene. şini ordan öte ğarşı ğayr şin ğarı adam yok. dede nebilen orda mezar vādı bi tāne tekke vā.

-urēy gidenn ā bi adak adıyırı

80 -ekin mi götürl ā , bıydar, para, tavıķlā ğorlādı, koşılā ğorlādı orlara demek herkez adāmış herālde üle. dedeye adayılā demek hastasından şeyinden nisindense u zaman geldnen götürl ā di oren u şeleri gene ordan öte kim alır ni yapa unu gene urasını gene bilen yok şini nebileyn şindi.

-e unnarı alırlāmış ta ancak cāmiyin bi yerine bişey yapālādısa bi yerine istifade edālādise adak adayirlā tekke vā urda. tekkeyin içinde bi mezar vā.

- 85 mezara vādım vā beya nā oĭmucaĭ beyā? mezar vā.
 -bi mezarĭıĭmıŕ mı orası nebilen ben cam bi düzlük yerdı Őŕte ureyn
 gırlā ...
 -mezarĭıĭ vā beyā cāmiyin etrafı bitin mezarĭıĭ .
 -cāmi dĭldiye urası. bi tekke u. cāmi yoĭtu ya urda.
- 90 -canbaŕıĭ cāmisi yoĭ mu?
 -vāsa u bayram oldĭ yerde dĭldi ye u cāmi.
 -tamam beya urey yaĭndı gene.
 -yaĭnmıŕtır gene herāilde, nebilen varıdıĭa cam vādımız varā yayan
 gidā dik Őŕte ũleye gıdāna bi gŭn oĭurdu Őte. u oĭduĭton so devirsi haftaya gene
 95 aĭçaĭ oĭurdu. orda perŕembe gŭnde m oĭurdu bazar gŭnde m nise. bi gŭnde
 oĭurdu. bu fotinovadāĭı oĭur aĭçaĭ bayramı dā lā di una.
 -te unna da topĭanırĭā Őte u da ayni panayir Şeklinde.
 -çevirme yapāĭā sergilā vā Őte baŕka biŕey yoĭtu ya. çevirme yapāĭadı.
 ĭsanna topĭanırıs. sergilā den biŕey aĭcaĭ oĭan aĭır Şin bŭle Şey yoĭtu ya. Şin her
 100 maŕŕıĭı gŭn bazar sergi bŭtŭn sancaĭ gibi Őeylā yoĭtu yoĭtu yoĭtu uzmannāda
 yoĭtu. sancak vāto paneyirlā de oĭmā baŕladı. ũle sancak yoĭtu u zman ũle Şey
 yoĭtu ā yoĭtu, yoĭtu, yoĭtu. cam bayram dā lā di una Őte hebten. gezmek Őte.
 -ĭsancıĭĭā topĭanyı baŕka niyi vā isannarın, ĭsan bŭle ilgisini çeksek
 biŕey yoĭ ya ancak tōle Őelā Őte ilgi çekā di. uĭdara merakĭıdıĭ yarım
 105 bayramına gitçāz diya, deliriz anadın mı?
 -kŭfte yapāĭā Őte çevirme yapāĭā hatōle Şe aĭırsın yicek Şe aĭırsın.
 -gittikten sōra da en çoĭ bi lef iki lefin vādısa tyonnan biŕey yĭrsen urda
 yırsın. baŕka biŕey aĭamassın ki. çoĭ ĭsannan yoĭtu baĭ. para yoĭtu ya. parayı
 bilezdig e biz ya.
- 110 -para yoĭtu eveli. eveli para yoĭtu. biyeri gidik te para çıkamak yoĭtu ya
 eveli nerden çıkasın?

- mevlitleri yav eveli pirinş de yoқты. eveli bıydar toplāā, bıydarı bi dibekte düwā lā annadın m keskeg oıurdu o. bıydarı dibek ıayası vādı bizim kūde vādı, u ıaya Őte. hālen yaına gelincesi durudu o ıaya ama Őini o ıayayı
- 115 göremyin orda. niye biyeri tekāledlā m aŐā yoıarı bi ıufa bıydar aıyı bayācana derin. āŐ tokmaııālan u bıydarı biraz ıılayırıā nemplendirirıā büle, baŐlayilā dūmā tokmaııālan Őe düwā ken düwāken u bıydarın ğabı soyılıyı urda ğabı soyulduıtan sora undan sora ğazannara ğuyālā ğaynadırıā et ğuyālā üle oıurdu hayırılā mevlitlā sora sora ıııkmā baŐladı pirinŐlen. yoқты, pirinç yoқты ya yav.
- 120 ısanna toplālā mevlid oıurlā Őte duva yapālā.
-Şinki gibimiŐtir gene bu mevlitlā n yapııması ya.
-yāmir duvaları yapālādı. yāmir duvası ğuraı gittikten sōra ēy Şurda emirlerin yannda daviııayada u düzlüklā de yāmir duvaları yapālā. yāmir duvasında ğurbannā kesā lā di ē orda da mevlid oıuyullā duvalā oıuyurlā e
- 125 sōra ıaydan ğıcıı toplātırıādı ısannara bilmem kaı bin ğıcıı yetmiş bin ğıcıı mı ne. o ğıcııların üstüne oıurıādı, o ğıcııları herkese ayrı ayrı veryillā oıuyannara u ğıcııları topluyullā bi ıuvala dolduryillā ıayın bi uygun bi tarafına suyun ııine salyırılā unnarı ama aynı zamanda bālayillā ıuvalı hana daşkın oıuıta ğötürmesin diye. te o zman yāmir yāsın diye yapālādı bu Şeleri yāmir duvası
- 130 dālādı bunara. ekseriya yāmir duvaları daviı ıayada burda duva meselā n yannda sizin burda oıurdu urıāda da bi de bizim cāmiyin etrafında oıurdu tabu üç yārde oıurdu yāmir duvası emirlādı daviııayayın yannda duva meselā m deyirlā burıara bilyurs sen bi de bizim cāmiyin yannda urda yapālādı burada yāmir duvaları oıurdu ē ğuraı gitti zamanda yāmir yāsın diye u duvaları yapālādı.
- 135 annadın mı? okurlā ğurbannā kesā lā. ısanna yemek yirlā urda herbi hāne yav ta iki hane bi sōra ııııarı bidesinnen, ıorbasınnan Şeyinnen. etleri gene kesilen etleri urda dādırıā sōralara birā tas, birā tas. te onna da ī oıurdu hana. ī Şeyli oıurdu büle meraklı oıurdu yā te tōble Şey oıdu ama sōra bu sistemlā geldikten sō öteki ıumanis rejimi geldten sōra unna oımaz oıdu ğayrıı onnara
- 140 müsade etmedlā Őimdi de o ıumanis sistemi düŐtükten sora da gene onnā olmaz oıdu Őindi u Őelā yapmyılā Őindi. amma Őindi gene herbi kūde kū mevlidi yapırlā. eveli kū u mevlitleri oımazdı. Őindi her yā de kū mevlidi yapıyr. herālde unna da u Őeye ğeıyır yā urey ğeıyı onn ııin üle yapıımyır ihtiyaı

duyuşmyır te u şeylere şindi bi tek bi kũ ğaşmyır, a mevlit yapmadık. kũ mevlidi.
 145 kũ mevlidi. ayı girdnen mevlid ayı giryırı kũ mevlidi yapıııā işte. hanķı ayda
 oşursa ayı oşyı unun demek mevlid ayı girdi üç aylā girtten sōra.

- üç aylā girdikten, sora oşyı üç aylā recep, şaban, ramazan ası! recep ayında.
 recep girdikten, sora başlayılā mevlitleri yapmā üç aylā bu üç ayların birinci
 ayı recep ayı ē recep, şaban, ramazan, ramazan geldikten sora artık mevlitlā
 150 braķışyırı çünkü ramazan tutuşyur ğayrık, tē.

yav ölü öldükton, sora gene aynısı şindiki gibi isancıkıā fakir, de oşsa zengin de
 oşsa ille devri parası buşur. ē cenazeye toplanııır. e gene devri çevrilir. eger
 adamın parası yoksa vaııā inā ni, m satçaķ öküzinü, m satçaķ yav, ta bi yeri. büle
 kiraşan verik, te bā buğda para vā sen bu paraya karşı ben sā faşan yeride
 155 yerimi tāıııı veryirn te urdan bi para alır da zorla devri çevittirlā bu da vaııā
 hana mecbur bişe dıl dīnimizde büle bi fars sūnnet diye bişey yok te bu da bi adet
 ğalmış amma ille, de onu yap, yapıur isannā hana braķmyillā negidā yoksuı
 oşsa u devri çevrilir gene te işte etraf külā den cenazeye isannā çarııır. cenaze
 ğııāıā, defnedā lā ölüyü ama şimdiki gibi ē şimdi artık ölü öldükton, sora u
 160 aķşam eve isan topluyillā yedinci aķşama gene toplayillā elli, kinci gicesi.
 ellikinci aķşama gene toplayillā. e eveli büle şelā yoktu, yoktu eveli. yalnız
 elli, kinci gicesinn bi duvası vā u evin isanı içinden bi isan bi duva oķutturuıādı o
 evin içinde bilen yoksa başka biri oķuvarı. ē ölü öldükton, sora arķadan ölüyün
 arķasından kırķ yāsini oķurıā, kırķ gün.

165 -kırķ gün çörek bişirlā gene koķsun diye.

-otuz yedi otuz, sekizinci günnärinde çörek bişirlā, dādırıā, ölüyün kırķ
 sōrā diyillā una.

-kırķ çörā diyııā una demeg u una u güne ğidā sen her gün koķutyısın
 azācık. istā sen sıvıtma tökā sin istā sen şey tökā sin her oşam koķutturyusın
 170 veryıs işte ğızına mızına veryısın ondon, sōra otuz, yedide bişiryısın, kırķ çörā
 diyııā una. unu koķşuşlara dātysın işte. u kırķ yāsini okunyı dī, mi? u kırķ yāsinni
 bün oķudu, mu bi dūnük atyısın kırķ gün oķudukton, sōra unu varık mezarnın
 ğazına bāıāyıııā u ipi.

- 175 -bi iplā belli etyısın oğudün şeyleri birā dünücük atyusun, birā ilmecik,te u ilyi gene ölüyün mezardaki ğazıklarına doııyvaryilā gene te töble şeylā olurdu. eger evinde vāsa evindaki ĩsan oğur. evinde oğuyan ĩsan oğuyan ĩsan yoksa birine oğutturuğur te u oğuyan ĩsana ē bi ğunek verilir büle bi entāri yavıt,ta bi ğömlek Őte yav,ta birkaç,ta bi para verilir. u adamın ücreti ödenir demek.
- 180 -ağ ğunekti unnā. içine ğıyā lā di toğuduk eveli toğurlā dı unnarı uzun ğoğıu işte büle ğeniŐ ğoğıu şeylā . uzun töbüle aşarı ğidānā ğunek Şüle bōzu oğur işte yağası ağık burey ğidānā potnik gibi ama potnik şeyinde ama ğoğıu oğıy sā de işte yā ğoğıu. ē eveli satın mağazinde üle şey yoktu ya undan oğıyır o ğunek.
- 185 -yāğık dā lā dı una ama yāğık doğuma yāğık hana bizim havğı dedimiŐ Şini bu töle bişey verilir. en çoğ buğdā hana başka bük bi para verilmes ki. bük para yok satı buğda bişey verilir ē hana una oğuyvādi yerne yāsin oğuyvadi yerne sōra ölüye mevlit yapığır amma unu bāzı ĩsanna tez yapamazlādı bi sene sōra yapā iki sene sōra yapā hatta bes sene, on sene sōra yapan oğurdu çünki yoğıluğ va oğıluğtan adam kendine gelik,te yapamıyır kili. ey bayā bi zaman bi ürün sālamca bişey elde ettise ancağ o zaman yapabilirdi ölüsüne hayrı. mevlidini. ē Şindi herif ölüsü oğıton,sora ombes, yirmi ğün sōra yav,ta bir ay sōra oğıy öküzinü ağıyır kesyı etini ağıyı pirincni yapıyı adam boğ boğ herŐeyni yapıyur ama var Şindi ĩsannarın. mīdan olmasa yapabilir mi onu? yapamas .
- 190 -hayır üle şey yok. üle şey yoğ çıkmamak üle şey yoğ. üle şey duymadım en zaten.
- ğıra çıkmamak meselesin sen biŐelā duymuşun herāde. meselā evin adamı hacıya gittikten sōra u adamın ğarsı ğocası hacıdan gelincesi ğidā imkyan dahilinde ğıra çığmas, yā.
- 200 -hā unn demesi bağ Şin kırğ ğün ev yağınız bırağılımcāmiŐ diye töle vā ya te unu demā isteyı ğızan Şindi ama üle şeylā ni,bilen üle şey hepten ğıra çıkmamağ olur,mu? evde helbet çığçāsın sen ğıra. ev boğ bırağılımcāmiŐ demek

-tek hana hiç kimsesiz insansız mı?

205 -hiç kimsesiz, insansız ya

-yav büle bişey bilmyız vaİİā, ya şindi nebilen bunara bizim İsannāmız, da biraz da bi inanç, bātıİ inanç hana büle bi adet gibi bişey oİyiri. bāzı İsanna bunnara inanyır bāzı İsanna inanmyır ben fazİa fazİa büle şeylere... çünki bunnāda hiç bi esasa dayancağ bişey bulamyırın ben kendim meselā bi evin ölüsü 210 öldükton, sora e tabi, ki o ölü u evde ölü ölmüş hemen iki gün sōra aİık başnı da biyeri gitmic ā sin, e durcāsın ama kırk gün bilmyırın ben, kırk gün, çıkabilirsın yazın işe gidebilirsın tāİaya gidāsın ya adam orda ölü ölmüş deyik, te u adam iş vağtında da evde duramas ki.

-bi gün gitmesin iki gün, gitmesin ençoğu

215 -bi gün gitmesin üç gün gitmesin ama dāyima kırk gün de duramasın yaz günü mesele iş zamanında adam gid ā de evde durcağ İsan oİmadınen evde duru ihtiyar İsan vāsa o gitmes hadi deyelim işe amma bunda esasa dayancağ bişey dīl unnā unnā adet gibi bişey bāzı İsanna göruyurlā unnarı bāzı İsannā da görumadan geçyi.

220 -ğarıİā şaİvar ferece üstüne tebu başına bēz atālā ağ yaşmağ gara ferece ayānda don vādı işte. fistan yoğtu fistan sōra çıktı sōra çıktı da ben fistan bilyın. ben don gimedim. şindi giyız bağ. ben fistanın yetiştım tey bağ şini her yerin şeyi başka burası ben kendi oİuşum cebelden sora burey geldnen bā m burasının İsannandan tersim devrildi İsannarın giyimini gödnen bizde gene u yoğtu. biz 225 hana hepten büle ağığ gezilmezdi ama, büle şaİ yapādık başımıza, şarpa yapādık üstümüze fistan gibi mantu giyādık fistanandık don yoğtu biz gene tā bizim urası tā ağığtı.

-paskellede hateş yakyillā. paskelle ne demektini biz de bilmyız amma şindi gyorgyovden deyirlā. dī, mi?

230 -bas kellāmiş sözde u demek bas kellāmiş da paskelleye çevirmiş ā. bas kellāya bas. demek kavasına, yā. ama napİamasıya demektini ni demek, nerden geldini bilen yoğ. e buİğarıİā yımırta boyāİadı işte simit gibi şeylā yapāİadı buİğarıİā ypaİadı asıİ unu.

-una da ğyorgýov den diyillā di mi? hıdırlaze ğyorgýovden diyillā yā.
235 üle diyillā ğyorgýovden aıtı mayıs demek bizim hıdıllez dedimiz şeye unna
ğyorgýov den diyillā yā te u da unun etrafında olurmuştur.

-u aıtı mayıs çobannarın bayramı dī m? u şin çobannarın bayramı

-tamam çobannarın bayramı amma hıdılles işte. o zamannada artık yaz.
ġoyunnā ġuzu lamış te işte çobannā ġuzu kesā lā īsanna ġuzu kesik te hıdıllez
240 yapā lā e sora hıdıllezde unu unuttuk hıdırlas sabahı herkes erken ka l k ā, o
zamannāda da çayırlāda çok ot olurdu ha k k atan da tabi şimdi de o l yır amma
ilk yas yumşak gidik te yā mır lı o l ursa, çayırlāda güzel ot o l yır, çiçeklā de çok
çeşitli çiçeklā çikyı. ē erken ka l k l ır hıdıllez sabahında ġün dūmadan ka l k ā
gidā çayırın çinde ot l arında ellerimizi yüzlerimizi yıkarıs. e sora biyeri ġızılcık
245 bıda k l arında sa l l anırız büle sāl am l ık o l ırmuş.

-beli ārmicā mış.

-hoş l u ġ o l ırmuş dēye tōbüle īsannarın eski īsannarın ġonuştuk l arı böyledi
bizde unu yapmā ūraşır dık. ē hıdıllezde de hıdılez sabā l çok hoş o l yır hava. büle
çili çili çiçeklāri elerimizi yüzlerimizi yıkadıktan sora o ġızılcık bıda k l arında tutā
250 sa l l anırız yav ta urgannan bi sanca k yapı l ır onda sa l l anır hana büle sāl ık o l sun
diye sāl ı ġ için

-te işte hıdıllez gelmiş dēye

-yaz gelmiş diye

-artık hıdırlaz. kış bitmiş kış bitmiş. hıdılles sabahı yazın biri dēye hesap
255 edilyı. aıtı mayısta o zman seneyin yarısı bitmiş yaz baş l ayı demek o zman yō k
bāzı īsanna da üle inanç vā hıdıllezde bişey... hıdıllez ġün bişey ekilmezmiş
sözde. ayın yenisinde gökyüzündāki ayın yenisi amma. yeni ay girdikten sora
dī mi? incecik burada çıkā o ayın yenisinde.

-çarşambasında

260 -isanna yā o ayın yenisinde yensi o ayın yenisi de şurda bir hafta gidiryı

-unun çarşamba ġününde bişey ekmic ā mişin sözde.

-ekilmeyi ha birinci çarşambasında. bu yeni ayın çarşambasında birinci çarşambasından bişey ekmezlā . sözde hana oılmazmış deya ē sora yemişçilā üzümcülā yemiş kesmezlā ayın yenisinde. i dilmış diye i olmaması gururmuş yanı ben şini onnara pek fazla amel sıtmadım amma bişelā de oıabilir şindi 265 isanna tanımışlādır bunu tey...

-sātına gelyı demek bütün gün oılmaz da di_m sātı vāmiş ünn. u sātına gelirse olurmuş sözde. e bütün gün çal demek sātı oıdıundan sen ğay o gün bütün gün yapmyusun bişey. u sātı ayıramadına

270 -tē büle bişelā vādı. isanna külüyün yazın tecaretni topladıktan sōra harmannı düwā , samannı doıduru evine ekinni doıdru evine. qasımda gene başlā çıvt sürmā , güzlüklerni ekmā bıydarların ekmā avıuıarnı yapmā üle tellen melen tel avıusu yoktu_ya avlı yapaıā avlı büle ğavaq bıdaqlarınnan ğazıqlara örā lā büle şeyleri e imqan vāsa çok kıya vāsa yapı yapālā daş yapı hayvanna girmesinnā u tālaya diye e ilk_yazını mişir ekçek olan yere gürbesini çıkarı adam 275 qasımdan tā eşeklerinnen gürbelerni çıkarı tālaya noda noda tōkā unnarı hana ilk yazın ureyn misir ekçek artık misirlere de ekā ken gürbe atyır tāıasına avrupa gurbesi sūni gürbe yoktu o_zmannada da e te işte bizim burıāda nerede oıursa oısun bizim bu bölgede zaten boı yer yok kuvetli yer yok herkeste beşā onā 280 dekar yer vā ē kimsi yamaşta kimsi ğayır kimsi kepir üle yerlā vā zor çıkarılādı. isanna çok sīreg isan kış. bütün senelig idaresini çıkarabilirdi bayā isanna çıkaramazdııā yok yerleri yoğ adamın beş aıtı dekar yerden ni çıkısın. te_bu_ğıdā başacıqlā olur zaten cinsleri misirlerin bıydarların şeyleri şindiki gibi şindi çok verimli tümıā icat ettilā āgronomlā misir olsun şey olsun şin başaqlā oıyı 285 tobuğda. evelki tobuğda en bük başağ tobuğda oıurdu ni çıkçağ undan yā şindi bıydarlāda tobuğda boy oıyır amma tyobuğda_da başuğ oıyı bıydarda hana unnarı aşlamakıan selektsiyelen düzeltilā düzeldebildlā çok şeyleri hayvanların cinsleri, en çok süt veren inek iki oqqa, üç oqqa süt veridi oşam sabā şindi bi inek om_bey yirmi oqqa süt veryı arkadaş. unnarı düzeltlā . di_mi? çok ilerleme 290 oldu o şeylā de te isannarın geçinmeleri büledi ğādaşım.

kardaşım o husustan o husustan ē bizim buıgarıāda da aynısıydı türklā de de aynısı

hānede kumandır babadı. o ne derse ona karşı gelecek yok onun sözünn üstüne söz gomağ için isan yoğ urda. zaten çocuk evlencek zamanı geldikten sora çöcük ben faJan gızı aİcan ille de unu aİcan demek yok. belki de üle bişelā de
295 oİurmuştur arada amma herkes kendine münasip hāneleri ayırır. u hāneyin gızına bi dünür saİa çöcüne istā unu hattā tā evelden bizim zamanımızda artık çöcuğİan gız birbirlerini gōmā başİadİā tā evelden anaİarımız anattırır bize bunnarı evlenmişā hiç gōmedinen adamı, hiç gōmedikten sora gıs çöcük birbirini gōmeden evleny ište bitı gitti buğdara nāpsa nāp. dā hānede terbeya
300 biz genşā ihtiyaİların yanına çıİtıktan sora İtyarlā ğonuşur genşā den çıt bi sez duyamasın mektebe toplandınen meçide namaz ğİlmā yere toplandıktan sora yav ta istā se başka yā de oİsun mesele kün içinde birkaç ihtiyaİ toplānmış urda mobbet yapıİā. birkaç genşte vāsa genç urda söz aİamazdı İhtyar annattırır unnarın sözü dinnenilir. meçitte biraz fısıİ fısıİ ğonuşcağ oİurduğ da nypasız siz
305 urda oturun urda çıİın ğıra dā lā di. annadın mı? ūda fısıİdeycāsaz diye üle şeylā vādı ana bubaya hurmet vādı çok sayğı vādı şindi bu nerden ileri gelir ē zaten bizim dīnimizde İslām dininde buna çok bük önem verilyır anaya bubaya hurmet edilsin anaya bubaya sayğı gösterilsin onnara hiç bi zaman darınıİınıİmasın hele isandan hizmetten İhtyacı oİduktan sora elinden geleni
310 yapmağ lāzım diya bunna bizim satı dīnimize vā oİzmanda herāİde ē hocāla kūlā de hocālā da gene çöcuğİarı oİudurİādı İuran ūredirlā namaz duvaİlarını ūredirlā e tabi unna da u araİāda anaya bubaya sayğı ē hurmet edilsin diye herhāİde unna da bi çeşit ğonuşmaİā yapıİāmıştur urda e çok bük sayğı gösterilirdi. anaya bubaya karşı gelen de vādı gene nī oİsa bizim kūde vādı bi
315 hane o hane nasıİ başİamış hālā üle gidiryır anaya bubaya sayğı yoğ u hanede hattā dūlyarı, dūlyır bilem ana buba dūyūlyır unnada ūlecene ğitmiş ama bunna bizim kūmūzde bi hānede başka hāne yoktu üle ekseriyesi çok şey hana sayğı gösterilirdi üle anaya bubaya biz ben bu işi yapmīycam ben bu kendi İstedimi yapčan diye būle bi kāşı ğonmazdı isanna çok sayğıİıydı anaya babaya kāşı.
320 yalnız anaya bubaya dīİ de būklerine kāşı başka isan oİsa da būge kāşı sayğı vādı sayğı vādı sayğı vādı üle. biz bizim mallimlerimizin önünde sen üle oİur oİmas şey ğonuşamasın. çok korkuİurdu da sayğı da gösterilirdi gene adam biz

malimlerimize efendi dā dik. meselā burada sotlāda vādı hasan efendi, hasan efendi hoca künde akkaşlara mūmün efendi ben hālā adama ykında öldü Őte bñle
 325 hep mūmün efendi mūmün efendi diye hitab edā dim. ÷le ğonuşurdum annadın, nı ē burada mutsā efendilā. mutsā efendi burada musufıa bizim direktordu burda ruştiye başladttan, sora mutsā efendi mutsā efendi diye herkes buna mistā efendi dā di vādı .çok sayğı vādı malimle de terbiya da vādı ÷le terbiyasızlık yoktu, yoktu. yav evlilik meseleleri. e Őindi evlilik meselesi
 330 herhangi iki taraf, ta almak vā mek meselleri yoıuna girdikten, sora artık ğizi neğidāsa ÷ç beş parça ni, ğidāsa u fakir ğizi. vaııa ya birkaç dōşeklen birkaç yorgan verilirmiştir. başka da...

-ısanına ğöre haıına ğöre Şin bāzi Şeyi olan kuveti olan tā ğoğça veri.

-ē tābi kuveti olan tā ğoğça veri.

335 -ē ğocā eveli bi, kere ğız istenir, annaşıılır. ondon, sō dñ kesilcā ne yakın dōşek işleri, dōşekleri işlemā işeri getirlā ğızın evine ğocuk taravından yorganı dōşā işlā lā ğıs tarafı sōra dñür gelir dñe bi ğün vākan dñürde gene işte ğıza altın vasa altın, bi, kere baştan annaşıyııa unna oıcağ Őte buğda lira, mı oıcağ beşibirlik, mi oıcağ ārık da olur gene. başlık parası vādı u da vādı tā
 340 evelden ni, gdasa annasabilirse işte ğıs tarafı tā ğoğ istā ğocuk tarafı vā mā istemez. u zafin niyse bi ortan Şeyle anlařılıā yavıt bi lira oıcağ iki lira oıcağ unu da istā lā unnā oıcağ dñür ğün işte dñe bi ğün vākan ğocuk taravından ğıs taravı dā ğocuk tarafı biz buğıda dñür yoııacās yavıt beş kişi yavıt on kişi da dñür yoııacās dā lā. dñür yoııacāz dā lā dñürü dñe bi ğün vākan
 345 cumartesi ğünü işte ğıs taravı haııanır ğocuk taravı ğıza ni getircāse fıstanınnan mantusunnan işte getirlā sandı katıra beygire niyese yñkledirlā getirlā getirdten, sō ğıs taravı açā unu serā. e serā lā bñle Şeyleri undon, sō herkez bağmā gelir unnara sōra ğıs taravı da ğör gene urba, mı oıcağ hanteri nise ğatınnan iste ğocuk tarafı yır yemā ni topıanır ğidā lā devirsigün aıay gelir
 350 ğızlā oynāıa gene aıayda gelini duvağııā, pindirlā beygire ğaynata yedā önne pimā bi eřā gelin beygire pinā ğidā lā ğocūğ evine ğocūğ evine vātton, sōra indirlā gelni gelne bi-yā verilā bi ğaşa yā verincesi eveli bi ğocuk ğızanı verilā

gücāna, gelin öpā unu, una bi hediye veri niyse işte para mı vā cek niyse bişe
 veri sōra inā . indikten sōra қапыын başına yā чаlā gelin eçeri girā ken girā
 355 eçeri oturu işte gene orda yālı demek datlılıqlan yā gibi gitsin işleri sōra gene
 işte u oşam toplanırlā gene u kün ğarları comata dā lā di gelin oturu sōraya
 gelnn yanına görümce vāsa görümce oturu. ekmā yidikten sō gelin gene orē
 gene para ğōr gene sōrayı u görümce toplā alır parayı gelne namaz ğıldırı gene
 alır orda gene gelin namazlın üstne para ğōr. gene görümce alır u parayı. sōra
 360 işte güvā gelir güvā yi gu... ordan öte devirsi gün duvaқ, geze ordan öte bityı
 ğārıқ. gelin duvaқlı, grep beygirin üstünde beygirin üstünde gelin grep vā grep
 işte şin çemberlā vā hana bilyısın, a çember dildi unna da ğrepti unna üle tā diri
 şallāқ gibi tā қatıdı unna yaқına ğıda bizde vādı bile unna bende vādı. e unu işte
 büle güzel yapılla gelnin başına yüzü örtük gelnin önne yeşil arқasna pempe
 365 ğay tebūda şey gibi oıurdu gelin ice iri iri oıur ğay icem beygirn üstnde ferece.
 ğara ferece giyā sırtına töle işte beyaz gelinnik sōra çıktı ye ğara ferece giyā te
 şin bu mantuā gibi.

-ayaқlarna ğıdā

-yā tobu mantuā gibi işte önü қаpalı oıur azsıқ

370 - u fereceyin üstüne mi yapılla u duvaқları saliya?

-yā fereceyin üstüne, fereceyi giyısın sende

-önne arқasına

-önne arқasına ferecelen işte

-fes de giydityilā büle

375 -fes, fes u şeyde ya duvaқta. duvā yapılla u fesi altın taқyılā töbüle işte
 ayāқlāna potin, қuntara işte nise ayāna potinnā vādı gene yalnız bi çivt oıur u.
 boı boı şin atıқta ğaydırıқta üle yoқ. bi çivt potin oıurdu nişan nişan қuntarası
 dā lā di unnar işte.

380 -bizim ğızanna artıқ bizim ğızanna hastānede olmā başlādıā
 aқuşerқаların yanda amma bis bizim oımamıs kim nerde tutıdusa ğırda.
 tālada.

-evde neredese yā t̄ō le sūt sūt sūt başka bi şey içirmek yok.

-ana südü neğda gittise, yettise.

385 -ana südü nereni gittise undan, sō azacığ sorğu d̄ā l̄ā di misir ununnan, mı yap ...
kaçamak gibi şekerlen, mi yapā l̄ādı ni, t̄öbüle ben kendimizi bilmyın, bi bēzin
içine gor l̄adı şekerli şeyi loğum, mu o l̄cağ şeker, mi o l̄cağ gızanın āzına.

-betmez, mi o l̄cağ ni o l̄cağ

-gızann āzına tutvar l̄adı işte nise

-betmez gene erikten, üzümnden yapı l̄ma betmez l̄ā , kendi kendine şekersis

390 -şekersiz yā t̄onna l̄an t̄öle işte undon, sora yicek yim ā baş l̄ā, gızan niğ, da yi...ni
yidise t̄öle.

395 bi bēz işte ağ bēzi, bēzi bā l̄ā l̄adı her ā l̄de ben üle şey v ā medim īsannāda
görüdüm ben unu. büle āzına a l̄dnen gızan möme gibi o l̄yı ḡayrı gızan a l̄yırı unu
āzına emyırı ya nyapçağ mavsın çekyır, mavsın çekyır, ya unu n̄ise işte beya aç
ğā l̄ınmasın diye t̄öle

-ama çok da ifağ çöcuğ l̄ā ölür l̄ā di

-yā

-hasta l̄ı k̄ l̄ādan çoğ ölür l̄ā di

-aşı yok, bişey yok

400 -yā, aşı yok hasta o l̄du, mu çocuk mı l̄lağ ölür işte be çok b̄ük yangı
ka l̄dırdı k̄ton, sora u yangıyı indirm ā

-bilmek yok

405 -bilen yok kendi kendine çöcük ben baskere şaşyın biz nasıl büle
ğā l̄mı şık deya büle şaşyırın baskere. şindiki şart l̄arı gödükten, sora şindi
beslenme çok zayıf te ana südü ne, gıda emildise emilmiş urdan öte büle yem ā
geştikten sora d̄ürdan salyengenin dedī gibi ye misir unundan ye bıydar unundan
biraz bi dat l̄ı bişey dat l̄ı bişey gene şeker yok. şeker nerde bu l̄sun adam betmezlen
tā sōra l̄āda şeker de bişey çıktı sa azcık şeker ḡuyā unun içine. e unu incecik

bi bezin içine şüle topaġakġā ceviz ġidā ġızann āzına veri unu ġızan āzına çeke.
 410 çeke, çeke, çeke yavaş yavaş bitiryı herālde. ama bu artık ġızanı beslemā bişey
 dīl de ġızanı ilendirmā urda hana boş möme diyirlā sinni üle bişey sōra sūtlen
 қаşa gibi bişey yapālādı gene ġızana vā mā. ē urdan öte tobudu şte ġızann
 yicā de işcā de isannarın yicā de zaten kompildir, suvandır, fasılyedir. en
 yicekleri en yidimis şeylā bunnādı. fazġa fazġa... et ġurban bayramından ġurban
 415 bayramına ni kestirse tōnu. bilmezlā di isanna eveli ġoyun da vādı, keçi de vādı
 tavık ta vādı amma bilmezlā di bu isanna kesik te büle et yimeyi yoġtu yoġtu
 isanna bigisizlik vādı çoġ. cahillik vādı şindi burlāda hālā u bilgisizlik tā vā çoġ
 var çoġ ben gözlettiryırn yantaraftan unnarı isanna bizim bu yerin haġkı hiç bi
 yenilā el uzadamyırn hālā tütünnen geçinyırı. e ben şini burada baskere bırak
 420 genşlā menşlā geldikten sora yanıma yav deyin siz deyin yap, bahçecilik
 yap, üzümcülük yap, yemişçilik yap, ek şurda bi deġar iki dekar şeftali ācı
 yetiştir urda kirez yetiştir armit yetiştir çoġ güzel aşġama armitġarı vā şindik. ē
 tavıġçılā hücum et edin yüs tavıġ iki yüz, üç yüz, beş yüz, bin tavıġ edin tēy
 urda baġ mīdan doġu bu ġün elli yımırta çıġāmiş oġsan bazara yirmişā
 425 santinden on lef para yapā bi kimse bi kimse cesaret gösteremyırn. ilerleme yoġ
 bizim killide. hiç ilerleme yoġ, yoġ. genişlerimizde de yaşlı isannarımızda da
 büle bilgi edinelek ben şini şurda beş altı senedir arı edindim beş altı sandık arın
 vā çoġ ī bişe. herkese tafsiye edyırırn. deyin arı edinin çoġ güzel bişe arı, arıyın
 baġı hele bizim burda elde etimiz baġ temiz aġġahın baġı lekesiz baġ tamaminnen
 430 ilāç en azından diyun kendi ihtyacını gitirecek ġıda birkaç sandık arı edinin ama
 biz yapamāz unu diyillā çoġ isanna biz yapamāz āmed āġa diyillā biz diyillā
 arıcılıġtan annamyırırn diyillā yav annamak bişey istemyırn şindi niye anamasın?
 şindi kitapġa vā meyvacılıġ kitapġarı vā üzümcülük kitapġarı vā, arıcılıġ kitapġarı
 vā, tavıġçılıġ, baġıçılıġ bunara üzenin deyin yoġ bi cesaret gösteremyırn adam
 435 yalnız baġyırn tütün te una ġidā eli erebilyırn. çoġ imkāna vā hana her yāde sāta
 imkyannā vā burda artık şindi eveli tekkese zamannarında kimseye bişey
 yaptırmazlādı ancak bi arıcılıġ yapabilirdin o zman. çünkü arıcılıġ arıcılā devlet
 de bük önem veryırırn arıcılın yemişçilikte çoġ bük önemi vā tozġaştırmak şeyinde
 arıcılā arı çoġ bük rol oynayırn yemişçilikte hana tozġaştırmayı sūni tozġaştırmayı
 440 yapıyırn. ē o zamannada bişey yaptırmazlādı sen büle özel çastnu bişey açamasın.

restorant açamasın iş yeri açamasın şınai çoğ imkänna vā ama herkes ülecene duryır nyapçānı şaştıryı adam iş yok deyır adam iş yok deyır iş çok ğardaşım sen çalıştır koş kafanı düşünsün biraz çok būg imkänna vā. şindi ben şindi genc oļsam git etrafta boş yer doļu şini ğırda boş yerlā ğırda hiç işlenmeyen yerlā vā
 445 ē dere işleri vā. yamaşlā vā unnara tik ceviz ācı tik yirmi tāne, otus tāne, kırk tāne, elli tāne ceviz ācın oļsun o ceviz āşlar on sene sora sā ürün vā mā başlacağ unu toplamā başlacāsın sen unnarı, ē te bunna bi gelerat getircek sora başka bişelā yap. ē dedimiz gibi arıcılık yap, tavıkcılık yap, başağcılık yap. hayvancılık yap e yaptımız şeylā de modern şeylā dil annadın mı? hep tā evelki
 450 gibi bu ğün adam çoğ isanna bizim burlāda küçümsemyırn isannarı bilmeden oļmas. bu ğün adam hayvannı beslemesini bilmyı hayvana ni vā cā ni bilmyı. onu kitaplā vā şinik ürencā sin. bu inek, az verimli inek tutma elinde cins inek ara iki inek besle amma sālama besle unnarı sora u hayvanna yimedineni, sā sūt vāmes onun ne ğıda ot yicā de belli ne ğıda kepek ğārma yicā de belli unnarı
 455 üren bikere suyunu vā mesini üren! una hizmet yapmayı üren daramasını üren. hayvana hizmet yap! iste hayvandan u vā cek sā. bunarı bilmyır işte bizim isannarımız. tā hālā yaptımız işlā dedecim yūs sene evelsi nāp işlā dise biz de aynı u usullen işleyirs. e unnarı düzelttirmek lāzım.

Yazovire

460 -aļtmış

-tyo, araļada

-aļtmış birlā dedi galebe u

-aļtmış birlā dedir yā.

-sema aļtmış, birde oļdu bizim.

465 -ya.

-biz orda çalışırkan üç yaşında mıdı iki yaşında mıdı saten tō le bişeydi

-e o zman elli doğuzda başlamış yazovir

- elli doğuzda nā başlacāmış.

-dil mi?

470 -to, hayır aİtmiş bir l̄ā de aİtmiş ikil̄ā de başladı.

-hā, yā. ha yazovirin oldī yāde vādī çok topraql̄ā yazovirin oldi yā de bizim çayırlarımız vādī. urda bi kepir toprak vādī ama çok kuvvetli topraqtı urdu çok kuvvetli misir oİurdu o düzennikte. düzlük bayā yer vādī urda e unna şin hepsi suyun altında galdı bizim yoql̄āda ī yell̄ā vādī gene. işlenmesi zordur

475 amma bikere tecaret de çekildi mi tez beri ğurağ duymas burası gibi dīdir bu killiyin oldī yā bisbitin kıaya. burda en çok iki ğariş toprak vā, yā çok zayıf erazisi vā killiyin. bizim yoql̄ā taravun erazisi kuvvetlidir zordur işlemesi amma bikere de tecaret çekildi mi gider öte beri ğuraql̄arı duymas.

-ğızan duzlama meselesi ğızan oİduktan sora üç ğün sora bi su ğörsun. 480 suyun içine bayā bi duz ğörsun. duzu ğoydton, sō ğızanı ğörsun suyun içine u suĻan yıql̄asın ğızanı duzlaması haştobu. ğızanı demek koİtuatl̄anı şeyl̄ā ni adamaql̄ı oynaq̄l̄anı bütün ğuql̄ql̄anı şeyl̄ā ni desdenik tuzl̄asın ğızanı üç ğün sōna bitin yıqayısın helbet duzı suĻan ne, bileyn sözde ğızan sōra dīm şinik bāzı şsanna üle telledine koİtaql̄arı koqyuru u duzladıktan, sō sözde u ğdā 485 koql̄maz undan duzlanı eti bişsin diye ğızann işte undan duzlanırdır heralde. bi çeşit

-dezinfeksiya

-yā töle içindir u heralde. başka aşı bişey yoğ a gene tōndandır ama ē şindi hāl̄ā devam etyī tā u işte gene hep yapıyız unu, yapıyız helbet. atl̄anı 490 ğörl̄ā dı be herkes kendi istedi gibi ğör adını ğızanın başka bişeyi yoğ a.

-yoğ büle bi tören yoqtu beya törenni bi at ğomağ yoqtu sora ezannan yā.

-ezannan yā, ezannan cam. ezan oİā unu ğadaşım ben u ğıda...

-ya düşünülür hānede hana bu oİan çocā yav, ta bu ğıs çocūna ni at verelim diye. vā di at belli oİur hana ni at verilecā ē artıq u aşıq tören şeyine de 495 giriyr hana u arada biri ezan edā artıq o ezan edilirken de ha bu çocuk artıq bugünden öte fatme, āmet, myamet yav, ta ayřa, fatme oİcağ deye adı verilir, üle. üle ğonurdu atları şimdi de belki de bu işleri yapan vādī.

-vādī ama üle şey bil... yaptımız yoğ ta kendimizin. bi ğoyyuz gidıyız adı ayşa, fatne nise.

500 -biz mesele yapmadık üle biz dürdan göduğ hana ama bāzı isanna ezanan
goyurıa. asıı da üle oıması lāzım hana hağ müslemancası bi at goycağ
oıduktan_sora. ezannan gonması ilāzım.

YERİ : Bekirler

ANLATAN : Üseyin Şaban Sadık

YAŞI : 73

KONU : Karışık

1 ğızannıktan bāsetyırıs hana ğızannıktan bu yaşa ne gelmiş. şindi gülüm
 baĸ şini bis yedi ğardaştık ğardaştık, zamannan. iksi anaġā bir bubaġā ayrı. ī
 amma o zaman doĸuz yaşlarındaĸan ben anam öldü. ondan, sōra on, on iki
 yaşlarına varı vāmaz bubam öldü. u anaġā bir bubaġā ayrı oġannā bi ğız bi
 5 çöcüktü. dīl mi? onna gittilā . ğız oġan ğocaya gitti biz ufaġıs. e bük o aġam, a,
 aġam gene dī m bi çöcük, bi ğıs u evlendi. ordan gityıru e bi senelik, aġtı aylık
 meselā evli ben tā ufaġın, a o, zman dīmene gityı. ğuraĸ zaman ardaya, ğırcaġı
 ardaya. ī ama iki ğün duryır orda. ğeñç zamanı. ī amma ğaġaba. yoĸ burġāda
 dīmen. sōra orda iki ğün ğidā duryı. ğicelen çıĸyıru, unun ekini un oġyırı.
 10 dīmenci deyırı ğitme sabā yaĸın azcık yat seslen ben seni kaġdırcān ğit, o zaman
 ğit. a ben çoĸ durdum kitçā n. çekilyır ordan dinnememiş ha baĸalım uzaĸ yol.
 eşā de oġidā enterez etmemiş belki aşlın, susuzġün eşek bi u tarava bi bu tarava
 ğarangıda. bi u tarava bi bu tarava kimi mezarġıĸlara rasġayı. mezarġıĸlara ğıryır
 eşek, çıĸarıyı. o bişe çarpmış onu ğälmiş eve ben tā ufaġına ğün duvarlaĸ
 15 ğälmiş iç sūlemyır. ne eşek vā ne ekin. hiç sūlemyı. dayım vā köyde. dīl mi?
 anam da o, zman sā babam da sā ama bā m bubam topaġdı, bacā kesik. ba nūri.
 sūle ba çöcüm eşā yedise yimiş hana aġaġım sūle. bi zaman deyırı, hayır deyır
 eşek yimedi, canafar yimedi eşā sādır. deyırı ben faġan yere bi ĸayayın dorasın
 ĸaġdırdım onnarı eşā bāġadım ğäldim. hay ğidelim kūde dayım vā. kityır
 20 anam, da, dayım, da aġyırġā eşek aynısı. üle ekinnā de un bişe oġmamış. gelyırġā .
 u hoca bu hoca yoĸ. o hocaġā deyırġā bulġar perisi tutmuş unu. ī amma o zaman
 o delirdi. ğarsı kitmiş. te anam bubam öldü. o başġadı bize kāretmā . baskere tutā
 büle sarıġır ō ğadaşçıklarım, baskere tutā bizi atā ğıra. gecese gece, ğündüzse...
 urbaġarı yırtā büle. bırakır, yepyeni oġsun büle bırakır. kirse yapā duvaraġara
 25 kömürlen. engeri biz bezdik. hāye ĸastık gene. dā ğız ğardaşlarım vādı onnā
 ğitlā hısımġarın yanna. bis te kendi ekmā mizi çıĸācaĸ ğidā ğırlara gittik. en

ifak ğardaşımızı oġluġ v̄ā dik çöcükü. ŗte ordan beri ha orē, burē, orē, burē ha çobannıġ ha ordan, ha bordan, ha ordan, ha bordan dā evlendik. bekirlā de aġam orey güvā gitti. sōra beni de aldıġā orey.

- 30 ama ben ta evlencek zamanım bā m amma ingen tā ufak. yaştan doġovorom da yoġ da. bā dedlā biyā den çıktı dere künden çobannıġ yapākan güvā yatā. ī amma ben bayā niyetine giriyırım. deyrılā īsan annadı kimisi deyrı. ā çoġ ĩdir. parası da vādır büle aġtını da vādır. e ben de görüyırım zatı o adamı. ben orda dört ay durdum. zengin herif belli üstünden. ī amma kimisi deyrı ĩdir.
- 35 onun iki ġızı vāmıŗ bük oġana aġmıŗ güvā. iki ġızan ufak töbüle birsi te iŗte yörüyuru, birsi tā bükçe. ġocası kaçmıŗ türkyeye. ā ŗimdi īsanna deyı ĩdir. parası da vādır e ġızını görüysin, erazesı de ĩdir. e kimsi deyrı seni güvā aġçaġ mestan ĩdir. parası da var zengindir. tamam. kimisi deyrı baġ ikitā ne yavricını bıraktı da u güvā mestanın ġarını çekemedi de braġtı yavrularını gitti. ha ŗimdi
- 40 ben çataġlandım. e ondan sora ben gāldim bekirlere. aġam bekirlā de. gāldim bekirlere. nerey ġitçān? hāne ġapandı çoġtan, biŗey yoġ. zatı aġam yırttı, yaġtı attı unnarı. eġā de ġabı ġaçā örtüyü meselā. ē misāvirlā deye gāldim ondon sō ġitçān ġardaŗlara. öte beri hısımġara gene bir hafta on ġün. gene ġitçān bi yere çobannıġ. e yoġ ne yapaġım. ī amma gāldim ben gittim yoġarı tarafa ordan
- 45 gelyırı bi adam sülemezden. ordan evli orey ġarsı m vādi, kendi mi dıyırı büle büle unnā haber saġyılā bi çöcük bizde borda çobannıġ yaptıdı ne zāman gālcā ni hana sūlesin. gelyırı ben yaġādaġan ġaynam oġan aġlah rāme cylesin aġam da, aġam bilyır unu sülemezde kimdini. ġaynam oġan deyrı bis vā micas urey onu. uzaġtır. bilmen ni deyr una. e herif ne decek dīl mi, u haber bi.
- 50 ġitmiŗ. gāldinen deyrılā büle, büle büle, büle büle seni güvā isteyirlā ordan. amma uzaġtır deyr ġaynam oġcaġ oġan. a tā o zaman ġaynam dīle. uzaġtır sen burda dur bizim yanımızda biz bu rayonnara seni kısmet çıktıneni bu rayonnara yārleŗtirçās. ben de gene kimsem yoġ. bunna beni yārleŗtircek deye ġāldım. u ġıŗın ġeŗti. devrisi ġıŗın, üç sene ben orda durdum. ŗimdi çıġyır öte beri bā
- 55 süleyirlā güvā bazarġada urda borda. ben deyrın būġ anaya sorun. ŗimdi ana buba ġibi hana u sorcaġ, soruŗturcaġ. ī desin ben hazırın. üç sene ben orda durdum bekār. dā hiġ orda ġalırın deye aġġıma gālmyır. aġam güvā, bi de bā m ingemin ifā çöcük, o da sā o zaman. iki güvā bi hanede çöcük vāġan. aġġımdan

geçmyr. ī ammā komise çıktı bā . asker komisası dā birinci komise geşti amma
 60 ikinciye arayırlā . üle bi İaf oldu baķacaķtan bi ğarı bizim kūden gitme ali
 dayıladıan bi emsāli ğaynamıan senede bi kere ik kere hep gelyı. u da duı ğarı.
 ğocağarı ğaynam da duı hana ķomşu, bir arada yaşımlā bi zaman gelyır o baz
 baz. ğālmış üç dōrt ğün vā komiseye gitmā . da hoşğāldin abıa, n yapāsın abıa
 deyıllā , ben de abıa, te. yiyik iķyırız, ğūlūk sūleyız. e biz genciz öte gityız. beri
 65 mektebe gityız e ğenşlā nereye gityır ğündüzlen öte beri. bis ğün sabaleyni
 çıktım yemā yidinen bā m yattım odaıā ayrı. dōrt ğöz ev vā. bi odada yatıın
 ben. orda yatıın ķalkıyırın ī amma ğāldi bu şinni arķadan ben gittim bişey alcaķ
 çığara kıyādı mı, tütün iķyız bi tbaķada yemā yidinē. tā gitmedim almā urey
 ecerinn ortyerinde o ğarı girdi eceri. traķ ķapıyı da kitledi eķā ķapısını hana
 70 bā m. şaşıttırdı dedim ben. tā alcaķ öldüm şeyin yanna varamadım. dınek
 ğāldım. otu, çöcüm otu! otutturdu beni yatā. ī ben sā dedi bişey söylecā n. ē
 bizim sözümüzü geri atmaycāsın sizin iliniz için ūraşyırız da te üle de büle. e
 taman sūle baķalım. şindi māmdeli bizim üş evlā dı üçüncü ğarıdan. elli
 yaşıandan sōra māndeli bu evlātlā dūnyaya ğāldi, vasiyet etti ğıra vā micā sis.
 75 herkesin tāıaıarnı ben bilyırın u tāıaıarı onun falan tāıa falanın, faıan tāıa
 falanın üçe bölük, tāıaıa bölük. biz ğırdan aıcās vasiyetliyis sen de burdasın baķ
 kimsen yok burda ğāıcāsın. vay,ben cazz yaptım dil mi? şindi ağam ğüvā , bi de
 çöcük vā hiç aķıımdan geçmezdi. āyır oımas. ūraştı, ūraştı oımas e ben zatı
 aķıımdan geçmyı, oıur iş te dil diyurın. da çok yalvardı ama bā m ğözüm
 80 almeyr. engeri ben dedi üç ğün sōra gene ğālcān. baķ düşün çöcüm, daşın
 çöcüm. tamam ba ben, çıktık gittik. ikinci ğün ğālmış gene oşamlayn. a baķyırın
 hımır, hımır ses vā. amma ačan u üle bikere andı ben ğayrı u eve girmēyırın.
 yattım eve ğıyırın ben komiseyi pekleyın. komisē gittim dönmeçān. niyetim u. da
 o evde gene kıstırdı beni u üle oıur çöcüm, büle oıur çöcüm. a ba üle oıur
 85 çöcüm kısmet ülemlş dedim ğay hana İaf, ğayrı İaf bitsin beyā ben kaķeyn. e
 amma kaştım ordan ben e taman ayırılısı osun çöcüm bazara ğāldım, dönmlā
 niyetim yok. ğāldım bazara burıada ğezinyırın nereye gitçān diye. ī amma
 toburda bi ķāfe vādi boyajıların muftarı hısım biraz bekirlere bize. ğırda ğōdü
 hava da çileyırı biraz mart havaıarı. a be hüseyın, sen de ğāldın mı ba? ğāldım ba
 90 sūlman ağa dedim. hay gidelim ba bi ķāfe iķelim ba. tobu savetlen arasında bu

soğak ğidā bi yer vādı u kâfe öte gelik geçmā̄ . girdik. kâfeye girdim yok
o zmana ğidā. kâfe iştım yok. tamam oturduğ üç kişilik bi masaçık vā kenarda
amma o zman ğağaba da ĩsan girmiyi kâfeye. yoksuzluğ zaman de meselā̄ . dā
95 oturduğ konuşyurus ordan bordan, ordan bordan ama ben deyırım o hiç bişey
bilmēr. ben zatı o bilmēr deyin. onun gene tā evelkindem duyğusu vāmış. dā
sōra üle birā̄ kâfe iştik. bizim kūden bi herif hop kapıya büle ğoğlarını gerdi.
burdamısis sülman? dedi. burdayız ba mūmūn, gē bağam ba gel. o da gāldi
taman üç kişi denkledik masayı. ama unna hımır hımır ğonuşyı bāzı ĩağları bāzı
ĩağları mīdanda bāzı ĩağları yavaş ğonuşyırılā̄ . bi biri çıkıyır ğıra u gelyır a ba
100 ğırda hava yok ba. birsi çıkıyı ben bişey ağcan ba. gelyır a ba hava yāyır ba biri
beni bırakmyı hiç. ĩ amma biri ğırdan kapıya gā ldi ā ba ğızanna ıslānyığlara
borda ba dedi ben zatı ağımdan geçmyır bağtım sevetin yandan çıktık birden
ğızanna ıslānyır yāmırda demā̄ ne biri bi taraftan biri bi taraftan sevete girdik
hiç bā m şeyim yok ben aman hana ĩaftan kırtuğan deye gittinen komiseye
105 dönmeçān te annattırdıā̄ müdüre o muftar bu üç senedir orda hizmetker
doğovoru yap bıkağım ingen ıfağ tā yaşı doğuk dīl tyorda bi imza hur bığam bi
imza ni dīni de bilmyın e ğarıya da hurdurdlā̄ çıktık gittik onna gitlā̄ ben ğaldım
bazarda āh, şin düşün bıkağım u sülman muftar bıras hısım, a beni ağıdı götürdü
burey boyacığara u ğün ēy te eniştemin yerini aşladık deyır ğārsına ğarsı işendi
110 gelni de vā unun tā ğenç būk çöçūn ha be pek ĩ oğmuş, a be gelin bıkağım ba
gelin ba hoşgeldiz ba oturduğ nēse ordan sora oşam oldu bordan bıkağ kişi bizim
ğomşulā̄ da topanmışlā̄ yağa paça eçeri hiç büle bağmadıneyni büle duvānı
açmadım kapıdan girdim oturyı dīl, mi iskembede. ĩ amma hiç unun yanna
vāmadım tā kaşında büle kayğığdım ğağdım düşünyin da ğüçenyırın ben şindi
115 onu istememezlikten dīl, de bi çöçük iki ğüvā̄ geçinemā̄ z üçā̄ ğızandan doğuz
ğızan deyin dīl, mi? onu düşünyırın. inge ğoryı zatı ne kapı kikledim ne bişē ben.
ğoryı, ğömüş ğūğtan meselā̄. tuttu beni iki yārınannan elti onun yana, ğarıyın
yanna. gene dur bıkağım dur. dur bıkağım dur. engeri şapğasınnan ğaydırdım öte.
da, anan dedim ğara da çāğvāmış dedim. zatı ğızyırın azcık ğara vā nārde dedi.
120 oturdum ateşin başına yağ bıkağım cığara yağ uyğum gāldi. ülece sağdım
kendimi. hiç, ingen oğan da arğama yattı hiç satı saba oğdu inge gāldi dīl, mi.
hana ingelā̄ gāldi. e biz zatı yattık, kağttık hiç. urbağan ben. da sabağayni kağtım

borē. kitmecān, kitmic ā n geri. teburda bazarda bi adam rasıladı. İsan ğaıladı.
 hocakūnden u. ğonuşyırıs paytus vaqtımış mı nemiş nereye gitç ā n deye
 125 düşünyēn ben şindi ırasıladıķ. n yapāsın isyen, ī misin? İyin ba amed ağa. amma
 bende kēf yoķ evelki gibi annayır ihtiya. çöçüm biyanın mı āryı ba? hayır beya.
 İyin ben beya. gene ordan bordan gene şindi ben bāz cevap veryın, baz vāmyın
 düşünyın. çöçüm ba gene gene tekrar etti bu, vā bi sorun. ne vā bi zorun?
 annattır! dedim amed ağa bu iş bu tā kıım. ē büle büle ğam güv ā . ğarıyın ifā
 130 ğayınçı var da beni de güv ā ğoyduıā büle büle oıdu, büle büle oıdu ben dedim
 gitmic ā n. gitçān ben dedim başka yere. çöçüm dedi baķ dedi s ā ne sölecān sen
 dedi git orey. şindi sen dedi unna seni dedi açan doğovora imza attırımışıā dedi
 ama altı ay sōra, bir ay sōra, bi sene sōra mevere buıcaķ gene getirecek tā dedıā
 sen şe oıcāsın dil mi? kısmetin bülemiş orda oımasan bizim küwe gel bis eve
 135 ramont yapçās kıomşuıā da yardım et ā l ā dedi. git sen gene dedi. ē gittim.
 dil mi? oşamleyn ğaranğıda vādım. te ordan beri şükürlār olsun geçinyırıs. baķ
 ağam, rāmetli öldü. ingem öldü. e o ğayınçı üç aylık evli traķtor hurdu, traķtorun
 altında ğalıdı. baķ aııāın işine. ben ğaldım gene o hanede, ya. aııahın işine bişey
 denmyır. dil mi? ben ğaldım te ben de yaşıım yetmiş üç, yetmiş dōrt bu güne
 140 ğaldık şükürler oısun.

hıdırlēz ğünü, yarın hıdırlēz deyır ā meselā ī oşamdan yarın bilyısın
 erken kıalkādıķ. ğızannarı da kıaldırıladı. dil mi? ğid ā l ā di ğızıııcıķlıādan filis
 kıoparlādı. öle bi ceviz vādı yoķā tarafta bizim kıökleri açıķ. unn altından
 geç ā dik. ğızılçıķ taķadıķ bellerimze filizl ā den, getiri kıapıyın başlarna soķādıķ.
 145 hıdırlēzi üle kıutıladıķ

çünküm o zaman duymam b ā m hıdırlēz ğünü ekilen tecaret
 namusııunnan oımazmış. çoraı oıurmuş, çıķmazmış. üle duydum. ama şindi
 ekyır ā tütün. hıdırlēz mıdırlēz demyır ā. dil m?

şindi ben yāmır duvasına ğızanķan ğid ā dim, būdūnen de ğid ā dim. a ba
 150 te yāmır duvası kimi duva meşede oıur, şe duva tepe, duva tepe asıı duva tepe
 deyır İsan. duva tepe deyır İsan. duva tepe bu tepe. dā orey ğid ā l ā di meselā bu
 rayonnāda duva meşede yapāıādı bayram, öle mevlit duvası dā ğid ā dik ama
 sōra, hane sōra getiridi. fasile, bide şunu bunu sōra getirl ā di, sōra ğōrlādı.

külüden gelirdi hana büle pilaf milaf şu bu yoq. te şerbet de yapālaşa büledi. da
 155 birsinde oruzİudayın. ğara dīmende çayın üstünden geçā ken bi yemeni buİdum
 ben. o zaman yemeni çok kesattı. minaİādan mı kaçırđlā, yepyeni. ē ama
 getirdim. ruzİu immına dedim büle büle buİdum dedim ben bu yemeniyi. dursun
 sende. ē ama bi adam topaİ gelyırı orey bişeden meselā da o yemeniyi vā miş
 ona beş_yüz_lef para vā miş u paralan. yemeni ayāna uydü için ben de dedim
 160 aİanda mevlit yapırlā o zaman yāmir duvası. imama dedim ben sā o yemeniyi
 satvādım beş_yüz_lef vā di o adam dedim, mevlide braç dedim orey baçacaçta
 mevlide. üle yapādıq mevlitleri eveli. e bi takımı yapāİādı bıydardan eski
 zamanda. üle o bıydar ısıİanyırı, üle dibek vādı. kayada, üle çölmek gibi kıaya
 delik. ē amma üle toçmaçİā vādı uzun büle uzun ort_yerinde sapı iki kışı tap tap
 165 tap tap o bıydarın ğabını çıkarıdıq, çıkarİādı pirinç gibi oİurdu. e unu ğaynattırİā
 te etlen pirinç gibi üle pilaf yapāİādı bi takımı pirinçlen herkes yapamazdı da
 sİrek adam yapādı pirinşlen.

YERİ : Ören

ANLATAN : Embiye Emin Mümün

YAŞI : 64

KONU : Karışık

- 1 g̃ō d̃üm ğızanım. nāp g̃ō d̃üm? darı ỹrdik ğızanım. göbelek ũdürdük pelit meşelā de pelitlā oıyır hašto pelitleri ũdürlā di acı acı yiılā di. ğarağārın bülçesi dā lā di haştonnarı aırılādı dēy nerden arқаçıqlānnan getirlā di bubalarımıs. uncazlādan bize birā kısım hurvarlā töbüle tavaya ğuyvarlādı.
- 5 haştoncāzılālan. o bülce ekmā gene ğār bitin ğār isannarı bayıldırđı ğayrık. yirdin amma un oıyır da bayıltyı seni, ölürdün ğayr. ondon_sora u göbelā yidinen gene ğayrım isancıklā u dariyı yidnen gene sıçamazlādı hiç. u yoksuzluqtan ğızanım göreydin sen nelā oldu, nelā geşti amma aılaha bin şükür gene, bin şükür bin şükür.
- 10 ni giyā dik ğızanım bağ ben gelin aıldığ kendi ğādaşımın ğārsını ārdık,te haştōnun nişan donunnan ğocaya ğā dim. sōra ona eltvā dim,de o gene dedi bā ğızım dedi ben gelin oıdum dedi sen de gelin oıdun onnan dedi ben unu ğayr aılmān, ği sen dedi bā . ya sevinmedime ben gene gösen sen. bağarın hep kendime töbüle ğadın diye. ondon_sōra isancıklā döşekliklā den töble döşeklik
- 15 oıyı boy boy eski_zaman döşekleri hatō eski döşeciklā len hanter tikā lā di. çocuk ğızancıklarına töble önneri örtülsün diye fistan tikvā di. çimente kıyādından ğızlara boyuna, çimente kıyatlarını bilyısın, a haştonnādan büle ğoıcazılarınnan büle aşarı ğıdara eteklik tikvā dikleri ğünnā oldu. hep gödük ğızanım, hep g̃ō d̃ük.
- 20 çarık, ferece ba ğızanım, ferececik tikā lā di. ityarlāda ğara ferececiklā oıurdu. undon_sora gene unnarı gene sōra giriştlā ğızanım bize töbüle bayıra vādım arқamıan_da bayırdan ğelyırn dört ğarıyıs. bizi tuttuılā ferecesiz gezdiryılā ğayr. tuttuılā bizi ğülüm tobu ğoııarımın üstne bastılā,da bu fereceyi büle aıldıılā bülēcene yükten ğoıumu ben vā miceg olyın şin büle çıktı. a rāyme.
- 25 onu yapan gene bu myāmet sadıa. bu ğoıumu, bu ğoııarımın üstüne bastı,da

fereceyi çıkādı, bi de aġegamn ſā dye deyiz biz onu, onu tuttu ondon, sora çıkādı fereceyi. aldı töbüle gürül gürül taqtı. ārtesi gün gene vādnen ferececiklerimizin dūmecikleri vādı toburda iliklā dig, e haſto dūmeleri hateſlerin içine baqtı, ta āġadıġ başında baġ, ġam gebārdi gitti anma...

- 30 at de, iſiminde gene ġızanım sini bi yūdüm ġarıſıġlıġ oġsun seni ġayrı ni deyen sā . bā m ġıſġāzım ſin bizde aſıġ ġarıſıġlıġ vādı, ya ēy nenelerimizin neneleri ġaġal ġūlerinden. īsanna evelden ġarıſımıſ ġızanım. ondon, sora ġızanım ġā dlā bunā ſini iſ vaqtı ġızanım harmanda tūtün ekik, te gelinen ikisi. burada gene ġızım vā ſin āġıyca gelyi īsann ondon, sora ġızım vā onn gene iki ġızanı vā.
- 35 ġızannarı u oſam bā ot ġekvā mā gelyır. unna gene baſġaġlā bizi u oſam ırmazan. u oſam ġızanım hemen ſeyaptlā baſtġā īsannarı bize ge... beni seven ġomſuġādan gene kımet vādı. kımetin ġadāſı gelyır hemen sen dedi, hemen dedi toparġan burdan dedi git öteki ġaynġınn evine dedi. onda gene bulaſıġ yoġ, a. urey ġityın ben. ondon, sora vādım vreyını. vādıġtan sora ġızanım, ġızanım gene
- 40 yolun boyunda. sora bize ot ġekvā mā gelyı harmandan. āyana otları gene u oſam u ġızam bā m ġöcūmün arġadaſı vā u gene bilirmıſ duymuſ da siz dedi hiſ dedi kyā mila abeyi dedi ġırmasaz, a dedi. ben size dedi otları yüklevā cān de dedi eſekleri toġlamıſ kūn eſenlerni toġlamıſ u oſam otları ġuyduġ bis. ſini gice baſınca ġuyduġ. ġızanım gelince ġuyduġ unnarı. ondon, sora sabā ġāſıya yımırta
- 45 ġoġaratvādım urey sütlü aſġāz biſirdim evde dedeye. ondan, sora bā sen çık git dā ken, tā ben vay baſıma gelene bā m ġızanım yoldaya diye ālayalaġ ġıġtım öbür eltime bi vādım ġapġarı kitledlā . beni ġuydlā içeri. be bā m ġızanım yoġda ben yere yere huryırn kendimi. yoġda bā m ġızanım tutuġā oncāz gene eve gelyırı, buba anam nā de? anana büle büle dedlā , büle büle dedlā . buba demiſ
- 50 ben de unnara demiſ iras ġā dim demiſ hoca kū tarava ġeſtlā demiſ. hoca kū tarava ġeſtlā demiſ. hoca kū tarava ġeſtnen demiſ birā bi sūġ bira istedlā demiſ magazinden demiſ. ġāt dā ġapıyı örtılā demiſ aldġā biraları ġeſtlā de ben gene ūrlamasya ġaſtım eve. ġā miſ sora bize eve ġā dikten sora beni aramā gelyır. urey ġā dīn taġ, taġ, taġ ġapıyı hurdu be aſtı ſin beni ġücenmā ne ġülelek girdi
- 55 eġeri beya. ġülelek girdi. nāb oġyı be ġöccūm, be ġızanım ġā dīn, mi dedim ben. ġā dim ana ġā dim dedi, tutuġā beni ana. be ni dā ſin diye saġān ort, yerine sārdim... yōġ, yōġ, yōġ ana dedi tuttu beni yōġ ġorġma ana dedi biſeġik yok

dedi gā dim ben eve dedi bişe tutmadīā unna geştlā hoca kū tarava. ōī ğızanımı
aldıķta evin başında bizim evlerin başında çavdālā vā työbu boy.çavdar assıķta
60 içmiş. çöcük içmiş şini kāmıdan içyırı künden de bikaştā ne ğarı varız bis. onnara
da habar ettim ben. bā habar ettine şin ben unnara da aydaryın. can dī mi? unna
da kassinā. şin kendim kassam oımas. ālem ālasın mı? ben onnarı aısinna gö...
tobu ğarcaıı mektebine sopaıan töble. töbüle sā sürttüryıllā elni sopaıan adını
dıştırmeg için. çabıcıķ resim alyı sā n çabıcıķ paşabortunu çıkaryır. bi ğız
65 ğadaşçım vā bā n öldü ye, haştöbüle tutmuşıā da çıkāmişıā büle resme de bu göz
yaşıā baķķam töbülemesye aķāķan āzınn içine gıryı yaşıā büle āıāKan hatöle
almışıā resime. paşabortu sātında çıkāmişıā vā mişıā, buığar paşabortu. adı
eminedi emiliya ğomuşıā. ondon_sora ğızanım dedi, ayna dedi biz dedi gidelim
dedi. ğızanımın ğızann aıdım arķama ırmazannıyıs ōşamdan niyetliyin. büle
70 tutmuşum ğızanı pındırdım de bu ğızanı pındırdım bu tarafta asarcıķ dyıııā cebel
taraftan gityırz ğay yayan. ısçaķ, üş ğarıyıs. ğızannarmıs harmanda. gityız. ğızan
arķamda. ğızan yanımda. ğızım gene nebilā de. unn gene habarı olmadı hiç. onu
gene tutyıııā urda sā n annenıli demişıā, hepsi burada karşı mektebinde
demişıā. ferişte, dā lā miş töblüle. adını kendi ğomuş sanırsın. ferişte annen
75 orda, baban orda kardeşlerin hepsi orda mektepte asçıcıķ varıķ gā cā s. nı?
demiş ğızanım gene, ben demiş ğızanımı ğoyuķta demiş gitmān. tezece tütün
sepetinnen gelirken, tütün sepetini atmış. terinnen duvannan ğızan. yatān altlarını
aramış, yüklün altına sıçan zehrini bulıyr. ōī ğızanım biz aştıķ harmannıya attıķ
kendimizi yā lere, yā lere hurıyrz, āıayırız . a ğızanım o ğalıdı deyın ben şini. o
80 ğalıdı deyırn. sōra şindi u gene unu urda bi sıvıtyır ğızanım birkerette aķıtyır
bōzuna. aķıtyır bōzuna ğızım ondon_sora o ōşam ben yattım. çataķta bi gelin
zehirlemiş kendini dedlā düşümde. o kā mıl dedim ben ğızanım dedim bunu
yapan ferıştedir dedim. çataķta bi gelin kendini zehirlemiş, düşümde gödüm
dedim ben. ondon_sora gelinnā gene, künde gelinnā şin ben hep ālamāna haya
85 baķ kā mile nāp türün düştü dyıııā, nāp kısmeti vāmiş dyıııā, bölmüşıā sıralara
nāp tütün vā. ben tütünde merām yoķ deyn. ondon_sora ğızanım vādım şini ben
ğayrıķ yoķ bi türlü çımbar gibi ğalıdım. göttülā beni kün gelinneri assıķ hava
aısin deye. urdan bi araba gelyır ğızanım otapise pinmiş dede gelyır. onu gene
eçā de bastıryıııā, hurmuşıā ğoına. bu ğoıcāzı üle asıķ gelyır hurmuşıā zorıan

- 90 nerē ğodun ingeyi diye. ingeyi nere ğodun diye hurmuşlā, bu ğoĭ burdan asık gelyır. siz dedi beni ğoduz dedi, ferişte kendini zehirledi dedi. vayy, nyoĭdu ba? darderye acil burey karşıya götürünce adını dıřtırmā burī kāşıya köprüye getmişlā. köpriye getiriyiĭlā ğızanım āzında ğızann köprük yörümüş buriy köprük ondon_sora döndüryiĭlā. gene darderye bu curuĭ, curuĭ, curuĭ şin habar
- 95 veryı darderye acele avır hasta varyıĭla urey vādıktan_sōra ğızanı yatırmışlā. ğızan bitik ğayrı. çıktım üç aylık ğızanı vā evde, üç aylık ğızan ğaldı iki yaşında başka ğaldı. ondon_sara ğızanım hemen ře onn içine soğyılā marķucu. marķucu soğyılā içine yıķamışlā, yıķamışlā būn ğünnen yarın bu ğarara ğıdara ķomada büle yatır. bu ğarādan sō bu ıřaķ řin pençereden
- 100 hurdunen ũle ğözünü açmā başlamış o. sora cambazuf demiş ferişte demiş nasıl ğıydın bu canı demiş nasıl ğıydın bu canı demiş ferişteye bizim. niden ķurtādız beni demiş o gene unnara baķ_ķam. e sen nasıl ğıydın bu evlā dı nasıl ğodun demiş. eltmış ğaynatası ğızanı tobuğdāciķ ğülferi buğdāciķ eltyır yanna. nasıl ğıydın bu canı... beni niden ķurtādız haķlısız bā demiş tōbüle uyandıktan_sora
- 105 baķ_ķam. uyandıktan sōra tōle oĭdu. ondon_sō kendim hadda baķam gene onu zehirledīyn duydune harmanda gene ğızannarı ğoyuķ gene buriy ğā dim. duvarda dayalı ferişte. anna siz beni siz beni, nerē ğodus. siz beni nerē ğoduz da gittis. aķlını bozmā başlamış baķ üleken. sen řī kimsi türkyeden dönyı buriy şin. dönyır gelyır. dilenirin dönmmā n urē ğaldıne. unna gibi oĭdune voĭā dönmmān.

YERİ : Ayvecik

ANLATAN : Rayme Recep Emin

YAŞI : 62

KONU : Karışık

- 1 ben hayatımı ĩ geçirdim. dayın bennen evlendikten, sora ormancı ormancıdı. işlädi. u, zmana ğıda teknik işledi, ē ondon, sora otus sene birğadirlik yaptı on, sora işte dĭl, mi yoğarı kşışma aştık. urdan burĭni Şe aştık. üle yovaş yovaş geçindik işte. ondan, sora dayın hastağandı işte doğus sene kalp hastağı da
- 5 doğuzuncu senede dūnyayı bitirdi işte. on iki oğtomuride iki bin iki yığında. de töble yayaş yayaş te dĭ, mi evelden biz de ōsa gödük dil, mi. ğara ekin harmanı dūy ā dik, misir harmanı dūy ā dik haftağaca. eve geliriz su yoğ, çöşme yoğ, toğ yoğ ğandil ğamba bunnarı biz hep gödük. bu Őede bu ğıtlığta ğardaşğarımın üçü de oğudğā bağ. üş ğādaş üçü de oğuldā. gene bu zamana ğıda getirdik te
- 10 hayatımızı. te yovaş yovaş işleyerek, işleyelek. da buna Őükür hālimize. toburdan öte te buradan öte ni göstā cek ağğah bilmā n. būn iki ğızanım vā. Őinni çöcüg oğan türkyede. on sene oğdu gideli. ğız oğan burada bulğarstanda ama petrişte evli. mektep çıkādı. e çöcük de oğudu Őte ikisin de tahsilleri vā. ikisnn de hayatğarı berket vā sin. bir ā ğızannarı vā yaştattıryılā te yovaş yovaş.
- 15 dayınnan, dayın ormancıdı. dayın ormancıdı bi ğün bayıra vādĭk sülemezli yanana. odun kesyız, urğanna belimizde bāğı, pağtağā elimizde. ondon, sora bi bağtık dayın toburēn iki adım ğalmış. biz başığadık kaçmā. u tağığdı bizim arğamıza. u dedi ki hiğ kaçma dedi. hepsini brağğan seni tutğan dedi bā. ben ğē korğudan kaçamadım Şin çalmān içine yānı ortalığta ğaldım.
- 20 ğā di bu ondan, sora ğızğarı hepimizi topladı pağtayı vā cā sin dedi bā. ben dedim patğa vā mān. ilg, evelā sen vā cā sin dedi. neden dedim ĩsan dedim bi kere dedim hana mākimedede bile afedyil ā dil, mi. biz dedim ĩsan kesmedik bişe kesmedik. sen vā cā sin ilg, evelā. ağ dedim ben gene, elli santinnen mi korğutçāsın beni, vā dim. bir havta geçmedi bağacağta ğara mıstva dūnūrlā
- 25 ğā di. dūnūrlā ğā di bubacīm gene ğāraman sāğan burey ğā di benğoskiye

- beygiren. ğara mustva bāry aşādan rayme, baban evdi mi? yok nā de? kirli dā dik biz o,zman kirliye gitti. ē ben bilnyın unun beni istemā gā dīni. sūlesene cam mistvaġa ni,decā sin ben sūlerin bama deyin ben. ondon,sora devirsi ġün gene gā di. u gene bā dūnūrlā ġalirmış. ondon,sora te ormancıġan
- 30 birkaçere gā di ūte ūeye. sora çam ek mā gittik bis çam ek ā ken gā di yanımıza. oturdu ureyn. bu kimin ġızı, o kimin ġızı, bu kimin ġızı. bu dedlā tayirofun ġızı dedlā, erceb,āġayın. dedi bu, āġası vā, m bunun? vā. kim? ūkrū tayir. unna gene bikere potġovadan barbā gā miūlā. āġamġan ikisi. ġalġtı bi ġızı
- 35 yuvġa ġazmısın e cam obūrlerine neden bāġmasın da sen bennen ūraūısın deyin ben una. hayır, sen. u gene beni yoġlā mış ūin sen nicisin be diye beni ġalġvāsın diye. bā ni ġurnazmıū bā evelden ġurnas tā u ondon,sō iūte istemā gā ldlā. niūan ġoduġ. te bi ġurban bayramına bir hafta vāġan dūnū yaptıġ. tōle ūte evlendik. kırġ sene yaūadıġ.
- 40 āġaġarım ūçü de oġudlā, yā. ūretmen oldu buren ūkrū oġan, tayır da bu burġada fotinovoda mālmlık yaptı. ūsen āġam sātın partiyada iūlā di ūede. ondon,sō te āġam te sofyada iūlā di iūte ūede okrıjen ūede. ūini ġayrıġ evde o. profesor kendisi. birkaç ūniversite yaptırımıūlā bġāġoevġrada, petriçe ötyana beryana leksiya indirmā gidıyr āġam. iki evlā dı vā. ikinse de aynı kendi
- 45 mektebini çıġattırımıū. ikisine de firma açvā mış. ġızanna iūlettiryıġā hep firmaları. ġarsı rusçe mālmi sofyada. da te iūte unnā bāġ ġünnendi çegidānnen ūn ġeçirilā di de kitab alırlā dı. napsın? yāmır yār, ġār yār, ālemin ġızannarı mektebe gitmezlā bizimkleri... ayvecik nā de? cumayan,nā de? cumayanna oġumā gidā lā di bāġ. bam nīda vā cek herif, elli,lef bi aylıġlan. e biz tütün
- 50 çıġaradıġ. nīda tütün çıġācās? ġızları saġmazlā dı ūç ġız vādı. çöcūklā ūçü oġudu ūç ġızla ġāraman anacīm cō,oġurdum ben. hāyır, oġuyan ġıs ġızan getiri dedi vır gā di. beni saġmadıġā te çöcūklā oġudıġā berket vā sin ġızlā oġumadıġ te biz de tōle ötyanda beryanda iūledik. on sene teksılda iūledim. iūte tōle beye ötte berde bu zamana,dā ġeçindik berket vā sin hālmden memnunun.
- 55 elli,lef pensye alıyın ben. elli,lef pensyelen oġmā nyeti yoġ,ama n,yapaġım ūindi. devlet ūdā veryırı ūlemesye. otuz da dayına veryılā ölmā ne

şin. dil_m? seksen lef bi para alıyırın ben, ya.

- hıdırlezleri, evelden n_yapādık bily_msin? hıdırlez aqşamında tenekilere
 çiçek şe yapādık, çiçek aqşamdan, sabālēn çöcükā ğızlā hepsi toplanırdı.
 60 dil_mi? herbi meraklımıza māni hazırladık. biz sabālen oıdumun şini hepimiz
 iplik bālādık çiçeklere bıkam hanqı mānide çıkçaq. meraklılāmızın mānisinden
 mi, bizimkilā nden mi üç gün bis töle yapādık. hıdırlez sabāsi erken kaıkçasın.
 kaıkādık. çayırlāda tekālenirdik, saııanırdık. ondon_sō te haremde işte yemişlen
 hanqı yemiş vāsa ğızılcık_m vā erik_m v ā ni vāsa saııanırdık tō le.
- 65 bā n ğızannarım birsi evde oıdu, birsi burda benkoskide hastānede oıdu.
 nāptı? birinci ğızanı dū_aқан yol yoktu tomaşlāra, yok. araba yok bi aqşam
 yāmırılı yok çünküm araba çıkmyır yoqarı. en sonda evde dūdum ğızı, gūlteni.
 bureni şe, bureni ğidā peşa gā dim ben erdinci dū_aқан. peşa gā dim. tam u
 arada hastaneyin leneykası vādı ama şoförün knişkasını alımışlā serfoş tutmuşlā
- 70 ondon_sō burey ğıda yöryeıek gā dim işte. burda dūdum birsini, birsini evde
 dūdum. ğızannarı normal bütük. voıā te tālaya gidā ken sancaq, odeıaıan
 sancaq ğurvarıdık. sūtlā vādı çalı_aıtında biıyırına çalı_aıtlarını, köprüyün
 yannarını. ğaynçim āmedi ğördüm yanna yılan girmesin diye. bi gün gūltenn
 aıtında üle būk yııan geşti, ki bülemesye tomaşlāda bi adam öldürceg_ oldu u
- 75 adama şahlandı u yııan. ğızanımn yanna girse gō mcās te biz baq işlā ken. e
 ğızannarı yanımıza götürüdük. yok, kimse ğalmazı evde. tālada būdlā
 mavsunna.

YERİ : Küçük İptere

ANLATAN : Sali Hasan Ali

YAŞI : 70

KONU : Karışık

- 1 hıdırlezde bak şini hıdırlezde gene yoqsuzluk vadi ama hıdırlez gene hıdırlez yapadık gene. her gün gene hıdırlezde sallanırdık. akşamlan mani atardık, bimän n yapardık. davul çaldık. davul. ramazanda davul çaldım ben ni ğidara. çobannık yaptım ni ğidara. ya ne ğidā davul çaldım ben ramazanda. o
- 5 isannarı çaldırmağ için, o manileri gō sen. a borda yapamıcan şin, borda isan içinde yapamıcan. utanyurum, yā. māni, çok māni var. bizde māni vā. davul çaldımız... o zaman arabayın içinde bā m arabayın içinde olur ba. ben ğırda isan içinde yapamam onu ā ayr, ayr, ayr ayr şini bis aşık as çok biz şiniye bakış, bis şini büle yarde fazla kaçık İaf yapamāz biz, çünküm bis şimdi hacıİā vādık.
- 10 hacıİā vardık anadın mı? ya lan da yok. ben öldünü da sūlerin.
- yaşamamız tobugudara işte. çobannık yaptık, insannara gittik işledik kimi İsanna... bi parça ekmā zamanında, yoqsuzluk zamanında oldu bu. kırt dört senesinde. kırt dört senesinde idare pinincesi olyı. idare şeyinde kırt dörde ğidara tā bu idare pinincesi kumanis idaresi pinincesiye ğadara. İamma
- 15 ondon sora işte bilyırsına tekese oldu, bilmän ni oldu, millet ordan ayaklandı kimi iş açıldı ordan boradan. işleyen ğazandı işlemeyen yok, bişe yapamadı gene. işleyen gene işledi, işlemeyen işlemedi.yōk başka ni deyen. gittik, ğidardık ğızanқан ğidardık. ğidār ā di o zaman o zmannāda yāmır yāmazdı burada. ğurağ olurdu çok, ğurağ. öle hocalarımız vardı bizim demek yāmır yādırdı, yadırdı.
- 20 çünküm burada vadi bu fafaİada moİİa mustva dā dik fafaİada, sora burada tā vadi tā daşçılādır işte moİİa mustvalādır tomaşİada orda burada vadi unna hocalā demek biz de ğızandık. biz gene tā onnarda okurduk, mektepte okurduk. bizi de götürlā di bis ā min demā yalnıs. ondon sō ğidā dik urey duvaya, duva tepe dā lā buren varİadı yāmır yārdı şe yāmır hemen duva bitti mi bi bulut çıkardı
- 25 ordan hemen buren ğadara İapırtı. hemen yāmır yār, yādırdı. ama şin üle isan ğaİmadı ğayr bu zamanda, bitti. onna hepsi bişeye inanmaz olduİa artık. kimse,

kimseye inanmcan ğarıķ. eskiden biz sūleyiz genşlere aydattırız, annattırız bu meseleyi. be hava dyilä. boş boş. hıc boş dīl. dünya boş dīl. dünya boş oġmuş oġsa baķ bu dūnyanın ne dirā vā... bi direk üstnde duryı_m bu? durmyi ya bi yāde bi dayaq va_m aġtında yoķ dı_m? yoķ. bi dayaq yoķ. dayaqsız baķ. anna demek dūnyanın sābı vā_m yoķ_mu dünya sābsız dīl ama istā se tūrg_oġsun. buġgar oġsun, cingene oġsun unna dilleri hepsi ayrı ayrı ama inancı oġması lāzım bir insanın. inanç herkezin şeyi ayrı hizmet etç ā n dedikten_sōra yapabilirsin her şe, bu_ġıdara.

YERİ : Yurtçular

ANLATAN : Fatme Şakir Hasan

YAŞI : 60

KONU : Karışık

- 1 türkân çöşme orda bi on yedi ayIık bi bebek öldü için türkyan çöşmesi adı galdı
unda. oļay dekemriyin yirmi aļtıında, araIıkı mı dā lā ni dā lā türkçesini
dekemuriyin yirmi aļtıında kaIıkıma oļıyı on sorā herkes çıkıyı evden gıra
ūIcaķ uşakşak kimse galımasıya ordan askerlā çok hücum edırlā
5 tanĀlarinnan, silahınnan hazırlıkı buren gelincesi yokādan gelen isannarin önne
çıkııllā urda, on yedi ayIık böbā biklere öldüryıla nenesinin arkasında bālyımış
bebek. kafasından hurulyı bebek burda kafada arkadan çıkıyı kurşun ölyır. sonra
gene unnarin gene gelinneri de ölyı gene u hānelerin gelinneri ölyırı, soncara
burda başka bi çöcük ölyır. ölmemiş amma saķatlayııllā u çöcü. e gene bityā ne tā
10 gene başka gene saķatlanyı elinden, onna hepsi dardereye hastāneye gidıyı
hastāneye varıncası bakmıyırıla unnara. siz on sora devlete karşı gā mişiz atnan
içeriye bakmyıllā hizmet mizmet yapmyılā unnara soncara tā çok üle yaraıı
isanna gitmiş ureyn, hastāneye. soncara bir havta on gün içinde gene orda ifade
alınıyı üle büle bi zörlüklālan baĀtlā da çoĀ üle... şini mölüt yapııyırı, insanna
15 toplanyırı ayın yirmi aļtıında her sene buren toplanılyır, bük şelā oļıyı üle
toplantı. şeyitlere karşı bişelā yapıılā burlāda mölüt mü oIcaķ... on sara
bişelā dādyıllā işte şehitlere karşı unna burda üç şehit vādır bu türkân çeşmede.
üş şeyit.
- eskiden evlā birā kat. iki gös. yavt üç gös en zenginnde tyoĀdaradı ev.
20 banya yoktu üle ifacık bi yıķanmaĀ için bi yer vādı una su bacası dā lā di ya su
bacası dā lā di. urda banya yapādık bis evelcesi. sonara yııllā geıincesi tütün
ekmā başladık, tā i tütün çıkāmā başladık, fiyatlā yūsālmā başladı tütün
fiyatları. sora para ārtınca yeni evlā on sora oldu. şin bu evlā yoktu. bi göz
evimiz vādı. anayın bubayın vā dı ev, bi de gelinn çöcü unun. iki gös oIurdu bi
25 hānede ev .biz dört Āız Āādaştık. dört Āız Āādaştık. üçü gıra gitti ben gene

anayın, bubayın yanda ğaldım, güvā oġarak. sona yavaş yavaş alıřtıġ adamnan ikimis. bizim de oġdu üř ocūmus. ikisi ğız, biri ocūk. sonra ğızannarı oġtuttuġ on birinci sınıfa ğadara oġtuttuġ iřte. zaten eveli oġadaradı sınıflā, sonara yavaş yavaş alıřtıġ ev yaptık, te iki buuġ at ev yaptık ğarajımızlan arabamızlan
 30 hepsini yaptıġ, ama oġ zorluġlu oġdu iřlā. bñle hazır buġamadımız gibi oġ zor. gicesi ğündüzü işledik. tñtñndur, ğırdadır ötede berre şindi ocūklerimiz yā leřtirdiġ hepsini kimsi evlendi, kimsi ğocaya gitti, řte vatannarı de iřtirdilā. biz iki ihtyar buġarstanda ğaldık. řin buġarstandayıs baġalım. bundan sona nāb, oġcaġ? şindiye ğadara hayatımız üle irezil de oġdu i de gitti bġam aġġah ni
 35 ğöstā cek.

en eveli tñm yazdan alınıyr o, tñtñnnā bñncesı bařaġ ıġaryı bařaġlādan tñm oġıyı. u tñmu aġıyısın mart ayġanda ekyısın ařġamalārnı sonara martta ektimin ocaġları sonra yavaş yavaş unna may beşinde, onunda, on beşinde zamanna ğöre bñā lā di ařġamalā, bñdñm, mü tālaya tıkyısın te tñtñn oġarak ıfaġ ařġama tıkyısın
 40 unna bñyılġa gene bařaġ ıġaryı. aynı tñm oġıyr sā n ektñn tñmdan gene tñm ıġıyı. üle, üle, üle şte tñtñn oġıyrı çapa ğazıyısın, ğıryısın yavaş yavaş üç dñrt el ğıryısın sona bityırı. pastaġnı yapıyısın, tñccara veryısın. te ondan para mara şte aġıyısın. ğay ondan öte dñru ğayrıġ nı ıġarsa unu veryırı.

benim bir ġızım vardı mektepte ġurdu. doġuzuncu sınıftan sonara unnara
 45 septemvri ayında başlayı unna septemvriyin on beşinde briġadaya ğötñrmüřlā. ğötñrdilā vaġtinnan. ğötñrdilā ama oġ uzak yere, oġ uzak yere. smolen oġrāndadı amma bñ işte yunanistann içine ğirmiřlā. üle urda ġompil ıġarılādı evelcesi. soncara biz burdan canımız sıġıldı. om, beş ğñn ğeşti biz burda babasınnan ikimiz çekildik yoġa. arabaya pindik gittik. vādıġ. gittik, gittik, gittik
 50 sora hñdñde yanna dñru vādne bizim paşaportlamzı alalā sora bizi içeri saġdġa şin unnarın iřledī yere. pařabortġarı bi kere biyā den alırlādı da salālādı eveli. üleř şin gibi saġıġ yoġtu, oġ sıġıydı hñdñtlā. soncara ğirdiġ içeri gittik, gittik, gittik hep arabaġan gittik bayā bi yoġ gittik şindi ġoġometrasını bilemcān ama oġtu. soncara vādıġ biz aġřam ğaranġı oġdu. ğaranġı oġdıyna unnā kompil ıġāmiřlā
 55 dñnmüřlā şeye ġvartıralarına. dñnmüřlā yā leřmiřlā gene yataġlarına. sorduġ biz nā de oġıyı atġarınnan şeyinnen. bu ġvartırada dedlā sizin ğızınız. burda buġunyı dedlā enġeri biz de urē vādıġ. buġduġ ğızımızı baġtıġ on, sara şe

- girdig içeriye om beş gün bayā bi çok gā di bize. om beş ay gibi, om beş sene
 gibi üle canımıs sıkıldıydı. soncara urda görüştüğ. orda ihtyarlā vāmiş biz gibi
 60 işte şin biz burada galdımız gibi unna da urda galmışlā, ityarlā. yalnız hayvana
 baқыırlā başka bişe yoğ orlada da sonra o ihtyar kadinnālan gonusyız biz şini. e
 sizin gençleriniz yoğ mudu? sizin isanarınız öldü mü? nā de sizin isanarınız?
 bizim isanarımız hep kasabaāda yaşayir dedlā unna bize. bizim gene o zman
 65 dālmağ yoğtu ya. hepimiz bi aradayıs ūlumuz uşāmız. anamız bubamız, hısımmız
 akrabāmız bi arada topludağ o zman. soncara heb ikişā ityar, her evde ikişā
 ityar ama aıtmiş, yetmiş yaşında. seksen doğsan yaşında herflā üle çok
 hayvannarı vādı düzenniklerinde balğannāda üle. hayvannara baқыız biz dedlā
 unna zaten bize. başka iş yoğmuş orda. yalnız bi kōmpil ekā lāmiş. çok
 sūğ oğurmuş orları evelcesi. o gızımızın mānası heryā sini gō dük e te om beş
 70 yirmi gün duramadıq evlātāmızı gömedeyne. nyoğyır gidıyır işte zamanna hēb
 evlātā gitti evden barktan bütün kōmşulā şelā gitti. e biz de te toburlāda ikişā
 ihtyar ikişā ihtyar her hānede iki kişi ūl uşaq başka devletlā de. kimsi
 türkyede, kimsi almanyada büle vağıt geçiryıs bilmā n tō tōrası gibi oğdu bizim
 burları da.
- 75 öncesine hağğ tā eski zamannālan bıydar, çavdar, misir ekilirdi. bıydar
 ekimi yeni seneye bir ay vāğan ekilyır. yeni seneye bir ay vāğan ekilyır. e
 yedinci sekizinci ayda bişilyır, sekizinci ayda bişilyı bıydar. bıydar çavdar
 o zman biçilyır. misir gene beşinci ayda ekilyır. on sora avğusta oğyı misirlā
 evelcesi üle ekā dik sabannālan, ineklen, öküzlen, eşeklen sürā dik. ikişā
 80 hayvan koşādıq sabannālan ekā dik. bıydar ekilir harman dūlürdü. u samanı ayrı
 çıkyır, bıydar ayrı çıkyır. soncara u bıydar savruğyır yellā de temiz bıydar oğyır.
 bıydarı aylısın götüryısın dīmene ūdyısın, un yapıysın kendine. şindiki gibi un
 yoğtu eveli. eveli bıyardan yapāladı unu yavt çavdardan yavt misirden üle
 oğurdu dīmennā de. şindi gene üle şelā yoğ. şini berket vā sin hana fabrikaāda
 85 ūdyır, getiryır hazır ekmek yiyıs şini, eveli çok zorluğğlı olurdu. samaninnan,
 bıydarinnan, harmannan ğarışır ğalırdı yazın. çok fena oğurdu. şin üle şelā yoğ.
 şin bi tütün işenilyır. işleyen işleyı işlemeyen başka işlā len oğaşyır.

YERİ : Yurtçular

ANLATAN : Hasan Durmuş Durmuş

YAŞI : 58

KONU : Karışık

1 e şelā yahudilā yaşālmış burda zamanda burda. neyse, bi ālim varmış.
 çok bilgili bi ārkek. ī ama o ārkek üle bilgilimiz ki bitin bu ehāli de ona tabimış.
 ī ama yahudilā n gene şini bu milleti bu alimden nasıl ayıraım diynı bi şitannık
 düşünürlē miş. annıyumsun? ī ama onu guyilā töble bi şeye toplantı yapcāz
 5 diynı, bilgi ałcāz diynı yana bi hanım guyillā. hanım başıā yı urda şte soyunmā
 başıayı bārmā. te bu beni irezil etçek, bu beni büle yapçaķ diyne. ī ama
 ondan_sona yahudilā de dilā gelin bakın dilā sizin inanmış oldiniz ārkek dilā
 bak nasıl hareket edyur dilā. siz dilā kałkmışız buna inaniss ī ama neyse adamı
 ordan çıkarılā. adam annatmā istā miş. şte bana felek yaptıā dīna annatmā
 10 istā miş. ama yok kim inansın. biz türklā biraz da manafız u arada. ī ama neyse,
 ni_yapaım buna? demişlē bitin burada ehāli ni_ğda varsa hebicī birā tükürük
 yapçaķlē adama. ī ama undon_sora te sałcaķlē gitçek. adama tükürüyü burda
 belki_de beş yüz kişi, belki_de beş bin kişi tükürüyüā. adam çekilyi burdan alıp
 başını hiç sivriye varıncası dā geri dönükte bakmamış. ne_zman sivriye varyır
 15 sivriden dönyır da ey ehāli, demiş ni gerekirse çekin bu dünyada demiş
 annıyumsun? çünkü siz demiş inanmā yan ve yav_tā hana kafanıza giden bi
 insannāsız demiş. anadın_m? e biz u adamın ilencini çekyırız burda.
 anayımsun?

şini bu kirli lafi nā den ğalıyı bak şini. burda bu kirliden sekiz on talebe
 20 vāmiş. killi yazııyuda kirli asıl bak şini nasıl oıuyo. ī ama şimdi yunanda
 oıurāmış bu beş altı ō renci. ī ama bunnā şin haftalık yavita on günde bir
 gelirlē miş burēna şin orlēada şte oıurķan hanterleri kirlenirmiş. annıyumsun? ī
 ama şini mālimi bi_gün unnā geç ğā mişlē. yav, bu kirlilā nā de ğaldı demiş.
 kirlilā di_m unnarın şin hanterleri kir. on günde, om_beş günde kirli gidā lē miş
 25 ya. bu kirlilā nā de ğaldı diynā ordan ğalıyı bu kirli adı. annıyumsun? yā. u

tabelā n yüzünden ğalyı a bilgilimiş çok ama işte kirlimiş. e ya beyav te o zamannāda belki üle şeymiş kirli diyn ā ğalyı ordan ğalyı kirllā , bu kirllā nā de ordan öte kirli, kirli kirli de ğalyı burası. annıyı,msın?

30 ĩ ama şini bi işçi vāmiş ğırcı alimiş o, ali, ğırcı ali. demek işe gidā miş meselā sofya ya yav, ta başka yā lere. yalnız bu adam gidā miş işe. ĩ ama şin ğırda nā den bu be, a e bu ğırcı ali nā de be, ğırcı ali nā de, ğırcı ali nā de u adamın şeyinden Kırçali ğalvāmiş. ğırcali o ğırcı aliyin adından ğalma ğırcali, yā. o ğırçalın o şeyinde yaşāmiş.

35 zamanda tā burda şelā vāmiş çetaġā. çetelā vāmiş büle. usturaġan kesmişlā insannarı. anıyı,msın? usturaġan kesilā . ĩ ama şini kesā ken nilen keştlā dedim ustara. urda, da kesilmiş saten usturaġan o yüzden. ēāma nē, zman bu seksen beşte oġayġā oġduġton, sora, seksen, dördün sonunda oġayġā oġduġton, sora usturayı ustrem yapıġā , yā. ustrem yapıġā demek hana tarihe ğalmasın. asıl adı ustara yā.

YERİ : Ören

ANLATAN : Yakup Yusuf Uçar

YAŞI : 70

KONU : Yaşam Hikayesi

1 bu okuğu göryu,msun, bu okuğda ben örenden ğapardım da her gün okumā
geldim. orta tāsıl ağdım burdan. on dört,tā ne dārs fizıķası himiyası bağgarski
ezik ruski ezik, frenski ezik, bütün derslerim himiya, fizika hepsi düz ağtı.
5 ondört,tāne ders berket vā sin başarım ī. sora ğızım undon,sora sā annatiren
şini undon,sora okuğ çıķādıktan sora tarih bin doķuz yüz yirmi bir mayıs bin
doķuz yüs elli iki senelerinde evlendim. evlendikten sonra eşimden çok
memnunun. çok çok onunla yaşadıķ kırķ, kırķ bir sene. kırķ bir sene sonra eşimi
ğaybettim evlāt. tarihi bin doķuz yüs doķsan dörtte on arađıķta dekemvri ayında
demek on ağtıda eşimi ğaybettim. fekat ana buba ayrı yuva. dil,mi? anayı babayı
10 çok ğeşti eşimin acıları. kalbimde ayrıca yer ağtır, anna. dört tāne evlāđım var.
kızım izmirde yaşıyoru. çocuklarım ikisi bursada yaşıyorlar. ben burda
yapyağnız evimde bayKuşlar gibi göz yaşlarımı döküyorum. göz yaşlarımla
giriyorum, göz yaşlarımla hānemden çıķtırın ğızım.

sofya hava,ağanında yirmi sene çalıştım. sofya da çok güzel hayat
15 geçirdim hanımm da sādı o sırağarı. yirmi sene sofya da çalışmışım evlāt. ne
güzel yaşadım sofya da. sofyanın sıçan deliklerine varınca biliyırın, sofya da. te
undan sora işte hava,ağanında işledim, tyāre harmanda. urda bis evlāt hanğar
yapardıķ tyārelere. uçağlara hanğar uçağlara giriş remant yapmak için, yā sōra
hava ağanına biton dōktük. hava ağanında da çokca çalıştım. ğāldim sora şte ana
20 bubayı çok ğeşti eşimin acısı. te hava ağandan sora başka ni iş yapcān. ha.
fūlūbede çalıştım üş sene ğasabanın içārisinde yine. fūlūbeye girdikten,sōra
şehire türk īsanı ayan ğonuşuyorum. fūlbe şehrine girdinde būle bahçeden
gidiyosun, ha bikē girişinde ivan vazof var ulitsa ivan vazof, ivan vazofa
girdinde ğasabaya giderken burda eski türk ğonsoļosū vardi,ye, türk
25 ğonsoļosūn ğarşısında buğunyr unn, bahçenin ğarşısında. u bahçeye narodna
biblioteka, temelden tutuķ kenarına ğıdā bitirdik. undan,sora yine pļovdifin

içärsinde kuşturniya dom yapıldı. yine bis unnarı bitirdik. onnarı çalıřtıķ. savařtıķ. sōra bizim başımızda ençeva vādı tehniçka, çok severdi beni. çok işlārdik, çok başarılar gōstārdik işte undan sora evlāt gāldik yine evimize evime
 30 gā dim plovdiften sōra gene sofyağa gittim yerime. isimlerimizi de, iştirdiler. isimlerimizi aldılar. ben eve geldimde komşuşlara öyle söyledim. komşuşlar dedim dikkatlı oġunus sofyağa konuşuyodılar yakın zamanda bizim isimlerimizi alacaklar. beh, oġan sen de dedler komřuřlā. boşver o dediler onnar dedilā ġarıřıkġarın isimlā ni de, iştirceklā. smesen braġları dedlā. göreceksiniz dedim
 35 ben. yakın zaman... diġkatlı oġun komřuřlā dedim, ben çekilyırım. ben bazā ġün çekildim evden sofyaġ komřuřlara da söyleddim, komřuřlā devriye durun. devriye bilyısun devriye durun dedim sırasıylā bekleyinis. köpekler, bu kāfirler dedim kö... u köpekler dedim ze, irli köpekler dedim kū basacaklar. bunu bilinis. baġın dedim size ni sūlyurun. ben sofyaġ bazar ġün çekildim oġum bazertesi ġün haber
 40 geldi sofyaġ haber aldım sali ġün kirlide būk yōrüş oġmuş. bütün bizim din ġardařlāmız burda binlerle ġadın erkek savaşmışlar. mücadele etmiřlā burda kirlili ře...o, zman yoġ, idim sofyağadım sōra rāmetli hanım duyur bunu, hanmım varınca gelmiřlā burē. benim hanım da gelmiş bütün herkes göz yaşları tōkmüşler. sōra polisler bütün insanların ġoġayını bulamamışlar hattā bu pojarna
 45 suġan suġan, ġūġamıřlar insancıġları. köpeklā len yürümüřlā bizim türk haġkımızın üstne. ne ġünner geçirdik evlāt, ne acı ġünner geçirdik, ne acı ġünner.

YERİ : Goca Dere, İpsala

ANLATAN : Hasan Hüseyin Hasan, Ali Yümer Cansız

YAŞI : 70, 52

KONU : Karışık

1 -yav şin oğuduğ. oğur oğumas. bā m sekizincim var. onn da hana dūyelek. kim hana annem dūy ā di, kim babam dūy ā . babam demezdi bişe de annem çok bārıdı bak. oğumağ için çok bārıdı. būn gid ā dik üç gün gitmezdik.

5 bizin gene zamanımızda arapça oğurduğ kumanislik teze basteyna -hocaİādan yedimis sopayın demek hesabı kitabı yoğ. yimemiz, işmemiz gene demek çarığİān gez ā dik baİğannāda. bitin hayvannā... çarığ demek hayvan gönnden tikiyrsın bişey. yoğ evde İamba yoğ. kör gāndillen yaşādığ iç ā l ā de. sonra kumanislik bastı. ondan sona ilerledi mesele ama bu biz demek çok zor būdüm ben. sekiz gādaştığ. ülemesye yaşādığ. oğumā gene gittim ben. yedinciye 10 gıdara gittim. zor zar bubam oğuttu gene. de ama arapça oğuduğ buİğarca da vādı ama azdı çok. günde bi sāt, günde bi sāt geri gaİān hepsi arapça, türkçe ya arapça türkçe vardı oğudüm zamanı.

-bizim zamanımızda da vardı, ya unnā beya. yā birinciden tuttuk sekizinciye gid ā hep türkçe vādı bizde.

15 -oğumadı o, eski, sen eski türkçe oğumadın.

-oğumadım, oğumadım kuran dākı eski türkçe dil ā unnā, ya. öbürü gene bizimki gene lātince, ya. onnarİān oğuduğ bis. türk kita... türk dil kitabı, türk gramer kitabı. baİğarski, turski çetene on sora bi de turska gramatika vādı bizin zamanımızda. sona gramatikayı gaybetlä türkçe sekizinciye gıdā hep oğuduğ. 20 heb oğuduğ. bizdeken vardı.

-bi hasırın üstünde būdüm ben. yirmi kişi gıdara. sekiz gādaştığ. anam bubam doğuz on kişidik. bi tencere tarna mı bişirc ā s, çorba m bişirc ā s hepimiz bi sōradayız. bi hasırın üstne yatırız. sona ilerledi biraz mesele ama çoğ zōrİān būdük hana demek yoğtu... misir, misir kompil sona çavdar, yā. işte tütün

- 25 ekā dik hem. tütünden bikaş,lef alırdık. başka türlü yok başka biyâden para. e
martta başlādık te ekā dik şindiki gibi aşlamları gene undan sona tikeris.
-o zamanda gec ekilirdi yav. tey mayısta.
-biraz gec oİurdu be. nayİon yok hiç. yoktu, tēy havaİā havaİā ısındıyna ekā dik
aşlamları. tütünü de geç başlādık. bitmesi de geşti, ¼asıma ğadara tütün ğırādık
30 hana.
ğıra yadton sōra bitā miş
-hep tütün ğırādık ¼asıma ğadara hep tütün ğırādık. demek ğurumadēyna ğaİırdı
çoğu. ğurudurduk hateşle zorİancana hateşlen. ram¼ada, sırı¼ta. evelzaman sırı
büle ram¼alan. paİat¼ayın cinsi yok beyav hiş. paİat¼a tā teze çıktı,ya, yakında
35 çıktı,ya yoktu.
-büle iki metru dōrt metru, uzunnukta ram¼a.
-yaİnız demek ekmek aİmā ğadara para demek ekin un oİsun içā de. üle bazādan
şunu bunu un yok. hep kendimis çığādımızİan. dīmende, su dīmennerinde
ūdürdük tē. derelā de heb vādı çaylā da. demek bi kiİometru yā de bi dīmen vā.
40 iki kiİometru yā de gene vā bi dīmen. heb onnarda ekin ūdürüz. hana un yok
başka yā den ğā mek yōğ. kendimiz ūdyırız, a u dīmeni saİanna ūdyır.
-yokādan su inıy aşarı huryı çar¼a, çar¼ı dōndürüyr.
-şüle yapıK o. ayni kepeçi gibi бүle
-iki ğoca ¼aya бүle, ¼ayaİā biri aİtında biri üstünde.
45 -büle yapığ, ayni arabaİarın önde per¼a nasıl reyislerin önünde ayni u per¼a gibi
yaİnıs şüle ğıvrığ, şüle ğıvrığ.
¼aya vā aİtında bu,ğıdara tekelek. bi de üstünde vā. aİtından sona u çar¼ın bi
ğöbek vā unda, üstünde paİtada ge¼ik aşādan su huryur çar¼a, çar¼ı
dōndürdü,mü o ¼aya da üstünde dōnyır. misir unu, çavdar unu ūtmā. başka un
50 yok. bıydey ekennā burİāda...biz ekmezdik. yok ben tēy ğocdereden ama bunnā
burİāda ekā lā di kirlilā
- ayda bir birā küİu un verlā miş. di,mi bayramdan bayrama.

-eveli t̄ā hiç yoktu.

-tā eveli hiç yokmuş.

55 -b̄ā n yetişt̄im ġarāda hiç. ne yā, ne un tekeseden önce. tekeseden sora yavaş yavaş, yavaş yavaş, her şey boġlandı. zoru zoruna bizi düwe düwe ġuydlā tekeseye, k̄orkudan giremedik. sona bi ĩ ġā di bırak, şaşmā delālet. o, un da getirdi hazır ünük. sondan sonaya ekmeġ getirmā başladı hazır. un v̄ā di. millete iş v̄ā di, pıġan v̄ā di. tütün işledik, işledik, işledik çorbacı oġduġ gittik.

60 hiç eşeklen, k̄atra eşā pin ā sin gid ā sin.

-Zlatograda gid ā lā miş. k̄ırcaġıya gid ā lā miş, k̄ırcaġıya peşa gid ā lā miş.

hep k̄atırġan gene ekin aġmā ġırcaġdan. orġā çok tāġa oġmāna. ya ġümürçineye ore y varlā dı yakın orası da bize. bizin ġocdereden yakın, burdan da yakın. hep burdan da gid ā lā miş hep killiden. undan sona unnā töle ekin

65 aġırġā ġelirlā d̄imennāde üdürlā. sona tekese ġuruldiyna gene o pıġan v̄ā di artık. içeri ektirdi ekini, ekini hazır getirdi, unu hazır getirdi. üttü getirdi hazır v̄ā di bize. biz tütün, yalnız tütün işleris. undon sona başka te yaşamayı düzelttik. herkes de yeni ev yaptı demek ikişā , üçā ev yaptıġā

ġaġabadi eveli yüz elli hānedi. sonra oġdu üç yüs hāne. oġdu şindik şini

70 üç yüs hāne oġduġ gene ama yüz ellisi ötede ama gene boş ev yok. kimisi bölündü gitti, kimisi boş ev hepten s̄irek vā boş ev hepten gene üġ uşā ġaġan oġdu. anası babası ġaġan oġdu

-beş, beş k̄ardeş e biz de eskilikte yaşardık. hasırdı hasır öle doġuma. doġuma döşeklā oġıyı üle dokuyılā , iplikten doġuma. öle biz onnarı ġördik te

75 ama döşek de ġördüm. hasır sarıdı

-hasırın üstne atāsın döşā

-çamırġan, çamırġan suvaġı beya. çamırġan yapıġı duvarġar. eh, beton yoktu. öle pġoça döken yoktu. şindi var artık unnā ġayıġ. ama yok şini hasırda da yaşadık. yav yemennen ben ya bi çorap ta yok o zamanda, hana kış ġünneri

80 örverlā di yaġns. ya yemennen gid ā rdik. küçük, küçük yemenna alverlā di bize. öle bilyırın ben. sonara pantuġ denilen şe gene pantuġ d̄il de töle pġat aġıysın da

gocağarlā tikiy. anam tikā di ya da başkasına tiktirlā di. ayni türkyede ibrām
 tatlisesin oldi şeyin nasıl deyilā beyav. a orda donnā giyirlā ihtyarlā
 şanlı urfa, urfaı üle şalvar hesabınnan. gara şalvar gibi. üle şelā gidālā di
 85 mektebe gidā dik bis torbaya kitapları. içine bi parça ekmek. yoq, yoq dikme
 torba, töble gara gara, torba ellen tikällādi. asardıq omzumuza peşa
 goca_dereyre, ispāıadan peşe gidā dik. te bizim bitin gocaderenn şeyi zaten öyle.
 demek comart bir comart. da oren gidā dik. da oqurduq o zamanda mālīmā
 oqutmā ūraşırđı çok. hep sopaıa yiyā dik. ya şini bizim bu aıçaqtan vardı.
 90 içärlärden çok vardı eveli. şin bizim burda oqumuş fazıa yoq. aliöclādan, ha
 bize girmezde aliöclādan doqtur vardı eyip, eyip mālīm yā türk vardı, vardı
 türk. e kırcalı tarafılarından vardı, bu ey tā eçärlärden vardı. tek tük türkçe
 mālimleri getirlā di unnā. türkçeyi varceğ olan mālimleri getirlā di. ya vardı
 içā den bi cevdet mālīm vardı. o bize girmezdi de başka sınıflara... ya
 95 ardinovodan. e burdan hasan mālīm vardı bi eli çoıağ. barmaqkarı yoqtu.
 iki tā ne bu fotinovodan, fotinovodan dil de potkovoıııādan urıādan
 biyärlā den. köyümüzde vardı esas oıarağ. tā kendimizi bileli hüseyin qabof. o
 zatı eskiden burda oqumuş unnā. sekizincilen mālīm olma unnā. sonara o arada
 gidärdi devam edärdi mālīm nädīm tā tahsilini bütümā. sonra mālīmnik yaptı.
 100 undan_sona direktur oıdu mektebe. sonadan gäldi ordan buradan türkçe şeleri o
 veridi. e sona bulğarcadan da hanki därsleri veridi o bi därs verid de dīm mālīm
 oımadı zamannāda. şin o oqurdu onso qafa da var, ağıı da çaışırdı. yazmaq
 çizmek, e herif girärdi bize annatırı. hey, baqın beri dedi siz dedi bişe görmediz.
 ben dedi bi aq, beyaz hanteri sabālen giyerin avşımnen getiryın, yıqayıp sabālen
 105 işe. ālem kim ne der dedi. var dedlä, yoq dedi. yoq, yoq dedi. yoqsuzluq çok var
 dedi. onso çok da zāmet çektim dedi. bis gördük yaf. hana hepten aşlıq görmedik
 de ama...

-sen sona yetiştin

-ya, sönadan yetiştim.

110 -bizim zamanımızda çoğ aşlıq vādı. sübürke tümü yidi millet bitin. darı.
 darı yidlā. çoğ aşlığ oıdu. darı demeg o da gene sübürke gibi büle oıyır. incecik
 teneleri oıyır_üle, bıdye tenesi gibi. unnarı ütdürsün, qayada çekā sin el

115 kayasınnan ekmek yapāsın, yirsin. bā n zamanında zatın mālım cinsi yoktu.
bitāne içā den bi daskaļa vādı yaġnıs. geri ġalan ġayġabadan, burdan imirlāden
hep havıs, hoca. ġuran dersi verlā arapġa verlā demek. ben üleliklen Şe yaptım.
bi daskaġacıġ vādı yaġnız o bulġarca veridi. ben ġoġ Őelen būdüm. bunna sona...
tā biraz būdükten sona se oġdu bunna. ben yetmiş yaŐındayın iŐte Őini. bu demek
tēy aġtmıŐ sene evelsi oġan Őelā bunna.

120 cāmilā tökük, tökük cāmilā.cāmilā gene yerindedi. mekteplā de vādı.
cami de vādı. bizin ġocdere cāmisi üstümūze ġār yādīne kiremit aġtından Őıġır
Őıkır Őıkır Őıkır ġār üstümūze yārdı.iġi hasırġan dōŐeli haġımıŐ, kilimmiŐ biŐe yok.
hiġ, hiġ, hiġ, hiġ biŐe yok. sūġġādıġ. Őini gene nārde. o da aynısıdı, aynısıdı o da
işte. heryā de aynısıdı imirlāde üle ta mirlāde eski cami duryır urda te. ġataġ
üle. heryāsı üledi eveli. hiġ aġtında bişe yok. ne halı ne bişe. hasır yaġnıs.
125 mekteplā vādı üle ıfaġ kūlā de, namaz mektepleri. onnā hasırġan orda.

ġocadere eveli yetmiş hānemis bizin aŐāsı. tā önceleri hepten önce. baġ üŐ yūs
hāneye ġıġtı sondan sona. türā ken, türā ken, türā ken, türā ken, türā ken īsan
işte artāġan, artāġan o direceye ġāldi, yā.

130 üç, üç.iki, üç hāne o ora.ġıŐġa hesabınnan gelinyı bi zamanna ġonmuŐ ordan artıŐ
oġyī demek

-ama en eski kū bizin kūmūŐ. en eski cāmi bizin cāmimiŐ demek. aġtı yūs senelik
mi dā lā di ni ben yetiŐteyna. aġtı yūs sene eveli yapıġımıŐ o cāmi oreya. demek o
zaman biraz Şe oġmuŐ, o zman demek biras millet ġoġaġdıġġa ŐeyapmıŐġā demek
hana.

135 -mezar taŐġarı yā ġaç senelik mezar taŐġarı

-o camiyin etrafında beyav

-ya, eskiden var beya.

-arapġa yazı var, arapġa yazı var hepsinde.

140 -gümürçüneden aŐādan yunanistandan namaz ġıġmā gelirlā miş bizin camiye.
orġāda yokmuş baġ cāmi de bizin cami vāmiŐ, yā. ben burdan içā den de sona
bu demokrasiya pindiyna dedlā en eski cāmi sizin cami dedlā. yapverelim
dedlā de sona onna gene yapmā rāzı ġā medi bizin ġomŐuġā. engeri ġā di gene

bizin omşuġadan gitme, yeni gitme bi hacı gā di trkyeden yaptı Şin amma demek trkyeyin camilerinden tā āl ā .

145 - ben hayatım boyunca ok yerde gezdim ba. ırcaġda işledim. orda mektepten ıkteyn ursa girdim bu urucuġu, ustacılı inŐātılı asıl. inŐātılı trkyede ile deyilā boyacılı, suvacılı ile Őelere girdik. urslā aġtı ay, hay drd ay onu ıardı. ordan ırcaġda işledik biras. ırcaġdan bratı gāldik. beardı tā burġada bi gezdik on so askere gittik. askerden dndk gāldik, askerde boyacı gibi işledim, peŐterada yaptım askerlī. sen iŐittin var mi bilmām batā yaın. hep tble urucuġu boyacılı de gene. ordan bitirdik askerlī dndk gāldik undon sona. ī, fena bi yirmi sekiz yaşında evlendik. te l uŐa oġdu iki tyāne. ēy ondon sora ermaġara smyana iŐlerine baŐladı.

155 -kimi ttn ekārdık arada iŐlemedīm zamannarda le geinmeyi sālādı. zengin de oġmadı, hepten aş da lmedik te Őte zorunнан geinmek oġdu Őte o arada. ben ızanan da oka davara batım yav.

-hep hayvancılııan geinmek eveli.

160 di m sekizinciye ııncaya dra drdnc, beşinci sınıflāda beni saġdlā davara. mektepilik ordan da battı benim. ben ok hızıdım mektepten ba, ok hızıdım da sonadan bi irārdim bam gitti işe urupsoya ben aldım annemin yanında. annem br ifaklara bayı ben ha baam davara. kei, oyun var dī mi  gn ben baarsam  gn baŐa omŐu bayı,  gn baŐa omŐu... keiye, oyunna gre ardı. unnarı te topġar sabālen saġırdı, aŐŐamley getiridik.

165 -bayramġar, bayram gnde bayram sabahı bayram namazı ıġınır. ondon sona haġ ıar, ızġar ıar dıŐarılara baŐlāġa oynamā. Şiniki gibi dīl. yedi sekiz gn ızġar oynardı, aġır bi hani pīnir tenekesi oġur sen belki grmŐsndr baŐlayılā tımbır tımbır tımbır unu aġmā yafta āzġan. ble ızġarı oynattırdı o zamannarda. te misāvirġā varı gelirdik ramazan bayramı beş aġtı gn, urban bayramı yedi, sekiz, on gn. hava ī oldumun fazġa iş de yotu bi zārbeslik vādı mı ne dicān bişe anniyamadım ben. Şennik vardı. gezārdık kyden kye, kyden kye. ızġarı doġaŐırdı. kim hanı ıza baa... ama ruba gene aranda zatin yotu. ble bir ā atġa urba alverġā di bayramdan bayrama gidārdık oh, sen rubaya bamyıs sen gidıysın orda ıs oŐturyuz baam nārden kim kismetini

düruİturabilecek. üle şelâ çok yapardık. o bayâ şeler ben de gödüm baĸ, epten
175 aşıĸ görmedim de ama bu ihtyarİân zamanda

-sizin hâneniz zengindi be.

-bizde varmış, yâ bizde varmış. o zamanda aşıĸ görmedik. benim bi nenem vardı
babamın annesi tâ yüz, doĸsan doĸuz yaşında öldü. doĸsan doĸuz yaşında nenem.
nenem babamın annesi doĸsan doĸuz yaşında öldü bu. doĸsan doĸuz yaşına
180 ĸadar manca bişiridi bu kendi, ekmek hamırİardı. di_m şini tavaya ev ekmâ
hamırİardı. hep çalışırdı. o ekmek bişiridi büle, eveli hani toburda ĸafede ĸumin
var, ĸamin üle ĸaminde

-ocaĸİıkta

-büle bi çelpene onu ĸarıp ĸarıp hateşi yaĸıp çekyü unu kenara, açyü ortasını altı
185 gene taş, büle bük tekerek taş taşı açyır altı kül göyü onu üstüne çelpene göyü
üstüne bi yaĸyü hateşi başında bekkeyiş

o panarlâ şin şurdan tutulurdu bu ara yoktu bu avtoĸara yoktu burda. bunna
yoktu burada bu baraĸalâ. bişe yoktu bu stadyon yok. burdan tutulurdu
boy boyuna dizilirdi bu ara getirilâdi burda asİannar ĸapİannar ayıİar, kapİanİar.
190 maymunnar hepsini getirilâ... sancaĸİarı gurilâ aynı şini vara unnardan getirilâ di
burey girârdik paraİan. maymuna baĸmâ, arşanİlara baĸmâ o reşetĸalân içinde
giryısın baĸyısın

-burda bu dere boyunda çevirmelâ bişâ . kimin parası vâsa yiceg ama...

-çevirmelâ burda bişyü, küfte şurda şurda, bi şey var satalit var, satalitin
195 ĸarşısında ĸurâİadı çadırı çalıĸıcıİâ burda mâlede çingenlâ di, çıĸâİa orda ey çalı
baĸam sen aİ meze, küfte. tamam o_zman ĸalkınmâ başladı devlet di_m tekese
zamanda üledi. ĸırcaİda_da oİurmuş. o ĸırcaİya gidâlâmiş unna sona, sona burey
yoİ gâldikten_sona oİdu. sora başĸa bi çeşit bi fiçı getirdlä. o sefte oİarak
getirdlâ içinde bi motorist dönyır onu herkes yapamaz da göz bâcı gibi şelâ

200 -göz bâcı unna beya.

-aha göz bâcı sora şeyi de getirilâdi burda hana göz bâcıları n_deyilâ una tsirkacı.
tsirkacıİâ gene aİ_t_yanda be kenarda oİurdu. bu fotocu yusufun şeyin aİtçâzında.
sora sancaĸİlara pinârdik. herkes birbirini doİaştırdı, büle şini önne ĸadın pinmiş

arçaya ärkek pinmiş dördüncü sancağ bu zincirli oğan büle dönyır, a di, mi
 205 üçüncüye ā ridi. doğan baçam doğan, çopyı. bi kere çoptu. çoptu da tēy öte başa
 bi çarıyın üstüne düştü ama berket hafif geşti. zincir çoptu dürdan. da u panerlä
 çok güzel oğurdu. seneden seneye yaınis paneyir bekk ā dik bis. yirmi santin v ā
 ba baba, yirmi santin v ā . babaİā pek v ā mā istemyı. annel ā ihtyarİā a ba v ā be
 deyı. v āsa v ā deyı e biz gene yoğ bilm ā z ki, v ā deyısın sen. a ba zorİacana
 210 çopattırıldığ yirmiş ā san... hağğatan da yoğmuş bağ para düzeni yoğmuş o
 zamanda, kesatmış. aİırdığ yirmi santim. om beş santime bi küfte beş santime bi
 limonada. beş santin, midi, dört santindi bāz yāde, bāz yāde beş santimdi. onnan
 çarnımızı doyuruduğ. bize yetārdi o. yav, ta sancā pinmā yirmi santim istādik.
 yirmi santimdi sancağla pinmā demek. ha pinelim, onzo bikere pindi, m biz de
 215 çayığ çızan di, mi onnan memnun oğyusun. de üle şelā yapardığ. paneyirl ā çok
 güzel olurdu. çalıbaİığ, sen bilyı, msın buradan geçemesin. hağğ toplanyırı. çarı
 çızan herkes topİanırdı. üç gün oğurdu paneyir, üç gün devamİı. yoğ, üle bi gün
 dil. paneyir, bize paneyir demezlād, de, para yır parayı yiyır demek. de sä bizi
 çorğudaİağ, parasızİıktan saİmazİādı bu şeye. gitme dillā insannarı tutup alığ
 220 çötürl ā miş della bilmān ni deyna bizi demek gitmesinn ā diye paradan ötürü.
 çorça, m ba çızan gibisi çaçā, çaçādığ.

-bu kirliyin hağğı zengindi be, bunna zengindi burda... kirliyin hağğı
 zengin. eskiden zengin, dā küleri başka

-bu alçağta tā bi başkağı burası, burda zenginnik ta başkağı

225 -e yoğsuzİuğ başka, parasızİığ başka, iş yoğ bişe yoğ

-yoğtu beya. cam iş yoğtu. te hep töle tütünn ā len ūraşırİāmiş eveli.
 ekārdik şuğda yaprağİā yav. būmezdi unnā. şin bu gübre çıktı, sona avrupa
 gürbesi. çara gübbe de saçılıyır. o, zman tütünn ā küçüçük yaprağ gibi. bis tütün
 dizārdik aİırdığ çomşuya gidārdik kızançan. hay gidelim dizelim çomşuya
 230 on, sona çomşuya gidik, te orda tā güzelce o, orda onnan çonuşyusun şe yapıysın
 alyısın bi iki şe stayğayın içine çuyyusun çötüryusun. onn, da yārsını demek
 doyyur, çızan di, misin yav doyyusun n, yoİdu ba? çabığ çabığ bitirdığ deyip, te
 onnarı sona bi kenara soğādığ gene g ō mesinn ā diye.

-zorunnan topİayısın, kenara soğyısın.

235 a ba üle yapādığ a bē neler yapadığ a. ī be çöcümā āçan bitirmişin çok ī, çok çabık bitirmişsin dēyilā. biz gē, ā bitirisin sen çabık onu, onn yārsını gömdüg e. on son eve gelyısın. ha gene aļ dedlā. onso biz gē bişe aļvāsinnā diye pekkeyis. çabık çabık dizelim de te u şey aļfat ğanadı dizilir mi ya, o satın dizilirken dāļır, kum mum tütünnā...

240 -kūlerin demek geçinmesi paķ hayvancıļıktan

-hayvancıļıktandı baķ

-davar, ğoyun

-uļaşık, sızma dācıķta. etleri büle sızmayı şe yapaļard da dācā ğuyāladı. hayvan derisini büle yüzülā di m hiç yārmaden yüzillā çıkarilā bacānı koļunu bāliyillā

245 kūrudilā unu tuzlan kūrudilā onsa tārs çevirilādi unu üle dīm di be?tārs çevirilādi yā on sora sızmayı ona güzelcene tuzļucana yapılā bozulmasın diye. on sora basık na zman ğurudīn ama sızmayı çok çok ğurudilā na zman kūrudina bişirtten sō on sara çıkarıp ğuyyilā dārca, kaļdırilā yoķarı asillā sıçan yimesin kedi saldırmāsın diye, ya asālādi biz gene şin saķļālādi unna yiceğ e diyn saķļāladı.

250 biz gene nāpsa buļurduğ onu da çözüķ, asık yatacına ğoyvarıdıķ gene.

-kaşa haşlamā bişe yoğ a başķa

-ha kaşa haşlamā

-ne yā ne bişe

-bastırma yapıırdı. bastırma yapıı... bastırma yapıırdı da ama bastırma

255 uğıda yinmezmiş ne blen ben sızmayı tā ī sev ā dik bis şin ğızanķan. bastırmayı şin onna ihtyarlā bilirlādi biz bilmezdig onu. ben bilyın şini bilyırın yapmak ama...

-tuza bastırısın, duru bir hafta ğıdara tuzda ondon sona asāsın onu ğupğuru ğurur bastırma işte. kaşayı haşladı mı sabāļayn çorbayı güzel koķādi çok. üle bazardan

260 şunu bunu aļmak yoğ eveli...

yoķ, yoķ. zaten bilmezdik tütün getiridik satmā. hay çöcüm kaķķ baķaļm gidelim bazara tütünü satmā. tyobura manapoıda satādıķ başķa yā de manapoı yoğ a. bazardan biz duyardıķ sıcacık ekmeklen haļva di m götürüylā katırıļān, beygırlālen, eşeklen nasılsa götürüp ama biz de gidādik. biz de gitçaz

295 yok evden götürüdük heb ekmekleri.

-heb evde beya orda amma datlı yirdik o haıvaıan ekmä bis. sora birisi tütün getirceg oıdu, m on,so gitçöz dädik biz de yardım etç ä z dädik beya. halva yiyelim, ekmek yiyelim. a beya nil ä gödük. haııatan da aşıık şeyi de g ö medik biz de büle şelä gödük. öle meraklı gelirdik bazara.

300 yav dñnā oıurdu ha ha dñnā nasıl oıurdu baı şini. sen şini dñn yerne dāmat gitmezdi kayı, peder gidyı. ğaynata alyı getiriyır güv ā evde bekkeyı. güv ā yok götürmeg ureyn. ğenşl ā oynā da sabaleyn tuttu, mu avşam karangısına ğıdara. aıay inyır ondon, sona o aray ā de ğayık indirdi, mmi aıayı, şinik gelini guyill ā içeri ama çifte de var. çifte, silāh, av silāhi iki şeli büle uzun. orda küde avcılā da

305 oıyır, a gelirlädi hemen gelirken tā verlä ğrav, ğrav aıay in ā ken sona çingenlä çağııcılā gene bu çingenlädiye haydi sekis kızınnan doıus çöcün olsun d ā rl ā di o zamanda. şini bi kızınnan bi çöcün oısun dyellā. te o zamanda kızan çoğ oıurmuş, ta, tā üle d ā ll ā di. pinārdik ğidārdik. dñnnā üle işen işen ba ni ğıdara kar yayır da o insan sūklamazmı, mı ba bah arkadaş yav o dñn çırıı çıplak u

310 urbalanı atyill ā da oynadı. kar yārқан yav ya aşçık aşçık içki de atyilār ama atsaıā da u, ğdana sūııada işen dñn yapııırdı yav. çingenlerin āzından çıkattırmazııadı kırnatayı, zurnayı hur baıam çalı baıam. u davıııā büle davıl dıl. deriden kıoyun derisi, keçi derisinden, mi ni

-çöcün küyünde bitin gice davıı çağdırlā bitin gice sabahıara... ondon, sona gelini aıırlā sabālayn haydi gitti gelin gittikten, sona ğayrıı

315

-tā cumartesi ğünden çingenlä ğe, irdi

-pazar, pazar ğünde bi de pārşembe ğünde

-kesilirdi, kesilirdi pazar ğünde dñn oıurdu, pārşembe ğünde. ğeri ğaıan ğünde dñn yapmazııadı zatın, zatın haııçasına ülemiş

320 -hayırııımış aıahın ğünü birdir ama

-hep bir ama üle kıonmuş vakitte, ya

-üle heb üle yapāııadı ayrııımış ğünn ā va işte

-ha şüle, o ğünner o zamannada

-pärşembe günde, ya bazar günde oıcağ. başka günn̄ā de yapmazıadı

325 -ō le keserlerdi ya, dūnū keserlerdi

-gelin atırıan gid̄ā . duvaı

-ya beygirlen, ya atırıa ō pindirl̄ā di bŭle ayānı ūstŭne yovaşıq gelin pin̄ā .
pincek oıuran bāzı dŭşcek oıyu, bāzı Şe oıyı. o pindirdikten sona beygirin
ūstŭne ayıq o Őin gŭmyır o. o apalı bitin Őuren ıda

330 -gŭryır u amma iŐte ūle getiril̄ā meseleyi o pırıanta ōnde grep, greplik

-bilmem Şin gŭrŭmŭ, gŭmezmi bilmān yav grep de va

-gŭryŭr gene u u ıdara

-ūle iinde Őe vār ama o Őin

-apalı

335 -beya ba Şin bayā bakyi

-āıāmiş sŭzde

-āıāmiş ama

-āıāmiş sŭzde ama

340 -beygirin ōnde urğann tam yŭk urğanı, yŭk yapıysin o uranı doıadın yā aŐın
ūstŭne hurca gibi yapılā kendlerni. bis Őin bayız ızanız, a biz beyav, ızan da
dıl de ekseret bi bayā bi gene yaŐlımısıq o zamannāda ūle yapılā ...bişecik yoğ a
ba, takılıyır bŭzcazına eirysin sımsıqı semer, semer bizim semārcilā yapma
beya. bŭle eneden tutardı ayın, kayın peder tutyur yavaşıq, yavaşıq.
yavaşıq gŭtŭryur evine adar ay. nāden oıursa sona alay buradan gidārsa
345 sonāında burdan doıanyır.

-bi gādi yāden gitmes

ya, bi gādi yārden vāmyır bizim Şeriyat, vāmezmiş demek. ba meslā Şurdan
gitçāse sona gelirken gāldi yeri deyişmesi lāzımmış mutıaa yaş. in demek işi
geri gitmesin gibilā de. iŐ aqsın. ordan gelirse Őin geri gā miş oıyır. demek ūle

350 bişelā va demek ūrda sonara beygirin ardından ūŭ ayna santimlā aytır cıngırr
ūle bi uca santim eveli Őeker atılā, sonara urr ızanna yŭryur o santimleri

aİmā orda. paİdır küldür ğızanna yalnız santim koşturı ya, öle řelā vādı. o zamannāda çok řenniklā vardı. e yok haĸĸatan iş te yokmuş şe de yokmuş ama neblen ben insannada huzurİu yařamaĸ vā,ha şüle. huzurİu, huzurİu sini mecillā
 355 oİurdu kızİā toplanır her aĸřam, her aĸřam kızİar toplanır şasımında bunna yazın oİımyı iř vaĸtında bařaĸ soymā, misir. misir soymā. on_sona bařİāİā türkü çārma. on_so yav_ ta dūmā. bñle maşına yok sopaİan. ge_irlā uren toplanırİa. a be bñle seni yanna fazİa soĸmazİardı. ohō sā çizverilā bñle bi çizgi o çizgiden öte geçemesin yasaĸ ederİā di. buradan öte geçmek yasaĸ. ondon_sora ne_zman
 360 demek biyenirse şapıya istemā gidıysın, demek dñnür saİıysın bñle. bařĸa türlü seni öle taĸıİttırsinnā yav_ ta bişe dettirsinnā öle yok. bi de biraz zorİan da vādı ba. şin ğız istemyı çöcī, babası isteyı o cöcī ona gitçāsin dedi_m bitti. buba kesādi ben bilyın unu azcık. ha işte öle hāneleri ayırİādı, ya da yeri çoĸ oİursa onna, fakīr oİana yok. gene fakir fakiri buİurdu, zengin gene zengine baĸādı.

365 -fakirlā çok zor evlenirdi çoĸu da beĸar ğaİırdı.

-ha üle, üle ğaİırmış çok. ey çok çok şeyler vardı. işennik de vardı şeylik de vardı. meciller oİurdu hey ondon_sona tut baĸaİım çörek_m biřirlā di n_yapaİadı unnā biřelā dādāİadı. yi baĸaİım şap baĸaİım. sona sona, sona sona başİadİa hana evelki şeyi öldürmā yavaşçık yavaşçık ilerlemā. toĸ da yoktu eveli
 370 zamanda bizde İamba řavĸınnan, fener řavĸınnan, ğandil, gandil dedikten_sona bi řiře bu küçük mastıĸa şişeleri raĸı şişeleri oİıyı una üle bi teneki bñküp bi fitil pamuĸta fitil bi çakyısın, yaĸıysın o ğayık bitince ğıdā orda yavaşçık yanyır orda. bu rayonda tā tez ğaldi toĸ. bize tā geç ğaldi. toĸsuzİuĸ_da ğördük řavĸı_da ğördük. soba yoktu, kamin ocaĸİık vā aynı üle.

YERİ : Yanıklar

ANLATAN : Emin Mümünali Emin, Recep,
Mehmet Ali Mehmet

YAŞI : 63, 51

KONU : Karışık

1 yav eskiden tā on sekis hāne dā lā di bizim kūyü beya. on sekiz hāne. sona neblen kaş,tānesi ğayoıdu baĵ. çavuşun hānesi ğarardı. yusyın işyenn hānesi gitti. göc etmek dīl, hāne ğaradı,ya. ödlü,ye unnā. burada ölme... göç olan bi antiķalā gitti, pamuķçuıā gitti burdan, tā eskiden

5 -boya boya nā de oıcaĵ beya tavant yoĵtu,ya evlā de. boya,m arāsın sen evlā de. tavandı yoĵtu,ya evde bişē yoĵtu ba. ni oıcaĵ? sova yoĵtu,ya. bacaııķta çengellen baķırlā şede bacaııyn içinde asıĵ çengel, üle ğaynādı işte hateşi yaĵtıĵtan sona. yemek çelpeneyin aıtında beya, çelpeneyin aıtında. çelpene çelpene topraktan, keçi kııııdan. fetlā den toprā aııırlādı, u toprakıan yapāıadı
10 çelpeneleri. keçi kıııınnan ğaştıryılā unu. üs,yanda unun ķuvası da oıurdu kōsā soĵtumunu ķaldırısın. tabaĵta ekmā büle ķapāıadı üstüne hateşi, külü aıtında töle bişā di. çorba gene baķırda. baķır, baķırdandı u,zman tā evelā de maden mīden de yoĵtu baķır, tavaıā da baķırdı, sinisi de baķırdandı, ğazanı da hepsi ülediye. sora sora evelledi bu. yā de hasır, büle kilim nā de göcā sin. bi evde
15 birā göz, ikşā göz be arķadaş. gelin, gelin çoıııu gelirdi büle yüzlā ķapaıı beygirde. iki tarafta hısım aķraba tutyuru beygiri. hana gelin düşmesin müşmesin biri, ğaynata, ğaynata önden çekyırı. güvā yayan gelyır sora gidā ken aynı gelin pindī beygire güvā gidādı.

-baķacaĵta şükrüyün, isyenn şükrüsü ğızaıııadan da, beygir pavlyondan
20 beri çekildikten,sōra başıladı çümā. başıladı çümā indirdlā gelini. başıķa beygire pindirdlā. beygirin semerinde ĩne vāmiş māsıt yapmışlā demek

- māsıt yapmışlā , atsın gelini.

-aha, ben bilyın da semerde ĩne buımuşıā

-anna baq, māsıt

25 -insan yapması beya

-insan yapması beya

ğayınçı bölümlā halbramın şeyine vādık bis ayvecā ğayınçı bölüne gitçā z
dedlā şin hepsi. gitçāz gitçāz, ama kün gene ele gelen bayram allen, şakirin
isyen ayveçikten dolayillā parayı. mümün, halbramın mümünün ğaynatasından
30 alyıllā ondon, sō bis çekildik şini gitçā z deyiş şakirin isyennen. öbürllā n habarı
yoğ ama. emin de barbā şakirin isyenn emini, de bizlen barbā gidyı. çıplak
tepeye vādık, saıdıķ sālmyāmedi git dedik ğayınçı bölü gelyırı, çıplak tepeye
davıllā karşılamā gā sin. davıllā gā di çıplak tepeye bizi karşılamā, ēy beri
tepeye. hur baqalım, sür baqalım vādık. şindi unna şakirin isyenne vā mişllā
35 paraları. nā de sizin adamınız nāde? şakirin isyen nāde? e u gerde gā cek, te
bilmān ni de, biz yaılan doıan girdik içeri. içennā bi tarava. içmiceg olannā bi
tarava bis şin içmyırs. içen gene myāmdelilen ömerin hasan āmedi, midi ni di
unnā iki üç kişi vā içyillā unna gene n, yapyillā ğuıak pislī mi ğuymuşlā kül mü
ğuymuşlā raqıya bir-iki āzım iştimin te düştllā yere ā de baqalım serhoş sürkke
40 dur yoı boyunda içmeyennā gene bize yemek ğodlā yidik onō ondon, sō āşemlen
emin gelyırı emini içeri ğuymamış isyen, āga sen be bilmān n, yaptımın encā sen
nerey gidā sin buban tā evdeken sen ni arayırsın diye sizin ni işiniz vā urda diye
sabālen isyen, āga sıyırıyırı siz ğayınçı bölükleri ni işiniz vā urda diye emine bayā
bārmış.

45 -yā ğayınçı bölü beya şindi bu karşı tarafa dıl, mi? ğızı alcān tarafa ureni
yimā içmā gityısın unna gene peşin parayı verik durumuşllā burēn ama bunnan
haberi yoq.

-bizim habarımız yoq. öbürleri şakirin isyeni toılayı parayı ama külüyün
habarı yoq. unna parayı veriyā biz de varyıs şin ureni ni, olyı bu deye bize şini
50 yarın alaya gā ceg unna, bize itāt yapmasalā bis pislik yapçāz devirsi ğün aıaya
onnā yapmasının diye bize itāt yapillā. o iki kıtına gelyı una. şakirin isyeni
toılamış parsayı. biz de gidıyırız ha, tondan u isyen āga çok sūledi amma oıdu
gene töle.

eski ba arkadaş hepçi nasıl üle gâlıpı sâlam heriflâ di nyoıcağ? unna
 55 ezmezdi_ye kendini ba arkadaş. bağırt tağa bâm üs_yanı aıt_yanı karpuz ekili. bi
 karpuz satmazdık voııahi yirdik belki yimâ ekmek yoğ amma gene idäre oııundu
 töle işte hırdı gürdü. para yoktu ama düşünce yoktu çöcük evveryısın, saçağtan
 bi göz ev bölverlâ di bi ifacık bişe, everlâdi toğdâ sen ev vâmiş yokmuş yok
 şindi nâ de dayre oıcağ dayre oımadımın sâ gız vâ myı. bi kere dayreyi
 60 elde_etçâ sin.

u zaman te ömer ağâli oğutlar_a u mâlim gelirdi burğara e ne çeşit oğurlâ nebten
 baya ğarlâ da oğudlâ burda beya bulğarca türkçe hana oğutmâ gelirdi, ders
 vâmâ gelâdi. ağan mektebinden hana az biraz din ürensinnâ diye kimsi gene az
 biraz ürenirdi beye ürenceğ oğan, ürenmceg oğan gene ürenmezdi beya.

65 -ya ya bâ m ğarı bile ğurs çıkâdı hatoburda
 - ahâ mandacı, mandacı yaptı beya
 - mandacı döndü şin
 -mandacı döndü, döncek. u harmannığları biz mapusaneye gidâ gibi
 gidâ dik ureni. bi gün bize şin tütnü tütnnâ evde duryuru hepimiz herbi işçi eli
 70 demek beş işçi elin vâsa beş kişi ureyn gitmesi lâzım harmanna u oruzıuyun şin
 ğapalı yerin beri taravı bizim küyündü çaya ğidâ. da mâmdeli ğarıyı götümemiş.
 mâmdeliyi arkadaş ğızan gibi burda dūdu ba. bi ğomşu da bunu ne hurysun
 deyemezlâ di ba. üle zâlimlik arkadaş ben şaştım ğaldım voııayı üle alesmenin
 ğüsümüne ağçaşa patlattırımış ni demeg u beya? mandacın isyen deya sūlmann
 75 ğızı nâ ha tonn dede_m ğaynata olan_m unun kestî kestikti. mıstann mümünden
 beygiri aldı da, ben urdadım bayram_alide, çavışın ömer burada aıt_yanda şindi
 uren çıkımış u ta alegayın susuınasinn aıt_yanna .

-ne zaman tekese oıdnen şindi adamın evine gelyı beygiri alıyr

- beygiri aldı mıstannın mümünün ğır beygiri vâdı hem de çok zaman
 80 tekezede çağıştı u beygir undon_sora ğır beygiri aldı ama yığarlan vâ miş
 mümün_ağa. ğâ di şindi öte oda_yandan ğâ di tağır tağır tağır bē, mümün_ağa
 evde_m be? evde çöcüm evde çöcüm deyir mümün_ağa gene ğaldırımın yanda
 urda beygirin gemini getir undon_sora dur çöcüm, dur çöcüm dedi ğâ di. beygirin

85 gemini hur! töbüle aldı beygirin gemini hurdu pindi yoğuştan şakirin isyenn gene hareminde çavışın ömer, ağa gene aşādan bāryı mandacı, mandacı dedi yüzünün üldünden māden ensen bilem gülyı beygirin üstünde dedi. sülman, ağa sülādi yüzünün güldünden fazla ensen bilem gülyı. āzını toppa dedi. ondon, sō taqır, taqır geşti baqacā voļlayı üle. unu yaptı ba.

- u şini bedafa alıyır o.

90 -bedafa

-tekesse

-toprak müdürüdü u. bu rayonun toprān müdürü bekir, bekirinn hasann bekiri, baqacaq kara, āmedin isyeni, topaln āmet, vıyttin, mi unna gene birgādirđi unn şeyinde, yā ana da sen, baba da sen d ā di unn ağası, ana da sensin baba da 95 sensin gene de sensin dādi. n, yapçaq başqa türlü oļmyır ana da sensin baba da sensin gene de sensin ni d ā sen d ā di

sülman ağalan mıstann alli burda oturulā şini mektep ğama. qomşuā dedi baq gürbe indi bureni. kimse gitmicek! sülman ağa üle surat gösteryı şini.

-aļma gitmicās,

100 -kimse gitmicek

-buren getçeklä

-ondon, so mandacı g ā se, kim g ā se gitmicās. ana, u ar, yāde mandacı da yāmırđı hava şarıļ şarıļ yayır. ne beklirsiz burada dedi. bra arqadaş, ben çekilmemiş... sülman, ağa vāmiş.

105 -ē, ama nāp laf.

-vaļļahi vāmiş ama gürbe getçek hava yoğ, a. ırasimin evlerinden öte yānı urda bataqlıq y ā vā vaļļahi daļ zatın çıqamasın u bataqtan. ā, yalnız mandacıyın üstnen gitsin gürbe aldı mı? aldı gene unn haremine bunn haremine torlara ğoduq devirsi gün aldıq gürbeleri. bir ā çuvaļ mı, ikişā çuvaļ mı gürbe veryırı 110 ama u yāmırda bizi sür ā di. ne zaman birgādir yusuf girdi oda yanna g ā m ā başladı, ha, tozman biraz rāt ettik. u, zmana ğıda vaļlyı mandacı zamanında maf, oğduq beya yaptı yaptı saman aldıq yamboğdan. saman gelirdi, ye

mastannıya gıdā yolun boyunda duruduk şini saman aılaım diye. biz vā dik otus kırk lef bi para vā dik şüfere de getircā n dedi ama unnā şindi havıstan
 115 görünürİadı şini imzayı gene ben attım ben havısa attırsam a şäkirin emini, ben
 üçümüz alıyız. parayı gene ben vā dim şini. beni gene tanıyırı. beni gene tanıtıtıran
 bakacaқта gara mā medin salisi. salinen gene u şüfer tanışkımış sali dedim ben
 bize bi araba saman ... yörü dedi emn ağa seni tanıştırcān ben dedi sā getçek
 saman dedi. ben vā dim una kırk lef parayı saman gā di. gā di ama biz
 120 taksimnedik şini bi posta indirdik santraın havısın evinn yanna bi posta indirdik
 toburen mektebin yanna bi posta ben om beş, yirmi balle gıdā gıydumdu içeri.
 mandacı hop beygırlen gā di yoğuşa. bu birgadada dedi kaç birgadir vā ba dedi.
 bu saman kimin dedi. bā m dedim. samanı kim imzaladı dedi. sūlemyıs şindi.
 ben imzaıadım dedim ben. e u zaman dedi aı bām çantayı dedi sen oı birgadir
 125 dedi. samannarı geri dedi yirmi balle götürdüm ben içeri, içerde. samannarı gāldi
 çıkāt... gettirdi çöşmeyin yanna komsuıar dedi saman aıcağ vā m dedi. kimse
 aıladı gene. saman aıcağ doıu. demek kim aılcāsa dedi samannarı veryın dedi
 ama alan oıladı engeri gene gıy samannarı dedi ondon so pamıççı da
 imzaıamış bi araba pamıççıya iş yaptırmadı bazarda sūlemezli müdürü kendi
 130 oıanı ondon so mandacıya gözükvā miş e u bize yaptı yaınız. havıılan emine de
 bişe demyır şäkirin isyen partiyen sekretarı bi bā bāryır.

bam hasta yataқта tā ölmedi. ben gene yusuf güvān çaçaıı armann yanda göca
 tāıa bende. ben gene u üş bıçağıı bi trağtor vādı bu annıktan bir okğa mastika
 isteyı sürmä. be üle tut ba şüle tut, ba ba vā cān deyırın bilmā n ni deyırın yok.
 135 sürmyır a bi bağtım bi gün yanaşmış trağtor suryır be dedim ben hiş dedim ben
 bu ırakı vā cā ken surmesken bu rakısis nāp süryı. mıstann alilen gene şäkirin
 isyen aıanda mmnegann u canerik vādı ya alann kenarında canerın kölgesinde
 duryillā. emin neren bağāsın ba? şäkirin isyeni şini. e bā m tālayı süryı. senden
 tāla gitti ban dedi ölüm direcesinde mandacı aldu bā vā di dedi, mıstannın aliyin
 140 selmesi pııana girā miş şini. ni bu dedim ben bamın tā canı çıkmadı bizim dedim
 gādaşıā bñdü işlemā yer yok dedim. bilmā n mandacı vā di unu dedi. undon sora
 mandacı tā, tā bacağ atmā... usāt u bā n tāıa burda gaımış ama başka türlü
 bizim küden bi kişi kayāğan ye gız vā ye isan ölsün duru tomaşlara gidā di yer.
 bi gün bā gıvannıқта sofyada işıā ken, emin bişe sūlesem aıvarı mısın? aıvarın

145 dedim ben bā deyrı has kāve aļvāsan, a sofyadan deyrı. mandacı buļabilirsem
 aļvarın ama dedim. sā n dedim tomaşlāla hana hoca,gezā gibi üc ūne sā
 ekmāni de getimesi lāzım kāveni de getvā mesi lāzım dedim ben sen u adamlara
 çoğ ilik yaptın beya dedim. bizim tā bacağ atmadan, tā can çıkmeden taļlā
 tomaşlara gidā di dedim ben. sen haķlısın, tā beni dūmū yanaşyilā deyrı u
 150 ar,yā de mommetten sopa yimiş u gene bacanāndan şin bunnan aļanda tālayı
 saleğayın mūmünne tütünü sürdürmüş mandacı

-bizim aļanı

-bunn aļann,da unu gene kime vā miş u beya başkasna vā miş u şin şin
 tomaşlāda mommet gene bacanağ olmāna söz geçiridi,ye u mommet gene
 155 gız,mı vā di bilmān nāb etti una pılan inā miş pılan inā miş amma mommet
 gene u tālayı vā mā n demiş una ellemiş desdenik. beni deyrı kāve deyrısın sen
 deyrı dūmā yanaşyillā deyrı. üle laf oļur,mu ba dedim ben ben sā ırasıadım
 alvarın dedim ben zatı aļvācam yoğ,a bā bu izyedi yapcağ ben una kāve
 aļvācamışım alcağ da oļsam gene atarın dereye üle voļa be. sen delimisin be?
 160 çok şe üle zalimlik yaptı. topaļın ibrāmlan biz içā liyizdir nenem u evlāden
 hocabişlā den çıkmamış da mevlide vā dık topaļın ibramın mevlidine onō, büle
 zālim adam dedim ben mandacın osmannan ikisi geçirmişlā gözükleri ō, mevlit
 yādirilā. eh dedim bu adam nasıl adamdı şini nerēn dönmüş şaştım gaļdım
 voļlayı hiç hana üle dīn adamı oļmuş enseni görüsen tekeze bozuļur dā di u
 165 bozuļmucāmış hiç. mandacı çok şeylik yaptı. geşti. ama ī dil. ha tonnarı çekyı
 deyi isan. bāzıarı ilenen,de çok. kendine olmaz deyi ūļ uşana çıkā deyi bāzı üle
 dā lā di tā u,zman tā bişe yoķtu ne evlādında ne bişesinde vādı ama ūļ uşanda
 baļay çıkadı diye üle ilenen isanna çoktu. çoktu çok çok çok pislik yaptı. yazık u
 sā n ğarıyın donuna taķılsın, mantusuna taķılsın. ni u ba, neler oļmadı ba?
 170 kapidan ğıra çıkamazdığ,a ba.

-baļabanda tütün ğıryırıs, mandacı pamıççın mūmünü ömerosman dört
 beş kişi, ercēp, ni ğonuştuk biz bē? ni ğonuştuk bā? ğarıyın ayāndaķı ni? ğarı
 dedim git çabıcağ ni ğicāsen ğī tāla da gidıyır elimizden.

-vaļlayı üle oļdu voļa.

175 -voļa ğarı hemen çekildi eve.

- qarāmedin feradın anası bazar taraftan gelirmiş ondon,so ferat,ta ama paḷta goḷumda oḷyır.dūru mandacı beygırlen gelirmiş tō dā anasınn yanna gā miş ferceye... baḷ demiş seni kesteyn nyoḷur demiş. engeri mandacı u selen deyı beygırlern ḷaştı deyır. voḷḷayı baḷacaḷta şükrü de, unna biraz ḡaḷleştir üç ḡadaş
180 bir tutālā aştı oḷsun alan mektebinn yanda puḷomoşnın arḷasında urda tāḷası vāmiş unnan. isyenin ḡarsına,m taḷıcaḷ oḷmuş nyolmuş, una üçü de bir oḷyıla,mı kemiklā ni ḡırmışḷā torda sen demiş bān ḡarıya nasıḷ taḷıyısın diye.

- çamḡorda bizim tāḷada ben de ifaḡın işte bamēli tāḷada işliyırıs e ama tāḷa tāḷa gezyı ḡrupa. sülemezli mūmūnü de beraber, mantu için. insannān
185 giyimine bakyırlā. ḡara şe oḷmucaḷ sırtında aḡamlan bam baştıdlā marazaya amma yiyırlā birbirlerini. e o bizim yanımıza tāḷaya soḷuḷamadḷā hiç, yan geştḷā, bize bişē dieceg,e diye. haḷbuki u qarādan u maraza gene. ḷavḡa unnara. hem de ḷaştḷā yan ḷaştḷā başḷa yere geştḷā asḷı maraza yapıyllā sūmek sa... māsus māsus

190 -māsıḷ beya unna yanımıza ḡā lmesnā deyne.

-bam süyür sā de aḡama. sā n ananı bilmā n nā bederin ba buba n,yapırsı,sen be? yiyırlā birbirni öbürleri ḷaştḷā.

- vaḷḷayı üle, üle üle

- ya, ya, ya yan gelyılā işte. e o kim kim te

195 -kim aylıḷıçısıa

-mēmur taḷımı be

-aḷan mektebinde sübürkeci oḷ... memur taḷımḷarı

-memur taḷımḷarı accıḷ oḷmuşḷādan devletten para, para pekleyillā, ē

-üle üle üle şākirin isyenili,

200 -şākirin isyen, mistanın mūmūnü, ömer ,osman,

-sülemezli mūdūrūnnen biz askerken aḷanda şini şākir,aḡayın. sülman,aḡayın bizim aştıamaḷıḷā vā aḷann kenarında ekā dig,e, ḡā mişḷā sülemezli mūdūrü aḷan mektebine ḡızannarı toppayır mandacı, fasilemiş. ıspanaḷmış aştıamaḷān üstnde bişe ḡalmıcaḷ. gene üç bizimklā ni toppıyillā şini

205 deyilā bekirinkine gitçäs. canna doydusaz demiş gelin. bekirin voļlahi bi fasilesini aşlamayān yanna soķuļmā ķoraşı oļan yörüsün demiş. ben de barbāyin. bi kişi gidememiş. ama bekirde hatır gönül yoķ voļļayı çalā paltayı palta goļunda gezā di hiç göremesin töbüle, deli bekir voļā toburda gezā di hiç, hiç annayamasın ni vādīni.

210 -şin aşlamayın üstüne aşlamadan başka bişē ekmicā sin, tekese birgadari mandacı

-mandacı, mandacı

-ğabaķ soķyilā, bülce sokyilā u ğabaķlā hēy köken veryır bilmān ni aşlamaya zarar oļmasın tekese zağubaya gircek.

215 -a beya şaşmag için beya

-neler oļdu, neler oļdu

-gelen bazardan çekilen traķtor baķacā geçā di. bizim brigadaya ğaldi mi ğälmez mandacıyı kimse istemes. işlesen de sā hana beş ğariş sürse, dört yazāmış. az verimiş deķarı. nidenmiş? öküv vāmış bizim brigadada. baķacaķta

220 da doļuya öküv, herkez urēn gidā di sürmā faļfāra ķaçā şükriye ķaçāladı bize gene traķtor ğā mes.bis çok bizim brigada çok, çekti tomaşlara öküvlerin çokunu tomaşlara verlā di tomaşlān toprā bilmān nāpmış tomaşlān topra ni olcaķ? tomaşlān çerkez mālesinn birkaķ deķarın te ğara topraķ vāsa öküvlān çoķu ureyn gidıyı unna gene asıļ yerin ğöbā ni bizim düzennikkeri tomaşlā işlā di,ye. suļ

225 çayırlā boyu urdan tutva tē çepenek u hann altları mintları hep o tomaşlandı hann aļında bi tobu ercebin vādı kendi talasını işlā di işte geri ğalannā hepsi tomaşlān. bu bazar yoļundan bu tarafı bizim künken hepsini tomaşlara göttü mandacı vā di. biz ğaldıķ tē ğayraķķarı mıyraķķarı aştıķ bizim ğayraķlā bize ğaldı , ana yā lā bende gitti hep ğayraķ açma şelā ğaldı bende sırttālāsı hepsi

230 sördan açılma unnā mıstanili vā mezlā di size yeri u tozman sān ğarlan maraza etā durlā dı undon,so urda annaşamadı,mı, alandan,mı açvadıa seze nābetlā töle bişe oļdu. vā medlā, mıstanilden yer aļamazdı u. geri ğalannarı gibi tutmazdı mıstanili yoķ hatır gönül yoķtu voļlā hiç.

-ā tattasis

- 235 -havisın torda İağayın yerini İapadı da burdan yusuf, yusuf_ımu du mandacı_ımıdı urdan yoİ aşıağ oİdu aşarı sen gidā boğ sıçannāİan gonuşyun ben dedi havis. voİİayı ilyazın mıstvayın te bunnān şeravğayın yerinden aştİā yoİu. yoİ urda İağayın yerinden gitçā ken voİİayı elleyemedi. unnādan görünurdu o. derebeylik zamanı çok oİdu.
- 240 -ā iki üç yüz goyun vādıya beya, çoktu beya. u aryāde... sekis sene ni zor oİç ā ağ beya bayırā bütin... çam yoğ.
- devlet gādi sannara gāzdırmā bayra ocağ ocağ büle çam ekilcek.
- biz gene bağacağ İayasna ekā dik. bis çam ekā dik mektepten götlā bizi ureyn gızanğan götürdlā de urdan yörüyüz biz hana bağacağİā üştlā indlā u
- 245 gannıbent diylā aşarı, ayvecā gidā ken u çukurda urda orman İaymağamİā hepsi gelyillā . urda urda bayā İapırtı oİmuş birbirni hurmuşİā.
- devlet gāzdırmā isteyırı, haİğ gāzdırma vā myırı,
- kendi toprā herkezin yeri belli bu bayır şini bütin bu bayır vā dı_ımi. herkezin yā leri belli bizim yer pocarın başı. goça İaya vā goça İayanın altı
- 250 bizimmiş
- sülman āga gitti_ım mapuz ba?
- gitti.
- gitmiş
- deden gitti
- 255 -evet, evet bubam da gitmiş.
- sülman āga gitmedi galebe,
- gitti.
- ā!
- bilmyın
- 260 -sülman āga gitmedi ana da sissiz, badāka da. biz yaptık sizden yardım dileyiz diye u İurtāmış yağayı dedlā. ama üle şe gitti ilyaz āğan gitti, ban gitti. bağacağİādan hülüstam ölmedi_ıde gaİdı herif, tyoble galdı. mavetlā herivi. yā

hapiste çok dā dlā hülüstamı. u şimdi sen yörü biz arkadayız deyvā mişlā
bāzları. arçada ama ālem ķurnas gerde duryırı gitmyır.

265 -te te elli sene evvelsi kırķ beş elli, senelik bu hadise.

-elli sene evvelsi

-çamlā elli senelik vā bayırda

- vā, vā, vā, vā

270 - kŭlŭyŭn beya herkezin yeri belli beya āriften aıldı baķ u yoķāda u yer
boştur sizin tā sivride ārif sattı u ğaraşlān yannarı sizindir

- urlara űzŭm ekilmiş, çam ekilmedik ğaıldı

- tekese űzŭm ekmiş

- űzŭm ekti undon, so ğaıldı unna ğayırık

275 çıkādĭlā űzŭmleri kimsi tuttu kimsini çıkādĭlā tŭle battı gitti pocarlā u ķāştaķı tāla
bŭtŭn űzŭm şedi, ya pocarda vā, mıdı u sivrilere ektlā ama pocalā ekik, midi
acaba beya unnarı nilmyın baķ şini. ocaķ, ocaķ yoğ urda

- pojarlāda, m ba?

- yā pocarla...

- hāy yoķ

280 - yoķ, yoķ, yoķ sivrilere ektlā

- çamların içi zerbezdi bi taĭĭlā vādı. bi taĭĭlā vādı. herkes kendi sāyır
beyā. herkezin kendi ğoyunu, ya u. sā n on ğoyunn vā, bā n yirmi ğoyun vā
kendim sāyın, kendim yiyin satma mıtma yoķ. kŭlŭ ğoyunu unna. bi ğŭn ğiceden
yāmir yamış. ben sizin ğaraşlān dibine yatırdım ğoyunnarı bi tarafta

285 sŭlman, ağayın tālası. sizin urası gene tā çilikti āriften aıldı yā. beryanda
ğarāsımlerin hepsi u tālaĭā gene misir ekili, tŭbŭle misir. ben de uyumuşum.
yanmda gene bi ğuzu yatırmış, ben bi tepiştım ben tepiştton, sŭ ğuzu da ķaĭķtı.

bā, bi ğuzu ğeçyır űtyānı. ğuzu ğeçyı u gene misiri bitirmişlā pampacıķ nuriyin
sizin eniştenn tālası, irasimin tālası, ķıramannan u araları bŭtŭn misirdi. bi kŭk

290 ğaĭlmamış pampacıķ bitirmişlā misiri tālayın ortasına yatmışlā ğoyunna çom

295 çom. a bi kaştı̄m ana ğoyunnā urda ğoyunnāda gene dangır dungur çan vā.
 yavařçıķ ot topılayıķ tā ğoyunnā urdaķan çannarın içine de ot teptim. aıtında
 gene handa u çılıların myāmet çobann āmet ğuzuıara baķyır on ğoyun hana
 kendine yicek ğidā sūt sāmaĝ için ğoyun ğoyur řin. ondon sora arķaya keltlā n
 300 içne ğuydum ğoynarı. ğoca kayann aıtında ben baķyın şindi oşama ğıda
 ğoyunnarı saımyın aşarı bi baķtı̄m nūri çıķmıř eniştenin bası havıs soķāndan
 dayana dayana dīneklen gidıyır. ūlen ıřçāna řin ğoyunna gene yatıy. pomān
 ğoyunnarı yatıy aıtında. ona bi vādı bō, ba nyoımuş bu misir dyır şini. misirde
 kök yoķ, dadas. engeri varyır pomān yanna ba bilmān n_yaptımı pomā yidirdin
 305 yidirdin de tā burda mı yatırsın diye. u herif gene körgeye zor getti ğoyunnarı
 ğuzu unnankileri zatın, haydasan da zatı yimiceklā . tutu pomā ğulāndan, tutıy
 ben ğöryın karşısında tōrda be bilmān n_yaptımı pomā, ğūt. ba yanıķķarın
 ğoyunnarı yimiştir ba. yanıķların ğoyunnan yoķ burda deyırı. yoķ ğoyunnā, yoķ.
 ğoyna gene arķada ama pomaķ bi sopa yidi ama.ama sālāmına sopa. engeri unnā
 310 şindi ğara_yusuf ta eve vādı mı nurega şini, ğara_yusufudur ırasimi şişirmiş
 ğādlā şini kaķaķķın tepesne oturdıa. ben tepedeyin şindi, ğün aştı, oşam olyi şin
 ğoyunnā eve gitmesi lāzım ğoyunnā hiç tepeden beri baķtırmıyın ben şini gelen
 ğoyunnarı kaķyın keltlān içine. saımyın hiç ğoyunnā ğoyun topıu duryı şin.
 engeri unna şini şe kaķaķlıķtan kaıtıā ğayrı. bu yanıķķān ğoynarı bu bayırda oısa
 315 ğā cek diylā řini ben duyyın sesi. ben ūsyandayın to sivri kayann bařında urda
 oısa ğā cek dirlā unna kaıtıā şini havıs soķāna ğādlā havıs soķāna ğādim ben şini
 sekiz on ğoyun aıdım önüme önden haydayın şini ğoyunnā şin dāııķ ta otleyelek
 ğā mesnā . aıdım on ğoyunu dūru mezaıın yandan şindi ama çannā ötmıyır hiç ē.
 ū bārmā başladı. Vah, yanıķķān ğoynarı çıķtıy a ba. řini ğara_yusuf bāryı
 320 ondon sora ğeřtlā unnā gene řin. ben ořama ğā dim buba dedim būn ğoyunnān
 yanna sen gitçā řin. ben dedim hana būle būle. nyoldu? n_yaptın gene? hiř tā
 řindiye ğidā ūle zarar oıdū yoķ. dedim ben būle būle dedim ben sivride dedim
 mya ed aĝayın ğarāřlān dibinde yattım. oşamlen yāmir yāmana ğoyunnā dedim
 ūlen ıřçaĝ şiddetli ıřçaĝ amma topraķ yař oılmāna kölgeden kaıķmıřıā dedim.
 325 būle būle misiri yimiřlā . e ni zararı vāsa ödecā z be çöcüm ne ķorķāsın. ķorķa
 murķa dedim beni dūyālā būn ben gitmicā n. bamı saıdım bā dēyırı nyoıdu
 oıdu mūmnalı ama şindiye ğidā bundan zarar ğömet deyır. řin yedi sekis sene

ben göyuna bahtım urda bi yā de bi kök çopmadı. undon_{so} pomaklan nā
 haqlaşçāz deyı, pomā çok dūdüm ben dā miş nūri. üle ama güpleyişi şattanadan
 325 duyuyı. vaİahi ama huryır, hurma ba yanıkğarın çoyunnarıdır bā. yanıkğarın
 çoyunnarı yok diyır. kök ama çarık çarık çoca tālayı doİandırdı pomā. bu ni ba?
 kūt, kūt sā de huryır. engeri, engeri şindi çabartlı gibi görünü pomak şini
 devirs_{saba} bam çikyırı. unnā gene çapaklā çıkmışlā. emin nā de ba? üle unu
 gene oşamlen vāmiş çircali tomaşlāda çircali, pınāçıkğarın başından çokarı
 330 mıstann mümünn pınarı vādı pınarın öncā zinde bi çoca çaya vādı urda çircali
 baçırçarın çerkez mālesinn çoyunnarına keçilerne u baçādı urda tepede keşlā
 çayann üstünde, çoyunna çayann altında yatırdı. aç miç yok, torda durudu unun
 çoyunu zatın āzdı keşilā çayada yatırlādı urdan sivriyi gō müş. bām çoyunnarı
 urda toppadıç_{ta} unun yanndan geçirdim. çoyunnarı beni gō medi şattanaya
 335 geçiriken yanndan geçirdim işte çoyunnarı unun çoyunarın yanndan geçirdim.
 arça taraf şini yoİdan geçirdim u gene torda sırtçāzda çoyunnā u gene urda
 çayann dibinde uyyırı çoyunnarı saİdim ötyanı da yavaşıç bahtım çorul çorul
 uyyu bu gō memiş dyın ben u gene gō müş de undon_{so} uyumuş. ben arçaya
 geçirdim işte oşamlen devirsi saba çikyilā büle büle diye yapmış demiş.
 340 undan_{sara} misir demiş uyanmasa buğıdā misir aİarız demiş bam da öderiz
 demiş şin unnara. amma u sene bi misir oİdu arçadaş delirdi çaldı ondon_{so} bir
 havta geçā geçmes urda mīra soçānı açvadlā bā burdan çoca aİana çıçmağ için
 burda tomaşlān şeyinde bizim külān yoİlarından toburda ardıştan mira soçā vādı
 sulçayırılādan çoca_{soçak}tan çoca_{aİana} çıkarıdım çoyunnarı. çoca aİanda bizim
 345 aİannāda doİanırdım oşamlen gene aynı yoİdan gene eve getiridim. bi gün
 götürdüm çoyunnā gitti çuzlā bi tarafta yatıyırlā boş duryır. ben de götürdüm āh
 deyır şin gē u bi şefket vādı eskiclāden bu aptaİ bizim bu ahmaç pomak dün
 öldürmüşler yav. emin deyır sen yidirdin çoyunnara misirleri ben yidim sopayı
 deyı. ne hurdurdun kendini dedim. çulā saİyır mı deyı patİattıyı deyı. patİattıyı
 350 sā de deyı ben deyın una deyı voİlayı öldürüdüm beni hursaya u deyı sen
 hurusun deyı sen gec unn eline de deyı kaçāsın deyır çavradı çulā deyı.
 patİattıyı deyı, ama bi sopa yidi pomak hiç yoktan bu şini voİā üle sōra
 annatırdım da ıççāna sen rasİayedın urda baç sā n. kemiklā ni nāp çircadıç deyır

nurega, bā̄ gene bişe demedlä ama bam gitti ā̄ ?

355 - sen ekiz atmışın, kaçmışın

- kaçtım, n_yapçan kaçann anası ā̄lamaz dā̄ lä. n_yapçan arkadaş üle oldu

- tyobure yoğuşa çıkādi göyunnā

- yā

- çoban sabālen bāri

360 - bi göyun da ayrılmazdı arkadaş sürü gibidi bā̄ n goyunnā bi göyun hana

bi tarava ayrılsın... bās k̄l̄ü göyunnarı vādī hāneyin göyunnarı ayrılr gidā

başka yere otlama bānkileri ayrılmazdı. şimdi ben ben geş tutādım bayırda

çamları ektikton_sora ormancı mümündiye emirlāde salegayın mümünü gene

hayvan çobanıdı. oruzda sālīm, sālīm gene guzlara baqādi tekeseyin guzlarına

365 sālīm getirdi guzuyu biz gene şunu bunu aļvarıdık mümüne sivride yidik iştik.

ne zaman deyir b̄ük tehniklā̄ gā̄ceg oldu_m ben size habar vā̄cā̄ n dādi

ormancı mümün göyunnarı oşamlen saļvarıdık bi sāt gidā hayvan geçmezdi

bayıra.bizim göyunnā gene çamļān içinde gezā̄ di. amā yemlā̄ dig ormancıyı üle

beya. tō̄ le zamanna geşti arkadaş voļa.

370 -su yoқты eveli arttik

- yā p̄nir tenekilānnen şin hasan_āga, kendi tikmedi_mi aļļa_rāmet_ēsin

öldü gitti çamğorda bis hep barbādık. şā̄ kirin göllā̄ ne şin üsyanda su aļmā

gidā ken, şin aļır tenekiye em̄in tıngır, dıngır, dıngır, dıngır ama ben şimdi su

aļmā giden ben dıngırdıyın una, qavayı qaļdırmıyır. hasan_āga deyin ben, kendin

375 gidā ken bena qaļttırıdın qavayı kendin qaļdırmıyısın. qurnazdır u dā̄ di

mıstan_āga kendi dā̄ di aylāk duruqan şini suya gidā ken tikileci soqmyuru, isanı

işten aļmādır u dā̄ di. o bi sene ben çamğoruyu suļādım aynı oşam öldü_ye u.

ama saļıq da suļādım pustoletlen d̄il içine girilesiye d̄il tāļayın ama devirsi gün

başladı yāmir yāmā on gün mü om beş mi yāmir yādi. tāļadan hana üş dört kög

380 anca gāļmıştır bitin ğurudu bi ğanad aļınmadı. aynı oşam eşā̄ üç ā̄ traba hurmuş

sizin mıstavaļan bu sappādorūlānı suļacaqlāmış bu gāļay tāļasını. emin git bu

385 çamğoruyu suġa beya şin bā , bā n şin bi ġanad aġmadım bi sene suġamāna
 hasan, aġa voġġa oynatmayı baŝarısın deyin ben şini. şini suġāsan bi sā n tāġa
 batçaġ ama bizimkileri de bālim ısġancaġ beyav. bize bu kār oġmucaġ ba traba
 bālim daŝımıcaz beya ondon, sora şini sen ġurusun deye, m baġāsın bā n tāġaları
 dedim ben hayır voġġahi be git suġa da yāmırçık bālim yār ba. sen u çamğoruyu
 suġamyedin u sene yāmır yamcādı deyır. ondon, so tanġır tunġur trabaġarı
 390 götürdlā işte. u oşam suġadı tēy on ikiye ġıda, m tütün dizmiŝ nābetmiŝ heriv.
 sırıġlā saçaġta yazık diyır halmenge. engeri ġızannara demiş bis sabāġan sırıġları
 asarıs üle varıs ana bi uyana gelyilā ŝavıġġanımiŝ. ba ġızannarı da ġaldıraġım ġalıġsana be
 bārmıŝ hasan, aġa gene duvara yānı, m dönüktü nāptı aġ köprük ġā miş gitmiş de
 yandaġan baġ ġarı annayamamıŝ öldünü. neġidā bayġınnık, tōle şte bayġınnık.

395 baġabandan şakirin isyenn u saġiyin ġārsı şakirin isyenn baġacaġ aġtı nā de vaġġa
 bñle bu ġarı üş tyāne pinir tenekisinnen u zēra, mdir fafaġadaġınn adı üş tyāne
 tenekilen u ġarı baġacaġ aġtından daŝırdı.

- üŝ tenekilen arġadaŝ hem de iki ellen ġırādı bu ġarı. ġotū, ġotuġ aġdım
 ben de. baġabandan doġdurdum tamın yazovirin yandan şini dar, üsyana bi ildi
 fiġı, eşek de aşarı dereye fiġıġāġan barba. şini ġotuġ oġdu, mu yoġu ġō myur u.
 400 yüg avır oġdiyn nerē istā se sentek süntek ġidyır. fiġıġāġan barbā indi aşarı. engeri
 fiġıġarı yenden töktüm yenden yüklet baġaġım. ġard aġıysın iki senede bir
 deniştirmen ilāzım. ġenc aġırsan bi sene iki sene çekyısın zāmeti ondon, sō
 eşeklik yapıyr.

405 bacanaġ ġızannarı yoġġamıŝ ġapıġuleden dün gittiye ġızannā dedim ben ġarıya
 hadı baġam çaġırġı yānı gidelim bacana ba. engeri vādıġ. berket vā sin ġızannā
 geşti gitti diyır. ġı, ye ba dedim. urdan burdan mabbet yapıys şini ba ma oşam
 yaġġaŝtı u dereceye yānı. a, tamam ġalıġık ġalıġık hop bacanaġn ġızannarı ġızannarı
 aġmıŝlā ġucaġġāna ġapıyı aştı bacanaġ kül gibi geşti ġō rñken tānyoġdu bacanaġ?
 dedim. bursa yaġınmıŝ galebe be dedim. ba hoş ġādin, hoŝboġduġ. nyoġdu ba?

410 -kaġaġ mı yoġġaycādı?

-kaġġ dñl ama viza aġvāmıŝ u ġarı vizaġā faġŝit. ġapıġuleden döndürüyilā.
 engeri ġelilā bñle bñle bñle undon, sō acelece televanın başına gitti. bacanaġ

dedim televan açma. yedi yüz yirmi midir, yetmiş iki bin mi töle bişè, yedi yüz
 yirmi İavı vā ama. yirmi midir bin midir bilmān ūin urasını u, manķı parayı
 415 nāptīnı toĝda bi para vā dim dedi. telvan aşçāmıŝ ĝarıya büle büle diye. açma!
 dedim. ĝarı ūini kaçā dedim evde yok dālā dedim. ansızdan bastır ĝarıyı dedim
 ben. ekspres vā sāt iki de, m, üūte, m mastandan çekilyır sofyaya urēn ĝıdā dedim
 bi arabaĝan gidin. siz yaĝnız, mısız? dedim ĝızannara hayır, mastandan da vā.
 u, zman dedim gidin dedim bi araba tutun burdan gidin mastanda unu da aĝın
 420 pinin eksprese sabālen dedim hūlbeye varyır o. varırķan dedim dūru bastırın
 ĝarıyı başka türlü parayı aĝamasız dedim ben. u ĝarı filān ĝün gelin decek
 vācasız ĝarıyı buĝamasız dedim. kaçşak dedim as para dīl dedim. ya dört beş
 tāne kişi parası vā urda. engeri ansızdan bastıryilā bi açılā of ĝarı boz buĝanıķ
 geşti deyır. nyoĝdu? unnarı geşti bilirmıŝ öte o, unnarı gene çizmiŝlā
 425 pasportĝarı. bacanān çöçū genle aĝdı viza. çöçūnkū de aynı amma çöçūĝ a.
 u, zman gitmedi u ūini ĝızı ĝüväleri yoĝladı. iki ĝüvä si vā ĝızĝarı da yoĝladı
 ĝızannāĝan barbā unna ĝitsin deye de hana ĝarsınnan barbā. çöçük te viza
 aĝdıdıya u ūindi gelin de gelincki sālām viza, çöçūnkū de hepsinin sālām bilyır o
 parayı üle deye aĝmıŝ, a. engeri varyılā alyıĝla parayı e o, zman çöçün parasını da
 430 vā demiŝ. çöçā sālām viza aĝcān ben demiŝ u ĝarı. çöçūnkūne sālām viza aĝır.
 çocuklen gelin gidıylā ūin ondon, sora u oŝam biz geç ĝaĝdıķ danķ İuķ yapāķan.
 çekildik. baķacak ķāŝısına ĝā dim ayvecikten beri ĝā dimin tik yoĝdan dedim
 ĝarıya, burdan inelim eşeklen dedim ben. ā ba öten gidelim dedi eşeg atā dedi
 bilmān ni dedi ūini. atmaz dedim. bā m elimde be eŝek dedim ben ūini. u gene
 435 çeneyin aĝındāķı zincir sökülmiş. eŝā ūini büle ispiraçķayı çekıyırın durmyır.
 ama büle durmyır. yāri, dedim gidıyırıs. anā, başladı bārma. bārma! baķacakĝā
 duycaķ dedim ben. ama önümde gene bi uçutrum vā. uçurum vā önde ūini bilyın
 yumurĝancāz bis. ama daŝ vā töbüle sivri düşelim daŝın üstüne zatın oĝdū yāde
 ĝaĝcas. engeri n, yapyın ben ūini eŝek sāya soĝa gidıyır. daŝın üstne getirdim eŝā.
 440 arabayın aĝtı ilā se ilsin dedim ben nerē atāsa atsın o çimene bālīm düşeriz
 dedim ben. aĝtyanda ot vā. u ūini ureyn ĝā dimin eŝek tamam yūksekte inıyır u
 aryā ūin buĝdā bi yūsek tekā leklā ūin birtten inceke yere. indimin de ķarŝısında
 ķaya vā. dūru urdan ķayayın üstne vā dim eŝā. vā memnen devrildi ūini eŝek,
 yatıyırı beni atmış tēy neren vāmıŝım ben ĝarı arabayın aĝında ĝaĝmıŝ. valele.

445 valele, valale diye ben kaİttım ama bā n de kava delibaş gibi oİmuş kaİttım
yavaşıık ğarıyı çıkādım ben şini. arabayın aİtından çıkādım. bacak şişti usātea
engeri eşā n bu ğarın aİtındaıkı tasmayın şeyinden kestim ben şini eşeg e
arabaİan barba eşek kaİkmadı. engeri kaİdirdım eşā yenden, pin! pinmā n dedi. u
be şini ben peş gitçā n deyir. peş gitçeg ama sek topaİ gidyir. engeri baķacān
450 deresine gā dik şindi urdan yoķarı pindirdim ben unu. alisyen şükriyün evin
aİtından doİandıĝ ama eşā hana u çobanı çobanı dūdī gibi nurega, patİattıryım
eşā. yörü şini baķan yamaşta ama yamaşta yörüemyir e şeyi geçirdim aİtna şini
tıķ yapāķan eşek duryir. yoķada tavanda kaķİanyırı. ama u zman gene u saİıķmış
tavant mıvant geçmyir, o yöriyırı. gidyir da gidyir. u zmattan u bu ğarıķ burası
455 şişti yayaş yavaş ayā indi. belāya ĝaİcādı ğarı hepten saķatİancādı. başķa türlü
ama berket vā sin eşeklik yaptı sāİamına barba eşek hana tā da durumuş u karşı
yaķadamış eşeg hatıram.

-nyoİcaĝ ben bilmyın, a urdadīnı unun, erīn üstndemiş o. ben çağırİıdan
gelirken u şini eriktemiş o ben erīyn dibinden geştım ama ben gömyın ben ne
450 zaman kārşıyı atİadım ōh, erikten inik duru. āh! dedim ben seni urda göreydim
ben. ama kaştı. o gene ben baķacaķtan sofyada işlā dig, e beya. dūru ayveçik
yandan potkovaya peş gidā dik reyislā aİmazdı eveli ĝünde bi reyis vādı, ya.
engeri urdan inyırın ben indim ama bā m sesi duymuş yoķāda u duydumun dūru
eriyın üstne çıķmış u oķça, eriklā vā unnan aşāda o zman baķādım, a ben una
455 ondons, ō erikten inmemiş gō mesin diye. ben gene erikten erig aİdım ne, ben
ben erīn üstünde İsan vādīnı erīn üstne hiķ baķmadım ben birkac erig aİdım
urdan geştım a geştım. ben tā kāşıya atİāķan erikten inyı, āh dedim ben seni erikte
göreydim bā n selmin hasanı yaptı aİİā, razı, ōsun, u getirvā di bā ğarıyı sād
ikide gel dedi u gene ōşam namazından sora ikide dā miş. ben yataķta uyurun.
460 ğarı gā miş bureyn, getirmişlā voİİayı bā m habarım yoķ.

YERİ : Emirler

ANLATAN : Embiye Süleyman İbiş

YAŞI : 60

KONU : Karışık/Devamı

- 1 evlendim, gār vādi tēy gūsūme ğadara. jıpıan getirdiā. beygire kim pinebilcek. beygir boş gā di, zēra pindi gā di. zēra pindi. biz gene jipa pindik. duvaķııķ, fes geçirdi di. ūin gelinneri beygire pindirdi di, ye, katıra pindirmezli di ğızanı olmcak diyini, beygire pindirdi di. beygirde olurmuş ğızan
- 5 sanki. sen beygire evlenmisina. ūin üçkere gelinn kafasınn büle ūinn ālāmiş hana anasın evinden çıkmāna ālāmiş. belki ālāyi belki ālāmyi onn yüzü kapaıı, ya kim görgü onu. üçkere yapāsa çok zengin olurmuş. sā n adam hayırsız olmuş, sā n ni yapçağ o beygirin kaşı.

YERİ : Tomaşlar

ANLATAN : Ürküş Şakir Kazim

YAŞ : 66

KONU : Yaşam Hikayesi

1 ğızannarı te zorlan bñdñrdñğ marmanad aıırdık bazardan marmanatlan sorğuçuk veridik. ekm ā çin ā dik şekerlen ekmekçik veridik sorğuyu. ùle bñttñk şindiki boıııuk n ā den nereyni, yā.

5 ek ā dik misir ohō voıııayı kayādın tāıııāda çapa ğazākan. orağ. çapa. dñmende ùd ā dik be, derelde bu bağırcııan aııında vādı tōrııada ùd ā dik. dñmene gid ā , ayreten dñmene gidilirdi yñkledirdik eşeklere, beygirin vāsa beygir, es ā n vāsa es ā , haştōle.

10 evleri, hiç sorma ğızım. yarım eve ğ ā dim ben. tobu evin yārcına ğ ā dim. yā. evl ā şin ğalabadık. biz üç elti bir aradadık hana ùmmedendir be emnengendir, ben. üç çöcük, üç gelin. unnā iki yerevde vāmiş bi göz ifacığkan bölmüşl ā yarım ev. beni una evv ā dlā. öbürlerni iksi aıımışıā iki gelinn ā eveli gelenn ā iki dorevi haştōleliklen geçindik bağ biz. yarım eve ğ ā dik te, biz evimiz yok demedik. şin gid ā l ā , m ùle yarım eve? tā vōııā kompil sebedni de tobrēn ğōrııadı. ùledi beyā, yā yoğtu tōle geçindik. hasır, hasır, hasır ğızım.

15 hasırçık.ōho te tas, sān. tabağ n aracağ, ùle beyā.e tencerecikte beyā. ekm ā nide bişirc ā n be ğızım, ekm ā ğarādın dñmi ocağııı ocağııı vādı eveli ocağııı. yağādın toprağtan çelpeneçikl ā vādı tōle, haştōle atādın ekm ā . tōle. haştōle atādın ekm ā . çelpene toprağtan tōble hana tobu çapağııā gibi tobu çapağııā nāp te, te kapā haştōle hemen çapayvarııdık. onso külleri, ğorııarı yumurııayvarııā dñr

20 ùstñne haştōle bişirl ā di.

ben hiç vāmadım mektebe. e hocalara gittik hasan ağa, mıstann mñmñn haştonnā oğuttu. sen bilmesin unnarı, bilmesin.

hepsini tōle hiç annamadnñ bñdl ā gene maşalııa unnā, voıııayı. hep tāııa temel işim tñtñn. hep tōle şel ā len geçindik.

- 25 -aşlama tümİanı tāladan alırsın. yā, tütünü ekyırsın, tāladan başā çıkadnen, oİdumun ğoyırsın ĩce yanarından başaĝ undon_sō tümunu alırsın. ğurutyırsın bālayısın, te haşt_ō le.
- ni ğıcaz be ğızanım? fereceĝik. bi dūmecī vādı bülecene, haşt_ō le. don. büle pantıİ,fıstan anā bacaĝĝāmızı ğırāİadı.
- 30 ōff, bayramİā, şin bayram...yapmyırs_s a sis. bir hafta oynāİadı eveli ğızİā şini bayram oİmyı_r a.
- nāb evlen_ā l_ā di? te aİayınnan. dūnürIün oİurdu. bazara ğid_ā sen te dernek ğün dūnürIük. beyĝirl_ā len beya aİmā ğelirl_ā di . ğelirl_ā di beyĝirlere pin_ā l_ā di davıİİā, zurnaİā. ğelin ğelinnik, yeŝil ğrepl_ā , arkaya ğatĝı, haşt_ō le
- 35 ğızım. evelki zamannā üle ğeĝirdik bis hayatmızı.
- yayā ğuyādıĝ yürdu ğüm, ğüm, ğüm, ğüm ğaİĝādıĝ. yayıĝ āŝtan, yūsek bi_buĝuĝ metru ğıdara. ğeniŝlī tyobuĝdara be ğızım büle tas ğıda ğeniŝlī, uzun bi_buĝuĝ metru ğıdara sapı vādı tōle dūy_ā dik, toĝmaĝı t_ō ledi.
- iptere şindi emnengeni aİmā ğitmiŝl_ā aİay biya. e tāsım aĝam evlenyır.
- 40 ĝara_yusuf da evlenyır. e ĝara_yusuf ŝandırİādan aİyı emnengem ğene iptereden_e aİaya ğidyırız. ğökyüz yere inyır, ğay daŝmıŝ amma hiĝ sorma. ğay daŝmıŝ köprü de demek üle tatta köprücük_müŝ büle köprü yoĝ_a, yā tatta köprü undon_sora tamam ğeĝ_ā ken aİay aden dūŝmüŝ ümmeden. ğözü ĝararmıŝ dūŝmüŝ. bayā bi ğötürmüŝ, ğay ğötürmüŝ ama cingenn_ā tutmuŝ ğene unu.
- 45 yapıŝmıŝ tō ğızİāŝlara tutmuŝİā onu. undon_so.

YERİ : Yanıklar

ANLATAN : Sıdika Ali Mehmet

YAŞI : 51

KONU : Çağırma ve uzaklaştırmaya yarayan
sözcükler

- 1 guçi guçi; bişi bişi ; gıdı gıdı ; guzu guzu; bā̄ gus gus ; bıçı bıçı ; bızı bızı
boçke boçke; tik tik; bili bili; cıgıl cıgıl .
oşt ; sıst; çu ; kış .

SÖZLÜK HAKKINDA ÇALIŞMA

Bu sözlükte Killi bölgesi ağzında tespit ettiğimiz kelimelere yer verilmiştir. Ancak sözlüğe konulan kelimeler yazı dilinde ya hiç görülmeyen, ya da ses, şekil veya anlam bakımından farklılık gösteren kelimelerdir.

Sözlükte, derlediğimiz ve çalışmamızda kullandığımız metinlerde yer alan kelimelerden sonra metin ve satır numaraları gösterilmiştir. Yine sözlükte yer alan kelimelerden bir kısmının kaynağı derleyip de kullanmadığımız metinlerle sahada yaptığımız soruşturma ve anketler olduğundan, böyle kelimelerin sadece anlamı verilmiş, karşılıklarına herhangi bir işaret veya rakam konulmamıştır.

Alıntı kelimelerin alındıkları diller tespit edildiği kadarıyla gösterilmiştir.

SONUÇ

SONUÇ

Bu çalışma bizi Killi bölgesi ağızıyla ilgili şu sonuçlara ulaştırmıştır:

Killi bölgesi genel olarak Batı grubu ağızları içerisinde yer alır. Yine ağız özelliklerinden anladığımıza göre, bölgeye Kıpçak unsurları da yerleşmiştir. Daha önce ses bilgisi bölümünde işaret ettiğimiz Kıpçakça özellik şudur:

u<o ve ü<ö değişimi bölge ağızını Kıpçakça'ya bağlayan ses özelliklerindedir.

unu < onu 2/3, 3/34, 4/64, 5/106, 7/31, 10, 51, 11/99, 12/44,
18/93, 20/5, 21/12, 22/50, 25/58, 31/10, 32/8, 34/8,
35/72, 36/47, 37/82, 38/48, 39/12, 42/43, 45/49,
46/141

u, zaman < o zaman 1/3, 27/22, 34/67, 35/65, 37/55, 46/12

urē < oraya 1/6, 39/109, 42/57,

urda < orada 21/44, 22/47, 2/5, 4/19, 8/67, 10/18, 12/14, 18/53

ül < oğul 29/30, 43/72, 43/71

uvanın < ovanın 5/20

umaç < oğmaç 22/56

üle < öyle 3/4, 4/11, 5/11, 8/11, 10/36, 12/21, 13/32, 14/2, 18/8,
21/44

ülen < ögle 4/28

kū < köy 5/51, 21/76, 34/46, 37/142, 39/50, 44/38, 45/131,

ūdürdük < öğütürdük 4/10, 10/6, 27/9, 35/7, 39/1, 45/39, 16/5

büle < böyle 12/52, 13/5, 14/25, 2/16, 4/1, 7/30, 8/36, 10/7, 11/15

üleliklen < öylelikle 35/112, 36/26, 45/115

ūredirlā < öğretirler 37/311

ey ikili ünlü(diphtongue) sünün e' ye değil de i' ye geçmesi

mīdana	< meydana	3/7, 34/408
dīl	< değil	2/37, 4/49, 8/47, 18/122, 21/9, 25/37, 34/31, 37/156, 38/79, 46/378
sīr	< seyrek	22/76,
çīrek	< çeyrek	4/27, 4/28.

Ünsüz önünde bulunan r ünsüzünün düşmesi

tāla	< tarla	1/24, 21/10, 29/34, 38/75, 46/142, 46/383, 48/23
topaḷaḳā	< toparlaklar	37/409,
yapādık	< yapardık	3/27, 3/32, 4/104, 22/58, 29/35, 28/4, 30/21, 31/19, 33/13, 34/6, 34/13, 34/48, 34/49, 37/225, 38/162, 40/59, 42/21
toplādık	< toplardık	13/2, 31/19, 34/48, 35/65

ğ ünsüzünün düşmesi:

dūn	< düğün	4/12, 4/131, 5/10, 5/12, 7/2, 10/24, 12/22, 12/83, 13/21, 34/287, 35/9, 37/335, 45/300, 45/319.
yapa	< yapağı	4/68, 4/69, 37/86
sūtlä	< söğütler	40/76,

Şimdiki zaman ekinin genellikle -yır, -yı olması:

buḷunyr	< bulunuyor	44/29
aḷyrın	< alıyorum	40/61
ḳoḳutyısın	< kokutuyorsun	37/168
sokıysın	< sokuyorsun	45/240
toplayı	< topluyor	46/53

-ken ekininuyuma girmesi

oḳurḳan	< okurken	10/29, 43/22
sāḳan	< sağken	40/25

vāḳan < varken 4/315, 18/25, 21/76, 30/481, 34/336, 35/49, 37/337.
38/53, 42/46

arāḳan < ararken

ḳayāḳan < kayarken 46 148

ġazāḳan < kazarken 48 8

-Ga ağzı grubunda yer alır.

ġaḷdı < kaldı 38/138, 39/97, 42/1, 43/23, 46/29

ġazīna < kazığına 37/173,

ġandil < kandil 10/12, 22/4433/11, 40/8

ġār < kar 5/63, 11/18, 19/32, 25/17, 25/20, 34/91, 39/5, 40/47.
45/120, 47/01

ġuraḳ < kurak 37/122, 38/7, 41/18

ġaḷabadı < kalabaydı 35/83, 45/83

ġara < kara 4/28, 10/36, 18/16, 21/18, 22/38, 34/54, 35/52, 37/220.
38/119, 39/120, 40/6, 45/22, 46/117,

ġazanı < kazanı 46/13

ġıs < kız 7/27, 18/3, 29/3, 34/14, 37/298, 36/6, 40/51, 4/126

Kimi sözcüklerin öncesinde g ünsüzünün yerine k'nin kullanılması görülür

kūnaf < günah 4/23.

Ağızlarda görülen çoğul eki çeşitlerinden çoğunlukla -lā, -lā, -nā, -nā

ġadaşlā < kardeşler 46/146

buḷduḷa < buldular 29/31

çaḷġıcılā < çalgıcılar 45/201

çöcuklā < erkekler 13/3, 33/25, 34/30, 40/52, 4/62, 5/44,

çārmışlā < çağırılmışlar 27/44

- oturilä < oturuyorlar 46/97
- қанinnä < kanunlar 28/1, 28/5
- ғаҗannä < kalanlar 34/105, 34/354, 34/355
- arak. -erek gerundium ekleri yerine genellikle –alak. -elek kullanılması
- āҗayaҗақ < ағlayarak 39/51
- гүлелек < гүлerek 39/55
- қорқудаҗақ < korkutarak 45/219
- оқуяҗақ < okuyarak 39/184
- ишleyeк < ишleyerek 40/10
- yörügeк < yürüyerek 40/70,
- ki aitlik eki uyuma girer:
- mezardaқı < mezardaki 37/175
- ötyanқı < öte taraftaki
- sonraқı < sonraki
- zamanқı < zamanki 46/160
- ıp partisip eki erine ik'in kullanılması:
- alıқ < alıp 4/34, 19/27, 30/4
- dönük < dönüp 43/14,
- tutuқ < tutup 25/33, 44/30
- yyik < yeyip 38/68
- gүlük < gülüp 38/68
- dur fiilinden fiil yapma ekinin yerine aynı fonksiyonla –gur ekinin kullanılması
- durgurabilirsın < durdurabilirsın 11/14
- lık isimden fiil yapma eki yerine aynı fonksiyonla –ğı ekinin kullanılması
- ğaraңıda < ğaran-ğı-da < karanlıkta 38/17, 38/140
- Killi bölgesi Türk ağızında öğrenilen geçmiş zaman birinci çoğul şahıs. her zaman ikinci tipteki birinci çoğul şahıs eki ile yapılır.
- vamışık < varmışız 30/8

T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

146532

BULGARİSTAN – KIRCALI BÖLGESİ
TÜRK AĞIZLARI

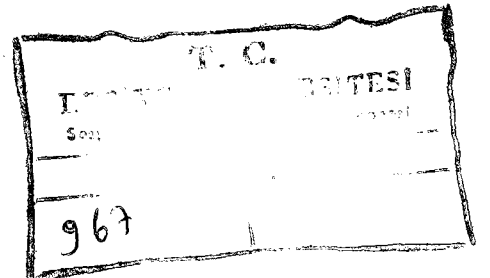
CİLT II

Tezi Hazırlayan
Nigar ALİ

146532
2. cilt

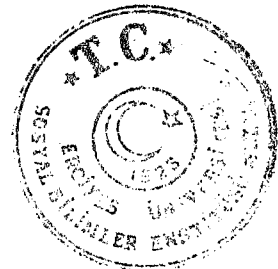
Tezi Yöneten
Prof. Dr. Tuncer GÜLENSOY

Türk Dili Edebiyatı Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

KAYSERİ - 2004

SÖZLÜK

A

a beya	: Yahu 26/9, 45/273, 45/298, 46/215
aba te	: Eh işte 27/34
ābeysi	: Abisi 4/228, 4/251, 4/286
abişınaya	: İlçeye 14/12
ābi	: Abi 6/28
abone	: Abone 16/2
absurt	: Abzurt 10/40
abuķatlan	: Avukatla 14/40
acān	: Ocağın 34/60, 10/12
acap	: Acaba 6/26
acāyib (<Ar. 'acāib)	: Acayip 34/39
ācazlarım	: Ağacıklarım 7/21
accık	: Azıcık 46/198
ācı	: Ağacı 19/29, 34/307, 37/421, 37/445
ācın	: Ağacın 37/447
acıyırın	: Acıyorum 2/42
āciz	: âciz
ācli (< Ar. 'ācil)	: Acil
āç	: Ağaç 31/7, 34/305, 46/332, 4/34, 11/20, 19/31, 34/473, 31/11, 34/309, 35/28, 46/335
āç köprü	: Ağaç köprü 4/34
açab	: Haçan, madem ki
açādı	: Açardı 3/26
açālā	: Açarlar
açan	: Haçan, madem ki 38/82, 38/132
açılıy	: Açılıyor
açılıyır	: Açılıyor
āçlar	: Ağaçlar 11/18
açilā	: Açıyorlar
açmā	: Açmaya 39/100
açvadla	: Açıverdiler
açvāmiş	: Açıvermiş 40/45

açyır	: Açıyor 8/76, 45/185
adam	: Erkek 1/10, 1/11, 2/1, 2/4, 2/33, 4/78, 4/80, 4/138, 4/142, 4/201, 4/398, 4/299, 5/21, 5/26, 5/45, 5/47, 6/24, 6/31, 7/6, 7/7, 7/28, 8/35, 15/6, 18/99, 18/135, 29/11, 29/15, 30/15, 32/44, 34/22, 34/273, 34/312, 34/441, 34/444, 34/502, 37/21, 37/72, 37/74, 37/77, 37/190, 37/1936, 37/212, 37/216, 37/275, 37/322, 37/407, 37/434, 37/442, 37/450, 37/451, 38/45, 38/123, 38/158, 38/161, 38/167, 40/70, 43/9, 43/13, 43/30, 46/162, 46/163, 47/7
adam dedī	: Erkek dediği 4/299
adamaķıııı	: Adamakıllı 37/482
adamīā	: Adamlar 5/24, 18/5, 24/15, 24/17, 34/122, 34/476
adamīan	: Adamlar 18/123
adamīar	: Erkekler 4/238
adamnan	: Adamlar, eşimle 42/26
adamnarı	: Erkekleri 5/115
adamsa	: Erkekse 5/106
ādan	: Ağadan
adem	: Ablam 22/49, 34/514
ademīli	: Ablamgil
ademin	: Ablamın 12/14
aden	: Ablan 48/43
adetlā	: Adetler
adı	: İsmi 4/96, 4/202, 5/58, 6/33, 6/34, 7/16, 7/17, 8/68, 18/15, 18/89, 21/30, 21/60, 25/33, 25/49, 25/54, 34/153, 34/397, 35/86, 35/92, 35/104, 37/431, 37/496, 37/498, 38/90, 38/129, 40/28, 42/1, 43/25, 46/394
ādi	: Adi 35/15
afedyilā (< Ar. 'afv + T. etmek):	Affediyorlar 40/22
ağa	: Abi 5/58, 7/17, 7/18, 18/15, 21/29, 21/57, 37/431, 37/90, 38/129, 46/41, 46/43, 46/52, 46/81, 46/82, 46/85, 46/86, 46/98, 40/104, 46/118, 46/251, 46/256, 46/260,

	46/374, 46/376, 46/391
aġam	: Abim 35/97, 38/6, 38/28, 38/40, 38/41, 38/48, 38/57, 38/77, 40/41, 40/42, 48/39
aġam_a	: Abim ya
aġama	: Abime 46/191
aġamin	: Abimin 29/20
aġamlan	: Abimle 40/33
aġamlī	: 12/51
aġası	: Abisi 40/32, 46/94
aġasıyındır	: Abisiyimdir 29/19
aġronomīā	: 37/284
ahar (< Far. āḥūr)	: Ahır
āhret (Ar.āhiret)	: Ahiret
aī	: Al 2/33, 4/48, 4/52, 21/38, 40/23, 46/124,
āīādık	: Aġlardık
aīaīım_a	: Alalım
āīāķan	: Aġlarken
aīaman	: Alman 27/1, 27/3
aīamanın	: Almanın 29/1
aīamas	: Alamaz
aīameycaķtı	: Alamayacaktı
āīāmıř	: aġlarmıř 45/336, 45/337, 45/338, 47/5,
aīamin	: Alümin 31/8
aīamyın	: Alamıyorum 29/33
aīamyırın	: Alamıyorum 29/33
aīamyıs	: Alamıyoruz 29/47
āīanamasın	: Aġlanamazsın 4/79
aīanda	: Yer ismi 44/19, 46/244
āīasın mı	: Aġlasın mı 39/62
āīařır	: Aġlařır 7/39
āīařırīā	: Aġlařırlar 5/111
āīařmak	: Aġlařmak
āīayaīaķ	: Aġlayarak

aļayınnan	: Alayıyla
aļcaġ	: Alacak 4/202, 29/46, 35/104, 35/54
aļcaġ o	: Alacak o
aļcaġ	: Alacak 4/202, 4/247, 29/46, 35/104, 36/54
aļcaķļā	: Alacaklar
aļcān	: Aļacaġım 45/279, 46/429
aļcānı	: Aļcaġını
aļcās	: Aļacaġız 38/76
aļcāsa	: Alacaksa 46/127
aļcāsın	: Alacaksın
aļcāsın	: Alacaksın 9/15, 34/123, 34/114
aļcāz	: Alacaġız
aļcānn	: Aļcaġım 34/143
aļdıķ geŗtik	: Alıp, geŗtik
aļdī	: Aldıġı 46/285
aļdīļā	: Aldılar 2/4, 4/244, 5/90, 9/9, 9/14, 11/10, 14/1, 14/7, 20/5, 20/12, 25/25, 29/8, 34/508, 36/41
aļdīm	: Aldıġım
aļdīn	: Aldıġın
aļdlā	: Aldılar
aļfadın	: yer ismi 18/13
aļfat ġanadı	: Bir yemiŗ ŗeŗidinin yapraġı 45/238
aļıķ	: Alıp 4/34, 4/332, 19/27, 30/4
aļıķ da	: Alıp da
aļınyı	: Alınıyor 37/11
aļınyır	: Alınıyor
aļırdıġ	: Alırdık 30/24, 4/25
aļırļā	: Alırlar 31/22, 34/180, 34/181, 45/315
aļırļādı	: Alırlardı 34/150, 34/264, 34/298, 34/371, 37/21, 39/3, 40/47, 46/9
aļırļāmiŗ	: Alırlarmıŗ
aļırķan	: Alırken 34/359
aļırs	: Alırız

aİrsız	: Alırsınız
āİıycā	: Ağlayacağı, ağlayası 39/34
aİİa_rāmet_ēsin	: Allah rahmet eylesin 46/371
aİİa_rāzı_ōsun	: Allah razı olsun
aİİah (<Ar.allah)	: Allah, tanrı 4/211, 5/3, 6/3, 12/57
aİİāın	: Allahın 38/138
aİmā	: Aİmaya 4/15, 4/216, 4/222, 4/270, 5/41, 18/89, 19/19, 20/1, 20/8, 22/75, 29/13, 34/134, 45/352, 46/372, 46/374, 48/39
aİmā	: Almak 45/352, 46/372, 46/374, 48/39, 4/15, 4/216
aİmadēn	: Almadan
aİmadİā	: Almadılar 21/37
aİmağ için	: Almak için 4/248
aİman	: Aİmam
aİmicās	: Almayacağız 21/32
aİmışıktır	: Almışızdır 16/4
aİmişİā	: Almışlar 18/112, 20/2, 20/9, 46/408
aİmyı	: Almıyor
aİsnā	: Alsınlar 10/3, 29/44
aİt_yanda	: Alt anında, alt tarafta 45/202
aİt_yanna	: Alt yanına, alt tarafına 46/77
aİtı_tōkmediK mi	: Altı kökmelik, altın
aİtı_yūs	: Altı yüz 32/65
aİtincīnı	: Altıncığını
aİtındaķı	: Altındaki 46/395, 46/446
aİtınnarnı	: Altınlarını 20/2, 20/9
aİtinnı	: Altınını 21/33
aİtīnda	: Altında 45/124, 46/58, 46/292, 46/298, 46/332, 3/38, 4/72, 12/76, 32/56, 34/220, 34/330, 34/424, 41/30 aİtİ
	: Altılığı 4/74
aİtnda	: Altında 46/444, 48/5
aİtnda	: Altında 46/8, 46/444, 48/5
aİtndāķı	: Altındaki 46/435

aİtndan	: Altından 25/56
aİvā	: Alıveriyorsun 10/39
aİvācam	: Alıvereceğiö 46/158
aİvacamışım	: Alıherecekmişim 46/159
aİvādım	: Alıverdim 12/40
aİvāmıř	: Alıvermiş 46/411
aİvardı	: Alıverdi 7/13, 34/330
aİvarıdıķ	: Alıverirdik 46/365
aİvarıdım	: Alıverirdim 25/82
aİvarımsın	: Alıverir misin
aİvarın	: Alıveririm 46/144
aİvaryil ā	: Alıveriyorlar
aİvāsan_a	: Alıversene 46/145
aİvāsım ā	: Alıyersinler 45/237
aİyı	: Alıyor 48/40, 4/308, 34/279
aİyıİa	: Alıyorlar
aİyıİİā	: Alıyorlar 46/30, 4/145
aİyın	: Alıyorum 30/7
aİyır	: Alıyor 4/320, 46/78, 46/89
aİyırı	: Alıyor 18/34, 18/37, 18/56, 34/279
aİyırın	: Alıyorum
aİyırİā	: Alıyorlar
aİyırısın	: Alıyorsun 48/25, 48/26, 14/23, 14/24
aİyısın	: Alıyorsun 48/400, 4/147, 42/37, 45/81
aİyıss	: Alıyorsunuz 9/15
aİyısun	: Alıyorsun
aİyız	: Alıyoruz 46/116
aİyī	: Alıyor
aİyil ā	: Alıyorlar 1/8, 4/58, 4/59, 46/429
aİyiri	: Alıyor
aķāķan	: Akarken 39/66
aķarmā	: Aķarmaya 19/14
aķasya	: Katır tırnağı 14/31

akçaşta	: Yer ismi
akırtma	: Akıtma 34/336, 34/337
akıla (Ar. 'akl.)	: Akıla 12/36, 25/49
akšnā	: Alsınlar
akşama ğıdā	: Akşama Kadar 4/168
akşamıyn	: Akşamleyin 40/16, 4/209
akşamley	: Akşamleyin 47/163
akşamıyn	: Akşamleyin 10/16
akşamlin	: Akşamleyin 5/42
akřamlīna	: Akşamleyin 5/115
akşamliyn	: Akşamleyin
akşamliyna	: Akşamleyin 5/42
akı (<Bulg.akt)	: Ceza 25/78
akyır	: Akıyor
ālā (<Ar.āhır)	: Ahırlar
alegam	: Ali ağam, ali abim 21/7
aleğamıan	: Ali abimle 21/32
ālem	: Alem 9/24, 32/56, 39/62, 45/105, 46/264
ālemin	: Alemin 40/47
ālemnen	: Alemle 14/39
alıķ	: Alıp 37/210
alırdığ	: Alırdık
alırlar	: Alırlar
alī	: Alıyor 34/430, 34/432
alıardığ	: Atlardık
ālim	: Alim 43/1
aliöcādan	: Ali hocalardan (mahalle ismi)
alisyen şükriyün	: Erkek adı ve soyadı 46/450
aliyl ā	: Alıyorlar 29/8
allā	: Herhalde 25/59
allah rāme eylesin	: Allah rahmet eylesin
almeyr	: Almıyor 38/80

Altın çiçā Calendula officinalis

alverlā dı	: Alıverirlerdi 45/80, 45/172
alyilā	: Alıyorlar 4/251, 16/10, 21/16, 25/77, 34/206, 45/281
alyisin	: Alıyorsun 4/151
aıırdıK	: Alırdık
āmede (Ar.ahmed)	: Ahmed'e 4/103
āmedi	: Ahmet'i 40/73
āmedin	: Ahmetin 46/93
āmentüyü	: Âmentüyü
amerikennen	: Kumaş 27/12
āmet	: Ahmet 46/293
āmet, aġa (< Ar. Aġmed)	: Ahmet abi
āmin	: Âmin 22/97
amma (<Ar.ammā)	: Ama 4/86, 4/273, 10/11, 11/7, 12/25, 16/3, 16/8, 18/5, 37/141, 37/157, 37/188, 37/219, 37/228, 37/238, 37/257, 37/265, 37/286, 37/295, 37/380, 37/416, 37/453, 37/475, 38/3, 38/8, 38/21, 38/30, 38/32, 38/34, 38/44, 38/51, 38/59, 38/67, 38/83, 38/86, 38/87, 38/93, 38/101, 38/113, 38/164, 39/26, 39/28, 39/14, 42/9, 42/47, 45/43, 45/296, 45/330, 46/52, 46/155, 46/186, 46/319, 46/341, 46/425, 48/41
ana	: Anne 10/45, 12/49, 31/1, 34/393, 35/36, 37/306, 37/316, 37/383, 37/384, 37/405, 38/55, 39/56, 39/57, 44/9, 44/19, 46/94, 46/95, 46/102, 46/260, 46/291
anacīm	: Anneciġim 40/51
anadın_m	: Anladın mı 18/37, 26/10, 43/17, 1/8
anadın_mı	: Anladın mı 18/46, 18/94, 18/98, 18/111, 18/113, 18/122, 18/136, 18/152, 23/3, 26/3, 26/10, 37/105, 1/10
anam	: Annem 4/154, 12/21, 12/47, 18/13, 19/8, 19/17, 19/25, 20/3, 20/11, 22/2, 25/30, 34/74, 34/303, 34/448, 34/517, 34/532, 38/3, 38/16, 38/22, 39/49, 41/10, 45/21, 45/82, 4/154
anamıs	: Anamız 31/47

anamîli	: Annemgil 19/28, 34/336, 34/353
anan	: Annen 4/187, 10/21, 38/119, 4/187
ananıza	: Annenize 32/50
anası	: Annesi 4/52, 4/116, 4/323, 4/29, 18/88, 21/9, 34/107, 34/227, 34/253, 34/383, 34/384, 34/407, 34/371, 35/93, 45/172, 46/176, 46/356, 46/390, 4/116, 4/323, 5/29
anayı msun	: Anlıyor musun 43/18
anayın	: Ananın 25/49, 42/24, 42/26
andıra (< Bulg. Andrey)	: Andro, erkek ismi
anela (< Bulg. Aneliya)	: Bayan ismi
anİacān	: Anlayacağın 32/69
anİacān gibi	: Anlayacağın 32/69
anİadın mı	: Anladın mı
anİatı mı	: Anladın mı 8/7, 8/49
anİatım	: Anladın mı
anİatmā	: Anlatmaya 32/43, 32/51
anİattırırız	: Anlattırırız 32/27
anİattırmā	: Anlattırmaya, anlatmaya 32/38
anİattıryır	: Anlattıryor 32/70
anİattıryırıs	: Anlatıyoz 32/39, 32/49
anİattıryırız	: Anlatıyoz , anlatıryoz 32/41
anİattıryıs	: Anlatıyoz , anlatıryoz 32/42
anİattıryurs	: Anlatıyoz , anlatıryoz 32/48
anİattıryus	: Anlatıyoz , anlatıryoz 32/53, 32/59
anİıyurun	: Anlıyozum 18/60
anİamadın	: Anlamadan 4/279
anİattıryus	: Anlatıyoz 32/58
anna	: Anla 41/30, 44/10, 46/24
annadı	: Anİadı 38/32
annadımsa	: Anladıysam
annadın	: Anladın mı
annadın mı	: Anladın mı 1/2, 4/9, 4/143, 24/14
annadın mı	: Anladın mı 37/305, 37/449, 1/10, 1/11, 3/18, 4/6, 4/62,

	4/104
annadın_nı	: Anladın mı 37/326, 10/49
annadīā	: Anladılar 9/12
annadīma	: Anladığıma göre 8/62
annamadnen	: Anlamadan 48/23
annamayıs	: Anlamayız 14/27
annamyız	: Anlamıyoruz
annamyusun	: Anlamıyorsun
annanırdık	: Yuvarlandı 27/37, 33/12, 33/13
annanırlādı	: Yuvarlanırlardı 21/68
annāsa	: anlarsa 4/279
annaşın	: Anlaşın 14/36
annaşırļarsa	: Anlaşırlarsa
annaştıg	: Anlaştık 12/39
annaştık	: Anlaştık
annatabildim mi	: Anlatabildim Mi 4/11
annatırdı	: Anlatırdı 18/89
annatirem	: Anlattırırım
annatiren	: Anlatayım, anlattırırım 44/4
annatırdı	: Anlatırdı 18/17, 18/90, 18/147
annatırlā	: Anlatırlar
annatıruz	: Anlattırıyoruz, anlatıyoruz 32/39
annatmā	: Anlatmak 43/9
annattır	: Anlattır 39/129
annattırdım	: Anlattırdım 14/25
annattırdı	: Anlattırdı
annattırır	: Anlattırıyor 37/303
annattırırım	: Anlatıyorum 14/5
annattırırın	: Anlatıyorum, anlattırıyorum 32/35
annayabilsin mi	: Anlayabildin Mi 4/152, 4/157, 4/185, 4/230
annayı	: Anlıyor 26/10
annayı_msın	: Anlıyor musun 1/1, 4/6, 33/17
annayımsın	: Anlıyor musun

annayır	: Anlıyor 38/126
annayisin	: Anlıyorsun 10/26
annıқта	: Yer ismi
annıyamadım	: Anlayamadım 45/170
annıyı_ımsın	: Anlıyor Musun 24/5, 4/113, 4/247, 43/28
annıyıımsın	: Anlıyor musun 4/235
annıyu_ımsun	: Anlıyor musun
annıyumsun	: Anlıyr musun
annıyuru	: Anlıyor 1/3
annıyu_ımsun	: Anlıyor musun
ansızdan	: Ansızın 4/58, 46/417, 46/423
antikaİā	: Lakap
antikayın	: Lakap
aparat	: Makine 1/1
aparatın	: Makine 1/6
apartamend	: Daire 12/28
apdez (Far.āb-dest)	: Abdest 29/23, 32/20
appabın (< Ar. aḥbāb)	: Aḥbabın
appapları	: Aḥbabları 4/225, 15/9
aprilda (< Rum. Erm. April)	: Sanayı
apteshāne (< Far. Abdest-hāne):	Abdesthane 21/23
aptez (<Far.āb-dest)	: Abdest 19/27, 34/359, 3/28, 13/19
ār	: Ağır 14/44
ar_yā	: Ara yer
ar_yā de	: Ara yerde 46/150, 22/95
ara_yāde	: Ara yerde, arada
arabaJan	: Arabayla 46/417, 46/447, 18/150, 21/7
arabamızlan	: Arabamızla 42/29
arabayın	: Arabanın 46/439, 46/443, 46/445, 18/128, 23/56, 41/7
aracāmıķın	: Arayacak mı acaba
aracāmış	: Arayacakmış 22/48
aradayıs	: Aradayız 46/64
arādıķ	: Arardık

ara[āna	: Aralarına 22/56
arākan	: Ararken
aranyī	: Aranıyor
arāsın	: Ararsın 46/5
arayı[ā	: Arıyorlar 45/271
arayır[ā	: Arıyorlar 38/60
arayır[sın	: Arıyorsun 46/42
arayısın	: Arıyorsun 25/9
arayilā	: Arıyorlar 1/5

Ardıç dülü *Suniperus communis*

ārdıç	: ardıç 3/33
-------	--------------

Ardıç: *Janiperus communis*

ardı[ları	: Ardıçları 21/66, 22/90, 27/39, 31/17
ardı[stan	: Ardıçtan 46/343
ardinovoda (< Bulg.)	: Eğridereden (şehir ismi)
ārdiynden	: Ağrıdığından 14/7
arekere	: Arasına, bazen 29/16
argacığara	: Kumaş 21/41
argacığara[ā	: Kumas 33/3
ārıdı	: Ağrırdı 34/7
arıfa	: Arife 18/28
ārıfa (< Ar. 'ārife)	: Arife
ārı[arımızı	: Ağrılarımızı 9/11
ārım	: Ağrım 14/41
ārısı	: Ağrısı 16/7
ārısına	: Ağrısına 30/25
arıyırı	: Arıyor 18/43
arife	: Arife 35/41
arıften	: Erkek ismi
ār[ık	: Ağrlık 37/339
ār[ā	: Arkasına 10/39
ar[çacığ[ānnan	: Arkacıklarıyla, sırtıyla 39/3

arqadaş	: 9/23, 29/18, 45/309, 46/54, 46/72, 46/73, 46/341, 46/356, 46/360, 46/369, 46/396
arqadaşlālan	: Arkadaşlarla 9/6
arqadaşlā m	: Arkadaşlarım 8/39
arqalan	: Sırtıyla 37/23
arqamıza	: Sırtımıza 19/33
arqamlan	: Sırtımla
arqanda	: Sırtında 45/171
arqansa	: arkasına, sırtına
arqasına	: Sırtına 4/172, 4/294, 21/3, 25/47, 34/18, 37/373
arqasında	: Sırtında 46/180, 25/63, 25/65, 42/6
arqasıyla	: Sırtıyla 32/14
arqasna	: Arkasına 4/290, 10/38, 37/364
arqāş	: Arkadaş 12/32
ärkek	: Erkek 4/202, 4/263, 42/2, 42/7, 45/204
ärkeklā	: Erkekler
ärken	: Erken
ärmā	: Aydınlanmaya
ärmasın	: Ağırmasın 13/20
ärmazmış	: Ağırılmazmış 31/16, 37/246
ärmıcāmış	: Ağırılmayacakmış
armıt (< Fr. emrüd)	: Armut 37/422
armut yaprā	: Armut Yaprağı 4/145, 4/149
arpa	: Arpa 18/17, 19/13
ärpa gürbesi	: Kimyasal gübre
arpayın	: Arpanın 19/13
arslānnāda	: Mahalle 12/35
ärtāsa	: Artarsa 45/280, 45/289
ärtesi	: Ertesi 39/27
artmayıs	: Çoğalmışız, artmışız 32/72
arttik	: Arkadaş
aryade	: Ara yerde, bu zamanda
aryā de	: Ara yerde, o zamanda 35/52

āryı	: Ağrıyor 38/126
aryırı	: Arıyor 18/40
as	: Az 46/421, 24/13, 10/57
as çok	: Az çok 24/13, 41/8
as tā	: Az daha
asādık	: Asadık 31/7, 31/8
asarcık	: Köy ismi
asāsın	: Asarsın 35/56, 35/61, 45/258
āsçāzına	: Ağızcağızına
asçıcık	: Azıcık 39/75
asçık	: Azıcık 37/63, 37/65, 37/494, 39/31, 41/8, 45/310
asık	: Asık 46/87, 46/89, 46/90, 45/250, 46/7,
asİannar	: Aslanlar 45/189
asİı	: Gerçek 34/169
asİısa	: Aslıysa, gerçekse 34/179
asill ā	: Asıyorlar 45/248
asiye	: Bayan ismi
askere arabasının	: Askeriye arabasının
askerinnen	: Askeriyle
askerl ā	: Askerler 5/63, 5/69, 42/4
askerlen	: Askerle 5/61
askerlī (< Ar. ʿasker)	: Askerliği 36/9, 40/551
askerye (< Ar. askeriyye)	: Askeriye 1/2 , 1/3, 5/84, 5/87, 8/65, 23/7, 23/9, 25/18, 25/23
askeryeyi	: Askeriyeyi
ask ā lik	: Askerlik 18/11
assık	: Azıcık 34/158, 34/408, 34/510
asvacaķİānı	: Asvaracaklarını 14/6
asvarı	: Asıverir 34/107
aş	: Aç 45/155
aşā	: Aşağı 45/283, 45/110, 6/1, 8/10, 8/28, 8/47, 8/62, 8/69, 10/2, 10/19, 10/22, 10/54, 10/55, 12/82, 12/83, 18/15, 28/2, 33/23, 34/92, 34/372, 35/34, 35/49, 37/115

aşā	: kötü
aşā yoķarı	: Aşāđı yukarı 45/283, 8/10, 8/28, 8/47, 8/62, 8/69, 10/2, 10/22, 10/55, 12/82, 12/83, 33/23, 34/272, 35/34, 35/49, 37/115
aşāda	: Aşāđıda 46/463, 10/26, 34/131, 34/400
aşādan	: Aşāđıdan 45/279, 46/85, 12/47, 18/43, 40/26
aşākı	: Aşāđıdaki
āşamliyn	: akşamleyin 34/48,
aşāsı	: Aşāđısı 34/83
aşçāmiş	: Açacakmış 46/414
aşçāz	: Aşçağız 39/45
aşgoİsun	: Aşk olsun
āşına	: Ağzına
aşız	: Açıız 21/25
āşİādan	: Ağaçlardan 27/38
aşİadık	: Aşİladık
aşİama	: Aşİlama 42/39
aşİama	: Tütün ocağı
aşİama otu	: Tütün ocağının otu
aşİamaİarı	: Tütün ocakları 45/26
aşİamaİıktan	: Tütün ocaklarının bulunduğu yer
aşİamakİan	: Aşİlamakla
aşİamalarını	: Tütün ocaklarını
āşİarı	: Ağaçları 31/19
aşİığ	: Açlık 9/1, 9/6, 19/4, 21/4, 45/298, 21/4, 27/1, 45/106, 45/110, 45/175, 45/177
aşİık ta	: Açlık da 27/27
aşİıktan	: Açlıktan 45/22, 45/24, 27/5
aşİin	: Açlığını
aşşag oldu	: Açacak 46/236
aşşas	: Açacağız 14/39
āştan	: Ağaçtan 4/69, 34/386, 34/473
aştı	: Açı 46/306, 46/407, 34/159

aştık	: Aştık 46/228, 39/78
aştıla	: Aştılar 14/2
at	: İsim 2/2, 5/60, 24/10, 25/15, 25/27, 25/79, 35/94, 37/491, 37/493, 37/494, 37/501, 39/30,
at de işirme	: İsim de ğiştirme, asimilasyon 25/1, 25/9, 25/76,
atādık	: Atardık 30/21, 31/9,
atāļā	: Atarlar 4/224, 26/2, 34/69, 34/525, 35/86, 35/87,
atamasız	: Atamazsınız 18/72,
atāmışıktır	: Atarmışızdır 37/61
atamıyn	: Atamıyorsun 31/25
atardıĝ	: Atardık 4/6,
atāsin	: Atarsın 45/76
atçaķıla	: Atacaklar 18/71
atçāsız	: Atacaksız 18/74
atıķ ta	: Atıp da 37/377
atımda	: Attıydım
atıylā	: Atıyorlar 18/76
atļā	: Attılar 25/29
atļādık	: Atlardık 31/18, 31/19, 31/20
atļāķan	: Atlarken 46/466,
atļāmızı	: İsimlerimizi 31/23
atļarı	: İsimleri 5/81, 8/53, 25/8, 25/17, 25/19, 25/39, 25/45, 25/54, 25/60
atļarnı	: İsimlerini adlarını 8/66
atļāsin	: Atlarsın 5/74
atļayız	: Atlıyoruz 31/18
atļlā	: Atıyorlar
atļlā	: Atlarlar
atmā	: Atmaya 13/3
atmaden	: Atmadan
atmasın	: Atmazsın 34/54,
atmaycāsın	: Atmayacaksın 38/72
atmicāsa	: Atmayacaksa

atnan	: Attıkları zaman 42/11
attinen	: Attığı zaman 22/9
attırdİā	: Attırdılar 31/24
attırdın	: Attırdın 11/19
attırmā	: Attırmak 25/29, 25/66
attıryil ā	: Attıryıyorlar
atyırıs	: Atıyoruz 4/43
atyırsın	: Atıyorsun 45/51
atyl ā	: Atıyorlar 45/310, 4/101, 4/102
autoğara (< Bulg.)	: Otogar
avgusta (< Bulg. avgust)	: Ağustos
avır	: Ağır 46/399, 34/100, 34/437, 39/95
avırdı	: Ağırdı 34/99
avlı	: Avlu
avrupa gürbesi	: Kimyasal güre 45/232
avşam	: Akşam 45/302
avşımnen	: Akşamleyin 45/104
avtomatİan (<Bulg.)	: Silahla 31/23
ayacıkkarım	: Ayacıklarım 22/4
ayaçıkkarımıs	: Ayacıklarımız 22/18
ayağlarımızİan	: Ayaklarımızla 45/87
ayakkapİarın	: Ayakkabılarını
ayağlarını	: Ayaklarını
ayāmı	: Ayağımı 18/60
ayāmıza	: Ayağımıza 27/7, 27/8
ayāmızda	: Sırtımızda 33/2
ayān	: Ayağının 18/44, 35/102
ayāna	: Ayağına 34/498 , 37/376, 38/159
ayāndağı ni	: Sırtındaki ne
ayānn	: Ayağının 5/86, 11/23, 34/490,
āyanna	: Ay
ayānnan	: Ayağıyla
aydamayın	: Söylemeyin 45/397, 45/398

aydaren	: Söyleyeyim 11/1
aydarı	: Söyler 37/7
aydarīn	: Aydarayım 34/216
aydarlā	: Söylerler
aydaryı	: Söylüyor 34/64
aydaryın	: Söylüyorum 39/61
aydattırız	: Anlattırıyoruz 41/27
āyet (< Arāyet)	: Ayet
ayetinnen	: Ayet 32/23
āyır	: Hayır 38/78
ayıramadīna	: Ayıramadığına
ayırdīā	: Ayırdılar
ayırīlādı	: Ayırırlardı 45/363,
ayırısın	: Ayırırsın 18/93
ayırīsı	: Hayırlısı 38/86
ayırīā dı	: Ayırırlardı 21/70
ayırmağ için	: Ayırmak için 34/26
ayırır	: Ayırıyor 37/295
aylīg	: Aylık, maaş 12/37, 12/394, 34/412
aylīqçısa	: Maaşlıysa 12/14,
aylīqlan	: Aylıkla, maaşla 12/14
aylā	: Aylar 34/427, 34/428, 37/146, 37/147, 37/148
aylāk	: Aylak 46/376
āyle	: Aile 10/16
āylemi (<Ar.āile)	: Aile 2/40
aylesi	: Ailesi 10/37
aylī	: Maaşını 34/134
aynı	: Aynen, aynı 35/51, 36/51, 37/128, 37/155, 37/458, 40/44, 42/40, 45/190, 45/274, 45/374, 45/17, 46/377, 46/380, 46/424, 4/44, 4/125, 5/22, 8/31, 18/12, 18/14, 22/54, 22/67, 30/10, 34/318
aynısı	: Aynen 37/151, 37/291, 38/20, 22/61
aynısıdı	: Aynıydı 45/122, 45/123

ayni	: Aynen 45/43, 45/45, 45/82, 45/345, 4/61, 4/66, 9/8, 10/35,
ayniya	: Aynaya 34/40,
ayr	: Hayır 41/8
ayreten	: Ayriyeten 48/6
āyreti	: Ahireti 32/59
ayrette	: Ahirette 4/215
ayrıcana	: Ayrıca 4/215
ayrılmā	: Ayrılmaya, ayrılmak 18/32
ayrılmaylim	: Ayrılmayalım 18/33
ayrılmıj	: Ayrılmış
ayşa (<Ar 'āyişe)	: Kadın Adı 18/14, 27/14, 38/496, 38/499, 4/96, 4/189
ayşinka	: Bayan ismi
ayvecā	: Ayvecik, köy ismi 46/27, 46/245
azāciķ	: Azar azar 37/384
azcık	: Azıcık 4/109, 4/118, 16/14, 16/15, 37/37, 37/408, 38/10, 38/119, 18/153
āzdan āzā	: Ağızdan ağıza 34/72
azdreha	: Cesur adam 1/9, 1/11
azdriya	: Cesur adam 1/10
āzım	: Ağızım 46/39
āzında	: Ağızında 34/55, 34/193, 34/389
āzından	: ağızından 4/174, 4/175, 4/176, 4/178, 4/180, 4/305, 45/311
āzını	: Ağızını 46/87
āzınn	: Ağızının 39/66
āzlan	: Ağızla 45/167
azzıg	: Azıcık 34/165
azzıķ	: Azıcık 34/375, 34/422, 12/32

B

a_mma	: Be amma
b_ā	: Bana
b_ā_m	: bana mı
b_ōşam	: Bu akşam 34/119
bá	: be 31/26, 33/22
babacīm	: Babacığım
babadı	: Babaydı
babaşarımıs	: Babalarımız
babamıan	: Babamla
babıç	: Pabuç 19/31
bacā	: Bacağı 34/9, 34/187, 38/16
bacā_m	: Bacağı mı
baçağ	: Bacak 30/25
baçaıık	: Baca 34/515
baçaıyn	: Bacalığın 191 46/7
baçaıāıan	: Bacaklarla 34/16
baçaııāmızı	: Bacaklarımızı 48/29
baçaııarı	: Bacakları 11/22
bacān	: Bacağının 34/187
bacanā	: Bacanağa 46/405
bacanağ oımanā	: Bacanak
bacanāndan	: Bacanağından 46/150
bacāndan	: Bacağından
bacānı	: Bacağını 34/9, 45/244
baçaıııqta	: Bacaklıkta
badāka	: Baba 46/260
bādaş	: Bağdaş 34/38
bağāşları	: Eşyaları 35/111
bāıā	: Bağlar 13/20
baıabanda	: Yer ismi 46/393, 46/397
bāıādık	: Bağlardık 22/31, 22/86

bāladım	: Bağladım 38/19
bālālādı	: Bağladığı zaman 21/43, 34/228, 34/229, 34/234, 34/236, 37/392
bālamyır	: Bağlamıyor 17/6
bālayıllā	: Bağlıyorlar
bālayıķ	: Bağlayıp 13/5
bālayısın	: Bağlıyorsun 48/27, 4/67
bālayil ā	: Bağlıyorlar 25/77
bālayvarı	: Bağlayıverir
baıdızlan	: Baldızla 12/56
baıgarski	: Bulgarca 44/2
bāı	: Bağlı 4/197, 32/63, 34/264, 34/462, 35/87
bāıdıķ	: Bağlıydık
bāıdır	: Bağlıdır 32/63
baıķ kutusu	: Konserve kutusu 34/341
bāıyır	: Bağlıyor 18/54
bāıymıř	: Bağlıymış
baıķannāda	: Balkanlarda 45/6, 42/67
baıķannara	: Balkanlara
baķ kam	: Bak bakalım 39/29
baķā	: Bakar 4/212, 7/5
baķabilc ā sin	: Bakabileceksin 10/26
baķacaķ	: Köy ismi 46/243, 46/432
baķacaķ ta	: Köy ismi
baķacaķta	: Bakacak'ta, köy ismi 12/14, 12/38, 22/49, 38/161, 40/24, 46/19, 46/117, 46/179, 46/119
baķādıķ	: Bakardık 4/84, 34/62, 34/528
baķādım a	: Seviyordum ya 46/454
baķaın	: Bakalım
baķaım	: Bakalım 38/110, 45/368
baķaım	: Bakalım 38/110, 45/368
baķākın	: Bakıyor acaba 34/23, 34/24, 34/25
baķam	: Bakalım 5/10, 5/11, 5/32, 25/67, 12/8, 20/4, 20/11,

	21/59, 35/60, 38/97, 39/105, 45/161, 45/173, 45/196, 45/205, 45/312, 46/405
baķam	: Bakalım 5/10, 5/11, 5/32, 5/67, 5/80, 12/8, 20/4
baķamas	: Bakamaz 4/205
baķamasın	: Bakamazsın 14/17
baķan	: Bakalım 4/100, 5/19, 12/74, 46/452
baķarın	: Bakarım 39/13
baķāsa	: Bakarsa, Seviyorsa 4/97
baķāsın	: Bakıyorsun 4/200, 4/203, 46/138, 46/385
baķcaķ	: Bakacak
baķçaġ	: Bakacak
baķçaķ	: Bakacak 29/15
baķçāsın	: Bakacaksın
baķıcās	: Bakacaġız
baķıcāz	: Bakacaġız 4/119
baķıġmıcaķ	: Bakılmayacak
baķırcıġā	: Baķırcılar mahalle
baķırcıġān	: Baķırcıların (mahalle ismi) 48/5
baķırcıġarın	: Baķırcıların (mahalle ismi) 46/331
baķırlā	: Baķırlar 46/7
baķıylā	: Baķıyorlar 18/79, 18/82
bāki	: Baki 7/36
bakī	: bakıyor 34/23, 34/24, 34/25, 34/40
baķġava	: Baķlava 4/49, 4/169, 22/53, 34/337
baķġavayın	: Baklavanın 4/267, 4/268
bakilā	: Baķıyorlar 12/8
baķġa vayı	: Baklavayı 4/271, 4/273, 4/274, 4/278
bakīz	: Baķıyoruz 34/40
baķmā	: Bakmaya 4/204, 4/21037/348, 45/191, 21/27
baķma	: Bakmaya
baķmadıneyni	: Baķmadan
bakmilā	: Bakmıyorlar 29/19
baķmyırġa	: Bakmıyorlar

bağmyırsın	: Bakmıyorlar
bağmyıs	: Bakmıyouz 45/173
bakmyıl̄ā	: Bakmıyorlar 29/26, 29/25, 42/13
bağtınan	: Baktığı zaman 18/95
bağtīā	: Baktılar 12/80
bağtīn	: Baktığın zaman 34/37
bağtīnen	: Baktığım zaman 2/23
bağyı	: Bakıyor 45/162, 30/11, 34/385
bağyırı	: Bakıyor 18/44, 18/47, 38/85
bağyırız	: Bakıyoruz 8/70
bağyırlā	: Bakıyorlar 86/185
bağyıs	: Bakıyoruz 16/8
bağyısın	: Bakıyorsun 4/90, 45/192
bağyız	: Bakıyorlar 42/67, 45/340
bağyırl̄ā	: Bakıyorlar 29/45, 30/2
bağyısın	: Bakıyorsun
bālanir	: Bağlanır
bālayı	: Bağlıyor
bālayık	: Bağlayıp 4/173
bālayısın	: Bağlıyorsun
bālı	: Bağlı 37/429
bālim	: Bari 46/384, 46/385, 46/386, 46/440
bāliyill̄ā	: Bağlıyorlar 45/244
balle	: Balya 45/275, 46/121, 46/125
bam	: Babam 4/76, 20/1, 20/8, 21/26, 21/33, 21/36, 34/481, 34/490, 34/510, 34/516, 40/49, 45/160, 46/279, 46/132, 46/185, 46/191, 46/321, 46/328, 46/340, 46/354
bām	: Benim 13/12, 37/18, 46/55, 46/333
bama	: Babama 21/25, 27/35, 40/28
bamdan	: Babamdan 12/37
bamın	: Babamın 20/2, 20/9, 46/140
bamīli	: Babamgil 46/183
bamoḥunn ğızı, mı	: Lâkap

banīli	: Babangil 21/28
bānkileri	: Benimkileri 46/362
banmā	: Banmaya 19/3
bannan	: Babanla
banya	: Banyo 42/20, 42/21
banyaya	: Kaplıcalara
baraber	: Beraber 5/68, 11/28
barbā (<Far.berāber)	: Beraber 25/7, 34/45, 34/239, 34/455, 34/505
barba	: Beraber 46/448, 46/456, 46/398, 46/347
barbādīk	: Beraberdik 46/372
barbāyım	: Beraber
barda	: Burada
bārıdı	: Bağırırđı 22/76, 45/3
bārımış	: Bağırırmış 12/47, 18/43
bārıs	: Bağırırız 31/4
bārīādı	: Bağırırıldı
barlā	: Bağırır
bārīā di	: Bağırırıldı 22/71
bārma	: Bağırma 46/436
barmak	: Parmak 31/55, 34/97, 34/432
barmaqkarı	: Parmakları 45/95
barmaqılan	: Parmakla 31/4
barmāna	: Parmağına 4/81
barmānda	: Parmağında 26/1
bārmiş	: Bağırmış 46/44, 46/31
bāryı	: Bağırıyor 46/314
bāryır	: Bağırıyor
bāsana	: Baksana 34/20
başçaqıā	: Basacaklar
bāsetyırıs	: Bahsediyoruz 38/1
bası	: Babası 21/9, 21/53, 21/52
basıq	: Basıp 45/241
basini	: Bak şimdi

baskere	: Bazen 4/251, 31/20, 37/403, 37/404, 37/419
basmaḳlān	: Basamaklardan 25/68
basmaḳtan	: Basmaktan 34/173
basman	: Basamağın 21/24
basteyna	: Bastığı zaman 45/4
bastımın	: Bastığın zaman 34/83
bastırısın	: Bastırırsın 45/258
bastırılādı	: Bastırırlardı 31/25
bastırılāyil ā	: Bastırıyorlar 31/25
bastırma	: Pastırma 45/244, 45/259
bastiryī	: Bastırıyor 34/100
bastılā	: Bastılar 39/36
bastiryil ā	: Bastırıyorlar 1/7
bastunnan	: Bastonla 16/7
basyil ā	: Basıyorlar 3/56
başā	: Başağı, tütün çiçeği 48/25
başacıkılā	: Başacıklar
başāğ	: Başak
başāḳ	: Başak 19/16, 37/385, 42/36, 42/40, 45/356, 48/26
başçāzımızı	: Başçağızımızı
başçazında	: Başçağızında
başını yimyesi	: Başını yemesi 4/309
başınyesin gārsı	: Başını yiyesi kadını 12/48
bāşışdır (<far.bahşış)	: Bahşışidir 4/101
başılā	:Başlar 32/46
başıladdan	: Başladıktan sonra 5/29
başılādı	: Başlardı 13/3
başılādık	: Başlardık 34/16, 34/57
başılādınan	: Başladığı zaman 34/152, 34/408
başılādılā	: Başladılar 27/34, 29/28, 34/158, 34/366, 34/478, 37/297
başılādīyn	: Başladığı zaman 34/147
başılādīyne	: Başladığı zaman 19/14

başlāā	: Başlarlar 5/48, 13/6
başlāna	: Başlarına 22/80, 26/5
başların	: Başlarım 32/43
başlarna	: Başlarına 19/29
başlayı	: Başlıyor 42/45, 43/5, 43/6, 9/16, 9/19, 18/35
başlayıā	: Başlıyorlar 45/166
başlayıncası	: Başlayana kadar
bāşış (Far.bahşış)	: Bahşış
başkadı	: Başkaydı 45/224, 3/85
başkaāştīā	: Başkalaştırlar, değıştiler 34/165
başkasna	: Başkasına 45/82, 46/153
başladiyn	: Başladığı Zaman 4/3, 34/423
başlarna	: Başlarına 38/144
başlayır	: Başlıyor
bāşlacaklā	: Bağışlyacaklar 2/10
başladlā	: başladılar 3/3, 5/62, 8/50, 8/58, 10/46, 24/17
başna	: Başına 3/29, 10/15
batā	: Batak 45/150
bataktan	: Bataklıktan
batçağ	: Batacak 46/384
batçağ	: Batacak 29/41
bateryaāan	: Piller 37/30
batırıdığ	: Batırırđık 34/41
batırık	: Batırıp 3/9
batırmaz mı	: Kirletmez mi, batırmaz mı
batıryıru	: Kirletiyor
batıryill ā	: Batırıyorlar, mahvetmek 3/8
bayā	: Bayağı 46/246, 48/44, 12/14, 12/53, 18/157, 19/13, 23/4, 27/3, 37/190, 37/281, 37/473, 37/480, 38/32, 42/53, 42/58, 45/174, 45/335, 45/341, 46/43
baya	: Yahu 36/59, 46/62
bāya	: Be yahu 25/38
bayācana	: bayağı 36/20, 37/15

bayıldımın	: Yorulduğu zaman 34/427
bayıldırdı	: Bayıltırdı 39/5
bayıltıyı	: Bayıltıyor 39/6
bayır	: Orman 46/258
Bayır çilā : Fragaria vesca	
bayKuşlar	: Baykuş 44/12
bayram allen	: Erkek adı ve soyadı
bayramlā	: Bayramlar 21/69, 21/54, 48/30
bayramlāda	: Bayramlarda 33/25, 34/29, 34/118
bayramnaşılır	: Bayramlaşılır
baz (<Ar.ba'z)	: Bazı 38/62, 38/63, 38/127, 4/119
bazā (<Far. bāzār)	: Pazar 4/207, 4/204, 44/35
bazādım	: Bazardan (yer)
bazālık	: Pazarlık
bazar	: Köy ismi 46/76, 46/227, 29/28
bazar	: Pazar 44/3945/324, 5/40, 34/501, 37/100
bazara	: Pazara (Pazar gün) 45/362, 45/299, 10/38, 34/504
bazara	: Yer, köy 48/32, 22/13, 22/39, 22/41, 32/6, 37/424, 38/86, 38/87
bazardan	: Pazar 45/259, 45/263, 46/217, 48/1, 21/5
bazarlık	: Pazarlık 35/40
bazartesi	: Pazartesi 44/39
bāzı (<Ar.ba'z)	: Bazı 45/328, 46/166, 4/290, 4/291, 4/306, 6/6, 8/6, 8/74, 35/105, 37/188, 37/207, 37/208, 37/218, 37/256, 37/333, 37/484, 37/500, 38/98, 38/99
bāzısı	: Bazıları 4/133
bāzların	: Bazılarının
bazlarna	: Bazılarına 15/9
bāzları	: Bazıları 32/37
bazsı	: Bazı 6/10, 6/11, 24/40
bāzu	: Boğazi
be_yav	: Yahu 45/34, 5/126, 13/1, 21/57, 43/26
bedafa	: Bedava 46/89, 46/90, 34/343

bedava	: Bedava 44/83, 16/2, 34/344
beh oġan	: Beh olan, hadi sende
bekk ā dik	: Beklerdik 45/207
bekkeyis	: Bekliyoruz
bekleyinis	: Bekleyiniz 44/37
beklirsiz	: Bekliyorsunuz 46/103
bektařġara	: Kōy ismi 21/62
belāryı	: Beleriyor
belāya ġalırdıġ	: Belaya kalırdık 31/26
beldenn	: Beldenin 34/83
beleniye	: Beleneye (hapis)
belermē	: Belarmeġe 4/164
belkim (<far.Belki)	: Belki 29/32
belli_ye	: Belli ya 29/46
bell ā ne	: Bellerine 18/9
belm ā n	: Bilmem [39]
belne	: Beline 33/15, 34/259, 35/23, 13/20, 19/28
benkoskiye (< Bulg. Benkovski): Kōy ismi,	killi 36/41, 8/40
benkovskiyin	: Benkovskiyin, killinin (kōy ismi)
bennen	: Benimle 40/1, 40/35
ber_yana	: Beri yana, doġru, berde 40/44
ber_yanda	: Beri tarafta 40/53, 46/285
berde	: Beride 12/24
berden	: Beriden 27/6, 11/10, 12/90
berē	: Buraya
beri	: Beriye 22/73, 27/35, 32/1, 32/34, 34, 22, 34/267
beri başına	: Beri Başına
berket	: Bereket 45/206
berket v ā sin (<Ar.bereket +T)	: Bereket versin 12/80, 22/28, 22/29, 23/5, 25/51
bes sene	: Beş sene 37/189
bes	: Bez 4/232, 34/395
beş lef	: Beş leva 4/331

beş̄ā	: Beşer 34/259, 34/260, 34/261
beterl̄ā len̄m	:25/23
bêtmes	: Pekmez 34/49
betmez	: Pekmez 34/374, 37/389, 37/420, 34/49, 34/51
betmezlen	: Pekme- 22/53, 22/57
beya	: Yahu 34/352, 36/1, 37/85, 37/93, 37/394, 37/491, 38/126, 38/127, 39/55, 45/13, 45/77, 45/137, 45/200, 45/226, 45/273, 45/274, 45/296, 45/297, 45/298, 45/335, 45/343, 46/1, 46/5, 46/8, 46/25, 46/26, 46/45, 46/62, 46/64, 46/66, 46/74, 46/112, 46/148, 46/153, 46/190, 46/215, 46/240, 46/241, 46/269, 46/276, 46/282, 46/369, 46/382, 46/385, 46/451, 48/33, 1/10, 4/30, 4/35, 5/65, 5/125, 5/126, 15/5, 18/115, 18/135, 22/51, 22/52, 22/54, 25/53, 25/55, 26/9, 29/36, 30/23, 31/6, 31/13, 31/18, 34/81
beya (Ar.yāhū)	: Be yahu
beyafu	: Be yahu
beyav	: Be yahu
beye	: Beya 46/64, 5/66, 10/28, 18/6, 22/31, 22/32, 22/96, 34/64, 40/53, 46/64
beygiren	: Beygirle 46/122, 46/177, 4/171, 12/13, 35/107
beygiren (<Far.)	: Beygir 40/26
beygīrl̄ā len̄	: Beygirlerle 45/264
beyki	: Belki 16/4
bezl̄ā	: Bezler 22/38
bıçā	: Pıçağa 18/65
bıçaql̄an	: Pıçaka 18/63
bıçaql̄ı	: Bıçaklı 46/133
bıdağ	: Budak 3/29, 19/28
bıdaql̄ānı	: Bıdakları 27/38
bıdaql̄arında	: Budaklarında 37/245, 37/249
bıhırı	:34/185, 34/189, 34/193

bııdır	: Geçen yıl 18/111
bııdır sene	: Geçen yıl
bıkaıım	: Baıalım 38/120
bııam	: Bakalım 20/5
bıraıtııā	: Bıraktılar 20/12, 21/21, 38/106, 40/61
bıras	: Biraz 35/73, 38/108
bırgadır (<Bulg.brigadır)	: toprak müdürü 2/14, 46/124
bırgadırdı (< Bulg. brigadır)	46/93
bırgadırlık (< Bg. brigadır):	
bıydar	: Buığday 4/2, 37/3, 37/79, 37/112, 37/115, 37/406, 38/163, 42/75, 42/77, 42/80, 42/81
bıydarıarı	: Buığdayları
bıydē	: Buığday 18/16
bıydey	: Buığday 45/50
bıydye	: Buığday 45/112
bi	: Bir 1/6, 2/24, 2/43, 2/45, 3/4, 3/12, 3/34, 3/46, 3/50, 4/25, 4/26, 4/27, 4/28, 4/29, 4/40, 4/42, 4/48, 4/50, 4/87, 4/93, 4/98, 4/99, 4/103, 4/110, 4/120, 4/124, 4/125, 4/126, 4/138, 4/140, 4/142,4/145, 4/150, 4/160, 4/173, 4/181, 4/193, 4/197, 4/201, 4/206, 4/218, 4/219, 4/221, 4/222, 4/224, 4/231, 4/232, 4/235, 4/239, 4/297, 4/314, 4/319, 4/321, 4/327, 4/331, 4/335, 4/338, 4/339, 5/7, 5/10, 5/18, 5/32, 5/39, 5/95, 5/96, 5/99, 6/12, 6/25, 6/34, 7/5, 7/27, 8/18, 8/21, 8/24, 8/25, 8/26, 8/29, 8/31, 8/36, 8/37, 8/47, 8/57, 8/58, 8/64, 10/35, 10/38, 10/39, 10/45, 11/20, 11/27, 12/14, 12/37, 12/39, 12/40, 12/48, 12/53, 12/57, 12/58, 12/64, 12/78, 12/82, 12/83, 12/84, 14/3, 14/4, 14/17, 14/24, 14/29, 16/8, 16/10, 16/12, 18/3, 18/8, 18/19, 18/32, 18/33, 18/37, 18/39, 18/42, 18/44, 18/45, 18/49, 18/52, 18/63, 18/64, 18/65, 18/67, 18/74, 18/79, 18/81, 18/90, 18/92, 18/95, 18/109, 18/114, 18/121, 18/128, 18/135, 18/143, 18/146, 18/147, 18/152, 19/19, 19/24, 21/2, 21/8, 21/25, 21/30, 21/31,

21/33, 21/34, 21/35, 21/36, 21/43, 21/48, 21/63, 21/64,
21/67, 21/70, 21/71, 22/3, 22/5, 22/9, 22/10, 22/16,
22/25, 22/40, 22/49, 22/55, 22/71, 22/93, 22/97, 22/101,
23/3, 23/4, 23/8, 23/11, 23/12, 24/3, 24/4, 24/6, 24/7,
24/13, 24/15, 24/19, 24/20, 24/25, 24/26, 24/27, 24/32,
24/39, 25/37, 25/38, 25/42, 25/53, 25/55, 27/12, 28/4,
29/33, 30/7, 30/18, 31/2, 31/18, 32/6, 32/11, 32/66,
34/17, 34/19, 34/36, 34/40, 34/41, 34/130, 34/172,
34/181, 34/189, 34/197, 34/208, 34/209, 34/230,
34/231, 34/233, 34/237, 34/248, 34/256, 34/260,
34/269, 34/272, 34/279, 34/282, 30/307, 34/312,
34/320, 34/325, 34/328, 34/340, 34/343, 34/368,
34/371, 34/372, 34/373, 34/376, 34/387, 34/388,
34/389, 34/390, 34/396, 34/407, 34/410, 34/420,
34/422, 34/431, 34/440, 34/444, 34/452, 34/453,
34/454, 34/467, 34/469, 34/471, 34/473, 34/474,
34/478, 34/482, 34/484, 34/489, 34/494, 34/502,
34/504, 34/505, 34/508, 34/512, 34/513, 34/516,
34/524, 34/525, 34/531, 34/533, 35/5, 35/12, 35/15,
35/18, 32/28, 35/44, 35/60, 35/67, 35/70, 35/72, 35/81,
35/85, 35/86, 35/96, 36/5, 36/7, 36/39, 36/40, 37/5,
37/6, 37/8, 37/9, 37/10, 37/12, 37/13, 37/14, 37/27,
37/28, 37/42, 37/43, 37/69, 37/78, 37/83, 37/84, 37/86,
37/89, 37/94, 37/95, 37/107, 37/112, 37/115, 37/127,
37/131, 37/133, 37/136, 37/144, 37/153, 37/155,
37/156, 37/162, 37/172, 37/174, 37/177, 37/178,
37/186, 37/188, 37/190, 37/207, 37/209, 37/214,
37/215, 37/241, 37/250, 37/288, 37/296, 37/300,
37/300, 37/313, 37/314, 37/317, 37/319, 37/337,
37/341, 37/342, 37/344, 37/351, 37/352, 37/353,
37/367, 37/376, 37/377, 37/385, 37/392, 37/407,
37/409, 37/418, 37/421, 37/425, 37/434, 37/437,
37/447, 37/472, 37/479, 37/480, 37/485, 37/491,

37/498, 37/501, 38/4, 38/6, 38/12, 38/13, 38/17, 38/18, 38/43, 38/45, 38/46, 38/57, 38/58, 38/60, 38/61, 38/62, 38/66, 38/68, 38/77, 38/88, 38/90, 38/91, 38/92, 38/96, 38/99, 38/103, 38/106, 38/115, 38/123, 38/128, 38/133, 38/143, 38/155, 38/158, 38/162, 39/26, 39/30, 39/47, 39/51, 39/64, 39/80, 39/81, 39/83, 39/87, 39/88, 40/15, 40/17, 40/33, 40/38, 40/49, 40/57, 40/66, 40/73, 40/74, 41/12, 41/24, 41/29, 41/30, 42/1, 42/9, 42/14, 42/20, 42/23, 42/24, 42/51, 42/53, 42/58, 42/64, 42/65, 42/68, 42/87, 43/1, 43/2, 43/3, 43/4, 43/5, 43/16, 43/29, 45/11, 45/21, 45/22, 45/23, 45/39, 45/40, 45/47, 45/57, 45/79, 45/85, 45/94, 45/95, 45/101, 45/104, 45/114, 45/116, 45/129, 45/143, 45/149, 45/152, 45/160, 45/166, 45/169, 45/177, 45/184, 45/186, 45/194, 45/198, 45/199, 45/205, 45/206, 45/211, 45/217, 45/224, 45/231, 45/233, 45/279, 45/288, 45/291, 45/293, 45/294, 45/307, 45/317, 45/341, 45/346, 45/347, 45/351, 45/358, 45/361, 45/370, 45/371, 45/372, 46/4, 46/14, 46/36, 46/55, 46/58, 46/59, 46/69, 46/72, 46/114, 46/118, 46/120, 46/121, 46/129, 46/131, 46/133, 46/135, 46/143, 46/144, 46/205, 46/207, 46/226, 46/281, 46/283, 46/284, 46/287, 46/288, 46/289, 46/291, 46/296, 46/297, 46/304, 46/323, 46/330, 46/341, 46/345, 46/346, 46/347, 46/352, 46/360, 46/361, 46/367, 46/377, 46/380, 46/381, 46/382, 46/390, 46/397, 46/401, 46/408, 46/415, 46/418, 46/419, 46/423, 46/437, 46/442, 46/452, 48/10, 48/28, 48/44

bi emsāli

: Bir yaşta 38/61

bi kere

: Bir kez 4/314, 18/65, 38/61, 42/61, 45/205, 46/59

bi santin

: Bir santim, kuruş 16/8

bi_ araya

: Bir araya

bi_ araya

: Bir araya

bi_ bçuk

: Bir buçuk 25/62, 34/429

bi_ buçuk	: Bir buçuk
bi_ buçuğ	: B, r buçuk
bi_ de	: Bir de 4/158, 4/179, 18/2, 20/4, 20/11, 34/434, 36/39, 37/59, 45/18, 3/24, 3/47, 4/9
bi_ de gene	: bir de ise 3/47
bi_ de	: Bir de
bi_ gice	: Bir gece 1/4
bi_ göz	: Bir oda
bi_ gün	: Bir gün 43/23
bi_ kere	: Bir kez 4/55, 4/108, 4/199, 18/80, 34/359, 35/35, 35/43, 35/66, 37/47, 37/338, 40/22
bi_ sırası	: Bir ara 14/7
bi_ tâne_ mi	: Bir Tane Mi
bi_ tâne_k	: Bir tane
bi_ tyäne	: Bir tane daha
bī_ y_ ā_ de	: Bir yerde
bi_ yere	: Bir yer
bidak	: Budak 13/23
bide	: Yemek çeşidi 38/153
bidesinnen	: Yemek çeşidi 109 37/136
bigöz	: Bir oda
bi_ İdī	: Bildiği
bikaş_ lef	: Birkaç leva
bikaştäne	: Birkaç tane
bikere	: Bir kez 22/7, 34/312, 37/335, 37/455, 37/475
bikertā	: Bir kez daha 12/62
bilāssa	: Bilhassa
bi_ l_ ā_ sin	: Bileceksin 8/61
bi_ ldīn_ gibi	: Bildiğin gibi 4/82
bilem	: Bile 37/316, 46/86, 46/87
bilemān	: Bilemem 21/78
bilemcān	: Bilemeyeceğim 34/524, 34/276
bilemc_ ā_ n	: Bilemeyeceğim 42/53, 34/142, 2/21

bilemes	: Bilemez
bilemeyis	: Bilemeyiz
bilemicäm	: Bilemeyeceğim 7/33
bilemic ä n_e	: Bilemeyeceğim ya 22/87
bilemyırsun	: Bilemiyorsun 6/1
bilemyiris	: Bilemiyoruz 5/75
bileşka (<Bulg.belejka)	: Not 4/94
bileyn	: Bileyim 29/38, 34/425, 37/82, 37/483
bilgiliymiş	: Bilgiliymiş 43/26
bilgiliymiş ki	: Bilgiliymiş ki
bilī_msın	: Biliyor musun 34/95
bilīn	: Biliyorum 34/135, 34/426
bilinis	: Biliniz
bilirin	: Bilirim
bilirl ā	: Bilirler 5/28, 17/2
biliss	: Biliyorsunuz 34/135
bill ā diye	: Biliyorlardı ya 12/46
bilmān	: Bilmem 26/2, 29/3, 29/39, 31/16, 35/97, 41/15, 45/220
bilmān	: Bilmem ne 45/33, 46/36, 46/41, 46/222, 46/299
bilmān ni	: bilmem ne 31/16, 41/15, 45/220, 46/36, 46/434
bilmān ni	: Bilmem ne
bilmān	: Bilmem 46/155
bilmāz ki	: Bilmeyiz ki
bilmedik yālleri	: Bilmediği yerleri 32/48
bilmen_ni	: Bilmem ne 38/49
bilmēr	: Bilmiyor 38/95
bilmesin	: Bilmezsin 7/4, 48/22
bilmezdig onu	: Bilmezdik
bilmic ā_min	: Bilmeyecek Misin 4/121
bilmīs	: Bilmiyoruz 34/137
bilmīsın	: Bilmiyorsun 34/22, 34/95
bilmiy_omusunuz	: Bilmiyor musunuz

bilmiy_omusus	: Bilmiyor musunuz
bil̄m ā n	: Bilmem 3/6, 3/8, 3/28, 25/27, 25/44, 29/43, 30/24
bil̄m ā n ni	: Bilmem ne 2/14, 25/35, 25/48, 46/134, 3/8, 25/44
bil̄m ā n ni de	: Bilmem ne de 25/44, 46/36
bil̄m ā n ni	: Bilmem ne
bil̄m ā n ni	: Bilmem ne
bil̄m ā n ni	: Bilmem ne
bil̄m ā n	: Bilmem 3/6, 3/8, 3/28, 3/27, 25/44, 30/24, 34/293, 40/11, 42/73, 46/141, 46/191, 46/213
bil̄m ā ne	: Bilmem
bilmyennere	: Bilmenlere 32/37
bilmyı	: Bilmiyor 37/451
bilmyımsın	: Bilmiyor musun
bilmyın	: Bilmiyorum
bilmyın	: Bilmiyorum
bilmyın	: Bilmiyorum
bilmyın	: Bilmiyorum
bilmyın	: Bilmiyorum 25/59, 35/98, 38/107, 40/27, 5/54, 10/55
bilmyın	: Bilmiyorum
bilmyın_a	: Bilmiyorum ya
bilmyır	: Bilmiyor 32/37, 37/456
bilmyırımın	: Bilmiyor muyum 21/22
bilmyırın	: Bilmiyorum
bilmyız	: Bilmiyoruz 37/206, 37/228
bil̄sel ā	: Bilseler
bilsem_e	: Bilsem ya
bilyı	: Biliyor
bilyı	: Biliyor
bilyı	: Biliyor 12/27, 34/64, 12/57
bilyıā	: Biliyorlar
bilyımsen	: Biliyor musun sen
bilyımsın	: Biliyor musun 45/216

bilyımss	: Biliyor musunuz
bilyın	: Biliyorum
bilyın	: Biliyorum
bilyın	: Biliyorum 10/2, 10/13, 22/100, 45/256, 46/23
bilyın	: Biliyorum
bilyır	: Biliyor 38/48, 46/428
bilyır	: Biliyor
bilyırın	: Biliyorum
bilyırın	: Biliyorum
bilyırın	: Biliyorum 3/18, 5/128, 21/27, 45/81, 45/256
bilyırın	: Biliyorum
bilyırın	: Biliyorum
bilyırız_a	: Biliyoruz ya
bilyım	: Biliyorum 25/58
bilyırsın	: Biliyorsun 14/45
bilyırsın_a	: Biliyorsun ya 41/15
bilyırın	: Biliyorum 38/75
bilyısın_a	: Biliyorsun ya 3/11, 23/9
bilyısız_a	: Biliyorsunuz ya
bilyısın	: Biliyorsun 44/37
bilyız	: Biliyoruz 18/4, 45/268
bilyıza	: Biliyoruz ya 25/8
bilyin	: Biliyorum 10/6
bilyisin	: Biliyorsun 34/162
bilyorsın_a	: Biliyorsun ya
bilyur	: Biliyor 32/36
bilyısına	: biliyorsun ya 3/11, 23/29, 37/362, 39/17
bin doğuz yüs	: Bin dokuz yüz 44/8
binayın	: Binanın 10/38
binlerle	: Binlerce 44/41
bır	: Bilir 3/21, 36/33
bir ā	: Birer 4/16, 4/170, 4/327, 4/332, 5/97, 11/4
bir ā bir ā	: Birer Birer 34/303, 35/59

bir̄ ā bir̄ ā	: Birer birer 19/16
bir gadada (< Bulg. brigada): Grupta	
bir̄ ā	: Birer 13/4, 19/29, 21/10, 21/70, 21/72, 22/96, 24/16, 34/53, 34/57, 34/148, 34/247, 34/257, 34/282, 34/283, 34/289, 34/408, 34/409, 35/54, 36/50, 37/137, 37/174, 38/96, 39/4, 39/51, 40/14, 42/19, 43/11, 45/52, 45/172, 45/285, 46/15, 46/109, 4/16, 4/170, 4/327, 4/332, 5/97, 11/4, 13/4, 19/29, 21/10, 21/70, 21/72, 24/17, 34/57, 34/148, 34/224, 95/247, 34/258, 34/282, 35/60, 35/61, 19/16
bir_arıya	: Bir araya
bir_ki	: Bir iki 4/173, 5/34, 5/123, 27/44, 34/115, 34/184
biras	: Biraz 5/127, 36/10, 36/15, 36/53, 37/36, 45/133
birbir	: Birbiri
birbirini	: Birbirini 37/299, 45/203
birbirlerini	: Birbirlerini 37/297
birbirlerne	: Birbirlerine 3/8
birbirne	: Birbirine 21/38, 21/37, 26/2, 4/163
birbirni	: Birbirini 8/64, 46/192, 46/246
birbirüstüne	: Birbiri üstüne 4/311
birgadir (< Bulg. brigadir): Toprak müdürü	46/110, 46/122
bir̄ ī	: Buraya 4/178, 24/40, 39/92
bir̄ iĉik	: Biricik
birinci_kere	: Birinci kez 4/109
birincisi	: Birinci 5/13
bir̄ kac erig	: Birkaç erik 46/456
birleştiK	: Birleştik 9/6
bir̄ l̄ in	: Birliĝinin 34/135
bir̄ line	: Birliĝine
birne	: Birine 26/1
birni	: Birini 34/436, 4/161, 13/23, 13/24
birni	: Birini 38/35, 38/36, 38/100, 40/65
birsi	: Birisi 3/40

birtten	: Birden 46/442
bis	: Biz 3/9, 4/32, 4/323, 5/64, 5/66, 5/67, 5/71, 5/108, 8/9, 8/29, 8/54, 9/59, 8/65, 10/29, 11/11, 11/15, 11/18, 12/47, 14/7, 14/16, 14/18, 14/27, 16/1, 16/11, 16/13, 18/1, 18/52, 18/106, 21/32, 22/64, 24/37, 25/18, 27/19, 28/1, 28/3, 28/6, 30/1, 30/9, 31/10, 32/65, 33/7, 34/22, 34/71, 34/86, 34/351, 34/363, 34/396, 34/442, 34/450, 34/510, 35/4, 36/8, 36/17, 36/37, 37/380, 38/2, 38/26, 38/48, 38/65, 38/134, 39/43, 40/30, 40/62, 41/8, 41/9, 41/23, 44/17, 44/27, 45/17, 45/85, 45/106, 45/207, 45/228, 45/255, 45/296, 45/340, 46/27, 46/30, 46/37, 46/50, 46/221, 46/243, 46/372, 46/389, 46/438, 48/35, 49/9
bisbitin	: Büsbütün 25/18, 34/476
bisbitin	: Büsbütün, tamamen
bişadi	: Pişerdi 22/46, 22/47, 34/518, 34/534
bişe	: Bir şey 4/197, 8/24, 8/27, 18/119, 18/125, 27/17, 31/16, 34/322, 34/328, 34/341, 34/506, 35/102, 37/156, 37/353, 37/428, 38/14, 38/20, 39/58, 40/22, 41/26, 42/61, 45/2, 45/103, 45/121, 45/122
bişe	: Bir şey 45/251, 46/6, 46/187, 46/210, 2/28, 4/304, 12/8, 14/29, 19/10, 25/59, 27/37, 30/1, 30/2, 34/210, 35/86, 36/48, 38/116
bişe	: Birşey 45/124, 45/170, 45/128, 45/225, 45/237, 45/284, 45/361, 46/131, 46/144, 46/167, 46/204, 46/232, 46/354, 4/90
bişecik	: Bir şeycik 45/341, 34/402
bişedir	: Bir şeydir 2/40,
bişelā	: Bir şeyler 7/33, 8/11, 32/8, 37/197, 37/265, 37/270, 37/294, 37/44841/16, 45/266, 41/17, 45/307, 45/368
bişer	: Pişer
bişey	: Bir Şey 45/7, 45/282, 4/83, 4/153, 49/1, 12/2, 14/36, 34/173, 4/265, 4/175, 11/24, 18/12, 18/62, 18/126,

	34/219, 35/7, 37/5, 37/83, 37/98, 37/99, 37/104, 37/107, 37/108, 37/156, 37/186, 37/187, 37/191, 37/206, 37/207, 37/209, 37/217, 37/218, 37/256, 37/261, 37/263, 37/269, 37/399, 37/407, 37/408, 37/410, 37/411, 37/412, 37/432, 37/436, 37/440, 37/466, 37/488, 38/41, 38/67, 38/71, 38/94, 38/100, 38/138
bişi	: Bir şey 4/181, 4/294, 8/36, 8/66, 24/18, 25/54, 34/40, 34/95, 34/135, 34/233, 34/331, 34/423
bişi	: Bir şey
bişicik	: Bir şeycik
bişilyr	: Biçiliyor
biřircā n	: Pişireceğim 48/16
biřircā s	: Pişireceğiz 45/22
bişirdik	: Bişirdik
bişirdik de	: Pişirdik de 22/13
bişirdim	: Pişirdim 39/45
bişirdi	: Pişirdi 45/185, 4/37, 22/58, 34/336, 34/517
bişirdik	: Pişirdik 4/37, 22/58
bişirir	: Pişirir
bişiris	: Pişiririz
biřirlā	: Pişirirler 4/82, 5/118, 5/119, 5/121, 22/69
biřirlā	: Pişirirler
biřirlā	: Pişirirler
biřirlā di	: Pişirirlerdi 45/288, 45/367, 48/20, 4/19, 4/22, 22/93, 34/337, 34/340, 37/165, 37/167, 45/269
bişirlen	: Pişirilen 4/20, 4/21
bişirmek	: Pişirmek 34/113
biřirmā z	: Pişirmeyeceğiz
biřirttenřsō	: Pişirdikten sonra 45/247
biřiryĩsın	: Pişiriyorsun
bişman	: Pişman
biřā se	: Pişerse 261

bişyı	: Pişiyor 45/194
bişyır	: Pişiyor 34/484
bitā	: Biter
bitā	: Biter 29/30, 21/13
bitāta	: Bir daha
bitçek	: Bitecek 21/10
bitik	: Bitik 39/96
bitin	: Bütün, tüm 5/314, 45/329, 46/380, 24/13, 25/50, 34/84, 34/356, 37/88, 37/483, 39/5, 43/2, 43/11, 45/6, 45/87
bitince ğidā	: Bitinceye kadar 45/372
bitiri-bitirmes	: Bitirir bitirmez
bitiriken	: Bitirirken 12/3
bitirlā	: Bitirirler 13/7
bititirlā di	: Bitittirirlerdi 34/1
bitā miş	: Bitermiş
bitmiş _e	: Bitmiş ya
bitā ne	: Bir tane 13/12
bitā ne	: Bir tane
Bitlemeç Sorbus auvuparia	
bitnīn	: Bittiği zaman
biton	: Beton 44/19
bitün	: Bütün 34/42
bitün	: Bütün, tüm
bityı	: Bitiyor 4/185, 37/385
bityır	: Bitiyor 4/254
bityırı	: Bitiyor 42/42
bivirleri	: Birileri 14/33
biya	: Be yahu 22/8
biya	: Beya
biyāde	: Bir yerde 27/46
biyāden	: Bir yerden 45/25

biyanmezdım	: Beğenmezdım
biyā den	: Bir yerden 16/10, 16/12, 27/46, 35/110, 38/31, 42/51
biyenirse	: Beğenirse 45/365,
biyenirsen	: Beğenirsen
biyenmedım	: Beğenmedım
biyenmedım	: Beğenmedım 2/25, 2/28
biyenmezdık	: Beğenmezdık 34/32
biyenmyır	: Beğenmiyor 27/27
biyensinnā	: Beğensinler 34/17
biyeri	: Bir yere 14/41, 30/10, 34/476, 37/110, 37/115
biyeri	: Bir yere 37/211, 37/244
bizdeken	: Bizdeyken 45/20
bizimkleri	: Bizimkileri
bizin	: Bizim 5/62, 45/4, 45/18, 45/63, 45/120, 45/126, 45/131 , 45/139, 45/140, 45/142, 45/143
bizin	: Bizim Goca Dere
bķam	: Bakalım 42/34
blagoevgrada (< Bulg. Blagoevgrad): Şehir ismi	
bā n	: Benim
bā n	: Benim de
bā nki	: Benimki
Bobacan otu: Matricaria recurita (chamomilla)	
bolıandı	: Bollaştı
bolıaŐtı	: Bollaştı
bombaıamā	: Bombalamaya 246
borda	: Burada 38/46, 38/102, 41/5, 10/38
bordan	: Buradan 38/28, 38/94, 38/111, 38/127
bōŐam	: Bu akşam 12/27
boyacāz	: Boyayacağız 34/58
boyacılığ	: Boyacılık
boyādık	: Boyardık 30/20
boyaıā	: Boyalar 34/35

boyajların	: Boyacıların, köy ismi 38/88
boyālādı	: Boyarlardı 27/12
boyıānda	: Boylarında 30/23
boyyiris	: Boyuyoruz 34/62
bōz	: Boğaz 34/5
boz buļanıķ	: 46/423
bōzcāzına	: Boğazcağızına
bozdurdıā	: Bozdurdular
bozuļmucāmıř	: Bozulmayacakmış
bozuļcaķ	: Bozulacak
bōzuna	: Boğazına 34/395, 39/81
bōzunda	: Boğazında 20/2
bōb ā	: Bebeği 34/208, 34/226, 34/383, 34/388, 34/391, 34/410, 42/6
bōbek	: Bebek 34/385, 34/406
bōbektis	: Bebeğtiniz 21/61
bōberini	: Biberini 18/21
bōberleri	: Biberleri 34/460
bōle	: Bōyle 4/134, 8/31, 8/60, 18/125
bōlemesin	: Bōlemezsın 34/112
bōl ā l ā di	: Bōlerlerdi
bōlūg	: Bōlūk 22/25
bōlūk	: Bōlūnmūř 22/40
bōlveridi	: Bōlūverirdi 22/9
bōlverl ā di	: Bōlūverirlerdi 46/58
bra	: Bre 46/103
braķ	: Bırak 38/161
braķčan	: Bırakacağım 40/18
braķııyırı	: Bırakılıyor
braKıK	: Bırakıp
braķıā	: Sakatlar
braķmıřl ā	: Bırakmışlar

braḡmyillā	: Bırakmıyorlar 37/157
braḡtı da	: Bıraktı da
braḡtıḡ	: Bıraktık 45/148
braḡtım	: Bıraktım
braḡvarı	: Bırakıverir
braḡyısın	: Bırakıyorsun 4/157
brakyısın	: Bırakıyorsun
brani (Bg. brani)	: Korusun 18/147
braniş (< Bg. braniş)	: Koruyacaksın 18/147
brigadaya	: Gruba
brigadaya (< Bg. brigada)	: Grup
brusada	: Bursada 29/30
bu ḡıdara	: Bu kadar 19/32, 45/47
bū ā lā di	: Büyüyorlardı
buba	: Baba 10/44, 10/45, 37/316, 38/56, 39/49, 44/9, 45/362, 46/191, 46/315
bubaııḡ	: Bubalık 19/17
bubam	: Babam 19/6, 34/87, 34/102, 34/273, 34/497, 37/74, 38/4, 38/16, 38/21, 45/10, 45/22, 46/255
bubam	: Babam 19/6, 34/87, 34/102, 34/273, 34/497, 34/74,
bubama	: Babama 35/22
bubamı (<far.bābā)	: Babamı
buban	: Baban 10/18, 10/22, 10/43, 10/498, 46/42,
bubası (<Far. bābā)	: Babası 18/148, 35/193,
bubayn	: Babanın
būcālek	: Büyükçe
budaḡ	: Bıdak
būdlā	: Büyüdüler
būdlā	: Büyüdüler 40/76, 48/23
buḡu	: Buydu 1/8, 3/49, 14/41, 22/23,
būḡūmūz	: Büyüdüğümüz 8/4
būḡū	: Büyüdü 34/417, 46/141

būdük	: Büyüdük 22/7, 22/20, 45/24
būdüm	: Büyüdüm 4/76, 4/78, 19/7, 45/9, 45/21
būdünen	: Büyüdüğüm zaman 38/149
būdürdük	: Büyütürdük
būdürdük	: Büyütürdük
būg	: Büyük 5/50, 8/35, 18/103, 18/151, 34/52,
būg anaya	: Büyük anneye
būg iptere	: Büyük iptere 18/151
buğdā	: Bu kadar 37/186, 467442, 2/39, 4/127, 28/8
buğda	: Bu kadar 37/154, 37/187, 37/338,
buğdara	: Bu kadar 37/299
buğdā	: Bu kadar 46/340
buğdaracıq	: İşte bu kadarcık 22/10
būgüne bük	: Büyüğüne, büyük
buļacan	: Bulacağım 18/33
buļamaç	: Bulamaç 22/13, 22/69
buļamadıg	: Bulamadık 19/21
buļamyır	: Bulamıyor
buļasıq	: Karışıklık
buļaydıg	: Bulsaydık 45/271
buļaymıřım	: Bulaymışım 19/22
buļcağ	: Bulacak
buļcaq	: Bulacak
buļcan	: Bulacağım
buļduļā	: Buldular 29/31
buļğaristann	: Bulgaristanın 4/70
buļgarski ezik (< Bulg. ruski ezik): Rusça	
buļğarstan	: Bulgaristan
buļğarstanda	: Bulgaristan'da 8/35, 10/54
būļmasın	: Boğulmasın
buļmasın	: Bulmazsın
buļundurmil ā	: Bulundurmuyorlar 16/11
buļunmyuru	: Bulunmuyor 18/41

buġunyı	: Bulunuyor
buġunyır	: Bulunuyor
buġurduġ	: Bulurduk
buġurun	: Bulurum
buġuşşakġā	: Buluşacaklar 6/37
buġyır	: Buluyor
buġyilā	: Buluyorlar 10/49
būk	: Büyük 4/93, 4798, 47324, 5/8, 5/10, 5/50, 5/66, 12/51, 23/3, 26/7, 32/2, 34/116, 34/143, 34/512, 35/26, 35/30, 35/39, 36/59, 37/186, 37/285, 37/307, 37/314, 37/400, 37/438, 37/439, 38/5, 387110, 40/74, 42/15, 44/40, 45/185, 46/366
būkler	: Büyükler
bulabīrsen	: Bulabilirsen
būldu	: Boġuldu
buġgaristann	: Bulgaristanın
buġgarġā	: Bulgarlar 37/233
buġgarstandakı	: Bulgaristandaki
bumba (<it.)	: Bomba 3/8, 3/25, 34/530
bumbaġamā	: Bombalamaya
būmezdi	: Büyümezdi 45/227
būmūş	: Büyümüş
būmūşüm	: Büyümüşüm
būn	: Bu gün 4/166, 4/337, 18/13, 32/18, 377172, 39/98, 40/11, 45/3, 46/315, 46/321,
būncesi	: Büyüdüġünde, büyüncesi 42/36
bundan	: Buradan 6/17, 8/51, 35/46, 42/33, 42/322
bunna	: Bunlar 32/21, 38/33, 45/116, 45/355
bunnā	: Bunlar 8/8, 9/2, 9/9, 9/12, 10/5, 10/53, 14/14, 14/18, 16/10, 17/2, 18/11, 18/45, 24/1, 24/2, 29/9, 33/13, 43/21
bunnān	: Bunların 34/488
bunnan	: Bununla 98/75, 46/150

bunnarı	: Bunları 9/9, 10/40, 24/2, 29/36, 36/6, 37/298, 40/8
bura	: Buraya 10/36
buran	: Buraya 9/10, 9/18
burda	: Burada 2/23, 2/28, 2/29, 2/34, 4/18, 3/31, 4/61, 4/217, 6/21, 8/11, 8/2, 8/4, 8/21, 8/41, 8/44, 8/45, 8/60, 8/61, 8/64, 8/65, 9/24, 10/5, 11/25, 11/26, 12/88, 14/24, 14/26, 14/27, 14/29, 14/33, 14/42, 14/44, 15/6, 15/9, 18/2, 18/73, 18/94, 18/97, 18/103, 18/110, 18/111, 18/113, 18/137, 18/145, 18/148, 18/149, 19/4, 24/20, 24/39, 25/37, 27/1, 27/28, 27/43, 29/75, 29/12, 29/14, 29/19, 29/27, 29/34, 29/44, 29/45, 30/2, 30/3, 30/7, 30/12, 32/15, 32/36, 32/76, 34/99, 35/1, 35/80, 37/39, 37/131, 37/429, 37/476, 38/52, 38/72, 42/7, 42/17, 42/48, 43/1, 43/34, 45/193, 45/195, 45/201, 45/287, 46/142, 46/300, 46/303, 46/343
burdağan	: Buradayken 2/30
burdamısı	: Burada mısınız 38/97
burdan	: Buradan 2/26, 5/6, 6/34, 8/33, 10/26, 12/58, 18/33, 19/12, 24/44, 27/2, 27/3, 27/25, 29/73, 39/4, 29/29, 30/17, 34/323, 34/474, 39/90, 45/188, 46/342, 46/406, 46/419,
burē	: Buraya 4/22, 4/178, 11/1, 11/27, 29/16, 29/33, 38/27,
bure	: Buraya 4/81
burē_yānı	: Buraya doğru 27/34
buren	: Buraya 2/10, 2/11, 2/19, 8/71, 11/25, 14/13, 40/40, 41/24, 41/25, 42/5, 42/15, 46/101
burēn	: Buraya 33/1, 46/46, 18/5
burēn	: Buraya
burēna	: Buraya 43/22
burēni	: Buraya 19/30, 40/68, 46/98
burey	: Buraya 27/3, 37/39, 37/182, 37/223, 38/109, 39/92,

	40/25, 40/70, 45/191, 45/197, 45/278
burēy	: Buraya 37/52
bureyn	: Buraya 12/87, 19/21, 19/34, 36/41, 46/460, 45/278
bureynı	: Buraya 30/3
burī	: Buraya 24/40, 39/92, 4/178
burīāda	: Buralarda 34/287, 35/32, 36/18, 40/41, 45/149
burīara	: Buralara 27/37, 34/322, 37/133
burīarı	: Buraları 34/312
burin	: Buraya
burīn	: Buraya 24/5, 24/15, 34/14, 4/81, 5/16, 8/58,
burīni	: Buraya 40/3
burıy	: Buraya 39/93, 39/106, 39/108
burıyn	: Buraya 25/25, 25/63, 34/234, 34/474, 34/491, 34/492, 35/63, 4/25, 10/40, 16/2
burīyn	: Buraya 34/36
burī ā na	: Buralarına 22/36
burna	: Burnuna
buruīdu	: Burkuldu 7/41,
burusada	: Bursada
buruşur	: Broşür
būtçās	: Büyüteceğiz
būtmüş	: Büyütmüş 22/2
būtmıyl ā	: Büyütmüyorlar
būttük	: Büyüttük 48/2
butuş	: Bot 4/65
būyārken	: Büyüyerken
būyemyıl ā	: Büyüyemiyorlar 34/177
buyurcāsın	: Buyuracaksın
buyırın	: Büyüyor
buzdoİopİāna	: Buzdolaplarına
buzlā	: Buzlar
büdürdüg	: Büyütürdük
büg iptereden	: Büyük iptereden

bügünü	: Bügünü
büke	: Nine 34/77
bükmeli	: Bükmeli 22/35
bükülü	: Bükülü 34/132
büküm	: Büklüm 21/82
bülce ekmä	: Fasulye ekmeği 39/5
büle	: Böyle 18/42, 18/136, 18/138, 18/142, 18/143, 21/41, 21/74, 22/31, 22/34, 22/48, 24/25, 25/9, 27/19, 27/36, 29/22, 31/2, 31/11, 31/13, 31/14, 31/18, 31/19, 31/20, 31/22, 31/25, 33/4, 33/12, 33/6, 33/8, 33/9, 33/13, 33/14, 33/16, 33/17, 33/21, 34/17, 34/61, 34/222, 34/225, 34/235, 34/291, 34/321, 34/326, 34/361, 34/362, 34/488, 34/490, 34/491, 34/492, 34/493, 34/538, 35/7, 35/27, 35/33, 35/38, 35/63, 35/82, 35/83, 36/8, 36/15, 36/57, 36/59, 37/7, 37/27, 37/30, 37/45, 37/59, 37/62, 37/99, 37/104, 37/116, 37/148, 37/153, 37/156, 37/161, 37/177, 37/181, 37/206, 37/207, 37/208, 37/225, 37/245, 37/248, 37/250, 37/270, 37/273, 37/274, 37/319, 37/324, 37/347, 37/364, 37/374, 37/393, 37/403, 37/404, 37/405, 37/416, 37/427, 37/440, 37/491, 38/23, 38/24, 38/33, 38/45, 38/46, 38/50, 38/72, 38/84, 38/96, 38/112, 38/114, 38/154, 38/164, 39/17, 39/18, 39/24, 39/65, 39/66, 39/69, 39/99, 41/9, 42/14, 42/30, 42/73, 43/6, 43/34, 44/22, 45/34, 45/36, 45/43, 45/44, 45/45, 45/111, 45/167, 45/172, 45/181, 45/184, 45/185, 45/203, 45/204, 45/243, 45/244, 45/285, 45/286, 45/289, 45/299, 45/304, 45/312, 45/327, 45/343, 45/357, 45/358, 45/360, 46/9, 46/14, 46/15, 46/161, 46/242, 46/394, 46/435, 46/436, 47/5, 48/23, 48/37, 48/22, 2/22, 2/42, 4/1, 4/5, 4/8, 4/17, 4/31, 4/40, 4/42, 4/51, 4/53, 4/72, 4/97, 4/154, 4/155, 4/160, 4/221, 4/240, 4/244, 4/181, 4/294, 4/86, 7/30, 7/33, 7/34, 8/23,

	8/24, 8/29, 8/32, 8/41, 10/4, 10/7, 10/10, 10/13, 10/14, 10/16, 10/27, 10/30, 10/31, 10/46, 11/15, 12/38, 12/52, 13/5, 13/12, 16/5, 16/10, 16/11, 18/42
büle büle	: böyle böyle 34/321, 38/50, 38/129, 38/130, 38/157, 39/49, 46/316, 46/317, 46/320, 46/339, 46/412, 46/415, 2/16, 8/36, 12/42, 14/25, 18/136
büle de	: Böyle de 12/52, 27/36,
bülece	: Böylece 10/15, 25/7, 31/17, 27/7
bülecene	: Böylece 39/24
büledi	: Böyleydi 37/290
bülelikle	: Böylelikle 32/9
büleliklen	: Böylelikle 32/9
bülemesye	. Böyle 39/66, 40/74
bülemesye	: Böyle, bu şekilde
büleydi	: Böyleydi
bütm̄ā	: Büyütmeğe
bütün	: Tüm, bütün 34/44
büyıḫā	: Büyüyorlar
büz̄ā	: Büzer 21/43
büzmeli	: Büzmeli 22/33

C

c (<Ar.cenāb)	: Şeref, onur ve büyüklük terimi olarak kullanılır, hazret 32/23, 32/62
cadı ğārsı	: Cadı karısı 22/89
cāhil	: Cahil 35/10
cam	: Canım 27/14, 31/23, 33/19, 37/61, 37/86, 37/93, 37/102, 40/28, 40/35, 40/226
cambaşāda	: Cambaşalıda (yer ismi) 21/46
cambazuf	: Cambazov, erkek ismi 39/100
cāmi (< Ar. cāmi‘)	: Cami 6/14, 18/18, 37/89, 45/131, 45/132, 45/140, 45/14

cāmide	: Camide 10/32
cāmilā (< Ar. cāmi‘)	: Camiler 45/119
cāmimiş	: Camimiş 45/131
cāmiye	: Camiye 5/72, 10/31, 11/12, 18/134, 21/58, 32/41
cāmiye (< Ar. cāmi‘)	: Camiye
cāmiyin	: Caminin 5/49, 5/66, 5/69, 11/8, 37/83, 37/88
canbaşaıya	: Yer ismi 21/63
canerik	: Can eriği 46/137
canımıs	: Canımız 42/59
canrı	: Canını 34/209
cebanı aııah	: Cenabı Hak
cebel	: Cebel (Şehir ismi) 37/64, 39/70
cebrayil (< Ar. cebrâil)	: Cebrail 18/66, 18/67, 18/77, 22/83
cefayir (< Ar. cevāhir)	: Cevahir 13/9
cemāt	: Cemaat 18/149, 35/75, 5/109
cemnege (< Ar. Cemīle)	: Cemile yenge 22/66
cenāb allah	: Cenabı Hak 32/23, 32/62
cenabu aııah	: Cenabı Allah 32/23, 32/62
cenaze (< Ae. Cenāze)	: Cenaze 18/96, 37/152, 37/158, 5/95, 5/96, 5/100, 5/104
cēr aşı	: Ciğer aşı
cevab (<Ar.cevāb)	: Cevap 4/122
cevap (< Ar. cevāb)	: Cevap 38/127, 4/109, 4/111, 4/114, 4/122, 7/42
cevcet	: Erkek ismi
ceviz	: Ceviz 19/11, 37/409, 37/445, 37/446, 38/143
ceviz ğabı	: Ceviz kabuğu 19/1
cevizläde	: Cevizlerde33/14
cığara (< İsp. cigaro)	: Sigara 34/342, 34/343, 38/120
cığıl taşı	: Çakıl taşı 18/56
ci_an (<Far.cihān)	: Cihan 3/1
cihalet	: Cehalet
cingene	: Çingene 12/66, 12/67, 12/68, 41/32
cingenesinnen	: Çingenesiyle 34/144

cingeneye	: Çingeneye
comart	: Cemaat 45/188
comata	: Cemaata /356, 4/262
cömart (<Ar.Cemā'at)	: Cemaat 34/118
cumayanna	: Cumayanına (köy ismi) 40/48
cunna	: Canına
cümbüş	: Cümbüş 11/8, 11/9, 29/23

Ç

çaa	: Çaya
çabcık	: Çabucak
çabıcağ	: Çabucak 46/173
çabıcığ	: Çabucak 39/64
çabık	: Çabuk 34/1, 37/48, 34/47, 45/232, 45/236, 45/238
çabık çabık	: Çabuk çabuk 34/47, 45/232, 45/238
çaġā	: Çalar, sürter 4/253
çaġā	: Sürer
çaġā	: Çalar
çaġādık	: Çalardık
çaġāġā	: Çalarlar 34/15, 35/71
çaġāğan	: Sürerken 34/201
çaġāsın	: Çalarsın
çaġdırġā	: Çaldırırlar 45/314
çaġgıcıġā	: Çalgıcılar
çaġı altında	: Çalı altında, yer ismi
çaġı, altında	: Yer ismi
çaġışırın da	: Çalışırım da 17/3
çaġışma	: çalışmaya
çaġışmaK	: Çalışmak 32/55, 12/69
çaġışmaġġan	: çalışmakla 32/33
çaġıştığ	: Çalıştık 42/29
çaġıştıġından	: Çalıştığından

çaİşvādım	: Çalışıverdim 27/29
çaİşyırız	: çalışıyoruz 32/34
çaİķādıķ	: Çalkalardık 48/36
çaİķadıķton_sō	: Çalkaladıktan sonra 26/7
çalmā	: Çalmaya
çaķaİķünden	: Çakalköyünden (Köy ismi) 29/38
çaķal külerinden	: Çakal köylerinden, köy ismi
çaķırIı	: Çakırlı (köy ismi) 46/405
çaķırIıdan	: Çakırlıda (köy ismi)
çaķırIın	: Çakırlığın (köy ismi)
çaķmakçık	: Oyun ismi 35/75, 35/78
çalacağ	: Çalacak, Maya
çalacaķ	: Maya Çalacak
çalālā	: Mayalarlar 35/69
çallarnı	: Çalılarını
çalvāmıř	: Sürüvermiş
çalıyısın	: Çalıyorsun, Mayalıyorsun
çalıyl ā	: Çalıyorlar
çamgorda	: Çalıgoru yer ismi 46/183, 46/372,

Çam: *Prinus sylvestris*

çamır	: Çamur 35/101
çamırİan	: Çamurla33/8
çamırİandı	: Çamurlaydı 21/1
çamİān	: Çamların 46/368
čanā	: Çanağı 22/48, 22/51
çanaķİā	: Çanaklar 22/48
čanāmız	: Çanağımız 22/49
çannā	: Çanlar 46/313
çār	: Çağır 34/21
çārāİāmıř	: Çağırırılarmış 12/44
çārbez	: Serbest
çārdıİā	: Çağırdılar 36/49
çārdıktan_sora	: Çağırdıktan sonra

çārdīā	: Çağrdılar
çare (< Far. Çāre)	: Çare 4/11, 27/35, 27/36
çārī	: Çağırır
çarık	: Çarık 21/42, 22/31, 22/32, 34/480, 34/381, 34/497, 34/498, 35/95, 45/6, 4/64, 4/65, 4/74, 4/75
çarıkĪan	: Çarık 19/33
çarıkĪan	: Çarıkla
çarī	: Çarığı 4/66, 4/68
çārīl ā	: Çağırıyorlar 25/75
çarķa (< Far. Çarh)	: Çarka 45/42
çarķın	: Çarkın 45/47
çārī ā	: Çağırırılar
çārmā	: Çağırmaya 13/6
çārmadıķtan	: Çağırmadıktan 4/30
çārmıŖĪ ā	: ÇağırımıŖlar 27/44
çārmyı	: Çağırımıyor, söylemiyor
çarpınırķan	: Çarpınırken 18/44
çāryırı	: Çağırıyor
çāryırlā	: Çağırıyorlar 48/65
çāryil ā	: Söylüyorlar, Çağırıyorlar 4/101, 4/102
çasnu	: Özel 13/1
çaŖķa (Bulg.)	: Bardak 34/51
çataĝ	: Çatak (Köy ismi) 45/123
çataĪĪandım	: İkilen içinde kaldım 38/40
çataķ	: Çatak (köy ismi)
çataķ	: Köy 34/156
çataķta	: Köy ismi 39/81, 39/83
çatķı	: Çatķı 48/34
çatladıķtān_sora	: Çatladıktan sonra
çavdar	: Çavdar 39/59, 42/77, 45/49
çavdar	: Çavdar
çavdarĪarı	: Çavdarları

çavışın ömer	: Erkek adı ve soyadı 46/76, 46/85
çavışın ömer ağa	: Çavuşun Ömer abi 46/85
çavuşun	: Lakap 46/2
çay	: Çay 48/41, 48/44, 21/17, 27/9
çaya	: Çaya 46/71, 4/34, 11/20, 12/78
çaydan	: Çay 37/125
çāyı	: Çağı 4/206
çayın	: Çay 4/32, 6/23, 37/127, 38/155
çayın	: Çayın
çayırīāda	: Bahçelerde 29/22, 30/24, 33/13
çayırīāda	: Çayırılarda
çayırīıĝ	: Çayırılık
çayīā	: Irmaklar 37/15
çayīāda	: Çaylarda
çāyine	: Çağına 22/20
çegidānnen	: Çekirdeğiyle 40/46
çek ā	: Çeker 4/99
çekç ā di	: Çekecekti
çekç ā mişim	: Çekecekmişim
çek ā dig	: Çekerdik 4/5
çekemyī	: Çekkemiyor 34/190
çekilyır	Çekiliyor 38/11, 46/4147
çekilyırın	: Çekiliyorum 44/35
çekilyi	: Çekiliyor 43/13
çekīr	: Çekiyor 18/65
çek ā lā di	: Çekerlerdi 21/14, 21/39
çektīmi	: Çektiğimi 12/57
çektl ā	: Çektiler 21/51, 5/75, 5/78, 5/91
çekverl ā	: Çekiverirler 29/32
çekyı	: Çekiyor 45/84, 46/165
çekyırıs	: Çekiyoruz 14/10
çel ā	: Şeyler

çelpene	: Ekmegin pişirildiği alet 35/85, 45/184, 45/185, 46/8, 46/9, 48/18, 4/43, 4/45, 33/10, 34/518, 34/526
çelpenede	: Ekmegin pişirildiği alet 22/46, 33/10
çelpenelen	: 35/85, 4/37, 34/518
çelpeneyin	: Ekmek pişirmek için kullanılan alet 46/8, 34/527, 34/533
çeneyin	: Çenenin 46/435
çengellen	: Çengelle 46/6
çepenek	: Yer ismi 46/225
çerkez mâlesinn	: Çerkez mahallesinin 46/223, 46/331
çerpene	: 31/8, 31/9
çeşid	: Çeşit 10/53
çeşid bi	: Çeşit
çeşid hoca	: Çeşit
çeşid yoġlardan	: Çeşit yollardan
çeşidmiş	: Çeşitmiş
çeşit çeşit	: Farklı Farklı 4/134, 4/179, 4/232
çeşmeyin	: Çeşmenin 18/82
çetaġā	: Çeteler 43/34
çetirigġlnik (<Bulg.çetirigġlnik)	: Dörtgen 34/322
çevirc ā z	: Çevireceğiz 25/43
çevirdi	: Değıştirdi, çevirdi 27/34
çevirdl ā ye	: Çevirdiler ya 31/23
çeviriken	: Çevirirken 25/54
çeviril ā	: Çeviriyorlar
çeviril ā di	: Çevirirlerdi 45/245
çevirl ā	: Çevirirler
çevirm ā	: Çevirmeğe
çevittiril ā	: Çevirttirirler
çeviz	: Ceviz 22/57
çevrilcek	: Çevirilecek

çılbrı	: 4/253
çıkā	: Çıkar 37/258, 46/166, 4/300, 20/4, 20/5, 20/11, 20/12, 34/90,
çıkācaķ	: Çıkaracak 38/26
çıkācās	: Çıkaracağız 40/50
çıkacas	: Çıkaracağız
çıkādı	: Çıkardı 36/53, 37/12, 39/26, 46/65, 46/357, 14/3, 34/313, 34/314, 34/360
çıkādı	: Çıkardığı
çıkādıķ	: Çıkardık 9/5, 9/23, 23/7, 23/11, 23/12, 31/3
çıkādıķları	: Çıkardıkları 14/14
çıkādım	: Çıkardım 46/446, 8/21, 12/77, 20/4, 20/5, 20/11, 20/12 23/9
çıkādımızlan	: çıkardığımızla
çıkādılā	: Çıkardılar 46/274, 2/15, 14/4, 18/6
çıkādılā	: çıkardılar
çıkadnen	: Çıkadığı zaman 48/26
çıkāılā	: Çıkalar 45/195
çıkāķan	: Çıkarken 16/7
çıkāmā	: Çıkarmağa 42/22, 14/39, 21/29, 21/52
çıkāmā	: Çıkarmaya
çıkāmādılā	: Çıkarmadılar
çıkamas.	: Çıkamaz 32/7
çıkamasın	: Çıkamazsın 46/107
çıkamazdığıa	: Çıkamazdı ya 46/170
çıkāmek	: Çıkarmak 32/11
çıkāmıř	: Çıkarmış 37/424, 23/4
çıkāmıřılā	: Çıkarmışlar 39/65, 42/54
çıkāmyırız	: Çıkarmıyoruz
çıkaramasın	: Çıkaramazsın 4/59
çıkaramazdıılā	: Çıkaramazlardı 37/282
çıkarı	: Çıkarır 37/20, 37/275, 37/276, 13/12
çıkardı	: Çıkarırdı 32/5, 34/379

çıkarıdık	: Çıkarırdık 22/11
çıkarıl̄ā	: Çıkıyorlar
çıkarısan	: Çıkarırsan 4/60
çıkarıā	: Çıkarırlar 35/86, 34/188
çıkarıādı	: Çıkarırlardı 34/219
çıkarıll̄ā	: Çıkıyorlar 34/490
çıkarıl̄ā	: Çıkarırlar 4/169
çıkarıl̄ādı	: Çıkarlıardı 22/86, 38/165, 42/62
çıkarvarı	: Çıkarıverir 31/4
çıkarıy	: Çıkıyor 31/3, 42/36, 4/175, 13/18
çıkarıyır	: Çıkıyor 39/64, 4/100
çıkarıyır	: Çıkıyor 18/57,
çıkarıysin	: Çıkıyorsun 4/151, 4/147
çıkarıyusun	: Çıkıyorsun
çıkāsa	: Çıkarsa
çıkāsin nā	: Çıkarsınlar 32/12,
çıkatırdıā	: Çıkattırdılar 22/40
çıkatırmış	: Çıkattırmış 40/45
çıķķaķ	: Çıkacak 25/40, 37/285
çıķķaķ mı	: Çıkacak mı 12/8
çıķķān	: Çıkacağım
çıķınca	: Çıkıncaya kadar 35/44, 35/45
çıķıřķan barba	: Çıkmasıyla beraber 4/305
çıkıyl̄ā	: Çıkıyorlar
çıķī	: Çıkıyor 24/32, 34/84, 34/394
çıķmeden	: Çıkmadan 46/148
çıķmađ için	: Çıkamak için 46/342
çıķman	: Çıkmam 12/79
çıķmāna	: Çıktığı için 47/6
Çıkmasıyla	
Çıkmasıyla birlikte	
çıķteyn	: Çıktıktan sonra 45/446

çıktıġā	: Çıktılar 27/34, 12/45
çıktıktan sora	: Çıktıktan sonra
çıktıktan_sora	: Çıktıktan sonra 23/8, 32/25, 37/300, 3/20, 4/27, 4/32
çıktıneni	: Çıktığı zaman
çıktıā	: Çıktılar 18/119
çıktın	: Çıktığın zaman 22/5
çıktnen	: Çıktıktan sonra 2/18
çıkton_so	: Çıktıktan sonra
çıkttān sora	: Çıktıktan sonra
çıkıyı	: Çıkıyor 37/243, 38/100, 42/7, 9/11
çıkıyıġā	: Çıkıyorlar 42/6
çıkıyır	: Çıkıyor 27/25, 33/16, 38/54, 38/99, 4/184
çıkıyırı	: Çıkıyor 42/3, 46/328, 18/45
çıkıyırın	: Çıkıyorum 44/13
çıkıyırıs	: Çıkıyoruz 3/21
çıkıyırū	: Çıkıyor 8/68
çılların myāmet çobann āmet	: Lākabı, soyadı, mesleği ve ismi.
çımbar	: 31/11, 39/87
çımbar gibi	: Çımbar 39/87
çıpġaq tepe	: Yer ismi
çıqattırmazġādı	: Çıkarttırmazlardı
çısçıpġağ	: Çırılçıplak 22/92
çī	: Çiğ 35/71, 4/43, 4/180
çī	: Çiy
çī ekmā	: Çiğ ekmeği 4/43
çī	: Pişmemiş
çiçā	: Çiçeği 4/101
çīde	: Çiy 3/28, 4/180
çīde	: Çiyde
çifte	: Avcı silahı 45/304
çikādī şeye	: Çıkardığı şeyi
çīlen	: Çiyle 13/19, 3/28, 4/185

çilen	: Çiylen
çileyırı	: Çiseliyor 38/89
çilikti	: Çiylikti 46/285
çimene	: Çimene, çayıra 76/440
çimente (< İt.)	: Çimento 39/16
çin̄ ā dik	: Çiğnemerdir 48/2
çine	: Çiyine
çingenl̄ ā	: Çingeneler 45/305, 45/316
çingenl̄ ā di	: Çinegeneler 45/195
çini	: Şimdi
çiniyill̄ ā	: Eziyorlar 29/14
çipo	: Lâkap 12/10
çireg (<far.)	: Çeyrek 4/29
çirek	: Çeyrek 4/27, 4/28
çirişl̄ ā	: Köy
çirmsaza	: Çağrımasanıza
çiryır	: Çağırıyor
çit̄	: Çift 35/27, 35/54
çivt sürm̄ ā	: Çift sürmeğe 37/272
çivt yataql̄ ā (< Far. Cuft)	: Nevresimler
çizi	: Çeğizi 37/330
çizleri	: Çeyizleri 22/79
çizlerin (<Ar.çeyiz)	: Çeyizlerin
çizveril̄ ā	: Çiziverirler 45/358
çobanıdı	: Çobanıdı 46/364
çobannarın	: Çobanların 37/237, 37/238
çobannıç	: Çobanlık 38/28, 38/31, 38/46, 41/4, 41/11
çocuql̄ ān	: Erkekle 4/319, 4/322
çocuql̄ ān	: Erkeklen
çocuql̄ ān	: Çocukken
çocūmus	: Çocuğumuz 42/27
çocūg oql̄ ān	: Erkek olan 27/31

çocuklā	: Erkekler
çoğ	: Çok 2/37, 3/18, 5/16, 5/17, 21/28, 21/77, 24/22, 24/338, 35/18, 37/14, 37/20, 37/108, 37/398, 37/428, 37/441, 37/450, 45/23, 45/110, 45/111, 45/307, 45/363
çoğ güştü	: Güçtü
çoğ ĩdir	: Çok iyidir
çoğ ĩlik	: Çok iyilik
çoğ ĩsanna	: Çok insanlar 37/450
çoğ o	: Çok
çoğ oļcak	: Çok olacak 5/16
çoğ oļursa	: Çok 45/363
çoğ rād ettik	: Çok rahat ettik 35/18
çoğ üle	: Çok öyle
çoğunuķ	: Çoğunluk 2/36
çoļak	: Çorak
çoķ	: Çok 45/365, 45/366, 46/52, 46/79, 46/165, 45/235, 45/247, 45/353, 46/168, 46/221, 46/239, 46/263, 46/324, 47/7, 2/5, 3/32, 4/13, 4/47, 4/57/, 4/81, 4/169, 4/176, 4/182, 4/302, 4/312, 5/13, 5/14, 5/16, 5/18, 5/23, 5/112, 6/12, 6/25, 7/21, 7/22, 8/4, 8/7, 8/20, 8/46, 8/48, 10/1, 10/8, 10/20, 10/23, 10/28, 10/47, 10/49, 10/54, 11/15, 12/3, 12/6, 12/25, 12/51, 12/75, 12/81, 13/1, 13/15, 14/43, 14/44, 18/19, 18/36, 18/142, 18/144, 19/4, 21/4, 21/53, 21/57, 21/60, 22/14, 22/18, 22/27, 22/86, 24/13, 28/10, 29/1, 29/20, 32/4, 32/10, 34/2, 34/4, 34/10, 34/28, 34/33, 34/37, 34/67, 34/85, 34/113, 34/128, 34/140, 34/15, 34/177, 34/221, 34/232, 34/233, 34/257, 34/262, 34/264, 34/268, 34/310, 34/318, 34/319, 34/334, 34/335, 34/369, 34/381, 34/416, 34/501, 34/512, 35/7, 35/18, 35/26, 35/30, 35/31, 35/39,

35/83, 36/8, 37/150, 37/186, 37/241 37/242
 37/248, 37/274, 37/171, 37/283, 37/287, 37/289,
 37/306, 37/307, 37/313, 37/317, 37/319, 37/322,
 37/328, 37/340, 37/396, 37/400, 37/405, 37/417,
 37/418, 37/422, 37/428, 37/431, 37/435, 37/438,
 37/439, 37/442, 37/443, 37/471, 37/472, 37/473,
 37/476, 38/11, 38/33, 38/79, 38/156, 41/6, 41/7,
 42/4, 42/12, 42/30, 42/46, 42/52, 42/58, 42/66,
 42/67, 42/85, 42/86, 43/2, 43/26, 44/7, 44/10,
 44/14, 44/20, 44/28, 44/29, 45/2, 45/3, 45/8,
 45/62, 45/90, 45/105, 45/106, 45/116, 45/145,
 45/159, 45/174, 45/207, 45/215,

çoğa varmaz	: Uzun sürmez
çoğaldıkça	: Çoğaldıkça 45/133
çoğaltmışlar	: Çoğaltmışlar 32/74
çoğaratvādım	: Haşlayıverdim 39/45
çoğları	: Çoğu
çoğu	: Çoğu 34/150, 34/245, 34/252, 35/95, 45/365, 46/223
çoğunda	: Çoğunda 3/36
çoğunu	: Çoğunu 34/114, 46/221
çorağ	: 38/147
çoraplan (<Ar.curāb)	: Çorap 4/68, 34/272, 45/279
çorbacı	: Zengin 45/59
çorbacīā	: Zenginler
çorbaclā	: Çorbacılar (köy ismi)
çoşadan	: Yoldan 5/69, 5/72
çovadīā	: Çavdarlar
çöcā	: Çöcüğe, Erkeğe 37/335, 46/430, 4/97, 4/101, 4/102, 4/103, 4/106, 4/107, 4/275, 5/39, 11/13, 27/28
çöcīn	: Çöcüğün 4/253
çöcīni	: Evlā dını 25/80
çöcuğan	: Erkeklerle

çöcüm	: Evladım 12/22, 34/125, 38/71, 46/82, 46/83, 46/320
çöcümüze	: Oğlumıza 4/189
çöcün	: Çöcüğün 4/22, 4/243, 4/244, 4/255, 4/276, 4/283, 34/18, 35/10, 35/12, 45/306, 45/314
çöcüne	: Oğluna 12/14, 37/296
çöcüg	: Erkek 12/79, 21/1, 37/351, 46/425, 4/100, 4/288, 46/425
çöcüg evine	: Erkek evine 37/351
çöcüg oļan	: Erkek olan
çöcüg yalnız	: Erkek Yalnız
çöcüg	: Çöcük, erkek 4/100, 4/288, 12/79, 21/1, 37/351
çöcük	: Erkek 2/31, 4/100, 4/106, 4/126, 4/135, 4/138, 4/188, 4/196, 4/198, 4/208, 4/210, 4/214, 4/215, 4/216, 4/219, 4/220, 4/222, 4/230, 4/235, 4/254, 4/262, 4/266, 4/270, 4/277, 4/279, 4/328, 4/329, 4/335, 4/338, 5/37, 5/44, 5/46, 7/29, 8/76, 12/80, 12/82, 12/84, 13/3, 27/14, 27/29, 27/30, 34/18, 34/23, 34/27, 34/329, 35/2, 35/10, 37/294, 37/298, 37/246, 37/340, 37/342, 37/343, 37/345, 37/349, 37/353, 37/403, 37/495, 38/6, 38/46, 38/58, 38/78, 38/115, 39/16, 39/60, 42/9, 42/28, 46/57, 46/427, 48/10
çöcük taraf	: Çöcük Tarafı 4/222
çöcükkl ā	: Erkekler 8/29
çöcükkl ā	: Erkekler 13/3, 33/25, 33/26, 33/13, 34/30, 34/47, 34/85, 34/478, 40/52, 40/59, 2/29, 2/44, 4/62, 4/97, 5/44
çöcüklen	: Erkeklerle 25/15, 4/339
çöcüklerin	: Erkeklerin 25/5
çöcükkl ā n	: Çocukların, erkeklerin 34/18
çöcüktü	: Erkekti 38/5
çöcüm	: Evladım 38/14, 38/85, 38/86, 38/128, 38/131,

	45/235, 46/82, 46/83, 12/22, 46/320, 34/125
çöküktük	: Çökmüş vaziyette, dis üstü oturmak
çölmek	: Çömlük 38/163
çölm̄ā n	: Çömleğin 34/482
çöreg	: Çörek 5/119, 5/120, 5/121
çörek	: Çörek 5/118, 5/119, 5/120, 34/199, 34/336, 34/339, 34/345, 34/348, 37/165, 37/166
çörmeyn	: çeşmenin 34/18
çör̄ā ni	: Çöreğini
çöşme	: Çeşme 40/7, 42/1
çöşmesinn (<Far. çeşme)	: Çeşme, musluklu su haznesi 34/46
çöşmeyin	: Çeşmenin 46/126
çözemessin	: Çözemezsin 14/12
çözük	: Çözüp 45/252, 21/67
çū̄ā lā di	: Atlarlardı
çū̄m̄ā	: Çüyümeğe, zıplamaya
çuvalıan	: Çuvalla
çuvalııg	: Çuvallık 35/23
çuvalııktā	: 34/66, 35/28
çüālā	: Zıplarlar, atlarlar 27/40
çüārdik	: Atlardık 31/18
çünki (< Far. çünkü)	: Çünkü 37/189, 37/208, 2/19
çünküm	: Çünkü 15/8, 38/146, 40/67, 41/9, 41/20
çürüg isan	: Çürük insan
çüyā lā di	: Atlarlardı 2/45, 3/35

D

dā	: Der 4/114, 4/115, 4/198, 5/103, 5/100, 11/14
dā	: Diye
dā	: Daha 5/37, 12/17
dā	: Kadar
Dā mormaneşā	: Viola odorata

dā	: Dağ
dā_im	: Daima
dācığ	: Dağarcık, meşin torba 21/25
dācıkīālan	: 27/9
dācıkta	: Dağarcık, meşin torba 45/249
dādāā	: Dağıtırlar 5/119, 5/125
dādāādi	: Dağıtırlardı 34/528
dādarıs	: Dağıtırız
dadas	: 46/302
dādırdıg	: Dağıtırdık
dādırīā	: Dağıtırlar 37/169
dādyıā	: Dağıtıyorlar 42/17
dāādık	: Dağlardık
dālamıř	: dağlamış 34/128
dālıkta	: Dağılıp da 46/312
dāım	: Dağılın 8/65
dāır	: Dağılır 4/334
dāırdı	: Dağılırdı 34/28
dāırs	: Dağılırız
dāımağ	: Dağılmak
daıvarı	: Dalıverir
dāıyır	: Dağılıyor
dāıyır	: Dağılıyor 34/55
dāıyırıs	: Dağılıyoruz
dağya (<ar.dağıya)	: Dakika
dakye	: Dakika 18/6

Dalamyan ısrān Lamium album

dāllā di	: Derlerdi
dālyı	: Dağılıyor
dam	: Ahır
dam gürbesi	: Hayvan gübresi
damānı	: dudağın 4/305
damat (< Far. dāmāt)	: Damat

danni	: Bilgi
darakta	: Tarakta 34/51
daramā	: Taramaya
daramasını	: Taramasını 37/455
darışman	: Man, direk
darcava (<Bulg.Dırjava)	: Devlet 34/149
dardere	: Dardere (Şehir ismi) 34/288, 30/23
darderede	: Dar dere(şehir ismi) 12/72, 12/81
dardereden	: Şehir ismi 36/5, 21/5
dardereye	: Dardere'ye(şehir ismi) 42/10, 45/293, 8/77
dāresi	: Dairesi 27/30
darı	: 39/1, 45/111, 19/1, 21/22, 27/2, 32/9, 33/1
dari	: 33/6
dariz	: Tariyoruz 34/61
dārlār	: Derler
darn ā	: Cumartesi
dārs	: Ders 44/2, 8/21, 8/32, 8/47
dārsl ā	: Dersler var 8/11, 8/7
dārsleri	: Dersleri 45/101
dasqaġa	: Bayan öğretmen 45/114
dasqaġā	: Öğretmenler 34/151
dasqaġarı	: Daskalaları 34/147
daş	: Taş 26/6, 34/114, 34/537, 37/274, 46/438
daşa	: Taşa 18/65
daşçıġadır	: Lâkap
daşı mısın	: Taşı mısın
daşımā	: Taşımaya
daşımıcāz	: Taşımayacağız
daşır	: Taşır 22/85, 32/14
daşır mısın	: Taşır mısın 22/85
daşġamaq	: t
daşkın	: Taşkın 37/128

daşmış	: Taşmış 48/41, 48/42
datlı	: Tatlı 35/82
datlıdı	: tatlıydı 34/4, 34/43
datlımış	: tatlıymış 34/53
dātma	: Dağıtmaya
dātmađ	: Dağıtmak
datmasaq	: Tatmasaydık
davıı	: Davul 5/9, 7/7, 21/83, 22/67, 45/314
davıı kava	: Davul kaya, yer ismi
davıı kayaya	: Davıl kayaya (yer ismi)
davıınnan	: Davuluyla 35/106
davıınnan	: Davuluyla 4/208, 4/214
davıııā	: Davullar 4/220, 4/226, 4/227, 5/40, 45/312, 46/33, 48/34, 4/221
davıııkayada	: Davul kaya'da (Yer ismi)
davranırmışık	: Davranırmışız 34/86
Davşan aya: Primula officinalis	
davıınnan	: Davuluyla
dāya	: Dağ, dağa 5/21
dayanaraktan	: Dayanaraktan
dāyil	: Dair 18/110
dayimilin	: Dayımgil
dayir	: Dair4/339
dayre	: Daire 46/59
dayresinde	: Dairesinde 25/42
d ā de	: Derse
d ā di	: derdi
d ā dig	: Derdik
d ā dik	: Derdik
d ā dim	: Derdim
de_işiminde	: Değiştirme 39/30
de_iştirce ā s	: Değiştireceğiz

de_ıstirdi	: Değiştirdi 25/46
de_ıstirdiler	: Değiştirdiler
de_ıstirdl_ä	: Değiştirdiler 25/25, 25/33, 25/36, 42/32
de_ıstirisez	: Değiştirirseniz 25/49
de_ıstirİsis	: Değiştiriyorsunuz 25/29
de_ıstirm_ä	: Değiştirmek
dè_ıstirme	: Değiştirme (asimilasyon) 25/1
decek	: Diyecek 8/5, 38/49, 46/421
decekl_ä	: Diyecekler 8/8
dec_ä sen	: Diyecek olursan, diyeceksen, dersen
dec_ä sin	: Diyeceksin
dec_ä siz	: Diyeceksiniz
dedden sō	: Dedikten sonra

Dede Sakalı Equisetum arvense

dedecim	: Dedeciğim 22/43
dedemlen	: Dedemle 22/44
dedi	: Dediği 6/9, 16/8, 24/14, 34/64, 37/406, 4/299
dedi gibi	: Dediği gibi 16/8, 24/14, 37/406
dedi_m	: Dedin mi 43/36
dediğ	: Dedik 36/57
dedil_ä	: Dediler
dedimdi	: Dedydim 25/40
dedimis	: Dediğimiz 35/32
dedimize	: Dediğimize 29/4
dedimizi	: Dediğimizi 5/74
dedin	: Dediğini 4/177
dedini	: Dediğini 4/180
dedini	: Dediğini
dedirl_ä	: Dedirirler
deditten sō	: Dedikten sonra
dediyn	: Dediği zaman 4/309

dedl̄ā	: Dediler 5/8, 5/60, 9/14, 12/29, 16/1, 16/2, 18/2, 18/114, 18/135, 18/139, 21/32, 21/38, 21/58, 24/16, 24/18, 24/19, 24/20, 38/31, 25/28, 34/160, 34/169, 34/170, 36/12, 38/113, 39/49, 40/31, 40/32, 42/56, 42/57, 42/63, 42/67, 44/33, 45/105, 45/141, 45/142, 45/237, 46/28, 46/261,
dedler	: Dediler 44/33
dedl̄ā ki	: Dediler ki
deinnesin	: Dinlesin
deıştircekl̄ā	: Değiştirecekler
deıştiremıl̄ā	: değiştiremiyorlar
deıştiriken	: Değiştirirken
deıştirmeg için	: Değiştirmek için
dekemriyin (< Bulg. dekemvri)	: Aralığın 42/2
dekemvri (< Bulg. aralık)	
deklaratsya (Bulg.dekleretsiya)	: Belge
del̄ibā̄bā̄	: 33/16
delce	: 22/7, 22/9
deletlen	: Devletle
deli hastānesi	: Deli hastanesi 34/145
deli_bā	: 13/20, 13/21, 18/9,
delibaş	: Delibaş 46/445
delik	: Delik 34/489
dell̄ā	: Diyorlar 14/33
della	: Diyorlar 45/220
dem̄ā	: Demeğe
demeğ	: Demek
demeg	: Demek 18/101, 19/3, 21/5, 27/21, 35/17, 37/168, 45/111, 46/74, 2/9, 3/26, 4/307, 5/49, 5/89, 5/119, 10/32, 11/3, 12/21, 12/23
demeg u	: Demek o 46/74, 3/26
demeg_ama	: Demek ama

demeK	: Demek 2/13, 5/3, 16/6, 16/9, 16/11, 18/43
demēlim	: Demeyelim 18/104
demij	: Demiş
demic ā s	: Demeyeceğiz
demij	: Demiş 18/90, 18/112, 2/10
demışl ā	: Demişler 18/126, 18/135, 20/4, 20/5, 20/11, 20/12, 24/34, 24/36, 39/73, 39/74, 43/11, 1/9, 1/11
dem ā ne	: Dediğim için
demokrasi dīn	: Demokratik 32/67
demokratsiya (Bulg.demokratsiya)	: Demokrasi 25/52
demokratsiya	: Demokrasi
demyır	: Diyemiyor 5/88, 38/148, 46/131
deneg	: Demek
deng	: Denk 16/9
denilyır	: deniliyor 35/103, 2/44
denişik	: Değişik 3/49
deniştī	: Değiştī 28/5, 28/1
deniştiremedl ā	: değiştiremediler 25/12
deniştirm ā	: değiştirmek 25/15
deniştirmen	: Değiştirmen 46/402
deniştirmişl ā	: Değiştirmişler 25/13
denk	: Düzgün, doğru 3/42
denk	: Düzgün
denkleyv ā di	: Denkleyiverdi
denmyır	: Denilmiyr
depu (<Fr.)	: depo 3/34
derāl (< Far. Der + Ar. hāl)	: Derhal
dere künden	: Dere köyünden
Dere otu; Tssilago farfara	
Dere yaprā	
derel ā de	: Derelerde

derelde	: Derelide (Köy İsmi) 48/5, 3/40
dereye	: Dereceye 34/377, 46/159, 46/398, 5/54
derisinnen	: Derisiyle 4/63
dernek	: Cumartesi 48/33
desdenek	: Desdenik 34/8, 34/89
desdenik	: Tam
desdenik	: Tam 20/4, 37/482
desdenik	: Tam olarak
desteklemişl̄ā	: Desteklemişler 2/15
destekleyemiycek	: Destekleyemeyecek 6/34
dettirin	: Dedirtirim 12/68
dettirsinn̄ā	: Dedirtsinler 45/361
devirs_saba	: Devir ertesi sabah 46/328
devirsi	: Diğer 37/94, 37/360, 4/29, 46/5, 46/339, 46/378, 4/213, 5/43, 12/61
devirsi	: Diğer, devir ertesi
devirsi gün	: Diğer gün 37/360, 40/29, 46/50, 46/109, 46/378, 4/213, 5/43
devirsi sene	: Diğer yıl 12/61
devirsi gün	: Diğer gün, devir ertesi gün 4/315
devirsigün	: diğer gün 37/349
devri parası	: 37/152
devriye	: Devriye 44/36, 44/37
dēy	: Gösterme edatı 39/3
deya	: Diye 37/263, 37/404
deyc̄ā	: Diyeceği
deycekleri	: Diyecekleri
dēye	: die 22/80, 37/247, 37/252, 37/496, 45/294,
deyē	: Diye
dēye	: Diye 2/15, 2/16, 2/31
deye	: Diye 22/44, 34/326, 34/471, 37/72, 37/254, 38/42, 38/53, 38/57, 38/104, 38/124, 46/49, 46/427, 46/429, 5/75, 5/77, 5/120, 12/8, 12/38,

	18/9, 18/33, 18/43, 18/61
deye	: Giye ,
déyelim	: Diyelim 32/23
deyelim	: Diyelim 35/15, 37/217, 6/17, 10/3, 18/104,
deyemezl̄ā di	: Diyemezlerdi
deyen	: Diye 29/5, 36/16, 39/30, 41/17, 12/79, 12/80
deyı	: Diyor 24/41, 25/48, 34/445, 38/36, 45/209, 46/166, 46/178, 46/349, 46/350, 46/351, 12/78, 18/39
déyı	: Diyor 24/42, 24/43, 25/79,
deyıġar, a	: Diyorlar ya
deyıġā	: Diyorlar
deyın	: Diyorum 37/420, 38/116, 46/350, 46/374, 46/383, 12/33, 12/71
deyır	: Diyor 20/3, 20/4, 20/10, 20/11, 25/47, 37/442, 38/17, 38/51, 38/109, 38/151, 46/145, 46/149, 46/156, 46/157, 46/347, 46/348, 46/351, 46/353, 46/363
deyırı	: Diyor 24/42, 38/10, 45/267, 46/145
déyırı	: Diyor 46/321
deyırın	: Diyorum 37/420, 27/428, 37/434, 46/134
deyırġā	: Diyorlar
deyırġā	: Diyorlar 37/229, 38/21, 38/141
deyırı	: Diyor 38/18, 38/36, 38/37, 38/38, 38/48,
deyıs	: Diyoruz
deyısın	: Diyorsun
deyız	: Diyoruz 8/30
deyik	: Deyip 10/27
deyik, te	: Deyipde 32/17, 32/18, 37/212
deyilā	: Diyorlar 29/42, 34/11, 34/62, 34/174, 36/38, 45/83, 45/147, 45/201, 46/205, 4/292, 10/10, 10/35
deyilā	: Diyorlar

deyillā	: Diyorlar 14/31
deyincesi	: Deyince 34/4
deyir	: Diyor 46/82
deyişme	: Değiştirme
deyişmesi	: Değişmesi 45/348
deyişmiş	: Eğişmiş
deyiştirecek	: Değiştirecek
deyiştircā s	: Değiştireceğiz
deyiştirme	: Değiştirme 5/60
deyna	: Diye45/220
deyne	: Diye27/38, 31/12, 46/190
deyur	: Diyor 38/49
deyurīā	: Diyorlar 38/32
deyvā mişlā	: Deyivermişler
dezinfeksiya	: Dezenfeksiyon 37/487
dıngırdayen	: Tıngırdayayım 46/374
dī̄mdi	: Değil miydi be
dī̄m	: Değil mi 19/2, 24/20, 24/22, 35/105, 37/267, 45/244, 45/263, 45/289, 45/362, 4/302, 8/11, 8/26, 10/37
dī̄m	: Değil mi 37/483, 43/24, 45/158, 45/180, 45/196, dī̄mi : Değil mi 21/2, 24/39, 45/52, 45/24, 45/215
dī̄mi	: Değil mi 34/259, 34/59, 40/6, 45/161, 48/16, 2/3, 2/20, 2/25, 4/261, 5/45, 5/95, 5/107, 5/113
dibek	: Dibek 37/113, 38/163
dibekte	: Dibekte 37/113
dīcege	: Deyecek
didiris	: 34/60
dīgar (<Lat.)	: Dekar 29/12, 29/40,
diger (<far.dīger)	: Diğer 32/25, 32/36
digerlē	: Diğerleri
dīqar	: Dekar 9/4

diġkatını	: Dikkatini 6/24
diġkatıa	: Dikkatle 19/91
dikkatlı	: Dikkatli 44/35
dikme	: Dikilmiş 45/85
dīl	Deġil 46/78, 46/411, 46/422, 2/37, 4/49, 8/47, 18/122, 21/9, 21/73, 25/37, 25/48, 34/31, 34/165, 34/183, 34/184, 34/204, 34/205, 34/327, 34/443, 34/445, 37/156, 37/217, 37/469, 38/79, 38/106, 41/31, 46/378, 46/411, 46/422, 2/37, 4/49, 4/318, 8/47, 18/122, 21/9, 21/73, 25/37, 25/38, 34/31, 34/165, 34/183, 34/204, 34/205, 34/327, 34/443, 34/445, 37/156, 37/217, 37/469, 38/79, 38/106, 41/31
dīlā	: Diyorlar 15/9, 18/110, 41/11, 43/11, 43/12, 45/20
dīl_de	: Deġil de 45/81, 45/96, 45/341
dīl_m	: deġil mi 3/12, 4/7, 4/44, 4/55, 38/148, 40/57
dīl_m	: Deġil Mi 4/143, 4/178, 4/199, 4/337
dīl_mi	: Deġil mi 4/15, 4/101, 4/281, 5/108, 18/8, 18/120, 34/481, 36/21, 36/36, 38/113, 40/3
dīl_mi	: Deġil mi
dīldi	: deġildi 5/125, 34/43, 37/362
dīle	: Deġil ya
dīlenirin	: Dilenirim 39/109
dīleyiz	: Diliyoruz 46/260
dīlim	: Deġilim
dīlin	: Deġilim 25/76
dīlis	: Deġiliz 34/40
dīllā	: Diyorlar 9/12, 12/45, 9/3
dīlmiş	: Deġilmiş 37/264, 4/26
dīlse	: Deġilse
dīlsizdini de	: Dilsiz olup olmadığını 34/21
dīmen	: Deġirmen 45/39, 21/16
dīmende	: Deġirmende 48/5, 21/15, 21/18, 31/2, 38/155,

	45/38
d̄imene	: Değirmene 48/5, 48/6
d̄imenn ā de	: Değirmenlerde 21/17, 27/9, 35/6, 42/84
d̄imenner	: Değirmenler 10/5
dimıkratsiya	: Demokrasi 29/14
d̄imiş	: Değilmiş 21/79
d̄ina	: Diye
d̄ine	: Diye 32/72
dinek	: Ayak 38/70
d̄ineklen	: Deynekle 34/91, 46/297
d̄ineklen	: Deynekle
dineliyormuş	: Dineliyormuş 6/24
d̄ini	: Dindar 6/25
dinlemyuru	: Dinlemiyor 32/39
dinne	: Dinle 4/159
dinne	: Dinle 4/159
dinnemedin	: Dinlemeden 4/281
dinnememiş	: Dinlememiş 38/11
dinnemic ā n	: Dinlenmeyeceğim
dinnen	: Dinlen 12/17
dinnesin	: Dinlesin 4/280
dinneyı	: Dinliyor 32/39
dinni	: Dinini 6/32, 32/37
dinniyill ā	: Dinliyorlar 29/32
d̄ir	: Diyor 18/76, 18/77
d̄ir ā	: Direği 41/29
direce	: Derece 8/45
direcesinde	: Derecesinde 46/139
direceye	: Dereceye 45/128
direktor (<Bulg)	: müdür
direktordu (< Bulg. direktor)	: Müdüdü 37/327
direktur	: Müdür
direkturdu_ya	: Müdür ya 45/100

diremit (<Yun.)	: Dinamin 3/20, 3/25
dirlā	: Diyorlar 46/311,
dispeçer (<Bulg)	: 2/1

Diş otu: Hyoscyamus niger

Dişi sinir otu Plantago lanceolata

dişlen	: Dişle 34/111
dıştircā s	: Değiştireceğiz 8/66
dıştirmā	: Değiştirmeye 39/92
dıştirmeg için	: Değiştirmek
diçā z	: Dikeceğiz 34/59
ditsiplina (<Bulg.Disiplin)	: Terbiye 34/10
dividimin	: Kalemimin 7/41
diya	: Diye 37/105, 37/310
diyā dīmez	: Diyer deymez
diyene	: Diye 26/6
diyı	: Diyor 4/130, 24/42, 25/79
diyıllā	: Diyorlar
diyır	: Diyor 18/51, 18/52, 18/53, 18/54, 18/59, 18/67, 20/5, 20/12, 25/76, 25/79, 25/80, 46/326, 46/389
diyır ki	: Diyor ki 18/52, 18/53, 18/59
diyırı	: Diyor 18/52, 18/53, 18/60, 18/84, 20/13
diyırın	: Diyorum
diyırlā	: Diyorlar 15/2
diyıru	: Diyor
diyız	: Diyoruz 8/60
diyız,a	: Diyoruz ya
diyılā	: Diyorlar 4/54, 4/166, 20/7, 20/14, 34/477, 37/9, 37/167, 37/234, 37/235, 37/236
diyillā da	: Diyorlar da
diyillā	: Diyorlar
diyir ki	: Diyor ki 18/32
diyir	: Diyor 18/32

diyiri	: Diyor 18/33, 18/55, 18/60, 18/61, 18/68
diyiru	: Diyor 25/75
diyiştirdi	: Değiştirdi
diylā	: Diyorlar 4/162, 4/342, 18/93, 34/245, 34/291, 34/298, 34/401, 35/73, 46/245, 46/310
diyn	: Diye 12/36, 34/271, 34/400, 34/532, 45/249
diyna	: Diye 43/25, 43/27
diyne	: Diye 4/89, 4/184, 4/207, 25/60, 25/68, 25/71, 26/4, 34/521
diynı	: Diye 34/1, 34/114, 43/3, 43/5
diyr	: Diyor
diyrı	: Diyor 18/39, 18/77
diyri	: Diyor 18/35, 18/38
diyun	: Diyorum 37/430
diyur	: Diyor 25/41
diyurın	: Diyorum 38/79
diyuru	: Diyır
dizeris	: Dizeriz
dizyırın	: Diziyorum 25/7
dā ken	: Derken
dā lā	: Derler
dā lā di	: Derlerdi
dā lā miş	: Derlermiş
dōdū	: Doğduğu / TT 5/3
doğovoru (< Bulg. dogovor):	Antlaşma 38/106
dogovorum (< Bulg. dogovor):	Evlilik antlaşması
doļadīn	: Doladığın
doļāķan	: Dolarken
doļandıę	: Dolandık
doļanyır	: Dolanyır
doļāřtırıdı	: Dolaştırırdı
doļayilā	: Doluyorlar

doİdurdül ā	: Dolduruyorlar
doİdur mā	: Doldurmaya 22/65, 25/74, 25/75
doİduruduĸ	: Doldururduk 34/91
doİdurudum.	: Doldururdun 34/133
doİudu_ ya	: Doluydu ya 12/24
doİuĸ	: Dolmuş, doluk
doİyusun	: Doluyorsun
doĸ	: Elektrik
doĸlan	: Elektrikle
dokrayniya (< Bulg. do krayniya):	Sonuncu
doĸtur (<Fr.)	: Doktor 25/65, 45/91
doĸtura	: Doktora
doĸturdan	: Doktordan 18/98
doĸturlā	: Doktorlar 27/26
doĸturlara	: Doktorlara
doĸturunnan	: Doktoruyla
doĸuma	: (dokunmuş) 37/185, 45/74
doĸumantĸarnı	: Belgelerini
doĸument (< Bulg. dokument):	Belge 14/23, 29/40
doĸus	: Dokuz 2/1, 17/9, 40/4, 45/306
doĸuyilā	: Dokuorlar
doĸuz atırsın	: Çok iyisin, hava atmak
doĸuz yūs	: Dokuz yüz 44/6, 44/8
doĸuz_yūs	: Dokuz yüz 8/1, 24/12, 34/32
doĸālādı	: Dolarlardı
domata	: Domates 34/456
domatasını	: Domatesini 18/21
don	: Şalvar 21/41, 27/12, 34/80, 34/244, 34/320, 35/38, 37/221, 37/222, 37/226
donnā	: Şalvarlar 45/83
donum	: Şalvarım 34/79
donuna	: Şalvarına 46/169
donunnan	: Donuyla 39/11

dorasına	: Tepesine, doruğuma
doreve	: Üst kata 12/47
dorevi	: Üst kat 48/12
dōru	: Doğru 6/8
dōrusu	: Doğrusu
dovıĭ kıaya	: Yer ismi
doydusaz	: Doydunuzsa 46/205
doye	: Diye
doyurlā	: Doyurlar 5/124
doyurudık	: Doyururduk 45/213
doyururduk	: Doyururduk
doyyur	: Doyuyor
dōn ā dik	: Dönerdik
dōn ā din	: Dönerdin
dōndton_sora	: Döndükten sonra 12/16
dōndürüyr	: Döndürüyor
dōnmes	: Dönmez
dōnsene	: Dönsen ya
dōnük_te	: Dönüp de 43/14
dōnyır	: Dönüyor 39/109, 43/15, 45/199
dōnyır_a	: Dönüyor ya 45/204
dōrd	: Dört 45/147
dōreve	: Üst kat 34/399
dōrevlā de	: Üst katlarda
dōrt	: Dert 2/17, 4/120, 4/173, 5/79, 5/124, 7/28, 8/14, 8/53, 8/62, 9/23, 14/1, 14/29, 16/1, 18/41, 18/84, 21/10, 21/31, 21/34, 25/2, 27/16, 27/45, 34/106, 34/161, 34/187, 34/284, 34/294, 34/295, 34/300, 34/386, 34/486, 34/487, 34/488, 35/90, 35/98, 35/109, 38/34, 38/66, 39/22, 42/25, 44/10, 45/36, 45/212, 45/284, 46/171, 46/218
dōrt_birliK	: Dördü birlik, altın 21/31

döş̄ā	: Döşegi 4/223, 4/311, 37/337, 45/76
döşecikl̄ā len	: Döşeciklerle
döşeḡiçi	: Döşek, minder içi
döşeklikl̄ā den	: Döşekliklerden
döşel̄ā	: Döşekler 171
döş̄ā n	: Döşegin
döş̄ā n	: Döşegin 4/51, 4/226
dövlüd	: Mevlit
drangovodan	: Drangova (Büyük İptere, Köy) 4/18
d̄ā rman	: Derman
d̄ā se	: Derse
d̄ā sen	: Dersen
du	: Dur
du_aı̄adı	: Doğarlardı
du_um	: Doğum 34/155, 34/157, 34/158
du_uma	: Doğuma 34/162
d̄ūa_қан	: Doğarken
d̄ūdī	: Dövdüğü 46/451
d̄ūdl̄ā	: Dövdüler
d̄ūdu	: Doğurdu
d̄ūdum	: Doğurdum 40/67, 40/70
d̄ūdū	: Dövdü 22/50
d̄ūlürdü	: Dövlürdü
d̄ūlyarı	: Dövlüyor 119
d̄ūm	: Doğum 34/216, 34/227, 34/228
d̄ūm̄ā	: Dövmeğe
d̄ūmadan	: Doğmadan 4/87, 4/90, 37/243
d̄ūmadnan	: Doğmadan 22/78
d̄ūmaı̄ıdı	: Doğmalıydı (doğmak üzere) 12/61
dumannan	: Dumanla 14/200
dumannı	: Dumanını 4/178
dumannıķ	: Dumanlık 8/70, 8/76, 12/33

dūmeci	:
dūmeci̇kleri	: Düğmeci̇kleri
dūmek	: Dövmek 31/22
dūmesin	: Dövmesin 34/30, 34/40
dūmuşu̇k	: doğmuşuz 2/26
dūmuşum	: Doğmuşum 10/2
dūn	: Düğün 4/12, 4/131, 4/142, 4/191, 4/206, 4/207, 4/209, 4/213, 4/244, 4/254, 4/313, 4/337, 5/10, 5/12, 5/36, 7/2, 10/24, 10/25, 12/22, 12/83, 13/21, 34/287, 35/9, 37/335, 45/300, 45/309, 45/311, 45/318, 45/319
dūnā	: Düğünler 45/300
dūnca ğidā	: Doğuncaya Kadar 4/186
dūnnā	: Düğünler 226 35/106, 45/308
dūnn	: Düğünün4/239
dūnne	: Düğününe 12/22
dūnnerini	: Düğünlerini 5/7
dūnü	: Düğünü 4/125, 5/9, 45/325
dūnüklü	: Düğümlü 35/76
dūr	: Doğru 34/43, 48/19
dūra	: Doğra
duramicas	: Duramayacağız
durcağ	: Duracak 37/216
durcağ	: Duracak 10/38
dürdan	: Doğrudan 8/34, 29/13, 29/46, 37/59, 37/63, 37/406, 37/500
dürdan dūruya	: Doğrudan
dürdan	: Doğrudan
durdlā	: Durdular
durgurabilirsın	: Durdurabilirsın
durguruı̇du	: Durduruldu 236
durguryısın	: Durduruyorsın
durī	: Duruyır 34/22, 34/128, 34/427

durîl ā	: Duruyorlar 30/18, 30/19, 34/166
durl ā	: Dururlar 4/289, 25/2
durmacak	: Durmayacak 18/35
durmyi	: Durmuyor 41/29
duru	: Doğru 45/258, 46/143
dūru	: Doğru 5/56, 8/71, 18/15, 18/53, 32/46, 34/22, 34/61, 34/123, 34/173, 34/527, 42/50, 46/177, 46/313, 46/443, 46/461
durū	: Durur 4/184
durud da	: Dururdu da 34/100
durudu	: Dururdu 30/19, 34/72, 34/229, 37/114, 46/332
durudu ya	: Dururdu ya 21/24
duruduk	: Dururduk 46/113
dūruİturabilecek	: Doğrultabilecek
dūruİluççası	: Doğrulukça
duruk ta	: Durup da 34/204
durukan	: Dururken 46/376
durumuşuk	: Dururmuşuz
duryı	: Duruyor 46/308
duryın	: Duruyorum 27/43
duryır	: Duruyor 37/442, 38/8, 45/123, 46/346
duryırı	: Duruyor 46/264
duryi	: Duruyor
duryill ā	: Duruyorlar 27/30, 46/138
duryū	: Duruyor 4/147, 29/30
duryur	: Duruyor
duryuru	: Duruyor 46/69
duryus	: Duruyoruz
dussus	: Tuzsuz
dūşm ā	: dövüşmege 25/60
duşman (<Far.suşmān)	: Düşman 3/8, 4/290
duva	: Dua 18/101, 34/184, 37/120, 37/130, 37/132, 37/162, 38/150, 38/151, 38/152, 41/23, 41/24

duva meşe	: Yer ismi
duva meşelâne	: Yer ismi
duva tepeye	: Duva tepeye (yer ismi)
duvā	: Duvağı 4/239, 4/240, 4/301, 4/302, 37/375
duvaġarnı	: dualarını 34/73
duvaġ	: Duvak 4/231, 4/260, 4/315, 4/333, 5/44, 37/360
duvaġlayil ā	: Duvaklıyorlar 4/236
duvaları	: Duaları 37/122, 37/123, 37/130, 37/134
duvānı	: Duvağını 38/112
duvarġaġ	: Doġarken
duvası	: Duası 18/100, 22/95, 22/98, 37/122, 37/129, 37/132, 37/162, 38/150, 38/152
duvasına	: Duasına 38/149
duvaya	: Duaya
duvāyı	: Duvağı 4/301
duyā	: duyar 4/324
duyamasın	: Duyamazsın 37/301
dūy ā di	: Döverdi
duydīme	: Duyduğuma 10/25, 10/42, 10/43
duydūm	: Duyduğum 19/26
duydumun	: duyduğu zaman 46/463
duydune	: Duyduğum zaman 39/106
duygusu	: Duymuş, işitmiş 38/95
dūyil ā	: Dövüyorlar
duymamıs	: Duymamız 19/23
duymas	: Duymaz 38/475
duymuşun	: Duymuşsun 37/197
duyuġıyır	: Duyuluyor
duyur	: Duyuyor ¼, 44/42
duyyur	: Duyuyor
duz	: Tuz 19/3, 34/432, 37/480
duzelm ā	: düzelmeğe
duzġama	: Tuzlama 37/479

Düdük çiç̄ä	: Marrubium vulgare arı çiç̄ä
Düdük çiç̄ä	: Marrubium vulgare arı çiç̄ä
dünük	: Dügüm
dünürlü	: Dünürlüğü 4/135
dünyadı	: Dünyaydı, çoktu 27/6
dürüşük	: Kırışık 22/34, 22/35
düs	: Duz 3/46, 3/49, 34/307
düş̄ä	: Düşer 4/29
düşçek	: Düşecek 45/328
düşmüş, te	: Düşmüş de
düş̄ä se	: Düşerse
düşti	: Düştüğ 18/78
düştlä	: Düştüler 46/39
düşündüs	: Düşündünüz
düşünyur	: Düşünüyor 29/25
düşyi	: Düşüyor 4/292
düv̄ä	: Döver 32/9
düvilä	: Dövüyorlar 34/278
düv̄ä l̄ä di	: Döverleredi
düw̄ä	: Döver 37/271
düwe düwe	: Döve 45/56
düȳä dik	: Döverdik
düyelek	: Döverlek
düȳä l̄ä	: Döverler
düyülyır	: Dövülüyor
düzeldebildl̄ä	: Düzeltebildiler 37/287
düzenneri	: Düzenleri 4/123
düzennikkeri	: Düzenlikleri 46/224
düzenniklerinde	: Düzenliklerinde 42/67
düzennikte	: Düzenlikte 29/6
dyëllä	: Diyorlar

dyıllā	: Diyorlar
dyın	: Diyorum 9/3, 24/43, 46/338
dyır	: Diyor 25/48, 46/298
dyırı	: Diyor 24/42
dyillā	: Diyorlar 8/44, 16/5, 39/70
dyir	: Diyor
dyört	: Dört

E

ecal (Ar.ecel)	: Ecel 2/40, 7/38
eçārlārdēn	: İçerlerden 45/92
eçā de	: İçeride
eçeri	: İçeri 37/354, 37/355, 38/112, 39/55
eçerin	: İçerinin
edā	: Eder 37/495
edā di	: Ederdi 3/25, 35/55
edebālen (<Ar.edeb)	: Edeple
edemess	: Edemezsiniz, edemezsiniz 25/26
edilyr	: Ediliyor 16/3
edinelek	: Edinerek 37/427
edā se	: Ederse
edyın	: Ediyorum 12/32
edyır	: Ediyor 1/3, 4/103, 4/252, 32/72
edyırıs	: Ediyoruz
edyırıs	: Ediyoruz
edyırlā	: Ediyorlar
edyılā	: Ediyorlar 3/30, 1/8
edyillā	: Ediyorlar
edyoru	: Ediyor
edyular	: Ediyorlar
edyur	: Ediyor 43/8
edyur	: Olduğunuz

eger (< Far. eger)	: Eğer 4/90, 4/113, 4/116, 4/313, 47/325, 4/326, 4/336, 4/44, 18/29, 24/8, 24/19, 37/152, 37/176, 4/90
ehāli	: Ahali 43/2, 43/11, 43/15
ek ā	: Eker
ekāmiş	: Ekermiş 7/30
ekçeg	: Ekecek 37/277
ekç ā sin	: Ekeceksin 21/15
ek ā dig	: Ekerdik 18/16
ek ā dige	: Ekerdik ya 46/202
ek ā dik	: Ekerdik
ekik_midi	: Ekili miydi 46/275
ekik_te	: Ekip de 39/33
ekilcek	: Ekilecek 46/242
ekilmedik	: Ekilmeden 46/271
ekilmyırı	: Ekilmiyor 37/262
ekilyır	: Ekiliyor 42/76, 42/80
ekilyırı	: Ekiliyor 42/76, 42/77, 42/80, 42/82
ekinciklen	: Ekinle 27/10
ekinneri	: Ekinleri
ekinn ā ni	: Ekinlerini 21/7, 21/17
ekiz atmışın	: Ekiz atmışsın (aldatmışsın) 46/355
ek ā ken	: Ekerken 37/277, 40/30, 45/6
ekm ā	: Ekmeği 34/414, 34/528, 34/84, 34/86, 37/272, 37/357, 39/5, 40/30, 41/12, 42/22, 45/180, 45/266, 45/271, 45/296, 46/11, 48/2, 48/15, 48/16, 48/17, 48/18, 4/19, 4/37, 4/38, 4/39, 4/43, 4/44, 4/46, 4/47, 5/7, 11/7, 19/12, 22/8, 22/9, 27/26, 31/9, 33/5
ekmānn	: Ekmeğinin
ekmeg	: Ekmek 36/17, 10/3, 19/12, 27/8
ekmeg alta	: Ekmek altında

ekmeg atāsın	: Ekmek atarsın
ekmekl ā	: Ekmekler 45/281, 45/285, 22/46, 22/47
ekmeksis	: Ekmeksiz 22/12
ekmic ā mişın	: Ekmeyecekmişsin 37/261
ekmic ā sin	: Ekmeyeceksin 46/210
ekm ā mi	: Ekmeğimi
ekm ā mizi	: Ekmeğimizi 38/26
ekm ā n	: Ekmeğin
ekmyelim	: Ekmeyelim 18/14
ekonomya (Yun.Loikia ev, nomos kural)	: Ekonomi 3/3
ek ā sen	: Ekersen
ekseret	: Ekseriyet 45/341
ekseriyesi	: Ekseriyet 37/317
ektimin	: Ektiğin zaman 42/37
ektin	: Ektiğin 42/40
ekyān	: Ekeceksin
ekyısın	: Ekiyorsun 42/37
ēldē, ēd ā l ā di	: Elde ederlerdi 34/127
elde, etm ā	: elde etmeğe
elegamn	: Ali abimin
elimizlen	: Elimizle 34/535, 4/4
elinnen	: Eliyle 34/364, 4/263
ell, aıtıda	: Elli altıda 34/12, 34/13
ellemiş	: Vurmuş 46/156
ellen	: Elle 34/288, 34/289, 35/9, 35/57, 35/78, 45/86,
ellerimizlen	: Ellerimizle 34/16
ellerni	: Ellerini
ellerni	: Ellerini 45/287, 3/28, 4/184, 4/186, 4/188
elli, kinci	: Elli ikinci 37/160, 37/162
ell ā mizi	: Ellerimizi
elne	: Eline 31/24, 36/48, 36/56, 37/352, 4/261
elni	: Elini 31/24, 35/75, 39, 63

eltmiş	: Götürmüş 39/103
eltv̄ā dim de	: Götürüverdim de 39/11
em	: Hem
embiye	: Kadın ismi 25/81
embyede	: Embiye abla 21/30, 21/31, 21/37
emīn	: Erkek ismi 46/373
émirlā	: Emirler , Köy ismi 34/143, 34/156
emirlān	: Emirlerin, köy ismi
emirlā de	: Emirler, köy ismi 46/363
emirlere	: Emirlerle (köy ismi) 12/42
emā lā di	: Emerlerdi
emmengendir	: Emine yengendir
emnaga	: Emin abi
emnengeni	: Emine yengeni 48/39
emperyalizma (<Fr.)	: Emperyalizm 3/17
emrile	: Emriyle 18/39
emrilen	: Emriyle 4/109
emrinnen	: Emriyle 4/345, 5/26
emzirisen	: Emzirirsən 18/93
encā	: Enceği, yavrusu 46/41, 25/70
ençeva (< Bulg. ençeva)	: Bayan ismi 44/28
enden	: Yeniden 4/125, 7/5, 12/61, 14/39, 34/73, 36/37,
enefeli	: en önce 34/29
eneveli	: En önce, en evvel 22/103, 25/21
engeri	: En sonunda 29/29, 35/66, 38/25, 38/80, 38/118, 42/57, 45/42, 46/128, 46/178, 46/299, 46/304, 46/309, 46/327, 46/389, 46/405, 46/412, 46/423, 46/429, 46/439, 46/447, 46/448, 46/449, 46/453, 21/38
entari	: Entari
enteres edyn	: İlgileniyorum
enteres ettim	: İlgilendim

enteresendi	: Sürteris 34/34
enteresne	: Çıkarına
enterez	: Dikkat 38/12
eppapları	: Ahbapları
epten	: Hepten 45/174
erazesi (< Ar. arāzī)	: Arazisi 5/16, 38/37
erazesi	: Arazisi
erazisi	: Arazisi, toprağı
erceb ağayın	: Receb abinin
ercebin	: Recebin 46/226
erdinci	: Erdinç erkek ismi 40/68
ereli	: Eskiden 3/21
ergiremez	: Eriştiremez 21/78
erig	: Erik 46/455, 46/456
ërik patlacanıdı	: Erik domatesiydi 34/456
erīn	: Eriğın 46/448, 46/456
eriyın	: Eriğın 46/454
Erkek sinir otu	: Plantago major
ermağara (< Bulg.)	: Ermareka (köy ismi)
esas (< Ar esās)	: Esas, asıl 45/97
eski zāreden	: Eski zağaradan (Şehir ismi) 37/22
eskiclā den	: Eskicilerden (köy ismi) 46/347
eskiden	: Bezden 3/40, 9/4, 10/55, 18/8, 18/16, 22/16, 22/31, 29/1, 30/2, 32/60, 34/105, 34/141, 34/501, 34/502, 35/38, 35/48, 35/92, 37/2, 41/27/, 42/19, 45/98, 45/137, 45/223, 46/1
eskidimin	: Esdiğı zaman, eskidi mi
eskisinnen	: Beziyle 34/42
eşā	: Eşegē 46/435, 46/439, 46/433, 46/448, 46/451, 46/452
eşeg arabası	: Eşek arabası
eşeg atā	: Eşek atar 46/433

eşeklen	: Eşekle 36/1, 42/79, 45/264, 46/433, 4/175, 12/57
eşeklerini	: Eşeklerini
Eşek tikenî	: Onopordum acanthium
eşevanın (< Fr. telephone)	: Telefonla
eşeyı	: İşiyor
eşine	: Eşiğine
eş ā n	: Eşeğin 46/447
eş ā nnen	: Eşeğiyle
et ā durl ā di	: Edip dururlardı 46/231
etçās	: Edeceğiz 45/17
etçek	: Edecek
etç ā n	: Edeceğim 12/84, 41/34
etç ā sin	: Edeceksin 46/60
eteklik	: Etek
etiş	: Yetiş 18/77
et ā l ā	: Ederler
etl ā	: Etiler 2/17, 2/42, 5/100, 12/59, 24/23, 24/24, 25/36
etm ā	: Etmeğe 25/22, 32/10
etm ā	: Etmek
etmes	: Etmez 7/6
etmil ā	: Etmiyorlar 17/8
etmişl ā	: Etmışler 44/41
etraflara	: Etraflara
etteyatiden	: Ettehiyyātu, namazda okunan dua 32/46
ettine	: Ettiği zaman
etyısın	: Ediyorsun 37/174
ev ā cek	: Evverecek
evc ā zde	: Evceğizde 12/56
evde m	: Evde mi 46/82
evdekan	: Evdeyken

evel zaman	: Evvel zaman 34/186
evelcesi	: Eskiden 42/83, 42/25, 42/52, 42/73
evelden	: Eskiden 4/292, 5/54, 12/5, 34/248, 34/473, 37/71, 37/296, 37/293, 37/340, 39/33, 40/6, 40/37, 40/58, 42/83, 42/85
eveli (<Ar.evvel)	: Eskiden 42/85, 144/45, 45/53, 45/54, 45/69, 45/126, 45/132, 45/181, 45/351, 45/369, 46/370, 46/452, 48/16, 48/30, 3/48, 4/17, 4/31, 4/56, 4/69, 4/164, 4/171, 4/87, 4/98, 4/293, 5/17, 5/49, 5/25, 5/26, 10/42, 10/49, 12/87, 18/17, 18/23, 18/122, 18/127, 19/4, 19/23, 19/24, 22/26, 22/55, 22/58, 22/63, 22/68, 22/76, 26/1, 26/7, 27/44, 30/19, 30/21, 31/9, 34/10, 34/17, 34/126, 34/145, 34/146, 34/186, 34/216, 34/232, 34/249, 34/251, 34/314, 34/387, 34/305, 34/454, 34/456, 34/471, 34/505, 35/53, 35/57, 35/58, 35/59, 35/74, 35/83, 37/5, 37/110, 37/111, 37/112, 37/142, 37/161, 42/20, 42/36, 42/83
eveliye	: Gelecek yıl
evelledi	: İlerledi 46/14
evelsene	: Geçen yıl
evelsi	: Evvel 45/118, 46/265, 8/52, 37/357,
evelsi	: Öncesi
evelsi	: Evvel
evlā	: Evler 3/35, 4/35, 4/36, 12/29, 21/1, 21/24, 27/17, 33/8, 37/12, 42/19, 42/23, 48/9
evlānde	: Evlerinde 22/24, 3/37
evlāt	: Çocuk, evlat 4/323, 27/16, 44/15, 44/17, 44/29, 44/746
evlā de	: Evlerde 46/5, 46/6
evlencek	: Evlenecek 22/0, 37/293, 38/30
evlendinen	: Evlendiğin zaman 37/46
evleniri	: Evleniyor 18/33

evlenisin	: Evleniyorlar
evlen ā l ā di	: Evlenirlerdi 48/32
evlenyı	: Evleniyor 37/299
evlenyır	: Evleniyor
evlerimis	: Büyük 35/27
evl ā n	: Evlerin 3/36, 33/8
evvādlā	: Evverdiler, evlendirdiler
evverelim	: Evlendirelim
evveryısın	: Evveriyorsun
eyiilmiş	: Eğitilmiş
eyip	: Eyup, erkek ismi 45/91
ēytim	: Eğitim
eyup (<Ar.eyyüb)	: Eyup 25/75
ez ā dig	: Ezerdik 4/7
ezdil ā	: Ezdiler
ezileceg	: Ezilecek 7/19
ezmezdie	: Ezmezlerdi ya
ezveri	: Eziverir
ezverik te	: Eziverip de
ezyırl ā	: Eziyorlar

F

fafaļāda	: Fafarlarda (köy ismi) 18/133
faļfāra	: Fafalar (köy ismi)
faļřit	: Falşif
fakat	: Fakat 11/3, 11/5
fākat (<Arfaķat)	: Fakat
fāķat	: Fakat
fakıl r ā	: Fakirler 45/365
fanle (<it.)	: Fanila 3/47
fars	: Farz 37/156
fasile	: Fasulye 31/2, 4/9, 4/10, 4/11

fasileçik	:
fasilelen (<Yun.)	: Fasulyeyle
fasilemiş	: Fasulye
faşist	: Faşist 14/8
fatmeyin (<Ar.Fâṭıma)	: Kadın İsmi
fatne	: Bayan ismi
fatne	: Fatma
fatneyi	: 4/107, 4/189, 4/202, 12/343, 12/45, 18/89, 4/107
fekad	: Fakat
fekat	: Fakat
feḫat	: Fakat
felek	: Oyun 43/9
fenadı	: Fenaydı, kötüdü 29/2
fenalıĝ	: Fenalık 18/86
fenner (Arfenn)	: fenler
ferahJanır (<Ar.ferah)	: Ferahlar, rahatlar 4/323
fercesiz (<Ar.)	: Feracesiz4/238
fercece	: Ferace 37/46, 37/58, 37/59, 37/64, 37/220, 37/366, 39/20, 4/237, 10/35, 10/52, 22/37
fercececik	: Feracecik 39/20
ferište	: Bayan ismi 39/74, 39/91, 39/100
fetl̄ä den	: Fetlerden (köy ismi) 46/9
fiḫāraġık	: Fukaralık
fiḫāre	: Fukara 21/73, 34/296
fiḫare (< Ar. faḫīr)	: Fukara
fiḫare (<Ar. faḫīr)	: Fakir
fiḫaredimdi	: Fukaraydım
fiḫarelik	: Fukaralık
fiḫāremişin,	: Fukaramışsin 34/213
fiḫarese	: Fukaraysa
fırın	: Fırının 4/1, 4/4, 4/17, 4/22, 37/12, 45/266, 45/269,
fırını	: Fırını 37/12

fisķuŗtura	: Beden eēitimi
fistan	: Fistan 4/133, 12/40, 22/39, 22/40, 34/252, 34/354, 37/48, 48/29
fistancıkŗā	: Fistancıklar
fistannıē	: Fistanlık 4/133
fittirmā	: Fittirmaya 34/158
fızlı	: Hızlı, Hızla
Fidi otu; Malva silvestris ebe gōmeci	
fikredi	: Fikreti 25/77
fikreT (<Ar.fikret)	: Fikret, erkek ismi 25/65, 25/66, 25/68
filis	: Filiz 38/142
filisamların	: Lākap
filiya (< Bg. filiya)	: Dilim 22/10
filiyka (<Bulg.filiyka)	: Dilim
fistan	: Fistan 34/246, 37/221, 37/226, 39/16
Fitil	: 31/18, 31/20
fıtil	: Fıtil 21/67, 45/371, 45/372
fiyatŗā	: Fiyatlar
fizikası (< Bulg. fizika)	: Fiziēi
fizonomyan (Bulg.Fizionomiya)	: Surat 34/40
fokus mokus	: Okus pokus
forma	:Form 3/42, 3/49, 35/28
fosıldeycāsaz	: Fısıldayacaksınız
fotinovada	: Yer ismi 37/70, 40/41
fotinovodan	: Fotinovodan (kōy ismi) 45/96
fotocu	: Fotoērafçı 45/202
frenski ezik (< Bulg. frenski ezik):	Fransızca
futneden (< Ar. Fātıma)	: Fatıma yengen
fūlbe	: Filibe 8/25, 44/22
fūlūbede	: Filibe 44/21

G

ġuvanniġta	: Yer 46/144
ġababaŝaġlaġ	: 10/30
ġabaġlaġ	:
ġabaġ	: Kabak 22/11, 22/65, 25/38, 34/504, 35/69, 35/70, 35/71, 46/213
ġabārıdı	: Kabarırdı 2/23, 22/4, 22/18
ġabartı (Ar.kabahat)	: Kabahati (41)
ġabartıı	: Kabahatli 46/327
ġabı	: Kabuġu 19/1, 22/5, 38/42
ġabı ġaçā	: Gap kaçaġı 38/42
ġabını	: Kabuġunu 38/165
ġabınnan	: 19/3
ġadara	: Kadar 34/58, 34/234, 34/235, 34/260, 34/271, 34/358, 34/428, 34/475, 34/492, 41/25, 42/28, 42/34, 45/29, 45/32, 45/37
ġādaŝ	: Kardeş 4/190, 27/32, 40/9
ġādaŝ ġızanı	: Kardeş çocukları 27/32
ġadaŝġim	: Kardeŝġiġim
ġādaŝı	: Kardeşi
ġādaŝım	: Kardeşim 37/44
ġādaŝımın	: Kardeşimin 39/10
ġādaŝını	: Kardaŝını 5/85
ġādaŝıā	: Kardeşler
ġādaŝtık	: Kardeŝtik
ġādaŝtık	: Kardeŝtik
ġadıā	: Kadılār
ġadın	: Güzel 39/14
ġadī	: Koduġu
ġādın	: Geldiġi zaman
ġādīā	: Geldiler 12/50, 24/16, 29/27, 46/311
ġādten_sō	: Geldikten sonra 21/44

ġaġaba	: Kalaba 4/81, 5/105, 34/23, 34/52, 34/118, 35/39
ġaġabadi	: Kaġabaydı 35/83, 45/69
ġaġabadıġ	: Kalabaydıġ 48/9
ġaġabaġıġ	: Kalabalıġ
ġaġam	: Kalan
ġaġan	: Kaġan 8/17, 34/259, 45/72, 45/114
ġaġannā	: kalanlar 34/105, 34/354, 34/355
ġaġannarı	: Kalanları 16/4
ġaġay t̄aġasını	: ġaġay tarlası (yer ismi) 46/381
ġaġbırġan	: Kalburlan 35/50
ġaġcas	: Kalacaġız
ġaġcāsın	: Kalacaksın
ġaġdı	: Kaġdı 18/153, 25/61, 39/79, 39/80, 46/271, 46/341
ġaġdıġ	: Kaldıġ 12/86, 28/10, 36/26, 46/228, 46/431
ġaġdıġsa da	: Kaldıysak da 8/10
ġaġdıġtan sora	: Kaldıktan sonra
ġaġdıġtan sora	: Kaldıktan sonra
ġaġdım	: Kaldım 27/43
ġaġdine	: Kaldıktan sonra
ġaġdīmız	: Kaldıġımız 8/45
ġaġıplı	: Kalıplı
ġaġırdı	: Kalırdı
ġaġırsın	: Kalırsın 14/14
ġaġıylā	: Kalıyorlar
ġaġma	: Kalma 18/56, 18/79
ġaġmadı	: Kalmadı
ġaġmadıdı	: Kalmadıydı
ġaġmamasıya	: Kalmamasıya
ġaġmamıġ	: Kalmamıġ 46/290
ġaġmasa	: Kalmaz 7/5
ġaġmazdı	: Kalmazdı 31/20
ġaġmıcak	: Kalmayacak
ġaġmıġ	: Kalmıġ 5/56, 34/39, 36/45, 46/142, 46/444

ğalımsık	. Kaılmısız 37/404
ğalımsım	: Kalmısım 14/44, 22/1
ğalısm	: Kalsın 18/95
ğalıvāmıř	: Kalıvermiş
ğalıy	: Kalıyor 18/85, 43/26, 43/27, 43/28
ğalıyır	: Kalıyor 4/286, 25/77
ğalaba	: Kalaba
ğalannā	: Kalanlar
ğalannarı	: Kalanları 46/232
ğālcām	: Geleceğim
ğālcāni	: Geleceğini
ğālcek	: Gelecek 8/38, 18/110
ğālceklā	: Gelecekler 18/73
ğāldı	: Kaldı 38/138, 39/97, 42/1, 43/23, 43/25, 46/229, 46/262
ğāldī	: Geldiği 6/23
ğāldi	: Geldi 2/19, 4/15, 8/30, 14/21, 18/68, 18/136, 18/152, 25/6, 25/7, 35/62, 38/67, 38/74, 38/97, 38/120, 38/121, 38/122, 45/100, 45/128, 45/348, 45/373, 46/125
ğāldiK	: Geldik 12/46, 12/70, 24/37, 44/29, 45/151
ğāldikten sora	: Geldikten sonra 4/206, 12/5
ğāldim	: Geldim 12/6, 12/64, 38/40, 38/42, 38/44, 38/87, 38/89, 44/19, 45/288
ğāldimin	: Geldiğim zaman 296 12/87
ğāldinen	: Geldiğim zaman 2/20, 38/50
ğāldlā	: Geldiler 18/1, 18/5, 18/114, 18/135, 25/24, 36/45, 36/46, 40/37
ğāldler	: Geldiler
ğalebe	: Galiba 8/68, 37/462, 46/409
ğalem	: kalem 34/37
ğālın	: Kalm
ğālırdın	: Kalırdın

gälişini	: Gelişini 2/43
ğalleştir	: 46/179
gälm̄ä .	: Gelmeğe 27/6, 36/16
gälme	: Gelme 11/10
gälmedin	: Gelmeden
gälmicädim	: Gelmeyecektim 2/10
gälmiş	: Gelmiş 5/24, 6/30, 6/32, 6/34, 18/71, 28/11, 38/14, 38/15, 38/63, 38/81
gälmyı	: Gelmiyor
gälmyır	: Gelmiyor
gälmyıru	: Gelmiyor
gälsn̄ä	: Gelsinler 29/16,
gältten sora	: Geldikten sonra
gältton_sö	: Geldikten sonra
ğalyır	: Kalıyor
ğalırdı	: Kalırdı
ğama	: Tıklım tıklım 46/97
ğambaļa	:
gämişiz	: Gelmişsiniz
ğan	: Kan 4/32, 4/319, 12/78, 16/4, 16/6, 25/61, 34/202
ğan yüseklī	: Kan yüksekliği, tansiyon
ğanad alınmadı	: Kanat alınmadı
ğançım	: Kayınçom
ğandil	: Kandil 10/12, 22/44, 33/11, 40/8
ğandilcık	: Kandilcık 10/12
ğandili	: Kandili 22/43
ğandillen	: Kandille 45/7
ğanı	: kanı 4/320, 34/202
ğannıbent	: Yer ismi 46/245
ğanyır	: Kanyor 4/32
ğap ğacağ	: kapacak
ğap ğarangıca	: Kapkaranlıkça
ğapğara	: Simsiyah 12/77

ğapıambā otu: *Convolvulus arvensis*

ğapıambā	: Kaplumba 19/2
ğapıambaīā	: Kaplumba
ğār	: Artık 5/63, 11/18, 19/32, 25/17, 25/23, 34/91, 39/5, 40/47, 45/120, 45/121, 47/1
ğar	: Kar 25/17
ğara	: Siyah 4/28, 4/53, 4/237, 4/239, 10/36, 18/16, 18/94, 18/128, 21/18, 22/38, 34/54, 34/223, 34/251, 34/264, 34/330, 35/52, 35/63, 35/87, 37/220, 37/366, 38/119, 38/155, 39/120, 40/6, 40/24, 40/26, 4084, 40/86, 45/228, 46/117, 44/185, 46/223
ğara	: Siyah, kara
ğara	: Siyahlık
ğara ekin	: Kara ekin 34/251, 40/6
ğara ekmekti	: Esmer ekmekti 4/28
ğara gübre	: Hayvan gübresi
ğara gübbe	: Hayvan gübresi 45/228
ğara mantu	: Kara 4/237
ğara m ā medin salisi	: Lākāp, erkek adı ve soyadı
ğara savın	: Gara sabun 4/53
ğara tavant	: Kara tavan
ğara yimenn ā	: Siyah ayakkabı 34/264
ğara yusuf	: Erkek ismi ve lākābı
ğara yusuf	: Kara ysuf
ğarā	: Karar, zaman 4/185, 34/396
ğarabaşīā	: Karabaşlar (Kōy ismi) 34/156
ğarāda	: Zamanda
ğarādın	: Yoğururdun 48/16
ğarağārın	: Bülcesi 39/2
ğaraīādık	: karalardık 34/36
ğarajımızlan	: Garajımızla 42/29
ğarangı	: Karanlık 42/54
ğarangıda	: Karanlıkta 38/136

ğaranğılık	: Karanlık 39/99
ğarara	: Zamana
ğarardı	: Karardı
ğararmış	: Kararmış 48/43
ğarāsımlerin	: Kara rasimlerin, lâkabı ve ismi
ğaraşlān	: Kara ağaçların, yer ismi 46/270
ğaravana hesabıdı (< İt. caravana):	Karavana hesabıydı bolluktu 192
ğarcaıı	: Köy ismi
ğard	: Yaşlı, kart 46/400
ğārda	: Karda 19/32
ğarda	: Karda 4/68
ğardaşı	: Kardeşi 4/246
ğardaşızdır	: Kardeşizdir 29/20
ğardaştık	: Kardeşlik 38/2
ğardeşim	: Kardeşim 37/1

Garga barsā Capsella bursa pastoris

Garga dūlā Aristolochia clematitıs

ğarı	: Kadın 4/51, 4/178, 4/299, 7/28, 10/5, 10/16, 12/18, 12/49, 12/61, 12/62, 12/76, 12/78, 18/89, 18/119, 18/123, 18/124, 22/40, 25/3, 25/4, 25/82, 27/15, 27/32, 34/65, 34/151, 34/158, 34/161, 34/207, 34/228, 34/503, 34/504, 37/74, 37/77, 38/60, 38/69, 39/60, 45/216, 46/65, 46/172, 46/175, 46/392, 46/394, 46/395, 46/411, 46/416, 46/421, 46/423, 46/444, 46/455, 46/470
ğarı āzlı	: Karı ağızlı, kadının sözünden çıkmayan 4/178
ğarı ğoca	: Karı koca 4/51
ğarıdan	: Kadından 12/1
ğarılan	: Kadınlar 12/39, 30/18, 34/505
ğarıların	: Kadınların 4/309
ğarıı	: Karılı
ğarıım	: Karılığım
ğarıq	: Artık 4/310, 21/14, 34/27, 34/78, 34/176, 34/393,

	37/37, 46/326
ġarın	: Karın 46/447
ġarıp	: Yoğurup
ġariş	: Karış 34/81, 34/272, 34/283, 37/476, 46/218
ġarişikların	: Karışıkların 44/34
ġarişikli	: Karışık
ġarişiklik	: Karışıklık
ġarişır ġalırdı	: Karışır kalırdı
ġarişirmişik	: Karıştırmışız 34/86
ġarişmıcān	: Karışmayacağım
ġariştı ġalıdı	: Karıştı kaldı
ġariştiri	: Karıştırır 275 7/6
ġariştirir	: Karıştırır 5/28
ġariştirmā	: Karıştırmaya
ġariştirmyen	: Karıştırmayayım 29/32
ġariştiktan sora	: Karıştıkan
ġariya	: kadına 4/321, 5/14, 12/43, 12/54, 12/65, 34/50, 34/182, 38/107, 46/182, 46/404, 46/415, 46/433
ġariyin	: Kadının 4/288, 18/116, 20/2, 20/9, 25/5, 25/14, 38/117, 38/129, 45/206, 46/169, 46/172
ġariyıs	: Kariyız
ġarlā	: Karlar 34/155, 34/169, 34/476
ġarķ.	: Artık, gayrı 34/12, 34/418
ġarma	: Karma 37/454
ġarmasan	: Karmazsan
ġarmcālā	: Karıncalar
ġarnn	: Karnının 34/188, 34/191
ġarsı	: Karısı 25/77, 38/22, 38/109
ġarsını	: Karısını
ġārsını	: Karısını
ġarski izvordan	: Goca dereden (köy ismi)
ġart meşel ā	: Kart meseler
ġarvarl ā dı	: Yoğuruverirlerdi

ġas	: Gaz 10/11
ġařta	: İ amaşı 33/6
ġařta	: don, i amaşı
ġařtırık	: karıştırıp
ġařtırıl ă	: Karıştırırlar
ġařtırıyl ă	: Karıştırıyorlar 46/10
ġařtırıys	: Karıştırıyoruz 34/307
gatăbada	: Kayalobada
ġatfe	: Kadife 12/40
ġatınnan	: Takım 37/349
ġătten sora	: Geldikten 8/34
ġavaķ	: Kavak 21/3, 37/273
ġavakłada	: Kavaklarda
ġavıttırdık	: Kavurduk 19/17
ġavradı	: Kavradı 46/351
ġavradım	: Kavradım 25/10
ġay	: Artık 10/47, 29/10, 37/268, 37/365, 38/85, 39/71, 42/43
ġaybederiz	: Kaybederiz 2/36
ġaybetl ă	: Kayıp ettiler, kaybettiler 45/19
ġaybettim	: Kaybettim 44/8
ġayboıdu	: Kayboldu 2/24, 14/8
ġaydım	: Artık
ġaydıracak	: Kaydıracak
ġaydırdım	: Kaydırdım
ġaydırık ta	: Kaydırıp ta 37/377
ġaydım	: Kaydığım 34/80
ġaydirisin	: Kaydırıyorsun, atıyorsun
ġayet	: Çok 18/91
ġayı	: Artık 36/8
ġayıķ	: Artık 5/47, 24/31, 36/16, 45/215, 45/329, 45/372
ġayın tătası	: Kayın tahtası 4/72

ğayınçı bölümlä	: Kayınço 46/27
ğayınçısı	: Kayınço 18/116
ğayır	: Toprağı az olan yer 4/286, 37/280
ğayırsın	: Koyuyorsun
ğaylâba	: Kayaloba 25/53
ğaylabadan	: Kayaloba (Köy ismi) 45/114
ğaylâk	: Artık, gayrı 1/7
ğayk	: Artık 34/378, 45/303
ğaymak	: kaymak 34/79
ğaynâ	: Kaynar 3/20, 3/22
ğayna ğariya	: Kaynanaya 4/321
ğaynâdı	: Kaynardı 46/7
ğaynadırlâ	: Kaynatırlar 37/118
ğaynağarı	: Kaynana 4/254, 4/256
ğaynaġâ	: Kaynanalar 34/411
ğaynağ	: Kaynar 4/38, 4/39, 34/347, 34/367
ğaynam	: Kaynanam 5/15, 12/41, 12/42, 12/75, 38/47, 38/48, 38/51, 38/62
ğaynâmiş	: Kaynarmış
ğaynasına	: Kaynanasına 4/325, 4/333
ğaynata	: Gaynata 4/243, 37/350, 45/301, 46/17, 46/75
ğaynata	: Kaynat
ğaynatam	: Kaynatam 5/15, 12/60, 12/62, 12/80
ğaynatası	: Kaynatası 39/103
ğaynatasına	: Kaynatası 4/325
ğaynatasından	: Kaynatasından 46/29
ğaynatıq	: Kaynatıp
ğaynatırsın	: Kaynatıyorsun
ğaynatırdıq	: Kaynatırdıq 31/8
ğaynaya	: Kaynanaya 4/321
ğaynçinn	: Kayınçonun 39/38
ğayq	: Artık
ğayr	: Artık 37/77, 39/13, 41/26

ğayrağqarı	: Yer ismi 46/228
ğayrı	: Artık 37/393, 38/82, 38/85, 39/30, 46/309
ğayrı	: Gayri, artık
ğayrığ	: Artık 4/204
ğayrık	: Artık
ğayrıq	: Artık 4/126, 4/130, 4/148, 4/206, 4/207, 4/222, 4/223, 4/231, 4/242, 4/244, 4/248, 4/253, 4/261, 4/263, 4/310, 7/30, 25/8, 36/10, 36/13, 39/87, 40/42, 42/43, 45/274, 46/273
ğayrıq	: Artık, gayrı
ğayrım	: Artık 12/46, 27/5, 27/6, 27/11, 37/52, 39/7
ğāyırısın	: Yoğurmak
gayrı	: Artık
ğayrı	: Artık 4/316, 27/16
ğayrı	: Artık, gayrı
ğaz_yā	: Ğaz yağı
ğazaқан	: Kazarken
ğazan	: Kazan 5/55, 21/70, 21/71
ğazanamcan	: Kazanamayacağım
ğazanı	: Kazanı 46/13
ğazanın	: Kazanın 32/59
ğazanil_ā	: Kazanıyorlar 16/9
ğazcāsın	: Kazıyacaksın 21/14
ğazdırmā	: Kazdırmak 206 46/242
gazerte (< İt. gazetta)	: Gazete 14/29
ğazıyısın	: Kazıyorsun 42/41
ğazī	: Kazığı 37/173
ğazīna	: Kazığına 37/173
ğazmā	: Kazımaya 19/25
ğazmısın	: Kazmışsın 40/35
g_ā_ceg	: Gelecek 46/50, 34/421
g_ā_ceg oıdu_m	: Gelecek 46/366

ḡā cekl̄ā	: Gelecekler 18/73, 18/110, 29/10
ḡā c̄ā s	: Geleceğiz 34/382, 39/75
ḡō c̄ā sin	: Göreceksin
ḡā c̄ā z	: Geleceğiz 34/1
ḡā di	: Geldi 20/12, 21/30, 26/4, 29/1, 29/39, 29/42, 40/25, 40/29, 40/30, 45/142, 46/83, 46/116, 46/122
ḡā dik	: Geldik 12/46, 22/20, 34/116, 46/450
ḡā dik eve	: Geldik eve
ḡā dikten sora	: Geldikten sonra 4/242
ḡā dim	: Geldim 20/6, 20/13, 39/11, 39/50, 39/56, 39/58, 40/68, 40/70, 48/8
ḡā dim ben	: Geldikleri zaman ben 39/58
ḡā dimin	: Geldiğimiz zaman 46/449
ḡā d̄in	: Geldiği zaman 39/54
ḡā din mi	: Geldin mi 39/55
ḡā d̄ini	: Geldiğini
ḡō diȳn	: Gördüğümüz zaman 4/39
ḡō diȳn vā_m	: Gördüğün var mı 4/39
ḡā dl̄ā	: Geldiler 8/26, 8/48, 9/8, 9/9, 25/24, 12/50, 18/1, 18/5, 18/119, 18/135,
ḡō dl̄ā	: Gördüler 46/306
ḡā d̄nen	: Geldiğim zaman 22/5, 22/6, 22/13
ḡō d̄müz	: Gördüğümüz 45/267
ḡō d̄ün	: Gördüğün
ḡō d̄ü	: Gördü 35/30, 35/31
ḡō d̄ük	: Gördük 30/8, 33/1, 34/196, 34/170
ḡō d̄üm	: Gördüm 7/31, 14/9, 25/56
ḡō d̄ünen	: Gördüğü zaman 18/46
ḡē	: Gel 38/97

gē	: İse, gene 45/237, 46/347, 9/16, 34/120, 34/134, 34/227, 34/346, 34/377, 34/457, 34/474, 34/489, 34/513, 34/527, 40/19
ge'irdi	: Gelirdi 34/503, 10/28
ge_irdi	: Gelirdi 45/316
ge_irken	: Gelirken 46/449
ge_irlā	: Geçirler 45/357
gebārdi	: Geberdi 39/29
gec ekilirdi	: Geç 45/27
gec o[urdu	: Geç olurdu 45/28
gec unn	: Geç onun 46/351
geceliyn	: Geceleyin 4/58
gecese gece	: Geceyse gece 38/23
geç ā geçmes	: Geçer geçmez 46/332
geç ā	: Geçer 4/316, 46/342
geç ā dik	: Geçerdik 33/23
geçemesin	: Geçemezsin 45/359
geçendere	: Geçende
geçil ā	: Geçiyorlar 34/117
geçincesi	: Geçince 42/21
geçindirm ā	: Geçindirmeğe 32/14
geçindiriyı	: Geçindiriyir 16/15
geçinemijeg	: Geçinemeyecek 5/20
geçinemyız	: Geçinemiyoruz 38/115
geçinem ā z	: Geçinemeğiz 38/115
geçinmekdi	: Geçinmekti 18/21
geçinmemiş	: Geçinmemiz 37/3
geçinyı	: Geçiniyor 9/13
geçinyırın	: Geçiniyorum 22/29
geçinyırıs	: Geçiniyoruz 38/136
geçirc ā siz	: Geçireceksiniz 25/70
geçirdig	: Geçirdik 12/55

geçiril̄ ā	: Geçiriyorlar 29/14, 34/493
geçiril̄ ā di	: Geçirirlerdi 40/47
geçiril̄ ā di	: Geçirirlerdi 10/30, 34/306, 34/345, 34/520
geçirveril̄ ā di	: Geçiverirlerdi 21/2
geçiryıs	: Geçiriyoruz 42/73
geçiryısın	: Geçiriyorsun 10/13
geç ā ken	: Geçerken 38/144, 38/155, 48/43
geçmij	: Geçmiş 5/122
geçmyır	: Geçemiyor 38/102
geçti	: Geçti5/79, 33/2
geçyır	: Geçiyor 15/5, 37/143, 46/288
geçyırı	: Geçiyor 15/4
gee	: Yine
geļyır	: Geliyor 38/100
geļyırı	: Geliyor 27/8
gelcekl̄ ā	: Gelecekler
geldim̄ de	: Geldiğim̄ de 44/31
geldnen	: Geldiğim̄ zaman 37/49, 37/81
gelenlā	: gelenler 2/9
gelenn̄ ā den	: Gelenlerden14/21
gelennere	: Gelenlere 6/25
gelgnen	: Geldiğī zaman
gelī	: Geliyor 24/16, 25/21, 34/383, 34/385, 34/492
gelik geçm̄ ā	: Gelip geçmeğe 38/91
gelik te	: Gelip de 37/190
gelil̄ ā	: Geliyorlar 4/222, 12/46, 25/22
gelin oşamı	: Akşamı 4/168
gelincesi	: Gelinceye kadar 1/114, 37/198, 42/5
Gelincik çiç ā : Papaver rhoeas	
gelinmes	: Gelinmez 5/82
gelinn	: Gelinin 4/256, 4/261, 4/172, 4/184, 4/302, 34/397, 35/111, 42/24

gelinnā	: Gelinler 34/84, 48/11
gelinnen güvā	: Gelinle güvey 4/172
gelinnen	: Gelinle 4/172
gelinneri	: Gelinleri 39/87, 42/8, 47/3
gelinnig	: Gelinlik 22/79
gelinnik	: Gelinlik 37/366
gelinyı	: Geliniyor 45/129
geliris	: Geliriz
gelirlā	: Gelirler 4/126, 5/39, 5/48, 7/27, 21/5, 21/6, 26/5, 33/27, 45/65
gelirlā di	: Gelirlerdi 9/11, 22/68, 34/151, 45/305, 48/33
gelirlā miş	: Gelirlermiş 43/22, 45/139
gellā di	: Gelirlerdi
gelni	: Gelini 37/350, 38/110, 4/170, 4/183, 12/25
gelnn	: Gelinin 37/357, 4/241
gelyı	: Geliyor 25/66, 34/123, 37/267, 39/40, 46/51, 46/78, 5/31
gelyır	: Geliyor 30/4, 38/62, 38/99, 39/37, 39/88, 39/89, 45/17, 4/50, 4/185, 4/187, 11/26
gelyırnı	: Geliyor 38/45, 38/158, 46/41, 14/30, 18/55
gelyırın	: Geliyorum
gelyıs	: Geliyoruz
gelyısın	: Geliyorsun 45/237
gelyi	: Geliyor 39/34, 11/27
gelyilā	: Geliyorlar 25/21, 46/390, 4/58, 12/45
gelyir	: Geliyor 18/3
gelyu	: Geliyor
gelyusun	: Geliyorsun
gemij	: Demiş
gemini	: Gemini 46/83
gēn	: Gene 34/144
genc aırsan	: Genç alırsan

genc oİsun	: Genç
gençl ā	: Gençler 26/1, 27/40, 3/33
gene	: İse 1/5, 2/19, 3/15, 3/21, 3/24, 3/32, 3/44, 3/47, 4/12, 4/20, 4/30, 4/33, 4/34, 4/36, 4/37, 4/44, 4/45, 4/58, 4/66, 4/72, 4/75, 4/83, 4/89, 4/91, 4/94, 4/115, 4/157, 4/161, 4/244, 4/177, 4/299, 4/306, 4/332, 4/336, 4/341, 5/2, 5/8, 5/10, 5/15, 5/33, 5/35, 5/42, 5/43, 5/46, 5/64, 5/70, 5/82, 5/83, 5/85, 5/86, 5/87, 5/93, 5/101, 5/103, 5/104, 5/121, 5/127, 6/21, 6/22, 7/3, 8/12, 8/22, 8/25, 8/26, 8/27, 8/37, 8/38, 8/66, 9/10, 9/14, 10/7, 10/11, 10/48, 10/53, 10/56, 11/11, 11/19, 12/2, 12/6, 12/7, 12/9, 12/21, 12/28, 12/31, 12/43, 12/44, 12/44, 12/52, 12/56, 12/58, 12/61, 12/66, 12/67, 12/78, 13/2, 13/18, 14/6, 14/13, 14/28, 14/34, 18/19, 18/50, 18/51, 18/77, 18/93, 18/101, 18/116, 18/120, 18/123, 18/127, 18/130, 18/131, 18/136, 18/137, 18/141, 18/143, 18/144, 18/145, 18/153, 20/2, 20/9, 21/6, 21/13, 21/15, 21/28, 21/33, 21/35, 21/36, 21/37, 21/53, 21/59, 21/72, 21/82, 22/16, 22/23, 22/28, 22/29, 22/33, 22/36, 22/49, 22/50, 22/52, 22/54, 22/56, 22/61, 22/62, 22/65/, 22/70, 22/75, 22/87, 22/91, 24/5, 27/10, 24/29, 24/32, 24/33, 24/34, 25/30, 25/43, 25/45, 25/50, 25/68, 26/10, 27/24, 27/25, 27/31, 28/4, 29/3, 30/3, 30/4, 30/10, 30/12, 30/22, 31/10, 31/14, 32/16, 32/63, 34/2, 34/17, 34/26, 34/33, 34/38, 34/41, 34/42, 34/53, 34/54, 34/60, 34/63, 34/76, 34/77, 34/85, 34/86, 34/90, 34/91, 34/92, 34/105, 34/110, 34/116, 34/117, 34/119, 34/123, 34/124, 34/136, 34/137, 34/141, 34/142, 34/150, 34/161, 34/163, 34/166, 34/167, 34/168, 34/177, 34/188, 34/189, 34/191, 34/192, 34/193, 34/197, 34/206, 34/207, 34/222, 34/223, 34/226, 34/229, 34/239, 34/241, 34/242, 34/244, 34/246, 34/247,

34/254, 34/259, 34/261, 34/263, 34/266, 34/267,
34/272, 34/282, 34/284, 34/289, 34/291, 34/292,
34/294, 34/296, 34/299, 34/305, 34/317, 34/320,
34/322, 34/323, 34/325, 34/326, 34/328, 34/331,
34/333, 34/338, 34/339, 34/340, 34/341, 34/349,
34/350, 34/354, 34/355, 34/356, 34/358, 34/367,
34/369, 34/383, 34/407, 34/409, 34/420, 34/423,
34/427, 34/435, 34/480, 34/493, 34/496, 34/500,
34/512, 34/520, 34/523, 34/526, 34/527, 34/529,
34/534, 35/36, 35/51, 35/52, 35/60, 35/62, 35/84, 35/91,
35/98, 35/105, 35/106, 34/49, 36/51, 36/56, 37/19,
37/51, 37/61, 37/70, 37/76, 37/81, 37/82, 37/93, 37/94,
37/121, 37/136, 37/140, 37/141, 37/151, 37/158,
37/160, 37/161, 37/165, 37/175, 37/224, 37/226,
37/271, 37/311, 37/314, 37/322, 37/337, 37/348,
37/350, 37/355, 37/356, 37/357, 37/358, 37/359,
37/376, 37/389, 37/412, 37/488, 37/489, 38/6, 38/43,
38/53, 38/80, 38/81, 38/84, 38/95, 38/118, 38/127,
38/128, 38/133, 38/135, 38/138, 39/5, 39/7, 39/11,
39/13, 39/21, 39/25, 39/27, 39/30, 39/33, 39/34, 39/35,
39/37, 39/38, 39/39, 39/40, 39/41, 39/48, 39/53, 39/72,
39/73, 39/80, 39/88, 39/94, 39/102, 39/105, 39/106,
40/9, 40/25, 40/29, 40/33, 40/36, 41/1, 41/2, 41/17,
41/22, 42/8, 42/9, 42/10, 42/13, 42/25, 42/40, 42/55,
42/63, 42/78, 42/84, 43/3, 44/30, 45/4, 45/5, 45/9,
45/16, 45/17, 45/26, 45/40, 45/62, 45/65, 45/70, 45/71,
45/81, 45/111, 45/119, 45/122, 45/142, 45/171, 45/185,
45/202, 45/209, 45/233, 45/237, 45/249, 45/250,
45/268, 45/271, 45/280, 45/286, 45/291, 45/306,
45/332, 45/341, 45/364, 46/12, 46/28, 46/37, 46/38,
46/40, 46/46, 46/53, 46/56, 46/63, 46/64, 46/82, 46/84,
46/85, 46/93, 46/95, 46/96, 46/108, 46/115, 46/116,
46/117, 46/127, 46/132, 46/133, 46/136, 46/150,

46/153, 46/154, 46/156, 46/159, 46/203, 46/221,
 46/224, 46/243, 46/285, 46/286, 46/287, 46/288,
 46/291, 46/293, 46/297, 46/300, 46/304, 46/315,
 46/338,46/339, 46/336, 46/338, 46/345, 46/354, 46/363,
 46/364, 46/365, 46/368, 46/391, 46/401, 46/423,
 46/433, 46/436, 46/452, 46/460, 46/464, 46/468, 47/2,
 48/23, 48/40, 48/44

gene	: Yine
genişli	: Genişliği 34/283, 48/37
genle	: Geline 4/231, 4/239, 46/424
genlin	: Gelinin 46/18
genş	: Genç 4/173, 8/29, 10/57, 2/44
genşl̄ā	: Gençler 4/170, 4/173, 4/177, 4/184, 5/41, 5/95, 26/4, 34/280, 35/82, 37/300, 37/420, 38/65, 45/302, 2/44, 3/16, 4/91
genşl̄ā den	: Gençlerden 5/95, 12/89, 37/300
genşlere	: Gençlere 41/27, 32/27, 32/49
genşleriniz	: Gençleriniz 42/62
genşlik	: Gençlik 31/18
genşlimizde	: Gençliğimizde 11/11
genşti	: Gençti 34/74
gēr̄miz	: Gelir miyiz 37/271
gerginnik	: Gerginlik 37/27
gērken	: Gelirken 34/2
gersi geriye	: 25/43, 25/45
geryā si	: Her Yer
ges	: Gez 14/37
geş	: Geç 46/362
geşcek	: Gececek 18/108
geşsin	: Geçsin 5/12
geşşeg	: Gececek 21/74
geşşek	: Gececek
geşten sora	: Geçtikten sonra 8/30

geşteyn	: Geçtiği zaman
geşti	: Geçti 37/59, 39/8, 42/48, 44/10, 44/20, 46/369, 46/405, 46/407, 46/423, 2/30, 2/42, 3/12, 3/31, 5/79, 5/93, 8/28, 18/144, 27/1, 27/16, 32/2, 32/15, 36/59
geşti_ye	: Geçti ya 27/3
geştik	: Geçtik 8/13, 12/46
geştikl̄ā ni	: Geçtiklerini 27/5
geştikten_sora	: Geçtikten sonra 18/109, 37/42, 37/43
geştinen,	: Geçtikten sonra 27/3
geşt̄l̄ā	: Geçtiler 46/187, 46/188, 46/315, 39/50, 39/51, 39/52, 39/58
geşt̄nen	: Geçtiği zaman 27/39
geşt̄nen	: Geçtikten sonra, geçince 27/1
geşt̄ton_sora	: Geçtikten sonra 46/106, 46/118
getçek	: Getirecek 46/119, 19/21
getircān	: Getireceğim 12/2
getirc̄ā m	: Getireceğim 12/28
getirc̄ā n	: Getireceğim
getirdl̄ā	: Getirdiler 45/198, 45/199, 47/1, 5/78, 25/25, 25/64,
getiri	: getirir 13/4, 34/51
getiridi	: Getirirdi 4/81, 34/57, 38/153
getiridik	: Getirirdik 22/80, 45/163, 45/261
getirik	: Getirip 18/67
getirl̄ā	: Getirirler 4/173, 4/174, 4/289, 5/39, 5/41, 5/117, 13/5, 21/12, 25/57, 34/189, 34/200
getirl̄ā di	: Getirirlerdi 45/190, 4/83, 21/12, 34/458, 37/23
getirl̄ā di	: Getirirlerdi 38/153, 39/3, 45/93, 45/190
getirm̄ā	: Getirmeğe 8/50, 45/58
getirmişl̄ā	: Getirmişler 46/469, 18/25
getirtten_sora	: Getirdikten sonra 5/42

getirvā di	: Getiriverdi 46/467
getirverilā	: Getiriveriyorlar 10/45
getiryın	: Getiriyorum 45/104
getiryır	: Getiriyor 18/67
getiryilā	: Getiriyorlar 39/93
getiryir	: Getiriyor 18/67
getmişlā	: Getirmişler 39/93
getti	: Getirdi 46/300
gettım	: Getirdim 12/49
gettirdi	: Getittirdi 46/126
getvā mesi	: Getirivermesi 46/147
gevşettirimiş	: Gevşettirimiş 34/110
geyik	: Gelip 22/61
geyirlā	: Gelirler 5/46
gezā	: Gezer 46/146, 4/40, 21/49, 24/27, 34/121, 34/399
gezārdik	: Gezerdik 45/170
gezādik	: Gezerdik 45/6
gezdiryillā	: Gezdiriyorlar 39/23
gezelā di	: Gezerlerdi 22/94
gezīn	: Geziyorum 12/23
gezmedise	: Gezmediyle 4/319
gezyı	: Geziyor 46/184
gezyın	: Geziyorum 12/19
ğıcankan	: Kızanken, çocukken 46/255, 46/243, 22/1, 22/64, 4/36
ğıcık kıya	: Küçük kaya 34/465, 37/125
ğıcıklā	: Çakıllar 22/18
ğidā (Ar.kadar)	: Kadar 37/435, 37/9, 38/26, 38/91, 40/68, 4/14, 44/26, 45/19, 46/113, 46/236, 46/294, 46/317, 46/322, 46/367, 46/416, 3/1, 3/2, 3/4, 3/5, 3/46, 4/65, 4/186, 4/230, 4/257, 4/182, 4/334, 4/337, 8/5,

8/42, 10/20, 10/24, 11/10, 16/3, 18/141, 21/28,
21/50, 22/16, 22/63, 25/7, 25/51, 32/2, 32/35,
34/208, 34/291, 34/526, 34/537, 35, 16, 35/19,
36/35, 37/16, 37/39, 37/168, 37/198, 37/282, 37/409,
40/4

ğidādi	: Kadardı 22/16
ğidānā	: Kadar 37/181, 37/182
ğidar	: Kadar 5/96
ğidara	: Kadar 19/32, 24/31, 29/1, 34/5, 34/6, 34/65, 34/66, 39/18, 39/99, 41/4, 41/14, 41/34, 45/10, 45/21, 45/47, 45/258, 45/302, 45/308, 45/332, 48/37, 48/38, 4/147
ğılāīā	: Kılarlardı 26/5
ğılāīāmiş	: Kılarlarmış 18/6
ğııarıs	: Kııarız 13/19
ğııarız	: Kııarız 13/25, 32/21
ğılāsın	: Kııarsın 19/27
ğılıcāsın	: Kılacaksın 34/203
ğılđık	: Kıldık 18/139
ğılđık ta	: Kılıp da 32/55
ğılınır	: Kılınır 18/26, 18/100
ğılmağ	: Kılmak 32/28
ğılıyılā ya diye	: Kılıyorlar ya 34/68
ğılmā	: Kılmaya 32/47, 37/24, 45/139
ğımğır	: Gımğır
ğır	: Kır, renk 34/170, 46/79, 46/80
ğıra	: Dııarı 22/79, 25/11, 25/12, 31/2, 34/69, 34/123, 34/511, 34/527, 37/197, 37/199, 37/202, 37/305, 38/23, 38/74, 38/99, 42/3, 42/25, 45/31, 46/170, 4/297, 4/301, 5/63, 18/3
ğırādıđ	: Kırardık 45/29, 45/32
ğırāıladı	: Kırarlardı 34/356
ğıramassa gene	: Kıramazsa ise 4/299

ğırāsa	: Kırarsa 4/298
ğircādık	: Kıracaktık
ğırcaıdan	: Kırcalı'den 19/31, 9/24, 12/40
ğırcaı	: Kırcalı
ğırcaıya	: Kırcaliye 19/31, 12/40
ğırcaııāda	: Gırcallardan (köy ismi) 34/276
ğırcaııādan	: Kırcallardan (Şehir ismi)
ğırcaıya	: Kırcaliye (şehir ismi)
ğırcalı	: Lākāp 43/32, 46/329, 46/330
ğırcaıya	: Kırcalıya 19/31, 12/40
ğırcı alimiş	: Kırıcı aliymiş 43/29
ğırda	: Dışarıda 37/380, 37/444, 22/88, 22/100, 41/50, 43/30
ğırdan	: Dışarıdan 34/511, 38/76, 38/101, 4/97, 16/9, 19/24
ğırdı	: Kırıldı 22/50,
ğırıldı	: Kırıldı 7/42
ğırılınca	: Kırılıncaya kadar
ğırık	: Kırık, kırılı
ğırık	: Ufak, Kırıntı 34/351, 27/75
ğırımınara	: Kırımlara
ğırılara	: Dışarlara 38/26
ğırmaıı	: Kırmaıı 19/32
ğırması	: Kırması 4/298
ğırmişā	: Kırmişlar
ğırımı	: Kırımı 19/39, 19/40, 34/63, 34/253, 34/292, 34/293, 34/294, 34/296, 34/297, 34/302, 34/315, 4/218, 4/219, 4/232, 22/39, 22/40
ğıryı	: Giriyor
ğıryırıs	: Kırıyoruz 46/171
ğıryısın	: Kırıyorsun 42/41, 42/42
gıs	: Kız 7/27, 18/3, 29/30, 34/14, 34/343, 37/298, 37/337, 37/340, 37/342, 37/345, 37/347, 37/348, 37/493, 38/6, 40/51, 4/108, 4/126, 4/141, 4/191

ğışkan	: Kızkem 34/13,
ğitlik ta	: Kıtık da 40/9
ğitlik	: Kıtık 4/80
ğivirik	: Kıvırık
ğivirā	: Kıvırlar 34/361
ğıydıktan sora	: Kıydıktan sonra
ğıydın	: Kıydın 39/101, 39/102, 39/104
ğıyılıyır	: Kıyılıyor
ğıymatlı	: Kıymetli
ğıymatlısa	: Kıymetliyse 34/329
ğız	: Kız 27/30, 27/31, 37/293, 37/335, 38/4, 38/5, 38/25, 39/64, 40/12, 42/25, 45/362, 46/59, 4/111, 4/112, 4/202, 4/174, 5/20, 5/30, 5/26, 10/42, 10/43, 10/51, 12/79
ğızan	: Çocuk 22/26, 22/101, 34/44, 34/45, 34/111, 34/207, 34/329, 34/334, 34/358, 34/380, 34/393, 34/396, 34/398, 34/399, 34/400, 34/402, 34/403, 34/406, 34/412, 34/413, 34/415, 34/422, 34/428, 34/430, 34/431, 34/438, 34/440, 34/503, 35/502, 37/201, 37/390, 37/393, 37/409
ğızancıkkan	: Kızancıkken, çocukken 12/6
ğızançıkā	: Kazancıklar
ğızanı	: Çocuğu 21/73, 25/67, 27/30, 27/32, 34/335, 34/387, 34/430, 34/436, 34/502, 37/352, 37/410, 37/415, 37/480, 37/481, 37/482,
ğızanı	: Kızanız 22/8, 34/64,
ğızankan	: Çocukken 22/1, 22/37, 22/64, 24/36, 34/262, 34/149, 38/18, 46/244
ğızanmışık	: Kızanmışız, çocukmuşuz
ğızann	: Kızanın 25/62, 25/69, 34/24, 34/79, 34/230, 34/235, 34/389, 34/392, 34/394, 34/398, 34/403, 34/420, 34/421, 34/424, 34/425, 34/426, 34/439, 34/442, 34/443, 34/445, 34/468, 34/470, 37/409, 37/412

ğızannā	: Çocuklar 22/15, 22/93, 22/94, 22/101, 27/44, 33/12, 34/232, 34/317, 34/405, 34/417, 34/429, 34/437, 34/516, 37/66, 46/403, 46/404, 5/33, 12/83, 12/86, 18/90, 18/15
ğızannālan	: Çocuklarla, kızanlarla 25/7, 46/426, 8/39,
ğızannān	: Kızanların
ğızannāna	: Kızanlarına 22/22,
ğızannara	: Kızanlara 22/26, 34/252, 34/325, 34/339, 46/389, 46/417, 8/32,
ğızannarı	: kızanları 33/23, 34/11, 34/124, 34/329, 34/335, 34/340, 34/405, 34/411, 38/142, 39/35, 39/106, 40/14,
ğızannarımıs	: Çocuklarımız
ğızannarna	:
ğızannıktan	: Kızanlıktan 38/1
ğızannımızda	: Kızanlığımızda 37/3, 21/6
ğızārıdı	: Kızarırdı 34/42
ğızdım	: Kızdım 34/104, 34/39
ğızdırıdık	: Kızdırırdık 31/10
ğızdırıyız	: Kızdırıyoruz 31/10
ğızı	: Kız 37/293, 38/35, 40/31, 40/32, 40/33, 40/67,
ğızılcıg	: Kızılıcık 3/29, 13/24, 19/29, 34/308, 34/340, 34/346,
ğızılcıqlāda	: Kızılıcıklarda 3/29, 31/15, 33/14
ğızılcıqlara	: Kızılıcıklara 13/23
ğızılcıqları	: Kızılıcıkları 26/5
ğızılcıқта	: Kızılıcıkta 19/27, 33/15
ğızılcıqkāda	: Kızılıcıklarda
ğızıllādan	: Kızıllardan (köy ismi)
ğızıllım	: Kızılığım
ğızılcıqlāda	: Kızılıcıklarda
ğızım	: Kızım 5/6, 11/1, 17/1, 18/144, 22/38, 22/45, 25/15, 31/3, 31/23, 33/19, 39/12, 39/34, 39/72, 39/81,

	44/4, 48/37
ğızın	: Kızın 4/116, 4/119, 4/211, 4/221, 4/228
ğızıs	: Kızız 34/23,
ğızlā	: Kızlar 4/119, 4/198, 4/214, 4/182, 4/187, 5/43, 12/52, 12/3, 13/3, 18/23, 22/80, 25/24, 27/41, 34/13, 34/14, 34/29, 34/48,
ğızlāç: Alnus glutinosa	
ğızlādan	: Kızıllardan (köy ismi) 25/21
ğızlālan	: Kızlarla 10/46
ğızlan	: Kızla 4/210, 4/230, 5/23, 5/37,
ğızlan çocuk	: Kızla Erkek 4/230, 5/37
ğızlara	: Kızlara 4/204, 33/26
ğızlāşlara	: Kızıl ağaçlara 48/45,
Gızlāç gozala:	Alnus glutinosa
Gızlāç:	Betula pendula Roth Goyun gözü Bellis perenis
ğızmyın	: Kızımıyorum 12/27
gızıyır	: Kızıyor 4/41, 4/44, 4/45, 18/65,
ğızıyırın	: Kızıyorum 38/119
gī	: Giyi 39/13, 46/173,
gibicene	: Gibice 34/186,
gibidi	: Gibiydi 46/360, 10/30, 36/6,
gibidim	: Gibiydim 34/80,
gibiken	: Gibiyken 31/5
gīcāsen	: Giyi 46/179,
gīcāz	: Giyiyeceğiz
gice	: Gece 39/43, 45/314, 1/2, 1/4, 6/26, 7/9, 11/8, 18/138, 19/11, 34/58, 34/129,
gīcek	: Giyecek 11/16, 32/3,
gīcek	: Giyiyecek
gicelen	: Gece, geceleyin 37/9, 38/5, 1/25,
gicesi	: Gecesi 42/31
gīcā s:	: Giyeceğiz 22/31
gidā	: Gider 46/361, 4/85, 4/106, 4/210, 4/313, 5/26,

	8/11
gid	: Git
gidara	: Kadar
gidärmek	: Gidermek 6/28, 6/30
gidā di	: Giderdi 46/143, 46/149, 46/220, 12/12, 19/25,
gidā dik	: Giderdik 37/94, 41/23, 45/3, 45/85, 45/87, 45/86, 46/69, 46/461, 4/30, 11/19, 11/23, 28/77, 30/24, 34/20, 34/89, 34/101, 34/350, 37/94, 38/152, 41/23, 45/3,
gidā dim_e	: Giderdim ya 12/42
gidebilcā dik	: Gidebilecektik 8/47
gidebilirsin	: Gidebilirsin 37/212
gidemesin	: Gidemezsin 10/25
gidenner	: Gidenler
gidennā n	: Gidenlerin 22/24
giderdig	: Giderdik 10/4
gideris	: Gideriz 34/35, 37/6
gidī	: Gidiyor 34/113, 34/395
gidik	: Gidip 4/235, 10/5, 14/37, 30/4
gidik_te	: Gidip de 30/230, 37/110, 45/230,
gidilā miş	: Gidilirmiş 18/19
gīdim	: Giyidim 4/72, 20/3, 20/10, 35/97,
gīdim vā	: Giyindiğim var 4/72,
gīdir	: Giydir 18/52
gidir	: Gider 4/334
gīdirceklā miş	: Giydireceklermiş 18/113
gīdirdīm	: Giyindirdiğim 18/141
gīdirik	: Giydirip 18/129
gīdirlā	: Giydirirler 4/239, 4/240
gīdirlā	: Giyitirler, giydirirler
gidīz	: Gidiyoruz 34/38
gidā ken	: Giderken 45/17, 46/245, 46/373, 46/375, 46/376,

	4/33, 4/73, 4/132, 4/216, 4/219, 22/3, 22/17, 22/50, 35/40, 40/71
gid ā l ā	: Giderler 46/13, 4/170, 4/207, 4/325, 4/333, 4/338, 5/41, 5/45, 5/48, 5/104, 7/2, 13/19, 26/4, 37/349, 37/351
gid ā l ā di	: Giderlerdi 4/216, 27/10, 34/29, 34/369, 38/142, 38/151, 40/49,
gīd ā l ā di	: Giyitirlerdi
gid ā l ā miş	: Giderlermiş 45/61, 45/64, 43/24
gid ā miş	: Gidermiş 43/30, 43/29,
gid ā sin	: Gidersin 45/60, 46/42, 14/12, 35/110, 37/112,
gid ā sin	: Gidersen
gidıy	: Gidiyor 45/301, 46/31, 4/167, 4/314, 5/20, 5/85, 9/3, 9/26, 10/40, 12/74, 32/56,
gidıyılā	: Gidiyorlar 3/9
gidıyın	: Gidiyorum 12/44, 12/45
gidıyır	: Gidiyor 46/448, 46/453, 1/2, 3/21, 4/38, 4/131, 5/67, 18/45, 21/80, 40/44, 42/70,
gidıyır	: Gidiyor 5/21, 12/35, 18/49, 37/260, 37/315, 42/10
gidıyırız	: Gidiyoruz 48/41, 2/27
gidıyır l ā	: Gidiyorlar 14/28,
gidıyırn	: Gidiyorum 27/43
gidıyısın	: Gidiyorsun 4/68, 45/173
gidıyıl ā	: Gidiyorlar 4/119, 4/320, 18/54,
gīm ā	: Giyimeye 19/34
gīmedeyn	: Giyimedeyn
gīmiş	: Giyinmiş 34/19
gimnazıyaya	: Liseye 10/29
gips (Bulg.gips)	: Alçı 34/112
gir ā	: Girer
girc ā	: Gireceği 4/185
gircalıya	: Kırcalıye 27/45

girceg oġan	: Girecek olan 32/44
gircek	: Girecek 18/123, 46/214, 4/258,
gircā sin	: Gireceksin
girdig_ıçeri	: Girdik içeri 42/52, 42/58
girdig_ıçeriye	: İçeri girdik
girdikten sora	: Girdikten sonra 4/300
girā dime	: Girerdim ya
girdīn	: Girdiği zaman 34/445,
girdinde	: Girdiğinde 44/22, 44/24,
giremesin	: Giremezsin 8/38,
giremessin	: Giremezsin 10/31,
girilesiye	: Gerisingeriye 46/378
girince ġidā	: Girinceye kadar 4/337
girişken barbā	: Girmesiyle beraber 4/296
girken	: Girerken 4/289
girmēyrın	: Gir-mi-yorum 38/82
girmicā z	: Girmeyeceğiz
girmyı	: Girmiyor 38/93
girā sin	: Girersin
girveriken	: Giriverirken 15/1
giryı	: Giriyor 34/443, 39/66, 4/182,
giryın	: Giriyorum 37/145, 38/83,
giryır	: Giriyor 32/72, 37/495, 38/13, 4/73
giryırın	: Giriyorum 38/32,
giryısın	: Giriyorsun 45/192
giryi	: Giriyor 4/292,
giryilā	: Giriyorlar 4/57, 4/140
gissem	: Gitsem
git_ġide	: Gitgide 34/151
gitçān	: Gideceğim 14/45, 38/43, 38/87, 38/131
gitçān yere	: Gideceğin yere
gitās	: Gideceğiz 18/53, 46/205,

gitçäsiz	: Gideceksiniz
gitçäz	: Gideceğiz 18/106, 37/105, 45/264, 45/265, 45/297, 46/28
gitçeg ama	: Gidecek ama 46/448,
gitçek	: Gidecek 12/78, 18/108, 22/39, 34/416, 34/417, 34/476, 37/75, 37/76
gitçekl ä	: Gidecekler
gitç ä ken	: Gidecekken 46/238,
gitç ä n	: Gideceğim 14/45, 22/70, 38/124, 46/448,
gitç ä se	: Gidecekse
gitç ä sin	: Gideceksin 21/15, 34/203, 45/362, 46/316,
gitç ä z	: Gideceğiz 46/27, 46/30
giteg	: Gidecek
gitinan	: Gittiğim zaman 34/125,
gitl ä	: Gittiler 21/77, 22/41, 35/13, 38/26, 38/107, 2/13, 10/56, 14/5, 18/119, 18/127
gitlär	: Gittiler
gitler	: Gittiler 11/11
gitl ä ye	: Gittiler ya 21/77
gitm ä	: Gitmeğe 38/63, 2/26, 3/23,
gitmec ä sin	: Gitmeyeceksin 18/119
gitmedig	: Gitmedik 18/148
gitmedl ä	: Gitmediler 34/162, 9/12,
gitmeg	: Gitmek 8/46,
gitmes	: Gitmez 45/346, 5/6, 23/1
gitmesin	: Gitmezsin 37/214, 37/215
gītmezl ä di	: 31/22
gitmicek	: Gitmeyecek 46/98, 46/100
gitmic ä n	: Gitmeyeceğim 38/131, 46/321
gitm ä ne	: gittiği için, gidildiği için
gitmyırsın	: Gitmiyorsun 14/43

gitseg_e	: Gitsek ya
gitsinn_ā	: Gitsinler 29/45
gittig	: Gittik
gittil_ā	: Gittiler 38/5
gittīm	: Gittiğim 38/83, 36/18
gittinen	: Gittiğim zaman 38/104, 29/32
gittise	: Gittiyse 37/384
gitton_sora	: Gittikten sonra 14/13
gitv_ā sin	: Gidiversin 12/43
gityı	: Gidiyor
gityın	: Gidiyorum 39/39
gityıru	: Gidiyor 38/6
gityısın	: Gidiyorsun 46/46
gityız	: Gidiyoruz 39/71, 38/64, 38/65
gīy_ā dik	: Giyerdik 22/31
gīy_ā dim	: Giyerdim
giyerin	: Giyerim 45/104,
giyır	: Giyiyor 4/62
giyır_l_ā	: Giyiyorlar 45/83,
giyırsın	: Giyiyorsun 4/68
gīyısın	: Giyiyorsun 4/68
giyız	: Giyiyoruz
giyik_te	: Giyip de 22/39, 22/40
giyil_ā	: Giyiyorlar 4/62
giyiza	: Giyiyoruz ya 22/53, 37/53
giy_ā l_ā di	: Giyerlerdi 22/35, 37/45, 3/41, 3/44, 3/45,
gīy_ā sin	: 36/98
g_ā ldi	: Geldi 18/136, 18/152, 25/6, 25/7
g_ā ldinen	: Geldiği zaman 38/50, 2/20
g_ā ldl_ā	: geldiler 40/37, 2/24, 18/1, 18/5, 18/114, 18/45, 25/24, 36/41
g_ā m_ā	: gelmeğe

g̃m̃ä	: Görmeğe
g̃ä m̃ä	: Gelmeğe
g̃medig	: Görmedik
g̃medik	: Görmedik 1/9, 1/11, 27/18
g̃medim	: Görmedim
g̃medinen	: Görmeden 37/298
g̃mek	: Gelmek
g̃mekl̃ä	: Gelmekler
g̃men	: Görmen
g̃miş	: Gelmiş
g̃miş	: Gelmiş
g̃miş	: Gelmiş
g̃mişl̃ä	: Gelmişler
g̃müş	: Görmüş
g̃müşündür	: Görmüşsündür
g̃myumsun	: Görmüyor musun
ğobānda	: Tepesinde 38/302
ğoca	: Koca 22/7
ğoca	: Kocaman 22/49, 34/80, 34/273, 34/320,
ğoca dayımın	: Büyük dayımın
ğoca dere	: Köy ismi 5/60,
ğoca dereye	: Goca dereye (köy ismi)
ğoca evl̃ä	: Koca evler
ğoca kıaya	: Kocaman kaya 45/44, 46/249, 46/309
ğoca kıayann	: Koca kayanın, yer ismi 46/295,
ğoca t̃āla	: Koca tarla, yer ismi
ğoca,alanı	: Yer ismi 14/5
ğoca,dereye	: Koca dereye, köy ismi
ğoca,don	: Koca don 22/34, 34/270
ğoca,garıla	: Koca karılar

ğoca, ğarġā	: Koca karılar
ğocadere	: Kocadere (Köy ismi) 45/87, 45/126, 5/61, 34/76
ğocağarıcık	:Kocakarıcık
ğocağarıya	: Yaşlı kadına, kocakarıya 34/49
ğocağarġā	: Kocakarılar 45/82
ğocagünnen	: Tüm gün, günle, gün boyunca 34/47
ğocaman	: Kocaman 26/7, 34/244, 34/498,
ğocanam	: Koca ninem, ninem 22/21, 34/72, 34/75, 34/450, 34/513, 34/516,
ğocanamîli	: Koca ninemgil 22/68
ğocanası	: Koca ninesi 21/9
ğocası	: Kocası 4/177, 10/37, 12/67, 37/198, 38/36,
ğocāsın	: Koyacaksın 19/28, 21/9
ğocāsız	: Koyacaksınız 25/31,
ğocaya	: Kocaya 42/32, 18/8, 22/20, 22/50, 38/5
ğocdereden	: Goca dereden, köy ismi 45/50, 45/63, 27/34,
gocdereden	: Gocadereden (Köy ismi)
ğocukġā	: Koyacaklar
ğodıġā	: Koydular 34/168,
ğodġā	: Koydular
ğodġā	: Koydular
ğodġā	: Koydular
ğoduġ	: Koyduk 18/139, 37/500,
ğodumun	: Koyduğu zaman
ğodurudu	: Koydururdu 34/65,
ğoduryur	: Koyduruyor
ğodus	: Koydunuz 39/107,
ğoġ	: Kol 34/98, 34/356,
ğoġay	: Kolay 4/176, 21/20,
ğoġayını	: Kolayını 44/44
ğoġarımın	: Kollarımın 39/23, 39/25
ğoġarında	: Kollarında
ğoġarnı	: Kollarını 25/77,

ğoġu	: Kollu 37/181, 37/182, 37/183,
ğoġu	: Kolu 12/20, 21/62,
ğoġumda	: Kolumda 46/177,
ğoġundan	: Kolundan
ğoġunn	: Kolunun 4/327,
ğoġunu	: Kolunu 13/7
ğol	: Kol
ğolay	: Kolay
ğomā.	: Koymaya 35/47
ğomcāsın	: Koymayacaksın 34/185
ğomuş	: Koymuş 12/48, 34/395, 39/74
ğomuşġā	: Koymuşlar 18/130, 18/131, 21/79, 21/80, 39/68
ğomyır	: Koymuyor 4/179,
ğondaqsız	: Kundaksız
ğonğuruq	: 42/84
ğonmazdı	: Konulmazdı 37/319
ğonur	: Konur 4/217
ğonuşamasın	: Konuşamazsın 4/188, 37/322,
ğonuşannarı	: Konuşanları 2/4,
ğonuşcāmı	: Konuşacağım 14/6
ğonuşcāmış	: Konuşacakmış 18/123, 18/124
ğonuşcāsın	: Konuşacaksın
ğonuşcāz	: Konuşacağız 28/3
ğonuşcan	: Konuşacağım 14/6
ğonuşma	: Konuşma 7/33
ğonuşmā	: Konuşmaya 10/46, 18/123, 32/41
ğonuşmaq	: Konuşmak 4/98, 4/199, 4/203, 32/28, 34/17,
ğonuşmas	: Konuşmaz 4/210, 4/304,
ğonuşmasa	: Konuşmazsa
ğonuşmasın	: Konuşmazsınız 4/188,
ğonuşmazġādı	: Konuşmazlardı
ğonuşmucāsın	: Konuşmayacaksın
ğonuşmuş	: Konuşmuş 4/305, 4/310

ġonuŝsam	: Konuŝsan
ġonuŝt[ā	: Konuştular 18/5, 18/6
ġonuŝtuġ	: Konuŝtuk 46/172,
ġonuŝtun	: Konuŝtun 29/19,
ġonuŝturmaz[ā	: Konuŝturmazlar 31/21
ġonuŝurġan	: Konuşurken 1/4
ġonuŝurmuŝun	: Konuŝuyormuŝsun 25/48
ġonuŝyı	: Konuşuyor 38/98
ġonuŝyıl ā	: Konuŝuyorlar 18/5
ġonuŝyırıs	: Konuşuyoruz 38/124
ġonuŝyız	: Konuşuyoruz 42/61
ġonuŝyıl ā	: Konuŝuyorlar
ġonuŝyun	: Konuŝuyorum 46/336
ġonuŝyurus	: Konuşuyoruz 14/7
ġonuŝyusun	: Konuŝuyorsun
ġonuŝyusun	: Konuŝuyorsun 25/44, 45/230
ġor	: Kor 34/192, 34/533, 4/42, 4/46, 4/165,
ġor	: Koyar 4/167, 4/168
ġördu	: Koyardı 34/242,
ġördug	: Koyardık 10/12, 34/62,
ġördum	: koyardım 34/103
ġorġu	: Korların yayılmaması için kullanılan alet
ġör[ā	: Koyarlar 4/240, 34/185, 34/187, 34/421, 35/71
ġör[ādı	: Koyarlardı 34/235, 34/348, 34/425, 34/443, 37/79,
ġor[ādı	: Kurarlardı
ġor[an	: Korla 34/193, 34/524, 4/168
ġor[arı	: Korları 48/19,
ġorl ā	: Koyarlar 10/14
ġörlā	: Koyarlar 22/69
ġormur	: Kor-mur 31/11, 31/12
ġörsan	: Koyarsam 34/194,
ġoruġ	: Yaban üzümü 13/21,
ġorumuŝ	: Korumuş 2/35

ğorunurġadı	: Korunurlardı 37/115
ğorunyı	: Korunuyor 10/33
ğoryillā	: Koruyurlar
govoriteġġā (< Bulg. govoritel): Hoparlörle	
ğoyız	: Koyuyoruz 31/12
ğoyilā	: Koyuyorlar 34/217, 34/440, 34/488, 25/33,
ğoyu	: Koyuyor 45/185
ğoyuġuğ	: Koyuluk 34/375
ğoyuğ	: Koyup 39/104
ğoyuğta	: Koyup da 39/76
ğoyulā	: Koyuyorlar 34/375
ğoyullā	: Koyuyorlar
ğoyun	: Koyun 34/128, 34/180, 34/196, 37/4, 37/415, 45/161, 45/242, 46/240, 46/282, 46/293, 46/294, 46/308, 46/312, 46/360, 5/123, 18/51, 19/9
ğoyuna	: Koyuna 45/99, 46/323,
ğoyunn	: Koyunun 46/282
ğoyunnā	: Koyunlar 37/239, 45/163, 46/290, 46/291,
ğoyunnān	: Koyunların 46/296, 46/298, 46/303, 46/308
ğoyunu	: Koyunu 46/283, 46/313, 46/333, 21/41,
ğoyur	: Koyuyor 4/180, 4/296,
ğoyur	: Koyuyar
ğoyur	: Koyuyor
ğoyurd	: Yoğurt 4/152,
ğoyursun	: Koyuyorsun 4/43, 4/44, 4/46, 4/167,
ğoyurt	: Yoğurt 4/155, 4/156
ğoyurġlan	: Yoğurtla 4/156
ğoyurus	: Koyuyoruz 31/11,
ğoyvādık	: Koyuverdik
ğoyvarıdık	: Koyuverirdik 45/250
ğoyyilā	: Koyuyorlar
ğoyyur	: Koyuyor 4/176

gozulamış	: Kuzulamış
göbel̄ä	: 39/6
göbeleg	: 19/4 , 19/12
göbeleg ekm̄ä	: 19/12
göbelek	: 27/2, 31/1
göbelek	: Tualete
göbeleklen	: 32/9
göb̄ä ni	: Göbeğini 46/224
göc etmek	: Göç 46/3
göçmenlerin	: Göçmenlerin 29/11
gödümün	: Gördüğü zaman 45/268
gög anca	: Kök ancak 46/379, 46/380,
gök	: Mavi, lacivert 18/60, 34/63
gök̄ä ridi	: güğeri, morardı 34/42,
göktay	: Gökte ay
gökte ay	: Gökte ay
gökte ayın	: Gökte ayın
gökyüz	: Gökyüz 48/41,
gömcek	: Gömecek 18/107, 18/152,
gömdürdl̄ä	: Göndürdüler
gömedeyne	: Görmeden
gömedik	: Görmedik 1/11,
gömet, deyr	: Görmedik diyor
gömgök	: Gömgök, masmavi 12/77, 34/39
gömgök	: mosmor, gömgök
göml̄ä mi	: Gömleğimi 18/59,
gömmyrı	: Gömmüyor 18/110
gömüşl̄ä	: Görmüşler 27/21
gömyır	: Gömüyor 45/329
gömyursun	: Gömüyorsun 4/168
gömyül̄ä	: Görmüyorlar 4/245
göndärdl̄ä	: Gönderdiler 25/72

gönden	: Günden, hayvan derisi 35/95, 37/47
gönnden	: Gönünden 35/96, 45/7
görbesini	: Gübresini 37/275
gördiym	: Gördüğüm 10/50
görecēmis	: Göreceğimiz
göremesin	: Göremezsın 46/408
göremil ā	: Göremiyorlar 4/233
göremyin	: Göremiyorum 27/115
göremyırın	: Göremiyorum ben
göremyırz	: Göremiyoruz
görgövden (<Bulg.Gyorgyov den)	: Hıdırillez Günü
görıs_sen	: Görüyorsun sen 10/34, 10/53
görmediyn	: Görmeden
görmediz	: Görmediniz 45/103
görmısın	: Görmüyorsun 10/45
görüdüüm	: Görürdüm 37/393
görünemes	: Görünemez 10/40
görünmücek	: Görünmeyecek
görünmyür	: Görünmüyor 4/240
görünüy1	: Görünüyor 34/324, 46/27
görüsen	: Görürsen 46/164
görüşm ā	: Görüşmeğe 4/320
göryı	: Görüyor 18/50, 38/116
göryın	: Görüyorum 46/302
göryır	: Görüyor
göryır1	: Görüyor 18/49
göryısın	: Görüyorsun 38/37
göryu_msun	: Görüyor musun 44/1
göryun	: Görüyorum
göryur	: Görüyor
göryür	: Görüyor 45/32, 4/234, 4/241
Göryüsün	: Görüyorsun 4/233
göstārdik	: Gösterdik 44/29

göstärme	: Gösterme 18/59
göst ǟ cek	: Gösterecek 40/11, 42/35
göst ǟ cen	: Göstereceğim
gösterī	: Gösteriyor
gösteri	: Gösterir 4/322
gösteridi	: gösterirdi 34/66
gösteril ǟ	: Gösteriyorlar
gösterirken	: Gösterirken
gösteryı	: Gösteriyor
gösteryillä	: Gösteriyorlar 14/33
gösteryurus	: Gösteriyoru 32/40
göttü	: Götürdü 46/27,
götümek	: Götürmek
götümemişik	: Götürmemişiz
götürc ǟ mişim	: Götürecekmişim 19/22
götürdl ǟ	: Götürdüler 5/84, 5/91, 9/9, 18/140, 42/46, 46/244, 46/388, 5/78
götürdüg	: Götürdük 12/57
götürl ǟ	: Götürürler 34/409, 37/79
götürl ǟ di	: Götürürlerdi 19/12, 21/71, 34/367, 4/23, 37/81, 41/23
götürl ǟ miş	: Götürürlermiş 34/276, 45/220
götürmeg	: Götürmek 45/302
götürü	: Götürür
götürüdük	: Götürürdük 22/5, 34/66, 45/295
götürüken	: Götürürken 34/121,
götürüyı	: Götürüyor 4/139, 18/37
götürüyil ǟ	: Götürüyorlar 4/267, 25/77, 45/263
götürüyill ǟ	: Götürüyorlar
götürüyú	: Götürüyor
götürüyur	: Götürüyor 45/344, 18/37
götürüyusun	: Götürüyorsun

götürüyül̄ā	: Götürüyorlar 4/159
göz bācı	: Sihirbaz 45/199, 45/200, 45/201,
göz bācı	: Sihirbaz, göz bağıcı
gözetçekl̄ā di	: Gözeteceklerdi 12/76,
gözetirl̄ā miş	: Gözetirlermiş 8/23
gözlettiryırn	: Gözetliyorum, gözlettiriyorum, gözetiyorum 37/418
gözükleri	: Gözlükleri 46/162,
gözükveri mi	: Korkutur mu 34/91
gözükv̄ā miş	: Gözüküvermiş, korkutmuş 46/130
gramatika pismen	: gramer 8/15
gramatika usten	: Sözlü gramer 8/15
grav grav	: Ses taklidi 45/305
grebine	: İnce, renkli, parlak baş örtüsü
grep	: İnce, renkli, parlak baş örtüsü 4/218, 4/219, 4/233, 37/361, 45/331,
grepl̄ā	: İnce, renk, parlak baş örtüsü 48/34
grepleri	: Yaşmak 34/35
grupa (< Bulg. grupa)	: Grup 46/184,
ḡō sen	: Görsen
ḡō sen sen	: Görsen sen 31/5
ḡā sin	: Gelsin
gucaql̄ādı	: Kucaklardı 22/12
gucaqk̄āna	: Kucaklarına 46/407
gucāna	: Kucağına
gucānda	: Kucağında 12/20
gucaq	: Kucak 45/351
gūl̄āl̄ādı	: Kovalarlardı 33/26
guḷaq	: Kulak 29/4
guḷaq asmyül̄ā	: Kulak vermiyorlar 29/4
guḷaqḷarnı	: Kulaklarını 34/439
gūḷamışlar	: Kovaḷamılar 44/45
guḷāndan	: Kulağından 46/301

ğūıandıkıtan sora	: Kullandıktan sonra
ğūıanırlādı	: Kullanırlardı 34/314
ğūıayım	: Kulağım 7/38
ğūııanamadıā	: Kullanamadılar 34/175
ğūıktan	: Delikten 18/116
ğuma	: Lastik 34/265
ğūımezl ā	: Görmezler
ğūınek	: Atlet 34/357, 34/360, 34/361, 34/364, 37/177, 37/181
ğupğuru	: Kupkuru 45/258,
ğurağ	: Kurak 37/122, 37/134, 37/475, 38/7, 41/18
ğurağtı	: Kuraktı
ğurban (<Ar.ğurbān)	: Kurban 18/25, 18/26, 18/27, 18/28, 21/69, 21/70, 31/26, 34/180, 34/196, 34/200, 34/204, 34/205, 34/210, 37/414, 40/38,
ğurban ğuyusuna	: Kurban kuyusuna
ğurbanı	: Kurbanı 21/69, 34/184, 34/192, 34/206
ğurbannā	: Kurbanlar 37/224, 37/135
ğurbettikten (< Ar. ğurbet)	: Gurbetlikten 7/35
ğurcu,deresinden	: (köy ismi)
ğurdannığ	: Yoksuzluk
ğurdā	: Kurdular
ğurdnen	: Kurduktan sonra
ğurilā	: Kuruyorlar 24/7, 45/190
ğurmazmış	: Kurmazmış
ğurtıanmış	: Kurtlanmış 34/445
ğuru	: Kuru 34/509, 22/4, 22/59, 34/194
ğurū	: Kurur
ğurudīn	: Kuruduğū zaman
ğurudu	: Kurudu 46/380, 45/33
ğurudurduğ	: Kuruturduk
ğurudurl ā dı	: Kuruturlardı 22/55
ğuruğ	: Kurak

ğuruļur	: Kurulur
ğuruļyis	: Kuruluyoruz, gururlanıyoruz
ğuruļdtan_sora	: kurulduktan sonra 3/11
ğuruļdu	: kuruldu 3/10
ğurumadéyna	: Kurumadan 45/32
ğurumuş	: Kurumuş 37/16
ğurupsoya (< Bulg. gorupso)	: 45/160
ğururmuş	: Kururmuş 46/385
ğurusun	: Kurusun 46/385
ğurutturyiz	: Kurutuyoruz 34/59
ğurutyırsın	: Kurutuyorsun 48/27
ğurvarıdıķ	: Kuruverirdik
ğurvudereden	: Gurcu dereden, köy ismi 12/90
gūsüme	: Göğsüme 30/1
gūt	: Küt
ğuy	: Koy 46/128
ğuyā	: Kyar /408
ğuyādıķ	: Koyardık 48/36
ğuyāļā	: Koyarlar 4/255
ğuyāļādı	: Koyarlardı
ğuyāķan	: Koyarken
ğuyarsın	: Koyarsın
ğuydlā	: Koyduļar 5/78, 45/56
ğuydu	: Koydu 5/84
ğuyduķ	: Koyduk 39/43, 39/44
ğuydumdu	: Koyduydum 46/121
ğuyilā	: Koyuyorlar 34/334, 43/5, 45/303, 43/15
ğuymamış	: Koymamış 46/41
ğuymuş	: Koymuş
ğuymuşļā	: Koymuşlar
ğuyruyunı	: Kuyruğunun 34/188
ğuyülā	: Koyuyorlar
ğuyvādļā	: Koyuverdiler

ğuyvarlādı	: Koyuverirlerdi
ğuyyil ā	: Koyuyorlar 4/183, 10/52,
ğuyyısın	: Koyuyorsun 34/192
ğuyyun	: Kuyunun 26/6
ğuyyur	: Koyuyor 4/295, 4/307
ğuyyusun	: Koyuyorsun
ğuzu	: Kuzu 37/239, 46/287, 46/288, 46/301,
ğücenm ā ne	: Kasavetlendiği için, üzüldüğü için
ğücenyırın	: Üzülüyorum 38/114
ğücüme gidı̄	: Güceniyorum, darılıyorum 30/6
ğüçlük	: Güçlük
ğüldünden	: Güldüğünden
ğülelek	: Gülerek 39/55
ğülfer	: Bayan ismi 39/103
ğülmes	: Gülmez
ğülteni	: Bayan ismi
ğülük	: Gülüp 38/64
ğülüm	: Kardeşim 18/4, 25/1, 38/1
ğülyı	: Gülüyor 46/86, 46/87
ğümülcineye	: Gümülcüne'ye 6/23
ğümülcünedən	: Gümülcüne'den 6/18
ğümürcineye	: Gümülcüne 45/63
ğümürcüne	: 11/26
ğün aştı	: Gün battı
ğün dūncası	: Doğuncası, doğana kadar 34/66
ğünde	: Gününde 4/87 , 5/91, 12/37, 25/42, 34/315, 35/69, 35/72, 35/87, 36/7, 36/21, 37/95, 43/21, 43/24, 45/11, 45/164, 46/317, 45/318, 45/324, 46/461,
ğündüzden	: Gündüzden 4/338,
ğündüzlen	: Gündüzleyin 38/65,
ğüneyik otu:	Cichorium intybus
ğüneyik	: Cichorium intybus
ğünn ā	: Günler 33/2, 39/18, 45/322,

günn	: Günün 4/231
günnärde	: Günlerinde 28/4
günnde	: Gününde 4/85, 19/24, 26/1, 26/4, 27/37
günnendi	: Ay çiçeği 35/44, 35/46, 40/46,
günnendi sapından	: Ayçiçeği sapından 35/44, 35/46
günner	: Günler 32/25, 44/46, 45/79, 45/323
günneri	: Günleri 32/24, 37/24, 45/79
günnerinde	: Günlerinde 11/22, 29/22, 34/297, 34/305
günn ā nde	: Günlerinde 19/26, 31/14, 33/12
gürbe	: Gübre 18/21, 37/277, 45/228, 46/98, 46/106, 46/108, 46/109
gürbeden	: Gübreden 35/50,
gürbelenirdi	: Gübrenenirdi 18/21
gürbesini	: Gübresini 9/17, 37/275
gürbüz	: Gürbüz 18/49,
güsünn	: Göğüsünün
güşlük	: Güçlük 19/22
güşlükler	: Güçlükler
güştü	: Güçtü 22/55
güv ā	: Güvey 4/219, 4/224, 4/226, 4/227, 4/244, 4/261, 4/171,
güvdesi	: Gövdesi 21/47, 21/48, 21/62
Güvem: Prunus spinosa	
güv ā len	: Güveyle 4/168
güv ā yin	: Güveyin 4/294
güzelcene	: Güzelce 4/180
güzelcene	: Güzelce 45/246
güzelis	: Güzeliz 34/37
güzelli	: Güzelliği 32/38
güzlüklerini	: Gözlüklerini 37/272
gyavır	: Gâvur
gyavur	: Gâvur 18/109
gyorgi dimitrof	: Geordi Dimitrov (Erkek İsmi Ve Soy İsmi)

H

hā	: Neden 25/63, 35/76
ha_tōna	: Ha işte ona 34/19
hāb	: Nasıl
habar (<Ar.Haber)	: Haber 46/366, 1/3, 29/11, 39/61, 39/94,
habar ettim	: Haber ettim 39/61
habarı	: Haberi 46/49
habarım	: Haberim 46/469
hāceri	: Hacer'ı 18/33 , 39/72
hacılā	: hacılığa
haçan	: Madem ki 25/28, 35/35,
haçengen	: Hatice yenge
hadasan da	: Sürsen de
hadda	: Hadi 39/105
hadisel ā	: Hadiseler 4/292, 36/44,
hağ	: Hak 2/36,
haurıylā	: Hazırlıyorlar 4/170,
haıbramın	: Erkek ismi
haıbryam	: Erkek ismi
haına	: Haline
haııaşın	: Helalleşin 21/59
haııaşsāsın	: Hellalleşeceksin 21/59
haıva	: Helva
haķıķat_a	: Hakikat ya
hakıķatan	: Hakikaten 239
haķķatan	: Hakikaten
haķķatan (< Ar. Hakıķaten)	: Hakikaten
haķķaten (Ar.hakikaten)	: Hakikaten 37/241 , 45/298 , 45/358, 4/13
halbryām	: Erkek ismi
hāle	: Hala 28/23,
hāline (< Ar. hāl)	: Hāline 5/122,
halinnen (<Ar.hāl)	: Haliyle
hallega	: Halil aga 37/6

hallin	: Halilin
hamır (Ar.ḥamır)	: Hamur 34/52, 34/55, 34/334,
hamırġardı	: Hamurlardı
hamırġı	: mayalı, hamurlu 34/112
hana	: Hani 45/201, 45/369, 46/16, 46/62, 46/63, 46/146, 46/164, 46/218, 46/244, 46/298, 46/316, 46/360, 46/379, 46/427, 46/451, 46/456, 47/5, 48/9, 48/18, 2/25, 3/43, 4/308, 4/114, 5/29, 6/9, 6/10, 6/7, 8/27, 8/56, 8/67, 8/68, 11/15, 11/22, 12/22, 12/51, 12/68, 12/79, 16/4, 16/9, 21/38, 21/74, 24/9, 24/11, 32/7, 32/13, 32/14, 34/123, 34/183, 34/408, 35/11, 35/33, 35/34, 35/57, 35/73, 35/506, 36/18, 37/128, 37/137, 37/156, 37/157, 37/185, 37/186, 37/187, 37/317, 37/362, 37/411, 37/435, 37/439, 37/493, 38/47, 38/56, 3/62, 38/69, 38/85, 38/104, 38/122, 38/154, 40/22, 42/84, 43/16, 43/38, 45/1, 45/2, 45/24, 45/40, 45/79, 45/106,
hāne (< Far. ḥāne)	: Hane 12/36, 18/146, 24/1, 34/382, 37/136, 37/315, 38/153
hānedi	: Haneydi 12/87, 22/102, 35/14
hanelen	: Haneyle
haneyin (Far.ḥāne)	: Hanenin 34/250
hanımm	: Hanımım 44/15
hanġı	: Hangi 4/96, 11/13, 37/33, 37/145, 40/61, 40/64, 45/171, 4/96, 37/37,
hanġını	: Hangini
hanki	: Hangi 45/101
hanmım	: Hanımım 44/42
hannān	: Hanların 22/95
hanter	: Entari, gömlek 39/15,
hanteri	: Entari 12/77, 18/143, 27/12, 34/20, 34/330, 37/348, 45/104,
hanterlā	: Entari 22/35

hanterleri	: Entarileri 43/22, 43/24
hāp	: Nasıl 33/23
haqçasına	: Hakça
harb oldu	: Harp oldu
harbında	: Harbinde 3/1, 27/22,
harbında (<Ar.harb)	: Harbinde
harcanyī	: Harcanıyor 34/113,
harem kapısı	: Bahçe kapısı
haremde	: Bahçede 34/167, 40/63,
harfinnan	: Harfiyle
harıfatı	: 5/4
harmanda	: Yer 39/33, 39/110,
harmanınıkİāda	: Yer ismi
harmanınıkİarı	: Yer ismi 46/68
harpta	: Harpte 27/21, 27/23,
hasan	: Erkek ismi 5/58, 18/140, 18, 142, 37/323, 45/95, 56/37,
hasırçık	: Hasırcık 48/15,
hasırİan	: Hasırla 45/121
hasırİā (haçır)	: Hasır 3/39
hasķāve	: Nes kahve
haskovaya	: Hasköy 12/3,
haskūden	: Hasköyden (Şehir ismi) 35/18
Haskūy	: Hasköy (Şehir ismi) 34/276
hastaİanmasmışik	: Hastalanmazmışik 34/93
hastaİanmasmıTık (far.haste)	: Hastalanmazmışik
hastaİyı	: Hastalığı
hastalıklā (<Far.haste)	: Hastalıklar
hastānede	: Has 8/77, 12/62, 34/447, 37/379,
hastānededi	: Hastanedeydi 12/60,
hastāneye (<haste-hāne)	: Hastahane 42/10, 42/11
haşİamā	: Haşlamaya 45/252,
hašto	: Ha işte o 39/2, 39/28, 3/43

haştonnarı	: Ha işte onlar 39/3
haştōnun	: Ha işte onun 39/11
haştōle	: Ha işte öyle 34/291, 48/17, 48/19, 48/20
haştōlelikten	: Ha işte öylelikle
hāşūle	: Ha İşte Öyle 4/153,
hatā	: Ha işte o
hateş (<far.āteş)	: Ateş 2/45, 4/40, 4/41, 4/44, 4/164, 4/165, 5/30, 5/112, 26/7, 26/8, 34/11, 37/228,
hateşi (<far.ateş)	: Ateş 4/45, 4/162, 4/166, 4/167, 5/18, 5/30, 18/70, 31/19, 45/184, 45/186, 46/7
hateşle	: Ateşle 45/33,
hateşlerin	: Ateşlerin 39/28,
hateşte	: Ateşte 31/10,
hatō	: Ha işte o 12/65, 39/15
hatonnā	: Ha işte onlar 34/98
hättā	: Hatta
hatta	: Hatta 37/189, 48/42
havaīā	: Havalılar 45/28
havazīā	: Havazlığa (yer ismi)
havıs soqāndan	: Hafız sokağından 46/296,
havıs	: Hafız 45/115, 46/237, 46/296, 46/311,
havıstan	: Lâkap 46/114,
havli	: Havlu 4/327,
havta(< Fr. Hefte)	: Hafta 40/24, 42/13, 46/342,
havtada	: Haftada
havtaya	: Haftaya 22/98
hay	: Hadi 13/7, 38/19, 38/90, 45/147, 45/249, 45/261,
hay	: Hayır
haya	: Hadi 39/84
hayatındağan	: Hayatındayken 5/110
haydadı	: Sürdü 33/20
haydayır	: Sürüyor 14/34
haydıyor	: Sürüyor 32/56

hāye	: Hadi 38/25
hayırİmiş	: Hayırlıymış 36/57
hayr şerri	: Hayrı şerri
hayruİİa (< Ar. hayr-ullah)	: Erkek ismi 18/137
hayruİİayın	: 12/35
hayvançıkİā	: Hayvancıklar
hayvannā	: ayvanlar 35/54, 34/209,
hayvannān	: Hayvanların 21/42
hayvannar	: Hayvanlar
hayvannarı	: Hayvanları 42/67, 9/19, 34/211, 34/370,
hayvannarnı	: Hayvanlarını
hazırın	: Hazırım
hazırİādık	: Hazırlardık
hazırİayil ā (<Ar. hazır)	: Hazırlıyorlar
hazırİıkkı olİ	: Hazırlıklı ol
hazırİıyı	: Hazırlıyor
hazırİ	: Hazırlığı 19/25
heb	: Hep 45/20, 45/39, 45/40, 45/295, 45/296, 45/352, 18/23, 35/28,
heb ben	: Hep ben
hebicī	: Hepsi 43/11
hebicimiz	: Hepimiz
hebicimizin	: Hepimizin 34/25
heblin	: ne bileyim
helbet	: Elbet 34/301, 37/202, 37/483,
henteri	: entari, gömlek 34/19
hepçi	: Hepsi 46/54
hepiçi	: Hepsi, tümü 34/68
hepten	: Hepten 31/24, 19/16, 34/419, 34/1, 37/38, 37/66, 37/225, 45/71, 45/106, 45/126, 45/155, 45/455
her dāyim (<Ar.dāima)	: Daima 32/51
her,şē (Far.her- Ar.şey)	: Her şey 3/5
herālde	: Herhalde 3/30, 18/135, 34/86, 34/109, 34/134,

	34/255, 34/376, 37/80, 37/143, 37/310,
herangi	: Herhangi
herbi	: Herbir 3/13, 3/31, 3/49, 4/95, 5/97, 14/25, 19/30, 23/1, 27/20, 34/121, 34/319, 34/436, 37/42, 37/135, 40/60, 46/169
herive	: Herife
herivi	: Herifi 5/79, 5/91, 46/262
herivin	: Herifin 21/50
herjese	: Herkese 32/49
herkes (<Far.her-kes)	: Herkes 2/20, 3/12, 3/21, 3/46, 4/15, 5/52, 5/81, 10/28, 10/30, 10/32, 12/50, 13/19, 16/14, 21/20, 22/86, 22/92, 22/93, 29/2, 29/25, 32/5, 32/6, 32/75, 34/51, 34/57, 34/118, 34/120, 34/122, 34/190, 34/209, 34/211, 34/212, 34/454, 37/2, 37/12, 37/19, 37/20, 37/24, 37/28, 37/240, 37/295, 37/327, 37/441, 37/490, 38/166, 42/3, 44/43, 45/68, 45/199, 45/203, 45/217, 45/280, 45/283, 46/281
herkese	: Herkese 10/14, 29/8, 34/281, 37/126, 37/428,
herkesin	: Herkesin 4/94, 5/101, 6/9, 34/450, 36/15, 38/75,
herkeslere	: 32/38,
herkez	: Herkes5/110, 9/25, 10/9, 13/4, 26/5, 27/10, 27/34, 35/24, 35/55, 37/80, 37/347, 46/220,
herşē	: Her şey 4/80, 34/172, 34/518,
hesab edilyı	: Hesap ediliyor
hesab edyın	: Hesap ediyorum 12/32
hesabınnan	: Hesabıyla 45/84,
hıderles	: Hıdrellez 18/8, 18/10, 18/13
hıderlez	: Hıdrellez 18/14,
hıdilles	: Hıdrellez 4/153, 33/12, 33/15, 37/238, 4/85, 4/89, 4/91, 26/1, 37/235, 37/239, 37/240, 37/252, 37/254, 37/256,
hıdilles	: Hıdrellez
hıdillez	: Hıdrellez

hıdillez	: Hıdrellez
hıdillez	: Hıdrellez
hıdırles	: Hıdırellez 4/89, 4/146, 4/148, 4/166, 37/163, 13/18, 21/67, 28/6, 35/67, 37/240,
hıdırlez (<Ar.hızırilyas)	: Hıdrellez 28/4, 29/22, 30/25, 32/16, 35/71, 38/141, 38/146,
hıdırlez gün	: Hıdırellez Günü 4/144
hıdırlezde	: Hıdırellezde 4/89, 4/143, 13/2, 21/66, 22/77, 22/87, 35/73, 41/1, 41/2,
hıķmetti	: Hikmet'ti, erkek ismi
hındekleri	: Hendek
hırķa	: Hırka 34/95, 34/96, 37/93, 37/263
hırsızlā	: Hırsızlar 21/15
hırstıyan	: Hristiyan 10/34
hırtışırı	:
hızır	: Erkek ismi 5/82, 18/10, 32/21,
hızmet	: Hizmet 6/31, 41/33
hızmetker	: Hizmetkar
hībeye	: Heyve 22/12
hic (<far.hīc)	: Hiç
hīc	: Hiç
hic hana	: Hiç hani
hidirles	: Hıdırelles
hij	: Hiç 2/38
hilāçlāra	: İlaçlara 16/13
hilāçlā	: İlaçlar 16/2
hile	: Hala 9/25
himıyası (<Bulg. himiya)	: Kimyası 44/2
himķaıı (<Bulg.)	: Tükenmez kalem 31/24
hirurg (<Bulg.)	: Ameliyat 25/65
hiş	: Hiç 3/35, 6/8, 10/42, 10/43, 34/397, 39/41, 46/135, 46/316
hiçbi	: Hiçbir

hitab ed ā dim	: Hitap ederdim 37/325
hlebozavod (<Bulg. Hlebogouod): Ekmek Fırını	
hoca (Ar.h̄āce)	: Cami imamı 21/49, 34/121, 34/124, 34/441, 37/324, 38/21, 39/50, 39/51, 39/58
hoca gez ā	: 21/49, 34/124
hoca k̄ū	: Hoca köyü, köy ismi 39/50, 39/51, 39/58
hoca k̄ūnde	: Hoca köyünde, köy ismi 37/324
hoca gez ā	: Üç öğün 47/146,
hocabişl ā den	: Hocabişlerden, köy ismi
hocadım	: Hocaydım 21/46
hocaġā	: Hocalar 5/124, 41/21
hocaġādam	: Hocalardan
hocak̄ūnden	: Hoca köyünden, köy ismi 38/124,
horo	: Halay 18/79, 18/81
horozġā	: Horozlar
hoş boġduġ	: Hoş bulduk
hoş g ā din	: Hoş geldin 46/409
hoşgeldiz	: Hoş geldiniz 38/11,
hoşġuġ	: Hoşluk 32/28
hoşşagaġ	: Hoşçakal
hoşşana (<Far.hoş)	: Hoşça 3/21
hoştōdu	: Ha işte oudu 34/139
hökümet	: Hükümet 8/54, 8/63, 8/75, 14/18, 14/32
hökümet (< Ar. ħükümet): Hükümet	
hökümeT	: Hükümet, devlet 29/41
hristiyan	: Hristiyan 10/31
hur	: Vur 38/106, 45/312, 46/34
hurabilirse	: Vurabilirse 4/293,
hurcaq	: Vuracak 45/340
hurcāss	: Vuracaksınız 25/70
hurdlā	: Vurdular
hurdu	: Vurdu 5/87, 5/89, 25/64, 39/54, 46/50,

hurduġā	: Vurdular
hurduġtan_sora	: Vurduktan sonra
hurduŋen	: Vurunca, vurduġu zaman 39/100
hurduŋcaġ	: Vurduracak
hurduŋruduġ	: Vurdururuduk 34/16
hurī	: Vuruyor
hurī ā	: Vururlar
hurma	: Vurma 21/53, 46/325
hurmāna	: Vurduġu için 5/85
hurmuŋ	: Vurmuŋ 46/380
hurmuŋlā	: Vurmuŋlar 5/55, 39/89, 39/90, 46/246,
hursan_da	: Vursan da 34/311
hurū	: Vurur 4/297
hurudu	: Vururdu 34/517
hurudun	: Vururdun
hurudū	: Vurudū
hurudūnu	: Vurulduġunu 5/83
hurudūmuŋ	: Vurulmuŋ 27/25
hurudūsa	: Vurulsa 34/171,
hurudūyī	: Vuruluyor 34/170
hurudūyīr	: Vuruluyor 27/25
hurumuŋ	: Vururmuŋ 21/53
hurusun	: Vurursun 35/50, 46/351
huruz	: Vururuz
hurvarlā	: Piŋiriverirler 39/4
huryī	: Vuruyor 45/42
huryīrn	: Vuruyorum 39/48
huryīllā	: Vuruyorlar 4/290
huryuru	: Vuruyor 18/65
huryusun	: Vuruyorsun 47/72
husustan	: Hususta 37/292
hūdūde	: Hududa 42/50
hūdūrtlā (< hūdūd)	: Hudutlar

hülbeye	: Filibeye 46/420
hülüstam	: Erkek ismi 46/262
hümmeṭīli	: Hümmeṭler mahallesi
hümmeṭlā de	: Hümmeṭlerde (mahalle ismi)
hüseyn kabof	: Hüseyin kabof (isim) 45/97
hüseyn	: Erkek ismi 38/85

I

ıfacıcık	: Ufacık 34/178, 34/339, 34/410
ıfaḳ	: Ufak 38/106, 42/39, 45/125
ıfānı	: Ufağın
ıḳİaştırdık	: İklaştırdık, hallettik 8/42
ılāzım	: Lazım 46/402
ırakı	: Rakı 46/136
ıramazan (<Ar.ramazān)	: Ramazan 3/24
ıras gā dim	: Rastladım 39/50
ırasg ā miş	: Rastlamış
ırasİadıḳ	: Rastladık
ırasİadım	: Rastladığım zaman 46/157
ırāsım	: Erkek ismi 21/34
ırasimin	: Rasim, erkek ismi 46/106, 46/289
ırāsimin	: Rasim'in
ırasimin Rasimin, erkek ismi	
ırmazan	: Ramazan 22/71,
ırmazannıyıs	: Oruzluyuz 39/69
ısçağ	: Sıcak 46/319
ısçaḳ	: Sıcak 39/99
ısçāna	: Sıcağına
ısçāna	: Sıcağına 46/297, 46/353
ısidap, Ta	: Isıtıp ta
ısidır	: Isıtır 10/17
ısig oİsun	: Eksik

ısındıyna	: Isındığı zaman 45/28
ısinyilā	: Isınıyorlar
ısinyisin	: Isınıyorsun 10/15
ısırān	: İsrigan 34/128
ısırannan	: İsriganla

Isırān *Urtica dioica*

ısıādık	: İstatırdık 34/338
ısıancaķ	: İslanacak 46/384
ısıanyılłara	: İslanıyorlar ya
ısıanyırı	: İslatılıyor
ısıayırıā	: İslatıyorlar
ıspāıādan	: ıspalardan (kōy ismi)
ıspatama	: İspatlama 35/70
ıstambuıda	: İstanbulda
ış tāne mi	: Üç Tane Mi
ı	: İyi 2/37, 4/273, 5/14, 5/73, 5/82, 5/103, 6/4, 6/19, 9/11, 9/25, 10/11, 10/37, 10/56, 12/25, 12/31, 13/11, 13/12, 13/18, 13/24, 16/2, 16/7, 18/1, 18/5, 18/3, 18/13, 18/23, 18/27, 18/32, 18/36, 18/39, 18/41, 18/44, 18/46, 18/52, 18/46, 18/52, 18/53, 18/58, 18/63, 18/65, 18/71, 18/81, 18/113, 18/115, 18/124, 18/141, 18/146, 18/148, 18/150, 19/9, 20/2, 20/9, 21/9, 21/68, 22/70, 23/5, 24/2, 24/5, 24/17, 24/26, 24/28, 28/31, 28/32, 25/25, 27/40, 28/2, 30/9, 30/24, 30/25, 34/11, 34/40, 34/51, 34/106, 34/338, 34/382, 36/56, 37/137, 37/264, 37/428, 37/474, 38/2, 38/8, 38/21, 38/32, 38/34, 38/44, 38/56, 38/59, 38/67, 38/71, 38/87, 38/101, 38/110, 38/113, 38/125, 38/141, 40/1, 42/22, 42/34, 43/2, 43/4, 43/6, 43/8, 43/10, 43/12, 43/20, 43/21, 43/22, 43/30, 43/35, 45/57, 45/169, 45/235, 45/255, 46/165

İ

ibrahim	: Erkek ismi 18/31, 18/36, 18/38, 18/47, 18/49, 18/66, 18/68, 18/70, 18/78,
ibrām talises	: İbrahim Tatlıses
icab (Ar.îcâb)	: İcap 4/251
icab edyı	: İcap ediyor 4/251
icābında	: İcabında 18/48
īcat	: İcat 37/284
īce	: İyice 37/365, 48/26
īcem	: İyice 37/365
īç	: Hiç 38/15
ıç güv ā si	: İç güveyisi
ıçārsinde	: İçerisinde 44/27
ıç ā dāki	: İçerideki 4/295
ıç ā de	: İçeride 4/287, 4/300
ıç ā den	: İçerden 8/50
ıçenn ā	: İçenler
ıçerin	: İçerim 34/514
ıçersi	: İçerisi 10/21
ıçı	: İçin
ıçı çekyī	: Çekiyor 34/25
ıçīne	: İçine 4/93
ıçkisinnen	: İçkisiyle 7/8
ıç ā liyizdir	: Akrabayızdır 46/160
ıçm ā	: İçmeye
ıçmiceg	: İçmeyecek 46/36
ıçmyırs	: İçmiyoruz 46/37
ıçne	: İçine 34/240, 34/460
ıçne	: İçine 46/295, 4/145
ıçri	: Ötürü 1/9
ıç ā si	: İçerisi
ıç ā si	: İçersi

içyırı	: İçiyor 39/60
içyırız	: İçiyoruz
içyız	: İçiyoruz 38/68
içyillā	: İçiyorlar
içyiri	: İçiyor 18/46
idāre	: İdare 46/56
īdir	: İyidir 4/121, 27/7, 38/129, 38/58
ifā	: Ufağı
iFacıĝ iFacıĝ	: Ufacık Ūfacık, Ufak ufak 31/2
ifacık	: Ufacık 42/20, 46/58
ifacıkķan	: Ufacıkken 48/10
ifaçık	: Ufacık
ifaĝın	: Ufaĝın 46/183
ifaķ	: Ufak 12/1, 28/4
ifak	: Ufak 35/59, 38/27, 45/161
ifaķlara	: Ufaklara
ifaķķan	: Ufakkan 4/80, 31/5
ifaķķan	: Ufakken
ifaķs	: Ufak
ifaķtıız	: Ufaktınız
ihtyacını	: İhtiyacını
ihtyaç	: İhtiyaç
ihtyar (Ar.ixtiyār)	: İhtiyar 37/303, 42/33, 42/59, 42/62, 42/72, 45/175, 45/208, 45/256
ihtyarla	: İhtiyarlar 34/68, 34/305, 34/480, 42/59, 45/208
ihtyarlan	: İhtiyarlar/ın
iki gös	: İki göz (iki oda) 42/24
iki tāne	: İki Tane 4/136, 5/6, 29/40, 34/223, 34/403
iki yūs	: İki yüz 5/123
ikimis	: İkimiz
ikinci_kere	: İkinci Kez
ikinci_kere	: İkinci Kez
ikinci_kerette	: İkincide 5/35

ikisne	: İkisine 4/163, 4/330
ikisni	: İkisini
ikişā ikişā	: İkişer ikişer 34/168
ikişā	: İkişer 42/72, 42/80, 45/68, 46/109
ikmale	: Tekrar, bütünleme 8/10
iknā etmā	: İkna etmeğe 9/22
iksne	: İkisine 12/59
ikşā	: İkişer
ilā ilmez	: İler ilmez
ilāzım	: Lâzım 46/401
ilāzım (<Ar.lāzım)	: Lâzım
ilāzım	: Lazım
ilençverlik	: Rençberlik 35/53
ilendirmā	: Eğlendirmeğe
ilenen _ç de	: İlenen de 46/166
ilerde	: İlerde 5/10, 5/12
ileri	: İleri 2/13, 4/119, 21/1, 21/11, 33/76, 37/306
ileri	: Önceden
ilerledikçesi	: İlerledikçe 8/49
ilge _ç velā	: İlk önce 40/21, 40/23
ilik	: İyilik 45/148, 32/28
ilikā _ç de	: Biriktirirde 5/128
iliklā dig _ç e	: İliklerdik ya 39/28
ilikledik	: İliklemek 18/143
iliniz	: İyiliğiniz 38/72
ille	: İlle 22/88, 22/90, 35/93, 37/152
ille _ç de	: İlla da
ilmecik te	: İlmikçik 37/175
ilā ne	: Leğen
ilyas	: Erkek ismi 18/10
ilyazın mıstvayın	: Ad ve Soyad 46/237
ilā zımmış	: Lâzımmış

imam nyama koy da ma brani ti še ma braniş	
imamımış	: İmamıymış
imamka	: İmamın eşi
imirläden	: Emirlerden (Köy ismi) 45/114
îmiş	: İyimiş
imқан	: İmkan 37/274
imtān	: İmtihan 8/10, 8/16
imtannarı	: İmtihanları 36/28
imzalayil ā	: İmzalıyorlar
in ā	: İneği
in ā	: İner
inaçi (<Bulg.inaçe)	: Yoksa
inaçi (<Bulg.inaçi)	: Yoksa
inanamyırıs	: İnanamıyoruz 8/54
inaniss	: İnanıyorsunuz 43/8
inanmayan	: İnanmayan 43/16
inanmīl ā	: İnanmıyorlar 29/10
inanmīyn	: İnanmıyorum 34/160
inanyur	: İnanıyor 8/69
incécik	: İncecik 25/17
incilip	: İncinip 13/16
inc ā lek	: İncerlik 35/28
indimin de	: İndiği zaman da 46/442
indirdl ā	: İndirdiler 4/255, 46/20
indiriken	: İndirirken 4/301
indirl ā	: İndirirler 37/352
indirl ā	: İndirirler 4/255
indirıyı	: İndiriyor
indirıyl ā	: İndiriyorlar
îne	: İğne
ineklen	: İnekle
infeksiya	: Enfeksiyon 34/231

inge	: Yenge 4/295, 4/300, 4/313, 4/320, 38/116, 38/121
ingelā	: Yengeler 4/283, 38/122
ingelī	: İngeliği 4/314
ingem	: Yengem 22/5, 22/6, 22/21, 38/137
ingeme	: Yengeme
ingen	: Yengen 22/38, 22/39, 38/30, 38/106, 38/121
ingeyin	: Yengenin 18/88
ingilisçe	: İngilizce 18/2, 18/4
ingilizli	: İngiliz 18/1
inik_duru	: İnip durur 218
insanİıkçasına	: İnsanca 32/30
insann	: İnsanın 4/16, 22/89
insannā	: İnsanlar 3/19, 3/23, 5/60, 5/103, 5/104, 10/28, 16/9, 18/92, 18/127, 21/12, 21/38, 21/49, 25/20, 26/10, 27/10, 34/501
insannadan	: İnsanlardan
insannarı (<Ar.insān)	: İnsan 2/37, 5/112, 37/47, 45/219
insannarı	: İnsanları
insannarın (<Ar.insān)	: İnsanların 8/61
inşātçıİık	: İnşaatçılık 45/146
inyı	: İniyor
inyı	: İniyor 45/42, 46/157
inyır	: İniyor 24/31, 45/303, 46/441
ipek fistan	: İpek Fistan 4/133
iptere	: İptere (köy ismi) 18/151, 48/39
iptidā	: iptidaî 35/1
irelā di	:
ireli	: İleri
İrelti Dryopteris filix-mas	
irezil	: Rezil 12/84, 42/34, 43/6
irezilnen	: Rezilliğiyle 12/68
īris	: Eğirmek 34/61

İri dilfil otu: Trifolium pratense

İrmazan	: Ramazan 22/71
İsan	: İnsan 4/140, 5/114, 10/33, 16/15, 28/7, 28/8, 34/172, 34/250, 34/312, 34/358, 37/103, 37/160, 37/162, 37/176, 37/177, 37/216, 37/217, 37/281, 37/293, 37/320, 38/32, 38/93, 38/123, 38/151, 40/21, 40/22, 41/5, 41/7, 41/25, 45/127, 46/143, 46/166, 46/456
İsancıklā	: İsancıklar
İsançıkĪā	: İsancıklar 10/15
İsanın	: İnsanın 21/9
İsannā	: İnsanlar
İsannā	: İnsanlar 259
İsannā	: İnsanlar 37/99, 37/260
İsannā	: İnsanlar
İsannā	: insanlar
İsannā	: İnsanlar
İsannān	: İnsanların 21/6
İsannara	: İnsanlara 46/242
İsannarı	: İnsanları 2/37
İsannarın	: İnsanların 37/103
İse	: İyise
İsinā	: insanlar 3/34
İsik	: Eksik
İsimlā ni	: İsimlerini
İskembede	: Sandalyede 38/113
İskisa (< Bulg. skitsa)	: Şablon 14/31
İsmayil	: Erkek ismi 18/40, 18/43, 18/44, 18/49, 18/51, 18/55
İspiraçkayı	: Freni 46/435
İspisağ	: Spisik, liste 45/280
İstā	: İster
İste il ā	: İstiyorlar 25/15
İstedī	: İsteddiği 6/9, 37/490

istedāni	: İstedigini 34/45
istemā	: İstemeğe 5/26, 5/27, 5/28, 5/30, 5/31, 5/32, 15/2, 40/27, 40/37, 45/360,
istememezlikten	: İstemediğim için 38/115
istememes	: İstememez 34/211, 46/218
istemeyelek	: İstemeyerek
istemiceg_e	: İstemeyecek 12/37
istemeyiz	: İstemiyoruz 32/41
istemeyilā	: İstemiyorlar 25/20
istevā	: İsteyiver 5/26
isteverı	: İsteyiveriyor 10/43
isteyı	: İstiyor 37/201, 45/362, 46/134
isteyın	: İstiyorum
isteyırı	: İstiyor
isteyırız	: İstiyoruz 14/28
isteyırlā	: İstiyorlar 38/50
isteyurus	: İstiyoruz 32/38
istilā	: İstiyorlar
istiyı	: İstiyor 4/308
istiyır	: İstiyor 4/303
istiyilā	: İstiyorlar 25/14, 25/66
istiyilā	: İstiyorlar 25/5
istiyurum	: İstiyorum
istā lā	: İsterler
istā lā d_ demek	: İsterlerdi demek
istā lā miş	: İsterlermiş
istā miş	: İstermiş
istā miş	: İstiyormuş
istā se	: İsterse
istā se	: İsterse
istā se	: İsterse

istā ses	: İsterseniz
istyr	: İstiyor 4/188
isyen	: Hüseyin, erkek ismi 46/29, 46/35, 46/52, 46/131
isyen aġa	: Hüseyin abi 46/52
isyenn yusufu	: Erkek ismi ve soyismi 21/24
īşallah	: İnşallah
işçā de	: İçeceği de
işedi	: İşteydi
işen	: Şen 45/308, 45/311
işendi	: Şendi 38/109
işennik	: Şenlik 3/22, 26/3, 30/22, 31/18, 31/19, 35/84, 45/366
işennik (<Far.şen)	: şen
işenniken	: Şenlikle
işenniklā	: Şenlikler 13/26
işinde	: İçinde 4/3
işine	: İçine 5/48, 26/6, 29/98, 35/55, 37/26, 38/138
işlādik	: İşlerdik
işlā di	: Çalışırdı 18/121, 40/2, 40/41, 40/42, 46/226
işlā dig	: çalışırdı, işlerdik 34/48
işlā dik	: İşlerdik 2/2, 32/12
işlā dise	: İşlediyse 37/457
işlecek	: İşleyecek 2/10
işledemedlā	: İşletemediler, çalıştıramadılar 2/11
işledī	: İşlediği 2/2, 40/2, 41/17
işlemā	: İşlemege 2/11, 3/14, 9/16, 21/50, 37/336, 46/141
işlemā	: İşlemeye, çalışmaya
işlemeg	: Çalışmak 3/13
işlememek	: İşlememezlik, Çalışmamazlık 32/17, 32/18, 32/22, 32/26
işlēmeyen	: İşlemeyen 41/16, 41/17
işlemyirus	: İşlemiyoruz 16/12, 16/13

işlemyurus	: İşlemiyoruz 14/98
işleri	: İçleri 4/54, 8/58, 30/23, 37/336, 37/355, 37/445, 37/497
işleris	: İşleriz 45/67
işletçek	: işletecek 2/8
işlettiryıllā	: İşlettiriyorlar 40/45
işleyelek	: İşleyerek 40/10
işleyırı_da	: Çalışıyor da 2/9
işliylā	: İşliyorlar 16/9
işlā ken	: İşlerken 12/81, 40/75
işşek	: İçecek
işşi_eli	: işçi eli 3/13
īşte	: İşte
işte	: İşte 3/39, 4/79, 6/1, 7/5, 11/3, 12/58, 12/82, 12/84, 12/88, 16/9, 16/13, 18/101, 18/106, 18/153, 19/9, 19/10, 21/48, 22/23, 22/25, 22/28, 23/7, 24/3, 24/6, 24/23, 24/35, 25/63, 25/81, 34/49, 34/126, 34/174, 34/178, 34/179, 34/198, 34/204, 34/230, 34/253, 34/264, 34/273, 34/342, 34/356, 35/33, 35/88, 37/47, 37/49, 37/50, 37/52, 37/58, 37/59, 37/62, 37/86, 37/94, 37/98, 37/104, 37/106, 37/158, 37/170, 37/181, 37/182, 37/183, 37/232, 37/239, 37/252, 37/278, 37/299, 37/338, 37/340, 37/342, 37/345, 37/346, 37/353, 37/355, 37/360, 37/362, 37/363, 37/366, 37/375, 37/376, 37/388, 37/390, 37/392, 37/394, 37/400, 37/456, 37/485, 37/489, 38/27, 38/35, 40/3, 40/4, 40/37, 40/42, 40/46, 40/53, 40/63, 41/15, 41/21, 42/17, 42/41, 42/60, 42/70, 43/26, 44/17, 44/29, 45/24, 45/117, 45/128, 45/330, 45/363, 46/7, 46/57, 46/183, 46/226, 46/335, 46/339, 46/388
işte töle	: İşte öyle 4/79, 40/53
işten	: İçten 6/31, 46/377
iştik	: İçtik

iştimin	: İçtiği zaman 46/39
itāt	: İtaat
itāt	: İtaat 8/74, 32/50, 46/50, 46/51
itāt	: İtağat
itsiyil ā	: İstiyorlar
ītyar	: İhtiyar 3/49, 34/440
ītyarın	: İhtiyarın 34/90
ītyarīā	: İhtiyarlar 27/21, 42/60
ītyarlā	: İhtiyarlar 37/300, 42/65, 42/66
ityarlāda	: İhtiyarlarda 39/20
ivan vazıf (< Bulg. ivan vazov):	Sokak ismi
izne	: İzine 12/6
izninne	: İzniyle
izvin vratata (< Bulg. izvin vratata)	: Kapıdan dışarı
izyedi	: Eziyeti 46/158

J

jıbın	: Cipin 5/78
jıplān	: Ciple
juğuļa	: Jigula (araba markası)

K

kabıĭ	: Kabul 32/63, 36/55
qabırĭarına	: Kabirlerine 5/4
qabra	: Kabre
qabuĭ	: Kabul 17/8, 32/62
kac işçi	: Kaç işçi
kac okqa	: Kaç kilo 19/20
kaç tāme	: Kaç tane
qaçā	: Kaçar 46/281, 46/416
qaçādı	: Kaçardı
qaçādım	: Kaçardım 12/34

kaçalağ	: Kaçarak 34/511
kaçamak	: Mısır unundan yapılmış yemek türü 4/39, 4/155
kaçamak	: Yemek çeşidi
kaçannā	: Kaçanlar
kaçcan	: kaçacaksın
kaçeyn	: Kaçayım 38/85
kaçma	: Kaçmaya 40/18
kaçmışın	: Kaçmışsın 46/355
kaçyır	: Kaçıyor 18/76
kaçyuİā	: Kaçıyorlar
kaçyuruz	: Kaçıyoruz
kadere (< Ar. kader)	: Kadere 277 7/34
kadinn	: Kadının 4/94, 4/95, 10/37, 12/27
kadinnā	: Kadınlar 5/55, 9/8, 9/16
kadinnar	: Kadınlar 4/254
kāfe	: Kahve 38/91
kāfede	: Kahvede
kafede (<Ar.Kahve)	: Kahve
kāfirā (< Ar. kāfir)	: Kâfirler 18/81
kaİdiramassıs	: Kaldıramazsınız
kaİdircağ oİdİā	: kaldıracak oldular 34/154
kaİdircān	: Kaldıracağım
kaİdirdiğİāna	: Kaldırdıklarına 21/27
kaİdirısın	: Kaldırırsın 46/11
kaİdirİādı	: Kaldırırlardı 34/521
kaİdirilā	: Kaldırıyorlar
kaİdirmā	: Kaldırmaya 5/85
kaİdirmağ için	: Kaldırmak 41/5
kaİdirmaz_a	: Kaldırmaz ya
kaİdton_sora	: Kaldıktan sonra 32/25
kaİkā	: Kalkar 34/13, 37/243, 13/18
kaİkādık	: Kalkardık 34/7, 34/19, 34/26
kaİkāİā	: Kalkarlar 4/313

kaļķāļādi	: Kalkarlardı 21/68
kaļķaris	: Kalkarız
ķaļķaris	: Kalkarız
kaļķčāna	: Kalkacaġına
ķaļķčāsın	: Kalkacaksın
ķaļķčāz	: Kalkacaġız 22/70
kaļķınmā	: kaļķınmaya
kaļķmana	: Kalkmaya
ķaļķmıšız	: Kalkmıšsınız
kaļķtıķtan sora	: Kalktıķtan Sonra
ķaļķtum	: Kalktum
kaļķtiyn	: Kalktıġı zaman 34/26
ķaļķvāsın	: Kalkıversın
ķaļķyır	: Kalkıyor 2/33
kaļmadi	: Kalmadı
ķaļtčā zaman	: kalkacaġı zaman
ķaļtļā	: Kalktılar 46/309, 46/311
ķaļttıķ	: Kalktıķ
ķaļttım	: Kalktıım 46/445
ķaļttırıdın	: Kaldıttırırdın 46/375
kaļyı	: Kalyor 11/26
ķaķļıyı	: Kaklıyor 4/292
ķaķļıyır	: Kalkıyor 4/291
ķaķtıļā	: Kaktılar
ķaķtļā	: Kaktılar
kaļčāsın	: Kalkacaksın
kāle	: 250
ķaķtıķtān sora	: Kalktıķtan Sonra
kalktiyn	: Kalktıķtan Sonra
kaļdırmıyız	: Kaldırmıyoruz
ķaķyır	: Kalkıyor
kaļttan sora	: Kalktıķtan sonra
kam	: Bakalım

ķam : Bakalım

kambanata (< Bulg. kambanata): anı

ķamdan : Gamdan 39/60

ķamıı : gamlı 34/45

ķamyā (< Fr. caxmion): Kamyon

Kamyon iā , Haşaş Papaver somniferum

kaninnā : Kanunlar 28/1, 28/5

kānnā : Kanunlar 28/5, 28/9

kānndan : Kanundan

kānun : Kanun

ķapā : Kapı

ķapadīā unu : Kapadılar 34/158

ķapāīadı : Kaparlardı

ķapaķīā : Kapaklıkta (yer ismi) 46/328, 48/18

ķapaķīā : Kapaklar

ķapaķīıktan : Kapaklıktan (yer ismi) 46/309

ķapaķķīn : Kapaklıyın (yer ismi)

ķapānı : Kapağını

ķapayvarıdıķ : Kapayıverirdik

ķapısın : Kapısının 3/29, 19/30, 25/2, 26/5, 37/354, 38/144

ķapıyın : Kapının 4/257

ķapīān : Kapıların 22/80

ķapķīıķīān : Kapaktıkların, yer ismi

ķapsı : kapısı 34/123,

ķaptımsa : Kaptıysam 265 5/1,

ķapyillā : Kapatıyorlar

ķār : Kahır 46/384,

kara ekin : Kara ekin

kara āmedin isyen : Lākap, ad ve soyad

ķaracabeyde : Karacabeyde

ķāraman : Rahmetli

karaman : Rahmetli 22/72, 40/25, 40/51,

ķarāmedin feradın 202

qarangiına	: Karanlığına 45/302
karayere	:
qardaşı	: Kardeşi 4/243, 5/85, 5/93,
qardaşı	: Kardeşi
qardaşlāmız	: Kardeşlerimiz 44/41,
kāretl ā	: Kahır ettiler 21/56,
karetm ā	: Kahır etmeğe, problem yapmaya
qāretme	: Kahır etmeye 21/38,
qārını	: Hahrını 38/39,
qarışmalığ	: Karışmalık 8/73,
karlıq	: Karılı 11/17,
qarpuz (< Far. ħarbūz)	: Karpuz 46/55, 46/56,
karşı	: Karşı 5/81, 25/50, 34/7, 37/154, 46/446,
karşılamā	: Karşılama
karşıyadamış	: Karşı yerdeymiş, yer ismi
qarşılamā	: Karşılama 46/33
karton	: Dosya
qasabalān (<Ar.qasaba)	: Kasabalıların
qassinna	: Kaçsınlar 39/62,
kaş	: Kaç 18/55, 35/33,
kaş lefse	: Kaç levaysa 7/5
kaşā	: Kaşığa
qaşa	: Kaşa (yemek çeşidi) 34/482, 37/412, 45/251, 45/252,
qaşcaq	: Kaçacak 18/73
qāşdan	: Karşıdan 4/97, 7/34
qāşı qāşıya	: Karşı karşıya 34/14,
qāşidan qāşıya	: Karşıdan karşıya
kāşidan	: Karşıdan
kāşidan	: Karşıdan
qāşılın	: Karşılığın
qāşık lādık	: Kaşıklardık
qāşılı	: Karşılığı
qāşıya	: Karşıya 24/16, 25/21, 34/14, 39/44, 39/92, 46/457,

	4/97,
ķāşlamā	: Karşılama
ķaşşak	: Kaçacak 46/422,
ķaşta	: İç donu 10/19
ķāştaķı	: Karşındaki
ķaştan ama	: Karşidan ama
ķaştı	: Kaçtı 34/137, 34/138, 46/179,
ķaştıĝ	: Kaçtık 27/35,
ķaştıķ	: Kaçtık
ķaştım	: Kaçtım 38/86, 38/122, 39/53
ķaştnen	: Kaçtığı zaman 22/60,
ķatamam	: Katamam
ķategoryalan	: Kategoriyle
ķatıĝ	: Yemek harcı 45/271
ķatıķ	: Yemek harcı 34/110
ķatınnan urbaļarı	: Takım elbiseleri 12/63
ķatıra	: Katıra 37/346, 47/3
ķatırınnan	: Katırıyla 7/3
ķatırīālan	: Katırlarla
ķatırīan	: Katırla
ķatını	: Yemek harcı
ķatyan (< Ar. ķaṭ'iyen)	: Katiyen
ķava	: Kafa 46/445, 21/27, 21/39,
ķavaļı	: Kafalı 25/38
ķavamızı	: Kafamızı 22/70
ķavana (<Ar.kafā)	: Kafa 4/60
ķavandan	: Kafandan 31/22
ķavasına	: Kafasına 37/231
ķavasında	: Kafasında 10/35
ķavasınn	: Kafasının 34/187
ķavasna	: Kafasına 34/328
ķavayı	: Kafayı
ķāve	: Kahve 24/145

kavlilen	:
ķavsına	: Kafasına
kayacıķķā	: Kayacıklar
ķayada çek ā sin	: Kayada öğütmeğ 45/112
ķayādın	: Bayılırdın, kayardın 48/4
kayāķan	: Koyarken, ölürken
ķayasınnan	: Kayasıyla 45/113, 19/17
ķayayın	: Kayanın 38/18, 46/443
ķayķııđım	: Dineldim
kēf	: Keyif 38/126
kefçe	: Keyfinize göre, keyfinizce 25/69
kefennedinen	: Kefenlediği zaman 18/142
kefennen	: Kefenle 18/131
kēfine	: Keyfine 25/12
kefini	: Kefeni 18/98
kefinnedik (< Ar. kefen)	: Kefenledik 18/138, 18/140
kelktl ā n	: Keltilerin
kelpāze	: Kepaze 235
Keklik otu: Thymus serpillum	
kenarcā	: Kenarcığa 10/18
kenarda	: apta, köşede 38/92, 45/202
kenarında	: Yanında 29/18, 29/34, 34/69, 34/377, 46/137, 46/202
kendi kendin	: Kendi Kendine 4/117
kendi oĀanımıza	: Kendi akrabamıza ya 27/15
kendimcesi	: Bana göre
kendimis	: Kendimiz 45/38
kendisni	: Kendisini 25/81
kendleri	: Kendileri 25/15, 25/16, 25/27, 25/35, 34/459
kendme	: Kendime 2/39, 12/71
kene	: Kene 18/73
kenleri	: Kendileri 25/29, 34/169
kepek	: Kepek 34/55, 37/454

kepir	: Çorak toprak 37/280, 37/472
kes ā	: Keser 34/9, 34/201, 34/346, 4/187
kesattı	Kısıtlıydı, kesattı 34/268
kesç ā sabā	: Keseceği sabah
kesçek	: Kesecek 18/55
kesç ā sin	: Keseceksin 19/28
kes ā di	: Keserdi 31/27, 31/98, 34/237, 21/69
kes ā dik	: Keserdik 31/17, 31/19, 31/20
kesemese	: Kesemezse 21/72
kesemiyennere	: Kesemeyenlere
kesemyır	: Kesemiyor
kesērdik	: Keserdik29/24
keseris	: Keseriz
keserlen	: Keserle 4/7
keses ā	: Keserler
kesik	: Kesili 37/239, 37/416, 38/16, 18/4,
kesik te	: Kesip de 37/239, 37/416
kesil ā	: Kesiyorlar 34/487, 34/488, 4/128
kesilyır	: Kesiliyor 4/67
kes ā ken	: Keserken
kes ā l ā	: Keserler 34/201, 34/231, 37/135, 37/239,
kes ā l ā di	: keserlerdi 34/98, 34/233, 34/238, 34/282, 34/341, 34/475
kesm ā	: Kesmeğe 4/308, 18/58
kesmā	: Kesmek
kesmeg	: Kesmek 4/125
kesmişl ā	: Kesmişler 43/35
kesmyır	: Kesmiyor 18/62, 2/6
kes ā se	: Keserse
kesteyn	: Kestikten sonra 46/178
kesti	: Kestii 25/24
kestiyn	: Kestikten sonra 4/308

keşlā	: Kestiler 43/35
kesvā di	: Kesiverdi
kesverlā	: Kesiverirler 45/294
kesyır	: Kesiyor 18/50
kesyırı	: Kesiyor 2/6
kesyız	: Kesiyoruz 40/16
keşkeg	: Keşkek
keşlā	: Keçiler 46/331
ķıçıncasız	: Gerisin geri 4/295
ķıınnan	: Kılıyla 34/126
ķıınnan	: Kılıyla 34/126
ķımet (< Bg. kmet)	: Muhtar 39/37
ķımetçvuya	: Kmetstvoya muhtarlığa
ķımetisa (< Bulg. kmetitsa)	: Bayan muhtar 14/35
ķınayın hasan	: Erkek ismi ve lâkabı 38/140
ķındaba	: Kındap 34/461
ķır sekiz	: Kırk sekiz
ķıramannān	: Lâkap 46/289
ķırāvat	: Yatak
ķırcaıda	: Kırılde 45/145
ķırcaıda	: Kırılde (şehir ismi)
ķırcaıı	: Kırcalı
ķırcaııya	: Kırcalı'ye 45/61, 8/6, 14/13
ķırcalı	: Kırcalı şehir ismi 43/32
ķırk sekis	: Kırk sekiz
ķırnatayı	: Gırnata, klarinet 45/312
ķırt dokuz	: Kırk dokuz 32/32,
ķırt dokuz lef	: Kırk dokuz lef 27/7
ķırt dört	: Kırk dört 41/12, 41/13
ķırvad	: Yatak
ķırvat	: Yatak 27/18
ķırvatıā	: yataklar 27/19

kıs	: Kız 18/33, 4/106
ķısacık	: Kısacık
ķısmēd	: Kismet
ķışın	: Kışın 4/68, 19/32, 21/13, 34/464, 38/54
ķışta (<Bulg. Kista)	: Ev 34/136, 34/137, 34/138
ķiyādı _ı mı	: Kağıdımı 38/68
ķiyadın	: kağıdın 4/321
ķiyādından	: Kağıdından 39/17
ķiyat	: Kağıt 34/341, 34/342
ķızā	: Kızağa 34/80
ķızılcık	: Kızılık
ķızıllāda	: Kızılar'da, köy ismi 8/65
ķızlan	: Kızla
ķiōo	: Kilo
ķiōometru	: Kilometre 37/10, 45/39, 45/40, 18/42
ķikledim	: Kilitledim 38/116
ķil	: Kil, toprak çeşidi
ķilāf	: Fes
ķillide	: Killide, (köy ismi) 37/425
ķilliden	: Killiden (köy ismi) 44/66
ķilseci	: Kiliseci 18/117
ķilseye	: Kilsieye 18/146
ķim _ı bır	: Kimbilir 2/21
ķimdī	: Kim olduğu
ķimdīni	: Kim olduğunu 5/75, 5/77
ķimdīni	: Kimdiğini
ķimisi	: Gibisi 4/78, 38/32, 38/34, 38/38, 45/70, 45/71
ķimmiz	: Kimimiz 34/60
ķimnen	: Kiminle
ķimse	: Kimse 4/93, 4/139, 11/9, 12/2, 12/50, 18/27, 25/32, 25/51, 29/9, 32/13, 32/40, 36/54, 36/55, 37/425, 40/76, 42/4, 46/98, 46/100, 46/126, 46/218
ķimsenn	: Kimsenin 32/14

kimseyin	: Kimsenin 25/32
kimsi	: Kimisi 2/13, 2/14, 7/3, 13/19, 18/67, 24/6, 25/20, 26/1, 29/35, 31/27, 34/29, 34/31, 34/32, 34/53, 34/241, 34/346, 34/349, 34/409, 34/437, 35/39, 37/280, 38/37, 39/108, 42/32, 42/72, 42/73, 46/63, 46/274,
kimsini	: Kimisini 33/20, 34/354, 46/274
kindiyi	: İkinci
kiraye	: Kiraya 34/149
kiremitlā	: Kiremitler 34/186
kiremitlā len (<Yun.)	: Kiremit 27/17
kirez	: Kiraz 37/422
kirişlen	: Direkle 4/53
kirli	: Killi 3/40, 6/34, 21/79, 34/142, 40/26, 43/19, 43/20, 43/24, 43/25, 43/27, 43/28, 44/42
kirli	: Killi, köy ismi
kirlide	: Killide (köy ismi) 44/40
kirlin	: Killinin (köy ismi)
kirllā	: Kirliler 43/27,
kirse	: Kilise 38/24
kişice	: Kişiyse
kişidi	: Kişiydi 2/3
kişidik	: Kişiydik 45/22, 34/140, 38/141, 34/449
kitab aḫrīlādı	: Kitap alırlardı 40/47
kitçā n	: Gideceğm 38/12
kitlā	: Kilitler 4/301
kitledi	: Kilitledi 38/69
kitledlā	: Kilitlediler 39/47
kitmiş	: Gitmi 38/22
kitmyır	: Gitmiyor
kitnadan	: Karşıdan (Köy) 4/23
Kitne Nakipler 43)	
Kitne/alöclādamn, Cemil (12-42)	

kitti	: Gitti 18/116
kityır	: Gidiyor 38/19
k̄ō lmen	: Kölemen, mayasız ekmek
ķmete	: Muhtara
kmetitsa (<Bulg.)	: Muhtar, bayan muhtar 25/6
kmetstvoya	: Kmetstvoya, muhtarlığa
knişkasını (< Bulg. kniška)	: Ehliyetli 40/69
ķoçād, da	: kaçardı da 34/122
ķoçan	: Şeker pancarı 34/374
koļayļī	: Kolaylığı
koļtaļtından	: Koltuk altından 21/74
ķoļtaļtļarı	: Koltuk altları
kojadan	: Deriden 34/489
ķoķā	: Kokar 4/21, 4/47
ķoķādı	: Kokardı 45/259
Kokar ot Achillea mille folium	
ķoķutyısın	: Kokutuyorsun 37/168
ķoķyuru	: Kokuyor 37/484
ķomanda	: Kunanda 12/74
ķomanizma	: Komünizm
komise (< Bulg. komisiya)	: Komisyon38/59
komiseyi (< Bulg. komisiya)	: Komisyonu38/83
komonisma	: Komünizm 30/9
kompil	: Patates 19/1, 19/19, 19/20, 22/11, 34/464, 42/47, 42/54, 42/68, 45/24, 48/13
kompilden	: Patatesten
kompildir	: Patates 37/413
kompillen	: Patatesle
ķomsomoļdan	:
komsomolets	: Radyo ismi 37/30
komşuļā	: Komşular 5/65
ķomşuyun	: Komşunun 4/121, 5/73
komunis	: Komünist

komünisler	: Komünistler
konsoİosİü	: Konsoloslugu 44/24
konuşçāsın	: Konuşacaksın
konuştlā	: Konuştular
konuşuyodİar	: Konuşuyordular 44/32
konuşyır	: Konuşuyor 32/69
konuşyurus	: Konuşuyoruz 38/94
koordinator	: Koordinatör 9/7
kopā	: Kopar 34/99
koparıdıķ	: Koparırdık 13/22, 13/23, 27/38
koparısan	: Koparırsan
koparİādı	: Koparırlardı 38/143
kopattırıdıķ	: Kopartırdık 45/210
kopçalar (< Bg. kopçe)	: Düğme
kopir (< Bulg. kopir)	: Tarlaların yerine verilen para 15/3
kopmyır	: Kopmuyor 4/67
kopye (< Fr.)	: Kopya 8/20, 8/23, 8/32
kopyı	: Kopuyor 45/205
korası (< Bulg. koraj)	: Cesareti, koraj BG 46/206
korğudaİak	: Korkutarak 45/219
korķa korķa	: Korka korka 4/61
korķmıyan	: Korkmayan 1/10
korķtuçāsın	: Korkutacaksın
korķyuru	: Korkuyor
korķtu	: Korktu
koruİ koruİ	: Horul horul
koşādıķ	: Koşardık
koşaf	: Hoşaf 34/459
koşan betmezi	: Şeker pancarı pekmezi 34/49
koşeye	: Köşeye
koşturyı	: Koşturuyorlar
koşturyuz	: Koşturuyoruz 45/173
koy (< Bg. koy)	: Kim

ķoyuncūmda	: Koyuncuğumda, koynumda 7/14
kōlemennen	: Mayasız ekmek 22/59
kōlgeden	: Gōlgeden 46/319
kōlgel ā	: Gōlgeler 34/72
kōlgel ā de	: Gōlgelerde
kōlgelere	: Gōlgelere 34/458
kōlgesinde	: Gōlgesinde 46/137
kōmurlen	: Kōmürle
kōpeg enc ā gibi	: Kōpek Yavrusu gibi 25/40
kōpeg enc ā sin	: Kōpek Enceğisin
kōpeg ileşi	: Kōpek leşi
kōpekl ā	: Kōpekler
kōpekl ā len	: Kōpeklerle 44/45
kōprük	: Kōpük 39/93, 39/94, 46/392
kör dumannık	: Kōr dumanlı 8/70, 8/76, 12/33
kör şıytan	: Kōr şeytan 18/56
körduman	: Kōr duman 12/33
körgeye	: Gōlgeye 46/300
kōrlū	: Kōrlūđü
kōrollan emin	: Erkek ismi ve lâkabı
kōs ā	: Kōseđi 34/520, 46/10
kōs ā len	: Kōseđiyle 4/42
kōtüydi	: Kōtüydü 8/9
krası	: Haçı
krep	: Grep, Yaşmak
krıs	: Haç
ķrıs	: Haç
ķrıřma (Bg. kırışma)	: İçki yeri 40/3
kū (Fr. Kūy)	: Kōy 21/76, 34/46, 37/144, 37/145, 39/50, 39/51, 39/58, 44/38, 45/131, 5/51, 5/53
ķuamnıs	: Komünist
kūde (<Fr.kūy)	: Kōyde19/14

kudret (<Ar.kudret)	: Kudret 4/175
kudret hateşi	: Kudret Ateşi
kūdü	: Köydü 34/143
kufarlän (<Bulg)	: valizle 2/24
kufarlan	: Valizle
ķufayın	: Kovanın 13/6
kuļān arasına	: Kulağının Arasına
kuļļandīmız	: Kullandığımız
ķuļturna	: Kültürlü, kulturno
ķuļturnaya	: Kültürlülüğe
ķuļuçķa	: Çocuk arabası
kūlān	: Köylülerin 46/343, 3/45
kūlere	: Köyler 29/28, 37/103, 37/37, 4/83, 5/103
kūlere	: Köylere
kulturnia dom (< Bulg. kulturniya dom):	Kültür binası
kūlü	: Köylü 14/16, 46/283, 46/361
kulüçķa	: El arabası
kūlül ā	: Köylüler 3/44
kumandır (< Bulg. Komandır)	: Kumandan 23/12
kumanis	: Komünist 4/79
ķumanis	: Komünizm
kumanis	: Komünist
kumanislik	: Komünistlik
kumanist zamannda	: Komünizm zamanında 27/45
kumanizm	: Komünizm
kumanizm	: Komünizm
kumanizma (<Fr.)	: Komünizm 3/10
kumin	:
kumise	: Komisyon, heyet
kūmūs	: Köyümüz 35/90
kūn	: Köyün 34/30, 34/31, 34/103, 37/10, 37/23, 37/302, 37/356, 39/43, 39/87, 46/28
ķuntara	: Kundura 37/376

ķupadīā	: Kapadılar
ķupan (Fr.)	: Kupon 46/281, 3/6
ķupannan (Fr.)	: Kuponla
ķupir (< Bulg. kopır)	: Tarlanın yerine verilen para 14/28
ķurābye	: Kurabiye 34/52
ķurādan	: Hiç yoktan
ķurādık	: Kurardık 22/77
ķurandāķı (Ar. Kur' ān)	: Kuran'daki 45/16
ķurca dere	: Kōy ismi
ķurcāsın	: Kuracaksın 34/8
ķurmā	: Kurmaya
ķurnas	: Kurnaz 46/294
ķurnassa	: Kurnazsa 4/274, 4/275, 4/279, 4/294
ķurşun	: Kurşun
ķurtādıma	: Kurtardığıma
ķurtādız	: Kurtardınız 46/101, 46/104
ķurtara	: Kundura
ķurtarabilir, miskin	: Kurtarabilir miyiz acaba
ķurtulen	: Kurtulayım
ķurudil ā	: Kuru 45/245
ķuruġmadık	: Kurulmadık
ķuryurı	: Kuruyor
kustyum (< bg. kostyum)	: Takım elbise 18/113
ķuvası	: Kulpuna 46/10
ķuveti	: Kuvveti 34/228, 34/229, 37/333, 37/334, 5/126, 5/127
ķuvetli	: Kuvvetli 27/38, 37/269
ķuvetlidi	: Kuvvetliydi
ķūvte	: Köfte 34/2
ķūye	: Kōye 34/339
ķūyü	: Kōyü 46/1
ķüç ā	: Küçüğe 5/11
ķüçūne	: Küçüğüne
ķüçücüg	: Küçücük 34/456, 8/36

küçüg	: Küçük 10/12, 34/532
küçüklümüzde	: Küçüklüğümüzde 11/2
küfte (<Far.)	: Köfte 37/106, 45/194, 45/211, 4/82
küİu	: Kilo 9/4, 9/23, 18/18, 32/8, 37/14, 4/16, 5/123
küİuğram	: Kilo gram 10/39
küİuİuq	: Kiloluk
külbastı	: 4/47
küll ā	: Köylüler 10/27, 34/535
külu (<Yun.)	: Kilo 43/52
künaf (<Far.günāh)	: Günah 4/234
künah	: Günah 18/80
künahını	: Günahını
küreşşās	: Güreşeceğiz 14/39
kürtl ā (<Ar.kürd)	: Kürtler 4/62
küsülmesin	: Süsünmesin 13/16
küt ā	: (Kütük) Kütüğe 4/161
kütük	: 10/14
küwe	: Köye 38/134
küye	: Köye 5/62, 8/71, 34/148
küyü	: Köyü 5/51, 5/100
küyümüzde	: Köyümüzde 34/115
küyümüz	: Köyümüz 34/23, 37/7
küyün	: Köyün 4/235, 34/149, 34/157, 37/2, 37/26
küyünden	: Köyünden 2/12, 2/16
kvartiraİarına	: Kiralarına, evlerine, yurt
kyadında (Ar. kāğaz, kāğiz)	: Kâğıdına
kyāmil (< Ar. kāmīl)	: Kāmīl, erkek ismi 18/134
kyāmiş agāli	:
kyāt (< Ar. kāğaz, kāğiz)	:Kâğıt
kyazimağamlī (< Ar. kāzīm)	:Kazim abimgil
ky ā mil	: Kāmīl, erkek ismi

L

lef	: Leva 30/7, 36/46, 36/49, 36/50, 36/50
İahabını	: Lâkabını 10/11, 45/7, 46/235
İağayın	: Lâkap
İamba	: Lamba
İamba	: Lamba
İavı	: Lafı 46/414
İavımızı (Far.lâf)	: Lafımızı 29/10
lâtınca	: Latince 34/133
lâtince	: Lâtince 45/17
lef (< Bg. lev)	: Leva, para birimi 14/38, 30/7, 36/46, 36/49, 36/50, 37/107, 37/425, 38/159, 38/161, 40/49, 40/55, 40/57, 45/25, 46/114, 46/119, 4/253, 4/331, 7/26, 12/13, 12/14, 12/15
leksiya (< B. lektsiya)	: Ders 40/44
lennyka	: Ambülâns
lennykası (< Bulg. lineyka)	: Ambulâns 14/34
lev (Bulg.lev)	:Leva, Bulgaristan'ın para birimi 18/109, 4/84, 37/107, 37/425, 38/159, 38/161, 40/49, 40/55, 40/5745/25, 46/114, 46/119, 4/251, 4/331, 7/26, 12/13, 12/14, 12/15, 14/38,
leyleya	: Leyla'ya 12/61, 12/75
leyneyka	: Ambulans, lineka
liçno	: Kendi 14/34
limonada	: Limonata 49/212
liniyesi (<Bulg.liniya)	: Çizgisi 34/89
listofkasını (< Bulg. listfka)	: Listesini
literatura pismen	: Yazılı edebiyat 8/15
literatura ustên	: Edebiyat (sözlü) 8/15
lokumlan	: Lokumla
lüzümü (< Ar. luzüm)	: Lüzumu, gereği 14/5
lyasyık	: Lastik

M

ma (< Bg. me)	: Beni
mabbet	: Muhabbet 46/406
mabbeti	: Muhabbeti
mācır	: Muhacir
mācırIıķ	: 12/85
mācırIä n (< Ar. muhācır)	: Muhacirlerin 14/19
māden	: Fazla 46/86
mafed ä	: Mahveder
mafoIurduķ	: Mahfolurduk
magazinden	: Bakkaldan
maġazinden (<Bulg.)	: Maġaza 39/52
magazinn	: Maġazinin, dükkânın
maġazinnere	: Mazalara 34/409
maglitfonu (< Bulg. magnetofon)	: Teyp
magnitini	: Magnitofon, teyp
mahaIa	: Mahalle
maķaziner	: Dükkâncı 12/65
mākimede	: Mahkemede 40/22
makinelen	: Makinalar 34/97, 34/285
makinesi (<İt.<Yun.)	: Makine 4/228
māle	: Mahalle 37/7, 37/8, 37/9, 45/195, 46/223
mālede	: Mahallede 45/195
mālesinde (<Ar.maħalle)	: mahalle
māleye	: Mahalleye 14/21, 37/8
māleyin	: Mahalleyin 37/9
mālim	: Muallim 12/6, 12/7, 12/9, 24/79, 45/98, 45/99, 45/101, 46/61, 8/17, 8/22, 8/11
mālimdi (<Ar.muallim)	: Muallimdi, öğretmendi 25/74
mālimi	: Muallimi 25/75, 40/46, 43/23
mālimin	: Muallimin, öğretmenin 25/76, 8/30
mālimIä	: Muallimler

mālimleri	: Muallimleri 45/93
mālimlerin	: Muallimlerin 32/33
mālimlik	: Muallimlik 40/41
māmdeli	: Erkek ismi 38/73, 46/71
man (gredi)	: Direk 34/218
māna	: Mani 4/101
manafız	: Manafız 43/10
manasīle	: Manasıyla 34/45
manasıyla (<Ar.ma'nā)	: Manasıyla 32/21
manca	: Yemek çeşidi
manca	: Yemek çeşidi 34/505, 45/180, 4/78
mancanı	: Yemek 37/18
mancıııqlan	:
mandacı	: Lâkap 46/66, 46/67, 46/68, 46/85, 46/102, 46/111, 46/122, 46/139, 46/141, 46/142, 46/145, 46/151, 46/165, 46/171, 46/177, 46/178, 46/228
mandacin osmannan	: Lâkabı ve ismi
māndeli	: Erkek ismi 38/74
manevramış (< Fr.)	: Manevra 8/67
manı	: Mâni
māni (Ar.māni)	: Mani 40/60, 41/2, 41/6, 4/92, 13/4, 13/14, 22/80, 22/81, 26/2, 30/20
mankele	: 13/14
mannarın	: Direklerin 3/38
manopoıda (< Bulg. Moopol)	: Tekel 45/278
mantuā	: Mantolar 22/38, 37/367
mantusuna	: Mantosuna 46/169
mapıs	: Mapus 2/17
mapus	: Mapus 35/20
mapusaneye	: Mapushaneye 46/68
mapusta	: Mapusta
mapuz	: Mapus 46/251, 1/7, 2/3
mapuzda	: Mapusta 2/20

mapuzlūn	: Mapusluğun 2/6
maradanki	: Spor ayakkabısı
maraza	: Kavga 22/11, 34/432, 34/433, 46/187, 46/188, 46/231
marazaya	: Kavgayaya 46/185, 18/35
mard	: Mart 9/19
marķucu (< Bulg. marķuĉ)	: Hortumu 39/98
marmaĵat	: Marmelat 34/101, 34/112, 34/104,
marmanad	: Marmelat 48/1
marteniĉka (< Bulg. marteniĉka)	: Mart ayında takılan, kırmızı ve beyaz ipten yapılan
masaĉık	: Masacık 38/92
mařallĵa	: Maşallah 48/23
māřar (< Ar. mahşer)	: Mahşer
maşayı	: Maşağı 5/28
māřĉık (< Ar. mahřūs)	: Mahsus
maşına	: Makşna 45/357
maşinel ā	: Makinalar
māřıt (< Ar. mahřūs)	: Mahsus 4/308, 21/52, 22/53, 22/63, 46/21, 46/22
mařķĵı yanna	: Boyacılar (kōy ismi)
mařķĵı	: Salı
mastanĵıdan	: Mestanlıdan (şehir ismi)
mastanıya	: Mestanlı'ya
mastanıya	: Mestanlıya
mastanlıya	: Mestanlı'ya, şehir ismi
mastannı	: Mestanlı (şehir ismi) 37/64
mastannıya	: Mestanlıya 10/29, 12/7, 46/113
mastika	: Rakı ismi 46/133
māřus (< Ar. mahřūs)	: Mahsus 46/189
materal	: Maĵzeme
mav etl ā	: Mahfettiller 46/262
mavsın (< Ar. mahřzūn)	: Mahzun 37/394
mavsunna	:
māvza (Ar. muĵafaza)	: Muhafaza 34/57
maymunnar	: Maymunlar 45/190

maynaya (< Ar. muāyene)	:Muayene
meçide (<Ar.mescid)	: Mesçide 34/90, 37/301
mecillā	: Meclis
meder	: Hâli 16/7
mehanizatsiya	: Teknoloji
mektebe	: Mescide 37/301, 39/65, 40/48, 45/85, 45/100, 48/21,
mektebin (< Ar. mekteb)	:Namaz mektebinin 46/121
mektebine	: Okuluna 39/63, 46/203
mektep	: Okul 34/115, 34/116, 34/137
mektepten	: Okuldan 45/146, 45/159, 46/243
mektub (<Ar.mektüb)	: Mektup 35/42
mektübümü	: Mektubumu
melā kelā	: Melâike 18/73
melā keler (< Ar. melek)	: Melek 18/61
memnunun	: Memnunum 23/2
menfâtnadır	: Menfaatinedir
merag atçaķ	: Merak atacak
meraklı	: Sevgili 12/24
meraklıdı	: Meraklıydı 12/24
meraklıdı	: Seviyordu
meraklıdım	: Meraklıydım
meraklımıza	: Sevgilimize
meraklısa	: Aşksa 26/2
meraklısa	: Meraklıysa
meraklıısı	: Sevgilisi
merām	: Merağım 39/86
mercemek	: Mercimek 22/11
mersedes	: Araba markası
meşelā de	: Meşelerde 19/6, 39/2
mesele	: Mesela 5/46, 5/95, 10/25, 10/53, 36/15, 36/44, 37/216, 37/302, 37/500
meselemis	: Meselemiz 14/40

mesellā	: Meseleler
mestana	: Mestan'a 12/66, 12/67
metru (<Yun)	: Metre 4/200, 4/248, 7/33, 22/23, 33/27, 34/58, 34/81, 34/82, 34/224, 34/295, 34/408, 34/409, 34/410, 48/37, 48/38
metrudan	: Metreden 34/79, 34/294
mevat (<Ar.vefat)	: Vefat, ölüm 2/42
mevere	: Polis 38/133
mevereye	: Polise
mevlid ayı	: Mevrit ayı 37/145, 37/146
mevlide	: Mevlite 38/161, 38/162
mevre	:
mevta (< Ar. mevtâ)	: Ölümler 18/99
mezāīā	: Mezarlığa 5/107, 18/100, 18/140
mezāīık_goruya	: Yer ismi
mezāīın	: Mezarlığın 21/63
mezardakı	: Mezardaki 37/175
mezarlā	: Mezarlığa
mezarlī	: Mezalığı
mezarnın	: Mezarının 37/172
mīdan	: Meydan, yer 37/194
mīdana (<Ar.meydāna)	: Meydana 3/7, 34/408
mīdanda	: Meydanda, ortada 38/99
mīdani	: Meydanı, zamanı 34/413

Midde otu Hypericum perforatum

Mīde otu (erkek) Centaurium umbelladum (Erydhrea centraurium)

mihanizasyayın	: Teknolojinin
mihanizatsiya (< Bulg. mehanizatsiya):	Teknoloji
milise	: Polisler 30/19
mīnāfın	: Manafın
mīnāīādan (< Bulg. mina)	: Maden ocaklarından 38/156
mīnala	: Maden ocakları 3/14

mināsip	:Münasip 35/20
mineye (< Bg. mina)	: Maden ocağına
ministerstodan	: Bakanlıktan
ministirleri	: Bakanları 9/6
minnesini	: Minnasını
mīra	: Mira (Sokak ismi) 46/342
mīraġā	: Devlet yerleri 14/15
miraya	: 18/53
misāfir	: Misafir
misāfirlā	: Misafirlige 34/476, 38/42, 12/44
misāfirlā	: Misafirlige 7/24, 7/25
misāvirlā (<Ar.Misafir)	: Misafir 30/12
misāvirlā	: Misafirlige
misāvirlā	: Misafir 34/29
misāvirlikte	: Misafirlikte 12/50
mısaya	: Musaya 25/67
misā de	: Müsade
misir	: Mısır 19/25, 21/14, 32/8, 33/5, 33/6, 34/251, 34/522, 34/528, 34/531, 35/45, 35/53, 37/277, 37/284, 37/384, 34/406, 37/473, 40/7, 42/75, 42/78, 45/24, 45/49, 45/356, 46/286, 46/298, 46/340, 46/341, 48/4
misir unu	: Mısır unu 32/8
mıstan	: Erkek ismi 34/354
mıstan güvāyin üsenāga	:
mıstan mūmūnn	: Soyadı ve adı
mıstanili	: Mıstangil 46/230
mıstann alilen	: Erkek soyadı ve adı 46/136
mıstann aliyin selmesi	: Bayan soyad ve ad 46/139
mıstann mūmūn	: Erkek soyadı ve adı 21/23
mıstann mūmūnūn	: 46/330
mıstannara	: Mahalle 12/54, 12/55
mıstavaġan	: Erkek ismi 46/381

mıstavasınn	: Mustafa'sının
mıstva	: Mustafa 40/24
mıstvağa	: Mustafa abi 40/28
mis ā vir (<Ar.misāfir)	: Misafir 3/37, 3/38, 34/118
mis ā vir ā	: Misafirlige
mıtılaq	: Mutlak
mmneğayınn	: Mümin abinin
mobbet	: Muhabbet 37/303
modaıı	: Modelli
moıba	: Dilekçe 12/38
moıbasını	: Dilekçesini 9/2
moııa hasan	: Molla Hasan
moııa mustava	: Molla Mustafa 41/20
moııosman	: Molla osman
molbayı (Bulg.molba)	: Dilekçeyi
Mormaneş ā	: Viola tricolor
mölüdünde	: Mevlidinde 5/121
mölüdünü	: Mevlidini 42/14, 42/16
mölüt (< Ar. mevlid)	: Mevrit 18/76
mölütte	: Mevritte 37/393
momçe	: Oğlum
möme	: Mama
möme	: Mama, anne sütü
momentte	: Dakikada, bu saatte
mommet	: Erkek ismi 9/8, 9/9, 46/154
mommetten	: Erkek ismi
motor	: Motosiklet 27/22
motorist (< Bulg. mototsiklet)	: Motosikletçi 45/199
moyasıs	: mayasız 34/108
muf	: İsim
muftar	: Muhtar 38/88, 38/105, 38/108
muftar (< Ar. muhtār)	: Muhtar

muhtac	: Muhtaç 16/11
muiddin	: Erkek ismi 12/11
mümn_ağa (< Ar. mü'min)	: Mümin abi 18/15, 46/81
mümnali	: Erkek ismi 46/322
mümün	: Mümin, erkek ismi 21/23, 21/26, 37/325, 38/97, 46/29, 46/81, 46/82, 46/367, 48/21
münasip (Ar.münāsib)	: Münasip 4/189, 37/295
musa	: Erkek ismi 8/76, 25/55
musa	: Musa 269
musa (Ar.mūsā)	: Musa, erkek ismi
musa yaqıbovu	: Erkek adı ve soyadı
müsāde	: Müsaade 8/57
musaİlā	: Musalla 18/100
müşkül (<Ar.meşgul)	: Meşgul 33/23
müslāman (<Ar.Müslümān)	: Müslüman 32/44
müsleman (<Ar.Müslimān)	: Müslüman 2/23
müslemancası	: Müslümanca 37/501
müslemandır	: Müslümandır 5/51
müslemannıg	: Müslümanlık
müslemannıkçası	: Müslümanlıkça 5/53
müslüman	: Müslüman 6/25, 32/67
muslümānā	: Müslümanlığa 32/44
mustafağa	: Mustafa Abi
mustva	: Mustafa
mustva	: Mustafa 20/41
mustva	: Mustafa 40/26, 41/20
mutİuduğ o zaman	: Mutluyduk o zaman 34/140
mutludur	: Mutludur
mutuşun mestanı	: Erkek soyadı ve adı
mutİlağ (Ar.mutİlağ)	: Mutlak
muzaffer gül	: Bayan adı ve soyadı 8/25
muzayl ā da (<Yun.)	: Müze 3/43
myāedağayın	: Mehmet abinin

myamdelilen	: Erkek ismi
myämed ağayın ali	: Erkek ismi ve soy ismi 21/58
myämed_ağa	:
myämed_ağa	: Muhammet abi
myämede (Ar.Muhammed)	: Erkek İsmi 4/103
myämet sadla	: Erkek ad ve soyadı 39/25
myamet sadlayın	: Erkek soyadı ve adı

N

n_ä	: Nerede
n_aracağ	: Ne aracak
n_den	: Neden 8/31
n_deyen	: Ne diyeyim29/5
n_yapādığ	: Ne yapıyorduk
n_yapādığ	: Ne yapardık 3/27, 40/58
n_yapçağ	: Ne yapacak 33/19, 46/95, 25/82
n_yapçak	: Ne yapacak
n_yapçāmı	: Ne yapacağımı 29/43
n_yapçan	: Ne yapacağım 12/35, 46/356, 4/69, 4/309, 12/5, 20/14, 21/11
n_yaptığ	: Ne yaptık 21/7
n_yaptın	: Ne yaptın 46/316, 20/13
n_yoıcağ	: Ne olacak 33/8
nā	: Neden
na_żman	: Ne zaman 45/247
nāb	:Nasıl18/107, 19/22, 29/27, 31/22, 33/19, 39/55, 45/275, 46/155, 48/32, 4/83
nāb aıdı	: Nasıl aldı
nāb oıcağ	: Nasıl olacak 31/22, 33/19
nāb oıcağ	: Nasıl olacak
nāb oıdu	: Nasıl oldu
nāb_ederin	: Nasıl yaparım

nābetmiş	: Nasıl etmiş 46/388
nābeti	: Nasıl yaptı
nabırın (< Bulg. nabır)	: Doğumlu 10/24
nacıġıġ	: Hacılık
naçaġnig	: Müdür 12/17
naçalnik	: Müdür
nāde	: Nerede 46/35
nāde	: Nerde 46/35, 1/2
nafta punktu	: Petrol ofisi 8/60
namas	: Namaz 18/84, 18/86, 34/73, 18/29
namaz ġiġmā	: Namaz kılmaya 37/47, 37/24, 37/301, 45/139
namusġunnan	: Namusuyla
namzar	: Hastalıklı, zayıf
nāp	: Nasıl 28/3, 31/6
nāpdır	: Nasıldır
nāpdıynı	: Nasıldığını 4/108, 4/118, 4/121
nāpdıyni	: Nasıldığını
napġamasıya	: Nasıl 37/231
nāpsa	: Ne yapsa 45/250
nāpsa nāp	: Nasılsa nasıl 37/299
nāpsın	: Ne yapsın
nāptı	: Nasıldı 46/391

Nar Punica granatum

naret (<Bulg.)	: Emir 22/12, 34/248, 3/13, 4/15, 3/12
nareti (<Bulg.)	: Emri
narodna biblioteka (< Bulg. narodna biblioteka):	Halk kütüphanesi 44/25
nas (< Bulg. nas)	: Bize
nası_atı (<Ar.nasīhat)	: Nasihatı 32/43
nasīb	: Nasip
nasīp	: Nasip
nassa	: Nasılsa 12/10, 12/29, 12/58
nā de	: Nerede

nā de	: Nerde
nā den	: Nerden
nā den	: Nereden
nā den nereni	: Nereden nereye
nden	: neden
ne bilcā n	: Ne bileceksin
ne bilem	: Ne bileyim
ne bileyn	: Ne bileyim 29/38
ne dicān	: Ne diyeceğim 46/170
ne ğadar	: Ne kadar
ne ğidāsa	: Ne kadarsa 37/331
ne için	: Ne için 2/26
ne zaman	: Ne zaman 46/78, 46/366
ne ğblen	: Ne bileyim 21/62, 45/255, 46/455
ne zāman	: Ne zaman
ne zman	: Ne zaman 3/6, 4/252, 4/171, 4/185, 4/187, 5/29, 5/115, 21/59, 24/2, 24/28, 24/31, 25/45, 43/14, 45/359
nebileyim	: Ne bileyim
nebileyin	: Ne bileyim 34/93
nebillā ,	: Nebiller (Köy ismi) 34/156
nebillā de	: Nebillerde (köy ismi)
neblā	: Nebiller (Köy ismi) 34/369
neblen	: Ne bileyim 27/26, 34/231, 45/354, 46/2, 46/61
neblēn	: Ne bileyim 34/160
neblen ben	: Ne bileyim ben 27/26, 45/354
neblīn	: Nebileyim 34/157
neblīyn	: Ne bileyim 34/142
neçe	: Nece 16/8
nēdā	: Ne kadar 34/52
nēden	: Neden 25/72
neĝdā	: Ne kadar 34/19, 34/179, 34/523
neĝdā	: Ne kadar 18/7, 19/22, 34/169, 37/157, 46/391,

neğıdara	: Ne kadar 30/23
nel̄ā	: Neler
nemiş	: Neymiş 38/124
nenemili	: Nenemgil 22/53
nenennen	: Nenele 34/32
nerde	: Nerede 37/380, 37/407, 9/11,
nerden	: Nereden 37/111, 37/232, 37/306, 39/3
nerdese	: Nerdeyse 37/382
nerē	: Nereye 37/50, 39/90, 39/107, 46/399, 46/440, 5/17
nerē	: Nereye 39/90, 18/38
nereli_sis	: Nerelisiniz
neren	: Nereye 46/138, 46/444, 2/29, 2/65, 23/9
nerēn	: Nereye 46/163, 12/78
nerēy	: Nereye 38/41, 46/42, 12/73, 17/7
nerēye	: Nereye 34/69
nerēyn	: Nereye 22/15
nerī	: Nereye 29/75, 29/43
nerīn	: Nereye
nerīn	: Nereye
nerīyn	: Nereye 21/19
nese	: Neyse
nēse	: Neyse 38/111
neye	: niye 2/39, 12/67
nez_man	: Ne zaman
nezmat	: Ne zaman
ni	: Ne 2/14, 3/8, 3/15, 4/37, 4/127, 4/145, 5/1, 5/67, 5/68, 6/1, 9/6, 10/26, 13/5, 17/18, 18/9, 21/1, 22/31, 22/47, 22/49, 24/34, 25/1, 25/9, 25/35, 25/44, 25/48, 25/62, 25/73, 29/39, 31/4
ni annattırcāz	: Ne anlatacağız 32/29
ni çeşitt̄ini	: Ne çeşit olduğunu
ni deyen	: Ne diyeyim 36/16, 39/30, 41/17, 36/16
ni d̄ā se	: ne derse

ni_günn_ā	: Ne günler
ni_tryabva (< Bulg. ni_tryabva):	Lazım 18/122
ni_de_ā_n	: Ne diyeceksin 25/25
ni_dēyn	: Ne diyeyim
ni_gda	: Ne kadar
ni_ğidā	: Ne kadar
ni_ğidara	: Ne kadar
ni_gi, cān	: Ne giyiceksin
ni_olyı	: Ne oluyor 46/49
nicisin	: Necisin 40/36, 25/42
nicisiz	: Necisiniz 25/31, 25/60
nīda	: Ne kadar 40/49, 40/50, 4/26
nidec_ā_sin	: Ne diyeceksin
niden	: Neden 39/101, 39/104, 46/74, 5/74, 14/2, 14/42, 16/5, 16/10, 29/44, 29/45, 34/93
nidi	: Neydi
nidīni	: Ne olduğunu 8/64
nidīni	: Nediğini, ne olduğunu
nigdā	: Ne kadar 7/32
nil_ā	: Neler 45/298, 25/82, 31/3, 31/21
nilen	: Neyle 43/35, 34/214
nise	: Neyse 37/348
nise_šte	: Nyse işte 34/181
nisindense	: Nesindense 37/81
nişannandeyn	: Nişanlandıktan Sonra 4/205
nişanni	: Nişanlı 4/102
nişannıg	: Nişanlık
nişannısın (Far.nişān)	: Nişanlısın 4/102
nişannil_ā	: Nişanlıyorlar 4/124
niyā	: nikah 4/236, 4/238
niyah_ğıydırl_ā	: Nikah gıydırlar 4/335, 4/339
niyah	: Nikah 4/234, 4/236, 4/334, 4/335, 4/336, 4/339, 4/340, 4/341

niyahı	: Nikâhı 4/337, 12/52
niyar (< Far. nigâr)	: Nigâr, bayan ismi
niyetliyîn	: Niyetliyim
nizman	: Ne zaman
nobetlâ	: Nasıl ettiler
noda noda	: Sıra sıra 37/276
normal	: Normal 40/71, 8/17, 9/14, 34/441, 34/479
nufus (<Ar.nufûs)	: Nüfus 4/16
nuļa (<Bulg.)	: Sıfır, beyaz
nūr ağayı	: Nuri ağayı, abiyi
nurağayı	: Nuri abiyi 2/15
nurega	: Nuri abi 46/305, 46/354, 2/1, 2/4
nūrega	:Nuri abi
nūri	: Erkek ismi 46/296, 46/324
nurliymiş	: Nurluymuş
Nünecek: Papaver rhoeas	
nyāb	: Nasıl 18/72, 18/124
nyabaĭın	: Ne yapalım
nyama (< Bg. nyama)	: Yok 18/147,
nyapādıġ	: Ne yapardık
nyapāĭā	: Ne yaparlar
nyapāsın	: Ne yapıyorsun
nyapçaķ	: Ne yapacak 37/394
nyapçan	: Neyapacağım 20/6
nyapeyn	: Ne yapayım
nyaptımın	: Ne yaptığımı
ny ā b	: Nasıl
ny ā denni	: Nereden ne
nyoĭcag	: Ne olacak
nyoĭcaġ	: Ne olacak
nyoĭcaķ	: Ne olacak
nyoĭcāķın	: Ne olacak 8/60

nyoİcānı	: Ne olacağını
nyoİciġ	: Ne olacak
nyoİdu	: Ne oldu 46/409
nyoİur	: Ne olur 21/34
nyoİyı	: Ne oluyor 5/65, 5/67
nyoİyır	: Ne oluyor 4/308, 5/71, 18/111
nyoİyur	: Ne olur

O

oİannā	: Olanlar 12/51, 21/72, 22/79, 34/165, 34/296, 38/4
oİannān	: Olanların
oİannarı	: Olanları 5/47, 7/29, 18/127
oİcaġ	: Olacak 5/25, 5/97, 18/14
oİcaġ	: Olacak
oİcaK	: Olacak 4/130
oİcāmıŝ	: Olacaktımıŝ 19/29, 21/68, 27/38, 27/40, 34/231
oİcānı	: Olacağını
oİcaq	: Olacak
oİcaq	: Olacak
oİcāsın	: Olacaksın 27/36, 38/134
oİçaq	: Olacak 46/241
oİdıyna	: Olduġu zaman 4/339
oİdıyna	: olduġuna 4/339
oİdī	: Olduġu
oİdī	: Olduġu 14/6, 34/23, 35/21,
oİdī gibi	: Olduġu gibi
oİdī gibi	: olduġu gibi
oİdī	: Olduġu
oİdīā	: Oldular
oİdīā	: Oldular 12/87, 34/154, 34/155,
oİdiyn	: Olduġu zaman
oİdiyn	: Olduġu zaman 10/9, 46/399
oİdīyn	: Olduġun 4/258, 10/15, 34/47,

oġdnen	: Olduğu zaman 22/99, 46/78
oġdnen	: Olduğu zaman 46/78
oġdon_sora	: Olduktan sonra 21/2
oġdton_sōra	: Olduktan sonra 34/180, 37/63
oġdū	: Olduğu 4/74, 6/5, 6/12, 14/14, 18/24, 18/78, 21/47, 35/32, 35/33, 46/317,
oġdu mu	: Olduğu mu
oġdū	: Olduğu 4/74, 18/78, 6/5, 6/12, 14/14, 18/24, 21/47, 21/48, 35/32, 35/33, 46/317
oġdu_mu	: Olduğu zaman 27/7, 29/13, 29/14, 46/398, 29/46
oġdūm	: Olduğum 14/21, 35/51, 5/14
oġdumun	: Olduğu zaman
oġdumun	: Olduğu zaman 29/47, 48/26,
oġdūna	: Olduğuna 18/109
oġdunan	: Olduğun zaman 21/43, 34/406
oġdunan	: Olduğu zaman
oġdūndan	: Olduğundan 32/71
oġdūnu	: Olduğunu 6/15, 32/49, 32/58
oġıcađ	: Olacak 5/97
oġıydi	: Olaydı, olsaydı 24/38
ōġġuđ	: Evlatlık 38/27
oġmā	: Olmaya 34/507, 5/64
oġma vā	: Olmuş var 4/292
oġmaden	: Olmadan
oġmadımın	: Olmadan 46/59
oġmadınen	: Olmadığı zaman 3/216
oġmāna	: Olduğu için 46/319, 34/399, 46/154
oġmana	: Olduğumuz için
oġmas	: Olmaz 22/15, 37/322, 38/78,
oġmas	: Olmaz 37/322, 37/421, 38/78, 46/214
oġmasa	: Olmasa 4/130, 34/526,
oġmasa	: Olmazsa 4/130, 34/526
oġmasınn	: Olmasının 4/56

oġmasınnan	: Olmasıyla 32/75
oġmayannā da	: Olmayanlar da 21/72
oġmcaġ mı	: Olmayacak mı 4/174, 4/175, 47/4
oġmıyannā	: Olmayanlar 21/5
oġmucādıya	: Olmayacaktı ya 8/60
oġmucak	: Olmayacak 37/85, 46/185
oġmucak	: Olmayacak 4/111, 4/130, 5/35, 46/384
oġmuşā	: Olmuşkar 2/8, 12/31
oġmuşā	: olmuşlar 2/8, 12/31
oġmyı	: Olmuyor
oġmyır	: Olmuyor 4/65, 4/120, 4/149, 4/186, 21/20, 29/24, 48/31
oġmyır	: Olmuyor 4/65, 4/120, 4/149, 4/186, 46/20, 29/21, 29/243, 48/31
oġmyır_a	: Olmuyor ya
oġmyiri	: Olmuyor
oġmyī	: Olmuyor 34/309
oġmyir	: Olmuyor
oġmyur	: Olmuyor 4/129
oġmyuru	: Olmuyor 18/12
oġtan_so	: Olduktan sonra
oġukta	: Olup da 37/28, 8/32, 32/13,
ōġum	: Oğlum 44/39
ōġuna	: Oğluna 5/32
ōġunus	: Olunuz
oġura	: Olur ya 4/309
oġurduġ	: Olurduk 34/41
oġurā	: Olurlar 34/15, 4/334
oġurқан	: Olurken 4/30, 21/55, 45/328
oġurқан	: Olurken 4/30, 21/55, 45/328
oġuyo	: Oluyor
oġyı	: Oluyor 4/124, 8/28, 8/31, 32/42, 34/470, 37/192, 39/15, 42/56, 45/274, 45/301, 16/5, 37/193, 39/15,

	42/56, 45/274, 45/301,
oıyı	: Oluyor 4/124, 4/148, 8/28, 8/31, 8/73, 9/13, 14/22, 16/5, 18/8, 18/9
oıyır	: Oluyor 39/6, 42/40, 42/81, 45/111, 45/349, 46/277
oıyır	: Oluyor 4/20, 4/41, 4/42, 4/47, 4/60, 4/143, 4/144, 4/152, 4/184, 4/186, 4/290, 4/299, 4/337, 8/73, 14/22, 18/22, 18/36, 18/124, 23/1, 24/26, 29/18, 36/20, 37/242, 39/6, 42/40
oıyır	: oluyor 4/20, 4/41, 4/42, 4/47, 4/60, 4/143, 4/144, 4/152
oıyırı	: Oluyor 18/9, 21/64, 42/3, 42/41
oıyırıs	: Oluyoruz 33/23
oıyi	: Oluyor
oıyĩ	: Oluyor 34/111
oıyir	: Oluyor
oıyir	: Oluyor 4/306, 34/380,
oıyu	: Oluyor 4/195
oıyur	: Oluyor 8/18, 4/14, 1/148, 4/165
oıyur ya	: Oluyor ya
oıyuru	: Oluyor 5/17, 16/6
oıyusun	: Oluyorsun 45/215
oımucağ	: Olmayacak 2/28
oıyiri	: Oluyor 4/207, 37/207
okçaerikl̄ä	: Eriğin bir çeşidi 46/454,
okıjen (< Bulg. okrıjen)	: İl 40/42
okıka	: Kilo 46/133, 19/20, 21/35, 27/10, 37/288, 46/133, 11/27
okrāndadı (< Bg. okrıg)	: İlinedi 42/47
oktomuride (< Bg. oktomuri)	: Ekimde 40/5
okıucağ	: Okuyacak
okudl̄ä	: Okudular 40/9
okıudu_mu	: Okuduğun zaman 37/172
okıuduK	: Okuduk 45/10

oқudūm	: Okuduğum 45/12
oқudūn	: Oқuduğun 37/174
oқudurdu	: Okuturdu 34/125
oқudurġadı	: Okuturlardı 37/311
oқumā	: Okumaya 40/49, 41/1, 45/9, 8/3, 8/4, 8/9, 10/29, 34/366
oқumağ için	: Okumak için 45/3
oқumas	: Okumaz
oқunmas	: Okunmaz 18/118
oқurġamıř	: Okuyorlarmış 34/275
oқurқан	: Okurken
oқurқан	: Okurken 10/29, 43/22
oқutġara	: Okuttular ya 46/61
oқutmā	: Okutmaya
oқutmā	: Okutmaya 46/62, 34/124, 45/89
oқutturduқ	: Okuttuk, okutturduk 8/41
oқuturқан	: Okuturken 34/148
oқuvarı	: Okuyuverir 37/163
oқuyaġaқ	: Okuyarak 34/189
oқuyannarın	: Okuyanların 8/48
oқuyil ā	: Okuyorlar
oқuyuru	: Okuyor
oġcaқ	: Olacak 37/348, 37/386
oġcaK	: Olacak 8/128
oldī	: Olduğı 25/55, 37/91
oldīniz	: Olduğunuz 43/7
oldiyn	: Olduğı zaman 34/412, 4/187
oldīyn	: Olduğı zaman 4/258, 10/15, 34/47
oldīyn	: Olduğun
oldnen	: Olduğı zaman 3/37, 22/99, 37/75
oġduқtan sora	: Olduktan sonra 37/502
oġduқtān sora	: Olduktan sonra 4/191
ole	: Öyle 4/145

olī	: Oluyor 34/437, 34/495, 34/201, 34/286, 34/287, 43/319
oliya	: Yağ
oilyī	: Oluyor
oilyur u	: Oluyor o 45/130
oilyur	: Oluyor
oilyī	: oluyor
om beş	: On beş 45/211, 46/121, 46/379
om_ beş	: On beş 5/123, 22/23, 34/238, 37/67, 37/289, 42/49, 42/58, 42/69, 43/24, 2/30
omuzna	: Omuzuna 34/107
on dört_ t ā ne	: On dört tane 44/2
on_ sora	: Ondan_ sonra
on_ iki_ t ā ne	: On iki tane
on_ sara	: Ondan sonra 42/16
on_ so	: Ondan sonra
on_ so	: Ondan sonra 45/149, 45/357
on_ sora	: Ondan sonra 5/41, 5/48, 5/84, 5/122, 25/24, 34/25, 34/27, 34/37, 34/162, 34/163, 34/201, 34/307, 34/440, 34/490, 34/524, 40/3, 42/11, 40/23, 42/57, 45/18, 45/246, 45/248
on_ zara	: Ondan sonra 4/206
on_ zo	: Ondan sonra
on_ zō	: Ondan sonra
ona baқан	: Onu seven 4/100
onaman çin	: Anlaman için
onan	: Onunla 45/212, 45/215, 4/54
ondan sora	: Ondan sonra 8/42, 22/56
ondan_ sora	: Ondan sonra
ondan_ so	: Ondan sonra
ondan_ so	: Ondan sonra
ondan_ sora	: Ondan sonra 42/7, 45/8, 45/333, 45/314
ondan_ sora	: Ondan sonra 45/153, 13/20, 13/25, 17/9, 18/75,

	18/100, 22/47, 22/94, 22/98, 25/73, 30/9, 36/14, 36/28, 38/40, 39/6, 39/39, 39/45, 39/68, 39/81, 39/84, 39/86
ondān_sora	: Ondan sonra 40/2, 40/4, 40/20, 40/28, 40/29, 41/15, 45/153, 46/431
ondon_sora	: ondan sonra
ondon_sora	: ondan sonra
ondon_sora	: Ondan sonra
ondon_sora	: Ondan sonra
ondon_sora	: Ondan sonra 4/30
ondon_sara	: Ondan sonra 4/259, 18783, 25754, 39/97
ondon_sō	: Ondan sonra 19/28, 21/51, 25/71, 35/2, 35/3, 35/9, 35/12, 35/18, 35/53, 37/335, 38/42, 39/95, 46/128, 46/401
ondon_sona	: Ondan sonra 36/9, 36/22, 45/258, 45/367
ondon_sora	: Ondan Sonra 4/5, 4/14, 4/30, 4/43, 4/113, 4/177, 4/185, 4/207, 4/213, 4/236, 4/310, 4/313, 4/316, 4/324, 4/333, 8/43, 18/153, 21/15, 22/22, 22/25, 22/86, 22/98, 23/7, 34/23, 24/32, 25/12, 25745, 27/2, 29/2, 32/42, 34/126, 34/158, 34/176, 34/359, 34/391, 34/435, 34/482, 35/1, 35/11, 35/47, 35/49, 36/16, 36/29, 39/34, 39/94, 40/17, 45/359, 46/294, 46/315, 46/385, 46/331
onĭā	: Onlar 14/20
onle	: Öyle
onn	: Onu 34/61, 34/132, 34/136, 34/153, 34/190, 34/509, 37/143, 39/34, 39/97, 45/1, 45/236, 47/6
onn	: Onun
onn_çin	: Onun için 12/75, 24/43
onnā	: Onlar 14/19, 18/57, 18/75, 18/109, 18/127, 24/8, 34/32, 34/163, 34/164, 34/459, 35/18, 37/140, 38/25, 45/125, 45/51,
onnādan	: Onlardan 11/24, 34/127, 34/123

onnan	: Onunla
onnar	: Onlar
onnara	: Onlara
onnarı	: Onları 6/1, 13/5, 19726, 19/30, 34/41, 34/97, 34/275, 34/276, 34/280, 34/316, 34/344, 34/366, 34/457, 34/460, 34/463, 34/466, 34/475, 34/480, 34/487, 35/111, 38/19, 44/27, 45/233
onnarın	: Onların 8/71, 15/8, 24/7, 24/8, 30/3, 34/212, 34/318, 34/326, 347330, 34/365, 34/399
onnarġan	: Onlarla 45/17
ono_sora	: Ondan sonra 5/31, 5/34, 5/41, 4/43, 5/45, 5/47, 5/80, 5/90, 5/94, 5/121, 7/30
onosora	: Ondan sonra 5/47 5/117, 22/80
onsa	: Ondan sonra 45/245, 21/51
onsara	: Ondan sonra 4/85, 4/340,
onsō	: Ondan sonra 34/60, 34/400
onso	: Ondan sonra 45/102, 45/106, 45/237, 45/297, 48/18, 4/195, 21/10, 21/12, 34/434, 34/525, 34/526
onsora	: Ondan sonra 45/247, 42/78
onzāra	: ondan sonra 2/19
onzara	: Ondan sonra 25/41
ora	: Oraya 37/119
oraġ	: Orak 34/231
oraġġan	: Orakla 34/231, 34/233
orası (<orospu)	: orospu 4/324
ōraşyır	: Uġraşyır
orcunu	:Orucunu 3/24
orda	:Orada 45/34, 45/125, 45/173, 45/195, 45/230, 45/296, 45/304, 45/352, 45/372, 2/27, 4/143, 4/310, 5/3, 5/67, 5/69, 5/83, 5/89, 8/63, 8/74, 8/76, 10/17, 11/8, 12/56, 12/58, 13/63, 14/12, 18/3, 18/13, 18741, 18/44, 18/45, 18/56, 18/81, 18/95, 18/101, 18/109, 18/139, 21/49, 23/7, 23/11, 23/13, 27/9,

	30719, 31/6, 32/15, 32/36, 32/42, 34/9, 34/17, 34/52,
ordasın'a	: Oradasın ya 2/28
ordayın	: Oradayım 18/6
ore	: Oraya 18/116
orē	: Oraya 2/25, 28/11, 37/357,
orēn	: Oraya 10/14, 34/14
oren	: Oraya 45/88
oreni	: Oraya 36/38
orey	: Oraya 38/29, 38/45, 38/151, 38/158, 38/161, 45/63
oreya	: Oraya
oreye	: Oraya 6/12, 6/19, 6/28
orī	: Oraya 11/14
orīāda	: Oralarda 43/22
orīarı	: Oraları
ōrin	: Oraya
oriya	: Oraya 6/6
oriyn	: Oraya 34/150, 34/162, 34/228, 34/520
ormancıkan	: Ormancıyken 40/29
ōrsa	: Olursa
ort_yerinde	: Orta yerinde 38/164,
ort_yerine	: Orta yerine
oruş	: Oruç 32/28
ōsa	: Oİsa 40/6
ōsaīā	: Olsalar
osigurafkanı	: Sigortanı
osman kııç	: Erkek adı ve soyadı
ōsun	: Olsun
ōşam	: Akşam 34/28, 34/29, 34/59, 34/204, 37/169, 37/356, 38/111, 39/35, 39/36, 39/41, 39/43, 39/81, 46/306, 46/377, 46/380, 46/388, 46/406, 46/431, 46/459
ōşam_üstü	: Akşam üstü 34/46

ōşama ğıda	: Akşama kadar 46/295
ōşamında	: Akşamında 4/91
ōşamlayn	: Akşamleyin
ōşamlen	: Akşamleyin 46/318, 46/329, 46/339, 46/345, 46/367
ōşamleyn	: Akşamleyin 38/136
ōşamnèn	: Akşamleyin 34/56
ōşamnen	: Akşamleyin 30/20, 30/21
ōşamnın	: Akşamleyin 13/3
oştınada	: Obştına, ilce 5/54
ot çekv ä m ä	: Ot kaldırıvermeye, toplamaya 39/35, 39/40
otapise	: Otobüs 39/88
otçaq	: Oturacak
otğovornik (Bulg.otgovornik)	: Sorumlu 34/64
otlādırmış	: Otlatırmış
otleyelek	: Otlayarak 46/312
otnadıq	: Oturmadık 34/125
otu	: Otur 18/90
otumuşlā	: Oturmuşlar 5/55
oturcān	: Oturacağım 34/129
oturcāsın	: Oturacaksın 34/19
oturcāz	: Oturacağız
oturdlā	: Oturdular
oturdlā	: Oturdular 12/53
oturduqtan sora	: Oturduktan sonra
oturdumun	: Oturduğu zaman 11/12
oturlā	: Oturlar 4/225
oturulā	: Oturuyorlar 46/97
oturisin	: Oturuyorsun 34/131
oturuduğ ama	: Oturduk ama 34/127
oturuduq	: Otururduk 34/5, 34/6
oturyıs	: Oturuyoruz 10/21
otuz	: Otuz 37/66, 37/445, 40/2, 46/113,
otuz sekizinci	: Otuz sekizinci 37/166, 30/18

otyanda	: Öte yanda
ovaİadıĝ	: Ovalardık 4/3
oyna	: Oynar 21/41
oynā	: Oynar 4/94, 4/198, 4/215, 4/333, 33/25, 43/30
oynādı	: Oynardı 4/198
oynādıĝ	: Oynardık 34/16
oynadıĝtan sora	: Oynadıktan sonra
oynadır	: Oynatır 34/15
oynadırİā	: Oynatırlar 4/84
oynāİā	: Oynarlar 5/112, 5/44
oynāİadı	: Oynarlardı 22/80, 34/13, 48/30
oynāĝan	: Oynarken 4/215, 34/22
oynamā	: oynamaya 48/81, 34/26,
oynamaK	: Oynamak 18/80
oynamas	: Oynamaz 4/87, 4/91, 4/144
oynamasĝan	: Oynamazken 4/144
oynattırıldıĝ	: Oynattırdık 45/167
oynattırmayı	: Oynattırmayı, dalga geçmeyi
oynayı	: Oynuyor 4/187
oynİİā	: Oynuyorlar
oynu	: Oyunu 13/6
ozmattan beri	: O zamandan beri 32/34

Ö

öbür	: Diĝer 12/1, 25/67, 39/47, 45/161
öbür_gün	: diĝer gün 34/120
öbürgün	: Diĝer gün 34/443, 34/445
öbürleri gene	: Diĝerleri ise 4/58
öbürlerine	: Diĝerlerine
öbürlerini	: Diĝerlerini, öbürleri 10/55, 48/11
öbürlān	: Diĝerlerinin 46/30
öbürnü	: Diĝerini 4/161

öbürü	: Diğeri 45/16
ödec ā sis	: Ödeyeceksiniz 25/37
ödeyill ā	: Ödüyörlar 3/16 Öğüt veriyörlar
öküs	: Öküz 35/4, 46/220
öküz dili	: Phylitis scolopendrium
öküzlen	: Öküzle 42/79
ölceg	: Ölecek 2/29
ölcek	: Ölecek
öldü	: Öldüğü
öldü	: Öldüğü
öldü'ye	: Öldü ya
öldünen	: Öldüğü zaman 18/111, 18/133, 18/134
öldürceg oldu	: Öldürecek oldu
öldürç ā siz	: Öldüreceksiniz 25/69
öldürdünü	: Öldürdüğünü
öldürüyİa	: Öldürüyörlar
öle	: Öyle 18/54, 18/62, 18/63, 18/77, 18/97, 18/119, 18/141, 18/143, 18/144, 28/11, 34/40, 34/55, 34/97, 34/99, 34/160, 34/161, 34/205, 34/255, 34/272, 34/275, 34/279, 34/282, 34/314, 34/315, 34/325, 34/327, 34/405, 34/447, 34/476, 37/496, 45/73, 45/74, 45/78, 45/81, 45/154, 45/284, 45/299, 45/325, 45/333, 45/349, 45/351, 45/352, 45/361, 45/363
ölmäne	: Öldüğü için
ölştl ā	: Ölçtüler
ölyır	: Ölüyör
ölyır	: Ölüyör
ömer osman	: Erkek ismi
ömercİā	: Ömer hocalar (mahalle)
öncesi	: Önce 6/17, 14/29, 28/9

öncesine	: Önceleri 42/75
önc̄ä zinde	: Önceğizinde
önnde	: Önünde 25/2
önne	: Önüne 4/176, 4/180, 35/37, 37/350, 37/365, 37/372, 37/373, 45/203
önne gelen	: Önde gelen
önneri	: Önleri 34/463, 39/16
öremten	: Öğretmen
ören	: Ören (köy ismi) 172 12/23
örene	: Köy 9/12
ör̄ä l̄ä di	: Örerlerdi
örtüg	: Örtülü, kapalı 13/12
örtük	: Örtülü, örtük 37/364
örtünyısın	: Örtünüyorsun 4/51
örtüyorsun	: Örtüyorsun 4/46
örverl̄ä di	: Örüverirlerdi 45/80
öt_yana	: Öte yana, doğru, ötede
öt_yanķı	: Diğer taraftaki
öte	: Diğer tarafa 1/7, 4/237, 4/253, 5/6, 5/73, 5/74, 6/34, 7/23, 8/25, 10/19, 12/50, 12/70, 14/17, 22/73, 24/38, 25/24, 27/35, 27/43, 29/3, 29/4, 30/19, 34/122, 34/293, 34/394, 35/68, 36/13, 36/16, 36/37, 37/76, 37/81, 37/360, 37/405, 37/412, 38/54, 38/65, 38/91, 40/11, 43/28, 45/205, 45/358, 45/359, 46/81, 46/106, 46/424
öte yānı	: Öte doğru 46/106
öteki	: Diğer 8/39, 34/14, 34/119, 34/120, 36/32, 37/8, 37/139, 39/38
ötekleri	: Diğerleri 34/165
ötmyır	: Ötmüyor 46/313
ötte	: Ötede 12/24, 27/14, 40/53
ötten	: Öteden 12/90, 27/6, 27/34
ötyānı	: Öte yanı 46/288

özekken :

P

paça suvan	: Baş soğan
pagize	: Pakize, bayan ismi 12/25
paġatqayın (< Bul.)	: Tütünlerin kuruması için asıldığı çadır. 45/34
pālı	: Pahalı 4/26, 9/3, 18/19, 25/40
paġkaġan	: cop, paġkaġan
paġomoşn̄n̄ (< Bulg.)	: Muhtarın
paġtaġā	: Baltalar
paġtu (<Fr.)	: Palto
paġlıġ	: Paklık, temizlik
paġlıyırı	: Temizliyor 18/46
pālı	: Pahalı
paltalan	: Baltayla 4/172
pamıçç̄n̄ m̄m̄n̄ü	: Pamukçunun m̄m̄n̄ü, lâkabı ve adı
pamıġ	: Pamuk 34/96
pamıġç̄n̄ m̄stann̄ m̄m̄n̄ü:	Lakabıyla birlikte
pampacıġ onu	: Tamamen
pampacıġ	: Tamamen 208 34/314, 46/290
pampaçık	: Tamamen
pamuqçuġā	: Lakap
panayır	: Panayır 37/97
pañçaġ un	: Avuç un 34/51
paner	: Panayır
panere (Yun.)	: Panayıra 4/81
panerl̄ ā	: Panayirler 35/32
panerl̄ ā	: Panayirler 45/206
panerlere	: Panayirlara 34/1
paneyiri	: Panayırı
paneyirl̄ ā	: Panayirler 37/101, 45/215, 4/82
pantiġ	: Pantolon 35/38

pantıĭın	: Pantolonun 35/26
pantuĭ (İt.)	: Pantolon 45/81, 34/271
pantulları	: Pantolonları 18/142
panyir	: Panayır
para yĭr	: Para yiyer 45/218
paracıĭ	: Paracık 7/26
paracĭnnan	: Parasıyla 22/26
paraĭan	: Parayla
paralan	: Parayla 4/250
parapet	:
parasınnan	: Parasıyla 36/15, 16/5
parsaĭı	: bezi 4/320
pärşembe	: Perşembe 45/318, 45/324, 45/317
partisler	: Particiler 8/55
partiyada (< Bulg. Partiya	: Partide 40/41
partıyan sekretarmış (< Bulg. partıyen sekretar)	: Parti sekreteri 18/134
partıyann sıyasetı	: Partinin sıyasetı
partıyası	: Partisi 30/9
partıyen sekretar	: Parti sekreteri
partıyna şkola	:
paskele hateşını	: Paskalya ateşını 4/168
paskele	: Paskalya 4/158, 4/159, 4/167, 4/168
paskelle (<İbr.)	: Paskalya 2/44, 3/31, 3/33, 21/66, 22/87, 22/88, 22/90, 26/8, 27/39, 29/23, 30/20, 31/17, 33/14, 37/228
paskellede	: Paskalyada 22/89, 26/8, 37/228
pasportĭarınızı	: Pasaportlarımızı
pasportunu	: Pasaportunu
pastaĭını	: Pastalını 42/42
pařabortĭarı	: Pasaportları 42/51
paşabortunu	: Pasaportunu 39/64
paşaporta (<Fr.)	: Pasaporta 30/2
pařaportĭamızı	: Pasaportlarımızı

paşapurtlarımızı : Pasaportlarımızı
 paşportna : Pasaportuna 30/16

Patlangıç ācı Sambucus nigra

pařattırırđ : Pařattırđrđ 46/349, 46/352
 patlāřadı : Patlatırlardı 3/25
 pavıyondan : Pavilyon, dükkan
 pazem (<Fr.) : Pazen
 peçat (Bulg.) : Mühür 30/2, 30/11
 peçkamış (<Bulg.) : Sobaymış 33/10
 pekkeyis : Bekliyoruz
 peklā : Bekler 22/65
 pekledig : Bekledik
 pekledik : Bekledik
 pekleme : Bekleme
 pekleyı : Bekliyor
 pekleyın : Bekliyorum 38/83,
 pekliyiris : Bekliyoruz
 pekyililā : Bekliyorlar
 pelit : Pelit 39/1
 pempe : Pembe 34/35, 34/63, 37/364,
 peñçerden : Pencereden 8/23
 peñçereden : Pencereden 39/99
 peñçereye : Pencereye
 peñçerlā (<Far.pencere) : Pencere 3/39, 4/56
 peñçerlere : Pencerelele 21/51
 peñçerli (Far.pencere) : Pencere 4/36
 pensiya (<Bulg.) : Emekli parası 3!16
 pensiyе : Emekli parası 16/13
 pensiyecimnen (<Bg.) : Emekli paramla 22/29
 pensiyemi (< Bulg. pensiya): Emekli parası
 pensya : Emekli parası 30/7, 40/55
 pensye (< Bulg. pensiya): Emekli parası

peraİnaİā	: Çamaşır makineleri
perça (< Bulg. Perka)	: Pervane 45/45
perlit	: Pelit 19/5
persijski kilimlā̄ (< Bulg. persijski kilim)	: Halılar
pes	: Yaya
peşa	: Yaya 40/68, 45/61, 45/86
peşe	: Yaya 45/87
peşin parayı	: Peşin parayı 46/46
peştera (< Bulg.)	: Peştera (şehir ismi)
petir yanef (< Bulg. Petır Yanev)	: Erkek adı ve soyadı
petmezlen	: Pekmezle
petoİçıça	: Yıldız işareti
petrişte (< Bulg. Petiç)	: Şehir ismi 40/13
pıçā	: Bıçağı 18/65, 34/20
pıçāķ	: Bıçak
pıçak	: Bıçak 3/60, 4/291
pıçaklā̄	: Pıçaklar 18/62
pıİan	: Plan
pıİana	: Plana
pınāçıkķarın	: Pınarcıkların (Yer ismi) 45/329
pınar	: Pınar 22/93, 37/10
Pınar irelti : Polypodium vulgare	
pınayanda	: Yer ismi 21/60
pındık	: Fındık 4/159, 4/161, 4/163, 4/165
pırİanta	: Parlak, ince baş örtüsü 45/330
pıtırİı	: Tırtıklı 34/309
pİan	: Plân
pİaT	: Kumaş
pİat	: Kumaş 18/128, 45/81
pikerette	: Bir kere de
pilāf	: Pilāv 5/123
pilaf (< Far. pelāv, pilāv)	: Pilav 38/154, 38/166
pilāvİan	: Pilāvla 5/125

pinärlä	: Binerler
pincek	: Binecek 45/328, 4/229
pindi	: Bindi 46/84, 47/2, 35/62,
pindik	: Bindik 18/150, 42/49
pindik (< Far. funduĝ < Yun. Pantikos): Fındık	
pindimidi	: Binddiği zaman
pindirdim	: Bindirdim 46/450, 39/70
pindirdlā	: Bindirdiler 46/21
pindirilā	: Bindirirler
pindirirlerdi	: Bindirirlerdi
pindirlā	: Bindirirler
pindirlā di	: Bindirirlerdi 45/327, 47/3, 47/4
pindiyna	: Binddiği zaman, geldiğinde 45/141
pinebilecek	: Binebilecek 47/2
pinin	: Binin 46/420
pinincesi	: Binene kadar 41/13, 41/14
pānir	: Peynir 45/166, 46/371, 4/155
pānir gibi	: Peynir Gibi 4/155
pānir tenekisi	: Peynir tenekesi
pinā ken	: Binerken
pinā lā	: Binerler
pinā lā di	: Binerlerdi
pinmā	: Binmeĝe 34/3
pinmiş	: Binmiş 39/88, 45/203, 45/204, 34/180
pinmişin e	: Binmişsin ya
pinā rdik	: Binerdik
pinā sin	: Binersin
pinyı	: Biniyor 4/242
pıoça	: Bir kat beton 45/78
pirinçlen (< Far. birinc)	: Pirinçle 38/166
pirinşlen	: Pirinçlen
pisli	: Pisliği 46/38,

pislig	: Pislik
pişar (<Bulg.)	: Kâtip
pişiridig	: Pişirirdik 31/12
pişirmā	: Pişirmeğe 34/518, 4/17
pişiryırıs	: Pişiriyoruz 31/6
pitçek	: Bitecek 34/471
pitka	: Pide 45/286
pit ä ne	: Bir tane 12/89
pitti	: Bitti
plattan	: Kumaştan
plovdivin (< Bulg. Plovdiv)	: Filibenin 44/26
plovdiften (< Bulg. Plovdiv)	: Filibeden 44/30
po ispisak	: Listeye göre
pocar	: Pocar (yer ismi)
pocarın (< Bulg. pojar)	: Yer ismi
połomoşnuqıā (<Bulg Polomoştnik): Muhtarlar	
pojar	: Pojar (yer ismi)
pojarna (< Bulg. pojarna)	: İtfaiye 44/44
pojarnaıarı	: İtfaiyeleri 8/72
polomoşnik	: Muhtar
pomağ ama	: Pomak ama
pomaqıān	: Pomaqıāların 18/104
pomaqıāardan	: Pomaklardan
pomaqıāā	: Pomaklar 29/46
pomaqıāan	: Pomakıāa
pomaqıātı	: Pomaktı 25/4
pomān	: Pomağın 46/297, 46/299, 29/13
popas (< Yun. pappas)	: Papaz 18/107, 18/110
popazdan	: Papazdan (Köy ismi) 34/156
porıçqa	: Ismarlamak
poros	: Basit, bilgisiz
postaııarı	: Pastalları 34/1
postaqıısı (<Far.)	: Postu 34/129

poştacı (< İt. posta)	: Postacı 12/36
pořtacıĭā	: Postaneciliğe 12/6, 12/23
pořtacıķan	: Postacıyken 12/11
poştaya	: Postaneyeye 12/9, 12/10, 12/64
potin	: Ayakkabı 34/480, 34/500, 35/95, 37/377, 4/69, 22/32
potkovada (< Bg. potkovada)	: Köy ismi
potkovada	: Potkova (yer ismi)
potkovada	: Potkovoda (Yer ismi)
potķovadan (< Bulg. Potkova)	: Köy ismi 40/33, 12/12
potķovoĭoĭādan	: potkovolılardan
potkovoya	: Potkova'ya
potnik	: Atlet 34/353, 34/363, 37/182
poturĭan	: Poturla 4/61, 20/4, 20/11
prebit	: Haç
predimstĭan (Bulg.predimstvo)	: ncelikle 34/122
proferos (< Bulg. profesor):	Profesr
progimnazyaya	: 4/33
proķurarĭā (Bulg)	: Hakemler
prokurordan (Bulg.prokuror)	: Hakem
prosĭuķ	: Cahillik 34/19,
prosmuş	: Basitmiş, bilgisizmiş
prosveta (< Bulg. prosveta)	: Eğitim 8/42
pulis	: Laka
pulis	: Polis 21/56
purcinaĭā (<Bulg.Prujina)	: Fermuarlar
purjina	: 31/14
pustoletlen (< Bulg. pistolet)	: Fıskiye 46/378
ph	: Ph (taklit)
pütün	: Bütün 10/16, 10/51

R

radya aparat	: Radyo 1/1
radyede	: Radyoda
radioġā	: Radyolar 27/20
rahleye	: Rahle, masa 34/125
raķısis	: Rakısız 29/136
rāmetli (<Ar.rahmet)	: Rahmet 30/23, 38/137, 44/42, 12/4, 12/21, 12/26, 12/47, 18/89, 19/6, 19/7, 19/25, 19/31, 25/4, 27/32
ramķa (< bulg. Ramka)	: Çerçeve
ramķada	: Çerçevede (sırıkların asıldığı yer)
ramont (< Bulg. remont)	: Tamir 38/135
rasgālmiş	: Rast gelmiş, rastlamış
rasgelirse	: Rastlarsa 18/12
rasġadım	: Rastladım
rasġayedin	: Rastlayaydın 46/353
rasġayı	: Rastlıyor 46/111
rāt	: Rahatımız
rātımız (<Ar.rāhat)	: rahat
rātımız	: Rahatımız
rātġa	: Rahatla
rātġıķ	: Rahatlık
rātġla (<Ar.rāhat)	: Rahatla
rayinnāda	: Bölgelerde
rayķovoya	: Raykovo'ya, köy ismi
rayme	: Bayan ismi
rayon (<Bulg.rayon)	: Bölge
rayon (< Bulg. rayon)	: Bölge
rayonda	: Bölgede 3/32, 3/40, 10/1, 45/373
rayonda (<Bulg.)	: Bölgede beldede
rayonnara	: Bölgelere 38/52
rāzı (<Ar.rāzı)	: Razi 4/129, 45/142
raziġı	: Akşam 34/205
raziġıķġan	: Razılıkla 4/339

S

sā	: Sana
sā_yā	: Tereyağı 4/256
saba	: Sabah 18/85, 12/50, 26/4, 34/205, 48/121, 46/328, 46/339
sabā	: Sabah 21/67, 34/6, 34/66, 34/192, 34/416, 37/288, 38/10
sabā	: Sabaha 39/44, 2/32, 4/330
sabā çine	: Sabah çiyine
sabā karşı	: Sabaha karşı 34/66,
sabā karşıya	: Sabaha karşıya 39/44
sabā_ı	: Sabahı 37/248
saba_ı	: Sabahı
sabağan	: Sabahleyin
sabāğan	: Sabahleyin
sabāğānda	: Sabahlarında 31/14
sabāğayn	: Sabahleyin
sabağayn	: Sabahleyin 21/25
sabāğēn	: Sabahleyin 18/28, 18/140, 34/37
sabālayn	: Sabahleyin
sabālen	: Sabahleyin
sabālēn	: Sabahleyin
sabalen sabattan	: Sabahleyin erkenden 27/37
sabalen	: Sabahleyin 45/104, 45/163, 46/43, 46/359
sabālen	: Sabahleyin 46/420, 4/85, 4/87, 4/180, 4/314, 4/320, 12/52, 29/23
sabāleyn	: Sabahleyin
sabaleyni	: Sabahleyin 22/67, 38/65
sabālīn	: Sabahleyin 34/34
sabālin	: sabahleyin 34/395
sabāliyn	: Sabahleyin 4/313, 4/26, 12/33, 22/78
sabālım (<Ar.şabāḥ)	: Sabahleyin 34/395
saban	: Saban 35/5

sabannālan	: Sabanlarla
sabannı	: Sabanını
sabası	: Sabahı
sabāsi	: Sabahı 40/62, 4/146, 34/196
sabāsi ki	: Sabahı Ki 4/146
sabāsında	: Sabahında 13/19
sabasında	: Sabahında 28/6
sabaya	: Sabaha 30/22, 34/7, 34/58, 34/65
sābı	: Sahibi 41/31
sacack	: Sacak (köy ismi)
sacayın	: Sacayağının 4/44
saçaq	: Salon 22/23, 25/7
saçaқта	: Koridorda, salond 46/389, 25/7
saçaқтан	: Salondan 46/57, 21/2
saçān	: Salonun 39/56
saçılıyır	: Saçılıyor
saçke	:
sād	: Saat 46/458
sādetlim	: Saadetlim
sādı	: Saydı 44/15
sādīn (< Ar. sādık)	: Sadık'ın 18/88
safelen	: 18/37
sāh	: Sahan
sahib (< Ar. sāhib)	: Sahip 32/13
sahib oıuқ ta	: Sahip Olupda 32/13
saļā	: Salar
sāļādıқ	: Sağlardık
saļāļāmış	: Salarlarmış 19/10
sāļam	: Sağlam 46/428, 46/430, 4/177, 13/20, 13/24, 18/9, 19/28, 33/15
sāļamdı	: Sağlamdı
sāļamına	: sağlamına 46/304, 46/446
sāļamıқ	: Kuvvetlilik 28/8

saġamura	: Tuzlu su 34/436
saġannā	: Salanlar
saġcaġġā	: Salacaklar 34/6
saġcāsın	: Salacaksın
saġdġā	: Saldılar 12/74
sāġġ	: Saġlık 37/37, 37/251
sāġıġ	: Saġlık
saġırdıġ	: Salardıġ
saġġanādıġ	: Sallanırdıġ
saġġandīmız	: Sallandıġımız 28/7
saġġanırdıġ	: Sallanırdıġ 19/27
saġġanırlādı	: Sallanırlardı
saġġanıylā	: Sallanıyorlar 18/9
saġġanmā	: Sallanmaya 26/4
saġġanyır_a	: Sallanıyor ya 25/8
saġmazġādı	: Salmazlardı 34/148, 45/219
saġmyilā	: Salmıyorlar 8/63
saġvarırdıġ	: Salıverirdik 46/367
saġvaryır	: Salıveriyor
saġyılā	: Salıyorlar
saġyılġā	: Salıyorlar
saġyırum	: Salıyorum 7/42
saġyilā	: Salıyorlar 29/34
saġyillā	: Salıyorlar
sāġan	: Saġken 40/25
saġatġayıġġā	: Sakatlıyorlar
saġġandġā	: Saklandılar
saġġlamyın_a	: Saklamıyorum ya 37/51
saġġālādı	: Salırlardı, bırakırlardı
sāġlam	: Saġlam
sālam	: Saġlam 4/67, 28/7, 46/54,
saleġayın mūmūnne	: Erkek ismi ve soy isim 46/151
saleġayın mūmūnü	: Erkek soyadı ve adı 46/363

salemerin	: Saliömer'in 18/88
sālīg işçileri	: Sağlık İşçileri
sali	: Salı 44/40, 46/117
salilā	: Salıyorlar 18/62
salilen	: Saliyle, erkek ismi
sālīm	: Erkek ismi 46/364, 46/365
sālīm ağayın (< Ar. Sālīm)	: Salim abinin
salimin embyede	:
sālīnda	: Sağlığında
salmağ	: Salmak
salmyāmedş	: Erkek ismi
saḏlā	: Saldılar, bıraktılar
Sāmağ	: Sağmak 46/294
samanınnan	: Samanıyla 42/85
samannarı	: Samanları 46/125, 46/127, 46/128
sān	: Senin 4/39, 4/59, 12/8
sāna (<Ar.)	: Sahana 4/269
sancā	: Salıncağa 45/213
sancağ	: Salıncak 22/77, 34/226, 37/101, 37/250, 40/72, 45/204
sancağlara	: Salıncaklara
sancağkara	: Salıncaklara 34/2
sandağlara	: Tütün sırıklarının asıldığı sopalara 9/12
sandığlan	: Sandıkla
sandīn	: Sandığın
sanırsın	: Zannedersin
sanki	: Güya 31/16, 34/434, 34/438
sānnan mı	: Sahanla mı
sant	: Santim 34/237, 34/259, 34/260, 34/261
santarkaġā (<Bulg.sanitarka)	: Bayan temizlik görevlileri 34/168
santim	: 34/489, 45/221, 45/213, 45/351, 45/352
santim	: Bozuk para, demir para 4/84, 1610, 34/238, 34/245, 34/435

santin	: Santim (kuruş) 16/8, 45/207, 45/208
santinden	: Santimden, kuruştan 37/425
santine	: Santime 12/63
santinnen	: Santimle, kuruş 40/23
santraılın (< Fr. central)	: Santralın
sapın	: Sabun 34/369
sappādorulaını	: Sapladorularını (yer ismi)
saqlāıadı	: Saklarlardı
sārdıđ	: Sağırdık 12/77
sargı	: Sargı, çocuk bezi 34/418
sargı	: bez
sārgisini	: Sergisini 6/20
sārı	: Sarar 4/321
sarıdı	: Sarıydı 45/75
sārıımuş	: Sarılmış 5/60
sarıķ	: Sarılı 3/47, 10/51
sārıķ	: Sarılı
sarī	: Sarık, Sarığı
sārīdik	: Sardık 34/82
sarjant	: 25/58
Sarmaşık: Hedera helix	
sārmıl	:
sārtçe	: Sertçe 34/86
sāryil ā _ya	: Sağırıyorlar ya
saşlā	: Saçlar
saşların	: saçların 34/29
sāt (Ar.sā'at)	: Saat 46/367, 46/417, 1/5, 4/221, 4/239, 4/315, 4/316, 5/124, 7/9, 12/40, 18/96, 22/92, 32/24, 34/6, 34/133, 35/72, 37/5, 37/6, 37/7, 37/42, 37/43, 45/11
sāta	: Saatte 34/164
satādik	: Satardık 45/262
satalit (< Bul. Satalit)	: Satalit (yer ismi) 45/194

satçaq	: Satacak 37/153
satçāsın	: Satacaksın
sātçāz	: Saatçağız 34/134
satēn	: Zaten 12/73, 37/446, 43/36, 45/267
sātı	: Saati 37/267, 37/268, 37/269
satı	: Zaten
satııyırı	: Satılıyor
satın	: Zaten 33/24, 34/80, 34/3263, 37/21, 37/183, 45/238, 45/266
satına	: Saatine
sātına	: Saatine 19/24, 37/267
sātında	: Saatinde 39/67
sātını	: Saatini
satırdıq	: Satardık 45/275
sātıarında	: Saatlerinde 6/27
satmā	: Satmaya 46/283, 45/261, 45/262
sātta	: Saatte 12/88, 14/11, 18/12, 18/14
satvādım	: Satıverdim 38/161
satyuıā	: Satıyorlar
savandır	: Soğandır
savete (Bulg.sıvet)	: Muhtarlığa 25/25, 25/27
savetimize	: Muhtarlığımıza 14/11
savetlen (< Bg. sıvet)	: Muhtarlıkla 38/90
savetti (Bulg.sıvet)	: Muhtarlığı 34/145
savıncı	: Sabuncuğu
savruıyır	: Savruluyor 42/81
sāya	: Sağ yağ46/439
sayāқан	: Sayarken
sayııyı	: Sayılıyor 18/116
sāyır	: Sağıyor 46/281
sāyibiyiz	: sahibiyiz 2/27
sā de	: Sadece
sā de	: Durmadan

sebeb	: Sebep
sebedni	: Sepetini 48/13
sebetlen	: Sepetle
seçem̄ısın	: Seçemiyorsun 34/18
sefte (< Ar. İstiftāh)	: Sefte, ilk 34/510, 45/198
sekis	: Sekiz 46/240, 46/322, 4/71, 4/1, 11/2, 11/10, 12/89, 12/90, 14/4, 17/3, 17/5, 21/47, 37/66, 45/306, 46/1,
sekizincilen	: Sekizinciyle 45/98
sekmece	:Ot ismi
sekretarka (<Fr.)	: Bayan sekreter
selāum aleykūm	: Selāmünaleykūm
selektisyelen (< Bulg. selektsiya):	Seleksiyonla 37/287
selimeyin	: Selimenin 4/100
selmin hasanı	: Erkek soyad ve ad
semer	: Semer 45/342
semerinde	: Semerinde 46/21
semis	: Semiz
sene_m ni	: Sene mi 25/73
sene_midi	: Sene miydi 2/17
senelār	: Seneler 6/22
senelerinde	: Senelerinde 4/14, 8/1, 10/2, 10/22, 32/2, 32/32, 37/31, 37/32
senel ā̄ nde	: Senelerinde
senel ā̄ ne	: Senelerine
sennen	: Seninle
sep ā̄	: Serper
sep ā̄ di	: Sürüyordu, sıkıyordu 34/27
sepetinnen	: Sepetiyle 39/77
Sepmece: Centaurea cyanus	
septemvri (< Bulg. septemuri):	Eylül ayı 42/45
serār	: Serer 6/20

serbes	: Serbest
serbez	: Serbest 26/3
serā dik	: Sererdik
serfoş	: Sarhoş 40/69
serfoşluk	: Sarhoşluk 5/19, 32/30
serhoş	: Sarhoş 46/39
seslencās	: Sesleneceğiz
sessin	: Seçsin
seşsin	: Seçsin
set	: 2/64
setere	: Hırka 22/35, 34/101, 34/263, 34/330
setereyi	: Ceket 18/138, 18/143
setre (<setre)	: Setre 3/41
setreclā	: Setereciler, lâkap 20/7, 20/14
sevdī	: Sevdiği 18/51
sever	: Sefer 18/63
sevette (<Bulg.)	: Muhtarlıkta
sevyin	: Seviyorum
seyilyis	: Sayılıyor 27/32
sıçan	: Fare 39/78, 44/16, 45/248
sıçannālan	: Sıçanlarla
sıçyırū	: Sıçıyor
sıqāmısın	: Sıkar mısın
sıqıldıydı	: Sıkıldıydı
sıqıqta	: sıkıp da 4/305
sıqındı	: Sıkıntı 8/48
sınıfā	: Sınıflar 42/38
sınıva	: Sınıfa 8/39
sırı (< sırık)	: Tütünlerin ipe dizilmiş hali
sırıkta	: Tütünlerin ipe dizilmiş hali
sırinnan	: sığıryla
sırt tāla	: Sırt tarla, yer ismi
sırtta	: Sırtta, arkada 6/23

sırttālāsı	: Yer ismi
sıstaf (<Bulg. sıstaf)	: Çalgıcı grubu 5/8
sıtmadım	: Isıtmadım, yatırmadım 37/665
sıvalı	: Sıvalı
sıvışır	: Sığışır mı 34/81
sıvıtma	: Çörek çeşidi 37/169
sıvıtyır	: Cıvıtıyor 39/80
sızma	: Kavurma 22/60, 45/243
sızmaġā	: Sızdırma 22/58
sicimn ā len	: Naylon ipiyle
siġnal (<Bulg.)	: Sinyal
sigora çekyı	: Emniyete alıyor
sigornosun	: Polisin
sigunus (<Bulg.sigocnos)	: Polis
silädig	: Silerdik
silähınnan	: Silähıyla
silahınnan	: Silahıyla 42/5
silähġan	: Silähla
silceg	: Silecek 34/41
silhınnan (<Ar.silah)	: Silahıyla
sindicik	: Şimdi
Sinir otu Plantago major	
sinisi	: Sofrası 46/13
sinni	: Şimdi 37/411
sır	: Seyir 22/76, 22/86
sırdan	: Sığırdan
sıreg ġsan	: Seyrek insan 37/281
sırek	: Seyrek 34/416, 38/167, 45/71
sirsinsin	: İrkilmek 34/196,
sis	: Siz 5/80, 8/32, 14/32, 18/4, 18/71, 18/72, 18/115, 25/40, 25/49, 25/68
sivri kayann	: Sivri kayanın (yer ismi) 46/310,
sivri	: Sivilce 4/184, 34/61, 46/310, 46/438,

sivri	: Ucu sivri
sivride	: Sivride (yer ismi) 46/310,
sivriye	: Yer 43/14,
siyredā dik	: Seyrederdik
slver	:
smesen braḡıarı (< Bulg. brak):	
smolen (< Bg. Smolyan): Şehir ismi	2/1, 31/287, 36/7, 36/58, 42/46
smyana (< Bulg. smyana)	: Vardiye 45/53,
sā n	: Senin
snimkası	: Fotoğrafi
sā nki	: Seninki
soꞥuḡ	: Soğuk
sobaġā	: Sobalar 35/87,
soban	: Sobanın
sodayın	: Sodayın 34/109
sofyā	: Sofya'ya 44/39, 44/40
sofyadadım	: Sofya'daydım 44/42,
sofyadaḡı	: Sofya'daki 9/7
sōġıḡ	: Sağlık
soḡā	: Sokar 13/7, 46/343,
soḡādıḡ	: Sokardık 27/38, 31/7, 31/16, 33/17, 45/233
soḡāġadı	: Sokarlardı 13/5, 19/30, 34/403,
soḡānı	: Sokağın
soḡarıs	: Sokarız 13/25,
soḡmyurꞥu	: Sokmuyor ya
soḡtumunu	: Sokuğın zaman
soḡuluḡ t	: Sokulup Da
soḡursun	: Sokarsın 34/198
soḡvādık	: Sokuverdık
soḡyıġā	: Sokuyorlar
soḡyısın	: Sokuyorsun 45/234
soḡyusun	: Sokuyorsun
sona	: Sonra 4/181, 9/19, 9/23, 18/17, 18/29, 18/32, 18/34,

	18/37, 18/38, 18/42, 18/50, 18/51, 18/96, 18/98, 18/101, 18/110, 18/119, 18/120, 18/124, 18/135, 18/144, 21/4, 21/76, 21/79, 26/5, 35/51, 35/53, 35/55, 35/62, 35/87, 35/107, 35/109, 36/9, 42/42, 45/19,
sonadan	: Sonradan 45/100, 45/160
sonāķında	: Sonrakinde
sonara	: Sonra 42/21, 42/28, 42/37, 42/44, 45/81, 45/98, 45/350, 45/351
sonca	: Sonra 7/29, 12/61
soncara	: Sonra 12/15, 12/38, 27/19, 42/8, 42/12, 42/13, 42/48, 42/52, 42/54, 42/59, 42/65, 42/81
sonda	: Sonunda 12/37, 12/85, 34/522, 36/40, 40/67
sondan sona	: Sonradan sonraya 45/58,
sondan sonaya	: Sonradan sonraya
sonncu	: Sonuncu 2/18
sonraķı	: Sonraki
sonvara	: Sonra
sopa_m	: Sopa mı
sopaķā	: Sopalar
sopaķan	: Sopayla 11/18, 39/63
sopayın	: Soplanın 45/5
sōra (< Ar. sufre)	: Sofra 2/3, 2/20, 3/9, 3/34, 3/38, 4/261, 7/27, 7/28, 13/187, 13/22, 22/65, 22/96, 28/9, 34/12, 34/77, 34/116,
sōra	: Sonra 37/119, 37/117, 37/140, 37/147, 37/149, 37/223, 37/240, 37/249, 37/263, 37/293, 37/298, 37/300, 37/309, 37/337, 37/390, 37/404, 44/28, 44/30, 44/42, 44/44, 2/3, 2/20, 3/9, 3/34, 3/38, 13/18, 13/22, 13/25, 22/55, 34/145, 1651, 34/264, 34/350, 34/365, 34/430, 34/457, 34/458, 34/485, 34/500, 34/508
sōradan	: Sofradan 34/452, 45/109
sōradayız	: Sofradayız 45/23
sorāķāsa	: Sorarlarsa 12/67,
sōrası	: Sonra

sōrdan	: Sonradan
sorġu	: 34/401, 37/384
sorġuċuk	:
sorġuġan	: 33/23, 34/414
sorġusunnan	: Sorgusuyla
sōrġā	: Sorarlar
sormā	: Sormaya 24/18
sormaġlan	: Sormakla
sormıcan	: Sormayacaġım 14/45
sormil ā	: Sormuyorlar 25/25, 29/7
sorsunnā	: Sorsunlar 29/17
soruduk	: Sorardık34/136
sōrusun	: Sorarsın4/120
Soruştursunnā	: Soruştursunlar
soruşturyur	: Soruşturyur
soryı	: Soruyor 4/116
soryısın	: Soruyorsun 4/120
sotġāda	: Sotlar, köy ismi
sova	: Soba 46/6,
soyādıġ	: Soyardık 4/3
soyāġlāmış	: Soyarlarmış 20/7
soyguncumuş	: Soyguncuymuş 20/7, 20/15
soyuġta	: Soyup Da
soyunmā	: Soyunmaya
sōbü	: Söbe 45/286,
sōkġā	: Sökeceġi
sōkyüsün	: Söküyorsun
sös	: Söz 5/6
söylenildi	: Söylenildiġi
söyleniliyor	: Söyleniliyor
sözlen	: Sözle 4/177
sözümüzizi	: Sözümüzü 38/72
spaġnaġā (< Bulg. spalnya):	Yatak odası

spirķaya (<Bulg.spirka)	: Duraĝa25/2
staçķa (Bulg.staçķa)	: Eylem 25/54, 25/55
stadyon (< Bulg.)	: Stadyum 45/188
star serjant	:
su bacası	: Banyo 42/20
su deyrininin	: Su dairesinde
sūĝ	: Soĝuk 10/21
sūĝ olurmuş	: Soĝuk olurmuş
suĭ çairl ā	: Yer ismi
suĭacaķlāmiş	: Sulayacaklarmış 46/381
suĭamāna	: Suladıĝım için
suĭan	: Suyla 4/38, 19/2, 21/20, 34/367, 34/368, 37/483
suĭāsan	: Suĭarsan 18/23, 46/383
sultan otu	: Sambucus ebulus
suĭtan otunnan	: Sultan otuyla
sūķ	: Soĝuk 39/51,
sūķlādik	: Soĝuklardık, üşürdük 45/122
sūķlāķan	: Soĝuklarken
sūķta	: Soĝukta22/18,
suĭan	: Suyla37/781
suĭçayırlādan	: Sulu çayırlardan (yer ismi)
sūl ā di	: Söylerdi
sūle	: Söyle 5/96, 29/21, 38/17, 38/73
sūlēcēĝ gibi	: Söyleyecek
sūlec ā m	: Söyleyeceĝim
sūledi	: Söyledi 46/52,
sūleme	: Söyleme
sūlemek	: Söylemek 4/318
sūlēmese	: söylemezse 4/305
sūlemezdik	: Söylemezdik34/21
sūlemyır	: Söylemiyor
sūlemyıs	: söylemiyoruz 46/123

sūlerin	: Söylerim 40/28
sūlesen	: Söylesen
sūlesen_e	: Söylesen ya
sūlesin	: Söylesin
sūleyız	: Söylüyoruz 41/27
sūleyi	: Söylüyor 4/126
sūlüyül_ā	: Söylüyorlar 4/330
sūmek	: Sövmek 46/188
sūmesin	: Sövmesin, küfür etmesin 34/30, 34/40
sūni gürbe	: Suni gübre
suphanekeden	: Subhâneke, namazda okunan dua 34/46
surat	: Surat yapmak 46/98
suratımıza (<Ar.sūrat)	: Surat
suratlarımıs	: Suratlarımız34/39
suşuİnasınn	: Tütünlerin kuruması için asıldığı çadır 46/77
sūtlā	: Söğüt ağaçları 40/72
suvalı	: Sıvalı 34/509, 35/29
suval	: Sual
suvan	: Soğan 4/48, 7/32
suvanık	: Sıvalı, sıvanık4/57
suvarl_ā di	: Sıvarlardı
suvayıp	: 11/22
sūy_ā kan	: Söverken
suyus	: Suyuz, su gibiyiz 34/92
sübürke	: Süpürge 31/1, 45/110, 45/111
sübürke tūmu	: süpürge tohumu 45/110
sübürkelen	: Süpürgeyle4/42
südü	: Sütü 4/152, 35/70, 37/383, 37/384, 37/405
südün	: Sütün 4/146, 4/147, 4/151
sülemezden	: Sülemezliden, köy ismi
sülemezli	: Köy ismi 40/16, 46/129, 46/184, 46/201, 46/203
süleyem	: Söyleyeyim mi
süleyiz	: Söylüyoruz

sülī	: Söylüyor 25/43
süliyin	: Söyleyeyim
sülman	: Süleyman, erkek ismi 12/64, 38/108, 46/97, 46/98
sülman ağa	: Süleyman abi 46/98, 46/251, 46/256
sülman ağayın mıstann alli	:
sültlän	: Taraxacum officinale
sülüyun	: Söylüyorum 17/4
sülüyurl ā	: Söylüyorlar
sülüyuru	: Söylüyor
sülüyurun	: Söylüyorum
sülüyü	: Söylüyor
sünük kireç	: Sönük kireç 12/57
süpürüdük	: Süpürürdük 4/42
sürälenin	: Sülalenin
sür ā dik	: Sürerdik
süremyin	: Süremiyorum
sürkke	: Sürükle 46/39
sürkleye	: Sürükleye Sürükleye
sürkl ā l ā	: Sürüklerler
sürm ā	: Sürmeğe
sürm ā	: Sürmeğe
sürmesken	: Sürmezken
sürmyır	: Sürmüyor 46/135
sürç ā s	: Süreceğiz
sürteris	: Süreriz 34/34, 34/35
sürttüryıllā	: Sürttürüyorlar
sürtük te	: Sürtüp De
sürükleyelek	: Sürükleyerek
sürüsünnen	: Sürüsüyle 25/22
süt çalākan	: Süt Çalarken
süyür	: Sövüyor 46/191

Ş

şā_ıtlen (<Atr.şāhit)	: Şahit 4/341
şabğa	: Şapka 31/22
şabķıanırķan	: Aydınlanırken
şādye	: Şadiye, bayan ismi
şahıandı	: 40/75
şalıak	: Parlak 34/265
şalıayık	: Parlak
şākirin isyen	: Erkek adı ve soyadı 46/131
şākirin isyenn	: Erkek adı ve soyadı 46/84, 46/393
şandırıādan	: Şandırlardan (kōy ismi) 48/40
şannādan	: Şanlardan (kōy ismi)
şarpa (<Fr.)	: Eşarp, atkı
şāşık	: Şaşıp 18/83
şāşırttırdı	: Şaşırdı
şāşıryırın	: Şaşıryorum 29/43
şāşmā delālet	: Şaşmaya delalet
şāştım	: Şaşırdım 46/73, 46/163
şattanada	: Şahtanada (yer ismi)
şattanadan	: Şahtana (yer ismi) 46/324
şavıl şuvıl	: Savıl şavıl
şavık	: Aydınlık
şavıkıanyı	: Aydınlanıyor
şavķınnan	: İşıģıyla
şayķaıadı	: Çiviledi 34/103
şayķaıadı	: Kutularını
şe çuka (< Bulg. šte çuka)	: Varacak
şēde	: Şeyde
şefket	: Erkek ismi 46/347
şeitlere (< Ar. şehīd)	: Şehitlere
şekerlen	: Şekerle
şekersis	: Şekersiz

şenliklā	: Şenlikler 13/18
şennik	: Şenlik 4/104, 5/42, 45/170
şeravgayın	: Şerif ağayın
şerbet	: Hayvan gübresinin su ilave edilmiş şekli 35/49, 38/154
şerbet	: İçecek
şeriyat	: Şeriat
şeyaptlā	: Şey yaptılar 39/36
şıklatmā	: Şıkırdatmak 34/16
şırılan.yā	: Sıvı yağ 34/51
şıvaç (<Bulg.şıvaç)	: Terzi
şıvaşlā (<Bulg.şıvaç)	: Terziler 34/97
şifalı (<Ar.şifa)	Şifalı
şilaılan	:
şim	: Şimdi
şindik	: şimdi 37/422, 45/69
şindiye	: Şimdiye 25/51, 42/34, 46/317, 46/322
şindiye ğidā	: Şimdiye kadar 25/51, 46/317, 46/322
şiniki	: Şimdiki 45/365
şiniye	: Şimdiye
şinki	: Şimdiki 4/52, 4/198, 34/357, 37/121
şinni	: Şimdi
şişirlā	: Şişirirler
şitannık	: Şeytanlık
şā kirin	: Erkek ismi
şoförün	: Şoförün 40/69
şpionmuşun	: Ajanmışsın 25/48
şpont	:
ştayğayın (< Bulg.)	: Kasanın
şuğdā	: Şu kadar 37/63, 45/227
şuğda	: Şu kadar
şumnudan	: Şumnudan

şüfer (< Fr. chauffeur)	: Şoför 12/67, 46/117
şüfere	: Şoför
şükrü tayir	: Erkek adı ve soyadı
şükürlär	: Şükürler 38/136
şē (<Ar.)	: şey 3/20, 3/88, 3/44, 25/68, 34/81, 34/296, 34/333, 35/46
şappa ara	: Şappallara (köy ismi) 12/43
şekerlen	: Ekmekle 22/6, 48/2
şinki gibi	: Şimdiki gibi 4/52, 4/198
şini	: Şimdi 3/35, 4/18, 4/22, 4/42, 4/49, 4/50, 4/57, 4/96, 4/112, 4/126, 4/155, 4/158, 4/160, 4/231, 4/234, 4/260, 4/167, 4/174, 4/296, 5/15, 5/19, 5/101, 5/105, 7/33, 8/63, 8/64, 9/9, 10/32, 10/50, 10/53, 12/89, 13/6, 13/7, 14/11, 14/27, 14/37, 15/7, 16/5, 17/1, 17/3, 17/6, 18/8, 18/22, 18/28, 18/43, 18/57, 18/92, 18/93, 18/94, 18/97, 18/140, 18/144, 18/145, 21/9, 21/18, 21/27, 21/39, /1/49, 21/77, 22/23, 22/101, 25/39, 26/3, 27/7, 27/11, 27/13, 27/19, 27/20, 27/28, 27/44, 27/45, 29/40, 30/2, 30/16, 32/69, 33/1, 33/22, 34/163, 34/215, 34/440, 35/74, 37/1, 37/26, 37/76, 37/82, 37/114, 37/185, 37/222, 37/265, 37/419, 37/427, 37/441, 37/444, 38/2, 39/33, 39/43, 39/60, 39/86, 40/42, 40/60, 41/1, 41/8, 41/9, 42/14, 42/84, 43/3, 43/19, 43/20, 43/23, 43/29, 43/35, 44/5, 45/69, 45/89, 45/122, 45/180, 45/190, 45/203, 45/256, 45/300, 45/307, 46/30, 46/49, 46/89, 46/97, 46/113, 46/115, 46/120, 46/163, 46/201, 46/204, 46/248, 46/306, 46/307, 46/309, 46/310, 46/311, 46/312, 46/314, 46/327, 46/336, 46/352, 46/376, 46/383, 46/385, 46/397, 46/398, 46/406, 46/416, 46/426, 46/435, 46/437, 46/439, 46/441, 46/443, 46/447, 46/449, 46/452, 46/459, 48/30

şüferlig için	: Şoförlük için 12/59
şivaşdı	: Terziydi 12/63
şapkaİan	: Şapkayla 5/75
şindi	: Şimdi 4/94, 4/159, 5/11, 5/36, 5/37, 5/64, 5/85, 5/115, 9/3, 10/24, 14/2, 14/10, 14/17, 16/1, 16/14, 17/4, 18/5, 18/8, 18/12, 18/20, 18/25, 18/31, 18/40, 18/41, 18/54, 18/62, 18/70, 18/75, 18/76, 18/80, 18/103, 18/106, 18/115, 18/120, 18/127, 18/131, 18/133, 18/148, 18/149, 22/14, 22/15, 22/28, 22/51, 24/38, 27/7, 27/10, 27/42, 27/43, 28/1, 28/2, 28/10, 29/3, 29/5, 29/8, 29/24, 34/11, 34/12, 34/44, 34/54, 34/59, 34/102, 34/123, 34/177, 34/186, 34/216, 34/245, 34/249, 34/250, 34/252, 34/279, 34/280, 34/335, 34/355, 34/361, 34/363, 34/380, 34/430, 34/477, 34/481
şelā	: Şeyler 3/27, 3/30, 3/42, 4/134, 4/181, 4/293, 7/2, 13/20, 27/12, 27/19, 28/5, 30/25, 33/9, 33/17, 33/21, 34/231, 34/308, 34/341, 36/6, 36/44, 37/104, 37/141, 37/161, 42/15, 42/71, 42/84, 42/86, 43/1, 43/34, 45/84, 45/118, 45/174, 45/199, 45/215, 45/299, 45/353, 46/229
şāyit (Far.şāhid)	: Şahit 2/13
şübürke	: Süpürge 27/2
şin_de	: Şimdi de 3/1, 3/7, 3/16, 3/18, 3/19, 3/20, 3/27, 3/28, 3/39, 4/94
şītan	: Şeytan 5/4
şyaptİā	: Şe yaptılar 12/6
şabannādan	: Şabanlar'dan, köy ismi 9/7
şe_yapyır	: Şey yapıyor 3/8
şin	: Şimdi 3/27, 3/48, 4/14, 4/23, 4/26, 4/55, 4/79, 4/88, 4/92, 4/96, 4/98, 4/108, 4/110, 4/137, 4/143, 4/159, 4/171, 4/183, 4/221, 4/232, 4/234, 4/246, 4/247, 4/265, 4/290, 4/293, 4/301, 4/318, 4/320,

4/337, 5/83, 5/87, 5/113, 8/34, 9/12, 9/20, 10/4,
 10/17, 10/18, 10/29, 10/34, 10/48, 10/56, 11/1,
 12/6, 12/8, 12/19, 12/24, 12/26, 12/28, 12/30,
 12/31, 12/32, 12/33, 12/36, 12/44, 12/45, 12/70,
 12/83, 12/86, 12/87, 13/5, 13/7, 13/12, 14/5, 14/7,
 14/9, 14/11, 14/15, 16/10, 18/6, 18/7, 18/73,
 18/106, 18/125, 18/141, 18/142, 18/151, 21/37,
 21/52, 21/56, 21/76, 21/77, 22/38, 22/45, 24/17,
 24/28, 25/4, 25/65, 30/10, 30/25, 34/22, 34/23,
 34/26, 34/44, 34/62, 34/67, 34/77, 34/99, 34/117,
 34/141, 34/143, 34/147, 34/151, 34/160, 34/181,
 34/217, 34/221, 34/225, 24/228, 34/235, 34/236,
 34/248, 34/261, 34/271, 34/276, 34/277, 34/307,
 34/321, 34/323, 34/329, 34/333, 34/350, 34/353,
 34/354, 34/370, 34/388, 34/393, 34/430, 34/431,
 34/449, 34/457, 34/465, 34/470, 34/487, 34/491,
 34/502, 34/536, 34/537, 35/7, 35/14, 35/15, 35/22,
 35/29, 35/87, 35/103, 37/7, 37/52, 37/53, 37/77,
 37/99, 37/200, 37/237, 37/284, 37/333, 37/362,
 39/24, 39/31, 39/34, 39/54, 39/61, 39/62, 39/84,
 39/94, 39/99, 40/19, 40/36, 41/25, 42/23, 42/38,
 42/52, 42/60, 42/86, 42/87, 43/21, 43/22, 43/24,
 43/30, 45/1, 45/90, 45/102, 45/143, 45/187, 45/227,
 45/249, 45/255, 45/256, 45/273, 45/279, 45/280,
 45/329, 45/331, 45/335, 45/340, 45/349, 45/362,
 46/28, 46/37, 46/49, 46/69, 46/70, 46/150, 46/153,
 46/210, 46/297, 46/308, 46/312, 46/315, 46/322,
 46/341, 46/347, 46/371, 46/372, 46/373, 46/382,
 46/414, 46/431, 46/442, 47/3, 47/5, 48/9, 48/13,
 48/30

şimdi

: Şimdi 4/101, 6/1, 6/5, 6/14, 6/17, 6/21, 6/24, 8/19,
 10/57, 11/3, 11/9, 11/3, 11/23, 18/10, 18/16, 18/30,
 18/88, 18/108, 32/1, 32/24, 34/10, 34/286, 35/19,

	36/17, 37/140, 37/159, 37/241, 37/497, 41/9
şapkas̄	: Şapkasız 10/30
şeylā	: Şeyler 34/3, 37/73, 37/100, 37/176, 37/181, 37/232, 37/290, 37/306, 37/414, 37/449
şinik	: Şimdi 8/21, 27/13, 37/452, 37/483, 45/303
şte	: İşte 18/9, 24/10, 24/14, 34/446, 34/462, 34/485, 34/523, 37/11, 37/97, 37/102, 37/120, 37/178, 37/324, 37/338, 37/412, 40/13, 40/30, 40/38, 42/41, 42/42, 43/5, 43/9, 43/22, 44/19, 45/155, 46/392
şindiki	: Şimdiki 10/16, 27/26, 34/197, 34/447, 34/479, 34/505, 37/151, 37/283, 37/404, 42/82, 45/26, 48/3
şüle	: Şöyle 29/17, 34/207, 34/237, 34/259, 37/181, 37/409, 45/43, 45/46

T

tā	: Daha 3/10, 3/21, 3/41, 4/2, 4/111, 4/121, 4/173, 4/303, 4/317, 5/11, 7/18, 8/46, 8/50, 10/35, 11/11, 11/25, 12/3, 12/11, 14/2, 14/9, 16/15, 18/22, 18/105, 18/133, 19/11, 19/23, 24/20, 24/39, 25/2, 25/17, 25/56, 27/40, 29/13, 29/33, 31/5, 31/10, 34/40, 34/76, 34/78, 34/85, 34/86, 34/122, 34/202, 34/206, 34/232, 34/241, 34/248, 34/255, 34/263, 34/275, 34/289, 34/295, 34/296, 34/299, 34/316, 34/325, 34/329, 34/340, 34/358, 34/365, 34/402, 34/422, 34/431, 34/473, 34/500, 34/510, 34/532, 35/20, 35/46, 35/52, 35/58, 35/60, 35/73, 35/82, 35/105, 36/5, 36/12, 36/15, 36/17, 36/31, 36/34, 36/46, 36/50, 36/57, 36/58, 37/17, 37/22, 37/32, 37/64, 37/65, 37/226, 37/227, 37/276, 37/296, 37/297, 37/333, 37/334, 37/339, 37/340, 37/362, 37/363, 37/408, 37/417, 37/449, 37/457, 37/489, 38/7, 38/14, 38/30, 38/36, 38/51, 38/68, 38/70,
----	--

38/95, 38/106, 38/110, 38/114, 38/133, 40/37,
 41/14, 41/20, 41/21, 41/22, 42/9, 42/12, 42/22,
 42/75, 43/34, 45/34, 45/92, 45/99, 45/126, 45/144,
 45/178, 45/224, 45/230, 45/255, 45/305, 45/308,
 45/373, 46/1, 46/4, 46/12, 46/42, 46/140, 46/142,
 46/148, 46/149, 46/167, 46/270, 46/285, 46/292,
 46/300, 46/408, 46/456, 46/467, 48/13

tā da

: daha da

tā

: Daha 3/10, 3/41, 4/2, 2/4, 4/111, 4/221, 4/273,
 4/303, 4/317, 5/11, 7/18, 8/46, 8/50, 10/35, 11/11,
 11/25, 12/3, 12/11, 14/2, 14/9, 16/15, 18/17, 18/22,
 18(105, 18/133, 19/11, 19/23, 21/60, 24/20, 24/39,
 25/2, 25/17, 25/56, 27/40, 29/1, 29/13, 29/33, 31/5,
 31/10, 34/40, 34/76, 34/78, 34/85, 34/86, 34/122,
 34/202, 34/206, 34/232, 34/241, 34/248, 34/255,
 34/263, 34/275, 34/289, 34/295, 34/296, 34/299,
 34/316, 34/325, 34/329, 34/340, 34/358, 34/365,
 34/402, 34/417, 34/422, 34/431, 34/473, 34/500,
 34/510, 34/532, 35/20, 35/46, 35/52, 35/58, 35/60,
 35/73, 35/82, 35/105, 36/5, 36/13, 36/15, 36/17, 36/31,
 36/34, 36/50, 36/57, 36/58, 37/17, 37/22, 37/32, 37/61,
 37/65, 37/226, 37/227, 37/276, 37/296, 37/297, 37/333,
 37/337, 37/339, 37/340, 37/362, 37/363, 37/408,
 37/417, 37/449, 37/457, 37/489, 38/7, 38/14, 38/30,
 38/36, 38/51, 38/68, 38/70, 38/95, 38/106, 38/110,
 38/114, 38/113, 39/46, 40/37, 41/14, 41/20, 41/22,
 42/12, 42/22, 42/75, 43/34, 45/34, 45/54, 45/92, 45/99,
 45/117, 45/126, 45/144, 45/149, 45/178, 45/224, 45/230,
 45/255, 45/305, 45/308, 45/316, 45/373, 46/1, 46/4,
 46/12, 46/42, 46/140, 46/142, 46/148, 46/149, 46/167,
 46/285, 46/292, 46/300, 46/408, 46/456, 46/457, 48/13

tāālā

: Daha iyi

tabīmiş

: Tabī

tāla	: Tarla 14/21, 21/10, 29/34, 38/75, 46/142, 46/274, 46/383, 48/23
tālada	: Tarlada 34/314, 34/183
tālaā	: Tarlalar 18/21, 46/286
tālaarı	: Tarlaları 21/28, 38/75, 46/385
tālaarnı	: Tarlalarını 15/7, 38/75
tālamı	: Tarlamı
tālası	: Tarlası 46/180, 46/285, 46/289
tālaya	: Tarlaya
tālaya	: Tarlaya 21/9, 34/382, 34/396, 34/417, 40/71
taā	: Tarlalar 46/148, 46/281
taarı	: Tarlaları
taāın	: 18/101
taāınnı	: 18/144
taāp	: Kar yığını 11/19
taāā	: Takarlar 4/172, 4/233, 4/237
taāım düzeni	: Takım Düzenini 4/136
taāilā	: Takıyorlar 34/288
taāine	: Ayakkabı, takunya 34/474, 34/475
taāsa (< Bulg. taksa)	: Ücret
taāsimnedik	: Taksimledik 46/120
taātıramyāā	: Bulmıyorlar
taāebe	: Öğrenci 8/40, 23/4, 43/19
taāebeken (<Ar.āalebe)	: Talebeyken 4 /21
taāebel ā n	: Talebelerin 12/8, 43, 26
taāebesi	: Talebesi, öğrencisi
taāamminnen	: Tamamiyle
taāārdı	: Beğendi, özendi 28/11,
taāarıā ta	: Beğenip de
taāne	: Tane 4/22, 4/136, 5/6, 8/21, 12/2, 18/51, 27/16, 29/40, 32/46, 34/53, 34/223, 34/403, 36/50, 37/77, 37/445, 37/446, 44/4, 44/10, 45/291, 46/423
taānesi	: Tanesi 46/2

taḡinnan	: Tankıyla
tanımcass	: Tanımayacaksınız
tanımī	: Tanımıyor 10/43
tanımis_sen	: Tanımıyorsun sen 10/42
tanımisin	: Tanımıyorsun 10/43
tanımyillā	: Tanımıyorlar
tanırıs	: Tanırız 32/21
tanışıkmiş	: Tanışıkmiş 46/17
tanıştıḡ	: Tanıştık
tanıştırcān	: Tanıştıracaḡım 46/118
tanıttıran	: Tanıttıttıran 46/116
taniyır	: Tanıyor
taniycam	: Tanıyacaḡım
tanḡlarinnan	: Tanklarıyla 42/5
tanḡlā	: Tanklar 25/18, 29/27
taputa (< Ar. tābūt)	: Tabut 5/108
taḡıttırsinnā	: Takıttıttırsınlar 45/361
tarafındaḡı	: Tarafındaki
tarafinn	: Tarafının 4/262
taraftan	: Tarafından 4/215, 4/235, 4/246, 4/262, 4/335, 7/27, 8/25, 11/26, 34/418, 38/103, 39/71, 46/176
tarastan	: Tarafından
tarava	: Tarafa
taravı (Ar.ḡaraf)	: Tarafı 35/79, 38/12, 38/13, 39/50, 39/51, 39/48, 46/36, 46/37, 46/361
taravın	: Tarafın
taravına	: Tarafına 4/229, 4/328, 13/24
taravına	: Tarafına
taravında	: Tarafında 4/225
taravından	: Tarafından 4/138, 37/336, 37/342
taravını	: Tarafını 4/329, 4/68
taravınnan	: Tarafıyla
taravınnan	: Tarafıyla 4/328, 4/329

tarih	: Tarihimizde 32/68
tarihta	: Tarihte 19/19
tariqatsa	: Kurnazsa 4/307
tarna mı	: Tarhana mı
tārna	: Tarhana 34/466
tartıştıg	: Tartıştık 25/50
tāsıl	: Tahsil 44/2
tasim	: Erkek ismi 20/13, 21/33, 18/39
tāsım ağam	: Tasım abim 48/39
tasmayın	: Kemerin
taşçı	: Lakap
taşladī	: Taşladığı 18/57
taşlıyırılar	: Taşlıyorlar 8/75
tāta	: Tahta 12/78, 34/88
tātadandı	: Tahtadandı 11/17
Tatala otu, Datura stramonium	
tātası	: Tahtası 4/72
tatta	: Tahta 48/42
tattaġānn	: Tahtalarının
tattasından	: Tahtasından 21/3
tattasız	: Tahtasız, dinsiz, imansız 46/234
tavaġā	: Tavalar 46/13
tavan t	: Tavan 3/36, 3/37
tavanda	: Tavana 46/453
tavant	: Tavan
tavantta	: Tavanda 9/13, 31/172
tavayın	: Tavanın 4/6
tavıq	: Tavuk 14/40, 19/9, 24/26, 34/423
tavıqġā	: Tavuklar 24/28, 24/30, 24/34, 34/209
tayırofun	: Erkek ismi 40/32
te	: İşte 4/213, 4/299, 4/310, 4/325, 4/333, 6/29, 7/33, 10/25, 10/46, 11/9, 11/10, 12/2, 12/45, 12/50, 12/52, 12/55, 12/67, 12/68, 12/75, 12/82, 12/85, 12/86,

12/89, 12/90, 14/38, 15/11, 18/19, 18/93, 21/24,
 21/67, 22/25, 22/39, 22/40, 24/23, 24/27, 24/29,
 24/40, 25/35, 25/51, 25/68, 27/6, 27/17, 27/18,
 27/24, 27/26, 27/34, 27/35, 27/37, 27/38, 27/44,
 29/9, 29/18, 29/36, 31/13, 31/18, 32/11, 32/17,
 32/18, 34/9, 33/14, 33/15, 33/22, 33/23, 34/113,
 34/131, 34/174, 34/297, 34/338, 34/446, 34/447,
 34/453, 34/480, 35/35, 35/38, 35/54, 35/75, 35/77,
 35/93, 35/97, 35/112, 36/26, 36/35, 36/10, 36/11,
 36/18, 36/19, 37/31, 37/44, 37/97, 37/29, 37/137,
 37/138, 37/144, 37/154, 37/155, 37/156, 37/158,
 37/175, 37/177, 37/190, 37/201, 37/212, 37/236,
 37/239, 37/272, 37/252, 37/278, 37/290, 37/405,
 37/416, 37/435, 37/447, 38/22, 38/26, 38/35, 38/72,
 38/75, 38/105, 38/109, 38/134, 38/139, 38/150, 38/154,
 38/166, 38/10, 39/33, 40/6, 40/9, 40/10, 40/11, 40/11,
 40/29, 40/38, 40/42, 40/46, 40/52, 40/53, 40/71, 40/75,
 42/29, 42/39, 42/42, 42/69, 42/71, 43/6, 43/12, 43/14,
 43/26, 44/16, 44/20, 45/26, 45/67, 45/74, 45/87, 45/152,
 45/155, 45/163, 45/168, 45/226, 45/230, 45/232,
 45/238, 45/273, 45/307, 45/353, 46/35, 46/39, 46/61,
 46/223, 46/237, 46/265, 46/427, 48/15, 48/19, 48/27,
 48/32

tebu	: İşte bu 4/80, 18/3, 33/14, 34/487, 37/220
tebüle	: İşte böyle
tecared	: Ekilen her şeyin genel ismi 18/23
teicaret	: Ekilen her şey 18/12
teicaretini	: Ekilen her şeyin genel ismi 37/270
tedari	: Tedavi, (bakmak hizmet etmişler) 27/26
tefter	: Defter 34/132
tehlikası (<Ar.tehlike)	: Tehlikesi 4/175
tehniçka	: Bayan teknisyen 44/28
tehnik	: Teknisyen 29/37, 40/2

tehnik	:
tehnikaġā	: Teknolojiler
tehnikaġā (< tehnik)	: Teknisyenler 46/366
tekāleklā	: Tekerlekler
tekarlenirdik	: Yuvarlanırdık 30/24
tekbirlen	: Tekbir 18/26
tekelek	: Yuvarlak 35/86, 45/47
tekereg	: Yuvarlak 45/285
tekerek	: Yuvarlak 45/185
tekese	: Komünizm zamanında oluşturulan kooperatif 13/2, 21/55, 35/29, 36/14, 41/15, 45/65, 45/201,
tekese den (< Bul.)	: Komünizm zamanında oluşturulan kooperatif 45/55
tekeze (< Bulg.)	: Komünizm zamanında oluşturulan kooperatif 46/164
tekezzese (Bulg.)	: Komünizm zamanında oluşturulan kooperatif
tekistillā (<Fr.)	: Tekstiller
tekkese (<Bulg.)	: Komünist idaresinin oluşturduğu kooperatif 3/10, 3/11
tekkese diye	: Kooperatif
tekā lenirdig	: Yuvarlanırdık
tekā lenirdik	: Yuvarlanırdık
tekā lenirdik	: Yuvarlanırdık, tekerlenirdik
teksilda	: Tekstilde
televizör	: Televizyon 37/28
televizyada (<Yun.Fr. tele uzak, vision görme: Televizyon 32/36	
televizyennā	: Televizyonlar 27/21
telledine	: Terlediği zaman 37/484
temeā	: Temru
tēmin etmā	: Temin etmeğe 32/10
temisse	: Temizse 4/318, 4/319
tene	: Tane 4/2, 22/59
tene	: Tane
tenefüse	: Teneffüs 22/5
tenekeye	: Temekeye 34/15

teneki	: Teneke 18/74, 34/15, 45/371
tenekil�nnen	: Tenekilerle 46/371
tenekilen	: Tenekeyle 46/395, 46/396
tenekilere	: Tenekelere
tenel �	: Taneler 31/2
teneleri	: Taneleri 45/112
tepesi �st�	: Baş aşağı 34/132
tepesne	: Tepesine 46/306
tepile	: Tepili
tepiş �te	: Kımıl da
tepişme	: Kımıldama
tepiştim	: Kımıldadım 46/287
tepişton �s�	: Kımıldadıktan sonra 46/287
terbeya	: Terbiye 37/299
terbiya	: Terbiye 37/328
tergraf	:
tergrah	:
terinnen	: Teriyle 39/77
tersim devrildi	: Tuhafıma gitti 37/47, 37/50, 37/224
t�sirli	: Tesirli 4/182
tespih	: Tespih 18/101
tespik (< Ar. tesb�h)	: Tespih 5/106
t�sterelen	: Testereyle 34/103
teşin	: İşte şimdi 3/31, 4/245, 12/88, 25/73, 38/120
teşindi	: İşte şimdi 3/15, 34/56
tey	: Daha 25/53, 27/19, 34/505, 35/105, 37/116, 37/222, 45/27
teyn �	: 29/37
tezden	: Erkenden 32/20
teze	: Taze, hemen şimdi 4/2, 34/315, 37/29, 45/4, 45/34
teze	: Yeni
tezece	: Teze 39/76
tezecene	: Tacecene, yeni 20/3, 20/10

tıkaçça	: 34/62
tıkyısın	: Yıkıyorsun
tımāḷādık	: 5/94
tıngır dındır	: Tıngır tıngır
tıtyı	: Tutuyor
ti (< Bg. ti)	: Sen 18/147, 25/47
ti otkade si	: Sen neredensin
ti otkıde siznael, çe çe vi vızvırat imenata deyr.	
ticaret	: Ekilen şey
tik	: Dik 37/445, 46/432, 49/2
tikällädi	: Dikerlerdi
tik ā di	: Dikerdi 4/64
tikenn ā	: Dikenler
tikeris	: Dikeriz
tikik	: Dikili
tikileci	: 46/376
tikiml ā ne	: Dikimlerine 22/63
tik ā l ā	: Dikerlerdi
tikm ā	: Dikmege 3/4
tiktirdik	: Diktirirdik
tiktirl ā di	: Diktirirlerdi 45/82
tiktl ā	: Diktiler
tikv ā dikleri	: Dikiverdikleri 39/18
tikveri	: Dikiverir 34/107
tikyı	: Dikiyor
tikyırsın	: Dikiyorsun 45/7
tikyısın	: Dikiyorsun
tō le	: İşe öyle
tō le	: İşte böyle
tō le	: İşte öyle
tō	: İşte o 48/45, 12/41, 14/43, 14/44, 34/322, 34/371, 34/400, 34/423, 34/487, 34/534, 42/73, 46/177,

tobrēn	: İşte buraya 48/14
tobriyn	: İşte buraya 25/66
tobu	: İşte bu 48/18, 12/30, 18/153, 21/26, 29/18, 30/9, 34/358, 35/107, 37/58, 37/369, 38/90, 39/23, 39/63, 46/226, 48/8, 48/18
tobu ğidācık	: İşte bu kadarcık
tobudācık	: İşte bu kadarcık
tobuğudara	: İşte bu kadar 41/11
tobunnā	: İşte bunlar 33/9
tobunnāġan	: İşte bunlarla 33/6
toburda	: İşte burada 3/24, 25/58, 38/88, 39/28, 45/181, 46/208
toburēn	: İşte buraya 40/17
toburēy	: İşte buraya
toburi	: İşte buraya
toçqa (< Bulg. toçka)	: Madde 17/4
todor	: Todor Jifkov 24/12, 30/10
tōğdā	: İşte o kadar
toğidā	: İşte o kadar 34/173
tōğidā.	: O kadar 34/179
toķ (<Bulg.tok)	: Elektrik 3/35, 33/10, 37/11, 37/33, 37/35, 40/7, 45/369, 45/373
toķmaķlı	: Tokmaklı 48/38
toķucāz	: Dokuyacağız 34/58
toķuduk	: Tokutup 37/180
toķumadan	: Dokumadan 34/244, 34/245
toķumamız	: Dokumamız 34/58
toķuvāmiş	: Dokuyuvermiş 20/3, 20/10
tōnan	: İşte onunla 22/14
tōndan	: İşte ondan 34/110, 34/122
tonnarı	: İşte onları 34/370, 34/419, 34/420, 46/165
tōnu	: İşte onu 37/415
topaġ	: Aksak 46/449

toplaḵḵā	: Yuvarlaklar
topaḵın ibrāmīan	: Lâkabı ve ismi
topaḵın âmet	: Lâkabı ve ismi
topḵacān	: Toplayacağım 14/38
topḵadı m	: Topladı mı
topḵādīḵ	: Toplardık 13/2, 31/19, 34/48, 35/65
topḵāḵādī	: Toplantılar 2/45, 3/33, 21/66
topḵamā	: Toplamaya
topḵanıḵyır	: Toplanılıyor
topḵanıḵ	: Toplanıp
topḵanıḵan	: Toplanırken 5/67
topḵanısin	: Toplanıyorsun
topḵanıyır	: Toplanıyor 42/15
topḵāsan	: Toplarsan 13/5
topḵaḵḵā	: Toplaştılar 12/51
topḵaḵyır	: Toplaşıyor 18/11
topḵattırīā	: Toplattırırlar
topḵayı	: Topluyor
topḵayıḵ	: Toplayıp 46/292
topḵayısın	: Topluyorsun
topḵıduḡ ozman	: Topluyduk o zaman
topḵıyuḵḵā	: Topluyorlar
toplālā	: Toplantılar 37/120
toplānısın	: Toplanıyorsun
toplıyıl ā	: Topluyorlar 4/93
toplıyu	: Topluyor
toplāḵādī	: Toplantıları
toplāndīā	: Toplandılar
toppa	: Topla
toppandīā	: Toplandılar 22/40
toppayaḵım	: Toplayalım 19/16
toppayır	: Topluyor 46/203
toppiyır	: Topluyor 19/32

toprā	: Toprağa 34/374, 34/376, 46/9, 46/222, 46/248
toprā	: Toprağı
toprağ	: Toprak 30/6
toprağ alırlā	: Toprak
toprāmızı	: Toprağımızı 2/35
toprān	: Toprağın 31/13, 46/92
toprān	: Toprağının
toprān	: Toprağın
topuqlarna	: Topuklarına
topunnan	: Topuyla 29/27
toq (< Bulg. toq)	: Elektrik
tōrası	: İşte orası 43/13
tōrda	: İşte orada 25/63, 46/302
torda	: İşte orada 34/504, 46/182, 46/235, 46/332, 46/336
tōrīāda	: İşte oralarda
torīlara	: İşte oralara
torīn	: İşte oraya
toşno (<Bulg.toçno)	: Tam 34/324, 34/524, 34/526
toşnu	: Tam olarak 34/142
totke (< Bulg. todorka)	: Bayan ismi 18/146
tōble	: İşte Böyle 11/18, 12/85, 12/86, 13/1, 18/15, 21/42, 22/34, 22/38, 22/59, 22/97, 28/3, 33/3, 33/17, 34/426, 34/535, 36/58, 37/11, 37/138, 37/175, 39/14, 39/16, 39/63, 40/6, 43/4, 45/86, 48/18
tōbüle	: İşte böyle 12/77, 13/23, 18/21, 30/6, 33/27, 34/39, 34/283, 37/61, 37/181, 37/252, 37/375, 37/385, 38/35, 39/4, 39/14, 39/21, 39/27, 39/63, 39/104, 45/151, 46/84, 46/286, 46/439
tōbülemesye	: İşte böyle 39/66
tökā	: Döker 37/276
tökär	: Döker 4/237
tökā lā	: Dökerler 34/91
tökmesi lāzım	: Dökmesi lazım 4/297

tökmüşler	: Dökmüşler 44/44
töktüm	: Döktüm 46/400
tökük	: Dökük 45/119
tökveridik	: Döküverirdik
tökyilä	: Döküyorlar 21/65
töle	: İşte öyle 3/30, 4/60, 18/127, 22/27, 22/42, 25/59, 27/17, 31/8, 33/16, 33/20, 34/179, 34/272, 34/297, 34/413, 34/462, 37/52, 37/104, 37/186, 37/366, 37/382, 37/390, 37/488, 39/105, 40/38, 40/53, 40/62, 45/64, 45/81, 45/226, 46/12, 46/57, 46/232, 46/274, 46/392, 46/413, 48/14, 48/23, 48/24, 48/38
tömbellik	: Tembellik 21/73
töreneni	: Törenleri
törenneri	: Törenleri
törenni	: Törenli 37/491
traba	: Boru 46/380, 46/384
traditsya (< Bulg. traditsiya)	: Adet
traqtur	: Traktör 38/137, 46/133, 46/135, 46/197, 46/221
traqturlä	: Traktörler
traqtur	: Traktor 35/54
trayçu kostuvun	: Trayço Kostov (Erkek İsmi)
tsirkaçı	: Sırkaçı
tūļā	: Tuğla 35/27
tuka (< Bulg.)	: Burada
tūļa (<Lât.tegula)	: Tuğla
tūm	: Tohum 42/36, 42/40
tūmļā	: Tohumlar 37/284
tūmļānı (< Far. tuḥm)	: Tohumlarını
tūmu	: Tohumu 27/2, 31/1, 45/110
tumyan	: Tutmayan
turska ğramatika (< Bulg. Turska gramatika): Türkçe gramer	
turski çetene (< Bul. tursko çetene): Türkçe okuma	45/18
tutā	: Tutar 4/155, 35/71, 35/72, 37/251, 38/22, 38/23

tutāīā	: Tutarlar
tutāsa	: Tutarsa 35/69
tutçan	: Tutacağım 40/18
tutças	: Tutacağız 5/8
tutīā	: Tuttular 25/42
tutilā	: Tutuyorlar 4/158
tutilā	: Tutuyorlar 31/24
tutma	: Tutmaya 37/452
tutmā	: Tutmaya 4/3, 29/28
tutmağ	: Tutmak
tutmilā	: Tutmuyorlar 29/5
tutmyı	: Tutmuyor 9/20
tutton_sora	: Tuttuktan sonra 8/16
tuttu_mu	: Tuttun mu 45/302
tuttuğ	: Tuttuk 12/57
tuttuıan	: Tahtayla
tuttulā	: Tuttular 1/1, 39/48, 39/56
tutturlā di	: Tutturlardı
tutuīā	: Tuttular
tutuīdusa	: Tutulduysa
tutuıyur	: Tutuluyor
tutuı	: Tutup 44/26
tutuıta	: Tutup da 25/29
tutuıırlā	: Tutuııtururlar
tutuııırlādı	: Tutuııtururlardı
tutuyuru	: Tutuyor
tutva	: Tutuver 46/225
tutvaranna	: Tutuverenler 34/179
tutvarı	: Tutverir
tutvarıādı	: Tutuverirlerdi
tutyısuz	: Tutuyorsunuz 9/15
tutyur	: Tutuyor 4/246, 45/343
tutyusın	: Tutuyorsun 8/10

tutyusun	: Tutuyorsun 4/156, 4/166
tuzlucana	: Tuzluca
tuzlan	: Tuzla 45/245
tuzlanyī	: Tuzlanıyor
tüfā	: Tüfeği 8/72
tüküryı	: Tükürüyor 43/12
türg	: Türk 5/82
türg oİsun	: Türk
türkçedi	: Türkçedi 34/133
türkçesi	: Türkçesi 34/137
tür ā ken	: Türerken
türkl ā	: Türkler 32/16, 43/10
türkl ā	: Türkler
türklū	: Türklüğü
türkü	: Şarkı 4/101, 4/102, 4/104, 13/6, 45/356
türkün	: Türküm
türkye	: Türkiye 4/134, 30/1
türkye pazemic	: Türkiye Pazeni
türkyede	: Türkiyede 2/19, 4/61, 6/16, 12/86, 24/2, 25/65, 27/16, 27/28, 30/3, 33/24, 34/277, 40/12
türkyede de	: Türkiyede de 27/28
türkyede	: Türkiyede 42/73, 45/82, 45/147
türkyeden	: Türkiyeden 30/3, 39/108, 45/143
türkyell ā len	: Türkiyelilerle
türkyeye	: Türkiyeye 1/1, 1/3, 1/6, 2/19, 2/24, 2/25, 2/37, 10/56, 14/38, 14/39, 21/77, 28/11, 30/2, 30/4, 30/12, 34/143, 35/12, 36/42, 38/36
türkyeyin	: Türkiyenin 45/144
tütem ā	: Tütemeğe 4/165
tütettiridik	: Tütettirirdik
tütne	: Tütüne 35/53
tütün inesini	: Tütün iğnesini 25/10

tütünn̄ä	: Tütünler 42/36, 45/228
tütünnen	: Tütünle 9/4, 33/22, 36/15, 37/419
tütünerimizi	: Tütünlerimizi 14/71
tüz_lef	: Yüz leva
tyäne	: Tane 46/394
tyare harmanda	: Uçak alanı
tyobren	: İşte buraya
tyobuğda da	: İşte bu kadar da
tyobure	: İşte buraya 46/357
tyoğdara	: İşte o kadar 45/276
tyoğdaradı	: İşte o kadardı 42/19
tyondan	: İşte ondan
tyorda	: Te orada 38/126, 1/3

U

u	: O 18/113, 18/117, 18/121, 18/128, 18/130, 18/137, 18/147, 19/4, 21/9, 21/18, 21/20, 21/24, 21/44, 22/42, 22/45, 22/86, 22/87, 22/90, 22/102, 24/3, 24/27, 24/38, 24/42, 25/1, 25/48, 25/49, 25/55, 25/57, 25/58, 25/59, 25/61, 25/67, 26/4, 26/8, 26/9, 27/5, 27/15, 27/28, 27/38, 29/20, 29/38, 29/46, 32/21, 32/64, 33/3, 34/42, 34/64, 34/65, 34/67, 34/75, 34/85, 34/88, 34/100, 34/102, 34/113, 34/131, 34/155, 34/79, 37/189, 34/228, 34/294, 34/310, 34/366, 34/439, 35/20, 35/51, 35/52, 35/63, 35/61, 35/79, 35/80, 35/103, 36/38, 36/52, 37/6, 37/75, 37/81, 37/89, 37/91, 37/94, 37/97, 37/114, 37/116, 37/117, 37/123, 37/134, 37/141, 37/142, 37/143, 37/144, 37/158, 37/159, 37/168, 37/171, 37/173, 37/175, 37/177, 37/178, 37/180, 37/198, 37/212, 37/224, 37/230, 37/236, 37/237, 37/267, 37/269, 37/270, 37/492, 37/494, 37/495, 37/315, 37/331, 37/339,
---	--

37/341, 37/356, 37/358, 37/359, 37/370, 37/375,
37/376, 37/401, 37/417, 37/453, 37/456, 37/458,
37/462, 37/480, 37/484, 37/488, 37/48938/4, 38/6,
38/12, 38/13, 38/21, 38/39, 38/49, 38/53, 38/56,
38/61, 38/75, 38/82, 38/83, 38/84, 38/91, 38/99,
38/108, 38/109, 38/124, 38/159, 39/6, 39/7, 39/35,
39/36, 39/40, 39/41, 39/43, 39/80, 40/17, 40/18,
40/29, 40/36, 40/37, 40/68, 40/74, 40/75, 42/8,
42/37, 42/80, 42/81, 43/17, 49/31, 44/25, 44/38,
45/41, 45/45, 45/47, 45/206, 45/238, 45/271,
45/309, 45/312, 45/339, 45/332, 46/9, 46/52, 46/61,
46/68, 46/70, 46/74, 46/77, 46/80, 46/89, 46/92,
46/102, 46/107, 46/110, 46/117, 46/130, 46/133,
46/137, 46/142, 46/147, 46/148, 46/150, 46/153,
46/154, 46/156, 46/160, 46/164, 46/168, 46/169,
46/178, 46/187, 46/213, 46/225, 46/232, 46/244,
46/245, 46/261, 46/265, 46/269, 46/270, 46/274,
46/275, 46/282, 46/286, 46/288, 46/293, 46/300,
46/331, 46/336, 46/338, 46/341, 46/347, 46/350,
46/375, 46/377, 46/386, 46/387, 46/388, 46/393,
46/394, 46/395, 46/406, 46/410, 46/420, 46/425,
46/427, 46/429, 46/430, 46/433, 46/440, 46/450,
46/452, 46/453, 46/455, 46/458, 46/462, 46/463,
46/467, 46/468, 1/5, 2/6, 2/7, 2/10, 2/16, 2/19,
2/20, 2/21, 2/33, 3/3, 3/7, 3/9, 3/11, 3/26, 3/30,
3/31, 3/33, 3/34, 3/42, 3/48, 3/49, 4/3, 4/10, 4/11,
4/13, 4/42, 4/45, 4/46, 4/65, 4/66, 4/67, 4/68, 4/73,
4/75, 4/99, 4/129, 4/137, 4/139, 4/146, 4/147,
4/153, 4/155, 4/156, 4/158, 4/162, 4/165, 4/166,
4/167, 4/168, 4/175, 4/176, 4/177, 4/182, 4/186,
4/194, 4/203, 4/205, 4/221, 4/225, 4/226, 4/227,
4/229, 4/230, 4/241, 4/245, 4/247, 4/252, 4/253,
4/254, 4/260, 4/168, 4/171, 4/172, 4/175, 4/176,

4/177, 4/179, 4/180, 4/292, 4/296, 4/300, 5/301,
 5/305, 5/312, 5/320, 5/326, 5/327, 5/26, 5/72, 5/73,
 5/115, 5/120, 5/128, 6/30, 7/34, 7/25, 8/63, 8/73,
 9/11, 9/21, 10/40, 10/43, 10/52, 10/53, 11/4, 11/6,
 11/21, 12/7, 12/8, 12/11, 12/15, 12/20, 12/23, 12/29,
 12/36, 12/39, 12/41, 12/43, 12/47, 12/55, 12/60,
 12/73, 12/88, 13/1, 13/12, 14/1, 14/22, 14/30, 16/7,
 18/4, 18/11, 18/49, 18/50, 18/53, 18/55, 18/57,
 18/62, 18/74, 18/77, 18/81, 18/89, 1892

u _ç man	: O zaman
u _ç zaman	: O zaman 27/5, 27/6, 46/124
u _ç zman	: O zaman 27/22, 34/67, 37/75, 37/85, 37/393, 35/111
u _ç zmana	: O zamana 40/2, 46/11
u _ç zmañkı	: O zamanki
ubiknoven	: Sıradan 18/135
u _ç kur	: U _ç kur, eski biçim şalvar ve iç donunu bele bağlamak için kullanılan ip 34/81
ūdā	: O kadar 40/56
ūda	: O kadar 37/305
ūdārdik	: Öğütürdük 4/8
ūdādik	: Öğütürdük 48/5
ūdır	: Öğütüyor
udu	: Oydu 37/56
ūdük	: Öğütüp 31/1
ūdürdük	: Öğütürdük 10/6, 39/1, 4/10
ūdürken	: Öğütürken 31/2
ūdyır	: Öğütüyor
ūdyırıza	: Öğütüyoruz ya
ūdyısın	: Öğütüyorsun
ufağ araba	: 27/22
ufağıs	: Ufağız 38/5
uğda	: O kadar

uġdā	: O Kadar 3/42, 29/4
uġıdā	: O kadar 18/80
uġıdā	: O kadar
uġıdara	: o kadar 28/3
uhşanır	: Okşanır
ūı	: Oġul 35/135, 35/136
ūı uşāna	: Oġul uşaġına
ūııak	: Oġlak 22/12
ūııan	: Oġlan 18/40
ūııannan	: Oġlakla 293
uııaşık	: Çökelek
ūııcaı	: Oġulcak
ūııu	: Oġlu 5/102, 11/27
ūııumuz uşāmız	: Oġlumuz uşaġımız 22/25
ūııuna	: Oġluġuna
ukazaniye	: Bildirge
ūıı uşak	: Oġul uşak 42/72
ūııdön_sora	: Öġleden sonra
ūııe	: Öyle 2/23, 27/22, 33/27, 34/5, 34/52, 34/73, 39/100, 39/98
ūııemesye	: Öyle
ūııen	: Öġle 4/128, 18/83, 18/84, 34/104, 46/197, 46/319
ūııennik	: Öġle yemeġi
ūııennın	: Öġreyin 34/28, 34/29
ūııeye ġıdā	: Öġleye kadar 4/334
ulitsa (< Bulg. ulitsa)	: Sokak 44/23
ūııumuz	: Oġlumuz 42/64
umaı	: Oġmaı 22/56
ūıın	: Öġün
una	: Ona 45/371, 46/151, 46/119, 46/155, 46/156, 46/158, 46/181, 46/350, 46/374, 46/454, 48/11, 2/8, 2/27, 3/50, 4/89, 4/42, 4/162, 4/166, 4/218, 4/262, 10/35, 11/27, 14/36, 18/27, 18/74, 18/97, 21/44,

	22/76, 25/82, 28/2, 28/8, 34/181, 35/178, 37/96, 37/102, 37/167, 37/168, 37/171, 37/185, 37/187, 37/234, 37/435, 37/455, 38/49, 40/36, 42/20, 45/201
uncās	: Oncağız 33/6
uncāzi	: Oncağızı 22/3
undan	: Ondan 25/62, 27/5, 34/175, 35/44, 37/118, 37/173, 37/285, 37/347, 37/384, 37/485, 39/21, 44/4, 44/5, 44/17, 44/26, 44/29, 45/26, 45/64, 45/100, 45/152, 46/83, 46/338, 46/340, ¼, 2/2, 3/2, 3/10, 3/29, 4/5, 4/156, 4/157, 4/166, 4/174, 4/197, 4/324, 14/41, 18/73, 18/98, 20/2, 20/9, 21/29, 21/34
undan gene	: Ondan ise 4/157
undan sō	: Ondan sonra 4/197, 44/117, 44/29, 45/64, 3/12, 3/29
undan sora	: Ondan sonra
undan sora	: Ondan sonra
undan_sā	: Ondan sonra
undan_sara	: Ondan sonra 46/340
undan_sora	: Ondan sonra 18/73, 20/3, 21/29, 27/5, 37/118, 39/21
undan_sora	: Ondan sonra 44/4, 44/5, 44/26, 46/83, 46/10, 4/15
undan_sora	: Ondan sonra
undon_so	: Ondan sonra 46/273, 46/323, 46/231
undon_sō	: Ondan sonra 46/422, 48/26, 4/39, 19/27, 19/29, 21/14, 35/8
undon_sona	: Ondan sonra
undon_sora	: Ondan sonra 48/43, 4/17, 4/252, 8/27, 22/93, 29/2, 37/380, 43/12, 46/80, 46/141
undsara	: Ondan sonra
unn	: Onun
ūnn_ā	: Öğünler 22/11
unn_çin	: Onun için 14/40, 24/35
unn_çne	: Onun içine 34/103

unnā	: Onlar 3/41, 3/43, 3/44, 3/50, 4/153, 5/8, 7/8, 8/26, 8/66, 9/21, 12/71, 13/6, 13/7, 13/22, 14/8, 14/13, 14/19, 14/27, 18/57, 18/107, 20/1, 20/8, 20/18, 21/28, 21/57, 24/5, 24/6, 24/10, 24/11, 25/12, 27/27, 30/18, 31/8, 31/24, 33/16, 34/18, 34/53, 34/77, 34/157, 34/166, 34/168, 34/171, 34/174, 34/254, 34/274, 35/22, 35/28, 35/98, 35/111, 36/57, 37/53, 37/218, 37/342, 38/46, 40/46, 42/54, 45/13, 45/74, 45/78, 45/378, 46/38, 46/114, 46/230, 46/304, 46/315, 46/328, 48/10
unnan	: Onunla 2/3, 4/29, 10/13, 14/7, 30/23, 35/109, 45/112, 46/454
unnān	: Onların 2/12, 2/15, 2/16, 3/41, 4/317, 22/2
unnan	: Onunla
unnānkileri	: Onlarinkileri
unnar	: Onlar 11/5, 37/378
unnara	: Onlara 3/48, 14/4, 24/17, 24/25, 25/36, 25/39, 34/325, 34/332, 34/333, 34/401, 35/36, 35/88, 37/348, 37/445, 39/50, 39/61, 39/102, 42/12, 42/44, 46/341
unnardan	: Onlardan 45/119
unnarı	: Onları 4/8, 4/33, 4/129, 4/135, 4/137, 4/318, 4/5, 21/22, 22/5, 22/69, 27/12, 27/23, 7/40, 34/53, 34/64, 34/171, 34/277, 34/367, 34/368, 34/457, 34/464, 34/227, 35/56, 35/97, 36/13, 37/83, 37/128, 37/180, 37/218, 37/276, 37/286, 37/289, 37/418, 37/447, 37/453, 37/454, 37/458, 38/42, 39/21, 39/44, 44/27, 45/163, 46/276, 46/424, 46/22
unnarın	: Onların 37/304, 42/8, 42/51, 43/24, 2/38, 2/29, 25/23, 34/68, 34/150, 34/323
unnndan	: Unundan 4/10
unu	: Onu 37/294, 37/296, 37/341, 37/347, 37/353, 37/363, 37/393, 37/394, 37/408, 37/409, 37/431, 37/447, 37/489, 37/492, 38/21, 38/48, 38/165,

39/80, 42/43, 42/83, 45/49, 45/66, 45/167, 45/184,
 45/245, 46/10, 46/88, 46/141, 46/153, 46/328,
 46/335, 46/419, 46/450, 48/44, 1/4, 2/3, 2/16, 2/17,
 3/34, 3/44, 4/34, 4/64, 4/77, 4/139, 4/169, 4/180,
 4/291, 4/303, 4/106, 4/108, 7/31, 10/13, 10/51,
 10/53, 11/19, 12/44, 18/93, 18/136, 20/5, 20/12,
 21/12, 21/13, 21/20, 21/33, 21/34, 22/20, 22/87,
 22/93, 22/94, 22/96, 22/99, 25/58, 25/62, 25/64,
 25/71, 25/75, 27/36, 31/10, 31/12, 32/8, 34/63,
 34/65, 34/103, 34/153, 34/177, 34/208, 34/236,
 34/251, 34/252, 34/355, 35/71, 35/72, 36/47, 37/83,
 37/171, 37/172, 37/188, 37/201, 37/233, 37/240,
 37/248

unun	: Onun 37/408, 38/9, 38/110, 38/113
unun_çun	: Onun için 35/73
ununnan	: Unuyla
unuttusan	: Unuttuysan 18/29
ünük	: Öğütülü
ūraşırđı	: Uğraşırđı 40/89, 21/29
ūraşırđık	: Uğraşırđık 37/248
ūraşırđāmış	: Uğraşırđalmış 45/226
ūraşırđadı	: Uğraşırđardı 21/29
ūraşmazdı. d ā̄ di	: Uğraşmazdır 34/135
ūraşşāz	: Uğuraşacağız 14/40
ūraşyın	: Uğraşıyorum 29/13
ūraşyırın	: Uğraşıyorum 29/13
ūraşyırıs	: Uğraşıyoruz 32/35
ūraşyırız	: Uğraşıyoruz 38/72
ūraşyirus	: Uğraşıyoruz 32/51
ūraşyısın	: Uğraşıyorsun 40/35
ūrattırlā	: Uğrattırılar 4/201
ūrattıryırs	: Uğrattırıyoruz 8/33
urba	: Ruba 45/172, 45/112, 18/141, 27/20

urba yıķamā	: Giysi yıķama 27/20
urbaçıkķarı	: Rubacıkları
urbaıan	: Elbiseyle 18/131, 18/139
urbaıarı	: Elbiseleri, rubaları
urbaıarı	: Rubaları
urbasınnan	: Rubasıyla 19/11
urbayı (< İt)	: Ruba, giyisi 3/4
urbuā	: Rubalar
urda	: Orada 42/9, 42/21, 42/47, 42/59, 42/60, 43/5, 44/17, 45/123, 46/42, 46/43, 46/106, 46/180, 46/231, 46/238, 46/245, 46/246, 46/276, 46/291, 46/310, 46/323, 46/330, 46/331, 46/334, 46/336, 46/342, 46/353, 46/450, 2/5, 2/11, 2/16, 2/32, 2/36, 4/19, 4/127, 4/221, 4/246, 4/263, 4/299, 4/325, 10/18, 11/14, 12/53, 12/55, 18/53, 18/75, 18/146, 21/24, 21/47, 21/48, 21/64, 22/47, 22/98, 23/12, 24/1, 25/50, 25/55, 25/64, 27/22, 29/11, 29/30, 34/155, 34/177, 35/80, 36/24, 36/35, 37/51, 37/107, 37/117, 37/133, 37/136, 37/137, 37/302, 37/303, 37/305, 37/313, 37/411, 37/422, 37/424, 37/472, 37/473, 38/55, 39/73, 39/80
urdadīnı	: Ordadığını 46/448
urdaķan	: Ordayken 46/292
urdan	: Oradan ½, 1/7, 4/158, 4/164, 4/227, 4/253, 6/7, 9/21, 12/33, 12/34, 12/38, 12/44, 12/46, 12/64, 12/78, 13/12, 14/17, 15/4, 21/77, 22/13, 23/7, 34/174, 35/67, 37/10, 37/11, 37/22, 37/155, 37/405, 37/412
urdan urī	: Ordan oraya
urdan	: Oradan
ure	: Oraya
urē	: Oraya 39/109, 42/57, 1/6
ūredirlā	: Öğretirler 37/311

uren	: Oraya 45/265, 45/357, 46/77, 22/70
urēn	: Oraya 46/220, 46/417
urēn	: Oraya34/91
ūrenceg oļan	: Öğrenecek olan 46/64
ureni	: Oraya 46/45, 46/49, 21/47
urey	: Oraya 37/86, 37/92, 37/143, 38/49, 38/68, 39/39, 39/45, 39/54, 39/23, 12/74, 21/63
ureya	: Oraya
ureyn	: Oraya 46/70, 46/223, 46/244, 46/441, 12/4, 12/35
ureynı	: Oraya 4/210, 21/65
ureyni	: Oraya 12/55, 21/62
urġan	: Kalın ip 4/66, 4/171, 34/227
urġannā	: Kalın ip 40/16
urī	: Oraya 5/21, 29/43
ur[āda	: Oralarda 23/14
ūrļamasya	: Arka taraftan
urin	: Oraya 4/219
urini	: Oraya 4/307
urīy	: Oraya
uriy	: Oraya 12/20
urīyn	: Oraya 34/154, 4/259
uriyn	: Oraya 34/463, 35/63, 4/196, 4/224, 4/229, 4/264, 4/266
uriyni	: Oraya 12/42, 12/223, 12/227
ursu	: Arası 37/473
usāt	: Hemen, o saat 46/142
usatça	: Hemen 46/446
ūsek	: Yüksek 18/82
ustara	: Köy 43/39
ustara	: Ustura 43/36
ustaraļan	: Usutrayla 43/36
usten	: Sözlü 8/15
ustra, da	: Ustara da 20/6, 20/14

usullen	: Usulle 37/458
ūsüz	: Öksüz 22/2
ūsüzlüklen	: Öksüzlükle 4/76
ūsüzüm	: Öksüzüm 35/22
uṣā	: Uşağı 45/71, 35/35, 35/36
uṣāğ	: Uşak 45/152, 29/30
uṣāq	: Uşak 42/72, 18/31
uṣāqçak	: Uşakça 42/4
uṣāmız	: Uşağımız 22/25
uṣāna	: Uşağına
uṣların	: Uçların
utanyurum	: Utanıyorum 41/6
uvaḷā	: Ovalar
uvanın	: Ovanın 5/20
uyandırmā	: Uyandırmaya
uyandırmā	: Uyandırmaya 4/313, 4/314
uyanmasa	: Uyanmazsa 46/340
uydū	: Uyduğu 38/159
uymasın	: Uymazsan 34/69
uyumadınan	: Uyumadan 34/67
uyurқан	: Uyurken 48/89
uyuşçada	: Uyuşçada (Yer ismi) 1/3, 25/56, 25/58
uyuşçada	: Yer ismi
uyuşçaya	: Uyuşçaya (yer ismi) 2/22
uyyusun	: Uyuyorsun
uzadılı	: Uzatılı
uzadımyır	: Uzatamıyor 37/419
uzattīn	: Uzatınca, uzattığın zaman 34/9
uzman	: O zaman 27/22, 34/67, 34/75, 34/85, 34/393, 35/63, 35/103, 37/55, 37/101, 46/12, 46/167, 46/452
uzmannāda	: O zamanlarda 13/1
uzunnamasıya	: Uzunlamasına 33/16
uzunnuқта	: Uzunlukta 45/36

Ü

ǖrenir	: Öğrenir 32/47
ǖrenir̄l̄ ā̄ se	: Öğrenirlerse 4/57
ǖrenm̄ceğ ōlan	: Öğrenmeyecek 46/64
ǖresinn̄ ā̄	: Öğrensinler
ǖretm̄ ā̄	: Öğretmeye 34/1
ǖrettiridi	: Öğrettirirdi, öğretirdi 34/72, 34/75, 34/74
ǖrettir̄l̄ ā̄ di	: Öğretirlerdi 34/69
ǖtl̄ ā̄	: Öğüttüler
ǖtledl̄ ā̄ se	: Öğütledilerse 4/303
ǖtlenyir	: Öğütleniyor 4/257
ǖtl̄üȳüll̄ ā̄	: Öğütüyorlar 4/273
ǖttük	: Öğüttük
ǖttük	: Öğüttük 18/5, 18/17
ǖtürdük	: Öğütürdük 10/5
ǖc	: Üç 45/146, 12/17, 27/41
ǖc ōşam	: Üç akşam 27/41
ǖç kere	: Üç kez 9/20, 27/45, 34/191
ǖç ōşam	: Üç akşam 22/80
ǖç yüs	: Üç yüz 45/69, 45/70
ǖç ā̄	: Üçer 38/115
üküs	: Öküz
üle	: Öyle 46/134, 46/157, 46/159, 46/160, 46/164, 46/166, 46/168, 46/193, 46/199, 46/261, 46/317, 46/324, 46/328, 46/352, 46/356, 46/368, 46/390, 46/329, 48/2, 48/13, 48/15, 48/35, 48/42, ¾, 3/12, 3/20, 3/26, 4/11, 4/49, 4/62, 4/91, 4/103, 4/153, 4/155, 4/198, 4/199, 4/203, 4/232, 4/233, 4/252, 4/291, 4/293, 5/11, 5/17, 5/22, 5/23, 5/36, 5/37, 5/56, 5/58, 5/94, 5/128, 5/129, 8/11, 8/41, 10/36, 10/50, 11/25, 12/21, 12/38, 12/52, 12/89, 13/18,

13/20, 14/2, 14/31, 18/8, 18/43, 18/74, 18/86,
18/113, 18/115, 18/123, 18/142, 19/14, 19/25, 21,
43, 21/73, 22/33, 22/52, 24/7, 24/15, 24/21, 25/31,
22/35, 25/41, 26/7, 27/18, 27/20, 27/32, 27/36,
27/42, 27/43, 28/1, 28/4, 28/5, 28/6, 29/24, 30/24,
30/25, 31/14, 32/15, 32/18, 34/7, 34/37, 34/86,
34/97, 34/124, 34/160, 34/162, 34/165, 34/167,
34/169, 34/184, 34/185, 34/189, 34/191, 34/199,
34/219, 34/230, 34/231, 34/241, 34/248, 34/255,
34/265, 34/277, 34/282, 34/293, 34/304, 34/307,
34/368, 34/371, 34/377, 34/382, 34/417, 34/422,
34/448, 34/460, 34/505, 34/529, 35/5, 35/17, 35/27,
35/70, 35/72, 36/40, 36/44, 37/46, 37/47, 37/50,
37/57, 37/66, 37/73, 37/101, 37/118, 37/143,
37/183, 37/195, 37/201, 37/235, 37/256, 37/272,
37/280, 37/294, 37/305, 37/315, 37/317, 37/318,
37/321, 37/325, 37/328, 37/362, 37/377, 37/392,
37/411, 37/484, 37/497, 37/498, 37/501, 38/20,
38/60, 38/72, 38/82, 38/84, 38/96, 38/145, 38/147,
38/162, 38/163, 38/164, 38/166, 39/89, 40/3, 40/74,
41/19, 41/25, 42/12, 42/14, 42/15, 42/20, 42/34,
42/41, 42/47, 42/59, 42/66, 42/79, 42/83, 42/84,
42/86, 43/2, 43/27, 45/37, 45/74, 45/84 46/123,
45/125, 45/147, 45/174, 45/182, 45/215, 45/217,
45/235, 45/245, 45/259, 45/268, 45/308, 45/321,
45/322, 45/330, 45/341, 45/366, 45/371, 46/7,
46/54, 46/73, 46/134, 46/157, 46/159, 46/160,
46/164, 46/166, 46/168, 46/174, 46/193, 46/199,
46/261, 46/317, 46/324, 46/328, 46/352, 46/356,
46/368, 46/390, 46/429, 48/2, 48/13, 48/15, 48/35,
48/42, $\frac{3}{4}$, 3/12, 3/19, 3/26, 4/11, 4/59, 4/62, 4/91,
4/103, 4/153, 4/198, 4/203, 4/232, 4/233, 4/252,
4/291, 4/293, 5/11, 5/17, 5/22, 5/23, 5/36, 5/37,

5/56, 5/58, 5/94, 5/128, 5/129, 8/11, 8/41, 10/50,
11/25, 12/21, 12/38, 12/52, 12/89, 13/18, 13/20,
14/2, 14/31, 17/8, 18/43, 18/74, 18/86, 18/113,
18/115, 18/123, 18/142, 19/14, 19/25, 21/43, 21/73,
22/33, 22/52, 24/7, 24/15, 24/21, 25/31, 25/35

üle ya	: Öyle ya
üle yok yama	: Yok öyle 27/45
üle	: Öyle
üle_m	: Öyle mi 14/3
ülece	: Öylece 38/120
ülecene	: Öylece 37/316, 37/441
üledi	: Öyleydi 45/124, 45/197, 48/14, 21/27, 26/7, 33/29, 34/494, 34/499, 45/124, 45/197, 48/14, 21/27, 33/29, 26/7
ülediye	: Öyleydi ya 46/14
ülelere	: Öylelerine 5/19
üleleri	: Öyleleri 21/74
üleliklen	: Öylelikle 45/115, 36/26
ülemesye	: Öyle 40/56, 45/9
ülemiş	: Öyleymiş 38/85
ülennin	: Öğreyin 4/28
üleye	: Öğleye
ülyırı	: Ölüyor
ülyuru	: Ölüyor
ümmeden	: Ümmü aden, ümmü ablan 48/43
ümmedendir	: Ümü aden, ümmü ablan 48/9
üriyecek	: Üreyecek 7/15
üs	: Üst 8/39
üs_yancâzında	: Üst tarafcağzında
üs_yanda	: Üst tarafta 46/10, 22/95
üsen	: Hüseyin 40/41
üsne	: Üstüne 4/43, 34/535
üst yanı	: Üst

üst aravı	: Üst tarafı
üstarafçıkta	: Üst tarafçıkta 6/19
üstnde	: Üstünde 10/51, 1052, 34/523, 37/365, 41/29, 46/204, 4/312
üstnden	: Üstünden 21/67, 22/88, 27/40, 3/34
üstne	: Üstüne 10/21, 10/51, 11/17, 22/91, 31/10, 34/82, 34/185, 34/187, 34/219, 34/387, 34/388, 34/419, 34/492, 34/509, 34/526, 34/531, 34/532, 35/29, 35/102, 37/359, 39/23, 3/41, 4/44, 4/51, 4/167, 4/227, 4/226, 10/21, 10/51, 11/17, 22/91, 31/10, 34/82, 34/185, 34/187, 34/219, 34/491, 34/533, 35/29, 35/102, 37/359, 39/23, 44/46, 45/24, 45/76, 46/439, 46/443, 46/454, 46/456
üstnen	: Üstünden 46/108, 2/45,
üsyanda	: Üst yanında 46/372
üsyandayın	: Üst taraftayın
üş	: Üç 46/133, 45/126, 46/379, 46/394, 46/396, 2/4, 2/40, 4/120, 4/140, 4/141, 4/175, 16/4, 17/1, 17/4, 17/5, 17/8, 18/152, 21/30, 23/2, 27/5, 27/23, 34/88, 34/282, 34/284, 35/64, 35/68, 35/79, 35/86, 38/73, 39/71, 39/96, 40/9, 42/18, 42/27, 44/21, 45/126, 14/29
üş buşuk	: Üç buçuk
üş ä l ä di	: Üşüşürlerdi
üşse	: Üçse
üşte	: Üçte 46/417, 1/6, 4/30, 35/17
üştl ä	: Üşüştüler 46/244
üv ä	: Över 5/52
üzenin	: Uzanın 37/434
üzgünnük	: Üzgünlük, gam, keder 14/9

V

vā

: Ver 27/35, 37/436, 38/63, 39/86, 40/14, 40/44, 45/207, 45/208, 45/219, 46/143, 46/430, 45/207, 45/208, 45/219, 46/143, 46/430

vā

: Var 2/23, 3/32, 3/48, 4/11, 4/19, 4/51, 4/56, 4/73, 4/79, 4/80, 4/94, 4/117, 4/153, 4/178, 4/179, 4/275, 4/283, 4/292, 4/317, 5/20, 5/54, 5/102, 8/7, 8/57, 9/17, 10/50, 12/1, 12/2, 12/18, 12/28, 12/29, 12/71, 12/76, 12/84, 12/88, 12/90, 14/29, 15/6, 15/9, 16/6, 16/7, 17/8, 18/2, 37/422, 37/428, 37/433, 37/434, 37/435, 37/438, 37/441, 37/443, 37/444, 37/445, 37/452, 37/476, 37/477, 38/15, 38/19, 38/66, 38/78, 38/82, 38/92, 38/110, 38/119, 38/128, 39/34, 39/41, 39/59, 39/65, 39/96, 40/11, 40/13, 40/32, 40/64, 41/6, 41/29, 45/39, 45/40, 45/47, 45/48, 45/71, 45/209, 45/283, 45/354, 45/374, 46/38, 46/42, 46/43, 46/45, 46/107, 46/122, 46/202, 46/248, 46/249, 46/267, 46/268, 46/282, 46/292, 46/414, 46/417, 46/419, 46/423, 46/426, 46/437, 46/438, 46/441, 46/443, 18/3, 18/36, 18/58, 18/121, 18/129, 19/19, 19/27, 21/15, 21/16, 21/49, 21/64, 22/101, 24/7, 25/15, 25/17, 25/19, 25/21, 25/23, 25/35, 25/62, 26/3, 27/16, 27/20, 27/21, 27/29, 27/30, 29/11, 29/12, 29/30, 29/33, 29/34, 29/40, 30/1, 30/2, 30/3, 31/2, 1/12, 32/45, 34/9, 34/20, 34/62, 34/79, 34/81, 34/82, 34/113, 34/117, 34/132, 34/142, 34/162, 34/178, 34/190, 34/226, 34/273, 34/277, 34/305, 34/331, 34/385, 34/486, 34/515, 34/519, 34/520, 34/537, 35/24, 37/4, 37/8, 37/10, 37/16, 37/24, 37/59, 37/72, 37/74, 37/77, 37/84, 37/85, 37/88, 37/101, 37/103, 37/162, 37/190, 37/201, 37/256, 37/257, 37/280, 37/310, 37/361,

	37362, 37/417
vā_m	: Var mı 4/39, 40/32, 41/36, 41/31, 46/126
vā_mı	: Var mı 12/71, 24/18, 25/9, 25/10, 25/11
vācağ oldiyına	: Varacak olduğu zaman 34/323
vācağ	: Varacak 14/6
vācāsa	: Varacaksa 14/6
vācāsın	: Varacaksın 14/13
vācasız	: Varacaksınız 46/422
vaddini	: Vaatini 18/50, 18/68
vādı	: Vardı 1/3, 2/15, 2/22, 3/12, 3/24, 3/33, 3/36, 3/37, 3/38, 3/40, 3/41, 4/22, 4/29, 4/50, 4/63, 4/69, 4/80, 5/7, 5/57, 5/58, 5/73, 5/85, 5/125, 7/34, 9/1, 11/4, 12/41, 12/65, 13/18, 13/20, 14/4, 18/146, 19/5, 19/14, 21/1, 21/4, 21/44, 21/49, 21/76, 22/14, 22/19, 22/43, 22/44, 22/93, 24/22, 25/17, 25/37, 25/38, 25/55, 25/65, 26/3, 27/9, 27/18, 28/5, 31/7, 31/8, 34/4, 34/5, 34/10, 34/43, 34/44, 34/56, 34/61, 34/62, 34/67, 34/68, 34/97, 34/102, 34/113, 34/115, 34/116, 34/124, 34/133, 34/134, 34/140, 34/150, 34/159, 34/186, 34/217, 34/263, 34/266, 34/274, 34/301, 34/302, 34/327, 34/330, 34/344, 34/373, 34/377, 34/374, 34/388, 34/399, 34/454, 34/463, 34/473, 34/508, 34/520, 34/522, 35/33, 35/54, 35/103, 36/5, 36/14, 36/30, 37/5, 37/6, 37/15, 37/25, 37/39, 37/42, 37/46, 37/73, 37/77, 37/113, 37/114, 37/221, 37/270, 37/306, 37/314, 37/321, 37/323, 37/328, 37/339, 37/363, 37/376, 37/415, 37/416, 37/417, 37/471, 37/473, 38/25, 38/45, 38/88, 38/91, 38/143, 38/163, 38/164, 39/28, 39/37, 40/50, 40/69, 40/72, 41/1, 41/20, 41/21, 42/20, 42/24, 42/67, 44/28, 45/11, 45/14, 45/18, 45/39, 45/110, 45/114, 45/116, 45/119, 45/120, 45/125, 45/170, 45/269, 45/276, 45/352, 45/361, 46/79,

	46/133, 46/167, 46/226, 46/281, 46/298, 46/330, 46/343, 46/347, 46/361, 46/454, 48/5, 48/16, 48/28, 48/38
vadı	: Vardı 34/330, 37/321, 48/17
vadı da	: Vardı da 35/47
vadı_mı	: Vardı mı 46/305
vadı_ya	: Vardı ya 14/24, 19/4, 21/34, 39/31, 46/240
vadığ	: Vardık
vadığ	: Vardık 7/31, 12/35, 46/27, 46/32, 46/34, 46/405
vadığtan sora	: Vardıktan sonra 39/39, 39/95, 23/3
vadığton sora	: Vardıktan sonra 4/137
vadım	: Vardım 8/35, 12/4, 12/16, 38/136, 38/22, 39/39, 12/44, 27/3, 23/38, 39/47, 39/86
vadıq	: Vardık 34/396, 37/85, 40/15, 41/9, 42/57, 42/54
vadır	: Vardır 3/43, 3/44, 5/102, 7/5, 8/25, 8/76, 21/26, 34/142, 34/144, 35/99, 37/472, 37/474, 37/497, 37/498, 38/33, 38/33, 38/37, 42/17
vadiyn	: Vardığı zaman 20/1, 20/8
vadiynde	: Vardığında 4/119
vadiyni	: Var olduğunu 4/57
vādī ā	: Verdiler
vādne	: Vardığımız zaman 42/50
vādnen	: Vardığım zaman 22/4, 39/7
vādnen	: Vardıkları zaman
vādtan sora	: Vardıktan sonra
vādton_sora	: Vardığtan sonra 21/15
vahişilik	: Vahşilik
vaļa	: Vallahi 12/17
vaļļā	: Vallahi 37/44, 37/155, 37/206
vaļļa	: Vallahi 46/393, 37/44, 37/206, 37/331
vaļļahi (< Ar. vallāhi)	: Vallahi 46/106, 46/56, 46/325
vaļkof (< Bulg. Vilkov)	: Erkek ismi 18/137
vāqan	: Varken 4/315, 18/25, 21/76, 34/181, 34/336, 35/49,

	37/337, 37/342, 37/344, 38/53, 42/76
vāḳān	: Varken 34/71
vāḳıd	: Vakit 12/72
vāḳıt (<Ar.vaḳt)	: Vakit, zaman 4/281, 4/288, 10/32, 18/29, 34/80, 35/29, 35/39, 35/55, 35/63, 35/80, 35/82, 35/95, 39/33, 42/73
vāḳıt ta	: Vakit de
vāḳtı	: Vakti 4/206, 5/122, 34/510
vāḳtımuş mı	: Vakti miymiş 38/124
vāḳtıımız	: Vaktimizi 12/55
vāḳtıında	: Vaktinde 3/25, 37/213, 45/356
vāḳtıını (<Ar.vaḳt)	: Vaktini, zamanını 34/68
vāḳtıınan	: Vaktiyle 42/46
vāmāna	: Vardığı için 2/3
vāmış	: Varmış 2/16, 2/17, 4/293, 5/48, 5/100, 12/29, 12/41, 18/18, 18/92, 20/1, 20/8, 21/48, 27/22, 30/1, 30/2, 30/10, 34/19, 35/73, 37/76, 37/267, 38/35, 38/95, 39/85, 42/59, 43/20, 43/29, 43/34, 45/140, 46/21, 46/58, 46/104, 46/106, 46/181, 46/219, 46/329, 48/10
vāmışıḳ	: Varmışsınız 30/4
vāmıştı ya	: Varmıştı ya 12/43
vāmışlä	: Vermişler 2/8
vāmyı	: Vermiyor
vāḳtıında	: Vaktinde
var ā	: Var ya
var mıḳın acaba	: Var mı acaba
var ā	: Var ya 37/93
vara	: Var ya 45/190
varamazİādi	: Varamazlardı 21/23
varamyırs	: Varamıyoruz
varamyırsın	: Varamıyorsun 4/13
vardıḡ orda	: Vardık 35/2

vardin	: Vardığın zaman 12/7
vardiye	: Vardı ya
varı	: Varır
varı	: Varır 7/9, 7/29
varı gelirdik	: Varır gelirdik 45/168
varı vāmaz	: Varır varmaz 38/4
varıdıĝ	: Varıdık 10/50, 36/1
varıķ	: Varıp 5/48, 39/75, 22/63, 37/172
varıķ gelirl ā	: Varıp gelirler 5/48
varıķan	: Varırken 9/11, 9/12
varın	: Varırım 5/100, 5/101, 13/17
varınca	: Varınca, bile 8/77, 27/45, 44/43
varınca	: Varıncaya kadar
varınca ğıdā	: Varıncaya kadar 3/46
varıncası	: Varınca 42/11, 43/14
varıncası	: Varıncaya
varırķan	: Varırken 46/420
varıs	: Varız 5/109, 46/390
varıādı	: Varırlardı
varıāna	: Varlıĝına
varķan	: Varken 11/23
varl ā dı	: Varırlardı 45/63
vārmc ā z	: Vermeyeceĝiz 4/113
vārmic ā z	: Vermeyeceĝiz
vārmyır	: Vermiyor 4/251
varvā	: Varıver
varvarasıya	:
varyır	: Varyıyor 4/122, 4/191, 46/299, 46/420
varyırı	: Varyıyor 43/14
varyırıs	: Varyıyoruz 15/2
varyırsın	: Varyıyorsun 29/7
varyıs	: Varyıyoruz

varyilā	: Varıyorlar 4/142
vāsa	: Varsa 4/59, 4/88, 4/141, 4/225, 4/228, 4/255, 4/263, 4/264, 4/286, 4/291, 4/289, 4/329, 4/330, 4/33, 5/127, 8/56, 14/37, 18/23, 21/4, 21/9, 21/41, 29/15, 34/207, 34/209, 34/229, 34/431, 35/35, 37/91, 37/176, 37/217, 37/274, 37/303, 37/357, 40/64, 45/193, 45/209, 46/70, 46/223, 46/320, 48/6, 48/7
vāsam	: Varsam 2/30, 29/11, 29/25, 29/43
vāşice	: Vahşice
vatannarı (< Ar. vaṭan)	: Vatanları 42/32
vaz	: Vaaz
vā cāz	: Vereceğiz 4/193
vā ceg	: Verecek 21/10
vā cek	: Verecek 4/304, 12/27, 34/3, 34/250, 34/251, 37/353, 37/456, 40/49
vā ceklā	: Verecekler 4/257
vā ceklā miş	: Vereceklermiş 14/28
vā cā ken	: Verecekken 46/136
vā cā miş	: Verecekmiş 15/3
vā cā n	: Vereceğim 46/366
vā di	: Verdi 5/16, 21/26, 22/6, 22/17, 23/3, 7/17, 12/59, 37/494, 38/161, 42/124, 45/58, 45/59, 45/65, 45/66, 46/139, 46/141, 46/155, 46/228
vā dim	: Verdim 12/15, 12/59, 21/54, 46/24, 46/415, 44/443
vā dīne	: Vermediğine
vā dlā	: Verdiler 4/342, 4/343, 14/1, 18/7, 21/38, 22/3, 34/148
vā dten sora	: Verdikten sonra
ve_yavit_a	: Ve yahut da 6/2
velingrada	: Velingrad (şehir ismi)

verceg oġan	: Verecek olan
veremedlā	: Veremediler 14/15
veremedten sora	: Vermedikten sonra 8/75
veremic ā s	: Veremeyeceġiz
veremīsin	: Veremiyorsun 34/45
veri	: Verir 26/2, 37/177, 37/353, 37/334, 37/353, 37/354, 37/409, 37/471
verī	: Verir 4/197
verid_de	: Verirdi de 45/101
verik durumuşā	: Verip dururlarmıŖ 46/46
verik_te	: Verip_de 37/154
verilā	: Verirler 4/271, 4/332, 10/44, 37/352
verilā	: Veriyorlar 10/44
verilcek	: Verilecek 4/111, 4/112
verilā di	: Verirlerdi 5/23, 21/44
verilmes	: Verilmez 37/186
verimiŖ	: VerirmiŖ 15/3, 46/219
verimkār	: 4/125
verimker	: Verecek olduktan 5/38
verimkyar olusa	: Verecek Olurlarsa
verimkyar	: (Verme Niyetinde Olunca) 4/190, 4/191, 4/195
verin	: Veririm 21/31, 21/36, 45/293
verincesi	: Verene kadar, verincesi 37/352
verise	: Verirse 21/69
verīsin	: Veriyorsun 34/199
veriyri	: Veriyor 18/74
verlā	: Verirler 4/114, 5/13, 5/14, 7/4, 45/115
verlā di	: Verirlerdi 3/13, 4/15, 4/16, 21/67, 21/72, 22/3, 22/26, 34/2, 34/248, 34/343, 34/344, 34/371, 45/280, 45/281, 45/284, 45/289, 45/290, 46/222
verlā miŖ	: VerirlermiŖ 37/70, 45/52
verlā se	: Verirlerse 5/35

vermes	: Vermez
veryı	: Veriyor 1/6, 4/248, 4/304, 4/332, 24/3, 37/289, 39/95
veryıllā	: Veriyorlar
veryır	: Veriyor 1/1, 4/101, 4/252, 4/327, 36/48, 46/213
veryırı	: Veriyor 14/30, 37/438, 40/56, 42/43, 46/109
veryırn	: Veriyorum 36/52
veryısın	: Veriyorsun 37/170, 42/42
veryi	: Veriyor 4/256
veryil ā	: Veriyorlar 4/110, 4/122, 4/123, 21/65, 29/6, 29/36, 39/46, 31/24, 40/56, 30/4
veryill ā	: Veriyorlar 36/53
vezgeçyır	: Vazgeçiyor
vınka (<Bulg.vınka)	: Dışarı 25/10
vıyttin	: Erkek ismi 46/93
vłajna (<Bulg.vlojna)	: Nemli 34/306
viktur	: Viktor (isim) 18/111, 18/128
vıre	: Hep 12/30
v ā m ā n	: Vermen 40/21, 46/156
v ā mc ā sin	: Vermeyeceksin 21/75
v ā medikten sora	: Vermedikten sonra 4/250
v ā mediyn	: Vermediğini
v ā medl ā	: Vermediler 14/10, 46/232
v ā memişl ā	: Vermemişler
v ā mes	: Vermez 37/454
v ā mesek_mikin	: Vermesek mi 2/137
v ā mesi	: Vermesi 4/303
v ā mic ek oıym	: Vermeyecek oluyorum 39/24
v ā mic ā s	: Vermeyeceğiz 38/43
v ā mic ā sis	: Vermeyeceksiniz 38/74
v ā mil ā	: Vermiyorlar

vā milā	: Vermiyorlar 29/13
vā mis	: Vermiş 14/21, 34/138, 38/158, 38/159, 46/80
vā mis	: Vermiş 46/153
vā mişlā de	: Vermişler de
vā mişlā de	: Vermişler de 15/7
vā myı	: Vermiyor
vā myı	: Vermiyor 4/83, 46/59,
vā myır	: Vermiyor
vā myır	: Vermiyor 4/140, 30/12
vā myırıs	: Vermiyoruz
vā myırıs	: Vermiyoruz 15/3
vā myırız	: Vermiyoruz
vā myırız	: Vermiyoruz 15/6
vā myırlā	: vermiyorlar
vā myırlā	: vermiyorlar 30/6, 30/7
voġā	: Vallahi
voġā	: Vallahi
voġā	: Vallahi
voġā	: Vallahi 21/52, 21/76, 46/208, 46/352
voġġā	: Vallahi
voġġā	: Vallahi 46/233
voġġahi	: Vaġġahi
voġġahi	: Vaġġahi 21/22, 22/87, 46/205, 46/386
voġġahi	: Vallahi
voġġahi billahi	: Vallahi billahi
voġġahi billahi	: Vallahi billahi 12/66
voġġayı	:
voġġayı	: 9/21, 46/164, 46/179, 46/237, 46/350, 46/460, 48/4, 48/23
voġġayı	: Vallahi
voġġayı	: Vallahi
voġġayı	: Vallahi

voġġayi üle	: Vallahi öyle
voġġayi üle	: Vallahi öyle 46/88
vollahi billehi	: Vallahi billahi
vollahi billehi	: Vallahi billahi
vse edno (<Bulg. Vse edno)	: Aynen
vse edno (<Bulg. Vse edno)	: Aynen 34/100
v̄ ä semmikin	: Versem mi acaba
v̄ ä semmikin	: Versem mi acaba
v̄ ä sin	: Versin 30/9, 33/22, 35/13, 35/91, 40/14, 40/52, 40/54, 42/84, 44/4, 46/405, 46/456
v̄ ä sin	: Versin 4/14, 4/79, 4/306, 5/5, 5/83, 12/80, 15/5, 22/28, 22/29, 23/6, 25/51, 27/7,
vuruġyu	: Vuruluyor
vuruġyuru	: Vuruluyor 8/77
vyarası (<Bulg.uyara)	: İncancını
vyarası (<Bulg.uyara)	: İncancını 34/162

Y

34/41, 34/57, 34/109, 37/189, 38/24

yā	: Yer
yā	: Yağ 3/18, 3/26, 3/38, 3/45, 4/252, 4/256, 4/257, 4/258, 4/323, 5/26, 7/34, 18/38, 18/49, 18/63, 18/67, 22/45, 22/59, 22/92, 25/21, 25/57, 26/6, 26/7, 27/13, 27/14, 27/16, 27/32, 27/37, 27/41, 29/8, 30/17, 32/21, 33/5, 33/13, 33/15, 33/22, 33/24, 33/37, 34/151, 34/146, 34/236, 34/241, 34/301, 34/322
yā eyyühel set	:
ya sevinmedim_e	: Ya sevinmedim ya
yā	: Yağ
yā	: yer
yaādık	: Yapardık

yāde	: Yerde 14/14, 27/37, 37/10, 37/471, 41/30
yādīne	: Yağdığı zaman 45/120
yādırdı	: Yağdırırdı 41/19
yādırlā	: Yağdırıyorlar
yādırlādı	: Yağdırırlardı 41/25
yādtan sona	: Yağdıktan sonra
yafta	: Yahut da 24/3, 24/14, 34/31, 34/358, 34/453, 45/167
yahudilā	: Yahudiler 24/7, 43/7
yahudilā n	: Yahudilerin 43/3
Yā koçanı, yā bürā	
yaļ	: Hayvan yiyeceği 34/55
yaļādı	: Yalardı 33/3
yāļık	: Selpak 5/27, 37/185
yaļns	: Sadece 4/148, 4/203, 8/55, 8/65, 18/18, 18/90, 24/2, 32/53, 37/161, 45/46, 45/352
yaļnız	: Sadece 2/42, 3/38, 4/65, 4/77, 4/212, 4/285, 5/76, 5/83, 8/18, 12/7, 12/21, 23/11, 27/43, 32/5, 32/12, 32/54, 33/3, 34/132, 37/320, 46/130, 46/418
yaļnızın	: Yalnızım 27/43
yaļns	: Sadece 27/21
yaļnyek	: Yalın ayak
yaļvarıdık	: Yalvarırdık 185 45/293
yaļvarız	: Yalvarırız 32/62
yaķādık	: Yakardık 4/40, 10/12, 22/46, 30/20
yaķādın	: Yakardım
yaķālā	: Yakarlar 4/176, 4/210, 4/211, 4/213, 21/13
yaķālādı	: Yakalardı 2/44, 2/45
yaķāķan	: Yakarken
yaķalā	: Yakalarlar
yaķıķ ta	: Takip da
yaķınnarı	: Yakınları 5/111

yaķınnıķ	Yakınlık 4/319
yaķıp	: Yakup 5/86, 24/4, 34/36, 45/184
yakmağ	: Yakmak
yaķtı	: Yaktı 38/41
yaķtıķtan sora	: Yaktıktan sonra 41/169
yaķtın	: Yaktığın 4/40
yaķtınan	: Yaktığı zaman 18/70
yaķyı	: Yakıyor 45/186
yaķyır	: Yakıyor 18/22
yālık	: Havlu 37/185
yalınn	: Yalının
yaľnız	: Yalnız
yalnyek	: Yalın ayak 22/4
yaľānn	: yalının
yamaç	: Dik
yamādıđ	: Yamardık 19/32
yamaľıķlan	: Yalıkla 32/6
yamamıřlā	: Yamamışlar 18/28
yāmana	: Yağdığı için 46/318
yāmasa	: Yağmazsa 22/91
yāmāsa	: Yağmazsa 32/63
yamaçlar	: Yamaçlar
yamaşta	: Yamaçta 37/280, 46/452
yāmazdı	: Yağmazdı 32/61, 41/18
yamboldam	: Şehir ismi
yāmır	: Yağmur 11/21, 22/91, 22/94, 22/95, 22/96, 22/99, 32/61, 32/63, 37/122, 37/123, 37/129, 37/130, 37/132, 37/134, 38/149, 38/150, 38/160, 40/52, 41/18, 41/19, 41/24, 41/25, 46/284, 46/318, 46/379, 46/387
yāmırda	: Yağmurda 38/103, 46/110
yāmırđı	: Yağmurlu 40/67, 46/102
yāmırđık	: Yağmurluk, palto 21/45, 22/3

yāmur	: Yağmur 32/60
yamvarıdı	: Yamayıverirdi 34/88
yana	: Yan Tarafa 4/97, 4/139, 42/50
yanā	: Yanına 4/176, 5/112
yancak	: Yanacak
yancāmıŝ	: Yanacakmıŝ 22/44
yanda	: Yanında 2/22, 4/221, 4/288, 4/318, 14/36, 18/13, 18/18, 21/24, 37/130, 37/132, 37/380, 42/26, 45/160, 46/82, 46/132, 46/180
yandāķı	: Yanındaki
yangı	: Ateş 37/400
yānı	: Doğru 27/34, 40/19, 46/116, 46/405, 46/407
yanı	: Yani 37/265
yanıķ	: Yanmış 34/426
yanıķlān	: Yanıkların (kōy ismi)
yanıķķāda	: Yanıklarda 12/25
yanıķķarın	: Yanıkların 46/302, 46/325
yanımdaķına_m	: yanımdakine mi 34/24
yanındaķı	: Yanındaki 27/24
yanış	: Yanlış 4/88
yanna	: Yanına 2/20, 4/171, 4/288, 5/66, 5/70, 8/36, 9/11, 10/12, 10/27, 11/8, 19/2, 33/28, 34/38, 34/46, 34/48, 34/369, 35/5, 38/26, 38/70, 38/113, 40/73, 40/75, 45/358, 46/110, 46/120, 46/121, 46/126, 46/206, 46/299, 46/316
yannarından	: Yanlarından
yannarını	: Yanlarını
yannıda	: Yanında 14/35, 29/37, 34/9, 34/373, 37/123, 37/133
yantaıdır	: Kōtūdūr fenadır 21/57
yanyı	: Yanıyor
yapā	: Yapar 4/214, 4/328, 4/329, 5/106, 5/127, 5/128, 7/8,
yapa çorap	: Yün Çorap

yapā	: Yün 34/234, 34/239, 34/247, 34/257, 34/268, 34/292
yapādan	: Yünden 21/42, 34/275
yapādı	: Yapardı 3/44, 21/5, 22/98, 34/128, 34/497, 34/49
yapādıg	: Yapardık öyle 34/37
yapādıg_a	: Yapardık ya
yapādık	: Yapardık 3/27, 3/32, 4/104, 22/58, 22/95, 28/4, 30/21, 31/19, 33/13, 34/6, 34/13, 34/48, 34/49, 34/52, 37/225, 38/162, 40/59, 40/62, 42/21
yapādım	: Yapardım 4/77
yapālā	: Yaparlar 4/159, 4/176, 4/232, 4/236, 5/42, 5/121, 5/128, 26/6, 35/76, 37/106, 37/273
yapālādı	: Yaparlardı 2/45, 3/30, 3/34, 5/126, 19/11, 21/66, 22/34, 22/35, 22/53, 22/54, 22/56, 22/57, 22/91, 22/99, 27/41, 31/9, 34/230, 34/246, 34/253, 34/256, 34/261, 34/297
yapālāmıŝ	: Yaparlarmıŝ 20/2, 20/9
yapākan	: Yaparken 2/34, 4/319, 5/88, 18/75, 21/19, 25/56, 34/216, 34/227, 34/228, 34/374, 34/375, 34/376, 34/464, 37/61, 38/31, 46/431, 46/453
yapālā	: Yaparlar 37/98, 37/106, 37/120, 37/123, 37/240, 37/274
yapālādı	: Yaparlardı
yapamas	: Yapamaz 37/194
yapamasın	: Yapamazsın 18/90
yapamāz	: Yapamayız 37/431, 37/431, 41/9
yapamıcan	: Yapamayacağım 41/5, 41/6
yapāmıŝ	: Yaparmıŝ 8/25
yapamıyır	: Yapamıyor 37/190
yapamyıs	: Yapamıyoruz 12/74
yapannara	: Yapanlara 18/75
yapardık	: Yapıverirdik 4/5
yaparın	: Yaparım 17/4

yaparın _c da	: Yaparım da
yaparmışs	: Yaparmışsınız 8/32
yapāsa	: Yaparsa 4/314, 47/7
yapāsan	: Yaparsan 12/22, 34/337
yapāsaz	: Yaparsanız 25/29
yapāsın	: Yaparsın 21/54, 35/40, 35/50, 35/60, 45/113
yapçağ	: Yapacak 47/8
yapçağ oıdīā	: Yapacak oldular 34/155
yapçağ	: Yapacak 25/82, 43/6
yapçağīā	: Yapacaklar 18/73
yapçāmış	: Yapacakmış 17/9
yapçān	: Yapacağım
yapçāndan	: Yapacağından
yapçās	: Yapacağız 33/5, 38/135
yapçāz	: Yapacağız 46/50
yapdığ ekm ā	: Yaptık ekmeği
yapılma	: Yapılma 37/389
yapılıyır	: Yapılıyor
yapıq	: Yapılı 4/233
yapıK	: Yapılı, yapılmış 5/43
yapıq ki	: Yapılı Ki 4/233
yapıq ta	: Yapıp da 21/73, 32/66, 35/56
yapil ā	: Yapıyorlar 5/126, 18/74, 34/386,
yapilā	: Yapıyorlar 34/473, 45/340
yapill ā	: Yapıyorlar
yapillā	: Yapıyorlar 45/51
	Yapılmış ki
yapısın	: Yapıyorsun 24/34, 34/193
yapıştır	: Yapıştırır
yapıştırīā	: Yapıştırırlar
yapışyır	: Yapışıyor 18/72
yapmā	: Yapma 5/66, 5/71, 8/58, 25/54, 37/35, 37/148
yapmadıq	: Yapmadan 37/144, 37/500

yapmas	: Yapmaz 5/19
yapmazlādı_ya	: Yapmazlardı ya 19/25
yapmışlā	: Yapmışlar 2/24, 25/16, 46/21, 46/22
yapmıyırss_a	: Yapmıyorsunuz ya 48/30
yapmyilā	: Yapmıyorlar 37/141
yapmyillā	: Yapmıyorlar 42/12
yapmyır	: Yapmıyor 4/279
yapmyız	: Yapmıyoruz 4/43
yapmyusun	: Yapmıyorsun 37/269
yappadlā	: Yapıverdiler 34/177
yappādım	: Yapıverdim 5/7
yappāmış	: Yapıvermiş 21/20, 21/21
yappāmışlā	: Yapıvermişler 21/63
yapparadı	: Yapıverirdi 34/37
yaprā	: Yaprığı 4/145, 4/146, 4/147, 4/149, 35/69
yaprağ	: Yaprak 4/37, 4/145, 4/150
yapraqlā	: Yapraklar
yaptī	: Yaptığı 8/20
yaptlā	: Yaptılar 8/41, 14/26, 16/2, 23/14, 25/62, 34/155, 34/157, 34/163
yaptıdı	: Yaptıydı 38/46
yaptığ	: Yaptık 42/30, 12/83, 35/9
yaptığ_ama	: Yaptık ama 42/30
yaptılā	: Yaptılar 45/68
yapTıK	: Yaptık 46/148
yaptıksa	: Yaptıysak 5/11
yaptıktan sora	: Yaptıktan sonra 34/158
yaptınis	: Yaptığınız 8/32
yaptırmıştır	: Yaptırmıştır 22/96
yaptırmā	: Yaptırmaya 5/50
yaptırmcāsın	: Yaptırmayacaksın
yaptlā_ya	: yaptılar ya 2/25
yapverelim	: Yapıverelim 45/141

yapyaİnis	: Yapayalınız 12/86
yapyillā	: Yapıyorlar 46/38
yapyillā	: Yapıyorlar 46/188
yapyir	: Yapıyorum
yapyır	: Yapıyor 37/142, 46/403, 2/33
yapyırı	: Yapıyor 37/440
yapyırlā	: Yapıyorlar 37/142, 38/160
yapyırs	: Yapıyoruz
yapyısın	: Yapıyorsun 42/42, 42/82, 45/230, 45/339
yapyur	: Yapıyor 37/167, 37/193
yār	: Yağar 32/63, 40/47, 46/386
yarāsa	: Yararsa
yarcīna	: Yarıcığına, yarısına 48/18
yārde	: Yerde 4/40, 5/112, 24/26, 37/131, 41/9, 11/21, 22/94, 22/99, 41/24, 45/121
yardıminnan	: Yardımıyla 12/35
yāri	: Yari 46/436
yarın sabā	: Yarın sabah 4/330
yarinnādan	: Yarınlarından 34/229
yārinnannan	: Omuzlarıyla 136 38/117
yārқан	: Yağarken 45 45/310
yārsı	: Yarısı 8/48
yarsında	: Yarısında 18/15
yārsını	: Yarısını 45/231, 45/236
yarsını	: Yarısını 48/16
yas	: Yaz 35/67, 45/348
yas kış	: Yaz kış 4/33
yaşādık	: Yaşardık 45/7
yaşādīnı	: Yaşadığını
yaşağ ederlā di	: Ederlerdi 45/359
yaşālāmış	: Yaşarlarmış
yāşamā	: Yaşamaya 34/148
yaşamā	: yaşamaya 3/10

yaşāmıŝmıŝ ta	: Yarŝamır mıŝta
yaŝanıljak	: Yaŝanı lacak 5/21, 29/35
yaşayı	: Yaşıyor 29/36
yaşayır	: Yaşıyor 27/11, 29/35
yaşayırı	: Yaşıyor 30/3
yaŝayırıs	: Yaŝıyoruz 25/51
yaŝcāzında	: Yaŝcađızında 22/1
yaŝlāndayım	: Yaşları ndayım 19/20
yaşları ndağan	: Yaşları ndayken 38/3
yaşlı	: Düz 34/533
yaşlı ndan	: Islaklığından 34/84
yaşıjak	: Yaşayacak 5/21
yaŝımdayım	: Yaşındayım
yāsın	: Yağsın 37/129
yaŝındađan	: Yaŝımdayken 19/7, 22/20
yaşındağı	: Yaŝındaki 2/31
yaŝımdayın	: Yaŝımdayım 45/117, 7/1
yaŝınnā	: Yaŝsınlar
yaŝıyabilmeleri	: Yaŝıyabilmeleri 6/3
yaşıyan	: Yaşayan 34/220, 6/32
Yaşıyır	: Yaşıyor 29/35
yaşlı kıaya	: Düz kıaya, düz taş4/41
yaŝlımıŝık	: Yaŝlıymıŝız
yaŝlıylā	: İslatıyorlar
yaşmak	: Yaşmak 37/220, 45/354
yaşna	: Yaşına 34/429
yaşndağan	: Yaşındayken 18/7, 22/20
yaŝtıđ (< élastique)	: Lastik 4/222, 4/224, 19/32, 34/406
yatā	: Yatağa 38/32
yatā	: Yeri 38/71
yatacına	: Yerine 45/152
yatağ	: Yer, yatak 10/9, 14/39
yatān	: Yatağın 39/77

yatāsa	: Yatar ise 4/52
yatcan	: Yatacağım 12/28
yatçāsan	: Yatacaksan 2/9
yatçāsın	: Yatacaksın 2/9
yatıdı	: Yatardı
yatıdım	: Yatordum
yatıma	: Yattım diye 2/39
yatırdı	: Yatardı 10/9, 46/332
yatırdık	: Yatardık 31/13
yatırız	: Yatarız 45/23
yatırқан	: Yatarken 21/74
yatırlā dı	: Yatıyorlardı 46/333
yatırmiş	: Yayıyormuş 18/53
yatlı қан	: Yatarken
yatmā	: Yatmaya 34/381, 2/11
yatmana	: Yattığı için 2/20
yatmas	: Yatmaz 7/14
yattīm	: Yattığım
yattīm	: Yattığım 38/66, 37/83
yatyı	: Yatıyor 46/297, 46/298
yatyın	: Yatıyorum 21/30, 38/66, 38/67
yatyın	: Yatıyorum
yatyın	: Yattığım
yatyır	: Yatıyor 39/99
yav (<Ar.yâ-hû)	: Yahu 16/24, 18/115, 21/69, 24/16, 24/21, 24/30, 25/26, 25/30, 25/35, 25/40, 25/50, 25/62, 25/72, 25/73, 25/82, 29/44, 30/3, 32/16, 33/8, 33/16, 33/27, 37/113, 37/119, 37/151, 37/206, 37/250, 37/329, 37/420, 37/432, 43/23, 45/1, 45/27, 45/79, 45/156, 45/227, 45/231, 45/300, 45/309, 45/310, 45/311, 45/331, 46/1, 46/348, 4/80, 4/82, 4/121
yav,ta	: Yahut da 26/2, 35/4, 35/70, 37/13, 37/153, 37/178, 37/192, 37/302, 37/493, 37/497, 43/16, 43/21,

	43/30, 45/213, 45/289
yávaş	: Yavaş
yavaş yavaş	: Yavaş yavaş 10/46, 34/152, 35/47, 35/48
yavaşçıq	: Yavaşçık 12/54, 45/343, 45/344, 45/369
yavid	: Yahut 4/193, 5/96
yavid (<far.yāhud)	: Yahut
yavıfa	: Yahut Da
yavit (<far.)	: Yahut
yavıT	: Yahut 5/122
yavit (<Far.yāhud)	: Yahut 12/20, 37/341, 42/19, 4/55, 4/64, 4/103, 4/114, 4/115, 10/118, 4/119, 4/126, 4/133, 4/141, 4/149, 4/154, 4/171, 4/173, 4/193, 4/196, 4/201, 4/224, 4/225, 4/228, 4/243, 4/246
yavıta	: Yahut da 4/106, 6/2
yavricını	: Yavrucuğunu 38/38
yavt	: Yahut 37/343, 42/83, 4/52, 4/84
yavta (< Far. yāhud)	: Yahut da 37/496
yayā	: Yayık 48/36
yayan	: Yaya 37/93, 46/17, 4/30, 4/35, 4/245
yayaş yayaş	: Yavaş yavaş 40/6, 46/455
yayı	: Yağı
yāyır	: Yağıyor 38/100
yayır	: Yağıyor 46/103
yayıru	: Yağıyor
yaymā	: Yaymaya 32/35
yāyuru	: Yağıyor 8/70
yazā	: Yazar 4/96
yazaļā	: Yazarlar 4/223
yazāļadı	: Yazarlardı 22/55
yazāқан	: Yazarken 34/99
yazamasın	: Yazamazsın 34/99
yazāmiş	: Yazarmış
yazarın	: Yazarım

yazarķan	: Yazarken 8/17
yazdımı	: Yazdığım
yazlā	:
yazılıyu da	: Yazılıyor da
yazın	: Yazın 35/65, 37/212, 37/254, 37/270, 45/355
yazıyormuştu	: Yazıyormuştu
yazovir	: Baraj 35/17, 35/19, 37/367
yazovirin (< Bulg. yazovir)	: Baraj 46/397, 9/11, 37/471
yazı	: Yazıyor 4/88, 8/24
yazılā	: Yazıyorlar 22/54
yazyır	: Yazıyor 18/97
yā de	: Yerde
yā den	: Yerden
ye	: Ya da 4/60, 18/139, 21/8, 21/7, 37/406, 46/143
yē	: Ye 34/180, 34/206, 34/270, 34/308, 37/366
ye	: Ya
yedā	: Yeder 37/350
yeder	: Yeder
yedimis	: Yediğimiz
yel	: Rüzgar 4/91, 4/144, 31/14, 31/15
yeleg	: Yelek 22/37
yellā de	: Rüzgarlarda
yemā	: Yemeği 4/28, 4/262, 4/265, 34/178, 34/451, 34/466, 34/467, 37/405, 38/66, 38/68
yemen	: Ayakkabı, yemeni 34/264
yemenci	: Ayakkabıcı
yemencilā	: Ayakkabıcılar, yemeniciler 4/64
yemeni	: Ayakkabı 4/72, 21/44, 27/12, 38/155, 38/156, 38/159
yemeniş	: Ayakkabı
yemeneri	: Yemenleri, ayakkabıları
yemiş	: Meyve 4/149, 37/264, 40/64

Yemişgen *Crataegus monogyna* Jacq.

yemişlen	: Yemişle 40/63
yemlā dig	: Yemlerdik, rüşvet veridik
yemā ni	: Yemeğini
yenden	: Yeniden 4/122, 7/6, 12/61, 14/39, 34/73, 36/37, 36/49, 46/400, 46/448
yenilī	: Yeniliği
yenimiş	: Yeniymiş 30/16
yepyeni	: Yepyeni 38/24, 38/156
yer aļana	: Zemin denginde
yerevde	: Alt katta 48/10
yereve	: Alt kat 34/399
yerindedi	: Yerindeydi 45/119
yerlā	: Yerler 29/40, 37/280, 37/444
yerlā n	: Yerlerin 18/16

Yer yosunu *Lycopodium clavatum*

yerne	: Yerine 12/53, 34/347, 34/465, 37/187, 45/300,
yesir	: Esir 4/58, 27/23
yesir (Ar.esir)	: Esir
yetārdi	: Yeterdi 45/213
yetçek	: Yetecek
yetim	: Babası olmayan 35/1
yetişteyna	: Yetiştiğim zaman 45/132
yetiřtīm	: Yetiştiğim 45/55
yetiştirmişik	: yetiştirmişiz 4/323
yetmyır	: Yetmiyor 16/13
yettise	: Yettiye 37/383
yevelden	: Eskiden

Yılan pıçā: *Arum maculatum*

yiceg	: Yiyecek 11/7, 45/193
yiceg ama	: Yiyecek ama 45/193
yiceğe	: Yiyecek ya 45/249

yicek	: Yiyecek 22/89, 27/27, 30/22, 32/3, 34/208, 34/453, 34/470, 35/36, 37/106, 37/390, 46/294
yicā n	: Yiyeceğim
yicā sin	: Yiyeceksin
yidi	: Yedi 27/2, 45/110, 46/304, 46/352
yidik	: Yedik 22/8, 22/11, 25/30, 31/1, 46/40, 46/365
yidik iştik	: Yedik içtik 46/365
yidilā	: Yediler 27/2
yidim	: Yedim 19/1, 46/348
yidimi	: Yediğimi
yidimin	: Yediğim zaman
yidine	: Yediğim zaman
yidinen	: Yediğin zaman 38/66, 39/7
yidircā n	: Yedireceğim
yidirmeg için	: Yedirmek için 4/276
yidlā	: Yediler 27/2, 45/111
yılları	: 7/7
yıllarlan	: Yularla
yıllā	: Yıllar
yıqā	: Yıkar 5/106
yıqacās	: Yıkayacağız 34/59
yıqālādı	: Yıkarlardı 4/185
yıqanmağ için	: Yıkanmak 42/20
yıqarıs	: Yıkarsınız 37/244
yıqāsın	: Yıkarsın 4/180, 4/181, 37/471
yıqyırıs,	: Yıkıyoruz 34/59
yillā di	: Yiyerlerdi
yimā	: Yemeğe
yimā	: Yemeğe
yimeg için	: Yemek için
yimek	: Yemek 34/5
yimemiz	: Yememiz 45/5

yimen	: Ayakkabı 22/32
yimenisi	: Ayakkabısı 34/477, 19/31
yimennere	: Yemeni 34/83
yimennā ni	: Yemenilerini, ayakkabılarını 22/17
yimes	: Yemez 4/179
yimese	: Yemezse
yimesi	: Yemesi 4/168
yimesin	: Yemesin 45/247
yimeyi	: Yemeği 37/116
yımırta	: Yumurta 4/25, 4/26, 19/2, 28/4, 30/20, 34/434, 37/232, 37/424, 39/44
yımırtaġan	: Yumurtayla 22/56
yımurtası	: Yumurtası 19/2
yimiş	: Yemiş 38/17, 46/150
yimiyilāya	: Yemiyorlar ya 22/15
yīnce ġidā	: Yiyinceye kadar 4/182
yinen	: Yenilen 4/149
yinilen	: Yenilen 4/12
yinmes	: Yenilmez 31/3
yīnyır	: Yeniliyor
yīr	: Yiyer 37/349, 45/218
yıraġ	: Yırak 7/37
yīrdi	: Yiyerdi 22/98
yirdi	: Yiyerdi 32/9
yirdig	: Yiyerdik 11/28
yirdik	: Yiyerdik 4/29, 22/8, 22/51, 34/352, 45/296, 46/56
yīrdin	: Yiyerdin 39/6
yirin	: Yerim
yīrken	: Yiyerken 4/167, 4/173, 4/174
yīrlā	: Yiyerler 4/172
yīrlā di	: Yiyerlerdi 21/23, 21/72, 22/88, 34/457
yirmbeş	: Yirmi beş 25/74, 25/19
yirmīki	: Yirmi iki

yirmiş̄ä	: Yirmişer
yirmiş̄ä	: Yirmişer 7/28, 37/424, 45/210
yirmüç	: Yirmi üç 28/9
yırsem	: Yiyersem
yirsin	: Yiyersin 37/108, 45/113
yırtā	: Yırtar 38/24
yisin	: Yesin 4/180, 10/6, 34/453
yivācān	: Yiyiveresin 45/288
yiyelime	: Yiyelim
yiyenner	: Yiyenler
yiyeris	: Yiyeriz 32/9
yiyy	: Yiyor
yiyyik	: Yeyip 38/64
yiyyır	: Yiyiyor 45/218
yiyyirlā	: Yiyorlar
yiyyis	: Yiyoruz 42/85
yā lā de	: Yerlerde
yā lere	: Yerlere
yā leştirdig	: Yerleştirdik 42/32
yā leşyırı	: Yerleşiyor 11/26
yog	: Çok 4/74, 4/212, 8/47, 10/16, 34/388, 37/282, 37/293, 37/315, 37/260
yog ama	: Yok ama 26/3, 46/31, 46/56
yog etti	: Yok etti 8/47
yog eveli	: Yoktu eskiden 4/260
yog idim	: Yoktum
yog orġada	: Yok oralarda
yog üle	: Yok
yog urda	: Yok orada 46/276
yog'a	: Yok ya 37/488, 37/490, 39/38, 45/251, 45/341, 46/106, 46/158, 48/42
yoga	: Yok ya 22/23

yoġıacak	: Yollayacak 12/31
yoġıacās	: Yollayacaġız 37/344
yoġıadġā	: Yolladılar
yoġıadġā	: Yolladılar 23/5, 23/8, 23/10, 25/81
yoġıaycādı	: Yollayacaktı 46/409
yoġı mudu	: Yok muydu
yoġıāda	: Yukarıda 36/19, 12/35, 46/269
yoġıāda	: Yukarıda
yoġıādaġan	: yukarıdayken
yoġıādan	: Yukarıdan 42/5, 45/42
yoġıarı	: Yukarı 12/82, 12/83, 14/12, 18/143, 34/23, 34/61, 34/84, 34/222, 34/236, 34/272, 34/348, 34/358, 35/29, 35/33, 35/49, 37/17, 37/115, 38/44, 40/3, 40/67, 45/248, 45/283, 46/329, 46/449, 4/65, 6/2, 8/10, 8/28, 8/47, 8/62, 8/69, 9/11, 9/24, 10/12, 10/20, 10/22, 10/54, 10/55, 11/18, 12/34
yoġıāsı	: Yukarısı 4/53
yoġıāsını	: Yukarısını 12/48
yoġıāġāġadı	: Yoklardı 27/45
yoġıāmā	: Denetlemeġe
yoġıāmıŝ	: Deniyormuŝ
yoġıāūna	: Yokluġuna
yoġıāġan	: Yokken 11/27
yoġıāuzıuġ	: Yoksulluk 32/3
yoġıāum, a	: Yoktum ya 2/5
yoġıāuŝa	: Yer 46/357
yoġıāuŝtan	: Yer ismi 46/84
Yonca: Trifolium pratense	
yonġa	: Yonga 34/311
yorgannan	: Yorganların 4/312
yorgannıġ	: Yorganlık 12/41
yörü	: Yürü 46/118, 46/213, 46/451
yörüdü	: yürüdü 27/1, 27/5, 3/14

yörümüş	: Yürümüş 39/93
yörürsün	: Yürürsün 11/9
yörüş	: Yörüyüş 44/40
yörüsün	: Yürüsün 46/206
yörüyemezdik	: Yörüyemezdik 34/131
yörüyor	: Yürüyor 45/351
yörüyuru	: Yürüyor
yöryelek	: Yürüyerek 40/70
yosa	: Yoksa
yosқа	: Lakap 18/48
yov (<Ar.yāhū)	: Yahu
yovaş	: Yavaş yavaş 40/3, 40/10, 40/14, 8/49, 8/50, 8/51,
yudamyısın	: Yatamıyorsun 34/55
yüdüm	: Yudum 39/30
yudyusun	: Yutuyorsun 4/178
yüg avır	: Yük ağır 214 46/399
yüg	: Yük 2/2
yuĵarına	: Yularına 4/217
yuĵarını	: Yularını 7/6
yukādıĵ	: Yukardık
yükledirdik	: Yükletirdik 48/6
yükledirlä	: Yükletirler 37/346
yükletv ä cän	: Yükletivereceğim 39/42
yüklü ğarı	: Hamile kadın 12/75, 34/228
yüklün	: Küklüğün 39/78
yukuşu	: 22/91
yumrukĵan	: Yumrukla
yumrukĵan	: Yumrukla 4/290, 4/294
yumuşak	: Yumuşak 5/35, 37/242
yumurĵadıĵ	: Yiğardık 31/18, 31/20
yumurĵadıĵ	: Yumurlardık
yumurĵāĵadı	: Yiğarlardı
yumurĵāĵadı	: Yiğarlardı 21/67, 22/90, 22/91

yumurġancāz	: Yiğilacağız 46/338
yumurġardıg	: Yiğardık 31/17
yumurġayvarġā	: Yiğiverirler 48/19
yumurlayil ā	: Yiğiyorlar 4/175
yür ā yufka	: Yüreği yufka 4/309
yürdu	: Ayranı 48/36
yüreg	: Yürek
yür ā mi	: Yüreğimi 36/55
yurt	: Ayran, yoğurt 26/6
yurtçuġā	: Yurtçular (mahalle ismi) 5/72, 11/1, 12/86
yurtġan	: Ayranla
yurtġan	: Ayranla
yürüyuru	: Yürüyor 8/63
yüs	: Yüz 5/123, 9/5, 18/51, 24/1, 35/43, 37/423, 37/457, 44/6, 44/8, 45/69, 45/70, 45/126, 45/131, 45/132
yūsālm ā	: Yükselmeğe
yüseğ oġdī gibi...	: Yüksek olduğu gibi
yüseğ	: Yüksek
yüseğten	: Yüksekten
yusuf güv ā n çağalı	: Erkek adı, soyadı ve lâkabı
yusuvağann (< Ar. Yūsuf): Yusuf abinin	
yüsyin isyen	:
yutmuşun	: Yutmuşsun
yuvādık	: Yiğardık 27/39
yuvāġā	: Yiğarlar 4/311, 27/39
yuvaġadı	: Yiğarlardı 34/220, 34/533
yuvka	: Üstten üstten 40/35
yüz,leve	: Yüz levaya
yüz,levi	: Yüz levayı
yüzill ā	: Yüzüyorlar
yüzlerni	: Yüzlerini
yüzl ā mizi	: Yüzlerimizi

yüznü	: Yüzünü
yüzünnen	: Yüzüyle
yüzünü	: Yüzüğünü

Z

zadıljitelna	: Zadıljitelno, mecburen 12/39
zağubaya	: Kayıba 45/244

Zalata otu: Foeniculum Vulgare

zalimlik (< Ar. zālim)	: Zalimlik 4/181, 4/182
zamanda	: Zamanında 33/13
zamanda	: Zamanında 4/240, 18/137, 19/5, 23/4, 27/42, 33/26, 34/216, 37/128, 37/134, 38/163, 41/26, 43/1, 43/34, 44/32, 45/27, 45/79, 45/175, 45/177, 45/197, 45/201, 45/271, 45/289, 45/307, 45/370
zamandaki	: 4/241, 26/2, 34/18
zamanı	: Zaman 10/51
zamanımızdaki	: Zamanımızdaki
zamanımızdaki	: Zamanımızdaki 24/209
zamanķı	: Zamanki 46/160
zamanna	: Zamanına 3/7, 3/11, 4/44, 4/70, 4/71, 4/209, 4/256, 5/92, 5/127, 12/7, 12/28, 14/8, 14/9, 14/25, 16/3,
zamanna	: Zamanla
zamannā	: Zamanlar
zamannāda	: Zamanlarda 2/2, 10/1, 29/1, 35/95, 37/241, 43/27, 45/102, 45/391, 45/353
zamannāda (<Ar.zeman)	: Zamanlarda
zamannan	: Zamaniyle, bir zamanlar
zamannarda	: Zamanlarda
zamanda	: Zamanında 3/7, 4/79, 25/1, 27/45, 31/1, 41/12
zamanndan	: zamanından 2/10
zāmet	: Zahmet
zāmeti	: Zahmeti 46/402

zāmetlā	: Zahmetler 21/14, 21/21
zanātımız	: Zanaatımız
zapas	: 18/8
zapļaniyr	: Çarpılıyor 34/160
zapovedin (<Bulg.zapoved)	: Emrin [38]
zārbeslik (< Far. Serbest): Serbestlik	
zarzavatını	: 18/20
zātı (< Ar. zāten)	: Zaten 18/8, 34/109, 34/168, 34/221, 36/36, 38/33, 38/41, 38/78, 38/95, 38/202, 38/116, 38/119, 38/122, 45/98, 46/158, 46/301,
zātın	: Zaten 10/32, 21/13, 34/5, 34/44, 34/54, 34/55, 34/69, 34/88, 34/149, 34/175, 34/192, 34/221, 34/287, 34/310, 34/377, 34/338, 34/400, 34/480, 35/32, 35/98, 36/21, 36/30, 36/58, 45/113, 45/172, 45/268, 45/319
zavotlā (<Bulg)	: Fabrikalar 3/14
zavotumuz	: Fabrikamız 9/24
zayavleniye (< Bulg. zayavleniye)	: Dilekçe
zayıfis	: Zayıfız 8/7
zayıfī	: Zayıflığı
zayıvız	: Zayıfız 8/7
zāyre	: Hayvan yiyeceği
ze_ırlı	: Zehirli 44/38
zehirledīyn	: Zehirlediğini 39/106
zemedelyenn	: Tarımın 9/2
zemzele	: Deprem
zengincese	: Zenginceyse 4/114
zenginn	: Zenginim 4/117
zenginnā	: Zenginliğe 32/13
zenginnde	: Zengininde
zenginmedi	: Zenginleşti
zenginneşti	: Zenginleşti
zenginnik	: Zenginlik 45/224

zēra	: Zehra 47/2
zerbes	: Serbest 32/67
zerbezdi (< Far. serbest)	: Serbestti 12/281
zeveleniye (< Bulg. zayavleniye)	: Dilekçe 299 14/14, 14/20
zincir	: Sincir 31/7
zincirli dan	: Sincirli
zira	: Herhalde
ziva	: Herhalde, zira
zlatograda (< Bulg.)	: Dardereye (şehir ismi) 45/61
zōra	: sonra 2/12
zorlacana	: Zorla
zorlan	: Zorla 48/1, 14/5, 24/23, 39/89
zōrlan	: Zorla, zahmetli 21/55
zorlancana	: Zorla
zorluqlālan	: Zorluklarla
zorluqlan	: Zorlukla 12/84
zorluqtayıs	: Zorluktayız 14/2
zorluklu	: Zorlukla
zoru zoruna	: Zoru zoruna, güçlkle 45/56
zorunnan	: Zorla 45/155, 45/234
zorunnan	: Zoruyla 182
zurnasınnan	: Zurnasıyla 4/208, 4/220
zurnayı	: Zurnayı 45/352

Zümbül Convallaria majalis

KAYNAKÇA

- Aydın, Mehmet; Aybastı Ağızı, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul. 1992.
- Banguoğlu, Tahsin; Türk Grameri, Birinci Bölüm: Sesbilgisi, İstanbul. 1959.
- _____ ; Türkçenin Grameri, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2000.
- Boeschoten, Hendrik; “Avrupa Türkçesinde Anadolu Ağızlarının Yansımaları”, Türkçenin Ağızları Çalıştay Bildirileri, Hz. A. Sumru Özsoy- Eser E. Taylan, Boğaziçi Yayını İstanbul. 2000, s. 93-97.
- Boev, Emil; “Bulgaristan-Türk Ağızlarında İçses Konson Benzeşmesi”, Bilimler Bildiriler 1972, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1972, s. 215-228.
- Bozkurt, Mehmet Fuat; “Afganistan’da Bir Türkmen Ağızı”, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı- Belleten 1978-1979 Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1981, s. 39-79.
- _____ ; “Kabil Avşar Ağızı”, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten 1977, Türk Dil Kurumu Yayınları, s. 205-261.
- Brendemoen, Bernt; “Doğu Karadeniz Ağızlarındaki –miş’lı Geçmiş Zaman Üzerine Bir Not”, 3. Uluslar Arası Türk Dil Kurultayı 1996, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1999, s. 199-206.
- _____ ; “Trabzon Ağızlarındaki Zaman Kipleri Üzerine Bir Not”, Beşinci Milletler Arası Türkoloji Kongresi, CİLT 2, İstanbul. 1987, s. 33-40.
- Buluç, Saadettin; “Mendeli (Irak) Ağzının Özellikleri”, Bilimsel Bildiriler 1972, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1972, s. 181-183.
- Buran, Ahmet; “Anadolu (Türkiye Türkçesinin) Ağızlarının Karşılaştırmalı İncelemesi ve Bu Konu İle İlgili Sorunlar” Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1999, s. 86-96.
- _____ ; “Türkçede Kelimelerin Ekleşmesi ve Eklerin Kökeni”, 3. Uluslar

Arası Türk Dil Kurultayı 1996, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1999, s. 207-214.

_____ ; Anadolu Ağızlarında İsim Çekim (Hâl) Ekleri, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1996.

_____ ; Keban, Baskil ve Ağın Yöresi Ağızları, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1997.

_____ ; Tunceli Yöresi Ağızlarından Derlemeler, Boğaziçi Yayını, İstanbul. 1992.

Bütün Yönleriyle Samsun, Samsun Belediyesi Yayını, Samsun 1997.

Caferoğlu, Ahmet; “Anadolu Ağızları Konson Değişmeleri”, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten 1963, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1988, s. 1-32.

_____ ; “Anadolu Ağızlarında İçses Ünsüz Benzeşmesi”, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten 1958, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1988, s. 1-11.

_____ ; “Anadolu Ağızlarındaki Metathese Gelişmesi”, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten 1955, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1988, s. 1-7.

_____ ; “Anadolu ve Rumeli Ağızları Ünlü Değişmeleri”, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten 1964, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1989, s. 1-33.

_____ ; “Konya İlinin Ermenek Ağzı”, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten 1972, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1989, s. 1-16.

Çağatay, Saadet; “Türkçede ñ-ğ Değişmesine Dair”, Türk Dil Araştırmaları Yıllığı-Belleten 1954, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1988, s. 15-30.

Dallı, Hüseyin; Kuzeydoğu Bulgaristan Türk Ağızları Üzerine Araştırmalar, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1991.

Demir, Nurettin; “Alanya Ağızlarında Şimdi'nin Varyantları”, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten 1995, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1997, s. 99-114.

_____ ; “Anadolu Ağızlarında Birinci Çoğul Kişi İstek Eklerinin İkilik

Bildiren Bir Değişikisi” Türkçenin Ağızları Çalıştay Bildirileri, Haz. A. Sumru Özsoy-Eser E. Taylan, Boğaziçi Yayını, İstanbul. 2000, s. 65-71.

Demircan, Ömer; “Birleşik Sözcük ve Birleşik Sözcüklerde Vurgu”, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten 1977, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1978, s. 263-275.

Dengiz, Mesut; Havza Ağız / Samsun, Atatürk Ü Edb. Fak. TDE Mez. Tezi, 1974.

Derleme Sözlüğü, CİLT 1, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1993.

Doerfer, Gerhard; “İran’daki Türk Dilleri”, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten 1969, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1989, s. 1-11.

Dürüst, Mustafa, Bafra-Gazibeyli Ağız (Derleme, İnceleme ve Sözlük) / Samsun/, Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili Edebiyatı Mezuniyet. Tezi, 1972.

Ercilasun, Ahmet B. ; “Ağız Çalışmalarına Toplu Bir Bakış”, Türk Dili, S. 584, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2000, s. 115-118.

Ercilasun, Ahmet B.; “Ağız Çalışmalarına Toplu Bir Bakış”, Türkçenin Ağızları Çalıştay Bildirileri, Haz. A. Sumru Özsoy, Eser E. Taylan, Boğaziçi Üniversitesi Yayını, İstanbul. 2000, s. 1-3.

-----; Kars İli Ağızları, Gazi Üniversitesi Yayını, Ankara 1983.

Eren, Hasan; “Türk Dillerinde Metethese”, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten 19523, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1988, s. 161-180.

Ergin, Muharrem, Türk Dil Bilgisi, Bayrak Yayını, İstanbul., 1993.

-----; Türk Dili, Bayrak Yayını, İstanbul., 1995.

-----; Türkçe Dilbilgisi, Boğaziçi Yayını, İstanbul. 1981.

Erimer, Kayahan; “Anadolu ve Rumeli Ağızları Üzerinde Bir Bibliyografya Denemesi”, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten 1970, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1989, s. 211-236.

Ersoylu, Hâtil; “Türkçenin Bazı Yabancı Kökenli Kelimelerindeki Damaksı Genizleşme”, İlmî Araştırmalar, İlim Yayıma Cemiyeti Yayını, İstanbul. 2000, s. 97-104.

- Erten, Münir, Diyarbakır Ağızı, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1994.
- Gabain, A. Von; Eski Türkçenin Grameri, Çev.; Mehmet Akalın, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1988.
- Gadjanov D. ; Vorläufiger Bericht über eine im Auftrag der Balkan kommission der kais. Akademie der Wissenschaft in Wien durch Nord-Ost Bulgarien unternommene Reise zum Zwecke von Türkischen Dialekt-Studien. Anzeiger der phil.-hİstanbul. Klasse d.k. Akademie d. Wis. İn Wien, Jahrgang, 1911, Nr. V; Zweier vorläufiger Bericht... Anzeiger, der phil.-hİstanbul. Klasse d. Wies. İn Wien, jahrgang, 1912.
- Geçmişten Günümüze Kültür Değişmeleriyle Samsun, Samsun Kültür Müdürlüğü Yayını, Samsun 1997, 40.
- Gemalmaz, Efrasiyap, "Türkçenin Morfo-Sentaktik Yapısının Fonolojisine Etkileri", Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten 1992, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1995, s. 169-173.
- Gemalmaz, Efrasiyap, Erzurum İli Ağızları, CİLT 1, Atatürk Üniversitesi Yayını, Erzurum 1978.
- Gülensoy, Tuncer, "Ağız Araştırmalarının Bugünkü Durumu", Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1999, s. 16-23.
- ; "Karadeniz Ağızlarına Toplu Bir Bakış", Birinci Tarih Boyunca Karadeniz Kongresi Bildirileri 1986, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayını, Samsun 1988, s. 205-209.
- ; "Rumeli Ağızlarının Ses Bilgisi Üzerine Bir Deneme", Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten 1984, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1987, s. 87-147.
- ; Anadolu ve Rumeli Ağızları Bibliyografyası, Kültür Bakanlığı Yayını, Ankara 1981.
- ; Kütahya ve Yöresi Ağızları, Ankara 1988.
- ; Türkçe El Kitabı, Kayseri 1995.
- Gülseren, Cemil; Malatya İli Ağızları, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2000.

- Günay, Turgut; Rize İli Ağızları, Kültür Bakanlığı Yayını, Ankara 1978.
- Günşen, Ahmet; Kırşehir ve Yöresi Ağızları, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2000
- Kalay, Emin; Edirne İli Ağızları, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1998.
- Karahan, Leyla; “Yükleme (Accusative) ve İlgi (Genitive) Hali Ekleri Üzerine Bazı Düşünceler”, 3. Uluslar Arası Türk Dil Kurultayı 1996, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1999, s. 605-611.
- _____ ; Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1996.
- Korkmaz, Zeynep; “ Anadolu Ağızların Etnik Yapı İle İlişkisi Sorunu”, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten 1971, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1989, s.21-32.
- _____ ; “ Batı Anadolu Ağızlarında Aslı Ünlü Uzunlukları Hakkında”, Türk Dili Üzerine Araştırmalar, Cilt 2, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1995, s.123-127.
- _____ ; “Anadolu Ağız Araştırmalarına Toplu Bir Bakış”, Beşinci Milletler Arası Türkoloji Kongresi, I. Türk Dili, 23-28 Eylül 1985, İstanbul Üniversitesi yayını, İstanbul. 1987, s. 89-109.
- _____ ; “Anatolian Dialect”, Türk Dili Üzerine Araştırmalar, CİLT 2, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1995, s.249-273.
- _____ ; Anadolu ve Rumeli Ağızların Tarihi Devirlere Bağlantısı Üzerine”, Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1999, s.62-77.
- _____ ; Gramer Terimleri Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1992.
- _____ ; Nevşehir ve Yöresi Ağızları, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1994.
- Mansuroğlu, Mecdut; “Türkiye Türkçesinde Ses Uyumu”, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten 1959, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1988, s.81-93.
- Mollova M. ; Les ga-dialektes tures dans les Balkans et levr. Rapportavec les langues turcs Balkansko Ezikozhanie, IV, Sofia, 1962.
- Özkan, Fatma; Osmaniye Tatar Ağızı, Türk Dil Kurumu Yayınları,Ankara 1977.
- Öztürk, Faruk; Çarşamba Ağızı/Samsun/, Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Türk Dili Edebiyatı Mezuniyet. Tezi,1973

- Pokrouskaya, Lyudmila A. ; “ Gagauz Dilinin ve Balkan Türk Ağızlarının Bazı Sentaks Özellikleri”, Bilimsel Bildiriler 1972, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1972, s.231-235.
- Sağır, Mukim; “Anadolu Ağızlarında Ünlüler Ünsüzler”, 3.Uluslar Arası Türk Dil Kurultayı 1996, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1999, s.987-996.
- _____ ; “Anadolu Ağızlarında Ünlüler”, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten 1995, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1997, s.377-390.
- _____ ; “Anadolu Ağızlarında Ünsüzler”, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten 1995, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1997, s.391-409.
- _____ ; Erzincan ve Yöresi Ağızları, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1995.
- Sevortyan, Yervard V.; “ Türk Dillerinde Sözcük Başındaki Ünsüzlerin Düşmesi”, Bilimsel Bildiriler 1972, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1972, s.543-350.
- Şanlı, Cevdet; “Kırlareli Ağızlarında Ses Olayları”, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten 1994, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1996, s.117-122.
- Şçerbak, A.M.; “Tarihi Bakımdan Türkçe Kelimelerin Şekil Yapısı”, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten 1994, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1996, s.123-130.
- Tabaklar, Özcan; “ Türkmen Türkçe’sinde Ünlülerin Uzun Okunmasını Gerektiren Durumlar ve Eklerdeki Uzun Ünlüler”, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten 1994, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1996,s. 145-155.
- Tansu, Muzaffer; Durgun Genel Ses Bilgisi ve Türkçe, Ankara 1963.
- Tekin, Talat; Ana Türkçede Aslî Uzun Ünlüler, Ankara 1975.
- Timurtaş, Faruk K.; Eski Türkiye Türkçesi, İstanbul Üniversitesi yayını, İstanbul. 1977
- <http://rumeliturk.tripod.com/tarih/bgnufus.htm>

ÖZ GEÇMİŞ

04.10.1977 yılında Bulgaristan'ın Killi köyünde dünyaya geldi.İlk ve orta öğrenimini Hristo Smirnenski ilköğretim okulunda tamamladı.Lise öğrenimine Killi'de Nikola Yonkov Vaptsarov okulunda devam etti.Daha sonra Ankara TÖMER'de bir yıl Türkçe öğrenimi gördü ve Erciyes Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümüne başladı.2001 yılında mezun oldu ve aynı yıl Erciyes üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde tezli yüksek lisansa başladı.

Adres:

Köy : Yanıklar

İlçe : Kirkovo

İl : Kırcaali

Tel : 00359889567031

EKLER

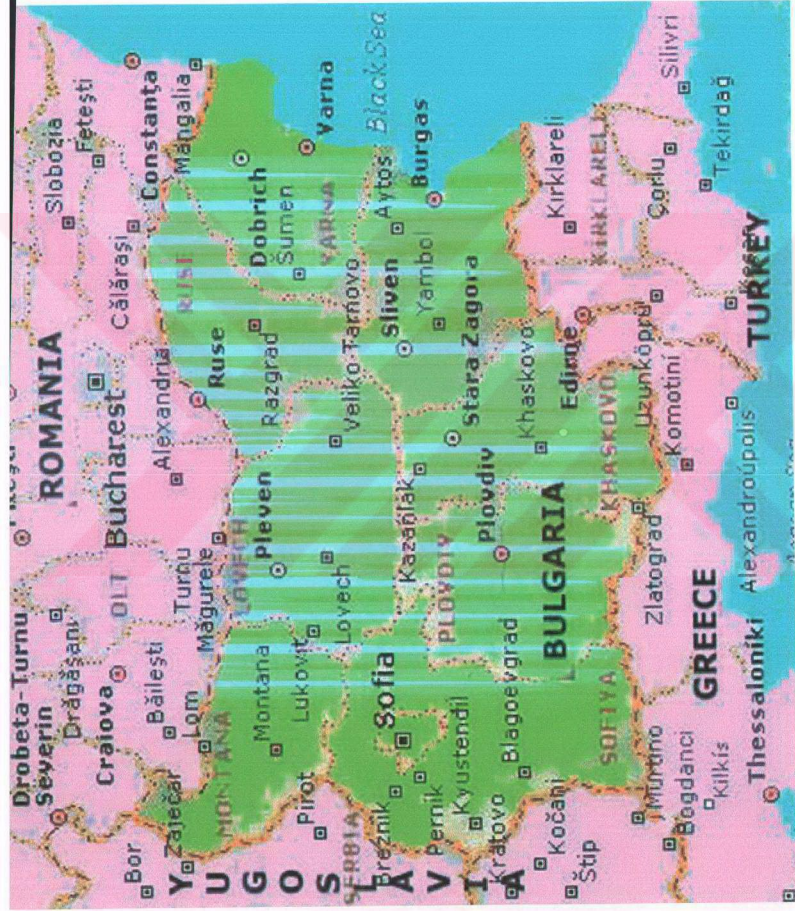
EK.1. BULGARİSTAN GENEL HARİTASI

EK. 2. KIRCALI BÖLGESİ HARİTASI

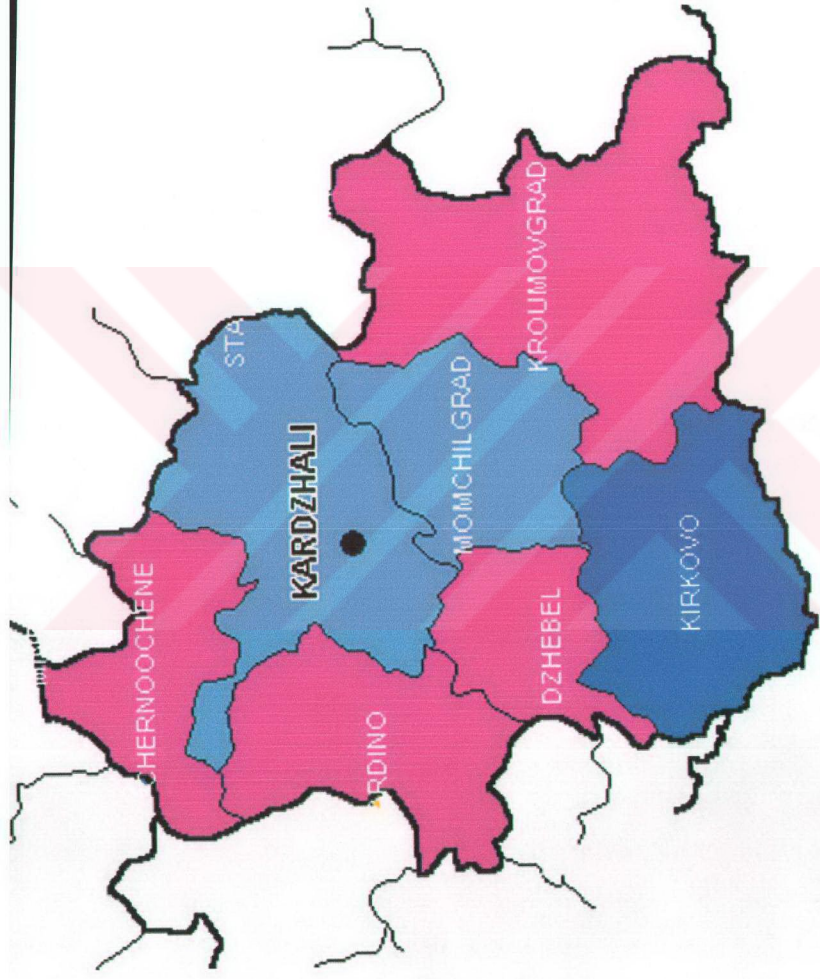
EK. 3. KİLLİ BÖLGESİ HARİTASI

EK. 4. BİTKİ ÖRNEKLERİ

EK.5. TÜRKAN FEYZULLAH'IN MEZAR TAŞI
RESMİ

Bulgaristan

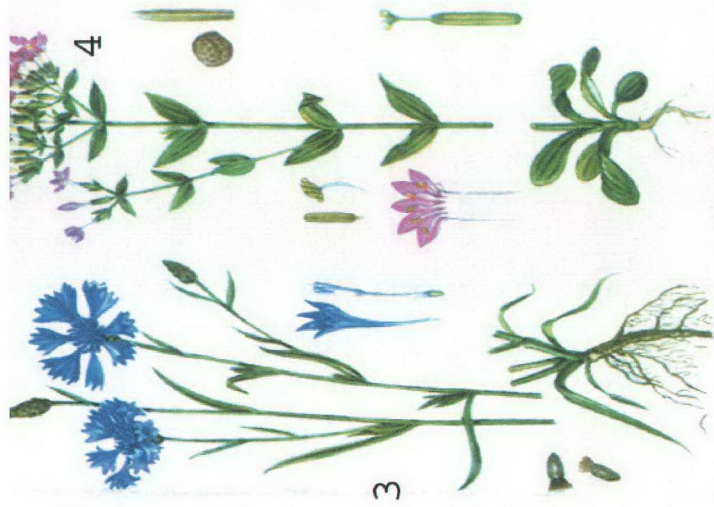
Kirgali Bölgesi

-yemişgen-
!ratageus monogyna

2 - zümbül -
Convallaria
majalis

3- sepmece- *Cenataura*
cyanus

4- mide otu (erkek) -
Centaureum umbellatum

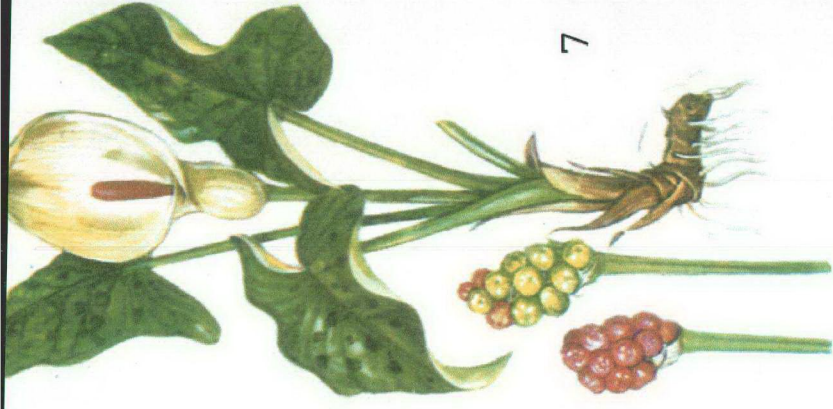

5- bobacan- *Matricaria*
recurita (chamomilla)

6

ğızlaç;ğızlac ozala
Alnus glutinosa

7

7-yılan pıçā-
Arum makulatum

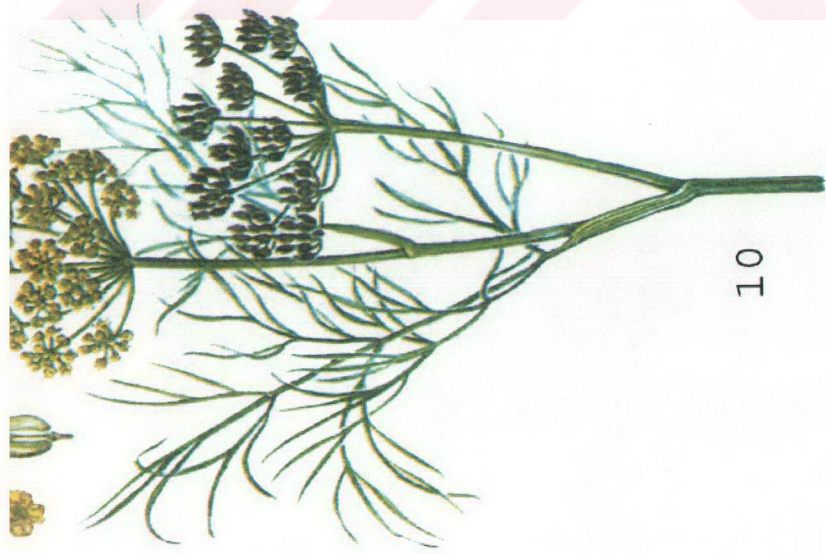
8

8-güvem-Prunus spinosa

9

9-gapıambā otu-
Convolvulus arvensis

10

10-zağata otu-

Foeniculum vulgare

11

11-sütlän;

düdük çiçä;

arı çiçä-

Taraxacum officinale

12 - sütlän -
silybum marianum

13-güneyik otu-
Cichorium intybus

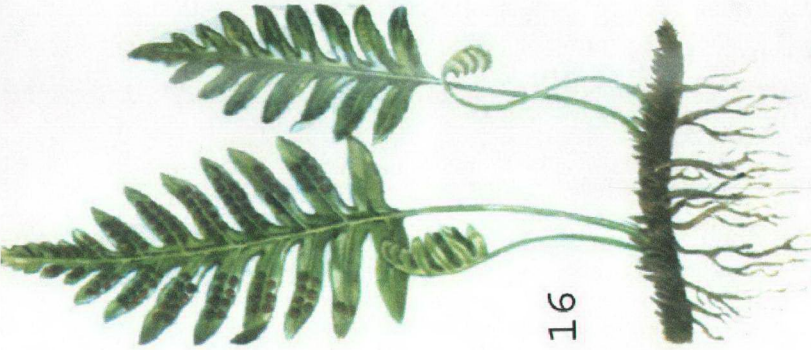
14

14-gelincik çiçâ-
Papaver rhoeas

15

15-davşan aya-
Primula officinalis

16

16-pinar irtitisi-
Polypodium vulgare

17

17-iri dilfil otu;
yonca
Trifolium pratense

18

18-keklik otu-
Thymus serpyllum

19

19-dere otu;
dere yaprā-
Tussilago farfara

20

20-dă mormaneșă
Viola odorata

21

21-mormaneșă
Viola tricolor

22

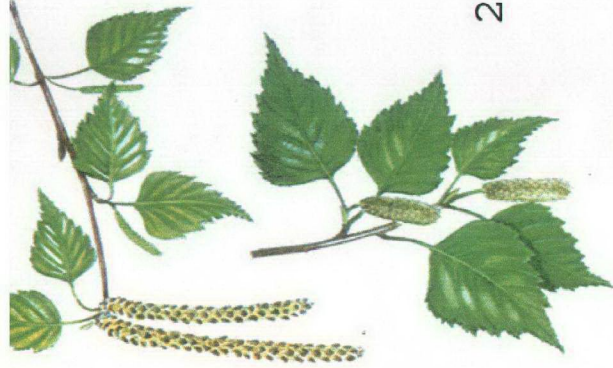
22-tataja otu;
tatuja-

Hyoscyamus aureus

23

23-diş otu-
Hyoscyamus niger

24

24-ğızlaç-
Betula pendula

25

25-esek tikenli -
Onopordum acanthium

26

26-sulţan otu-
Sambucus ebulus

27

27-dede sakalı-
Equisetum arvense

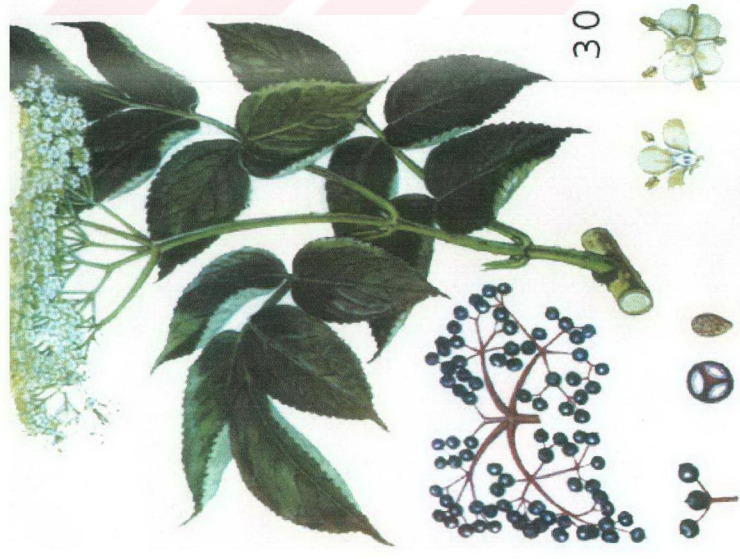
28

28-ardıç dülü-
Juniperus communis

29

29-bitlemeç-
Sorbus aucuparia

30-patlanğıç açl-
Sambucus nigra

31-irelti-
Dryopteris filix-mas

32-ķamyon iā-
Papaver somniferum

33-ķoķar ot -
Achillea millefolium

34

34-ğargâ barsâ-
Capsella bursa
pastoris

35

35-dâlamyan ısrân- *Lamium album*

36

36-ısrân-Urtica dioica

37

37-ğargâ dülä-

Aristolochia clematitis

38

38-ałtın çiçã-

Calendula officinalis

39-midde otu-

Hypericum perforatum

40-dişi sinir otu-

Plantago lanceolata

39

39-midde otu-

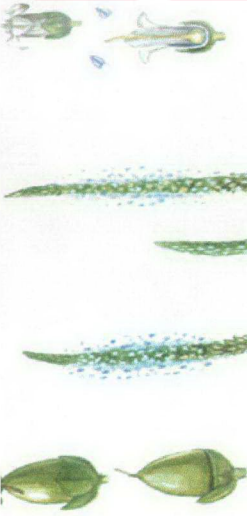
Hypericum perforatum

40

40-dişi sinir otu-

Plantago lanceolata

41

41-sinir otu-
Plantago major

42

42-ğoyun gözü-
Bellis perennis

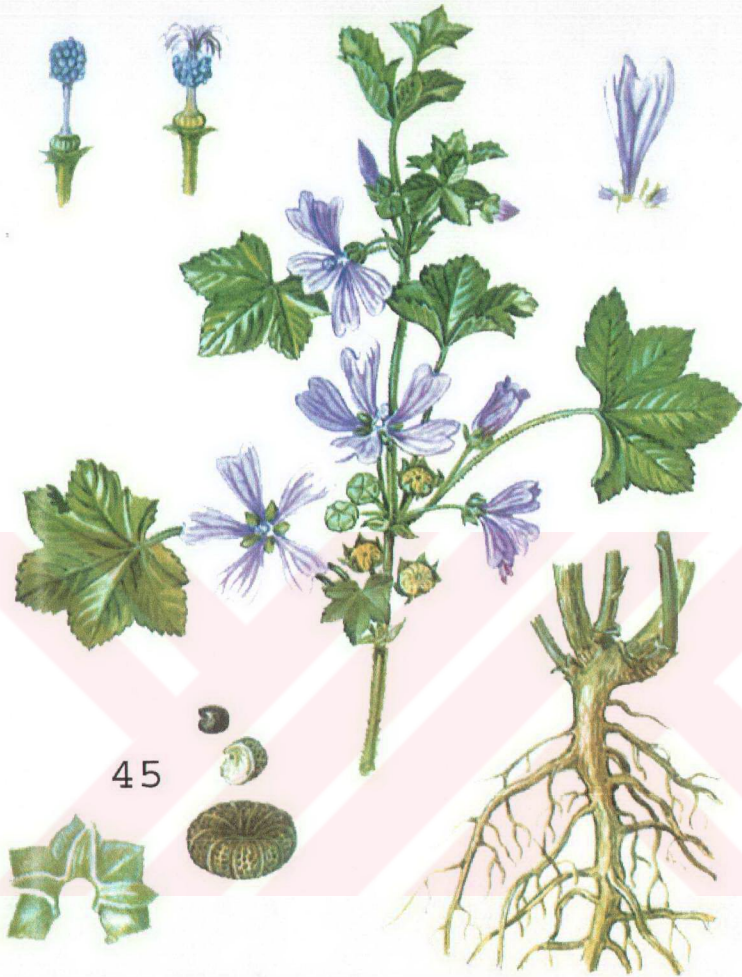
43

43-yer Yosunu -
Lycopodium clavatum

44

44-yā qoçanı -
Tamus kominis

45-fidi otu-
Malva Silvestris

TÜRKAN DERLERDİ BEN
İM ADIMA TAM ERMİSTİM
BİR BUCUK VASINA EL
KOYMUŞTU ZALİM ADIMA
ATLAMİSTİM ANNEMİN
SIRTINA ÇE KILMIŞTIK
KİRLİNİN YOLUNA OLMAZ
BOYLE DİYE ZORUNA HİÇ
BAKMAĞAN SAĞINA SOL-
UNA KURŞUN SIKIYERDİL-
ER ALNIMA!

1989 - 1984

ANILARDA BÜYÜYEN MİNİK ŞEHİT

Türkan FEYZULLAH

Kayloba,Kırcalı

1983-1984

Kursuna dizildiği vakit 18 aylıktı henüz. Ne Türklük biliyordu, ne Bulgarlık ne milletten anlıyordu, ne milletçilikten,ne vatanseverlik duygusundan tatmıştı,ne de ihanet etmişti. Kendisi kadar küçücüküdü dünyası Doğduğu dağın havası, suyu,bağın yanık annesinin gözyaşları gibi temizdi. Evet, adını biliyordu bak Türkan deyince, hemen kulak veriyor, şakıyarak pıtıl pıtıl çağırına varıyor, boynuna sarılıyordu. Ninesi Kerime bacının da anlattığı gibi, pek de canlıydı hani. Emeklemeden yürümüş, kekelemeden anne, baba demişti. Televizyondan, radyodan, annesinden veya Turhan ağabeyinden bir melodi duymasın hemen ellerini kaldırıp oynamaya başlıyordu,

Süt gibi beyaz tombul bir yüzü vardı. Henüz bitmiş saçları sarıcaydı Gözleri, annesininkilere çekmişti, çakır ve pır pır. Sağ olsaydı hani on sekizinde akıllı ve güzel olacaktı şimdi. Belki bir işletmenin öncüsü. Belki bir üniversitenin alacası olurdu.

Maalesef, on sekizinci ayı bile tamamlamamıştık..

Ebeveynleri, protesto yürüyüşüne hazırlanıyorlardı. Türkan kıpırtmalarından işi anladı ve vardı annesinin şalvarından yakaladı,

-Bunu ne yapacağız? diye sordu Fatma eşine. Baksana nasıl sarıldı bana, kalacağı bile yok!..

-Götüreceğiz tabii, dedi Feyzullah da. Zaten bırakmayız ki ihtiyarlarda geliyorlar bizimle. Mahallede kimse kalmıyor.

Fatma, gitti dolaptan yün bir giysi aldı, acele sırtını giydirip kızını sırtladı. Kapıda amcasıyla karşılaştılar.

-Nereye kızım.diyerek sordu amcası minik yiğeni okşayarak. Nereye götürüyorlar seni?

-Kızı bötü, diye yanıtladı küçük Türkan kendi dilince,

Evet, "Kırmızı bot alacağız sana" demişti ona annesi,

Mahalleden indiler. Kaylobalılara katıldılar Türkan'ı kah annesi taşıyordu kah

babası.

Mogilane'ye yaklaşıncı, ırkçılar belki çocuk ve kadın işyancılara dokunmazlar ümidi ile anasının sırtında kaldı.

Kayloba'lılar, Mogilane ve Kitna halkını gergin bir durumda buldular. Bir yandan işyancılar birleşmeye, diğcr yandan da milis ve iç müdahale askerleri onların bu Özenini engellemeye çalışıyorlardı, Çarpışma başladı iki taraf bir birine girdi. Asker ve milis, eli boş insanları gaddarca dövüyordu. Türkan'ın babası Feyzullah, duramadı, soydaşlarının yardımına koştu, ama bir gurup asker ve milis onun üzerine de atılarak cop, tekme ve yumrukla vurmaya başladılar. Bunu gören eşi Fatma, küçük Türkan sırtında "Brakın kocamı katiller, biz Türküz, bize dokunmayın!" diyerek hemen sıçradı ve eşini kurtarmak üzere ileri atladı. Ve silahlar takırdadı, birden bire bir kaç kişi yere yuvarlandı. Fatma, hala ne olduğunu anlayamamış, eşini savunmaya çalışırken yandan biri:

-Kan, kan akıyor Fatma abla! diye bağırdı biri. Sizden akıyor. Fatma, panik bir şekilde bakındı. onda bir şey yoktu, hemen sırtından küçük kızını kucığına aldı ve ne görsün! Katil, kurşunlarını onun omuzu üzerinden sırtındaki küçük kızının taa alınına rastlamıştı, üstü başı kan içindeydi...

Minik Türkan şimdi "Türkan çeşmesi" anıtında ve anılarımızda büyüyor... Küçük Türkan'ın "Türkan çeşmesi"ndeki anıt taşı

Türkan derler banım adıma

Tam ermiştim bir buçuk yaşıma

El koymuştu zalim adıma

Atlamıştım annemin sırtına

Çekilmiştik Kirlinin yoluna

Olmaz böyle diye zoruna

Hiç bakmadan sağıma soluma

Kurşun çıkı verdi! ev alınma

(1983 - 1984)